

تورکستان تاریخی

حاضر فی عصر پیمبر فاشترقی تورکستان اورغول اراپیری قدیمی و عصری علم لرذا
 مہارت نامہ حاصل قیلغان شرقی تورکستان ملتی نینگ حقیقی خاومی مجاہد اعظم
 امیر کبیر غازی ابوالنصر محترم محمد امین بگ اقدیم (التخلص بغیر حضرت
 ری نینگ تالیفی دور

کشمیر داکلی شرقی تورکستان ملی سیریک جمعیتی نینگ صرف و خراجاتی میلان سیدی

بولکاب نینگ حتی محفوظ دور، مؤلف نینگ اجازتی
 نیز طبع و ترجمہ قیلماق ممنوع
 دور

تاریخ شروع طبع ۱۳۵۹ھ بولوب ۱۳۶۶ھ ہجریہ

۵۰۰ ازیح الاخیر و طبع دین فاع بولدی

قیمت ۵۰۰۰

تعداد بار اول ۳۰۰ دانہ

سریگ کشمیرہ بروکا پریس ہاسر خانہ سیدہ باسیدلی

ئەۋلاد گۈزۈپىسى

www.ewlat.org

www.uyghurkitap.com

ئۇيغۇرچە خاقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىياۋىشلار ئاڭلىتىرى

شرقی تورکستان تاریخی

حاضر فی عصر ہمیزدہ شرقی تورکستان اوغول لیدین قدیمی او
عصری علم لودہ ومارت نامہ حاصل اتکان شرقی تورکستان ملتی نینگ
حقیقی خادمی مجاہد اعظم امیر کبیر غازی ابوالنصر
محترم محمد امین بگ اونڈیم (المتخلص بہ بغرا) حضرت لری
نینگ تالیفی دور

کشمیر واکا شرقی تورکستان ملی بریک جمیعتی نینگ
خراجاتی بیسلان باسیلاری

بو کتاب نینگ حقیقی محفوظ دور، مؤلف نینگ اجارتی سیز
طبع و تہجر قیسمت منسوع دور

تعداد ۳۰۰

۱۹۲۰ سنہ

پہلا اول

قیمت ۳ روپے

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بوکتاب فی یازاق نینگ باعشی

حاضر قی زمانه میز نینگ اصطلاحیه شرقی تورکستان و غربی تورکستان آت لری بیلان نو
تولغان اوغوز آس با تورک یورقی هرا اعتبار بیلان غایتت اهمیت لیک بیر اولکه دور، و تاریخ معلولتی تیشینما
ورسلان غایتت اوزون زمان لر دین سیری بو اولکه تورک لر نینگ یرمی دیوسنی دور و همدین ایلگرمی
و نیاغه انسان و در نیت تار اتقان بو یورت دور، قدیم مصر لوده و اوز از زمانه لوده او بو لکه و ه حیات کچر رکان
تورک جامعه لری اوز لری نینگ بار لنین لری نی و تاریخ لری نی بیینگلر چه صحیفه لوده یا دکار قویغان لری حرم
و عتقی دور، اما انا سلف کین کی مصر لوده تورکستان ابا لسی فکر سارتی و آدین کین سی است.
اسارتی آسقینده قالیب ایز نینگ و ایدی لر و دور و ده بو ملت نینگ هر نه بار یوقی غرض لیک لر نینگ
خا به لری غرض لار بولغاندک تاریخ لری هم سهرش سیر سارت و حیاتت غه او چراب ایلگرمی زمانه لر دین
قالغان تاریخ اثر لری نی یوق آتی لر و اوا اثر لر نینگ یرمی نی بعضی موضعلیک لر نینگ وضع قیلغان افسانه
و اهام لری آلدی، اگر چه او دور ده تورکستان اولکه لری ده شجر عالم لر و چونک مولف لر تو لایشینما
بولسه لر موزمانه عادت و عیوض سیاستی غه تاریخ تو لولغان لری اهر چون اوز قی تاریخ لری غه اهمیت بر ای
باشق موضوع لوده تو لاکتاب لر ناکیف قیلدی لر و قی تاریخ لری خصوصیه دوست و بادشمن مولف
لر نینگ سوز لری غه طبعی بولوب اولر نینگ هر نه یازغان لری نی اوز آتاپا بار لری نینگ حقیقه قبول
آتی لر، اگر چه او دور ده تالیف قیلینغان تاریخ رشیدی و بائق تورکستان تاریخ کتاب لری نی کورا
میز یلگین بو کتاب لر تورکستان نینگ آرزو محدود هر زمانه و کی تاریخ و واقعه لری دین خبر بر دور، و
بعضی ایران و چین دک نوشته و تو لادقت لوده دشمن بولغان ملت لر نینگ قدیم تاریخ کتاب لریده
تورکستان طبعی غه متعلق تاریخ معلومات خلی تو لال بولسه موز تالراق مضمون لری قلم انتقامی و اساطیر
دین عبارت بولوب او کتاب لر دین صحیح معلومات آزا کینا دور، اسلام تاریخ لری ده یا لغوز اسلام
زمانی دیک یا قیلین دوره لر غه آید معلومات فی بر دور و تورکستان دیک لر نینگ تمام تاریخ غه

جامع ایماس دور، حاضر فی علم و تحقیقات عصری ده اور ویا و امریکا مستشرق لری تورکستان
 نینگ تاجیخی فی ممکن قدر ترفیق لرقیدری لرو وچو لوجی (علم طبقات الارض) و اتنولوجیا (علم
 طوایف، البشر) و اتنر و پولوجیا (ازان نینگ طبیعی تاجیخی نینگ علمی) و اتنوغرافیا (ملت لرنینگ
 اصل لری نینگ تحقیقی) و اینترافیا (قدیم کتاب لرنی ووقواق اصولی) و ارکولوجیا (آثار عتیقه تووقواق
 علمی) و موندین باشقه علم لرو وسیله لرنینگ واسطه سی میلان اینج مؤرخ ذکرتیلغان و بکار اینج خیال
 غمگینان تاجیخی معلوما تیبیرنی میدان غمچقاروی لرو تورکستان ملتی نینگ و نیا ده ان قدیم وان
 مدنی وان اهمیت ایک بر ملت ایکانیکی فی انبات قیدری لر، و اور و پالیغ سیاحتی و ارکولوجیست
 (عتیقه شناس) لرنینگ رحمت لری و مختلف فنی تحقیقات لری سید سید کشف بولغان اثر لر
 میدان، تورکستان اوکله سیده یات نمان تورک ملتی نینگ اون بیگ میل دین اوزون راق
 زمان دین بری دوام اتمکره بولغان غایرت قدیم و شایان حیرت بیدینتی و تاجیخی شرفی منیاغه معلم
 بولدی.

لیکن بو ایتمیلغان تمام معلومات عمومیات لکن لارده یاز بولغان اثر لرنینگ ایچیده دور و هم بو
 لرنینگ بیچ بیری مستقل و باکلی صورت ده تورکستان تاجیخی مایهتی ده ایماس دور، بلکه بو ایتمیلغان
 یوز لرچ کتب نی اووقانده و تولد وقت فی ضایع قیلغانده تورکستان حقیقی ده کافی معلومات حاصل اتمکر
 ممکن دور، و بوشکلات باشی دین تورکستان اهالی سی آتابا لری نینگ نهایت بیز تولد شرفیک
 تاجیخی لری و فخر قیلیندو ک تهر بلیق لری و عبرت نما واقعه لری و هیبت ایک خاق بلیق دولت لری دین
 واقف بولا لماید و لر و بعضی خلق تورکستان فی هنوز تاجیخی غیر معلوم و اسم لار آمیز بر بملکت دپ
 گمان قیلایدور، و بعضی سی دشمن نینگ بعضی ایک وز هر لیک پرو پاگاند لری غمگولی بولوب شرقی
 تورکستان ملتی فی باشقه ملت لروک شرف لیک بر ملت ایماس دپ خیال قیلماقده دور.

واقف اغایت آیر جن بر مصیبت بیز که بو دور که دشمن رو با دشمن طرفیدین فایده لانا مق عرضی غه
 ابتدا بولغان بعضی انسان لاروز فایده لری نی کوزلاب کهنه و یگی تاریخ لریمیزی یا شوروب ملتیمیزی اینج میر
 تاریخده شرفلیک بیریست کورمکان و دایما باشق لرنینگ قولیده امیر سرتز میلان یا شاخان و قدیم زمانلردین
 بری باشق ملت لر دین کین قالغان بر ملت صورتیده کورسا کهنه کوشش قیلدی اوقیلماق ده دور لر
 و حاضر تی کون رده هم بعضی بری چین تاریخی دین تر جمه قیلینغان و بعضی بری خالص تو قو ماسوز لر دین
 عبارت بولغان اوترا آس یا نینگ تاریخی آریخ بر خبات کتابی نشر قیلدی لر

اما بو عرضلیک بر بر ملت نینگ تاریخی نی یا شورماق کچه کوندر و ده کون نی یا شورماق دک امکان
 سیرایش غه احتیاطه تشبث آتمک دین عبارت ایگایلیکی نی بیلما بدور لر

منه بو سبب لر توغرا سهدین اولورغ و ظنیم و عزیز ملتیم نینگ کهنه و یگی تاریخی غه عاید صحیح معلوما
 نی توپلاب عزیز ملتیم غه اولور لری نینگ تاریخی موقع لری نی کورسا تمک و بیگنر چرخی لبق شرف و
 عظمت لری نی بیلدورک و طیفه سی نی بو نوم غه مقدهس بر فرض بیلکده ایدیم؛ حاضر تی مسافر
 لبق دیا تیرده کابل ده اقامت قیلغان ییل رده کی فارغ لبق دین استفاره قیلیب قولوم غه کلتورک
 ممکن بولغان قدیم و عصری منبع لر دین شرقی تورکستان نینگ کهنه و یگی تاریخی غه متعلق معلومات
 نی جمع قیلیب و ایگی ییل لبق زحمت میلان نولا تحقیق و تدقیق لر دین کین اوشبو مقصد لر بر کتاب
 تیارلاب شرقی تورکستان لبحی میلان یازیب عزیز ملتیم غه تقدیم قیلدیم، اگرچه بو کتاب شرقی
 تورکستان دک اغایت، قایم و دائمی صورتده مدنیت حیاتیو یا شاب کلغان بر مملکت نینگ و تورک
 جامه سی دک پوتون و نیاده ان قدیم زمان لر دین بری بر نخجی و رجه ده موقع ایلب کلغان بر ملت نینگ
 تاریخی معلوماتی دین آرزغینه بر مقلدری نی بیان قیلا لایدور، لیکن بو وقت خچه موندان بر کتاب نینگ شرقی
 تورکستان نینگ و اولور لری نینگ قلمی میلان یا نظیمه نانی اوچون موندین کین ملتیم ده قیشا دورغان

وطن پرور لرزینگ تحقیقات لری اوچون بیر نمونه تکمیل لری اوچون بیر باشلا لغونج بریللا دور. و
 اقامت مجتیم ده کی تاریخ لر و کجییک لر سببی برین بو کتاب نینگ کچیک وقاصر بولوب فالغانی برین
 عزیز تیلایین.

(محللین)

۱۸ اچریل سنه ۱۹۲۰

تاریخی معلوما تیسیر نینگ لری

عمومی تاریخ. تورک تاریخ ترقیق جمعیسی دین چوققان، جلد یک غایت جامع بیر کتاب دور.

تورک تاریخی نینگ آنا خط لری. مذکورہ جمعیت تالیف قیلینغان قدیم تورک اوترا آسیا تاریخی دور.

تلفیق الاخبار. شیخ محمد مراد مرزی نینگ تالیفی. تورک و تاتار تاریخی دور.

چین تاریخی نینگ ترقیق ترجمہ سی. مترجمہ معلوم ایچاس.

مخاضرات تاریخ الاثم الاسلامیہ. مصر عالم لریدین محمد خضری نینگ تالیفی دور.

تورک شجرہ سی. خبیرہ خانی ابوالغازی بہادر خان نینگ تالیفی دور.

الفتوحات الاسلامیہ. سید زین و حلال نینگ تالیفی دور.

طبقات سلاطین اسلام. انگلیس مشرق لریدین سترتلی لین پول نینگ اکرکولوجی فی

دین استخران چوققان غایت نفیس و مثل سیر کتابی نینگ نارسا ترجمہ سی دور. مترجمہ قباغوجی ایران عالم لریدین عباس اقبال دور.

دول اسلامیہ. سنالی لین پول نینگ کتابی نینگ تورکچہ ترجمہ سی دور. مؤنودہ یوقاریقی

دین تدرارز یادہ قایدہ لریار دور چونکہ مؤنودہ روس عالم لریدی پروفیسر باترل نینگ تالیف لری دین

داؤنوز دین زیادہ راق شرق تاریخ کتاب لری دین آیینغان زیادہ مضمون لریار دور، مترجمہ قیلینوجی

خجیل اوسم بگ دور.

دائرة المعارف القرن الارب عشر. مصر نینگ ان شہور مؤلف لریدین محمد فیدروری

ذینک تالیفی دور - غایت جامع - اجلد لیک کتاب دور

روضتہ الصفا - میرزا محمد رفیع و ندر شاہ ذینک تالیفی دور - مشہور عمومی تاریخ دور

جامع التواریخ - وزیر رشید الدین فضل اللہ ذینک تالیفی دور - مغول تاریخ دور

تاریخ رشیدی - شرقی ترکستان و غلات شہزادہ لری دین محمد حیدر میرزا کورگان

ذینک تالیفی دور و شرقی ترکستان ذینک خصوصی تاریخ دور

تاریخ القند الاسامی - مصروف لری دین حربی زیدان ذینک تالیفی دور

تاریخ سیستان

پانچ روزگی - ظہیر الدین محمد بابا پور شاہ ذینک تالیفی دور - اورانامی و مخصوص دور

الکمال - ابن الماشیر الحارثی ذینک تالیفی دور - عمومی تاریخ دور

ذین الاخیار - گردیزی ذینک تالیفی دور - غزنوی و غوری لریغہ عابد دور

تاریخ بہمنی - غزنوی لریغہ عابد دور

ایلمینی - ابو النصر عبد الجبار عاتقی ذینک تالیفی دور - غزنوی لریغہ عابد دور

جامع التواریخ - مولوی فقیر محمد ذینک تالیفی دور - عمومی تاریخ دور

تاریخ کشمیر - محمد اعظم کشمیری ذینک تالیفی دور

تاریخ افغانستان - انجمن ادبی دین چیتقان ۱۳۱۱ھ ش سالنامہ ذینک ہر جزئی دور

تاریخ آسیا - ۱۳۱۲ھ ش سالنامہ ذینک ہر جزئی دور

دیوان لغات الترک - پنج عصر ہدیہ ازنگان شرقی ترکستان عالم لری دین کاشغر لیک

محمودین محمد ذینک تالیفی دور - چنگ بہر ترکچہ لغت و ادبیات قاموسی دور

تیرینگ - انگلیس چو دین نور کچر نہ ترجمہ قبیلغوجی ندیم رفیق بگ

اسکی تورک بازیت (کتاب لری) جمع و ترجمہ قبیلغوجی حسین نامق اور خون

تیلیخ انبندہ - کوچا ساپام لیخ موسیٰ آخوندزینگ تالیفی دور و ریاقین زمان واقعاتی خصوصیدہ

صیح دور -

زمانہ میزودہ کی معلومات دین اور دم نینگ کورگان لیم و متواتر صورتدہ ایشییکاں لیم
۱. یوقاری ققی لیخ لیمباشرقہ مراجعت قبیلغان لیخ لودور - و بولورین باشقہ توبندہ کی قدیم
و عصری لیخ لردین بعضی جملہ لرواسطہ سی بیلان تولا مضمون لرنی آل لیم - بریتانیا اسلام انسیکلو
پیری یاسی - بار تولد نینگ ایران تاریخی جغرافیاسی - جوینی نینگ جہانک شاسی - سیر آدرل شتین
نینگ اور ترا آسیا عقیدہ لری آلیخ کتابی - احمد رفیق بگ نینگ تالیخ عمومی سی - تیلیخ فزوشته
مجمع الانساب - معجم البلدان - طبقات ناصری - منتخب التواریخ - آداب لوجب الشجاء

تنبیہ

مقصدغہ کیریش یعنی شرقی تورکستان تاریخی فی باشلا شیدین ایلگری
تیلیخ نینگ مابستی و عمومی انسان تاریخی نینگ باشی و عمومی تورک تاریخی نینگ
اولی خصوصیدہ بیر مقدار بیانات برکک فی لازم کوردوم چونکہ شرقی تورکستان
اہالی سی نینگ بوسلدرنی بیک نہ احتیاج لری فی کورمکہ دور من -

تاریخ نینگ ماہیتی

تاریخ علمی انسان جمہیت لری نینگ زنان و مسکن لری فی کورستان اور خان و اولر نینگ حیاتی نینگ کیفیت و احوال اجتماعیه سی نینگ مرتبہ سی فی صحیح صورتہ بیلار و دور خان علم دور۔
تاریخ علمی انسان علم لری نینگ آن اوور غری دین دور چونکہ بو علم بیلان ہر کیم ہوزی نینگ انسان سلسلہ سیدہ کی موقعی نی و اوز ملتی نینگ ہیات اجتماعیه وہ کی مرتبہ سی فی بیلادور، و دنیا ملت لری نینگ ترقی و انحطاط مساوت و تفاوت لری نینگ سبب و عامل لری فی بیلادور اور خان و ماضی دور کی انسان لرنینگ حوادث لری دین عبرت آلدور اور خان و بزرگوار بیلان ہر انسان نینگ اوزی نینگ ویاملتی نینگ ویا پوتوں انسان لری عالمی نینگ مقبل وہ کی سعادت فی نایمن قیدمان نینگ بدل لری فی کورستان اور خان علم او شہوتات علمی دور

عالم لرنار تاریخ فی اکی نغہ آیریدیلر (الف) عمومی تاریخ (ب) خصوصی تاریخ۔ اوقتی سی دنیا ملت لری نینگ ہمسری ویا تولا سی نینگ تاریخ فی بیان قیلا دور۔ کہ کجی سی یا لغوز جہت ویا ہر قبیلہ ویا ہر پورت ویا ہر شہر ویا ہر کشتی ویا ہمہ ہر واقعہ غہ متعلق تاریخ فی معاملات فی بیان قیلا دور

تاریخ نینگ منبع لرنیجہ ہر قریش

تاریخ معلوماتی فی بو حاضر فی علم و ترقی عصر یا دور شہورہ تو بنو کی منبع لری دین آیلنا دور (۱) صحیح روایت لری روایت نینگ صحیح یعنی نینگ علامت لری بولر دور۔ روایت نینگ متن و یا مشہور بولماتی۔ روایت نینگ متن وہ تولا اختلاف لری بولما سلیق۔ راوی نینگ علم تاریخ اہلی دین بولماتی یا کہ فی طرف بولماتی۔ راوی نینگ یا لغوز کجی ایسا سلیکی نینگ مجرب و معلوم بولماتی

روایت نینگ توپن ده کی منبع لر موافق بولداتی. زمان و مکان منقضا سی غمخالت بولما بولمیشتی
 (۱۲) جغرافیا، جغرافیا نینگ تاریخ تہ و ایما یا ایدرا شیب گلگی سیر از تاریخ اوقو خان لر غه معلوم
 دور. چونکہ بر انسان طبیعتی نینگ دنیا لر زیدہ قالیسی بروه بولغانی و بویر نینگ وضعیتتی و قلمی و
 تنگیز غمخاقین بایراق لیتی و توپراقی و مولری و نباتات و حیوانات نیشتور ک قالیسی میلان مذکور جمعیت
 نینگ تاریخ نینگ آراسیدہ قوتلیک بر مناسبت بار دور. و بپر بر ملت نینگ قالیسی ملت لر
 بران، اقتصادی و اجتماعی وسیعی مناسبت زیدہ بولغانی فی میلیک لازم دور. منہ بوسہ سی جغرافیا
 دین معلوم بولادور.

(۱۳) قدیم زمانہ لر غه عایدی و دینی و سیاسی و اجتماعی کتاب لر لغت قاموس لر ی و ادبیات
 اثر لر ی. (۱۴) قدیم صنعت اثر لر ی
 (۱۵) قدیم شہر و آبادلیق نینگ ایز لر ی و خرابہ لر ی.
 (۱۶) آبدہ لر و سیکل لر و کتابہ لر .

ایگزیر کی نمانہ لر دہ تاریخ علمی یا لغوز روایت لر و ادبیات اثر لر ی ایسی ۲۰۰ میلادین بر ی
 تاریخ علمی نہایت زیادہ تتی قیلدی و بیچ روایت و ادبیات اثر لر ی دین تکمیلیمان صحیح قیلتلیک
 معلومات مبدیان غه حقیقتی. و صحیح و معتبر دیلیب تاریخ کتاب لر ی غمخا ز نینان بری مو سچرہ بیت
 لر تحقیق و تدقین تہجوسیدہ تاریخ روایت لیک مرتبہ سیدین تو شوب افسانہ و اساطیر ایگانیکی پت
 بولوب، تالادی. و دنیا تاریخیدہ بیچ تو نولغان بری مو سچرہ ملت لر نینگ تاریخ عالمیدہ غایت ہم موقع
 لر ی بار تہتی ادر ترا غه چینیستی.

منہ. بولمیش تحول و ترقی لر نینگ سبب لر ی جغرافیا علمی نینگ فنی العادہ بر صورتدہ ایگزیر کی
 زانگہ تانی. و قدیم تہجوسیدہ تاریخ نینگ تدقین استیز کیر کی. و جیولوجی و اراکولوجی علم لر ی نینگ عمصیت

تاریخ دین الیگزندی عصر لودیگ انسان را از وقایع و احوال اریانی یا زغالی باشد اما آن وقت
دین الیگزندی زمان لودیگ دور

تاریخ عصر لودیگ انسان را از وقایع و اجتماعی احوال و مناسبات اریانی یا زغالی باشد اما آن
چنان دین الیگزندی کی زمان لودیگ دور -

تقریباً یکی یونانی دین الیگزندی کی زمان لودیگ تاریخ دین الیگزندی کی انسان را خصوصاً تاریخ علمی نینگ
معلوماتی فقط قرآن و تورات ده مذکور بولمان تخصص الانبیاء دین عبارت ایدری . و معلوم و ذکر که معلومات
قدیم انسان از نینگ از غیزه میرطالیده سی نینگ دینی احوال الیگزندی خبر برادر خان غایت محمد و آذر
معلومات دور ، تقریباً ۲۰۰۰ میلیدین برقی قتی علمی صورت بیلان روح با یگان حضرت کشف از نتیجه
نسبیه قولی کلغان اوزوش و آواسباب اری و اوری و شت هر و هر قسم آداب اری از نینگ خبر اری و اثر اری
و بر جیل مصروفات دین تاریخ دین الیگزندی انسان را حقیقیه غایت نگر و معلومات حاصل بوبوب دنیا نینگ
هر نقطه سیه و باشا خان قدیم از نینگ حیات طریقی و هدایت نگر کلغان بول اری و هدایت ده کی مرتبه
اری و هدایت ده ترقی قیلغان دوره اری و صناعات و علم و با شت اجتماعی احوال اری خصوصاً غایت
آچوق و تعیین معلومات قولی کرمک ده دور . و مذکور اثر لودیگ ، جیولوجی دار کولوبی تخصص اری مذکور انسان
از نینگ یوقاری احوال لودیگ بولغان زمان اری کی تقریبی صورت کشف قیلغان قدر دور لر .

منه بوضوح بیلان قدیم انسان از نینگ تاریخی نه متعلق روایت از نینگ راستی نی یا انسانی
آریب اساطیر و چوپانک را باشد و حقیقی تاریخ معلوماتی باشد بوبوب و علم اساطیر ظلماتی دین قول اری
و ریشه و شک سیر صورت لودیگ میلدن غیبتی . و بوشکل ده تاریخ علمی کوزدین کونک نگر بوب و زمان دین زمانه
یکی معلومات کشف بولمانده و در الحاصل تمام عصری تاریخ کتاب اری ده تاریخ دین الیگزندی عصر لودیگ متعلق
یا زغالی آثاره لودیگ آذر شت قدیم حضرت کشفیات دین الیخان قیتلیک معلومات دور

تاریخ عصری. پادشاه لوگتہ آدم لرنینگ اتی وقیقان ایش لری ریا اقتدار می ویا طمی
 او قول ماسون دیگان سمن بلان تاش لرغ ویا معدن حصولاتی غر و بنا و آبدہ لرغ ریا یان بلغان ویا او بلغان
 خط ویا اسم صورت لری ویا کہ معدن حصولاتی ویا تاش دین یا سالان ایل لری و جو غر کلنورغان زمانہ
 دین باشلان دور .

و بوالیش لرنینگ ویا نینگ ہر طرفیہ بلا برہیر وقتہ باشلان نتیجی ہر کیم غ معلوم دور ،
 حاضر فی زمانہ میرتہ کی حضرات و کشفیات نتیجہ ہیرہ بوالیش غ ہمدین اول اعتناء قیقان لرنورک لری
 دین بلغان سومروایت و ایام و باشقہ تورک اقوامی دور و ہم مصر بلخ لری بوالیش وہ تورک لری بلان
 یا ہر ہیر زمانہ ویا ہر مدت کین ایگانیک لری معلوم دور اما مصر بلخ لرنینگ بوالیشہ قوتقان یول
 لری نینگ انتظامی و او قرا و شور سبب سلسل اثر لری تا پیلغانی فی اعتبارہ الیب مؤرخ لرمصر بلخ لری
 نینگ بوالیش غ باشلان زمان لری فی تاریخ عصر لری نینگ اولی لیتن غ قبول اتی لری و مصر بلخ لری
 نینگ کتابت صورتی بلان قیقان اثر لری نینگ ان قدر می میلاد دین ایگری ۰۰۴ میل ایگری
 ہیر زمان غ عابد دور . و بومناسب بلان مؤرخ لرن تاریخ عصر لری نینگ اولی فی میلاد دین ایگری

۰۰۰ میل و بپ تقسیم اتی لری تاریخ عصر لری فی عالم لرت دورہ غ تقسیم قیلا دور

(۱) اولی عصر لریا کہ قرون اولی ۰۰۰ میل م ۱ دین ۳۹۵ م ک غ چہ

(۲) او قرا عصر لریا کہ قرون وسطی ۳۹۵ م دین ۱۴۹۳ م غ چہ

(۳) اخیرتی عصر لریا کہ قرون اخیرہ ۱۴۹۳ م دین ۱۷۸۹ م غ چہ

(۴) حاضرتی عصر لریا کہ قرون حاضرہ ۱۷۸۹ دین باشلان دور

تاریخ دین ایلیگز کی عصر لر

تاریخ دین ایلیگز کی انسان لر نینگ یوقاریده بیان قیلغان صورتده کی اثر لری دین بلینگان تقریباً
یقینی صورتده تجلی قیلغان حیات دوره لری اوج غه تقسیم قیلانادور

(الف) یونما تاش دوری رب، سیلیخ تاش دوری (ج)، معدن دوری

یونما تاش دوری

انسان لر قیریم ده غایت بسیط و ساده بیر حیات ده پاشا ایدی ر حیوان لر نی اولاب گشتی
نی یرو تیره سی نی یورگانیب الیغ سوغاق نی دفع قیلور ایدی لر و بیر میر لری بیلان اوروش سوتوش
هم قیلور ایدی لر و بصورتده کی تاثیر لیکک توغرا سیرین انسان لر آسان او اولاق و انسان و بیر
تقوچی حیوان لر دین عبارت بولغان دشمن لری نی مدافعه قیلماق اوچون قشعی تاثیر لیک یرغ تیار
لااق احتیاجی نی حس قیلیب اخیراً تاش نی تاش بیلان اوروب چاقماق تاشی دین توخماق و چوماق
و کین لوده پالدر و مختا سوتو (نیزه) اوچی تیار قیلیدی لر انا بو زسه لر خیلی قوبال و ساده ایدی و بوجیات بیلان
انسان لر اوزون زمان غه چیر پاشا دیلر ، منداوشه بطرزده کی حیات دوره سی نی تاریخ اصطلاحی ده
یونما تاش دوری دیلادور .

بو دوره ده کی انسان لر نینگ حیات طرز ی بک ژبن ایدی چونکه اوی و عمارت باساق نی دیکیم
توقماق زینک نی وزراعت قیلماق نی بیلماس ایدی لر . تاغ لر نینگ دیار لر نینگ اوخور لریده و درخت
لر نینگ کمار لریده اولتورور ایدی لر و کوچلری بیکان حیوان لر نی اولاب اولتورور بیر ایدی لر و و گیاه لر
نینگ سیلیدی زنی نی بیر ایدی لر و حیوان لر نینگ تیره لری نی یورگانور ایدی لر . و اول لری تولا بوکلوک لر نی

و بیستی تو را سه لرنی تا لاشیب حماله قیلا شور ایدی لر
 و بیلا دورغان اوت ایستاب پات پاتا کو چر ایدی لرویا لغوز ویا پیر اولوک بیر عالیله بیلان یا شار
 ایدی لر. اما اوت فی کشف قیلغان ایدی لر اوت فالاب ایستیمانق و بیبک لری فی اوت بیلان اور
 پیشورماق و کیچه کرده اوت یا ندوروب مسکن لری فی پور و تمانق و پیر تقوچی حیوان لرنی اوت بیلان اور
 کونک فی بیور ایدی لر، بودوره نینگ ایچیده انسان لر جوان سونلک لری دین خنجر و بیچاق و
 زینت اسباب لری یا ساق فی اخترغ قیلدی لر، بودوره نینگ ابتداسی قالیسی تا زینجره ایکنلیکی
 یعنی صورتده معلوم ایماس دورا ما حیوانوچی دار کولوچی متخصص لری نینگ مختلف تخمین لری چه بو
 دوره نینگ باشلانغان زمانسی موندین ۵۰۰۰۰ میل و ۱۰۰۰۰ میل آراسیده مقدم زمانه ایکنلیکی قدیم
 اثر لرون معلوم دور، بو اختلاف نینگ سببی و زیاده کی انسان لر نینگ بحیات دوره سی فکر کی و آندین
 ترقی قیلیب حقیقتی برابر بر وقتده بولمای آرتق آرتق دین و پیر بر لری دین اور کانب و توجع غر کلگانی او
 چون قدیم اثر لر نینگ زمانه لری ده کی اختلاف دین تو عنونلغان خصص لغظی بر اختلاف دور

سیلیغ تاش دوری

انسان لر تاش دین اسباب یا ساقده بارابارا اوستا بولوب چاقماق تاشی دین نازک
 و چیر ایلغ غر سه لرنی یا ساق قوم تاشی غر سوروب سیلیغلاب و پار قیر ایتیب ایشتا تنک ساق
 نر باشلادی لر. منزه بودوره فی سیلیغ تاش دوری دیلا دور

بودوره ده انسان لر نینگ حیات طرزی ده تولا ترقی و تغیر لر حاصل بولوب حیوان حیات دین کاملاً
 آیریلغان بر حیات طرزی درجه سیغه ییتی. چونکه بودوره ده انسان لر نینگ بعضی سی کو چمن یک حیات
 فی تاشلاب بر آتا اولادی بولغان بر جمعیت یعنی قبیلده صورتیه آناه موندیر لاشیب زینت نینگ

اور تھی مرحلہ سی بولنان اجتماعی اصیات غہ قدیم تولیدی لڑ بوا اجتماعی حیات نینگ باش سبی انسان لہ
 نینگ بریطر فین زراعت قیلماق نی اور گانیب و مینہ بریطر فین حیوان لرنی کونرورب الہی
 لاشتورب) معیشت لری نی تریم قیلماق و حیوان باقمان دین تاہن قیلیب آوگوشستی واوت
 بیلدیزی بیک نی ترک انکان لری دور۔ تفصیلی بوور کہ حاضر تی زمانہ مزبورہ مزبورہات دیملادورغان
 و انسالیق عالی نینگ تریگیلیک ماہہ سی بولنان بغدادی آر پاتر بلخ و بائقہ آشلیق گیاہ لری قدیم
 زمان لردہ بر پوزیدگی یادا گیاہ لہ جملہ سببہن ایدی ر و آت، تیوہ، ایشک، قوی، کالا، اچکو
 وک الی حیوان لہ بائقہ یا و حیوان کرا گیاہ سیزو حشی ایدی انسان لہ اولاً بغدادی نینگ لہ انجم خدا
 ایگیلیک نی بیلدینی زراعت قیلماق نی اور گانیب نزیب بیک غہ باشا دیلر و بائقہ آشلیق لرنی
 ہم آرقہ آرقہ دین کشف قیلدی لوزراعت انیشی نی آسانلا شتورماق اوچون آقین سو بوی لریہ
 کنگر و تریم پر لہ آچتی لہ، منہ بو حیات نینگ روان تاہماقی و ترقی سی بو حیات نی اختیار قیلغان انسان
 لرنی کوچمن بیک نی تاشاب اور ذللا شماق غہ جبور اتمتی

و مینہ انسان لہ حیوان لہ نینگ یاداش لری بولنان آت، تیوہ، ایشک، قوی، اچکو کالا
 نی تو قوب کونرورب تری بیلدیب اور لری گرایشا ترمک نی اور گانیدیلر
 و بیک کہ انسان لہ بو حیات غہ کیرب لالک مال ایگی سی بولدی لہ بولک و مال دین فایده
 آلاق وانی محافظ قیلماق و استورک حصی توغولدی و طبعی دور کہ بو مقصد لرنی قولہ کلنورک
 اوچون انسان لہ نینگ بر پیری غیار دم قیلیشمانی و منترک فایده و حق ارغ اعتراف قیلیشیب اجتماعی
 بر تشکیل و جو غہ حقیقتانی لازم بولدی۔

بو دورہ وہ انسان لہ اوسی لہ زورغان لہ رنا قیلماق غہ باشا لوسی لہ اولہ بولوسی لہ رغایت سادہ اما
 قیلدی مستحکم ایدی یعنی تاری تا شدین باسانغان و اوستی یا الاق تاش لردین یا پلغان کچیک حجرہ لہ

زمانه دین اعتباراً سیلیخ تاشش دوری و معدن کشف بولغان وقت دین اعتباراً معدن دوری و بیب اصطلاح قیلدی لر.

معدن دوری

انسان این عالمی نینگ حیاتی بوقاریده ایتمیلغان دهر بیلان تاشش آلت لری بیلان تا مین قیلاوزایدی و انسان لر بو آلت لرنی تیار قیلماق و وانی حاجت لری غایشلا تکرار ده بک قولامد شعلات چکرایدی لری ایشیرایر بوزیده و توپون آستیده باشق موده لر دین صاف ایبق. حالتی بیلان یاراتیلغان آلتون و باقراس (کاشی) کاشی غایچر او یلر و تجربیه نتیجسیده بو معدن لرنی اوت واسطی بیلان ایزتیب خوراملغان شکلده هر نرسه یاساق ممکن ایکنیلکی نی قیلدی لر. بو آلتون و باقرنی هر انسان لر دین ایلگری اوترا آسیاده تورک لر کشف قیلدی لر بو کشف نینگ حاضر تی عصریمیز دین تقریباً ۱۱۰۰۰ میل ایلگری ایکنیلکی ثابت بولغانی توپنده کیلا دور

کوشش و تهرور و ک باشق موده لر بیلان آرا لاش یاراتیلغان معدن لرنی لیکن چر کشف قیلیب اوده لر دین قویب چیتاراق فی هاور کاندیلر. انسان لر آلتون دین زینت اسبابی و باقر دین قلیج و سوخو انیزه او چچاق و باشق یزغ لر و زراعت اسبابی و باشق نرسه لر یاسا دیلر. لیکن باقر آنچ چیدا شیخ و محکم بولغانی پس ایونا تاشش و سیلیخ تاشش اسبابی نی ایشلا تکرار فی منورخ قیلاماوسی، اخیراً انسان لر ترقی بولیده یز بیر قزم ایلگری یوردی لریمینی باقرنی قلیه بیلان آرا لاشق توب ایزتیب قلیبک راق بیر فلزیمینی توچ نی وجوده کلتیرک اصولی نی کشف قیلدی لر و توچ باقر دین قولاجیدا شیخ بیر فلز بولغانی ایزچون انسان لر قسرم یانلر و اسبابنی توچ دین یاساق غا بارلا دی لر حقیقتاً معدن دوری بو توچ صنعتی روح تارده تان وقت دین باشلا دور، لیکن قلیه باقر غا نسبتاً آزیهر معدن بولغانی اوچون توچ

حاصل قیلماق مشکلات، سیز میس اییدی و تونج دین یاسالغان اسباب لار انسان لر نینگ حاجت لری غه کفایه قیلماس اییدی بویه عث وین تونج دوریدو تاش اسباب نی ایشلا ترمک کلاما ترک ایتلگن اییدی.

انسان لرا خیر تیمورنی کشف قیلدی لردو معدن نی ابریتکسو باشقه ماده لردوین آیر میاق باقرو باشقه معدن لر غه نبتا تولا شکل ایش اییدی لیکن لردو معدن نینگ هر زرسه یاسالماق غه قابل یعنی و چیده ایش یعنی و آدین یاسالغان یراغ لر نینگ کسین لیکی و هم بومعدن نینگ دنیا نینگ قولا یر لری و ناپلمانی بلیندن اوچون انسان لر نینگ رغبتی زیاده بولوب زمان اورکا نچه یوقا لر نی شکل لیک لر نی بلیگ کلنی و درجه تیمور حال اتی لر. و مودیر این لردو زراعت اسبابی و حکم بولماق نظرده تونلغان هر زرسنی تیمورین یاسا یدر تاش اسباب دین بی حاجت بولدی لر. و باقرو تونج و آکتون و کوش و باشقه معدن لر نی مناسب ایش لر غه ایشلاتی لر، عصر بهیزده کی علمی تحقیقات و کشفیات غه کور قیلمورنی هر ملت لردوین ایلگدی کشف قیلغان و ایشلا تملگان لردو ترک لر اییدی لردو کین چو دنیا غه پایلیب، عمومی انسان لر تیمور دین استفاده قیلماق نی اورگاندر لیر، معدن دوری نی مؤرخ لرا وچ غه تقسیم قیلا دور لر.

(الف، باقرو دوری - (ب، تونج دوری) - (ج، تیمور دوری)

عمومی انسان تاریخی نینگ باشی یرین بو کتابا بریان قیلماق لازم کورولگان مفهومی اوشبو دور زیاده راق اطلاع حاصل قیلماق نی خواها بوچی لر مفصل عمومی تاریخ کتاب لری غه مراجعت قیلسون لر

تورک لر نینگ آنا یورتی

شرق عالمی نینگ ان قدیم تاریخ روایت لری بولغان چین و هند و ایران نینگ و تاتارچ دین کتاب لری و اوزغورده تالیف قیلینغان عرب و اسلام عمومی تاریخ کتاب لری نینگ اتفاقی غه کوره بولگونگی اسطلاح

آسمان غمناک و در خان تماشای نور قوس قزح و قوس قزح چو لاله سپید است یک بوی کوهک (جانگل) در سوختی
 لری و کی پانت شیل چو سیرتخ آبادین لرد و تو قسم باطله لره بهر میری نماید اشیب کیملا دور ، منزه او شیبو
 تعریف فیلیغیان (دو نوا) سیلابیا باغی ده شرقاً تریرغاون (مخکان) آتاری شمالاً ابیتال حوض حسی و
 آتاسی تاغاری بونی چپائیل (دولشا) و دیاسی عربا خرد رنگیزی جنو با هر دو کس و با هر دو قورام و در آنکس
 تلخ (کینون) نلغ سلسلری و سرتخ و با میان قدیر خان تاغاری و اولاشقان بهر سرتخ لری
 کی منطقه تورک لرینگ آنا بوری وور (انجی خریطه و قورام) منزه بو منطقه تازین کینون
 قدیم زمان اردین کوکون غم چنوک پورتی دور و تورک قوم لری بو منطقه دین دنیا نینگ هر طرفه بیروت
 و قلیب دینانی آباد قیلدی لر

تورک تازنجی نینگ اولی

تورک تازنجی نینگ اولی و یک دین مقصدیم تورک لرینگ کیم نینگ اولی ایستای کیمی و
 سلسل لری نی بیان قیلماق ایساس وور چو کله بو خصده اسلام تازنج لریه مقصل بیان لر
 بولسه مواد بیان لری بهر تازنج و با لایمیز بلکه اسرا قیلمات دین آیینان و پاک مغل قی افسانه لر دین
 آیینان رعایت لر وور بواچون نینگ مقصدیم علمی تحقیقات و تاریخی و شیخه نینگ و لایمیز کوره تورک لر
 خصه صیده بیزگ حاصل بولغان ان قدیم معلوات نی ذکر اتمک وور ، جیولوجی (طبقات الارض علمی) و
 کولوژی (آثار عتیقه علمی) نینگ تازنج لری و هر قسم علمی تخری لریجه سیوا کشف بولغان معلوات غ کوره
 حاضر قی زمانه میزین تقریباً ۱۲۰۰۰۰ میل نینگ آلدیده تورک آنا لردنی حاضر قی و صنعتی وک چول لری تولا
 و نسوی آنا ایساس ایدی بلکه او وقتده تنگری تاغاری زبانتان تاغاری) انما سوزتنغ بولوب بوتان دین
 تورک طرف غ بولدی چه وور با آنا ایساس و جز بویکی و زانغونلغ سلسله سی (کینون) دین هم او وقتده حاضر

تی وین چھ حصہ تولاجینگ آقین لرا قییب حاضر وہ کی تکھ مکان چولی فی باش آریغ سوغاور ایدی۔
 آرال و بالخاش کول لری دک اینج یگیز لریک نولا ایدی ولوپ کول لری اودقتہ حاضر تی وین قدرت
 بش حصہ کنگر و بیگیز ایگانیکی آچوق معلوم دور۔ منہ بوسب لری سایدیہ بود لکر لری بیج ہر قملوق
 و چول کور و ناس ایدی و ہر قسم معدن لرو ہر نوع گیہ لرو عد و سیر یا دا چوان لرو لکر وہ غایت جینق
 ایدی۔

اقلیم نینگ بوسورتہ آباد یعنی و درزیت غم مساعده سی نینگ سایدیہ تورک لرتنام دنیا وہ کی انسان
 لروین ایگرمی مدنیت میدانی غم آریغ باستی لرو، ہنوز باشقہ ہر لروہ کی انسان لرتنخ دیار نینگ او مخور لری
 وہ دورخت لرنینگ کمر لریہ پاشاق و یعنی یونما تاش ووریدہ حیات کچر کدہ بولغان زمان وہ تورک آنا
 بود تیرہ تاش دوری آیا غلام شیب باق و قونج دوری کی رنگان ایدی یعنی تورک لرو معدن لرنی کشف
 قیلیب اسلحہ و زراعت اسبابی یا ساب و آلتون وین زینت اسبابی تیار لاب ایشلا تمک و حتاک
 اینتک میدان تجارت قیلماق منزہ لری غم قدر ایگہ لایلاک ایدی لرو بایلان لروین یا دا بغدادی و آراہ و تریغ
 گیہ لری نی و اوروغ لری نی کشف قیلیب زراعت قیلماق نی اورگانیب و سوسوی لری وہ کنگر و تیرہ لری
 لرو حملہ و شہر لری پیدا قیلماق ایدی لرو آت، تیوہ، ایشک، قوی، کالانی کوندوروب لازم منسج فایدہ لری
 غم ایشلا تور ایدی لرو شہر لرو قورغان لرو آباد بولغان ایدی و کوزہ صنعتی بک عمومی و مترقی ایدی، و بول
 او چون تکھ مکان چولی و گوبی چولی نینگ ہر نقطہ سیدہ اولاسی حاجتی نینگ وقتی و حیرتی فی جذب قیلا
 وورغان نرسہ کوزہ پارچہ لری نینگ قیاس وین تا شکاری تولایستی دور

تورک لر نینگ معدن دور پوره کی مدنیّت و علم لر ی نینگ اثر لر ی

تورک آنا پورتیده حضرتیات تیجوسیده معلوم بولغان اثر لر پور دور، حاضرده چین نیلده داگوئی دنور کچوره
شاموچونی ویلیکن مغولستان و شمالی چین، آراسیدوکی قوملوق چول لوده و تکر مکان وقیزیل قوم و قرا
قوم چول لریده کی بوزما نیمیزده بیج بر جانغ خلق یاشامانی ممکن بولمايدور خان پر لوده آقین دور یا وادو
ستنگ ایزلری و زراعت علامت لر ی و شمشیر کت خرابه لر ی و تاش و بادق و توپ و تیمور و چوپون و
کونه اسباب لر ی غایت تولادور و بومنطقه لر نینگ قدیم زمان لوده تماما آبادیعتی وادیر لوده سکونت قیلغان
تورک لر نینگ کامل بیر مدنیّت ده ایکنلیکی ده بیج شک یوق دور. عالم لر بو آبادیعت و مدنیّت نی بولور تورو
غلق بیلان معلوم بولماتی و ساکن لر ی نینگ بجزت قیلماتی دین ایگه لر ی کی زمانه لوده ایکنلیکی نی ثابت
قیلیدی لودو ایشلر نینگ عمر ی نی نهایت آزی ۱۰۰۰ میل ویب تخمین قیلیدی لر خزر ننگیزی نینگ شرقی
ده عشق آباد و مرو شهر لر ی نینگ آراسیدوکی آنورا تبلیغ برده قیلینغان حضرتیات تیجوسیده غایت
قیمتلیک مدنیّت و ثقولری جهتی دلو حضرتیات هیباتی نینگ لر یسی پومپلی PUMPELLY بونریت
نینگ نازار سخی نی حاضر فی زمانه میردین ۱۰۰۰ میل ایگه لر ی ویب تعیین اتتی، امریکا لغ بر عالم بوشنق
لر نی خاص دبی طرف بولغان علم کوزی بیلان ترقیق قیلغان دین کین. تورک آنا پورتی ده کی کاشچی لر ی
و صناعت مدنیّت نینگ میلا دیرین ایگه لر ی تو قوز سخی دینگ ده و حاضر فی زمانه میردین ایگه لر ی ۱۱ سخی ده
ده بولوب تورک پورت لر ی دین باشقہ بر لوده کی ان اول کاشچی لیک دور دین دینگ تیل ایگه لر ی
باشلا غلانی فی افاده و اعلان اتتی، انانی تا غیری اینکیدین و جنوبی سیبر دین کشف بولغان قدیم تورک
قور غا لر ی دین چقار یلیب مسکو و لنینگر اوموزه لر ی غایب بار یب ساقلانما قده بولغان تورک مصنوعاتی
یکی قسم دور قیر سیمی توپ دور ی غو قیر سیمی تیمور دور ی غداید دور، توپ دور ی غداید لر ی بولور
قیلچ (بولچاق لر نینگ تولاسی نینگ دسته سی) جیدان صورتده دور، اوق اوچی، پچاق، سونچو (نیزه)،
اور غاق، قارچی، پالدر، یگنه، او شک، اکر کی، توقا، ایزنگو، بوگون، قران، تادا، بوزمه لر تسلما توپ دین دور

موزیاق، توکر، بلیزر توکر، آریک، مختلف حیوان صورتیده با سالن ان زمینت اسبابی، با نوس لرینیک

بعضی سی توین و نولاراتی آلتون دین دور کستن، پالیدو او شکم، پچاق، اوق اوچی، قلیچ، سونگو،
نیمور وودی غر عاید لری بولور دور، کستن، پالیدو او شکم، پچاق، اوق اوچی، قلیچ، سونگو،
زیه، چاقماق، بون، ایبرانگو، بوقور، تیشی، اورفاق، قهرم چوگک و کوچیک لوقا، کمر زینت لری، و باشق
آهت لری بون لری ترمایا تیمور دین دور، و بولور دور عاید آلتون و باقور و سونگک دین با سالن ان قهرم زینت
اسبابی بار دور، بوزیان شیلینغان اسباب و آهنت لری مسکو و لنینگراد موزه لری ده کورگان کشی میلاد دین
ایلوگکی عصر لریه با سالن ان بر صده لری ایلیکی غرایج، بونکوسو کمر ایدر چوگک بوزر لرینیک یا لیشی ده
کی چیریلش لری و تارک لوق وانی با سالن ان اوستا لرینیک اوستا لیشی شایان حیرت دور و بو ات پاپ
نی کورگان کشی انی حاضر قی کور لریه کی زینت لریک شمه لریه با سالن ان ز سر لری و ب گان قیلا دور
لندن لرینیک BRITISH MUSE ۷۳۸ آلتین موزه سیهوم تورک آنا یورانی لرینیک توین موزور
دوره لری غر عاید کشی بیزر لکسیون (مجموعه) بار دور و مینا آتای تان لری لرینیک بک نولار لریه کشف
بولغان، قدیم کان اوچاق لری و ایر تیک داش لری تورک لرینیک کاشی لری اوز لری چیناریب و روز لری
ایرشا کالیک لری تی بلیزر دور، تورک آنا یور تیره قدیم زمان لریه ایشا تیب کین لریه دورک بولوب
قالن ان کان لر عایت تو اهور و نولاراتی باقور لری دور و بولکان لرینیک بعضی سی نینگ بیا شیدین
آهلیان لری سلامت چوقیب و اوچاق لری تام حاضر قی عصر بلیزر ده کی کان اوچاق لری دکت کسل لرینیک
صمیم بولدی.

تولان لری کوره تورک لرینیک تی معدن بوزیرده کاشی لوق و معدن لری بولور دین مهبل انبات لوق
صنعتی لرینیک بوزون مهبل وکل لری غر آشنا ایدری لر و بولکان اوچاق لری لرینیک فرق لریه نولاراتی
دین کسوم بولور دور که تورک لرینیک کاشی لوق صناعت لری یا غور اوز حاجت لری تی نوسن قیلماق اوچون
غنیه ایماس باک باشق ملت لر و سانات اوچون تم کاندین معدن چقارور ایدری لر
بوخصه ده زیاده راق و اذغف بولاق تی ایستگورچی لر مهصل تورک تانتیج لری غر حاجت
نوسن لر بولور دور کتاب ده اوخصه مقدار غر آتفا قیلا مینر

تولاد گوز بیسی

www.cwlt.com

www.uighurkitap.com

بو مدنیّت دوریده شرقی تورکستان

زراعت اخترع قیماق و حیوان لرنی کوندور مک و سه خیل کان لرنی کشف اتمک و معدن
صناعتی و باشقه مدنیّت ایش لریده شرقی ترکستان عمومی تورک انا یورتنی غه شریک ایدی دیب
غینه تور مایمیز . بلکه غلای ، آرپا ، تریخ زغیر دک اشیتق لرنی باشقه یاد اوات
لر آراسیدین اولاتا پیب تریغان شرقی ترکستان تورک لری دور و آت . کاللا اوقی
نی باشقه حیوان لر دین آبریمیب و کوندور و روب تریه قیلغان لر همه دین ایگری شرقی
تورکستان تورک لری دور دیب دعوی قیلا لایمیز چونکه بوزسه لر نینگ اصلی یاد ایلوب
انسان لر نینگ عقل لری و کوشش لری اونرسه لرنی تصادفا دیا فکر پیچر سیده پامیب و
غه توشوب آندین کین انی زراعت قیلغانی دیا کوندور کافی همه غه مسلم بیر سله دور .
دیهر قدیم نینگ وجودی یاد قوعی غه اینک حاضرده کور و لکده بولغان بقیه لری دیا آت لر
دین استدلال قیماق علم ساهه سیده غایت معقول بیر نقطه دور . شرقی تورکستان
یایلاغ لری دین تنگری تاغ لری نینگ بعضی جلیغ لریده و باغ آرشس کول حوالی سید یاد
غلای و آرپا و تریخ حاضرده تولادور دیا و آت و ایشک (قولان) و یاد ایتوه و کاللا
یاد اوق تازا قمر لغو تاغ و قمر تور ام تاغ لری ده کی یایلا غلرده تولابار دور و حاضرده ، هم
اوجی لر اولدور دین تولاستقاده قیماقده دور لر . اما باشقه اوکده لرده بو اصل لر دین اثر
دق دور یاکر بک اولدور .

کان خصوصی غه کلسک یوقاریده کی ذکر قیلیمغان کان اداچاق لری و کشف بولوب مسکو
بینگرا د موزه لری غه یوتکا لکان صنعت اثر لری تماما شرقی تورکستان نینگ مالی ایکنیکلی
بلیددی ، و حاضر قی اصطلاحده شرقی تورکستان دیبلا دورغان و قدیم شرقی تورکستان
بنگ تقریباً بعضی دین عبارت بولغان اوکده لرده کی تنگری تاغ لری (تپان نشان) و قمر لغو تاغ

درج بیلان تنگری تاغلی دانیگ فرغ لری بولغان توروغ تاغ سلسله سی و باشقه تاغ لر
 باش دین آیاغ موز تاغلی ایدی لر کین رده بوتنا غرنینگ موز لری آلاب تولاب لر لری کچلیک
 قالدی و بیر طرفین یورت ایچپدی کی اتج تنگیز کول، لر قوروغالی باشلادی و بو باغدن
 یاغین آریاغادورغان بولوب تاغ لر نینگ موز ذخیره لری بار غا نچر آرقالدی و بو سبب لر بیلان
 یوز لر چه چونگ کچرک اتین لر قوروب کنتی و بو اتین لر دین سو ایچا دورغان شهر لر و آبادیق
 لر چول قالدی ، مننه بو صورت بیلان بیر طرف بیلان نفوس نینگ تولالیتی و بیر
 طرفین یورت نینگ قوروماق بلاسی غه اوچرغالی باشلاغانی کون دین کونکه تورک لرغه تیر کچلیک
 فی شکل قیلماقده ایدی ، و مونداغ وضعیت نینگ تنازع بقاء و دغلی مجادل لر نینگ لرغنی
 ایچا نیک طبعی دور . و بو سبب لر یوز بیدین تنگری تاغلی دین و قوروغالی تاغ دین سو
 نا دورغان نورک یورت لری نینگ ایللی سی غایت کچلوک بیلان حیات کچور ورا ایدی لر و هر
 و قبیله اوز حیاتی فی ساقا ماق اوچون ینه بیری نینگ اوستینه تعرض اتمک مغلوب فی میداب
 چیقاری لری فی اشغال اتمک و یا اوزی باشقه طرف غه هجرت قیلماق غه مجبور بولدی .

و هر حاله بیر لری فی ترک مکان مهاجر اتمک اتمک دینا نینگ قوت طرفی غه یورد اوز لری
 نینگ حیاتی غه مناسب پر ایتمک غه باشلادی لر ، مورخ لر بو مهاجرت دوری نینگ اولی
 فی حاضر فی کون دین تقریباً ۹۰۰۰ میل ایگری واقع بولغانی غه اتفاق قیلمادور لر ، و بو
 مهاجرت نینگ بعضی سی آدی بی آلمات مکان سیز سیل دک غلبت و هر صورتی بیلان بارغان پر
 لریده کی انسان لر فی یوق اتمک و یا بیری دن چنقار ماق و یا اوز لری نینگ اطاعتی غه گیر گونک
 طرفی سی بیلان واقع بولغان ایدی . و بعضی سی قومون نینگ تگیده کی سیزخان سودک
 اتمسته و طایفه لیک صورتی بیلان واقع بولوب بارغان پر لریده کی انسان لرغه انسان لیک
 و دینیت اور کاتیب و یا اوپر لرده کی حاکم لیک هیات لری غه اطاعت قیلمک حیات لری فی آیین
 قیلدی لر بو مهاجرت بیر عرصه واقع بولغان ایما س بلکه یوقا لرغنی تاریخ دین باشلا ب تور نینخی

عصر میلادی ده کی سیاحتی مهاجرتی غەچە دوام قیلغان اییدی . بو مهاجرت نینگ عمومی
 تورک آنا یورتیدین دینا نینگ تورتی طرفی غە بولغانی دهاجرت یول لری دهاجرت قافلە لری
 نینگ چیققان یولری دبارغان یولری نی بیسجی خاریطه ده کوردسون .
 بو بروه یالغوز شرتی تورکستان دین چیققان هاجرت قافلە لری نینگ خصوصی ده میر آزیان
 بیر اینیر

تورپان اولکە سیدین چیقان بیر قول مهاجرت قافلە سی توغرا شرق غە یوروب اوترا چین
 یعنی سیرغ دریا (هوانگھو) کوک دریا (یاگیسی کیانگ) نینگ آراسیدە کی چین نینگ آن منبت
 دیشیل یعنی اولکە سی نی ایگە لاب او بروه بیرلاشتیلر . لوپ اولکە سیدین یورگان ایکی
 قول مهاجر قافلە لری دین بیرنجی قول جنوب شرتی غە قراب یوروب کوک دریا نینگ شطی طرفی
 ده (حاضرده کی زیچوان دینین ولایت لری ده) بیرلاشتیلر . چین نینگ مذکور منطقه
 لری ده کی انسان لر هنوز کاما وحشی اییدی لر تورک مهاجر لری اولر نی بیرلیدین چیقاردی لر اولر
 تاغ لردە دچول اردە توکاب کنتی لر . دیکنجی قول جنوب طرفی یوروب کوک اولکە سی
 (کوکونور) غە باریب او بروه اوزون نورالهای اولاراق لری هجرت غە محبوس لوب بو هجرت قیلغان
 لر اوج قول آیریلیب بیری زیچوان دینین طرف لری غە و بیری هس چین غە دینه سیری
 شرتی هندوستان غە یوروب او بروه بیرلاشتی لر . نریم دریا حوضە سیدین
 یعنی حاضر تی الهی شہر اولکە سی نینگ اوترا سیدە کی تکە مکان چول لری اور نیدە کی توروب
 کتکان اولکە لردین مهاجر قافلە لری آرتد آرتد دین غربی تیدت (الارخ) دپامیر لول لری بیلان
 یوروب د هندوستان غە توکولە ی لر بو توگنەس قافلە لر هندوستان نینگ آن منبت یولری
 بولغان سند و گنگا برهما پوترا حوضە لری نی اشتغال قیلدی لر . و هندوستان نینگ
 اصلی الهی میمون دین فرق سیزیر حیات بیلان یا شاید ورغان وحشی دقا پقر بیر انسان لر
 اییدی تورک لولر نی جنوب غە سوروب یولری نی ایگە لادی لر مذکور حوضە لری نی آبادیلیت شہر

و او که در وجوده کلتور و بلور کهنه قاپقرا املی نینگ بقیده لری حاضرده یا لغز مهنت ننگیزده کی اندان دنگو بار آرا لچه لریده بار دور . بو تفصیل نگی زمانه لرده سند وریا بولی ده کی - باراپنایدومونجودارد - شہر لری نینگ خرابه لریدین کشف بولغان اثر لر میلان ثابت بولدی .

دوینہ مار و ونای وری املی اوکده لریدین چیققان قافله لر توغر غربت یورب اورال تاغ لری دین اوقوب تورفت قافله غه آیریلیب پوتون شمالی اروپائی فرانسہ انگلتره و ایرلانده غه چہ اشتغال اتی لر .

داویر لرده تاغ دیار اوگور لریده و درخت کمار لریده اولتوروب غایت کثیف بیر وحشی لیک ایچیده یا شاید ورغان نہایت اولمقدار انسان لر بارایدی تورک ہماجر لری اولر نی اوز لری غه تاب قییب یا ک بوق اتیب ہر حالده منتقرض قیلدی لر

فرا ایریش حوضہ سی (حاضر تی آلتی ولایتی) دین سیر قافله شمال غر بورد پوتون سیر میرانی غه ایگہ بوبو تا شمال نوز ننگیزی نینگ بونی غه چہ یا یلیدی - بو قافله ہر سخی عصر

میلادی ده شرقی تورکستان خان لیق دولت لری دین مغلوب بولوب شمال غه ہجرت قیلماق نوجوب بولغان سیپاتی تانار تورک لری دور بولونینگ مرکز لری فرا ایریش و تانوادانا غلری ده ایدی ،

منہ شرقی تورکستان دین وقوع غه کلگان ہجرت صورتی بودور سیر سخی خطیطہ غه فرانسہ عمومی تورک ہماجر تی تورکستان دین چیققان ہماجر قافله لری ہمہ دین ہمہ قولوا

بیغی کور و نادور . تورک آنا یور تی نینگ باشقہ نقطہ لری دین چیققان ہماجر قافله لری خصوصیہ کی تفصیلات نی عمومی و تورک تاریخ لریده کور و لسون . الحاصل دینا نینگ تمام

اطرائی ہنوز کامل وحشی لیق و جاہل لیق فراغولوتی ایچیدہ کی عصر لرده علم و مدنیت نعمتی میلان مخصوص بولغان تورک اتوامی خداوند تعالی نینگ انسان لری علم و مدنیت شرقی غه تیکوزک

دینا یوزی نی آباد نیماق حکمتی غه مظہر بولدی لر . چونکہ تورک لہر ہر غہ بار سہ لر اولم و صنعت و مدنیت لری نی ایب باردی لر داویر لر نینگ املی سی غه اولدگاتی لر

داویر لر کی اوز آنا یورت لری دک آباد قیلدی لر شہر لر و کنت لر تاسیس قیلدی لر

ہم آجاتے ہیں تو نولور ایدی . منہ بوا دلکہ لروہ علم و صناعت و مدنیت کو نڈین
کو نگہ ترقی قیماق دہ ایدی . ہر اولکہ دہ کی جمعیت مستقل بر سر رئیس نینگ ادارہ سی
آستیدہ یا شاہ ایدی در رئیس لری نی خان دیر ایدی لروخان غہ تابع حکمدار لری بگ و سیلور
ایدی و بوا دہ نینگ یا ساغ یا کہ تو زوت (قانون) غہ تابع ایجا نیکی غہ تو لادیل لربار دور
بیر زمانہ لروہ شرقی تورکستان نینگ آہتی شہر و ایسغ کول حوالی سی دچو دیر یابی
دین عبارت بولغان غزب حصہ سیدہ اون متقل خانلیق و توجو (تورپان) و ایلی دیسل (نادر)
نامی و آتای و شین ملیق (اوروچی) اولکہ لری دین عبارت بولغان شرقی حصہ سیدہ تو توز
خانلیق باریقی معلوم دور . دلو طرز دہ پنج عصر یا شاہ خانلیق لری معلوم ایس دور و بوا دور
دہ کی حوادث نینگ تفصیلات خصوصیدہ ایسا لگو دک تاریخی و تھیقہ یوق دور . اما
بوتغ دیکچیک ملت لرو حکومت لرا آسیدہ تو لادقت لروہ مجادلہ رافع بولور ایدی دہا چین
ہم چویم خمالی با ما ایدی . لیکن بو حال لری ہم اوزون دوام قیلمای اولغور اتجا دتشیکیاتی
قور و لوب ہمہ سی بر لاشتیلر بیانی تو بندہ کیلا دور

قدیم تورک لروہ خط

قدیم تورک لروہ ہاجرت دوری دین ایلگری کی زمانہ لروہ خط یا زماق بار ایدی و خطانی پتیک
دیر ایدی لروہ خط نینگ شکلی ہمیر و علیقی (قدیم مصر خطی) غہ اوخشا ییدور خان رسم صورت لرو
دین عبارت ایدی . و فرات و دجلہ حوضہ لر لغیر ہجرت قیلغان سومر و آقا د تورک لری نہ کور
بر لر غہ خط پتیک نی تورک پور تیدین کلتور دیلر . بویر دہ او خط خصوصیدہ تو لاد احمیت
یوق دور بلکہ ہاجرت دوری و آندین کینن کی عصر لروہ تمام تورک لرا آسیدہ عموماً استعمال
قیلغان خط و انصابی بیان قیلا میسر و اول انصابی عصری تاریخ عالم لری اور خون انصابی
آتا ییدور لر چونکہ اور خون در یاسی بویسین کشف بولغان آبدہ لروہ کی بو قسم خط لر با شفق

بىرلەردە كەشك يولغا ئىلگىرى دىن تولاراق دور و بولونى ۳۸ علامت دىن عبارت دور بولونىنگ
قورنى اونلوگ (مىصنوتە) و باقىسى اونسوز (صامنتە) دور

قدىم تورك (اورخون) الفباى

- 5 او ا اونلوگ حرف 1 پ ۳ ر - نىچكە اونلوگ لردىن
- ۱ ل ۲ ب قالىن اول و كىن
- د او- ۵ و او- ۸ ب نىچكە لا بىشكە ۱ ل - قالىن اونلوگ لردىن
- ۲ او- ۶ و او- ق بىم كىلا دور اول و كىن
- اونسوز حرف ل ۵ جى قالىن اونلوگ لردىن ۲ ل نىچكە اونلوگ لردىن
- ۳ ق ايلگىرى و كىن اول و كىن
- ۴ ق - ادىن كىن ۱ ۹ ي نىچكە اونلوگ دىن كىن ۸ چ
- ۵ ق - او و او دىن كىن ۱ ۹ ي - اونلوگ حرف لردىن ۲ ا ب ج
- ۶ ك كىن سىن اوقولغان ۲ س قالىن اونلوگ لردىن
- ۷ ك - ۶ و ت دىن كىن ۶ نگ اول و كىن
- ۸ غ ر ن قالىن اونلوگ لردىن ۱ ۹ س نىچكە " " .
- ۹ گ اول و كىن ۴ ش
- ۱۰ ط ۱۱ ن نىچكە اونلوگ لردىن اول ۱۱ ل ل م ن
- ۱۱ ت و كىن ۱۱ ت ن د
- ۱۲ د - قالىن ۱۲ م ۱۳ چ
- ۱۳ د - نىچكە ۱۳ ر - قالىن اونلوگ لردىن ۱۳ ل ل م ل ن

اول و كىن

بواكى تەقەتتە خورف اياكى دور نەقەتتە كەلمە لرنىنگ ار كىمىغە تو بوللا دورغان فاصىلە دور

بوالعياض سلطان خط پينگ نينگ لرزي اوڭگ دين سول نه

۱۲۷۵ھ : ۶۲۳ھ : ۶۲۲ھ : ۱۲۴ھ : ۱۲۷۵ھ
ينگرى تورک لر نى ياشتون

۱۶۱ : ۶۶۵ : ۶۶۱ : ۶۶۲ : ۶۶۲
ايکى ديناوه سعيده ايسون

بوالعياض اوڭگ دين سول نه يارلغان وک اوستون دين . آستين نه هم يارلادور

قديم تورک لرده بوندين باشقه بير نخچه قسم البغال بارلیدی اما اولر بير قبيله ديا بير لورت ائلی سی نینگ استعمالی نه محدود ایدی . اما اولی نامعلوم زمانه لر دين بری تمام تورک اقوامی آرسیده عمومیت صورتی بيلان نا . ۷ نخچي عصر میلادی یعنی بير نخچي عصر باجری نه چه استعمالی قتلینغان البغال اور خون البغاسی دور . حالکه اول وقت لرده آور و پاده حکومت سورگان آور تورک لر ی هم اوغور اور خون البغاسی نی ایشلا تورلیدی لر . و علاحده البغالی بولغان اورغور لر هم تاش نه دیتانام و آبد لرنه ایلولادور غان کتابه دیا و گار لر ی نی اوغور اور خون البغاسی بیلان او بارلیدی لر . ۷ نخچي عصر میلادی ده بير نخچه تاریخی سبب لر دين اورغور البغاسی استعمالی دين توغوش اورغور البغاسی تام تورک اقوامی آرسیده عمومیت پیدا قیلدی بونینگ یانی اورغور لر بایمیزه کر قیلاناده

قديم تورک لرده دولت تشکيلاتی و حکومت اساسی

قديمی تورک لرده دولت نی آل و حاکم لوق نی قوت دیر ایدی لر و عموماً تورک لرده دولت و حکومت قورماق دين مقصد ملت نینگ آسایش و تینچ لوق اچپیده باشتاماقی و عدالت نینگ قیامی ایکناییکى نی بیلور ایدی لر . و بنا بر علیه بواکى مقصد نه موافق عمومی قانون بیلان مقید بولغان لغوز لونغ حاکم لوق نه اطاعت قیلا دور غان مستقل جامعه لر نی تورک لر آل (دولت) دین تورک لور ایدی لر و بول آل نینگ باشیده کی ذات نی حان دیلور ایدی عمومی قانون نی مختلف لجه لرده مختلف آت لر بیلان آتار ایدی لر . شرق و شمال ده کی تورک لر توده دیر ایدی لر

داو یوزر لرنینگ بعضی سی توزوک دیا توزوت و بعضی سی یاساغ دیرایدی ، پیر شرتی
 تورکستان نینگ بوگونه چه استعمال ده بولغان توزوت لفظی نی اختیار قیلامیز ،
 الحاصل تورک لرنینگ خان لری اوزالی نی توزوت نه موافق صورت ده اداره قیماق غه مجبورایدی له
 توزوت لره صراحت و یا ضمناً - ملت قبول قیغان حیات قاعده لری دین بشارت و
 بوقاعده لره اوج یول بیلان وجود غه کلورایدی (الف) عرف و عادت و یادین
 تشکیلده تدیجاً اسلانغان قاعده لر (دب) خان لرنینگ ملت قبول اتکان یاریلع لری
 (ج) خلق نینگ چونگ جمعیت لری ده بیردیگان قرار لر
 بولغی نینگ چونگ جمعیت لری بوگونگی پارلمان لر نه مناسبتی بولغان غایت مهم جمعیت لر بولغانی اوچون
 بیر آز اچوق راق بیان قیلامیز

قدیم تورک لر ده دولت اراده ایش لری ده خلق نینگ مهم اشتراک لری بارایدی -
 مثلاً خان تعیین قیماق دیا حکومت شکل نی اصلاح قیماق دیا حرب دیا صلح قیماق - دک مهم
 مسئله لر ده خلق بیری نه بیغلیب جمعیت تشکیل قیورایدی لر دیراغ کوترک قوتی بارکشی
 نینگ بو جمعیت نه اشتراک اتمک حتی بارایدی بولوغومی جمعیت نی قود و ولتای و او یوزر
 یعنی شرتی تورکستان لهجه سیده ساؤدؤن دیلورایدی ، دیوقاریتی دک
 مهم مسئله لر بوسا ورون لر ده حل قیلاوز و قرار لاشنور و لورایدی
 خان نینگ قول آسینده دولت اداره ایش لری نه مأمور لر بارایدی بومأمور لر نی بگ دیلورایدی بوبگ
 یک نینگ یوقاری و توبن مرتبه لری بارایدی -

قدیم تورک لر ده عمومی حقوق

قدیم زمان لر ده اوزرا آسیا تورک لری غایت درست و انسان فطرتی نه موافق حقوقی اساس لر نه مستند
 بولغان جامعه لر دین بشارت لری لر . نمونه اوچون اولر آسیده محترم سانالادورغان علموی
فیواد گورویسنسی
 www.tyghurkitat.com

سکاح و عایله حقوقی

قدیم زمان لر دین اعتباراً تورک لرده عایله اصولی سکاح نه منبئی ایدی . سکاح غایت مهم بیر عتد بولوب هر اسم و توی بیلان جرائد قیلا تور ایدی . سکاح اوچون کلین نینگ آنا آنا سی نینگ رضی یعنی ششرط ایدی . کیونینگ قایین آنا و آنا و یا هر قایدغ که بولسه کلین نینگ ایگه سی نه بیر عتد مال بر کی لازم بیر رسم ایدی و بومال نی قایلینگ دیر ایدی لر قایلینگ نینگ اکثر باشی آت و آباغنی قوی بولور ایدی

آز اولسه خانون میراث آلور ایدی و باله لر ی بولغان لقت یرده باله لر نه آنا سی ایگه بولغان حقنی بار ایدی . بونینگ اورخون آبده لریده شت هدی بار دور - کوک تورک خاقانی قوتوق خان وفات قیلغان دین کین اوغول لر ی نه آنا لر ی بیگک قانون ولی بولغانی - نی مذکور آبده لرده یاز یلیب دور . تورک لر نینگ قدیم دین رعایه قیلینیب اوشبوز مانه میزده هم بعضی تورک قوم لر ی ده رعایه قیلینما قده بولغان و بیر ارجحای وظیفه و مروت سانا لادورغان عادت بول ایدی که اولگان آکا یا اینی نینگ تولقانان خاتونی نی تر یگ آکاسی یا اینی سی سکاحی نه آلور ایدی -

ملکیت حقوق

تورک لرده ملکیت حقوقی غایت قدیم زمانه لر دین بر ی مستحکم اساسلا نیب قالغان بیر ارجحای و حیات مسئله سی ایدی . هر کیم نینگ اوزی نه مخصوص زراعت یر لر ی و باشقه ملک لر ی بار ایدی و باشقه لر بوجوق نی احترام قیلماق اناسیت و جباتی دین سانا لور ایدی . حیوان لر نه تامغا سالماق و یا آن سالماق ملکیت علامتی ایدی ، آبیاق لر و یا منقر ذکشی لر آرا سیده بر و یا بلاغ و باشقه غیر منقول ملکیت لر خصوصاً صیده جرائد قیلینغان لور تو شمشک لر

عادت ایدری دبولو تو شمک لر آند بیلان مود بولور ایدری دبولو تو شمک نی پیچچاس دیلور ایدری ، خان لرو حکمدار لر آرسیده عقد اتیدگان معا حسده نی پیچبیغ دیر ایدری لر

جزا اصول لری

قدیم تورک لر نینگ دولت لری غایت قوت لیک بیر اساس اولسینه قایم ایدری دیلورت ده تیغ یقن و آسایش برقرار ایدری . بولنضا نینگ سببی مسغول عدالت غه مبینی بولغان جزا قانون لری بار یقنی ایدری . عموماً سوچ (جنایت) ایکی غه ایدریلور ایدری «الف» غیر سوچ . بولننگ جزا سی اولوم ایدری (ب) نینگیل سوچ . بولننگ مختلف جزا لری بولور ایدری . غیر سوچ بولور ایدری ، یورت و آل غه خیانت قیلماق ، ناسحر م خانون بیلان غیر مشروع ایش قیلماق ، آدم اولتورمک ، محاربده غیر تیسز لیک کور تلمک ، ایلچی لیک وظیفه سی ده قاصر لقی قیلماق ، صلاحیت سیز کشتی نینگ حکومت ایشی غه آرا لاشماق ، اوز حکومتی غه باغی بولماق ، مننه بولور خانون لری نی فکر قبیلینه قدیم تی تورک لر نینگ دولت داخلی ده نضباط و آسایش تاین قیلماق نی غایت اهم بلیگان لیک لری معلوم بولادور

قدیم تورک لر نینگ دین لری

قدیم تورک لر نینگ دین لری خصوصیده عصری تاریخ کتاب لری نینگ بعضی سی ده بیر موچنجه مطالعه کر بار دور بولومطالعه کر بیر دلیل و تاریخی سند غه مستند ایماس دور بلکه اولقی انسان لر نینگ فکری و اجتماعی تطوراتی و ترقیاتی خصوصیده ما دیون نینگ عمومی فلسفی مطالعه لر نی دین آلیقان نظری سوز لر دور . تاریخ صحفه سیده ثابت بولغان تورک لر نینگ آن قدیم دینی شان دینی دور ، بوشان لفظی بات لر نینگ تحریفی دور چونکه تورک لر نینگ تلفظی قامان دور . بولون نینگ ماهیتی و آنکا عارض بولغان تغییر و تبدیلی لر نینگ

شؤلاد غورؤپهسی

www.evra.com

www.uygurkitap.com

بیاتی بود و در که . بودین نینگ اصلی آتی توین دینی دور توین دینی نینگ اصلی تمام مخلوق لر
 نینگ خلقی و آسمان دیر دهم موجودات نینگ اوستیغه قدرتی و حکمی نافذ بولغان یگانه بیژننگری
 ایمان کلمتورک آنکا پتج پیرزسه فی معبودلوق و خالق لیتق ده شریک قیلما یلیق دین عبادت
 ایدی . قوتلیک احتمال بود و در که بودین تورک لر دین چقیغان سپنبر لر واسطه سلیمان وحی
 طریق سی سلیمان تا سبب تا پقان بولسه کرک دور وزمان نینگ غایت اوز و نلوقی باعث شیدین
 بو سپنبر لر نینگ معوث بولغان یر لر ی و تالیخ لر ی و ترجمه حال لر ی و دعوت اشناسیده کی
 حادثه لر ی بیژنه تیمیگان بولسه کرک دور . تورک سپنبر لر ی خصوصاً سیده سلام کتاب لر ی
 و تحفه عینه پیر افاده بار دور یعنی یگر منه دین آشوق راق تورک سپنبری نینگ آن لر ی فی عینه
 ذکر قیلا دور و تورات ده پیر تورک سپنبری نی ذکر قیلا دور * بودین فی اصل ده توین
 دینی دیر یلور ایدی چونکه دینی پیشوالر نی عموماً توین دیر لر ایدی و نگر ی گان (عالم ربانی) عنوانی
 کتبه لر ی نه پیر یلور ایدی بو توین دینی نینگ تعلیماتی غه مبنی عبادت لر البته بار ایدی اما تالیخ
 روایتی چه معلوم بولغانی قریباً نطق دور . هر سلیده پیر دفعه خلق معبد لر نه پیشلیب
 دینی مراسم اجرا قیلب توین لر نینگ تعلیماتی غه موافق قریباً نطق لر قیلور ایدی لر .

- * شرح اسمی سلیمان دین الیقان روایت غه کوره تورک سپنبر لر ی اوشوبوگر مبرش کتشی دور - ۱ - ایمان
 ۲ - ایت . جات مناسیده دور - ۳ - ازمیت - ۴ - براخ یا که براق - ۵ - تا هین تاموه هم یلا
 دور اصلی آتی بلوی دور - ۶ - گوسان . عرب مؤرخ لر ی جام یازا دور بو ذات تورات ده هم مذکور دور و تورک
 لر بو ذات غه گولدرچ بقی نی بر میشلر - ۷ - هر کیل اصلی آتی اکر کیل دور - ۸ - ساویس - ساوان و ساوا س هم
 دیلا دور - ۹ - سوتون - قدیم تورکچه ده میسوار مناسیده دور - ۱۰ - دیول . تورک بن امور نینگ بابای
 نول بولغانی احتمال دور - ۱۱ - سالاق - ۱۲ - نابغیر عابد مناسیده دور - ۱۳ - آتوق . آنکلان مناسیده دور
 ۱۴ - خدات - ۱۵ - قیتن - ۱۶ - گروک - ۱۷ - لایجو . ایگلو مناسیده دور عزیز دیکور - ۱۸ - نارون -
 ۱۹ - ایون - ۲۰ - بیق - ۲۱ - مجمل - ۲۲ - هیدول - ۲۳ - یاسان - ۲۴ - یوک - یاق مناسیده دور
 ۲۵ - یا پور - بو ذات تورک بن یافت نینگ اوغل لر ی دین دور -

توین لر نینگ نظیره لر می دایما مهسدرده اولور و ب عبادت قیماق و خلق غنه
 دینی ایس لر می فی تعلیم بریمک و فاضلی لینی و مفتی لینی یعنی عدلیه ایس لر می فی قیماق ایدی دیمک که
 علل و حرام و حواز و فساد احکامی بولر نینگ جهتادی بیلان وضع قیلاوز و علاوه بولوا حکام سلیمان
 حکم قیماق هم بولر نینگ قولیده ایدی

کیمن کرده بودین نینگ نسولی فروعی نه بک تولا نفیس لر مهسید بولدی، اولادین پشوالری ایکی غنه
 ایریلدی قیسری یوقالیدی توین لور نه قیسری سحر و کا هن این قیلاوز ورغان لرو بولور فی قیماق و سیلور ایدی
 دیمک که تورک لر نینگ دینی توین دینی و قیماق دینی دیب ایکی شعبه بایکه ایکی مذهب نه ایریلدی
 بار ابار تنگری نینگ امری استنیده آسمان فی اداره قیلاوز ورغان بیر ذات ویرنی
 اداره قیلاوز ورغان بیر ذات بار یعنی غنه اعتقاد قیماق و اولور فی هم معبود بیلیمک پیدا بولوب شرک
 رواج تاپقالی باشلادی و کیمن کرده معبود لر غایت تولا بولدی زراعت مؤکلی و سو مؤکلی، اوت
 مؤکلی - ثواب مؤکلی، عذاب مؤکلی و باشقه لر غنه عقیده قیماق و بولور غنه مخصوص عبادت قرابلیق
 قیماق مراسمی جاری بولدی یعنی اوزمان کرده دینا نینگ تمام نقطه لریده رواج تاپقان بت النوع
 پرستلیک تورک لر نینگ دینی غنه هم آدالاشتی . کیمن کرده بوخیالی معبود لر نینگ هر بیر
 نینگ آیتین بیرون بیکل (بت) یا ساب مهسدرده قبول او بیکل لر نینگ آلدیده بولکونمک
 عادتی پیدا بولدی . و کیمن کرده دینا نینگ اداره سی آسمان و کون و آی ویر نینگ نصرنی
 ده یعنی آسمان و آی و کون انسان غنه روحانی تربیه قیلاوز ویر جسمانی تربیه قیلاوز ویرگان عقیده
 لر رواج تاپیب بولر نینگ هر بیر لری اوچون مخصوص مراسم سلیمان قرابلیق قیلاوز ایدی
 هون لر آرسیده بو عقیده مستحکم ایدی هون تنگری قوتی نینگ چین اهر اطوری غنه ایبارگان
 مکتوب لر می موثکاش هد دور (هون لر باینیده کیلاوز دور)

توین دینی نینگ عمومی مهاجرت دوریده او شتورب النوع (بت) پرست یک شیکلغه کیرگانی
 معلوم دور چونکه غزنی استبانده بجز تیفغان سومروایت و باشقه تورک اقوامی نینگ مین لر می

او بشو شکل ده ایدی . کوک تورک خاقانلیق دوریده بو عقید لر نینگ او یقینه سینه بیر
 عقیده قوندی . کوک تورک لر بوز بوزی نی مقدس اعتقاد قیلیب آنگا جادات قیلماق
 و قران یقینی قیلماق و بابریاغ (توغ) لر ی نینگ او یقینه بوز بوزی نینگ مسمه سی نی بیر کیتماک
 دک مراسم و این لر پیدا بولدی . اما بولکین کی علاوه نی کوک تورک خاقان یقینی خانده نی دین
 باشقه تورک لر بیلیدور . بو شرک یارب النوع پرستیک عقیده لر ی نینگ اکثر ی
 قام لر طرفی دین بولغانی وزمان او تکا پنجه توپین لر هم نی قبول قیلغانی اوچون توپین لر نینگ نفوذی
 دین قام لر نینگ نفوذی زیاده لاشیب ایگریده توپین دینی دیسلادور خان تورک دینی قام دینی
 آتی نی آلدی و جمع صورتیده قامان دینی دیسلدی . چین و یا ایران لیغ لر تحریف بیلان شانان
 دیگان لر ی اوچون خار جده بولوغظ شهرت تاپمیش دور .
 بو دین ده اگر چه یوقا یقینی صورتده مشرک یقینی پیدا بولغان بولسه متوام کایات نینگ خالقو یقینی
 خدا بر تنگری دور و باشقه لر اؤنگری نینگ مخلوق و مأمور لر ی دور دیب بیلور ایدی لر .
 منه بو دین نایسخ بیلگان دوره لر ایچیده عموماً تورک لر نینگ دینی ایدی و تا ایکنچی عصر میلادی منه
 چه تمام تورک اقوامی بو دین ده ایدی لر ایکنچی عصر میلادی ده شرقی تورکستان نه بودانی دینی کیردی
 و غربی تورکستان ده مانوی دین نی قبول قیلغان لر پیدا بولدی و کین لر ده بعضی خزر تورک لر ی
 یهودی یقینی قبول اتتی و غرب ده کی تورک لر دین نصرانیت نی قبول قیلغان لر هم خیلی تولاد دور .
 آن کین اسلام همه دین نه غالب بولوب تورک اقوامی نینگ اکثر ی مسلمان بولدی لر .
 قامان (دشان) دینی آلتای و سیبر ده کی تورک لر ده غیسنه باره دور یعنی تار و زمانای و آلتای تاغ
 و یا بلاغ لریده کی شیئور و سولون و آلتای کشی دیسلادور خان تورک قبیله لر ی و سیبر ده کی باقون
 لر بولکولغنه چه مذکور دین ده دور لر -

شرقی توکرستان نینگ خصوصی تاریخچى

توکر تاریخى نینگ اولى دىگان عنوان آستیده ذکر قىلماق فى لازم کورگان معلومات توگادى
 ايندى توکر عمومى تاریخى دىن بخت قىلماق فى قولوب شرقى توکرستان نینگ خصوصی تاریخى فى باشلىق
 شرقى توکرستان تاریخى فى اوج دوره نده تقيسم قىلماينىر

بىرىنچى دوره — توکر ايران روایت لرنى و توکر لرنى نینگ قديم ادبىياتى نده كوره قديم
 اولغوز تاریخى

اکینجى دوره — هون تاریخى دىن باشلاب اسلام وقتى نده چه
 اوجونچى دوره — شرقى توکرستان نینگ خاقان لرى مسلمان بولغان وقتى دىن حاضرى
 زمانه مبرزده ۱۳۵۹ هـ ۱۹۳۹ م نده چه

اولقى دوره

قديم اولغوزلار باره سبیده كى روایت لر

اولغوز تشكىلاتى

اولغوز دىمك باشقە قوم لروك بىر آماق دىبا بىر قبىله نىنگ آنى اياس دور بلكه شرقى توکرستان
 ده كى كىچىك دولت لردىن مركب بىر كورغىد راسيون (اتحاديه دولتى) نىنگ آنى دور

تفصیلى بودور كه
 عمومى مهاجرت دىن كىن قالغان توکر لرسولوى لرىده آبا بولوب بىر گناه
 لىق ده مستقل دولت لر فورغان لرى و شرقى توکرستان ده ۱۹ مستقل دولت تشكىل تالغانى يوقايرده
 اوتتى ، مننه اوشبو كىچىك دولت لر بىر بىر لرى بىلن بىر تور لوك منفعت لرنى تالاشماق
 و خان لرنىنگ حرم و قابى سببى دىن تولد وقت لرده محاربه قىلماشور ايدى لر بولوب باعث دىن يورت
 تىنخماس ايدى و مونىنگ اوستىغە قوشنه ملت لرنىنگ هجوم و غارت لرى نده معروف قالماق ممكنى

هم بار ایدمی . ۰ باحوال بودنیت یک دهنیت نی دوست تو نادورغان جامعہ لرنی سیر سیری
بیلان مصالحہ و اتحاد عقد الملک بیلان پنچ لیتق تاین قیلماق غمہ مجبور قیلدی داخیر اغرب ده کی ادن
یکچیک دولت سیر ترحا تسکیل قیلیب اوز آرا ریدین سیرخان نی چونگ خان تعینن قیلدی لر وودا
غمہ آل اینتد رعنوان نی بردی لر (ولایت آغوجی دیکدور) بوال ایلتر نینگ عالی حاکمینی
استیدہ سیرلاشکان اون دولت نی ادن اولغور اتی بیلان سیرات استیغہ کلنوردی لر ادن متفق
لر دیکدور ، موزدین کیس شرق ده کی توتوز دولت سیر اتحادیه وجود غمہ کلنور وب
اوز آرا ریدین سیر کشی نی چونگ خان لیتق غمہ انتخاب قیلیب آنکا کول اذکین عنوان نی بردی لر
تنگیزوک غالب دیکدور) کول اکرین نینگ عالی حاکمینی استیدہ کی توتوز دولت غمہ توتوز اولغور
آتی نی بردی لر (توتوز متفق لر دیک دور) ، اولغور لفظی ادیماق (موانق کلماک)
ویا اوشماق (تفاق تیشماق) لفظ لری دین آلتینغان سیر اسم جمع دور یعنی متفق لر دیک دور
(۲۲ خریطه غمہ قران سولر) ، منہ اولغور توشکیلاتی دینه سیر عبارت بیلان اولغور نیکه اصل
دمنشائی بودور ، کین لره اولغور دولتی نینگ مملکتی و نفوذی کنگر و کاپچر توشولغان پورت لره
کی امانی و دولت لر نینگ آت لری هم اولغور بولیش دور یانی توبن ده کیلا دور
نکوردی اولغور اتحادیه (کونفدراسیون) توشکیلاتی نینگ واقع بولغان نینگ کیفیت
لری و الکا باعث بولغان جبری و یا اختیاری سبب عامل لر نینگ تفصیلاتی خصوصی ده یوقا رقی
دین زیاده معلومات یوق دور وینه بو اتحاد توشکیلاتی نینگ واقع بولغان تاریخی خصوصیه یا لغوز متفق
الخبار نینگ روایتی نی کوردوم باشقہ روایت لره بو خصوصیه نتیجہ سیر سوز یوق دور
تلفیق الاخبار نینگ سوزی عینکا بودور که بعضی عصری تاریخ کتاب لری نینگ پلانی غمہ
کوره اولغور توشکیلاتی ۲۸۵۰ میلادین ایلگری واقع بولغان ایدی بوروایت غمہ کوره بو توشکیلا
حاضر قی تاریخ دین ۷۸۸ میلادین ایلگری وقوع غمہ کلگانی معلوم بولادور بو سیراکی اولغور دولتی
سیر سیری دین کا ما جدا مستقل دولت لر بولوب از زمانہ نینگ معظم دولت لری -

بوياكى او يغور اتحاديه دولت لرى ساير سیده شرقى تورکستان اهللى مى کوچلۇغ ايكي
 ملت هالى غەلبىب ايگىرىچى داخلى اختلاف دىنچ سىزلىق دىن نجات تاپىب دولتچىلىق داسايش
 ساير سید او يغور اولكە لرى (شرقى تورکستان) ده كى تورک لر علم و صناعت و تجارت ديورتىنى
 مهور قىلماق و باشقە مدنيت اصولیده غایت درجە دە ترقى تىلدى لر ،
 دوسعدت و رفاهيت شرقى تورکستان تورک لرى نىنگ مادی و معنوی قوت لرى نى كوندىن
 كوناغە زياده لاشقور ماقده و هر و هر دىن اطراف ده كى تورک يورت لرى غە اولرنىنگ لغووى نى
 ياباقدە ايدي

ايكي او يغور دولتى نىنگ اداره صورتى

آن ايلتر و كول ارکين لرادز قول استیده كى دولت لر نىنگ عمومى ايش لرى يعنى ايت
 لر بىلان محاربە قىلماق و مصالحه قىلماق و معاهدە لر عقدا تمك خان لر آراسیدە كى مشترك سىلەر
 ديا اختلاف لر نى حل قىلماق و عمومى پىنچىلىق داسايش نىنگ يول لرى نى تعيين قىلماق و
 خان لر غە بو عمومى ايش لر خصوصیدە يار بىغ سىرىب انى قوت بىلان تنفيذ قىلماق .
 وظيفه لرى غە عهدە دار ايدي لر . يات لر بىلان محاربە وقتیدە هر خان اوز عسكرى
 نى اليب آن ايلتر و ياكول ارکين نىنگ يار بىغى استیدە محاربە غە اشتراك قىلماق غە مجبور
 ايدي لر . دىنبه هر خان آن ايلتر و ياكول ارکين خزانەسى غە بىر مقدار ماليات برماق
 غە مكلف ايدي . خان لر اوز حاكم لىق منطقه لریدە كى داخلى اجراءات ده كاملا
 مستقل و آزاد ايدي لر . خان اولسه اينىنگ اولادى دىن بىرى خان بولور ايدي
 ال رىلتر و ياكول ارکين آنكا تصدىق قىلور ايدي .
 آن ايلتر ليك و كول ارکين ليك ميراث ايدي و بوسبدىن بوياكى منصب عصر لرچە اولغى
 ال ايلتر و كول ارکين نىنگ اولادى ده سلسل قانغان ايدي

اولیغور لر نینگ ایکلی دولتی نینگ سیرلاشکانی و بودولت نینگ کنگر و گانی

یوقاریده کی وجه بیلان اون اولیغور و تونوز اولیغور نینگ ایکلی مستقل دولتی نینگ سیرنچ و عصر دوم

قیغانی روایت قیلانادور اما بوا و تراده واقع بولغان داخلی و خارجی حادثه لر خصوصیه اینا نفودک روایت یوق دور، کیمن لرده بوا یکی دولت نینگ سیر دولت بولغانی نولار روایت لر غه کوره معلوم دور

اما بوسیرلاشک نینگ قایسی تاریخیه بولغانی دیکلی دولت نینگ آراسیده محاربه واقع بولوب نتیجه سیری

غالب کلیب نیر سیری نینگ مملکتی تی قهرآ اوز مملکتی غه قوشغانی یا که باشقه سیر لول بیلان بوسیر لیک

نینگ وجود غه کنگانی معلوم ایماس دور . بو اولیغور دولتی نینگ پای تختی کاشغر شهری ایدی و بوسیر

بیلان کاشغر شهری نی اوردا کنگر دیلیور ایدی (پانتیخت شهر دیکدور) بوا یکی دولت نی سیرلاشک

تمام ۱۹ اولیغور خالیق دولت لری اوستیده حکمدار بولغان ذات قراخان عنوانی آدی اطلاق

یا که اولوغ حکمدار دیکدور . بک قدیم زمانده تورک لر نینگ اصطلاحی ده قراخان لقبی تکرر نینگ

صفتی ایدی دیگران روایت غه کوره بو عنوان مهتادرجه ده کی عظمت و قدرت و شوکت نی

افاده قیلادور . جو جان تار و کوک تورک امپراطور لری نینگ عنوانی بولغان ، قانغان و

عرب چه ده کی خاقان و مغول امپراطور لری نینگ عنوانی بولغان ، تا ان لفظ لری آه و

قراخان لفظی نینگ تخفیفی و یا تحریفی بولماتی قوتلیک قمال دور . بو دولت غه حایده معلوم

تیمیز بک آن دور دیا لغوز توننده کی معلومات نی غینه بو کتاب غه یاز لایمیز .

بو اولیغور دولتی دوریده اطرافده کی تورک خالیق دولت لری و قبیللری نینگ

بعضی سی اوزر غلبتی بیلان و بعضی سی زور و قهر بیلان قراخان نینگ اطاعتی نی قبول اتتی لرا بودولت

نینگ حدودی غرباً آمودریا و خزر نینگیزی و شمالاً سیر میدان لری و شرقاً قادیقان تا مغربی

و جنوباً سرخ دریا و تلبیت و قراغوتاغ و قراقرام سلسلری ، غه پدیشیب

کنگر و خان ایدی (۲ نجی ضریطه غه قراسونلر)

او وقت ده شرق ده چین دولتی و غرب ده ایران دولتی نینگ بکی تور و خان لری

ایدی اویغور د ولتی نینگ بودولت لر سیلان حرب وصلح معاهد لری ده بولغانی ایران نینگ قدیم د بیت لریده تولا بولسه مولوزده توشانی اساطیردو چوچک لر دین عبارت دور . لویکی دولت نینگ حدودی غمہ یاقین بر لرده برلاشتور و رگان تورک لر بویکی دولت سیلان تولا محاربه لر قیلور ایدی لر د بومناسبت سیلان اود حدودده کی جنگجوی تورک لر نی حرب معنای غمہ مناسب آت لر سیلان تونولور ایدی آمو دریا بویسیده و خوارزم اولکده لریده تاخر زنگیزی بونی غاولتور د ب ایران د ولتی سیلان

قوشنه بولغانی اوجون اولر سیلان تولا محاربه قیلور دور خان تورک لر نی ساجی (محافظة) یاکه سا قاجی اونت سیلان عسکر بولغوجی آتی سیلان معروف ایدی لر د شمال شرقی یعنی باقیال کولی نینگ شمالیو کی تورک لر هم بوآت سیلان معروف ایدی . حاضرده کی سیرده یاقوت آتی سیلان تونولور دور خان

تورک لر اوزی نی یاقوت ، دیایدور بلکه ساقا دیدور ، الحاصل ایران د هندوستان تاریخ لری ده ساکاو یاساگز دیلا دور خان دیونان تاریخ لریده اسکیت دیلا دور خان تورک لر بولر دور تورک لر قتی نینگ جنوب شرقی سی بولغان حاضر قتی گانسو و کویاالت لریده اولتور د خلوق تورک

لر نی اولر چین حدودیده بولوب اول دشمن لر سیلان دیبا محاربه ده بولغان لری اوجون اولر نی یاوچی یاکه بدیچی دیلیور ایدی یعنی دشمن چی معناسیده بولوب دشمن سیلان اولر د شغوجی دیکدور اولر خون آبده لریدین تویوق آبده سی ده یاعنی چی دشمن اولر تیغه یوروش قیلغوجی معنا

سیده کلیب دور ، بولر نی چین تاریخ لری ده تحریف سیلان یونچی دیلیگان اوجون ایننگ دین آلیغیان عصری تاریخ کرده یونچی یاز یلماقده دور . منده بویکی قوشنه دولت لر سیلان اکثر وقت مذکور حدودده کی تورک خانلری محاربه قیلور ایدی لر بوجله دین ایران نینگ

ان قدیم شاهی بولغان کی اخسار سیلان ساکار نینگ محاربه قیلیب کی اخسار نی مغلوب آنگانی و ایران نی ۷۰۷ ع قبل المیلاده اشغال قیلغان لری عصری تاریخ کتاب لری غه ایغیان

شهر و اتع دور

www.ewlat.org

ایشانچلیک روایت لر بیلان ثابت دور قراخان لر نینگ داخلی و خارجی حادثه لری و اولرنینگ آت لری و عدد لری خصوصاً سیده کی روایت لر نینگ تولاسی افسانه وی دور فقط مذکور

قراخان لر کچم دین معلوم بولغانی بو قراخان آیلغ بیر ذات دور بو قراخان نینگ مبلاد دین ۵۵۰ میل ابگرمی قراخان لینی تختی ده ایکناینگی معلوم دور . بو قراخان غایت شجاعت لیک نهایت عالم و دینیت پرور بیر ذات ایدی و تمام تورک دنیاسی بو ذات غه اطاعت قیلماق ده ایدی لری بو قراخان نی ایران روایت لری ده افراسیاب دیدور اما تورک لر بو قراخان نی تولاعنوان لر بیلان تونورا ایدی لر بیر عنوانی تونگا آلت آز (قاپلان دک شجاعت ارویکدور) بینه بر عنوانی کول بیلگان خان (تنگیزوک عالم و حکیم بادشاه دیکدور) بینه بر عنوانی بگلکوبگی (حکمدار لر حکمداری) دباشق عنوان لری بار ایدی . بو قراخان نینگ شجاعت و علم و عدالت لری خصوصاً سیده قدیم تورک خلق ادبیاتی ده تولامعلومات بار دور

ایران تاریخ لریده و نشاهنامه لریده بو قراخان (افراسیاب) غه متعلق واقعات در روایت لر کوللا دور اما ایننگ همه سی بولمسه متولاسی افسانه و چوپچیک دور و بولاد چون اور روایت لر تاریخ نظریده اغتبار سیز دور بو قراخان و ایران آراسیدکی واقعه لر دین مؤرخ لر صحیح دیب ذکر قیلغان

دعصری تاریخ نساب لری غه آئینغان معلومات بودور که بو قراخان بیلان ایران شاهی ایکنجی قیروشش (یکسرو) آراسیده ۵۴۵ م اما ریخده شدتلیک محاربه آچیلیدی

او تراده آراز فاصله لر بیلان آنتی میل محاربه دوام قیلدی ۵۳۹ م ایلیبده ایران توپراقی غه هجوم قیلیب کبرگان بو قراخان کچسرو نینگ بیر بوتقور ماده کی عسکری نینگ اونی بیلان اولدی

بو قراخان نینگ اولماکی بیلان باش سیز قافان تورک خانلری و عسکر لری میان همنیت غه اوچراب پراکنده بولدی لر نتیجه ده کچسرو مرد و خوارزم سوغوت (بخارا و سمرقند) مملکت لری نی انتقال قیلیب اینجه (سیردریا) غه یاقین بر لر غه چه ضبط آنتی و اوپر لرده بیر موخچه قلعه لر بنا

قیلیب مدافع و ضیعتی نی آلدی بو قلعه لر نینگ مشهوراتی یونان مولف لری قیروشش و پولیس

اوش شېھىنى ئۆزىگە ئاۋەتتە تېلىپە دېرلىر

تۈرك تارىخچىدە بۇ ۋەقت غەمچە شىلى كۈرۈلمىگەن بۇ نەزىرىت تۈرك مىللىتى غەمچىت اغىرە ۋە چىغىمگە مۇمۇنىنىڭ ئىدارىكىنى قىلماق اچۇن ھەم تۈرك لىنىنىڭ بىر باشلىغىنىڭ قول آستىدە بىرلا شىب تۈپلەنمەقنى لازىم ايدى بىكىن شەھزادە لىرۇخان لىزىنىڭ آراسىدە رىقابىت ۋە داخلى اختلاف بولغان اچۇن بولمىش ۋەھال مۇمكىن بولمادى ، ابا بولۇپ چىغىمغە ئىچىم ئىپلا لىغان بعضى تۈرك خان لىرى اوز بائىقىقە صورىتدە كىچىسىر بىلەن اورۇش بولغان بولغانىڭ قىصاصىنى لىماق غە ئۇلا غىرىت لىزى قىلدى لىر . بولغاندە بولغان لىر جىلدا سىدىن ھىم راتى بولغان مەرد سىستان دەكى ساكاسا چىقى تۈرك لىرى نىنىڭ خانى نىنىڭ ۋە ئۇلار لىرىنى ذىكر قىلمايىز

مەرد سىستان دە اقامىت قىلماق دە بولغان ساكاسا لىزىنىڭ خانى آموگىز بولغان نىنىڭ قىصاصىنى لىماق اچۇن ۋە ھىم سىستان غە ھۇجۇم قىلماق نىت سىدە بولغان كىچىسىر ۋە ئى ۋە ئۇلار قىلدىب اوزۇم سىستاننى قىمۇ قىلماق سىوانى بىلەن كىچىسىر ۋە ھىر بىلەن اعلان اتى ۋە قاتىغ اورۇش لىر ۋىن كىن تۈرك لىر مەغلوب بولۇپ آموگىز اسىر بولدى ، بولۇپ نىنىڭ بىلەن كىچىسىر ۋە اوزىنى قىمۇ قىلدى بىر مۇنقىت ھال قىلغان اعتقاد تىمگە ايدى بىكىن بىر نىچە كۈندىن كىن اىنىڭ بولغان قىمۇ قىلدى بىكىن ئۇلار بولدى ، ۋە ئۇلار ئۇدور كە آموگىز نىنىڭ خانلىقى ساقا لىر ۋىن اورۇچ بوزىنىڭ اگىشى دىكى بوز مىنىڭ خانلىقىنى دىن مەركىب جىم ۵۰۰۰۰۰ ھەسكە ئۇلار كىچىسىر نىنىڭ اوستىغە ھۇجۇم قىلدى . بولۇپ ۋە خانلىق بىر قىسقى دە ئۇرۇپ اورۇشقا ن قەربان لىر كىچىسىر ۋە ئى مەغلوب قىلىپ اىران عىسكە لىرى دىن ئۇلا اسىر آلدى لىر . ۋە خىرا كىچىسىر ۋە ھەلھە غە مەجبور بولدى آموگىز نىنىڭ خانلىقىنى اىرى باشلىغ تۈرك اسىر لىرىنى اىران اسىر لىرى غە نىكىشىب ئۇلار قوزدى ، ساكاسا لىزىنىڭ كىچىسىر بىلەن بولغان قىمۇ دىن زىيادە مۇھارە غە داۋم قىلماق لىرى اوز لىزىنىڭ مەۋجۇد ئىت لىرى غە خىط ايدى چو كە ئۇلار خان اوزۇن كىن تۈرك لىر آراسىغە ئۇلار ئىكەن داخلى مۇجالدە سىبى دىن ساكاسا غە يارۇم ئۇنى كەلگەن ايدى بولۇپ ايدى ، نەۋائىدە آموگىز كىچىسىر غە بىر قىسقى مەزىن بىر بىر اوز مەۋجۇد ئىت ۋە ئىستىقلا

نی حافظه قیماق فی مصلحت کوروی و کبخسرو هم سلاکارنی اوشبو منقادربولون اگدورگانی فی غنیمت قیلیل
بولریننگ استقلالی غه قول اوز انماق دین هت سیاط قیلدی . کبخسرو دین کین پینا اولغور قرخان
لری قوللانیب نورک لر بیر لاشکالین کین ایلگرکی یورت لر نی تمامایاندوروب آلدی لرو حقا که
ایران ناطلری دین اوزون مدت غه چه خراج الیب اولر نی اوز لری غه تابع قیلدی لر
کین رده تقریباً ۳۴۰ م ۱- ایران نخستی ده اولنورغان دارپوش (دارا) نینگ عصریده سوغوت
دفرغانه اولکه لری غه ایران لیغ لر استیلاء قیلدی لرو . ۳۳۰ م رابوا اولکه لر اسکندر نینگ
قولی غه توشتی ، تورک پورت لریده اسکندر نینگ فتوحاتی مذکور منطقه لر دین ادمتری
اسکندر نی اولغور لر غایت قایغ مدافع قیلغانی مشهور دور سیردریا قاپانی سید و ارفع بولغان
میدان محاربه سی ده اولغور لر اسکندر نینگ عسکر نی قایغ مغلوب قیلیل اکثری نی قتل عام
قیلدی لرو اسکندر نینگ عسکر لری تمام نرسه لری نی قولوب قایغی لر نوجا ریده ده اولغور لر نینگ
قولیغه توشکان اولجور نینگ تولاسی قان غه بولغانغان آلتون لر دین عبارت بولغانی اوجون مذکور
میدان نینگ اتی آلتون قان بولوب قانغان ایدی ناسلام دوری غه چه مذکور میدان آلتون
قان اتی بیلان معروف لیقی نی دیوان لغات الترک ده ذکر قیلا دور

اولغوردولتی نینگ ضعیفلاشتقانی و پارچه لالغانی

بودولت نینگ قول آستیده اولوز قرق چه چونگ کچتی خلیق دولت لر بار ایدی ، چونکه بودولت
نینگ اساسی وتشکیلاتی عینا ایلگرکی ایکی اولغوردولتی نینگ اساس وتشکیلاتی ایدی
زمان لر اوتکچانچه بوجونگ دولت (ابن خلدون) نینگ ایقانی طرزده قرغالی بائنادی دفر
خالیق تخت بیده کفایت سیز وعیش پرست دبی پروا شهنزاده لر اولنوردی لرو بیر طرف دین قرخالیق
شهنزادی لری آراسیده مخالفت وتلاش پیدا بولماتی تولابولغانی توردی ومونداع وصیعت
لر نینگ دولت نینگ مرکزیتی فی ضعیفلاشتورا دورغان عامل لر نینگ آن همی ایکنایسکی طبیعی دور

الحاصل دولت نینگ مرکزىي نینگ كوندىن كوكىغىغا شىمانى دىن يورت نىنگ ھەر طرفىدە كى خان
 رىستفادە قىلىپ استقلال اعلان قىلغانى توردى لى ، چىن حدودى دە كى يادىچى لرغايت كى چىنغ
 دەسبىت بىك سىر دولت توردى لى رى بولر نىنگ دولتى نىنگ نفوذى تورا پان دىكو چاغىچە كىلگىلىكى نى
 بىوادىكە لىرە يادىچى لر نىنگ كىتاب لىرى دىمىنوعاتى تا پىلغا بىدىن معلوم بولماقە دور

يادىچى لر دىنيت يوزىدىن بىك بىلگە يىلگان ابدى لر چىن تارىخى غە كورە يادىچى لر شىشە صناعتى دە قاتى
 ما ھىراىدى لر چىن لىغ لر شىشە چى بىك نى بولر دىن اورگانگان ابدى . مغولتان نىنگ شىمال
 شىرقى سىدە اورخون وىسلنگا درىالرى بوسىدە كى دىنيت بىك بىر موخچە تورك قوم لىرى اديفور

اسى استىدە بىر حكومت تىكىلىپ قىلدى لىر ابا بولر نىنگ تارىخى دانعات لىرى فقط ھىنجى عصر مىلادى
 دە ميدان غە چىقما دور . بىانى توبىدە كىلادور . اىلى ادىكە سىدە دوسون اتىغ
 توتىك سىر خالىق بار ابدى اۇھم استقلال اعلان اتقى . غىربى توركستان دىغىز نىگىزى بوسىدە
 كى ساكار بىر موخچە مستقل دولت بولوب قالدى لىر . خىن خانى استقلال اعلان قىلىپ اوزى غە

چۇ وىجى عنوانى نى اكدى (قراخان دىن بىر درجە توبىن بىر عنوان ابدى) بارا بارا ھىر خان
 مستقل بولوب بعضى سى قراخان نىنگ تىج بىر امتىيازى دىنفوذى غە اعتراف قىلماس ابدى لىرى
 سى فقط قراخان لر نىنگ مىقانى نى اسما احترام قىلور ابدى . حقىقت دە قراخان نىنگ نفوذى ياغوز

كاشغىر وحوالى سى غە محدود بولوب قالدى

شىرقى وغىربى تورك يورت لىرى عصر لىچە اوشبو طرز دە طوايف الملوک تىكىلدە اداره قىلىندى
 بولوبوضىعت ۲۰۶م اىلىپ دە تمام تورك لر نىنگ ھون اتحادىدە سى غە كىرگىنى غە چە دوام
 قىلدى ، بولوبوايف الملوک دورى اوزون دوام قىلىپ تورك خان لىرى دە تىج بىر او
 يوشماق (اتحاد واتفاق) داغ بولغان اوچون اديفور لىقى يوق بولوب كىتى دىقراخان عنوانى
 ھم يوق بولدى ، ياغوز اورخون وىسلنگا درىالرى بوسىدە كى تورك لىر اديفور لىقى نى فقط
 اتى لىر كىن لىرە بولور اديفور تىكىل سى لىقى بىلان مشھور بولدى لىر .

هون اتحادیہ غوث شولوش دین الیگری حاضرہ شرقی تورکستان بیدگان اولک نینگ کچیک خان لیت دولت لری

بطولایت الملوک نسکی اور دن صرت نوروی و بارخانہ شرقی تورکستان ده مستقل کیچیک
دولت لرتولا بلری و بابا ابر شہر اوزاچہ چوگرہ سی بیان بری خلیق بولدی، چین تاریخی نینگ
دو ایچی غوگرہ بر زمان لروہ۔ حاضرہ شرقی تورکستان دیلیک بکروہ بولغان اولکروہ۔ مستقل خلیق دولت
بار ایدی۔ نیز بر چاغدرہ بودولت لرنینگ بعضی سی بعضی سی غو غالب بولوب مغلوبی اونزی غو
تاریخ قبیلان سبب دین بودولت لرنینگ عدوی آرتقا اور ایدی۔ ہون اتحادیہ غوث شولوش
وقتہ بود اولکروہ، مستقل خان لیت دولت ہار ایدی بو خلیق دولت لرنینگ ان کو بولوب غولری
ایلی، قوجو، کنگیت (قراشہرا)، اوج (آقسو)، کوچا، کاشغر، دیکنار، خٹن، چوچن
لولان، خالیق لری ایچی، لولان دیکنار بول کر لری نینگ شمالیہ قورون غو تاریخ سلسلہ سی
غو چوچو زولغان نوز لروہ غایت آباد بر مملکت ایدی و شرق طرفیدین دو گولگان اولک سی غو
تاش ایدی لولان شہری بود مملکت نینگ پایتختی ایدی۔ حاضرہ مملکت دویچ بیز
آبولین بوق دور باشس دین آیین غو قوماق چول و قاقشال و قوزغراق جانگال لری و بار لیت لری
دین عبارت مدیش بر بیابان دور۔ بدعصر بیزوہ اور دویا سیاحتی لری لولان ولایتی وہ لولان
شہری و باشقہ سکر اوز شہرنینگ خراب لری نی کشف قبیلہ لری۔ بوشہر لری سیر اول
شتابن نینگ خریطہ سیدہ مخصوص علامت لری بیان کور ساقیب دور۔

اولیغور تشکیلاتی دوری وہ مدنییت

شرقی تورکستان اہلی سی اولیغور تشکیلاتی دوری دیکر کی تریخ لیت و آسایش سایدیہ زراعت
و صناعت و تجارت و معارف لری نی نول ترقی قبیلہ دورہ اوز نامہ لرنینگ ان کیگزیرہ مدنییت لری

زراعت

شرقی تورکستان ایللی سی ناملردین کیلادورغان دریلردین سوآیریب یرتلماری نی سوغاراق
 اوجون بیر یوز کیلو متر اوزونوق ده واون اولن بش متر کنگ لیکه اوستنگ لر وجوده کلمه تورخان ایکی
 لرو بترسم اوستنگ لر نینگ هر بیر سی بیر نچ نینگ مرن کیلو متر زراعت یرلری و باغ لر نی سوغارور
 ایدی بو اوستنگ لر دین آیریلغان چونک اریق لر وار یق لر دین - آیریلغان اوراک لره رعایه
 قیلینغان هندسه لر اوشبو عصر بیزه ده کی ان مدیت لیک یرت لره رعایه قیلینغان اصول دین
 فرق سیز دور وار یق و اوراک لر غه هر وقت خواهانسه در حال سوآچماق نی آسان قیلماق اوجون
 اوستنگ لر نینگ هر نقطه سیده تاسیس قیلینغان آزما لر عصری هندس لر نی حیران قیلنورک ورج
 ده دور ، اتر یازور کوز فضل لر سی دک سوآن قالا دورغان وقت لره تمام زراعت یرلری غه
 سونکوزک اوجون وضع قیلینغان نورما قانون لر سی بک حکیمان و عادلانه قانون لر ایدی بو قانون لر
 حاضر ده هم بار دور ، تورپان اوکله سی دک آقین سوپی آز یرت لر نی کار یز سوپی بیلان سوغاراق
 هم قیدیم اویغور لر نینگ اختراعی و اولر نینگ میراثی دور ، و هر منطقه نینگ تورپاق دسو و صنعتی غه
 مناسب ایتیز تر قیباتی و سولاق اصولی و آختر ماق طرنزی هم قیدیم اویغور لر دین میراث قالغان فایده
 لیغ اصول لر دور

بو حقیقت لر ندیم زراعت اینلری دین و حاضر ده کی چونک اوستنگ لر بعضی آزما لر نینگ
 آت لر ی اوزمانه ده کی لجه ده بولغانی دین آنکلا نادر الحاصل اوترا آسیا تورک لر سی نینگ حیاتی نی
 تاینم قیلا دورغان بترسم اول ورج ده زراعت بولغانی اوجون مدیت لیک و فعال تورک لر نینگ
 زراعت ترقی سی و آندین نولوا حاصل آلاق اصول لر سی نی غایت ورج ده کمال غه چکنوزغانی آنکلا
 دور .

صناعت

شرقی تورکستان نینگ حاضر نی آباد منطقه لر سی غه یاقین یر لره کی چول لر دین کشف بولغان
 اثر لر ایچیده قیدیم اویغور لر دور بده صنعت نینگ فوق العاده ایلک لایکانی غه غایت تولا ش هد لکر و دکلمه
 نوواد کوز بوس

دور . دبو اثر لرغ کوره او وقتده مسمار لیں صنعتی نینگ بک مترقی ایگلیکی وادی لرینگ نام و
 توروس لرینی کی میسن (آلتون جل) بیلان سیر لاق نینگ تولار و اج تاپقانی معلوم بولماقده دور
 پاخته دین و چینی دین و یونان دین تو قرقیلغان کیم یک لراوزمانه لره بک مبدول ایگلیکی مذکور
 چل لردین آچیلغان خراب لردین معلوم بولماقده دور

آلتون دین زینت اسبابی باسماق تولار و اج ایسی و مونیگ اوستیغ قاش تاشی دین یوزوک
 بیلر یوزوک و چینی و تخمه تیار قیلور ایسی لر باقردین و چولون دین قومغان (آفتاب) یا سارا ایسی لر
 کموش دین آق تنگ و یا مبدول ب ایشلاتمک اوزمانه لره رواج تاپقانی معلوم دور ، آلتون و باقر
 و تیمور دین یارماق اهل قاقیلور ایسی . آلتون و کموش یارماق لرینی نینگ بیر یوزیده خلیج تورک
 حرنی بیلان قاقیلغان خط و سیر یوزیده قولیده بولمق بار سیر آدم نینگ صورتی بولور ایسی . تیمور و باقر یارماق
 لرینگ اوزاسی توشوک بولوب هر کی یوزیده خط بار ایسی . و سیه او دوره ده تا غلری دین او بولغان
 اوسی لر قاش آبد لرغ خط یاز و ادیماق و تاش دین و چولون دین و باقر دین و کوزه دین میل لر یا
 سماق تولار و اج تاپقانی کی کو چاده کی بلیگ . اوسی و تورپان نینگ مختلف تا غلری و تکو مکان چولی نینگ
 اطرافی وه کی عدد سیز اثر لردین معلوم بولماقده دور . - اوزمانه لرغ عایدت هر دکت خرابه لرینی
 رختن لهر سپورتی) ده کشف بولغان اثر لره معلوم بولغان مقدار ای اوشب دور

تجارت

قدیم اولیغور ادبیات اثر لری و حضرات نجه سیده کشف بولغان نرسه لرغ کوره شرقی تورکستان
 نینگ اوزمانه لره تجارتی و صنعتی نینگ توبه و کی صورتده ایگلیکی معلوم لادور . شرقی تورکستان
 دین چین و هندوستان و ایران طرف لرینی غ تجارت قافلہ لرینی کلیمیش بازلش قیلور ایسی . چین
 دین ایگ مال لرینی و چینی کلور ایسی . چین غ آلتون و زینت اسبابی و قاش تاشی و حیوانات
 بارور ایسی . هندوستان دین بوز بوغا (زرنیا) زرچو بریل و قهرسم رنگ و عطر و دودا لکلور ایسی .
 و هندوستان غ آلتون و قاش تاشی و چین مال لرینی بارور ایسی . ایران بیلان شرقی تورکستان
 آراسیده تجارت قافلہ لرینی نینگ نوا کلیمیش بازلش قیلغانی و تورکستان دین ایران طرفی غ بارور

مال دنیاگ تو لاداقی آست ایچینیکلی آنکلاما دور و باشقہ تفصیلاتی معلوم ایما س دور ، اوزمانه
 لروه ختاییز سفری بولغان اوچون دنیا یینگ شرق و غربی آراسی دیو کی یگاز مواصلات واسطه سی
 نورغون یوزن ده کی قافلہ یول لری اییدی دویا یینگ غربی نی شرقی غ اولایدورغان قافلہ یول لری
 یینگ اتن محو شرقی تورکستان ایچی ده کی یول لراییدی . منسوب سبب بیلان شرقی تورکستان ایالی سی
 یینگ چین و هندوستان دایران غ قیلا دورغان تجارت لری یینگ اوستینه مذکور یولیت لرا سایدو
 اتن مهم تجارت واسطه سی اییدی لرو . و بوا چون اوقوت ده شرقی و غربی تورکستان دویا یینگ مش سینه
 بای قفطه سی اییدی . شرقی تورکستان ده بات سوداگر لرو تجارت مال لری یینگ تیخ یعنی نی
 قافلہ یول قیلماق اوچون رعایت تعلیمنا قده بولغان قانون اوزمانه ده نظیر سبز بیردیت پرورلیک اییدی
 و اوقوتون بوییدی که . بات نجات قافلہ سی حدوده غربا قیلا اشقان ده بیرکشی نی مخصوص و معروف بر صورت
 بیلان ایگری ایگدور و راییدی لرو کوشی نی ساچی (خبرچی) دیلیر اییدی ساچی غریج کیم تعریض
 قیلا اس اییدی ساچی حدوده ایچی دیو کی ان یاقین حکمدار غ کلیب شهر بگان همان حکمدار تجارت قافلہ
 سی نی محافظت قیلماق اوچون کانی و ده ساچی یعنی محافظت مامور لری یول لار اییدی ساچی
 لرو حدوده اریب . تجارت قافلہ سی غ یول لراش بولوب شهر غ اییب کور سایدی لرو . اگر باشقہ مملکت
 ده اوقوت کیتا دورغان قافلہ بولسه تاینه بیر حدوده چه ساچی قوشولور اییدی .

معارف

اوزمانه لروه کی علم و حکمت لرنیگ تفصیلاتی وین کانی و ده معلوم تاینه بولسه موقوفه توبنده
 کی و ده بهر آرمعلومات بار دور ، قدیم اوینور لرو زمانه سیده مکتب لره بایق اوزمانه لروین قافلان
 غلوق ادبیاتی وین و حضرات علمی تدقیق لرنیچ سیده اوزمانه یینگ اثر لری بکلیکی معلوم بولغان
 معلوم کتاب لرو کتاب لروین معلوم دور و منور بوک تابه و کتاب لروین آرنغیده سی اوقولوب تدقیق قیلمیغان
 بولسه موقدیم اوینور لرنیگ کتاب لریق و رسام لریق و نقاش لریق و صحاف لریق و ده کب ایگری ایچینیک
 لری نی کورسام نکرده لرو . بعضی سی یولچه تیرو و بعضی سی کاغذ غریز یلیغان بوکتاب لره نهایت اعتناء
 ییلان و ننگارنگ مرکب لریا و رنگ لروه یان لیب دور . صحیفه لرنیگ آثار لریغ نایب مقبول
 بولور .

سینت ز سیریلیب دور و حقیقه باشکری غرسم لرونیا تور لرونیا زینت پیریلیب دور بو کتاب لرونیا
 نینگ تولا کسی کیمس (الغنون حل) بیلان سیرانخان مغزور بیلان غایت نفیس جلد قیلیب دور
 بو کتاب لرونیا تولا راتی اوزمانه لوه مقدس بیلینا دور خان توپین وقام لرونیا دینی و سحر و افنون
 کتاب لری دور و آرزاتی تاریخ و افسانه دور . دو کتاب لرونیا خالص تور کچو بولوب حقیقتاً قدیم
 او یغور لرونیا خالص و غایت گنگ و بیرادنی تیل لری بارلیقی و اجنبی کلمه لرنی ایشلا تکیمین وجدان
 لری بیلان قماچما توره بولغانلیق لری بیلینا دور . چنگه اوزمان نینگ محرر لری اجنبی بولوت لرونیا
 کلغان بزرسه نینگ اوز بیره کی آتی نی یازما یبلکه آنکا تور کچو آت قوب یازمیدور لرونیا مثلاً ایشلا تکیمین
 دین کی اوه خان زعفران تی گزگم ، رنگ نی چودت ، زرنادنی جوز بوغا (زره اوردی بکدور)
 ، خیل نی یاغان ، چین بون کیلدا دور خان ایک منسون نی چوز ، دیر ایدی لرونیا و ان شکل انگر
 لرنی افاوه قیلیماق اوچون تور کچو کلمه لرونیا فیلهور ایدی لرونیا الهی اسم و صفت و باشقور و آخری مکتور
 لرونیا و فلسفی اسم و اصطلاح لرونیا حکم دار و عالم حکیم لرونیا پیشور لرونیا بیلکان القاب و عنوان لرنی
 اوزمانه نینگ خلق ادبیاتی و کتابه و کتاب لری ده کورگان کشی حیران قالغودک مهارت لرونیا دور .

پینیک (خط) او یغور الفبای

عمومی تورک اقوامی آراسیده معروف بولغان پینیک یوقریده ایتیلغان دج بیلان اوزخون
 الفبای بولور موشرقی تورکستان و غربی تورکستان ده ایکی قسم الفبا ایدی بیر قسیمی سوغوت (صغنا)
 الفبای ایدی و بول الفبا اون تورک حرفه ایدی . و بول الفبا سوغوت (زر افشان) حروفی ده کی
 تورک زینیک پینیک ایدی . بینه قسیمی او یغور الفبای ایدی و بول الفبا سوغوت الفبای ده کی اون
 قدرت حرف نینگ اوستیغینه اون ایکی حرفی آشق بولوب بیکر آله حروف دور . اون تورک حرفی
 سوغوت الفبای بیلان اوشاشش بولغانی اوچون عصری مؤرخ لرونیا او یغور الفبای سوغوت الفبای
 دین آیتنغان بولمیش لرونیا ، عصر بو او یغور الفبای قدیم او یغور لرونیا زمانه سیدین اعتبار
 شرقی تورکستان نینگ تیلی الفبای دور . بول الفبا سانچی عصر میلادی غوچر یا لغوز شرقی تورکستان ده
 مرقن ایدی و سانچی عصر میلادی ده تمام تورک اقوامی بولغانی ایشلا تیب اوزخون الفبای کاملا تورک

کسرہ او قولاً دورخان حرف نینگ یانینہ . ۵ ، حرف لری یازبلا دور ویمک کہ
حاضر قی نگی تور کچ الفبا دہ کی دک بو ادناوگ حرف لرا عرب وظیفہ سی نی اراقبلا دور .

ا. بیخی دورہ

شرقی تورکستان نینگ ہون اتحادیہ سی غم کیرخان
تاریخیدین باشلانیب ۲۲۰ھ ۹۳۲م دە شرقی تورکستان
حکمدار لری اسلام غم داخل بولغان تاریخ غم چہ ۱۱۳۸ میل
لیق مدت نینگ معلوماتی دین عبارت دور .

شرقی تورکستان نینگ ھون اتھادىسى غەكىرگانى

۱۹۰۶ - دىن - ۱۹۴۰ - مە - غەچ

شرقى تورکستان جۇايفات الملوک شىگى بىلان دوام انکان مدت ده مغولستان ده اوزوندىن
 نىرى باشا ماتره بولغان ھون خانلىقى قوتلانىپ ۱۹۳۰ م - تارىخىدىن اعتباراً اطرافىدەكى تورک
 خانلىق لىرىنى بايراقى استىفە آلماتق ونغوزى لى نىگەر نىمک غەشەت قىلغانى باشا لى
 لرواخىر ۱۹۰۶ و ۱۸۰۰ م اىل لىرى آراسىدە تمام شرقى تورکستان خان لىرى سىپادە
 كى تورک جامە لىرى نىنگ تولاراقى ھون امپراطورى حاکىمىتى غە تالىح بولوب غایت چوگ
 پىر تورک اتھادى (گولندراسىيون) دولتى - قورولدى ، قىدىم وعصرى تورک تارىخىدە
 غایت درجە دە اھمىت لىك بولغان دوشمن لىر طرفىدىن ھىشم يالغان ھىتان لىرغە موز
 قالغان بولوركى امپراطورى نىنگ تارىخى واقعاتىنى و مذکور ھىتان لىرىن بولوب نىنگ پاك الیقنى
 نى بيان قىلماق لازم كوروم .

چوگ ھون امپراطورى

چىن نىنگ شىمالى دىن تا مغولستان نىنگ شىمالى دەكى اورخون دىرباسى زمانى اولالا
 تاغرى غەچر اولتورغان تورک لىرى چىن تارىخ كرىدە ھىوگىنو دىب آتايدور لىكىن چىن لىغ لىنىنگ
 تلفظى چى شونودور و آوروم پامورخ لىرى ھون آتايدور ، اما مذکور تورک لىرى
 نى قالىسى عنوان بىلان آتاقلىق لىرى تارىخ دە معلوم ايماس دور . بناً عليه بىز بولورنى
 ھون عنوانى بىلان ذكراً قىلامىز .

ھون لىنىنگ دولتى نىنگ تارىخى مىلادى دىن ۱۰۰ ھىل
 ابگىرى زمانە دىن باشلانادور و او مجھسول دورە لردەكى ھون لىنىنگ احوالى
 بىك قزانغودور بولورغە عابىد آچوق معلومات ۱۹۳۰ م -

تاریخ دین باشلانا دور مذکور تاریخ دین عثمانی است باره هون رو چین آسیده محاربه باره بولور ایدی
 و چین حکمدار لری هون لرنی مدافعہ قلیماق او چون هر ریده استحکام لرو دفعه لربنا قبولور ایدی لرو
 اخیراً ۲۳۹ م - اول تمام چین نی اوزر حکمی آستیفه - الفغان بیرسخی امپراطور چه انگ
 مذکور استحکام دفعه لرنی بیرسیری نده اولاب پسخلی نگیتری دین گانسو نده چه اوج مینگ کیس لومنز
 (۶۰۰ پوتی) دین اوزو نراق بیر استحکام تعمیر قیلدی ، حاضر نده چه بار بولوب دینا
 نینگ عجیب آثاری دین بولغان مشهور سد چین اوشبو استحکام دین عبادت دور
 سد چین خصوصیده کی فاده لیغ معلومات توبنده « قدیم زمانده تورک لربیلان چین
 لیغ لرا آسیده کی سیاست لرو خصوصیده بیر مطالعه » عنوان لیغ فصل ده مذکور دور
 چه انگ بوسد دین خیلی استفاده قیلدی چونکه هون لرو هجوم قلیب کلا گانده چین عسکر لری
 مذکور سد استحکام لری دین شدت لیک مدافعہ قلیب هون لرنی ارته سیغه یازور دی لرو تا چه انگ
 اولگو نچه هون لرو سد چین دین اوتالما دیلر چونکه چه انگ نینگ زمانه سیده یریم ملیون چین عسکر ای
 دایما سد چین اوستیده تورار ایدی ، چه انگ ۲۱۱ م - اولدی

هون دولتی نینگ کنگر و گانی

هون حکمدار لری نینگ عنوانی تنگوی قووت (خدا نینگ برکتی) ایدی ایلگه کی تنگری قوت
 لرنینگ آت لری معلوم ایماس دور فقط چین امپراطوری چه انگ بیلان مبعصر بولغان تنگری
 قوت نینگ آتی تومان خان ایدی ، تومان خان چین بیلان اروشماق نی ترک اتیب
 ه اخلی قوتی نی آشوراق نده کوشش قیلدی اور خون دسلنگا دیار لری بوسیده کی اولغوز خاقانی
 نی دیرسجه چونگ کیچیک تورک خانیق و باگ لیک لری نی اوزی نده تابع قلیب هم قوت نده
 ایگه بولدی ، چین امپراطوری چه انگ اولگان دین کین ایننگ اولادی آسیده
 امپراطور لوق تالاشی حقیقی و هم چین نینگ هر نقطه سیده نصیان لرو حقیقی و بوسب بیلان

سەدەن دە تورادورخان عسكەر ئىضعىفلاشتى ، ئىنگىرى قوت تومان خان بۇ فرىنت دىن
 ئىستەدە قىلىپ ۲۰۹ م ۱ - چىن ئەھجۇم قىلىپ سەدەن دىن اوتۇب ئىشنى و ئىتالىنى ايلان لىرى
 نى اشغال قىلدى . لىكىن بولوروش ايلگىرلا يالماي قالدى چۈنكى بوجالده ئىنگىرى قوت تومان
 خان اولدى . تومان خان اولگىزىن كىن اولغى ھتە خان ئىنگىرى قوت
 بولدى بوذات نىنگ تورك لىر قىلدىن بىرلىگان غىوانى اولغوزخان دور اوغوزخان مەنە
 چىن بىلان اوروشقا نى ترك ايتىب تمام تورك خانلىق دىگ لىك لىرى نى بىرلاشتۇرۇپ
 غايت قوتلىك پىرتورك اتحادىە امپراطور لىقنى تىشكىل قىلماق سىياسىتى نى اختیار قىلىپ اولغوزخان دە
 كى تورك خانلىق لىرى نى اوز بايراقى آيتىغە كىرگۈزدى ، بۇ نىنگ ئىفصلى بۇدور كە
 مغولستان مۇرافىدە كى تورك خان لىرى اوغوزخان مەنە نىنگ اىلمى نى خواھ غىبت و خواھ
 قورقۇنچ بىلان قبول اىتى لىرى لىكىن بائىچور اولكە سىدە اولتور و قورقۇن تورك لىرىن قەدىرغان تاغ
 لىرى نىنگ آرا سىدە اولتورغان تورك خان لىرى لىقىنى سىيانى ، دوھوان ، تۇبا ، جوجان
 ياگو جان ، آلتىغ تورك قىبىلە لىرى بىچ و جىبىلان اوغوزخان مەنە نىنگ اىلمى نى قبول اىتتى
 مستقل قالدى لىرى . بولدى نى مغول تارىخ لىرىدە تانا رىب يازادور دىنە اىلى اولكە سىدە
 كى و دوسون خانى و گانسو و كوكۇدە كى باوچى تورك لىرى نىنگ خان لىرى ھىم اوغوزخان مەنە غەلەت
 قىلمادى لىرى اوغوزخان مەنە ۲۰۵ م ۱ - تارىخىدە و دوسون خانى نىنگ اوپتىغە
 بۇرۇش قىلىپ نى مغول قىلدى و اولتور دى و اوزغىچە و دوسون قىبىلە سى دىن بىر كىشى نى خان غىلەن
 قىلدى ، بو حادىثە نى ايشىگان تورك خان لىرى قورقۇب كىتىپ آرتقە رەد دىن اوغوزخان غە
 اىلمىنى عرض قىلدى لىرى . كاشغر ، يارىكەند ، خەن ، اوج ، كۇچا ، كىگىت ، لولان
 ، قوجو ، خان لىرى باشلىغ شىرقى توركستان دە كى مستقل ۳۶ دولت نىنگ ھكىمە لىرى
 تاما اوغوزخان غەلەت عرض قىلىپ دىخلى استقلال لىرى نى ساقلادى لىرى مۇندىن كىن غەلەت
 طرفىدە كى تمام تورك خان لىرى اوغوزخان مەنە غەلەت قىلىپ خىزىنگىسى و تىل و دۇلغا

دریای غنچه ایننگ اینکیر حاکمیتی آیتنغه کیردی ، ۲۰۰ م ۱ - تاریخیده ہون امپراطور
 لوقی غرنا بخرز تیکیزی و ایل دریای شرقا قدیرخان تاغری غنچه سکن بولغان تمام تورک
 لرنی اورباراتی آیتنغه کیرگوزدی ، کیچیک خلیق و بگ ایک لرنی اعتبارغہ آلمانیمیز
 ۲۶ آگستہ چونگ خان لوق تورک دولت لری بو چونگ امپراطور لوق نینگ امری آیتنغه کیردی
 (۳ نخی خریلہ غنہ قرانوسلر)

چین محاربہ سی

ہون نگرہی قوت لری اوز لری نی چین امپراطور لری دین یوقاری توتار ایدی لرد چین امپراطور لری
 غنہ نوسندہ کی عبارت سیلان مکتوب یازار ایدی لرد ((آسمان دیر تو غوب قویاش و آبی تخت وہ
 اولتور غوزخان تورک خان لری نینگ اولوغ نگرہی قوتی تاو غاچ خانی دین آرزو ایتار کہ)) ولورک
 منعی چین ملتی نی اوز لری دین تو بن بیر ملت نظری سیلان کوروب اولر نی تاو غاچ دیر ایدی لرد (تابع
 دیکلور) ، چین امپراطور لری چہ انگ اولر کا ندین کین چین نینگ ہر طرفیدہ نصیبان حقیق
 اخیراً نصیبان چی لردین ہونگنی دصلی آتی کا وچو آتینج بیر امپراطور بولدی دبو امپراطور ہونہور
 ان خانہ دانی نینگ مورسی دورہ ، ۱۹۹ م ۱ - ہونگنی شنسی و شانسی ولایت
 لری نی ہون نگرہی قوتی دین باندوروب آلمان اوچون شنسی غنہ یوروش قلیب بیرا کی شہر نی
 آلدی . اوزوزخان منہ بو خبر نی آنگلاب ۳ عسکر سیلان شنسی غنہ کلیب بیر میدان
 محاربہ سیدہ امپراطور نینگ عسکر لری نی مغلوب قلیب امپراطور نی باقی عسکر لری سیلان چانگ
 آن (بوگونکی سیان فو) شہر نی نینگ باقیمیندہ بیر قلعہ دہ محاصرہ قیلدی . اخیراً
 امپراطور ہونگنی اوزی نی ایسیر لوبما قیدین و عسکر لری نی قطعی صورتہ دہ محولوبما قیدین تولتوز ماق

۱۔ چین تلفظی خواگدی دور خواگدی اسم ایاس بلکہ قدیم شمالی چین تورک لری نینگ لوج سیدہ جگدار دیکلور ۲
 ۲۔ بوزلفظی آرو پائونوخ لری نینگ تحریف لری دین دور چین لیغ لرنی نینگ تلفظی حق دور چین لیغ لرنی نینگ آن شرفیگ دوری
 بوخاندان نینگ سلطنت دورہ ی بولغان مناسبت سیلان چین لیغ لرد ہاضمہ ہم اوز لری نی غنہ دین یونی غنہ منسوب ہسان
 ویدور لرد ۳

اوپون ہیریل معین بیرصحت دارده خراج بر مک شرطی سلیمان مصاحفہ قبلیاق غمہ مجبور بولدی .
 بو صورت سلیمان چین امپراطور لوفی ہون نگرہی قوتی غمہ تاج بولدی . موندین کین اوغوزخان
 منہ چین امپراطوری نینگ قیزی فی نکاحی غمہ آلدی اوغوزخان وفات قبغاندین کین ہم ہر نگرہی
 قوت چین امپراطوری نینگ قیزی فی الماق رسمی جاری بولوب بوسب سلیمان بیر عصر قدر
 مدت او ترادہ دوستانہ مناسبت دوام قبیلدی -

یاوچی محاربه لری

اوغوزخان منہ نینگ شوکت اقدرتی نینگ بو تدر قوتلانغانی غمہ یاوچی خانی آنکا هیچ
 بولون لگاس ایدی اخیراً اوغوزخان اوغلی - باغدورخان فی نولا عسکر سلیمان یاوچی لر نینگ
 او بیغہ لوللادی وقتایغ اوروش لر دین کین باغدورخان نینگ تمام عسکری محو بولوب انزی
 مشکل لیک سلیمان جان قوتقوزوب قاچیب کلدی موندین کین بیر نچہ نوبت محاربه
 بولوب ۱۷۵ م - تا بچیدہ یاوچی لر نینگ خانی اوروش ده اولگان سبب دین یاوچی لر
 بر اکسندہ بولوب یورت لری فی ناشلاب غرب طرفیغہ قاچیب لوپ کول لری نینگ طرائیذہ
 برلاشتی و بولیرده ہم مشرق دین ہون عسکر لری و شمال مغرب دین اولان وقوجو و خن خان
 لری نینگ مجموعی غمہ موذن قایم یاوچی لر ایکی فرقه غمہ ابریلیب بیر فرقه تینت طرفیغہ کنتی لر
 بولر فی کچیک یاوچی دیلا دور . حاضر قی تینت الہی سی نینگ اصلی اولر بولماتی قونیک
 بیر اضمال دور . بینه بیر فرقه شمال غربی طرف دین یول تاپیب ایلی غمہ هجوم اتتی لر
 ایلی ده کی دوسون خانی ناتومی یاوچی لر فی قاتایغ مدافعہ قبیلہ اوغوزخان قوتی یاوچی لر
 نینگ قوتی دین بک آزایدی چونکہ تاریخ کتاب لری نینگ مختلف روایت لری غمہ کورہ یاوچی
 لر نینگ یراغ کوتارگان لری نینگ عدوی ۵ و ۲ آرسیدہ بولوب تمام
 نفوسی بیر میلیون غمہ یاقین بولدی . منہ بولباغث دین ناتومی اولتورولوب دوسون لر

مدہ پیش صورتہ مغلوب بولدی لر . بو حادثہ دین کین یاوچی لر ایلی ده یرلاشتمک نیتی ده
 تورخان مالده اوغوزخان نینگ سکر لر ی کلیب یاوچی لر غرب غمہ قاچیب ایسیخ کول نینگ
 شمال طرفیدین اوتوب ایسیخه (سیردریا) بوسیده حاضر فی تاشکندہ طرفیئہ یرلاشتی لر
 بکن یاوچی لر بوریده ہم اوزدن تورالهادی لر چونکہ نانتومی نینگ کولونما و آلتیغ بیر
 نارسیده اوغلی تر یگ قالغان ایری داوغوزخان منته انی داواسی نینگ اورنیغہ و وسون
 غایبقی غمہ تعیین قیلغان ایری . کولونما و ۶۵ ام ۱ - تاریخچى طرفیئہ اوغوزخان
 نینگ نیرہ سی تنگری قوت کیوک خان دین یاروم آلیب یاوچی لر نینگ اویتغہ ہجوم قیلیب
 اولر فی ایسیخہ بوسیدین فوغلاوی یاوچی لر قاچیب آمودریا بوسیده یرلاشتی لر

اوغوزخان (منته) نینگ وفاتی دین کین کی واقعہ لر

۱۷۱۵ م ۱ - ده اوغوزخان (منته) وفات قیلدی و اورنیغہ اوغلی باغدورخان تنگری قوت
 بولدی و بیرنچہ ییل دین کین وفات قیلیب اور فی منہ اوغلی کیوک خان تنگری قوت بولدی و بو
 نینگ زمانہ سیدہ واقع بولغان حادثہ لر دین عصری تاریخ لر نینگ روایتی فقط یاوچی لر نینگ
 ایسیخہ بوسیدین فوغلاخان حادثہ ہی دور ، تنگری قوت کیوک خان ۶۰ ام ۱ - ده اولدی
 کیوک خان دین کین کی تنگری قوت لر ننگ عدد لر ی و آت لر ی معلوم ہمایس دور ،
 اما چین امپراطور لر ی نینگ یوقاریغی وجہ سلان تنگری قوت لر نہ خراج بیریٹ قیزی سیرب
 تابعیت و دوستلوق صورتی سلان یا شاماق غمہ مجبور لوقی تقریباً ۱۳۰ م ۱ غمہ چہ دوم قبلدی
 اوگوز (آمودریا) بوسیده کی یاوچی خان لر ی و باختر (بلخ) پاکہ شمالی
 افغانستان دین تاخر تنگری غمہ چہ اولتورخان ساکا تورک خان لر ی و بائشہ تمام تورک
 خانین دولت لر ی نینگ ۱۱۹ م ۱ - تاریخچى غمہ چہ دایما ہون تنگری قوت لر ی نینگ طاعتی
 ده بولوب باشیرن آلیغ تمام تورک پورقی ده آسایش و راحت حکم سور مکرہ ایری

سیماپنی و ووهوآن و جو جان و توپا لر دین عبادت بولغان مانچورا و لکه سید ده کی
دیلا دورغان تورک قوم لری هم تماماً هون نگر می قونی تنه نالاج بولوب دولت نینگ حدودی
زاپون تنگیزی غه چه کنگر و دی (۳۰ نجی خراطیه نه فرانسولر)

چین حکومتی نینگ هون دولتی صدی نه سیماپی خیانت لری

چین حکومتی اورون مدتین بری هون نگر می قوت لری غه خراج بیریپ نالاج لیتن موقعی ده
تور دی . و دایما بولمالیدن تو توماق فکریده بولسه مو هون اتحادیه سی نینگ قونی تنه تنگیسک یا
لما سیتی معلوم بولغان سبب دین مجبوراً بولمذلت نی کوتار و رایدی ، اخیراً چین
امپراطوری هون نالاجی دین تو توماق اوچون بولایکی چاره دین باشقۇعلاج بولقوتی نه توشونی
(الف) هون اتحادیه سی ده کی خان لر نی تنگری قوت نینگ حسدی نه فوز غاماق بیلان بول
اتحادیه نی پارچه لاما ق و ضعیفلاشتورماق -

(ب) تنگری قوت اور د سیده کی چن شهنزاده خانیم لری و اولر نینگ خدمتیده کی چین
بیغ لر د سوسی بیلان تنگری قوت لوق خاندانی نینگ تکین (شهنزاده) لری آره سیغه لفظاق
تاشلاب مرکزیت نی عاجزلا تماق

اولقی خیانت فخره سی نی وجود غه چیقاریماق اوچون چین امپراطوری وونی چانگ کیا نگ
(چین تلفظی جانگ چن) آیلغ بیر آدمی نی سیماچی عنوانی بیلان تورک لور تی غه بوللا دی
بولینگ وظیفه سی تورکستان ده کی آن قوت لیک تورک حکمدار لری دین و دسون خانی نی و
یاوچی خان لری نی تنگری قوت غه باغی بولماق غه تشویق اتمک ایدی . چانگ کیا نگ
قرا قوروم شهیری (هون دولتی نینگ پایتختی) غه کلک کاندە تنگری قوت ایننگ وسیله
کار بیتی نی بیلید قاریب انی ۱۳۹ م از بیلیده جس قلیدی و ۱۲۹ م غه چه جس ده قالدی

غالباً اور دادہ کی چین بیخ ہنترادہ خانیم لر نینگ شفا عتی سلیمان چانگ کیا ننگ حبس دین قوتو بولوب
سیاحت نہ حقیقی ایلی غنہ باریب ووسون خانی سلیمان کوروشتی واینگ تمام تورک خانلری
دین قوتی زیادہ بولوب لوزوب ہون تنگری قوتی نینگ حاکمیتی آسیتدہ تورمانی ایننگ شانی
غہ عیب یعنی فی سوزلادی واکر ووسون خانی تنگری قوت نینگ اطاعتی فی تاشلاماق اوچون
مجادلہ غنہ قدم قویسہ چین امپراطوری نینگ آنگا یاروم قیماقی فی بلیوردی

الحاصل تولا تشویقات دین کین ووسون خانی تنگری قوت نینگ اطاعتی فی تاشلاب استقلال اعلا
انتی یکن تنگری قوت درحال تولا عسکر ایاریب ووسون خانی غنہ ادب بروی ووسون لر فی
اطاعت غنہ کیر گزودی بواو ترادہ چانگ کیا ننگ ایلی دین قاجیب فرغانہ موخرتند

یولی سلیمان ۱۲۵ م سلیدہ اوگوز بوسیدہ کی یوچی لر نینگ مرکز فی غنہ کلدی واولر فی
تنگری قوت غنہ باغی بولماق وچین امپراطوری نینگ یارومی سلیمان اوز اصلی اورت لری بولغان
کاسو غنہ یانیب بارماق غنہ تشوین قیلیدی لیکن یوچی لر غایت ہیشمار مدنی بیر قوم
بولغان لری اوچون آنداخ تشوین لر غنہ آلدانماق دشمن نینگ خیانت و غرضنی غنہ آلت بولماق
فی ہیچ قبول امتدی لر وچانگ کیا ننگ فی اورت لری دین ہی سداب چقاردی لر چانگ
کیانگ مخفی صورت دہ تورکستان دین اولوب سلامت چین غنہ باردی

ہون دوستی و چین دوستی آر اسیدہ محارہ

یوقاریدہ ایلیغان وجہ سلیمان چانگ کیا ننگ سیسہ کاریق دہ ہیچ ہیرایش قیلاہمی یانیب
بارسہ موشرقی و غربی تورکستان نینگ بای یعنی فی سیاست اعتباری سلیمان بولورت لردہ کی
دولت لر ہون تنگری قوتی غنہ تابع بولسہ لر حقیقت دہ کیچیک کیچیک یریم مستقل خلیق لر دین
عبارت بولوب بواو لکہ لردہ ہون عسکری بولہمی فقط ہر خان نینگ اورد اسیدہ ہیرنچہ نظر ممثل
لر غنہ با یعنی فی و بواو اعتبار سلیمان بولغان لر آر اسیدہ ختمات تاشلاماق و بولول سلیمان اولر فی

چین نفوذی آستینغه کیرگوزمک نینگ آساقیقینی بیلیب بارغان ایدی و چانگ کیکانگ
 بو احوال نی امپراطور دوتی تته سورلادی . بو نینگ بیلان دوتی نینگ کونجلی ده
 تورکستان غه استیلا و قیلماق آرزوی پیدا بولدی لیکن قوتی نیماس ایدی
 امپراطور دوتی نینگ چانگ کیکانگ واسطه بیلان قیلماق خیانت لری باعثی دین تونگری
 قوتی و امپراطور دوتی آه اسپده کی مناسبت بوزولوب محاربه باشلاتدی بو محاربه اوزون
 دوام قیلیب اخیراً ۱۱۹ م . هون عسکر لری بیلان چین تواماندانی خو کو پینگ آه اسپده
 کانسو ابالستیده قاتنج اوروش بولوب هون عسکر لری مغلوب بولدی و گانسو نی چین عسکر
 لری کاملاً اشغال قیلدی . و بیژینگین چین کیر لری شرقی تورکستان غه هجوم قیلماق لودی . بو نینگ یانی (هون دوتی
 دو بیله شرقی تورکستان) نونینغ فصل ده کیلادی . مذکور تارخین کین تاودنی اولکو پنجه هون و چین دولت
 لری آه اسپده دایما اوروش جاری ایدی بعضی چانگ لرده هون لر غالب و بعضی چانگ لرده چین
 لیغ لر غالب بولور ایدی . چین تارخینده اوشلومقدارده قسقه یغنه ذکر قیلینیب دور
 و واقعه لر نینگ تفصیلاتی ده ایشانگودک معلومات یوق دور
 ۸۶ م . ۱- تارخینده چین امپراطور دوتی نینگ صدی غه انقلاب حقیقی و انقلاب چیلر
 تنگری قوت دین یاردم تیلادی لر و تنگری قوت نینگ یاردمی بیلان افتلاچی لر غالب بولوب
 دوتی نی اولتوروی لر . ولان خاندانی امپراطور لوقی غربی و شرقی بولوب ایکلی غه
 آیریلدی و چین دولتی نینگ قوتی قانلادی . مذکور سیده شرقی و غربی تورکستان
 خان لری چین لیغ لر نی تنگری قوت نینگ یاردمی بیلان یوق ایتیبینه هون احتادیه
 سنی غه کیردی لر . بیانی توبنده کیلادی دور -

هون دولتی ده داخلی اغتشاش لر

اونوز خان مننه نینگ لصری ده قاجیب مانچور نینگ شمالیده کی ووهوان و سیانجی تانگری

یرلاشکان و مذکور آت لر بیلان تو نولغان تورک قبیلده لر ی نی چین حکومتی هون دولتی بیلان
 اروشاق غه دایما مخفی تشویقات قیلور ایدی ۷۰ م ۱- تاریخیده ووهون آن وسیپانی
 تورک لر ی هون لر بیلان اوروش باشلادی لر بعضی وقتده غالب و بعضی ده مغلوب بولما قدده
 بولغان بولورک لر بیر دفعه ده غالب بولوب ترافوروم { پایتخت } نی اشغال قیلیب اورغورخان
 وباشقنه تمام تنگری قوت لر نینگ مزار لر ی نی خراب قیلدی لر لیکن ۵۳ م ۱- تاریخیده تنگری
 قوت ووهون آن وسیپانی تورک لر ی نی قطع صورتده مغلوب قیلیب اولر نینگ تولاسی نی لوق اتتی
 و آشتانی اوز یورت لر ی نه قاچیب کتتی لر تنگری قوت اولر نینگ یورت لر ی بولغان ماچورا لکه
 سی نی تمام اشغال قیلیب یورتی نی پلون نیگری غه چه کنگر وتتی (۳ سخی خرطیه)

و بیر طرفین ۶۰ م ۱- تاریخیده هون شهرزاده لر ی دین چچی خان و خوجان سی
 خان آتیغ ایکی کشتی تنگری قوتلوق تالاشیب اوروشوب قالدی لر و خوجان سی خان چین دین یازم
 سورادی و ۵۱ م ۱- تاریخیده چه بود خلی مجادله دوم قیلیب مذکور سیلده چین یار دی سیلان
 خوجان سی خان غالب بولوب چچی خان اوز تالاج لر ی بیلان غرب غه قاچتی و ایلی غه کلبانی
 مدافعه قیلغانی تورغان و دوسو خان نی مغلوب قیلیب تنگری تاغ لر ی نینگ شمالیده توقیک بیر
 دولت قوردی و کین لده سوغوت (بخارا و سمرقند) خان لر ی نی هم اوزی نه تالاج قیلیب
 پایتختی نی سوغوت غه بولسکاب سمرقند نینگ باقینیده بیر شهر بنا قیلیب ادموردی

تنگری قوت خوجان سی خان بیر طرفین چچی خان نینگ دشمنیدیک فعالیتی و بیر طرفین سیپانی
 ووهون آن تورک لر ی نینگ محاربه سی اراسیده مشغول بولما قدده ایدی ، دایما موندانغ
 فرصت غه منتظر تورغان چین امپراطوری ۵۹ م ۱- تاریخیده چانگ کی آتیغ بیر قوماندانی نی
 تولاسکر بیلان شرقی تورکستان غه یوللاب « شرقی تورکستان غه اول دفعه چین استیلای»
 عنوان لیغ فضل ده کیلادورغان وجه بیلان استیلای قیلدی ، چین امپراطوری شرقی
 تورکستان غه استیلای قیلغان دین کین سوغوت غه چچی خان نینگ آلدی غه بیر لچ ایباریب ایننگ

اطاعت قیلماتی فی مطالبہ قبیلہ چیچی خان بولچھی نی اولتوردی دبلو باعث دین چیچی خان وچانگ کی آہ آسیدہ اوروشن چھیب بولادوش اوزون دوم قیلیب خیراً ۳۳ م ا تاریخیدہ چیچی خان اوروشدہ اولدی وچانگ کی ایننگ باشی نی کیسیب چین امپراطوری غنہ ایاردی بونینگ بیلان سوغوت وخرغانہ (بوکونگی عبارت بیلان غربی تورکستان) خان لری ہم چین غنہ تاریخ برماک تابع بولماق غنہ مجبور بولدی لر منہ تورک لرا آسیدہ بولغان اختلاف لر دین دشمن بوقدر تولا فایده لر نی آلدی -

هون ننگری قوتی چین فی مغلوب اتکانی

هون وچین دولت لری نینگ آہ آسیدہ دوشیننگ و محاربه دوم قیلماقده ایدی اخیراً تقریباً ۱۰ م ا تاریخیدہ هون عسکر لری چین فی قطع صورت و مغلوب قیلیب شرقی و غربی تورکستانده کی چین عسکر لری ویا مور لری نی یوق ایتب بولپورت لردہ کی تورک لر نی چین اساتیدین قوتقوزوی و تمام تورک خانیق دولت لری هون اتحادیہ سی غنہ کیردی لر ۲۵۰ م کی تاریخیدین هون ننگری قوتی گانسو نی ہم چین دین آلدی

هون دولتی نینگ اکی غنہ آیریلغانی

چونگ هون دولتی نینگ شہنزادہ لری دین ننگری قوت خوجان سی خان نینگ بیروغلی شامو چولی (گوبی چولی) نینگ جنوبی دہ بیر حکومت تاسیس قیلیب حاضر دہ داخلی مغولستان دینگیان اولکھ نی و تالانی وشنسی گانسو منطقه لری فی ایگلاب استقلال اعلان قیلدی . بولواققہ ۳۸ م دہ ایدی . بول تاریخیدین باشلاب بونگی ہون دولتی فی جنوبی ہون دولتی . وگوبی چولی نینگ شمالی دہ کی قدیمتی پابخت دہ کی دولت فی شمالی ہون دولتی دیلا دورغان بولدی (۳۰ سخی خرابیہ غنہ قرانولم) بول آیریلیش نینگ سببی چین تاریخ لری غنہ کورہ مغولستان دہ قحط لیک بولغانلیقی ہمیش دو ابانی طرف بصری تاریخ کتاب لری نینگ بیانی غنہ کورہ بول آیریلیش نینگ سببی ننگری قوت خاندا فی نینگ اور د لری دہ کی چین شہنزادہ خانیق لری واد لر ننگ خدمتی دہ کی چین لیغ لر و اسط

سی بلایان یور و تووگان نترکیه لیر ایدی ، لیکن چین دولتی بو ایریلیش دین در حال فایده لانا لاری
 قالدی چونکه شمالی هون دولتی بک آزدننده غایت زیاده قوتلایب تمام . نوکستان خانلری
 فی اوز اتحادیه سی نه قوشنی و چین دولتی بو دولت بلایان محاربه قلیمای مدارا بولوبون انکک سیاستی نه
 مجبور بولغانی فی چین تاریخ لری ده بیان قیلماقده دور . جنوبی هون دولتی چین بلایان مستفق
 بولسه مو چین نینگ نفوذی فی قبول قیلما سیلیق ده ایدی . چین تاریکیده جنوبی هون دولتی چین
 حمایتی سی غنجه کسروی دیدیگان سوز بوتار کیندن ۵۵ میل کین قوع غنجه گلگان حادثه دین بمارت دور
 بیانی تو بن ده ککلا دور

شمالی هون دولتی نینگ سقیلیغانی

شمالی هون دولتی غنجه دشمن بولغان جنوبی هون دولتی و سیپانی و ووهوآن خانلیق لری شمالی
 هون دولتی نینگ کونین کونگه قوتلانمکده بولغانی دین قورقونچ ده ایدی لر و چین دولتی هم دایما
 فرصت غنجه منتظر بولوب لار هر ده مدارا قیلماقده ایدی ، اخیراً ۷۰ م تاریخیده چین
 امپراطوری منگیچی جنوبی هون دولتی و سیپانی دولتی بلایان بیر اتفاق تشکیل قیلدی و شمالی هون
 دولتی غنجه حرب اعلان قیلدی لر و شمالی هون دولتی بو دشمن لری فی پنجه دفعه مغلوب اتی ۶۳ م
 ده بو اوج دشمن دین مرکب غایت قوتلیک بیر جریک شرقی تورکستان غنجه هجوم قیلدی و بارکول
 نینگیزی نینگ بویسیده واقع بولغان قاتنج محاربه ده هون و شرقی تورکستان عسکر لری مغلوب بولدی
 بو صورت بلایان ۲۳ میل محاربه دوم اتنی اخیر اند کور اوج دشمن نینگ بیر لاشکان قوت
 لری چوهسان آتلیغ بیر چین قوماندانی نینگ قیادتی آسیده شمالی هون یورت لری غنجه هجوم قیلیب
 قاتنج اوروش لر دین کین ۹۳ م ده قراقرور و م شهر لری فی آلدی لر و تمام شهر لری فی ایران قیلدی
 لر تنگیزی قوت مغلوب بولوب اوز تابع لری بلایان مغربی مغولستان غنجه اوزی فی نارتیتی
 ینه دشمن لری قییب کلب تانوا اولانا مغربی یچسیده قاتنج محاربه لر بولوب خیر اشالی هون نگر
 قوتی مغلوب بولوب اوز تابع لری دین بیر هت داری بلایان مغرب طرفیغه قاجیب ایچ ریده توختایا

کامی اور ایل تاغلیری و خزر نگیزی آرسیدہ کی برلر دہ برلاشتی لر . تو تار سجدین کین اور ویا
دہ چونک دولت تاسیس قلییب اور وپانینگ تورت دو اوچی نی اشغال قلیغان غرب ہون لر
اوشبو ہماجر لردور (عمومی تاریخ لرنی کورسونلر)

منہ بوصورت بیلان شمالی ہون دولتی یقییب غرب غہ کمگان لر نینگ بعضی ہی اور برلریدہ قالبیب
سیپانی تورک لر ہی غہ تابع بولدی لر و بیر قستی جنوب غہ ہجرت قلییب جنوبی ہون لر غہ قوشو
لدی لر

جنوبی ہون دولتی نینگ عاقبتی

شمالی ہون دولتی یقییغان دین کین چین دولتی نینگ آلدیدہ بالغوزہ قانغان جنوبی ہون دولتی
چین امپراطوری غہ خراج بیریب ایننگ حمایہ سی استیغہ کیریب جان سا قلاماق غہ مجبور بولدی
و تقریباً ۲۳۰ میل نمچہ چین حمایہ سیدہ قالدی . لیکن کین لردہ تو تلابیب جنوبی ہون
تنگری قوتی ۳۰۴ و ۳۰۸ م آرسیدہ چین غہ ہجوم قلییب چین امپراطوری خود ای نی مغلوب
و اسیر قلییب اوزی نی چین امپراطوری اعلان قیلدی و ۳۵۲ م غہ چہ جنوبی ہون نگری
قوتی لین فن (حاضر تی بیگنانگ) شہری نی پای تحت قلییب چین غہ امپراطور لوق قیلدی .
بو دولت نی چین تار کینیدہ لیو امپراطوری یعنی دیب باز دور . و مذکورہ تاریخیدہ توپا
آئینغ تورک لر ہون دولتی نی کالایقستی لر . بو نینگ بیلان آسیدہ مختلف شکل لردہ تقریباً
۲۰۰۰ میل حکومت سورگان ہون دولتی یقیلدی

ہون دولتی نینگ مابہنتی

بو چونگ تورک دولتی تولاد مختلف تورک خانلیق لر ی و بگ یک لر نینگ ہر چونگ باشلیغ نینگ
ادارہ سی آستیدہ بیر لاشمک لریدین وجود غہ ہر گان ہیر اتحادیہ (کولف در ایون) امپراطور لوق
بولوب یوقاریدہ ذکر قلییغان قدیم اوغوز اتحادیہ سی غہ اوخشا ش ہیر دولت ایدی .

هم و چونگ ایش لرده خصوصاً یات دولت لر سیلان اور و شقاق و یارا شقاق ایش لریده دولت نینگ
 چونگ یاشیلغنی (تنگری قوت) نینگ امری قطعی بولوب باشقہ کیچک ایش لردہ و ہر خانیق و بگ
 یک لر نینگ داخلی ایش لریده خان لر و بگ لر مستقل ایری لر و خاکہ اوز قوشنہ لر ی سیلان ار و شقاق
 و یارا شقاق دہ اختیار لیغ و آزادی ایدی لر ، مذکور خانیق و بگ یک مملکت لردہ تنگری
 قوت طرفین عسکر تورماس ایری بلکہ ہر خان نینگ اور دہی دہ تنگری قوت نینگ ممبشلی
 و اینگ کاتب خدمتگار لر ی تور ایدی تنگری قوت یات بیر دولت سیلان
 اور شقاقی بولسہ اتحاد بندہ داخل نورک خان لر ی قوتی مقصد ایری چہ عسکر ی نی ہمراہ ایب باریب
 اور و شقاق نہ شرکت قبول ایدی لر . دہریبلی معین بیعت دار تاریخ فی تنگری قوت
 خزائنہ سی نہ بر مکتعہ ہر خان مملکت ایدی

ہون لر نینگ مدنی دولت تشکیلاتی

چین و ایران و اور و پاتایسج لر ی نینگ تولاراتی دہ ہون لر نی بولایچی و نالایچی وحشی بہر قوم ایدی
 دیب ذکر قیلا دور . بوسوز لر بولسہ حقیقت سیراہمت بولوب قلیج سیلان ہمت ام آلامغان
 دشمن دین قلم سیلان ہتھام آلاماق دین عبارت دور ، بواچوں ہوں لر نینگ مدنیت لر ی نی پیر
 آوز بولسہ موبیان قیلاماق فی تاریخ سنجی لسن نینگ و اجباتی دین سیلا میز . اما بونہ خصوصاً
 یوقایر یعنی دشمن منبع لر ی دین آلاماق نہ مجبور دور میز و بونہ منبع لر اگر چہ ممکن قدر ہون لر و باشقہ
 نورک لر فی میان دیک نہ کوشش قلیسہ لر مونسور سیاتی دہ اول لر نینگ مدنیت و نسانیت و
 تشکیلات لر ی خصوصاً سیدہ بیر آرمعلومات بہرک ضرورتی دہ قالمیش لر دور
 داوا از معلومات بودور کہ ہون لر غایت چونگ و منظم بیر دولت تشکیل قلیغان
 ایدی لر پوتون اولنگہ لردہ نظام و ایش برقرار ایدی ، ہون لر نینگ عدلیہ و سیما سیہ
 قانون لر ی مکمل ایدی و حکمہ و جسٹس خانہ لر ی بار ایدی ، دولت نینگ چونگ کیچک دارہ شعبہ

لری بارایدی . هون دولتی ده هرشکده عمومی خلق اجتماع لری بولوب عامه نینگ رانی
 بیلان توزوت (قانون) لرو وضع قیماق و مهم مشکلات فی حل قیماق مروج ایدی . هون دولتی
 توتیک پیرسکرتی تشکیلات نه مالک ایدی ۳۰۰ مینگ دین زیاده راق مسکر ایشلا تورایدی پوتون هون
 دولتی قول آسیده کی خلق عسکری انضباط و انتظام نه تابع ایدی یعنی هر تورک پیرسکر ایدی .
 بینه پیر طرفین هرکشی بیعت دار تریم بریاکه یا بلاغ لری نه مالک ایدی . هون لردوریده
 کابنچی لیتق صناعتی و تجارت عمومی تورک یوزتیده بک ترقی ده ایدی . چین لیخ لره هون بدیتی
 دین تولافانده آلفان ایدی لره چین ده اول رواج تاپقان تقویم تدیم تورک تقویمی دین باشقنه
 پیرزسه ایاس ایدی . چین ده خن (هان) خاندانی نینگ موسسی خوانگدی کاوچو چین مؤرخ
 لری نینگ بیانی نه کوره اون ایکی حیوان آتیده پیر تقویم اختراع قیلدی دیدور . لیکن مصری چین
 مؤرخ لری مذکور خوانگدی نینگ تورک ایکانلیکی نه اقرار قیلا دور و بو تقویم عینا تورکستان ده
 بوگون نه چه مروج بولغان آن قدیم تورک تقویمی نینگ اوزی دور . مثلاً ساچقان سیلی دین اوبوی
 سیلی نه چه اون ایکی سیل لیتق دوریه تقویمی نینگ اسم لری نی خوانگدی چین چه نه ترجمه قیلغانلیجی آنکلانا
 دور . هون دولتی ده همه تشکیلات دین عسکری تشکیلات هم راق بولغان اوچون مملکت
 عسکری تشکیلات اعتباری بیلان اوزرا ، سول ، اوانگ ، و ب اوج شعبه نه آیر بولور ایدی اوزرا
 شعبه (قول) نینگ عسکری ایش لری توپ توغرا تنگری قوت نینگ اوزا اداره سیده ایدی
 . سول برانغار) شرق طرفده کی شعبه نینگ عسکری ایش لری و لعیب نینگ اداره سیده
 ایدی اوانگ (جوانغار) غرب طرفده کی شعبه نینگ عسکری ایش لری تنگری قوت خاندانی دین پیر
 یکین (دشهنزاده) نینگ اداره سیده بولور ایدی شرق طرفی کون نوخاد دورغان طرف بولغان
 اوچون مهتدس سانا لور ایدی . تنگری قوت اوزی فی چین امپراطوریدین یوقاری توتار
 ایدی ، مننه دشمن لر نینگ شهادتی چه ثابت بولغان بو بد نیت او زمانه لر نینگ آن گیز
 بدیتی سانالا دورغان پیر بد نیت دور ، بیر آرزو تایشخ او توغان لر نه بو حقیقت اچوق معلوم

فولاد گوربیتسی

www.dugunkitap.com

ہون لرنینگ دینی

ہون لرنینگ دینی یوقاریدہ بیان قیلینغان توین دینی ایدی لیکن ہون لرنینگ دوریدہ یوقاریدہ
ایتلیغان وجہ بیلان رب النوع پرست ایک رواج تا پیب عقیدہ لری نینگ اصولی تو بئدہ کی
صورتدہ ایدی ، دینا نینگ ادارہ ہی توپ تو عزانگرمی نینگ قولیدہ بولمائی ہر بیرایش
ادچون باشقہ نامور لری بار بولوب بولما مور لرنینگ ہر بیرمی فی بیر مبدود لوق رتبہ سی دە دب عقیدہ
قیلینور ایدی مثلاً دینا نینگ ادارہ سی یعنی کون و فساد لرنینگ فاعل لری تو باش ، آتی ،
آسمان دور دیر ایدی لری بولور نینگ ہر بیرمی ادچون مخصوص عبادت و قربان لیتن آیتن لری بار ایدی
بیرنی انسان نینگ جسمانی مربی سی ویب عقیدہ قیلیب اینگ ادچون ہم قربان لیتن قیلور ایدی
لری ، مبدود لری ادچون قیلانادور خان قربان لیتن لرنینگ تولار اتی آت اولتور مکدین بسات ایدی
یوقاریتی مبدود لرنینگ ہر بیرمی ادچون مخصوص مبدود لری و سیکل لری بار ایدی . وینہ
بولور دین کیچیک اتی بولغان سو ، یا مخور ، زہمت ، اوت ، شمال اللہ لری نہ عقیدہ
و قربان لیتن قیلور ایدی لری . دیک کہ او وقت دە تمام دینادہ عمومیت پیدا قیلغان مشرک
لیتن تورک پور سیدہ ہم حاکم ایدی

ہون دولتی دوریدہ شرتی تورکستان

۲۰۶ - ۱۰۸ م

۲۰۶ م ۱۰۸ تا تاریخیدہ شرتی تورکستان دە کی ۳۶ خانلق کیچیک دولت لری یوقاریدہ
ایتلیغان وجہ بیلان ہون اتحادیہ سی نہ کیریب اوز اوست لریدہ ہون تنگرمی قوتی نینگ
نفوذی قی تو نووی لری ، بولور تاریخیدین اعتباراً تقریباً یوز سیل مدت شرتی تورکستان
انالی سی مکمل بیر تیخچلیق دە یا شادوی لری بولور امنیت سایہ سیدہ شرتی تورکستان دە
زہمت و تجارت و صنعت ایش لری بک کنگر و ب مدینتی بختی ترقی قیلغان ایدی .

قلیب توجو خانی اور دستوب اخیر مغلوب بولدی . . . بصورت سیلان شرقی توکرستان نینگ
 شرقیہ کی توٹیک ایک خاتین حصہ سی چین قولیغہ کوشتی
 ۱۰۴ م ۱- تارخیدہ دوتی شرقی توکرستان نینگ دوتی بولغان دوسون دوتی نینگ
 خانی غہ بوقاریہ آتی اوتکان چانگ کیا ننگ فی الحقیقہ قلیب ایبار دی چانگ کیا ننگ دوسون خانی سیلان
 دوستلوق معاہدہ سی عقد اتی واپسرا طور دوتی دوسون خانی غہ بیر قیزی فی بردی
 موندین کین آلتی شہر واپس کول طرفیدہ کی خان لراوز لری نینگ اوست لری دہ چین حکمتی
 فی تولوماق غہ مجبور بولدی لرا . . . امپرا طور دوتی غربی توکرستان خان لری فی ہم اوزی غہ تابع
 قیماق اوچون فرغانہ خانی نینگ قولیغہ الحقی ایبار دی فرغانہ خانی مذکور الحقی فی اولتوروب جواب بردی
 دوتی بوحادثہ دین کین ۱۰۴ م ۱- فرغانہ غہ عسکر بولیلادی فرغانہ خانی بوچین عسکری فی
 کلا بلایوق اتی . . . بوحادثہ دوتی نینگ حرصی نینگ اوستی غہ اتقام حسی فی آسوروب ۱۰۲
 م ۱- تارخیدہ فرغانہ غہ . . . عسکر بولیلادی بوچین عسکری فرغانہ خانی غہ غالب بولوب خان
 اوروش دہ اولدی وچین لیغ لرا نینگ تختی غہ فرغانہ الہامی سیدین بیر فی اولتور غوزوب خان
 تعیین قیلدی لرا . . . منہ بصورت سیلان فرغانہ ہم چین نفوذی استیغہ کیری قالدی
 چین مؤرخ لری بوچین غلبنتی فی چین دولتی شرقی و غربی توکرستان غہ مالک بولدی دیب ذکر قیلادور
 لیکن حقیقت دہ مالک بولغانی نینگ غلط ایگانیکلی فی نہ چین تارخیدہ کور امیر . . . چونکہ
 چین تاریخ کتاب لری دہ یازا دور کہ چین نینگ بولستیلای بیج دوم قیلادی بعضی وقت لردہ خان
 لرنینگ بعضی سی بعضی وقت لردہ ہمہ سی چین غہ حرب اعلان قلیب چین نفوذی فی بوقایا ایتا ایدی
 و نہ بیر وقت دہ چین عسکری غایت مشکل لیک سیلان بعضی شہر لری فی استیغہ آکور
 ایدی و پنچہ دفعہ ہون عسکر لری کلیب چین عسکری فی توکرستان دین توغلاب چنقار دی لرا
 و پنچہ دفعہ نہ چین عسکری غالب بولدی بصورت سیلان شرقی توکرستان تورک و چین عسکر
 لری لرا سیدہ ہیر اوروش میدانی بولوب ۲۲ میل مدت قالیغ مجادلہ لردہ دم قیلدی ۸۶ م ۱-

تاریخچیدہ چین دہ ہفتاب حقیقہ امپراطور دوئی اولہ تور ولوب شرقی توکرستانہ کی سپینگری
 فی ہون تنگری قوتی نینگ بار دی سلان لوق اتی لرد ہون اتحادیہ سی غم کیریب ۷ ۳ میل
 مدت ہمیشہ ہمیت دہ یا شادی لرد

چین دولتی نینگ شرقی توکرستان غم اول دفعہ استیلاسی

۱۸۶۰ م - ۱۸۵۹ م - ۱۸۴۰ م
 ۱۸۶۰ م - تاریخچیدہ ہون شہزادہ لیزین چچی خان و خوجان سی خان آر اسیدہ حقیقان دخل
 محاربه وسیا پی توکر لری نینگ ہون مملکتی غم هجوم قلیقان فرصت دین چین امپراطوری استفادہ
 قلیب چانگ کی آلتیج بیر قومانڈانی فی تولو اسکربلان شرقی توکرستان غم بولادی چانگ کی ۱۸۵۹ م
 بیلدہ لولان و قوجو خان لری فی مغلوب قلیب بویا کی لورت فی آلدی . آذین کین کیگست
 (قرشہر) ، کوچا ، کاشغر ، یاکند ، ختن ، باشلیغ ۳۶ خانلیق دولت لرد آرقہ دین
 چین قوتی آلدیدہ مغلوب بولوب انقیاد اکلغہ مجبور بولدی لرد . استیلا ، تاملانغ اذین کین چین
 امپراطوری چانگ کی فی شرقی توکرستان غم عمومی والی تعیین قیلدی . ولوب کول لری بایندہ
 و ولی آلتیج شہرنی مرکز قیلدی (حاضرہ بوشہر دین اثر لوق دور) ، چین تالیج لری
 نینگ بیانی غم کورہ بول استیلا ، ۱۸۶۹ میل دوم قلیقان امیش دور ، بولدت اچسیدہ شرقی
 توکرستانہ بولغان واقعات خصوصیدہ معلوماہیمز لوق دور

شرقی توکرستان نینگ چین استیلاسی دین قوتولغانی

۱۸۶۰ م - تاریخچیدہ ہون تنگری قوتی شرقی توکرستان غم بار دم سکری بولادی بولار دم قوتی
 کلگان زمان خان لرد ہریری اوز لورتیدہ کی چین لیغ لرنی لوق اتی لرد شرقی توکرستان
 نینگ شرقی و شمالی دہ کی خان لوق دولت لرد ہون تنگری قوتی نینگ جاپہ سی غم کیردی لرد اما جنوب یعنی
 ختن ، یاکند ، کاشغر ، اوج ، کوچا ، خان لری فقط ہون دولتی سلان دست بولوب

کاملاً مستقل صورت دہ یا شادی لے ، جو جو بندہ کی خان لڑینگ ہمہ سی دین بار کزد دولتی نینگ خانی
کو چو نغ راق ای دی -

شرقی تورکستان آلتی شہر خان لڑمی آر سیدہ و غلی

مجاولہ لڑ ۳۰ - ۷۳ م ک

۳۰ م دہ یار کند خانی شرقی تورکستان خان لڑمی فی اوزری غنہ تابع قیماق و قوتلیک بیر تورک
دولتی تشکیل قیماق اوچون ختن خانی ایسا پادخان بیلان مجاولہ قیماق غنہ باشلادی و آرزو کز نرودہ
ایسا پرخان فی مخلوب قیلیب و اولتوروب ختن فی آلدی . آذین کین کاشغری ہم آلدی .

۳۱ م دہ کو چانغہ ہجوم قیلیب کو چا خانی فی اوروش دہ اولتوروب کوچانی آلدی و اوز او غلی فی
کو چانغہ خان قیصین قیلدی . موندین کین یار کند خانی کنگیت ، قوجو ، لولان ، خانیق

لڑمی فی ہم اوز بیغہ تابع قیماق اوچون کوشش لڑ قیلدی لیکن او خانیق لڑ ہون دولتی نینگ حمایہ
سیدہ بولغانی اوچون موفق بولالما دی

۳۸ م دہ ہون دولتی ایکی غنہ آیر بیجان وقتہ شرقی ترکستان دین ہون نغوزی یوق بولدی
ابو وضعیت اوزون دہ ام قیماوی چونکہ شمالی ہون دولتی قوتلایب قوجو ، لولان ، کنگیت ، و باشغہ

شرق شمالہ کی خان لڑمی اطاعتی غنہ کیر گوز دی و کوچا اہالی سی ہم یار کند خانی نینگ ظہیر دین
قوتلماق اوچون ہون حمایہ سی غنہ کیر دی لڑ ، یار کند خانی ، ہم غنہ چہ ختن ، کاشغرا ، اوج

مملکت لڑمی غنہ حکم دار بیغہ دوم قیلدی و بولدت ایسپدہ شمالی ہون دولتی بیلان دوستانہ
طرزہ و معاملہ قیلا شور ای دی

ایگری یار کند خانی نینگ قویسہ اولگان ختن خانی ایسا پرخان نینگ برادر زادہ سی کون
توغدی خان تقریباً . ہم تاریخ سیدہ یار کند خانی نینگ مندی غنہ غشاش چقاریب

ختن فی آلدی . آذین کین یار کند غنہ ہجوم قیلیب اویر فی اشغال قیلغان دین کین کاشغرا اوج
فی ہم آیب یار کند خانی نینگ اڑتی بولوب قوتلیک بیر دولت نغوزی . کون توغدی خان

شاهي ھون ٺھڙي قوتی بھان صھيمي دوست ایدی و ٻيڙ ھون سفيري ختن اور دھي دھ تور ارا ایدی

شھرتی تورکستان و چین آسیدھ ٻیٺل

ٻیٺل محاربه ۷۳-۱۰۳ م

یو قاریدھ ٻیٺلیغان و ٻھ بھان شھرتی تورکستان نینگ شمال و شھرتی دھ کی خانیق لر ھون دولتی نینگ حمایہ سیدھ و ٻرڀ طرفنی { ختن یا کنگد کا شھزادھ } ولایت لری کون توغندی خان نینگ خانیقنی آسیدھ آسایش بھان یا شا ماقدھ ایدی لر ۷۳ م دھ چین ٻیٺل ھون مینگتی شھرتی تورکستان عنھ ٻیٺل قیماق اوچون پاڻچا او آلیغ ٻیٺل قوماندانی نینگ قول آسیدھ تولا قوشون ٻولادی دھ و دشمن نی مدافعہ قیماق اوچون ھون و شھرتی تورکستان عسکر لری دین مرکب ٻیٺل قوشون بار کول دھ صحیح ٻولدی . پاڻچا او بار کول عنھ ٻھجوم قیلیب شد تیک اور دشمن ٻولدی و اخیراً ھون و تورکستان قوشونی مغلوب ٻولوب پاڻچا او بار کول و قول خان لیت لری نی اشغال قیلدی و ۷۴ م دھ قوجو خانی نی مغلوب قیلیب او ولایت نی ھم چین عنھ تالاج قیلدی . موندین کین ٻیٺل ٻیٺل قیماق اوچون پاڻچا او عنھ یار دم قوتی ایبار ٻیٺل تورکستان نینگ باشقہ خانیق ٻورت لری نی ضبط مکعنہ امر اتتی

پاڻچا اور ۷۵ م دھ لولان عنھ ٻھجوم قیلیب ٻیٺل ٻیٺل اور و شھ لردین کین مغالب ٻولوب لولان دھ کی ھون مشلی نی و باشقہ ھون مأمور لری نی اولتور و لولان خانی نی چین عنھ انقباض قیماق اوچون آند ایچک عنھ مجبور قیلدی . آندین کین پاڻچا او جنوب عنھ یور و شھ قیلیب چرچن خانی نی چین عنھ تالاج قیلدی . ۷۷ م دھ پاڻچا او ختن عنھ ٻھجوم قیلدی کون توغندی خان تولا اور و شھ لردین کین مغلوب ٻولوب صلح طلب مکعنہ مجبور ٻولدی . پاڻچا او - ختن اور دھ سیدھ کی ھون سفیری نی اولتور مک و چین حمایہ سی نی قبول انھک شھرتی بھان صلح قیماق نی قبول قیلدی . کون توغندی خان مذکور شھرتی عنھ عمل قیلیب ھون سفیری نی اولتور و سی و چین حمایہ سی نی قبول اتتی . ٻو نینگ بھان یا کنگد کا شھزادھ ^{شھزادھ} ٻیٺل قیماق اوچون ^{ٻیٺل قیماق} چین نفوذی آسیدھ کیرگان ٻولدی .

کون خان بمون نگر می قوتی دین یار دم الیب اوج و کاشغرنی پانچا او و کون توغندی خان لر
 دین تارتیب آلدی و سیریل زین کین نیه پانچا او و کون توغندی خان کاشغرنه هجوم قیلیب او برنی
 اشغال قیلدی لر اما اوج فی آلاما دیلر . لو آرا ده چین امپراطوری شرتی تورکستان غمه سرعمومی
 والی و تولایار دم قوتی ایبار دی عمومی والی کاشغرنی مرکز قیلیب اولتوردی پانچا او چین عسکری نینگ
 باش قوماندانی صفتی بیلان کاشغرده نوردی . کاشغرنینگ داخلی ایش لری فی ایلگری کی کاشغر
 خانی نینگ او علی غمه سیریب انی خان تعیین قیلدی لر -

۸۰ م ده کوچا خانی کون خان کنگیت خانی دا اوج خانی بیلان بیر لاشیب کاشغرنه هجوم قیلیب چین
 عسکری فی قاتیغ مغلوب قیلیب تولار اتی فی یوق اتتی لر و چین عمومی والی سی فی کنگیت عسکر لری
 تو قوب اولتوردی لر - پانچا او آرنینه عسکری بیلان ختنن غمه قاچتی بو مغلوب لوق
 نتیجه سیده امپراطور چانگتی شرتی تورکستان دین امید سی فی اوزوب پانچا او فی عسکری بیلان
 چین غمه قیچقیردی . پانچا او بو امر مو بیجه چین غمه کتکک ننه تیار بولغان ده کون توغندی خان
 کنگیت و کوچا خان لری دین قورقوب پانچا او فی کتکالی قومادی . و کون توغندی خان
 دوست لری بولغان دوسون خانی و سوغوت خانی دین یار دم آلدی امپراطور چانگتی بو وضعیت
 فی انگلاب غزمی فی قوتلاندوب پانچا او غمه یار دم قوتی ایبار شرتی تورکستان محاربه سی غمه
 دوام قیلماق غمه اراتتی . بو نینگ بیلان پانچا او قوتلانیب ۸۵ م ده کاشغر
 فی آلدی . اوج و کوچا و کنگیت خان لری پانچا او بیلان دایما اوروش قیلور ایدی لر -

۹۰ م ده باختر و هندوستان پادشاهی بولغان یادچی خانی و ایما کاد فالیسینز ...
 آتیغ عسکر فی پانچا او نینگ اوتیگه کوللادی . اما بو اوزون تاغلیق لول لر دین باریب
 کگان عسکر لر مغلوب بولوب قوماندانی باشلیغ تولاسی اولوب آرزاقی قانیب کنتی و تقضیلی
 تو نبرده کیلادور . بو حادثه چین نینگ حرصی فی غایت درجه ده قوتلاندوردی و چین دین
 آرزو آرقه دین یار دم قوتی کیلادور - ۹۱ م ده پانچا او اوج و کوچا غمه هجوم قیلیب بو کی

خانیتک فی اشغال قیلیدی اماکنیگت خانیستی فی اسحق وجه بیلان آلامادی دو ایما اوروش جاری ایدی
ایلی ده کی ووسون خانی کلا مستقل بولسه موچین امیر الطوری نینگ دوستی و سیر و سیت

نه کوره کیو اوغلی و بار و چچی سی ایدی . الحاصل تو تاریخچه چین نفوذی فی قیطعاً قبول اتای اوز

استقلال فی قیطعاً کوچی بیلان ساقلانان بیکانه بیر خان لیتک گیت (قراشهر) خانیستی ایدی .

پانچا او کوچانی پانچت قیلیب چین سارنی نه مبتلا بولغان خان لر نینگ اوتتیده عمومی والی

یک صنعتی بیلان ۱۰۲ م نه چه شرقی تورکستان نینگ تولاراق حصه سی نه حکمدار لیتک قیلیدی . و

گیتک خانی بیلان دو ایما اوروش قیلماقده ایدی ، پانچا او ۱۰۳ م ده چین نه پانچت گیتی

داورنی نه اوغلی پان یونگ عمومی والی بولدی . پانچا او کتکان سیلی ختن و یاکت خان لر

استقلال اعلان قیلیدی لر . و پان یونگ نینگ قویسه بالغوز کاشغر ، اویچ ، کوچا ، لولان

توجو ولایت لر ی قالدی و یل دین ییل نه ضعیفلا شتاده ایدی و خان لر سیرد سیردین استقلال

اعلان قیلیدی لر . چین تاریخچه کوره بو خان لر نینگ بعضی سی اوز قوتی بیلان بعضی سی همون لر نینگ

یارومی بیلان استقلال حاصل قیلیدی لر . بینه چین تاریخچه یازد اوور که بو نینگ بیلان چین نینگ غرب

نه قیلا دورغان تجارتی توختا مادی و خان لر چین تجارت مالی نینگ او یکمعه مساعده قیلور ایدی .

، کور و لور که ۶۳ - ۱۰۳ م آراسیده کی ۳۰ ییل مدت اچسیده شرقی تورکستان

بیر حرب میدانی بولوب چین استیلاسی قرار آلامای و پانچا او ختن خانی و کوچا خانی آراسیده کی

بشلیک دین استفاد قیلیب بو اوزون - سورگان قانلیغ محاربه لرنی جاری قیلیب بر یو پنجه شهر

لرنی موتمنی صورتده استیلاسی استیغه آلبیش دور لیکن پانچا او کتکان ۱۰۳ م تاریخیدین باشلاب

بو استیلا یوق بولمیش دور . منه بو مناسبت بیلان بو اوزوز ییل لیت واقع لر فی شرقی

تورکستان و چین آراسیده ۳۰ ییل لیت محاربه و میز و باشقه تاریخ کتاب لریده واقع لر نینگ

تفصیلاتی دین خبر سیر بولوب بودت فی چین استیلاسی دیب یاز لیغان نه اعتبار بر یامیز
انغان تان تاریخچه کوره و ایما کا د فایسز نینگ سکر لر ی منلوب بولغان دین کین ۱۳۰ م
نه چه باوچی پادشاهی چین نه خراج بر مک نه مجبور لوق ده قانغان ایدی و ندر کور تاریخچه

کابیشکای شرقی توکرستان آکدی و چین عسکر لری فی مغلوب آنتی دیب یایطیب دور اما
 چین یاریجیده بوسوز لوق دور لیکن عصری یایسج لر نینگ افتا غه کوره شرقی توکرستان
 ده ۱۳۰ م نینگ آلدیده قوتیک بیر چین نفوذی سپید ابولغانی و خا که فرغانه و سوغوت و لکه
 لری غه چه چین عسکری کلگانی مجل صورتده معلوم دور اما تفصیلاتی معلوم ایماس دور

شرقی توکرستان دین آنتی شهر نینگ قوشخان امپراطور لوقی غه قوشلغانی

۱۵۰ - ۲۲۰ م

۱۵۰ م غه چه شرقی توکرستان ده بولغان واقعات خصوصیده بیسج معلوما تمیز لوقا دور اما مذکور
 تاریکده اولمورده کی آن قوتیک تورک امپراطور لوقی بولغان قوشخان خاندانی دین مشهور
 کابیشکای شرقی توکرستان غه یورش قیلیب آنتی شهر خان لری فی اطاعتی غه کیر گوزدی
 بو واقعه سیاست اعتباری سیلان بهم بیر واقعه بولغانی نینگ اوستیغه شرقی توکرستان یاریجیده
 بیرسخی درجه ده اهمیت لیک دور چونکه بو واقعه بسی دین شرقی توکرستان ده غایت چونگ و مثلی
 کور و لمگان بیر دین اعتلا بی و دینیت اقلتلابی حاصل بولغان ایدی . بو جهت دین کور و لمگان
 معلوماتی تفصیلاً بیان فیلمیز

قوشخان امپراطور لوقی نینگ اصلی

یوقاریده ذکر می اوقکان یاوچی لر باختر (بلخ) و تخارستان (تظفن و بدخشان) و سوغوت
 (بخارا و سمرقند) اولکه لریده بیر لایشب او بر لوده کی ساکاتورک لری فی هیداب چقاریب
 بو اولکه لوده لیسن متقل خانینق تشکیل قیلدی لر . هون دولتی قوتیک وقتده مذکور یاوچی
 خان لری تنگری قوت غه خراج بیریب تابع لوق ده یا شار ایدی لر . تقریباً ۳۰ م
 ده یاوچی لر دین باختر اولکه سیده کی قوش خان قبیله سی نینگ خانی کاد فالیسین تمام یاوچی
 لرنی اوز اداره سی غه کیر گوزوب شمالی افغانستان (باختر) اولکه سی ده حکومت فیلماقده

بولغان بولغان يىغىلىرىنى يوقايتىپ بەسەم كىش تانغىرى غە چەنگەر و مەملىكەت لىغە حەكەم بىر دولت تىپىس
قىلدى باختر شەھرى (نەخ) نى مەركەز قىلدى و دولتى غە توشخان دولتى غەنوانى نى بىردى

اوروپا و بەسەم و چىن ئارىخچىلار دى تەخلىف بىلەن كوشان دى يىلادور و بەھنى عەصرى ئۇزۇن لىرىم بول
مەخرف لىغۇنى ايشلا مەكەدە دور لىر . كاد فالىسز ۵۰ م دە كاپىسا (قەدىم كابل) و
قەندار نى ایشغال قىلدى و آندىن كىن بەرات دى سىستان نى مەم اوز دولتى غە الحاق اتتى .

دەسەم دىستان غە مەم لور و شى قىلىپ جەلم دەرباسى غە چە آلدى . ۷۸ م دە اولدى و
اولى و ايمما كىنجى كاد فالىسز غەنوانى بىلەن تىخت دە اولتور و ب قوتحاتى نى سەم دەرباسى و اىنگ
مەھتى (بولگونى كراچى) غە چە نىكوزدى و او بىردە كى ساكەمكە رلى نى اوزى غە تابع قىلدى

دايما كاد فالىسز نىڭ شەرقى تۈركىستان نى قوتقۇزۇش اوچۇن چىن بىلەن اوروشقا نى

شەرقى تۈركىستان دى چىن آرسىدە كى ۳۰ يىل لىق مەھارە لىر دايما كىنجى كاد فالىسز نىڭ عەصرى
غە ئوغرى كىلادور . دايما كاد فالىسز چىن حەكۈمى نىڭ تۈرك خانلىق لىرى نىڭ سەلغە
جەربى اقدامات قىلىپ بىر مۇنچە تۈرك لىرى نى اطاعى غە كىرگۈزگەن دىن اندىشە قىلماق دە ايدى .

واوزى نى چىن مەپرا لور بىلەن بىر كور ورايدى . بنا ئىلە دايما كاد فالىسز ۲۹۰ دە
چىن غە بىر لىچى لوللادى و ايسارگان كەتۈبى نىڭ مەمۇنى (د تۈرك خان لىرى غە ئەمەن قىلماق دىن
دە رەال قوللىنىش نى تارتىنك و قەدىمىن تۈرك مەپرا لور لىرى غە چىن مەپرا لور لىرى نىڭ قىز بىرا

دە رەغان غە مەنەسى غە موافق مەنگا قىزىلغىن نى بىر نىڭ» دىمەك مەخاسىدە ايدى .
لەچى كاشغەر غە كەلگەن دە پانچا اولچى نى مەس قىلدى دى كىن جەس دىن چىقار سە مۇچىن غە لول
بىر مەي باختر غە ياندور دى . دايما كاد فالىسز دە رەال سەي آتەن بىر توماندان نىڭ قول

آستىدە ۷۰۰۰۰ آتەن عەسكىرى نى كاشغەر غە يوللاپ پانچا اولچى بىلەن چىن عەسكىرى نى يوق
تەمك غە مەراتتى . بولمەكە رەھاضر قى و اخان و نا شەھور غان لول بىلەن كاشغەر غە كەلدى
بۇ يەردە كۆرۈنۈشى .
www.uyghurkitap.com

لیکن بوسکر لریول نینگ اوزون ویمان مشقت لیگ لیکل سببی دین غایت درجه ده لاریب و عاجزلاب کلگان اییدی لر . مننه بوباعت دین بوسکر لری باپنچا اوینگل عسکری دین میان صورزده مخلوب بوب و قوماندان لری (مسی) مقتول تو شوب ۷۰۰۰۰ آتیغ عسکر نینگ تولاسی محوبوب آرقینه سی قاجیب کستی -

دوبو هنریت نینگ نتیجه سیده وایماکا دفایسیر چین تعرضی دین ساقلاماق اوچون چین امپراطور لیغه بیرمقت دار باج بر مکته مجبور بولدی و بوبا جگداریق کانیشکای نینگ عصری غه چه دوام قیلدی . نور وایت افغانستان نینگ عصری تاریخ کتاب لریده ذکر قیلنماقده دورا ماچین تاریخی بونی ناسید

قیلمایدور کانیشکای نینگ تورکستان نی چین سباتی دین قوتقوزغانی

۱۱۰ م ده وایماکا دفایسیر اولوب اورنیغ اوغلی بیریروایت مذکوره توغغانی بولغان کانیشکای بابک سیاسی وجهاگیر بیریروم اییدی تخت ده اولتورغان کونیدین اعتباراً چین غه باج بر کستی قطع قیلدی . و هندوستان غه یوردوش قیلیب کانگادایسی غه چه فتح قیلدی و هندوستان نینگ مختلف ملی حکمدار لری نی محوقیلدی و کثیرنی فتح قیلدی . بونفوعات دین کین باخترده بیریروالی قویوب پورش پوره (پشاور) شهری نی پایتخت قیلدی . بونفوعات نینگ تفصیلاتی نی فغانستان و هندوستان تاریخی لریده کور ولسون کانیشکای ۱۳۱ م دین باشلاب اوگور نینگ شمال طرفی غه یوردوش قیلیب چین عسکر لری سلیمان اوروشقالی باشلادی ، اخیراً ۱۵۰ م ده کانیشکای غایت قوتلیک و منظم عسکر ترتیب بیریرواتی تورکستان غه یوردوش قیلیبی و اغانی یولی سلیمان یوروب تاغدومباش آرت (دوغیر داوان) دین اشیب سیرغغ قول نی اشغال قیلیب کین کین کانیشکای غه هجوم قیلدی و او یورده کی چین عسکر و آدم لری نی کاغلا محوقیلیب کانیشکای بارکند ختن ، اوچ ، کوچا ، خان لری نی اطاعتی غه کیرگوزوب باش آرگون بونغازی غه چه فتح قیلدی . بونذکورخان لری کین اطاعت دین چچاسون دیگان غرضن سلیمان هرغان نینگ بیریروالی

نی زمین طرفه سی بیلان آلیب پورشش پوره مغربانندی . کاینشکای لورین خانزاده لرغه بک
 احترامکارانه دشانزده سوک قیلورایدی . بو خانزاده لر یازمومسیده کا پیسا شهریه ده
 (قدیم کابل دور حاضر قی چاریکار شهریه نه یاقین بگرام قره سیده ایدی) وقیش کونلریده قندهار
 ده تورارایدی لر . توشخان لریننگ کاینشکای عصریده کی سلطنتی نینگ کنگر ولوکی نی
 (۳۰ نجی خریطه ده کور ولسون)

کاینشکای دباشقه توشخان امپراطور لر ی نینگ تمام واقعاتی نی بیان اتمک بو کتاب نینگ فیضه
 سی ایلاس دور . بالغوز توشخان امپراطور لر ی نینگ شرقی تورکستان غه استیلاسی باعیشین
 شرقی تورکستان ده وجودغه کلگان دین و مدنیت افتلابی تاریخ نظریده تولامم دور
 منه بو واقعه نی افغانستان و چین تاریخ لوی دین ایلب محترم اذوقوچی لرغه عرض است من -

توشخان لر دویدیه شرقی تورکستان ده دین مدنیت اقلابی دین

شرقی و غربی تورکستان دتخاکه یوچی دسا کا تورک لر ی کاینشکای نینگ زمانه سی غه چه شهوتورک
 دینی بولغان توین دینی ده ایدی لر . و باختر یوچی لر نینگ سیاسی مرکز ی بولغان تذکینی
 مرکز ی هم بولایدی و باختر ده نوبار آلیغ مشهور معبد توین دینی نینگ آن چونگ و مقدس معبدی
 ایدی . بمعبدنی ایران تاریخ لریده نوبهار دیب آتایدور . بمعبد تانفتل لر نینگ
 انقراضی غه چه توین دشان دبودو این لر ی غه سیر دین حصه سی آبرلیغان چونگ بیر معبد ایدی .
 یفتل لر نینگ انقراضی دین کین نوشیروان بو معبدنی مجوسی لر نینگ تشکده سی قیغان ایدی
 و اسلام دوریده هم بو معبد مجوسی لر نینگ آن مقدس سانایدورغان معبد ایدی ۳۰ نجی عصر
 هجری ده خراب بولدی

کاینشکای هندوستان نینگ بننه شهریه نی فتح قیغادین کین مذکور شهرده کی بودا دینی نینگ
 پیشوا سی السواگرت نینگ دعوتی بیلان بودا دینی غه کیردی و بولکون دین باشلاب اوزی نینگ

سلطنتی نه قرارید و رغان مملکت لوده بود ایدینی نینگ دواجی نه تولو کوشش له فی قیلدی
 کایشکای نینگ دعوتی بیلان افغانستان و باختر و سوخت توخارستان ده بود ایدینی تولار و اج
 تاپتی و شرقی تورکستان ده او قدر سرعت بیلان بود ایدینی یاسیلدی که از زمانه بود ایدینی
 توین دینی بیلان برابر درجه ده لغو ده پیدا ایلدی ، و بود ایننگ مقصدس کتابی مهابهاره
 دیگان کتاب له فی شرقی تورکستان محرر لر می تور کچه نه ترجمه قیلیب او غور حرفی بیلان یازیب نشر
 قیلدی له کایشکای نینگ دعوتی بیلان بود ایدینی نینگ راهب لر می دین شرقی تورکستان
 نه تولار اهب لر کلدی . افغانستان تاریخی نه کوره ختن شهری بود ایدینی نینگ مرکزی بولغان
 ایدی و ختن ده ۱۰۰ بود امجدی و ۵۰۰ راهب باربعی فی بیان قیلادور و بیر چین سیماحتی
 سی پوشهرده مذکور هت لارده توین معبد لر می در راهب لر می باربعی فی بیان قیلیب دور
 چین ده بود ائی بولغان راهب لر دین فاشین آتلیغ بیری ۳۹۹ ده ختن نه کلگان اویر دین
 کشیر لوبی بیلان هسند و شان نه کتکان ایدی مذکور فاشین سیماختنامه سیده یازیدور که او
 زمانه ده ختن بود ائی دینی نینگ بهشتی ایدی و غایت زینتلیک معبد لر بنا قیلیبغان ایدی بو معبد لر
 نینگ بریده اوج مینگ نه یاقین راهب بار ایدی (فاشین نینگ سوزی توگادی)
 و چین تاریخی نه کوره کایشکای دعوتی بیلان شرقی تورکستان نه بارغان بودار اهب لر می نینگ مشهور
 راتی کوهادر ایبو آتلیغ بیر راهب دور بو راهب کو چاده سکونت قیلور ایدی و کوچا فانی نینگ
 قیزی فی نکاحیغه آلتلیسی مشهور وایت دور . وینه چین تاریخی ده یازیلیب دور که شرقی تورکستان
 نینگ اوزمانه ده هسند و شان دین قالمه ایکنجی درجه ده بود ایدینی نینگ مرکزی ایکنیکلی ثابت دور
 ، چونکه چین انالی سی فی بود ایدینی نه کیر گوزمک اوچون ختن ، کاشغر ، کوچا ، دین تولار اهب لر چین
 باریب او نسته چین پانجی بولغان لوبانگ (حاضر فی خونان) شهرده معبد لر تاسیس قلیغان
 ایدی له و کین لوده بود ایدینی توجو (تولوپان) ده رواج تاپتی و شرقی تورکستان راهب لر نینگ دعوتی
 بیلان شرق مملکت لریده اورخون و سلنگا دریا لر می بوسیده کی مدینت لیک او غور لر بود ایدینی فی قبول ایدی

مدنیت

دین رابطة سی سایه سیده شرقی تورکستان و هندوستان و افغانستان و چین انالی سی آه اسپده بیر
ایتلاف حاصل بولوب بولبولت یینگ نتیجه سی یا لغوز دینی ایش لر عینه بولمادی بلکه بولملکت لر یینگ
بیر بیر یینگ مدینتی بیر بیر یی نه تولا سرات قیلدی هندوستان دین هرتم صناعت آدم لری
شرقی تورکستان نه تولا کلب بولورت یینگ اور صناعت لر یی یینگ اوستی خنبدستان صناعتی
رولاج ناپتی و ختن انالی سی هندوستان نه یول تاپیب تجارت قافلہ لر یی بارش کلش آن یاقین یول
دین جاری بولدی . و شرقی تورکستان دین چین نه بارغان لر او پر نه سیده و تال اور و غلری
نی الیب باریب چین لیغ لر نه سیده تر میاق و تال تیکوزوب اور دم حاصل قیلماق نی اور گاتی لر
و شرقی تورکستان دین چین نه بارغان لولان لیغ ش یلون آتیغ بیر تورک چین
دین کاغذ صناعتی نی اور گانیب شرقی تورکستان نه بول صناعت نی یایدی . حاضرده ختن و
یا کسند ده رولاج لیغ بولغان کاغذ چمی یک عین اوزمانه دین قانغان قدیم اصول دور
چین تاریخیجه کوره لولان ده کاغذ چمی یک ۱۰۵ و ۱۵۰ م آه اسپده رولاج تاپقان ایجان
دور . الحاصل دین سایه سی بیلان هندوستان و چین و باشقه یی لر نه بارغان شرقی
تورکستان لیغ لر نه کورملکت لر نه تورکستان یینگ مدینتی نی نشر قیلغاندک اولورت لر یینگ
صناعت و علم و باشقه مدنیت اصول لر دین تولا فایده لیغ اصول لر نی کلمتور دی لر
منه بولصورت بیلان بولورت یینگ مدنیت اصولی ده مهم بیر تغیر وفتلاب یا که ترقی حاصل بولدی
شرقی تورکستان دین قوشخان لر یینگ نفوذی سیقیلب بیر لیک

خان لر یینگ متقل بولغان لر یی

۲۲ - ۳۶ م

کانیشکای . ده اتم ده وفات قیلیب اور نیغہ اوغلی ہوشکا پادشا بولدی بول یینگ دوریدہ ترقی
کەۆلاد کوروشیسی
www.uyghurkitap.com

تورکستان ده بیج تغییر لوبهای پنجلیق ده ایدی هوشکا تقریباً ۱۸۲ م ده اولوب اورنجیه واسوویا
 آتیغ بیر ذات پادشاه بولدی و اودیو ایران شاه لری (ساسانی لر) بیلان تولا محاربه قلیب و
 ام سهندستان ده بعضی ارجار استقلال اعلان قلیب نتیجه ده قوشخان دولتی ضعیفلا شغالی باشلا
 دی اما آلتی شهرده قوشخان دولتی نینگ نفوذی اوز عالی بیلان بار ایدی و اودیو ۱۲۰ م ده اولدی
 و بولونار کینده آلتی شهرخان لری استقلال اعلان قلیدی لر . آلتی شهرخان لری نینگ بول
 استقلال لری سیپانی اتحادیه سی نه کیر گورچه دوم قیلدی یعنی بیر یوز قرق ییل مدت بولورت لر
 غه بیج بیر عالی نفوذ اول تاپمای متقل مایشادی لر

چین سنیلاسی دین سیپانی اتحادیه سی غه کیریش آر سیده کی مدت ده شرقی تورکستان نینگ شرقی و شمالی حصه لری

بوقاریده قیلغان و جیبیلان مشهور چین قوماندانی پانچا او نینگ شرقی تورکستان نینگ شرقی حصه
 لری غه سنیلا قیلغانی تار کین دین اعتباراً . شرقی حصه لری بولغان قوجو ، بارکول ، لولان
 کلکت ، اولکه لری نینگ خصوصیه ده قابل اعتماد بیر معلومات بوق دور . مگر مذکور تار کین دین
 ۲۲۰ م غه چه چین ده کی امپراطور لوق حان خاندانی نینگ قوتی بک زیاده بولوب تمام مغولستان
 آلتی ده تورک خانیش لری چین امپراطوری غه خراج بیریب و تابع لیت صورتده یا شارا ایدی لر
 منه بولویل بیلان مذکور حصه لر نه هم چین حمایتی بار بولور که ک دیب گمان قیلینا دور
 ایلی و ایسیغ کول اطرافنی دینه سون خانیش لری متقل حالده ایکانیک لری قونیک احتمال دور
 ییل (تارودونای) دیاکی اوکوز (حاضر قی آلتی) خانیش لری چین حمایتی سی آستیده غربی
 مغولستان ده دولت تاپیس قیلغان سیپانی تورک لری غه تالاج ایدی ۲۲۰ م ده

چین ده کی حان خاندانی امپراطور لوقی بقیلیب چین ده ایکی تورک دولتی و بیر چین دولتی قورولوب
 بولور بیر بری بیلان اوردو شاق غه مشغول بولغان دین کین شرقی تورکستان نینگ مذکور شرق حصه

ایدی لر دیوزیلیدین زیاده راق مدت بو حالده قالدی لر . ۳۵۰ م ده ماچور یالیغ توپا توکر لر
 شمالی چین نه هجوم قیلیب جنوبی چون (لیو) امپراطور لوقی نی سیقمتی نازیدن کین توپا لر نینگ اوز
 یچیدیه دخلی مجادله حیقتی بوفرمست دین سیپانی تنگری قوتی فو خان (چین تاریخیده تحریف
 بیلان فو کسین نایز یلا دور) استفاده قیلیب ۳۵۱ م ده کانسو و شنسی ولایت لر ی نه هجوم قیلدی
 واد ولایت لر نی ایلب اوزی نی چین امپراطور ی اعلان قیلدی و توپا لر بیلان مجادله قیلیب خیر اولور
 نی اوزی نه تابع قیلدی . ۳۸۱ م تاریخیده تنگری قوت فو خان نینگ سلطنتی نینگ
 حدودی شرقا ژاپون نینگیزی جنوبا کوک دریاغز با ایجه (سیردریا) و پامیر تاغ لر ی بعضی رود است
 لر نه کوره اوگوز (آمودریا) و آرال کولی نه چه ایدی (هجنی خراطیه نه قراسون لر)

تنگری قوت فو خان ۳۵۱ م ده کانسو و شنسی نی ایلب چانگ ان (مضرتی بریانغون)
 شهر ی نی پایتخت قیغان نازیدن کین لولان و قوجو خان لر ی تنگری قوت فو خان نه اطاعت
 قیلاق بیلان ایننگ عسکری نینگ هجوم دین قوتو لماق نه مجبور بولوب مذکور ایگی خان ۳۶۰ م
 طرفیده چانگ ان نه باریب تنگری قوت نی زیارت قیلیب اطاعت عرض اتی لر تنگری قوت
 فو خان موندین تولانغز سند بولدی و شرقی تورکستان نینگ آلتی شهر ده کی خان لر ی نی اطاعتی
 نه کیرگوزمک اوچون لو خان (چین تاریخیده لو کو انگ) آتلیغ بیزات نینگ قیاق تی ایستده
 عسکر لوللادی آلتی شهر خان لر ی نینگ رضی لیتن بیلان دیامدافعه قیلیب مغلوب بولغان نازیدن کین
 اطاعت قیغان لر ی معلوم ایماس لیکن هر حالده پوتون شرقی تورکستان سیپانی تنگری قوتی نه
 اطاعت قیغانی و مذکور لو خان نینگ شرقی تورکستان نه عمومی الی بولغانی معلوم دور

شرقی تورکستان خانلیق دولت لر ی نینگ استقلالی

۳۹۰ — ۴۶۸ م

تنگری قوت فو خان ۳۸۳ م ده جنوبی چین نی الماق اوچون جنوبی چین دولتی بیلان محاربه نه
 کیریشتی لیکن بو محاربه ده قایغ مغلوب بولدی و بو مغلوب لوق نتیجه سپیده شمالی چین ده لغتلاب

چقیب سیپانی دولتی میان ضعیفلاشتی دشمنی چین هم تویسین کتیب قدیم پانچت بولغان آتای تاغ لری ایچگیله اوزی فی تارماق نه مجبور بولدی لر ، بولو صنیعت دین سیپانی دولتی نینگ قول استیته بولغان تورک خان لری عموماً استفاده قیلیب سیپانی نگره قوتی نه حرب اسلان قیلدی لر و اخیراً ۳۹۰ ده شرقی تورکستان خان لری سیپانی لر فی آتای دین شمال (میسر) نه هجرت قیلماق نه مجبور اتخی لر بونینگ بیلان او منظم تورک دولتی سل اییب کسکندک یوق بولوب کتتی ، ایگری شرقی تورکستان نه عمومی والی بولغان لو خان ۳۸۶ م ده اوز تابع لری بیلان کوکو اولکسی نه قاچیب او برده بیر مستقل دولت تانیس قیلدی بو دولت فقط ۱۶ میل دوم اتی چین چیده هولیانگ دولتی دیلیگان کیچیک دولت او شبودور ، منه بوسورت بیلان شرقی تورکستان نینگ یر لیک خان لری باشقه باشقه مستقل بولوب ۳۴۸ م ده نوپا امپراطور قوتی نه تابع بولغونچده طوائف الملوک شکیله یاشادی لر

چین ده تانیس تاپقان توپا تورک دولتی

شرقی تورکستان نینگ بو دولت نه تابع بولوب یاشانغان مدتی آرز بولسه مو بولورک دولتی نینگ تورک تاریخیده قدیم مدینت لر اعتباری بیلان اهیمنی چونگ دور ، بنا علیه بو دولت نینگ تاریخی واقعه لری و مدینتی فی بیان قیلا مسر

توپا تورک لری نینگ اصلی دولت لری نینگ ابتدایی

هون دولتی دوریده هون نگره قوتی نه اطاعت قیلماق قديرغان تاغ لری نینگ شمال قیسمده مستقل یاشانغان بیرتم تانار لر فی توپا آتی بیلان تولوزایدی لر (عنجی خریطه نه قراسون لر) هون دولتی یقیلغان دین کین توپا لر آهسته آهسته جنوب نه توغرا یوروب شرقی مغولستانده یرلاشتی لر . کین لر ده تنجی مو تو بون غه یوروب چین سدی دین اولوب شانسی اولکله سیده بر لاشیب او برده مسرک کیچیک دولت تانیس قیلدی لر و بار بارا قوتلانیب توپا ۳۰۰ م

دہ توپا لراو سیتدہ خان بولغان ایلو جنوبی ہون دولتی سلیمان دشمن ایک پیدا قلیب ۱۱ ۳۰ م
 ۳۱ م آسیدہ قاتلغ محاربہ لر قلیدی . ایلر اولگان دین کین اور نیغہ خان بولغان یولور
 مغولستان دہ کی تورک خانلغ لری و سیاہی نگر کی قوتی سلیمان اور و شوب آلتای تاغ لری غچہ پور تی فی
 نگر و تتی ، موزین کین توپا لرا غہ خان بولغان بیر ذات (چین لری یونگ قیب یازا دور)
 ۳۵ م دہ جنوبی ہون تنگری قوتی شایمان سلیمان اور و شوب انی مغلوب قلیب و اخیر انی اسیر قلیب
 و اولتور و جنوبی ہون دولتی فی کاما بیقتی لیکن موزین کین توپا لرنینگ اوز آسیدہ دخلی انقلاب لر
 و قلیب یونگ نینگ قوتی ضعیفلاشقان حالدہ سیاہی نگر کی قوتی فو خان انی مغلوب اتیب اطاعتی
 آستیندہ آلدی سیاہی نگر کی قوتی یوقاریدہ تیلغان و جہ سلیمان ۳۸۳ م دہ جنوبی چین
 اور و شیدہ مغلوب لغان دین کین توپا لرنینگ خانی کہ وئی استقلال اعلان قلیب ۳۸۶ م دہ سیاہی
 لرنی قطع صونندہ شمالی چین دین ہیراب چقاریب اوزی فی شمالی چین امپراطوری اعلان قیلدی
 خاندانی غہ وئی خاندانی عنوانی فی بردی چین تار کینیدہ کی وئی امپراطور لوی تو دور
 سیاہی نگر دولتی عاجزلاشقانہ چین نینگ پچلی ولایتیدہ استقلال اعلان قلیب دولت قورمان
 و وھو آن و بیر عبارت سلیمان یین آتلغ تورک دولتی فی کہ وئی مغلوب قلیب بو منطقه فی ہم توپا
 دولتی غہ الحاق اتتی کہ وئی اولگان دین کین اور نیغہ اولتور خانلر خون ہاشنی ، گانسو و باشقہ شمالی
 چین ولایت لری فی الیب کوک دریا (یاگسی کیاگ) غچہ توپا (وئی) امپراطور لوی غہ تابع بولدی
 (عجی خریطہ غہ قرانسولر)

شرقی تورکستان دین توجو و آلتی شہر خابلیق
 لری نینگ توپا امپراطور لوی غہ نقیب و قیلغانی ،
 ۳۶۸ - ۳۶۰ م

چین تار کین لری نینگ روایتی غہ کورہ جو جان امپراطوری ۳۶۹ م دہ مغولستان نینگ شمالیدہ
 کی قیرغیز اور خون دریا بوسیدہ کی اولغور لر سلیمان بیرلا شیب مغولستان و آلتای و غربی گانسو

دو کور اولکە لىرىنى ئالغاندىن كىيىن ۳۵ ۴ و ۳۷ ۴ م آراسىدا شىرقى تۈركىستان خان لىرىنى باج
 تىپىلاسى دىن قورقوب اوز خو ايشى بىلەن توپا امپىراتورى غە تايىغ بولدى لىر وتور كچه عمومى تارىخچە بايقاشچە
 كورە ۳۸ ۴ م دە توپا دى امپىراتورى شىرقى تۈركىستان غە عسكىر اىبارىب تو جو و آلى شىر خان لىرى
 نى اوزى يىنىگ حاكىمىتى غە ئىقبىاد قىلماق غە مەجبور قىلدى (۶ سىخى خىلاپە غە قراسونلر)
 لىكىن بونىقبىاد اوزون دوام قىلما دى چونكە بو وقت لردە تورك بورت لىرى دە قىت دار غە كلكان جو بول
 تورك دولتى تەقرىباً ۴۰ ۴ م دە شىرقى تۈركىستان دىن توپا حاكىمىتى نى بوق اتتى -

توپا تورك لىرى يىنىگ مەدىنىتى

۵ سىخى عصر بىلە دى دە شىمالى چىن دە غايىت مسترتى بىر مەدىنىت دورى آپچىلدى . بو مەدىنىت
 ايشى نى اوشبو تورك خانەدانى يىنىگ اثرى ايدى ، بو دورە دە چىن دە سىياسى ، اقتصادى
 سەھارى - عسكىرى ، وباشقە مەدىنىت جەھە لىرى نەھىت درجە دە تىرقى قىلغان ايدى ،
 او عصر لردە شىرقى تۈركىستان يىنىگ بىر جىزى بولوب حەزرە كاسونىنىگ غىربى جەھە سى بولوب قالغان
 دو كىچىك اناگ اولكە سىدە كى تاغ دىن اولوب با سالغان جەردە كى مەھار لىق دە مەھكىل سەز لىق دە سەم
 لىق دە قاش لىق سەنعت اثر لىرى توپا لىرىنىگ مەدىنىتى شىمالى چىن دىن ايشىب تا شىب شىرقى تۈركىستان غە
 مەھكىلگانى نى كورسا تا دور ، چىن دا بور دەپاموزە خانە لىرىدە توپا لىرىنىگ مەھرىتمە سەنعت اثر لىرى بىك
 تولا دور

جوجان تانار امپىراتور لوقى دە شىرقى تۈركىستان { جوجان تانار لىرىنىگ اصلى دولت قورغان لىرى }

بولر يىنىگ اصلى شىرقى مەھكىمە تانان و بائىچور اولكە لىرىدە كى تانار آقى بىلەن تونولغان تورك لىرى دىن بىر قىسىلە دور
 قىيىم تورك روایت لىرىدە بولر نى جوجان دىلە دور دە حەقىقت اوشبو بولسە كراك دور جوجان
 جوجانچوان ، چىن دىكى تانار لىرىنىگ مەھرىتمە سەنعت اثر لىرى بولماق تو تىك اهنال دور ،
 www.uyghurkitap.com

چین لیغ لوبولر نی یوپان دیدور - و بعضی اور و پامونخ لری بولر نی آوار تورک لری دیب یانغان
بولسه موبوسوز آشکارا غلط سوز دور چونکه آوار لر نینگ بوتار خیدین اورون مدت ایگری اور و پام
ده شان و شوکت لیک سیر تورک دولتی نه ایگه ایگانیکی ثابت دور ، سیر بوردیه تاریخ کتاب لری
ده مشهور بولغان جوجان آتی نی یازا میسر -

منه بوقبیلده نینگ خانی ۳۱۰ م دین باشلاب امتدار پیدا قیلیب کیچیک سیر دولت تشکیلی نی
آلدی و سیپانی دولتی بیقیلغان دین کین آهسته آهسته شرق و غرب طرفی نه نفوذی نی یاییب
توقا قودوم شهری نینگ شمال شرقی سی (غالباً قانخا) اولکده سی نی پاتخت قیلدی و کین خان
لر دین سیری تمام آلتای لر نی اشغال قیلدی و ننگری قوت عنوانی نی آلدی ، ۳۰۲ م ده تولون
خان آلتیغ پسر ذات ننگری قوت بولدی تولون خان شرق ده فتوحات قیلیب کوریا نه
چهل اعنی نه کیر گوزدی و ننگری قوت عنوانی نی ترک انیب قاغان عنوانی نی آلدی ، تولون
قاغان ۳۲۳ م دین باشلاب توپا دولتی بیلان محاربه قیلور ایردی ، ۳۳۳ م طرفیده تولون
قاغان غرب نه یوروش قیلیب ایلی ، ۳۳۵ م سوغا ، سینغ کول طرفی اولکده لری نی اور سلطنتی نه الحاق
اتتی و بابا راضر نینگ لری و بایین (اورال) در بایسی نه چرته تمام شمالی تورک دیناسی نه مالک بولدی
تولون قاغان نینگ شرقی و غربی تورکستان نی لغتانی
۳۶۰ م — ۳۷۰ م

تولون قاغان شرق و غرب فتوحاتی دین کین ۳۶۰ م ده جنوب نه یوروش قیلیب توجو آلتی شهر
اولکده لری نی توپا امپراطوری نینگ نفوذی دین تارسیب ایلب اوزری نینگ قاغان لوق اتحادیه سی نه الحاق
اتتی ، آذین کین فرغانه و سعوت اولکده لریده کی تورک خان لری نی اوزری نه تابع قیلیب اوگوز آمو دیا
دین اوتوب باختر اولکده سیده کی قوشخان لر نینگ بقیه سی نی مغلوب اتتی و اولر کابل طرفیغده بخت قیلدی
لر منه بوضورت بیلان جوجان امپراطور لوقی مودن امپراطور لوقی بیلان تقریباً برابر ننگر و لوک نه
مالک بولدی (۷ نخی خریطه نه قرا سولر) جوجان دولتی بو طرز ده قاهره سیر قوت نه مالک بولوب

کوئین کونگہ گنگر و مکدہ بولخان حاملہ تولون قاغان وفات اتنی وقاغان یق خاندا فی ادا سیدہ تخت
تالاشی بوزیدین داخلی مجادلہ حقیب دولت نینگ ایلگری کی قوت و ہیستی آزالدی و بوفرصت سیدین تخارستان
(بوگوئی قطع بدخشان) اوکله سیدہ یئگی بیر کچگی دولت تاسیس قلیغان یققل تورک لری اقلادہ
قیلیب باختر و سوغون و فرغانہ اوکله لری نندہ استیلا و قیلمدی لر

شرقی تورکستان و یققل امپراطور لوقی { یققل لر نینگ اصلی و دولتی نینگ تور و لوشی }

بولر اصل دہ چین سدی نینگ شمالیہ ادا لنتوز و غلوز چونگ بیر تورک قبیلہ سی ایدی
چین تاریخیدہ بولر نی (ھوآ) و گاگا (چی تا) دیب یازدادور ۳۲۳ م تاریخیدہ یورت
لری نی تاشکاب غرب غم یوروب اولا اینجہ (سیر دریا) بویسیدہ بیر لاشتی کرکین اویردین ہم کوچر
اوگوز (آمودریا) نینگ باش طرف لریدہ بیر لاشتی لر و ۳۵۰ م طرفبندہ حاضر تی بدخشان
اوکله سیدہ کی یققل علاقہ سی نی یا تحت قلیب بیر دولت قوردی لر ، بونسانبت بیلان بوتورک
لر نی یققل لر دسیلدی ہندوستان تاریخ لریدہ آقال آفتابیت و عرب تاریخ لریدہ صیالک و
ہیتال و اوروپا تاریخ لریدہ اقیابیت آق ہون آتالغان شہور تورک دولتی اوش بودور
یققل لر نینگ دولت قوروب تخارستان دہ اقدار ندر کلگان وقتی چو جان لر نینگ داخلی ختانی
و قعاستان دہ کی توخشان خاندا فی نینگ سلطنتی پارچہ پارچہ بولوب اقراض غم یوز کلنتور گانی و پنجاب
راجا لری نینگ داخلی مجار بہ نندہ تولغانی دک بیر فرصت ندر مصداق کلیب بوفرصت یققل لر نینگ
نہایت ایتیک و آزیبیر زامدہ پوتون افغانستان و غربی تورکستان و شرقی تورکستان نینگ جنوب
قسمی نی اشغال قلیب فوق ادا دہ قولنایب کنگلی ندر سبب بولدی ، یققل دولتی بونینگ بیلان
یعنہ تورمای ہندوستان غم ہجوم قلیب پنجاب ، سند ، کشمیر ، اوکله لری نی ضبط قلیب
۷۰ و ۸۰ م ادا سیدہ غایت معظم بیر تورک امپراطور لوقی قوردی (ہنجی خراطیہ غم ارسوز)

نفتل دولتی آرزو نازدین کین ایکی غم آیریلدی بیر سی شمالی بولوب مرکزی قطن ده کی قوند و شهره
 نینگ جواریده تو بن نفتل شهره اییدی ، بینه بیرتسی جنوبی بولوب مرکزی پنجاب ده ساکلا شهره
 اییدی ۵۲۵ م تاریخلریده شمالی نفتل خانی آن شوقار و جنوبی نفتل خانی تو سراهان آیتبع ذات ل
 اییدی . جنوب ده کی خا نر شالده کی خا نر غه تابع ایچا نیکی نینگ گمانی غالب دور

شرقی تورکستان نینگ نفتل دولتی غه تابع بولغانی دایرلغانی

۳۷۰ - ۵۰۰ م
 ۳۷۰ م ده نفتل لر جو بان لر نینگ داخلی مجادله سی دین استفاده قلیب غربی تورکستان نی اشغال
 قیلغان دین کین کا شغر غه هجوم قیلدی لر بولوب هجوم نتیجه سیده کا شغر دیار کیند و ختن و کوچا تا قوجو دلیا
 لر ی غم چیر تمام جنوبی شرقی تورکستان نفتل دولتی غه تابع بولماق غه مجبور بولدی (هینچی خا لیه غه قرا سولر)
 نفتل دولتی نینگ شرقی تورکستان نینگ مذکور منطقه لر ی غه حکمتی تقریباً ۵۰۰ م غه چه
 دوم قیلدی و مذکور تاریخیده جو بان لر نفتل لر نی مغلوب قیلیب شرقی تورکستان نفتل دولتی دین آیریلیب

کنتی شرقی تورکستان نینگ ایکنجی دفعه جو جان دولتی غه تابع بولغانی

۵۰۰ - ۵۵۵ م
 کین رده جو بان لر نینگ اعلی اختلافی تور و بولوب بینه ایکنجی قوتلار کا نری نینگ نتیجه سیده جو جان
 قاغانی تقریباً ۵۰۰ م تاریخیده شرقی تورکستان غه یورش قیلیب نفتل عسکر لر ی نی مغلوب
 قیلدی و بونینگ بیلان شرقی تورکستان مان لر ی بینه ایکنجی دفعه جو جان اتحادیه سی غه قوشولوب
 جو جان دولتی بیقیلغورچه تیخیلیق بیلان یاشادی لر و ۵۵۵ م ده بودولت یقیلیب ایننگ
 اورنیغز قور و لغان کوک تورک دولتی شرقی تورکستان نی اوزی غه تابع قیلدی -

جو جان تورک لر ی نینگ مدنییتی

جو جان تاتار لر ی اگر چه توپالر و قوشخان لر غه نسبتاً مدنییت ده تو بن بولسه لر مو اوز بلانده ده کی تولا
 دولت ولت لر غه قراغانده مدنییت ده تولا ایلگری کتکان بیر ملت اییدی . خصوصاً عسکر لیک

ایش لریده غایت منتظم اییدی لر
 یوقا ریده مذکور بولغان تولون قانان اواری و عسکری اقتصادی
 ایش کرده غایت حکیمانه قانون و نظام لر وضع قیلغان اییدی و تمام دولت آدم لر ی و عسکر و رعیه لر بوقانون غنه
 عمل قیلماق غنه محبور اییدی لر ، جوجان قانان لر ی نینگ شمالی چین ده کی دئی (توپا) و جنوبی چین ده کی
 چو امپراطور لوق لر ی بیلان و ایران ده کی ساسانی شاه لر ی بیلان کی سیاهی مناسبت لر ی چین و هند
 و اور و پاتا نجا لریده مذکور دور

کوک تورک دولتی و کوک تورک لر نینگ اصلی و دولتی نینگ قور و لوشی

۶۵۷ ————— ۵۵۲

هون دولتی بیقیلغان دین کین بر قسم تورک لر آتای تاغلر ی نینگ اؤتمک ترس جلیغه لر ی ایغینیب
 اویر لر ده یرلاشتی لر و بولر تورک افسانه لریده ارگنه قون دیکلگان جلیغه ده تقریباً ۶۰۰ میل
 یا شادی لر و اویر ده نفوس لر ی و مال لر ی تولابولدی . بولدت ایچسیده مذکور جلیغه دین تمور کانی
 کشف بولوب بولورک لر تیمور صناعتی ده بک زیاده تر تی قلیب بود اسطه بیلان مدنیت لر ی تولابلیگر یلادی
 جوجان تورک لر ی دولت قورغان دین کین جوجان لول باشقه تورک لر نی اوزی غنه انقیاد قیلدور
 غاندک بوارگنه قون تورک لر ی فی موحاکیمت لر ی استیغه آلدی لر . اما بولر هم باشقه تورک اقوامی
 دک علاصده بیرخان لر ی بولماق بیلان داخل ایش لر ی ده مستقل اییدی لر ، ارگنه قون تورک
 لر ی نینگ خان ی بولغان بومین خان آلتیغ بیر قهرمان جوجان لر نینگ ضدلیغه عصیان چبقاریب
 ۵۵۲ م ده جوجان عسکر لر ی فی مغلوب قلیب اوتوگن تاغلر ی منطقه سیده اکی اوتوگن شهری
 فی مرکز قلیب یشکی بیر دولت قوردی . و خاندان غه کوک تورک عنوانی فی بردی و آازگا
 تابع بولغان تمام تورک لر غه تورک آتی فی اعلان قیلدی ، دبو نینگ بیلان اوز مانعه غنه چه
 هر قسم آت لر بیلان تاریخ ساحه سی ده کوردو لگان تورک اقوامی بوعصده اوز لر ی نینگ اصلی آت
 لر ی بیلان میدان غه حقیق حاضر تی زمانه میزنه چه عمومی تی فی محافظه قیلماقده دور
 یعنی کوک تورک لر نینگ دور ی غنه تاریخ صحفه سیده موقعیت کسب قیلغان تورک لر نینگ

اچھیرین تورک آتی بیلان شہور بولغان لری یوق دور بلکہ اولغوز ، ہون ، سیپانی ، جوجان
 نوپا ، وغیرہ آتکر بیلان تولوغان ایری لری ، کوک تورک دولتی قورولماقی بیلان تمام تورک اقوامی
 بولوسی دعوئی آتکر آیتدہ بیرلاشتی لری

دولت نینگ گنگروگانی

بوین خان جوجان عسکری فی مغلوب اتکاندین کین ایلیخان عنوانی فی آلدی (قاغان دین بیردجہ
 توین بولوب عمومی الی معناسی دە دور) ایلیخان بوین بایراتی نینگ اوستیغہ بوزبورنی نینگ بانئی
 نینگ مجبہ سی فی بیرکیتور ایری ، پھونکہ اولغوز تورک لری نینگ خسانہ لریدہ کی الانقوا اچکابہ
 سی نہ کورہ بوزبورنی فی اولغوز تورک لری مہتدس بیلور ایری لری کوک تورک خاندانی بوزبورنی
 فی معبودلوق درجہ بیدہ اتقاد ایتار ایری لری ، بوزبورنی نہ متعلق سوز لر منول تارخ لری دە کی
 الانقوا وارگنہ تون حکما لریدہ مذکور دور ، ایلیخان بوین ایکی اوج میلہت اچپدہ اوترا
 آسپادہ کی پوتون تورک خلیق لری فی بوزبورنی باشلیغ بایراتی نینگ آیتدہ بیرلاشتور دی

شرقی تورکستان نینگ کوک تورک اتحادیہ سی غہ کیرگانی

۵۵۵ - ۶۳۲ م

ایلیخان بوین اوزی فی قاغان ایلان قیلیب جنوب نہ قاچقان جوجان لری یوق قیماق اوچون اولغی
 موقان خان فی تولاسکر بیلان یوللادی موقان خان جوجان لری قوغلاب یوق اتیب ۵۵۵ م
 دە پوتون شرقی تورکستان فی دغربی تورکستان نینگ بعضی سی فی اشغال قیلدی ، بونینگ بیلان
 شرقی قوریا دین غرباخرز نینگیزی نہ چپا اولغان تورک خان یقین یورت لری فی تمام حاکمیتی آستی نہ
 آلدی ، بولصورت بیلان کوک تورک دولتی غایت چونگ بیرامپر طور لوق بولدی

چین تارخ لریدہ اولردین ایلیخان عصری تارخ لری نینگ بعضی سی دە بودولت فی قوکیو دولتی دیب
 یازادور ، بو اوزیتلیدین باشقہ تیلدہ کی لفظ لری فی تحریف سیرد یا لیا بدورغان چین لیغ لری نینگ
 تخریفی دور ، بوین قاغان اینی سی راسبتی خان فی غرب منطقہ سیدہ کی

تورک لراوستى نە غەمبۇرى دىلى تەبىئىي پىلادى و بايغۇ عنوانى نى بىردى بۇ عنوان قەدىم تورک كوردە
 قانغان دىن كىن اوچونچى دەرىجە دەكى رەتە نە مخصوص عنوان دور ، داورخون آبدە لرى دىن
 يالغۇ كەسى نىنگ نايىب مەنساپىدە ايگانىكى آنگلانا دور ، يالغۇ نىنگ اداره مەركىزى قالاس
 (طراز) شەھرى ايدى ، بولنگر و مەلكت اداره مەنساپى بىلان ايكى نە آيرىلىپ شەرقى حصەسى
 توغرا قانغان نىنگ ادارهسى نە مەربوط ايدى و غرب حصەسى يالغۇ نىنگ اداره سېدە ايدى ،
 شەرقى توركستان دىن قولى بار كولى خانىن لرى شەرق ادارهسى نە قراشلىغ بولوب باشقە منىطقە ل
 غرب ادارهسى نە تالبع ايدى (۹ نىخى خۇيلە نە قرا سولمىر)

موقان قانغان نىنگ جەنن امپىراطور لرى و لو شىروان نىقىل دولتى بىلان كى مەنساپت لرى و واقە لرى

بو موقان قانغان وقات قىلىپ اوز نىغە بىر اىنىسى قانغان بولسە مو اوزون مدت ياشامى اولدى و اينىنگ
 اوز نىغە بو موقان قانغان نىنگ اولغى موقان خان ۵۵۵ م نىنگ آخىر دى قانغان لىن تىختىدە اولتۇردى
 بو موقان خان نى جەنن تارىخچىلر دىدە موخودىدور ، بىلك كرك دور كە موقان خان نى اور وپا
 غەصرى تارىخچىلرى نىنگ بعضىسى دە دىز اولدى بىلا دور و غرب تارىخ لرى نىنگ بعضىسى دە سېچىمۇست
 دىب يازىلا دور ، بو بەركىسى غەلط و در حقيقت دە بو ايكى لفظ غرب يالغۇسى اىستى نىنگ آتى
 دىن تىخلىق بو لغان لفظ لرو بولوب اينىنگ دىن مراد اىستى خان دور موقان خان بىاس دور
 اىستى خان غرب دە بولغانى اوچون اينىنگ شەھرى غەربى اسىيا و اور وپا دە زىادە بولوب
 اوز مەنە دەكى آور وپا و ايران مو بۇرخ لرى نىنگ بعضىسى كوك تىرك قانغانى او شىبو اىستى (دويز اولدى)
 و بىاسچور) دور دىب چىنالى تىبلىش لرو دور و غەصرى مو بۇرخ لردىن بعضىسى نە كور خەتە تالبع بولوب نىنە
 بىر خەتە نە مەنە لوشوب مەنە كور ايكى آت نى موقان خان نە اسناد قىلىش لرو دور

كوك تورك دولتى دور دىدە شىمالى جەنن دىنى (توپا) امپىراطور لوقى و جەنوبى جەنن دە چەنە او امپىراطور

لوتقی بارایدی دولت بپیرلاشیب موقان قاغان تخت شده اولمورغان زمان آنگا صرب اعلان
یقلمدی لموقان قاغان بولر بلاین محاربه قیلیب هر ایکی سی فی مغلوب اتتی و خراج بر مرک صورتی بلاین بولر ایکی
امپراطور لوق کوک تورک دولتی غنه تابع بولماق غنه مجبور بولدی لر و امپراطور نینگ قیزی فی موقان قاغان آلدی
بولصورت بلاین دولت شرقی طرفیدین ایمن بولدی

۵۶۳ م ده موقان قاغان غزایران شاهنی نوشیروان الحجی ایار بیغیتل دولتی نینگ صندی ده بپیر لیک
معاهده سی عقت اتتی . بومعاهده مویچیه قاغان نینگ امری بلاین ایستی خان شرق دین نوشیروان
غزب دین ۵۶۵ م طرفیده نفیسلر نینگ دوستی غنه هجوم قیلغالی باشلادی لر اخیراً ۵۶۷ م ده
یفیسلر نینگ خانی ایستی خان قولیده اولمور و بولوب بونینگ بلاین شمالی نفیسلر دولتی قیلیب اکثری
شمالی اوروپا غنه قاجتی بوحادثه دین کین ایستی خان نوشیروان نفیسلر یورت لری فی اوترا ده تقسیم
یقلمدی لر اوگوز (آمودریا) اوترا ده فاصله بولدی . کین لر ده موقان قاغان بلاین نوشیروان

نینگ دوستلوق مناسبتی بوزولدی . نوشیروان نینگ روم امپراطوری بلاین باشلغان
دوایلیغ مجادلده سی دین قاغان استفاده قیلیب غزب یا بغوسی ایستی خان نینگ قیادتیده ایران غنه
سکریو یلادی ایستی خان اوگوز دین اولوب نوشیروان نینگ سکری لری فی میان مغلوب قیلیب باختیر
دینخ) و بخارستان (قطغن بدیشان) اولمور لر سی فی آلدی . و بیز زمان لر ده ایل (دولغان)

بوی لریدین قریم قریم آزالی غنه چیه چوز دولغان ساحه لر هم کوک تورک دولتی نینگ لغوز سی استیغنه کیردی
الحاصل غنجه عصر میلادی نینگ اکیچکی نصفی ده آسیا نینگ آن چونگ سکری و سیاسی
توتقی فی بو کوک تورک دولتی تشکیل قیلورایدی (۹ نخی خرابیه غنه قراسونلر)

نوشیروان بلاین ایستی خان آرسیده مصاحبه واقع بولغان دین کین ایستی خان نینگ قیزی بلاین
نوشیروان او یلانین بونی اوزی غنه غایت چونگ بپیر شرف بلغان فی ایران تاریخ لریده معروف دور
۵۶۸ م ده موقان قاغان دین غزب یا بغوسی ایستی خان وکیل بولوب روم بپیر انسن امپراطوری
یوستیان نینگ آلدینیه مانیاق ترخان اتلیغ سیر ذات فی سفیر قیلیب ایبارودی و اوترا ده

سیاهی و تجارتی معاهده لرغند را یلیدی . و امپراطور یونانیان زمینارک آیتلیغ بیکرشی نی ایتی
 خان نینگ حضور بویه بغیر قلیب ایباردی ، ۵۷۰ م ده موقان قاغان نینگ حضور بویه تورک
 دروم معاهده سی نینگ غت در اسی مناسبتی بلان روم و ایران و چین بغیر لری نینگ حاضر لوبغانی
 مشهور دور ، کین لرده موقان قاغان اوز حضور یدین تاغما ترخان آیتلیغ بیزوات نی روم
 نه بغیر قلیب یوللادی ، موقان قاغان و چین نینگ جنوبی و شمالی امپراطور لری بلان
 مناسبتی دوستانه ایدی اما ایران شاهسی نو شیروان بلان اولده دوست بولسه موکین نو شیروان
 قاغان نینگ بغیر لری نه زهر بر یک خیا نتمی غه از کاب قلیغان اچون مناسبت بوز لوب بوقاریده
 کی وجه بلان اوز راده محاربه واقع بولوب باختر و تخارستان نی تورک حکومتی تارتیب آلدی
 بغیر بیز حضرت محمد علیه السلام نینگ توغولغان لری ۵۷۰ م ده بولوب موقان قاغان نینگ عصری
 غه توغرا کیسلادور

موقان قاغان ۵۷۲ م ده وفات اتی اور بغیر اینی سی دوپو خان قاغان بولدی ، دوپو
 قاغان نینگ عصری ده کی هم واقع لر دین پیری روم امپراطور لری بلان محاربه بولماقی دور
 واقع شودور که ، روم امپراطور لوقی بلان متصل لوبغان شرقی آوز و پاده اولتور و غلورغ
 آوار تورک لری کوک تورک دولتی غه انقیاد قلیماقی منتقل بیز دولت ایدی دکوک تورک دولتی نینگ
 دشمنی ایدی روم امپراطور لری آوار دولتی بلان بیز تجارت معاهده سی غت در اتی
 دوپو قاغان روم امپراطور لری نینگ بو حرکتی نی کوک تورک دروم معاهده سی غه ضد تعلق قلیب
 روم امپراطور لری غه حرب اعلان قیلدی و بوقا خان آیتلیغ بیز قوماندان نینگ قیادتی استیده
 عسکر یوللاب قریم قریم آرا لی و قرا نینگ لوی لری نی روم امپراطور لری دین تارتیب آلماق غه بار لیغ
 قیلدی ۵۷۵ م ده بوقا خان ایل در یاسی دین اولوب قریم ولایتی غه تاجوم قلیب روم عسکر لری نی
 مخلوب قلیب قریم قریم آرا لی نی اشغال اتی و بوسفور قلعه سی نی هم ضبط اتی و خصوص شهر لری نی
 محاصره قیلدی تاریخ طبرستان دوپو قاغان نینگ عصری ده یورت بوسورت بلان نیه لنگرودی (بسی جزیره نوزون)

کوک تورک دولتی نینگ ایکی غه آیرلیغی نی

۸۱ م ده دپوقاغان وفات اتتی، اوزیغچه اسپراخ آیتلیغ بیر شهزاده قاغان بولدی، اسپراخ قاغان ایلیگری کی قاغان لردک یاتقینک کشی ایما س ایدی بواراده شرب یا بغوسی ایستیغان وفات قیلیب اوزیغچه اوغلی تاردوخان یا بغو بولدی. قاغان نینگ یاقق سیز نیکی باغنی دین قاغان و تاردو یا بغو نینگ آراسی ده لغت ق سیز لیتی پیدا بولوب تاردوخان اسپراخ قاغان نینگ اطاعتی نی تاشلاب استقلال اعلان اتتی و اوزی غه قاغان عنوانی نی آلدی. بوسورت بیان ۸۲ م دین اعتباراً غرب ده بیر قاغان و شرق ده بیر قاغان حکومت سور مکنه باشلادی لر.

ایکی کوک تورک دولتی ده چین خیمانی سببی دین جیغیان حادثه لر

چین دولتی کوک تورک دولت لری نینگ داخلی مجادله غه کیریب ضعیفلا شمانی اوچون قلیغان شخصی وسیسه کالین غه کوشش قبول ایدی بوسیه لر نینگ بهم اراق لری دین ایکی وسیسه نی چین تاریخ دین ایلیب بیان قیلایمیز (۱) چین امپراطوری نینگ غایت واهی و وسیسه کار پی گو آیتلیغ بیر وزیر ی بار ایدی. مذکور پی گو شرق و غرب کوک تورک قاغان لری سلاین صیما نه دستلوق رودنی ده بولوب خیراً بوا یکی قاغان آراسیغه غایت میان بیر عداوت تاشلادی بولوعداوت سببی دین بوا یکی قاغان آراسیده مصاکحه بولوب چین نینگ مقصدی حاصل بولما دی (۲) ینه مذکور پی گو هر ایکی قاغان لیق غه تابع بولغان توتینگ قبیله لر نینگ خان لری نی آوزوروب قاغان غه عامی بولماق غه مخفی تشویق لر قبول ایدی. خیراً غربی کوک تورک قاغان لیق غه تابع بولغان شمالی آلتای ده کی تولو قبیله سی نی تاردو قاغان نینگ هندی غه عیسان ختیار تورودی بوقبیله غالب احتمال غه نکرده حاضر تی قالمق لر نینگ اصلی بولسه کرک دور. و اوزر مانده کی کوچمن تورک قبیله لری نینگ آن توتیلیکی ایدی. تاردو قاغان بولر نینگ عیسانی نی باسیقتورماق اوچون قایتیغ محاربه لر قبیله سی لیکن ۳۶ م ده تاردو قاغان میان مغلوب بولدی و پهنج یرده

تورالهای قاچیب تمیبت پادشاهی نینگ پناهیغه سفینتندی
 دولتی بیرسجه قاغان سیرایشاب بدیش بیرقان توکو شتاک ده قالدی . لیکن ۱۱۶۴مده غرب
 دولت خانغانی دین شیخوی قاغان آتلیغ بیرزات تحت ده اولتوروب عاصی لرنی تطعی صورتده مغلوب
 قیلیب یورت نی تیج قیلدی دمو ندین کین غرب دولتی ۳۳۳مده چیه قوت و تیجیق بلایان دم قیلدی
شرقی کوک تورک دولتی و چین

دولت ایکی غه ایرلیغان دین کین چین دولتی شرقی و غربی کوک تورک دولت لر نی ضعیفلاشتورماق نینگ
 مهم فرصتی کلکانی نی سلیق قاغان لر نینگ اوردالر ی ده کی چین قیز لر ی و اولر نینگ خدمتیده کی چین
 بلع لر نینگ اسطری بلایان یکن بولغان وسیله کارلیق و چانت ده فعالیت کورسا تور ایدی لر بولودسیه
 نینگ مهم لر ی قاغانلیق شهنزاده لر ی نینگ بیر ی نی بیر ی غه مخالف قیماق و دولت غه تالیع کوجولو
 خان لر و سبیلکر نی عصبان غه تشویق اتمک دین عبارت ایدی ، بوسب لر بلایان هر ایکی تورک
 دولتی تولو وقت لرده داخلی غشاش لر نی باسیفقتور یاق غه مشغول ایدی بولونینگ بلایان هم قوت
 دین تو شتنگان ایدی ، اما چین امپراطوری یانگ تیس تورک لر نی ضعیفلاشتان خیالی قیلیب
 ۱۱۶۵مده شرقی کوک تورک دولتی نینگ قویسده بولغان شانسی دلایتی غه هجوم قیلدی لیکن
 یانگ تیس شانسی غه کیرا کیرا ماس غایت تولو تورک عسکری یانگ تیس نینگ آلدی نی توسوب انی قاتیغ
 مغلوب اتتی یانگ تیس قلیج دین اشتان عسکری بلایان قاچیب بیر قلعه غه سفینتدی و در حال اوقله
 نی تورک لر محاصره قیلدی لر ، یانگ تیس ایکی آی محاصره ده قالیب ایسرا بیر حلیه بلایان قاچیب
 جان قوتقوزدی و قاقچانچه بسیج لرده - توختا یالهای کوک دریا (یانگیسی کیانگ) بوسیده
 کی یانگچوشهری غه گشتی - بونینگ بلایان کوک دریا غه چه تمام شمالی چین امپراطور لوقی شرقی
 کوک تورک دولتی نینگ انیسلا ی استیغنه کیدی ، و شرقی کوک تورک قاغانی شانسی دلایتی
 بولغان لی حیوان نی شمالی چین غه امپراطور قیلیب چانگ ان (بولگونکی سیانفو) شهر ی ده اولتور
 غوزوب قویبدی ، لی یوان بک واهی بیر آدم ایدی آرز زمانده شمالی چین نی کان بر نصیاط
 تورکجه سافله قددستی نشر و قولیامیلار تامبیری

کیرکوزوب جنوبی چین ده کی ضعیفلا شیب قانغان چه او خاندانی نینگ امپراطوری نینگ اوستی نه
 هجوم قیلیغالی باشلادی و بیرنجه سلیده جنوبی چین امپراطور لوتی فی یوق ایستب تمام چین نه اوزی
 فی امپراطور اعلان قیلدی و اوز خاندانی نه تا ناگ خاندانی آتی فی بردی لی یوان بوتوقی و شوکتی
 بیلان هم شرقی کوک تورک دولتی نه تابع لیعتده و معین بولغان خراج فی بر مکه ایدی
 ۶۲۰ م ده لی یوان اوز قوتی نه ایثا نینگ شرقی کوک تورک قانغانی نه حرب اعلان قیلدی قانغان
 و حال چین نه هجوم قیلیب لی یوان فی بیرنجه دفعه قاتبع مغلوب اتی ایخرا لی یوان نینه بالدیرتی
 دک تابع لیق و خراج بر مکه ده و فادار تورماق نه هم قیلیب بیریب جانی فی ویورتی فی توقوز
 دی . و او شنبو سلیده شرقی کوک تورک قانغانی زفات قیلیب اورتی نه هبیلی آلیغ بیری
 شهزاده قانغان بولدی بیل قانغان دولت فی بک قوتلانوردی ، ۶۲۶ م ده لی
 یوان اولوب اورتی نه اوغلی تائی لستونگ امپراطور بولوب و حال استقلال اعلان قیلیب قانغان نه
 بیرا دورغان خراج فی کستی بولوب ایش دین تورک چین آرسیده اوزوشس باشلاب بیل قانغان
 اوز قیادتی استیده تولا عسکر الیب چین نه هجوم قیلدی و چین عسکر لکانی مغلوب قیلا قیلا ایخرا
 چانگ ان شهری فی محاصره قیلدی محاصره ده بولوب قانغان امپراطور تائی لونگ
 بالدیرتی دین پنجه حصه یاده خراج بر مکه و دایما قانغان نینگ عالی حاکمیتی نه تابع لیقتده
 تورماق شرطی بیلان صلح قیلیب اوزی فی و عسکر فی کاملاً محو بولماق دین توقوز دی

تورک و چین لورت لریده بوجا دئنه لر بولغانده غربی آسیا ده چونگ
 تاسیج باشلانغانی

تورک و چین لورت لریده یا که اوزرا و شرقی آسیا ده یوقاری لقی واقعه لر بولوب تورغان دوره
 ده غربی آسیا (عربتان) ده تمام دینا نه اسلام نوزی یا ییلیق دوری باشلادی یعنی
 ۶۱۰ م ده حضرت محمد علیه اسلام پنمبر لیک صفتی بیلان مبعوث بولوب وحی نازل بولدی و

۲۰ مئی ۱۹۲۲ء کو محمد علیہ السلام مکہ دین مدینہ منہ ہجرت قیلدی ، بو نینگ بیلان دینا
 دہ نیگی تالیخ (تاریخ ہجری) دوری باشلاندى ، بیز مونیڭ کین حاضر قی زمانہ میزده
 شتر قی تورک ستانده مختبر بولغان قمری ہجری تالیخ قی نی ہم یازد ایسر

شتر قی کوک تورک دولتی نینگ بھیلغانی

چین امپراطوری تالی سونگ ۶۲۶ء م ده کی مغلوب لوتی دین کین تورک لر بیلان محاربه قیلماق
 سیاستی نی تاشلاب قیدیدین چین سیاستی بولغان مناقق لیتق و وسیسہ کار لیتق سیاستی نی
 توتتی و قانلیق شہزادہ لری و دولت آدم لری و دولت غنہ تابع تورک خان قمری آد ایسغہ فساد و
 نفاق اوروغی نی ساچقالی باشلادی ، اخیراً لوقا ریدہ سوزی اوتکان تولوقبیلہ سی
 نی آغزوب تولولر شتر قی کوک تورک دولتی نینگ صدی غنہ قوتیک بیر عیسان چقاردی لر
 ہیلی قاغان تولولر نینگ عیسانی نی باسقوتورماق اوچون نیہ بیر قبیلہ نینگ خان قی
 بولغان تولی خان نی توللا عسکر سلان بوللادی تولی خان مغلوب بولوب بائیب کلدی و ہیلی قاغان
 تولی خان نینگ مغلوب بولدم دیب کلگان نی بیر خیانیت بیلیب آنکا قاتیغ جزا بردی تالی سونگ
 بول واقعہ نی ایشیتیب تولی خان نی قاغان غنہ دشمن قیلماق وسیسہ لری غنہ باشلادی اخیراً بو
 وسیسہ لر تولی خان غنہ تاثیر قلیب قاغان نینگ صدی غنہ عیسان چقاردی و تالی سونگ دین یار دم
 بیلادی تالی سونگ بولفر مستدین اتفادہ قلیب قترتی بیتکا پنچہ چین عسکر قی نی توپلاب تولی خان
 دتولولر دک عاصی لر بیلان بیر لائیب تالی سونگ اوزی قوماندان بولوب تورک یور قی غنہ ہجوم
 قیلدی و عاصی لر نینگ یار دم بیلان ہیلی قاغان نی پنچہ دفعہ مغلوب قیلدی و ۹۰ھ ۶۳۰ء م
 دہ دشمن لر شتر قی کوک تورک دولتی نینگ پاتنجی بولغان قرا قوروم شہری نی محاصرہ قیلدی لر
 و اخیراً ہیلی قاغان تالی سونگ نینگ تولیب دہ ایسر بولدی ، بو نینگ بیلان شتر قی کوک
 تورک دولتی تہ قیلدی و چین غنہ یار دم برگان یوقا یلغی غنہ لر ہم چین خدمتگار لری بولوب استقلال

غربی کوک تورک دولتی دہ داخلی افتلاب چین تعرضی

شرقی کوک تورک دولتی یقیلغاندین کین غربی کوک تورک دولتی نینگ اچسیدہ ہم خراب قیادورغان
 فتنہ لر قوزغالدی ، واقعہ شودورکہ ، ۱۲ھ ۳۳۳م دہ غربی کوک تورک قاغانی کون
 خان وفات اتتی وادغول لری آسیدہ قاغانلیق تالاشی سپید ابولوب ایکی ادغول نینگ پیری
 ایسیخ کول نینگ غربی دہ کی بشتن قبیلہ تورک لر بیلان پیرلاشیب تالاس (پایتخت) شہریدہ
 اوزی فی قاغان اعلان اتتی ، وینہ پیرادغول ایسیخ کول نینگ شرقی دین بارکول نہ چہ اولموز
 وغلورغ بشت قبیلہ تورک لر بیلان پیرلاشیب اولکلہ لر قاغانلیق دعواسی قیلغانی توروی
 بو فتنہ اشاسی دہ شرقی تورکستان نینگ جنوبیدہ کی قوجو ، کنگیت ، آلتی شہر خان لری
 بی طرف لیکہ بولوب سیخ قایسی قاغان نہ تابع بولمای مستقل صورتہ قالدی لر و بو وضعیت
 ۱۹ھ ۳۴۴م نہ چہ دوم قیلدی ، چین امپراطوری نامی تسونگ غزبدہ کی بو فتنہ لر نی
 اولی یتاق اوچون ممکن بولغان جلد دوسیہ لر نی ایشلا تورایدی وکوک تورک شہزادہ لری ثورت
 نینگ نفوذ لوغلی نہ مخفی صورت دہ یاردم عدلہ لری وصدیدہ لر ایباریب فساد اوروغی فی ساچا
 ایدی ، اخیراً نامی تسونگ غربی کوک تورک دولت مرکزی نینگ ضعیفلاشتغانی دین استفادہ
 قیلیب شرقی تورکستان نہ عسکر بولالغانی توروی ، چین حدودی نہ توتاش بولغان قوجو
 اولکلہ سی نینگ خانی چین عسکری فی شدت بیلان مدافعتہ قیلورایدی ۱۹ھ ۳۴۴م دہ قوجو
 خانی مغلوب بولوب بو اولکلہ چین قولیغہ توشتی ، چین عسکری ایلگربلیاب کنگیت
 (تراشہر) نہ ہجوم قیلدی کنگیت خانی ثورت بیل قاتبع مدافعتہ قیلدی ۳۴۴م دہ چین
 بیغ لر غالب بولوب کنگیت فی اشغال اتتی لر ، موزدین کین ثورت کوچا خانی نہ کلدی کوچا خانی
 ہم کال ثورت بیل اوروشوب ۳۴۸م دہ کوچانی ہم چین بیغ لر آلیب کتتی لر

غربی کوک تورک قاغانی نینگ ایران شاهی بزرگروغنه یاردم بیرب اسلام عرب عسکری بیلان اوروش قانی

بو اتراده پنجمیر پیغمبر علیہ السلام وفات قلیب حضرت عمر نینگ خلافت دوریده مسلمان لر ایران نینگ
تولاراق یرلری فی فتح قیلخان ایدی لر ، ۲۳ ھ ۶۴۴ م ده ایران ساسانی شاهلری
نینگ خیرتی سی بولغان بزرگرو مسلمان لر دین مغلوب بولوب قاچیب آمودریا دین اونوب تالاسده
کوک تورک قاغانی نینگ پناهی نه سیغندی دیاردم قیلادی . قاغان بزرگروغنه یاردم عسکری
قوشوب اوز اتتی ، بزرگرو کوک تورک عسکری بیلان قوتلانیب اسلام عسکرلری بیلان اوروش اوروش
تامر و شاهی نه چه کی اولکه لر فی یاندردوب آلدی مردوشهری نینگ آلدیده اسلام امیری
حنف بن قیس نینگ قیادتیده کی آن قوتلیک اسلام عسکری بیلان قاتنج دهمه دین میان بیر
اوروش بولدی ، اوروش اتراسیده چین لر نینگ کلیکت دلیاتی فی الیب کتکان
نجر فی وقان دین تورک عسکرلری نه در حال یایماق امری کلیکت آلدی دیو امر موجیچه تورک
عسکرلری حنف بن قیس بیلان اوروشهای یاینب کنتی لر . بو عاوده فی مسلمان لر نینگ بیر
نصرت لکھی نقلی قیلغانلری اسلام تاریخ لریده مذکور دور ، عرب و غربی کورک تورک
لر نینگ آسیده واقع بولغان اولعی اوروش بودور -

غربی کوک تورک دولتی نینگ نینه قوتلارگانلی

۲۸ ھ ۶۴۹ م ده نون خان قاغان نینگ اوغول لریدین قولخان آتلیج بیری باشقه خلافت
لری نه غایب بولوب غربی کوک تورک قاغان لیتن اولکه لریده کی فتنه لر فی بایققتوردی داوری
فی عمومی تورک لر نینگ قاغانی بیلان اتتی و تمام تورکستان ده کی خانیق و بگ یک کیچک دولت
لر فی اوز بار اتتی آسیده بیرلا شتوردی . کوچا ، کلیکت ، قوجنه استیلا قیلما قده
www.uyghurkitap.com

بولغان چین عسکر لری نی کاملاً مخفی قیلب بولیرت لرنی اسارت دین وقتقوزوی ، بوسورت
بیلان ۵۰ ھرم ده غزنی کوک تورک دولتی نی باش دین وقتلانندی .

غزنی کوک تورک دولتی نینگت یقینلانی و تورک تارغنه

چین استیلا قیلغانی

غزنی کوک تورک دولتی نینگت قوتلانغانی و قزاقانغان نینگت تمام تورک لرنی بیرلاشتورک
ده فعالیت کورساتغانی دین چین دولتی غایت درجده قوزقونچ غه توشتی و تورک لرنینگ قوتی
نینگت زیاده لاشتراتی نی ممکن قدر توختماق اوچون قهرم جیلده و چالار قوزغاب ایچ موخن بولالمادی
اخیر چین دولتی تمام قوتی بیلان تورک یورتی غه هجوم قیلماق و تورک لرنی بیعتمان ایچ بولسه
اوزون محاربه بولسا بیلان تورک قوتی نی ترقی دین توسماق غه قرار بوردی .

بو قرار موچیب ۳۵ ھ ۴ ھ ۵۰ ھم ده چین امپراطور ییچ سی و دوخو غزنی کوک تورک دولتی بیلان
اوروشماق ارچون غایت قوتدیک اورچ قزل عسکر بوللادی ، بیزنجی قول آلتی غه هجوم قیلیب
ایرتیش دریا سی نینگت بوییدکی قارلوق قبیلہ لری دین عبارت بولغان تورک عسکر لری بیلان
نچ نوبت اوروشوب قارلوق لرنی مغلوب اتتی ، ایکنجی قول اسیل (بوگونگی چوچاک) ولایتی
غه هجوم قیلیب تارودنای تاغ لری نینگت ایکنیکه یقینلانی تورک عسکر لری نی مغلوب اتتی ،
اوچونجی قول قوجو ولایتی غه هجوم قیلیب اویرنی الیب کنگیت (قزاشهر) نینگت یانیدکی چوچاک
محاربه تورک عسکر لری بک بیان مغلوب بولدی لر ، بو اوروش بیریل دین اوزون دوام
قیلیب ۵۷ ھم ده قزاقانغان چین عسکر لری نینگت قولی غه اسیر توشتی مانی چین لیسنر لرنی چنجی
چاگا ان (بوگونگی سیان) غه ایب کنتی لر ، بونینگت بیلان موچین لیسنر لرنی تورکستان غه کاملاً
استیلا قیلالمادی لر تورک لر باش سیزنا لغان لری غه غمناز ایکی میل فاتخ ملافه قیلدی
لر ، تورک لرنینگت ملافه لری چین عسکر لری نی هارور ماقده ایدی لیسنر چین لیسنر لرنی بوضعیت

سر قابل بود از زنی نینگ و سید کارین سپیدی نی یوزونگالی باشلادی . بیانی بودور که چین دولتی
 تورک قاقان لوق شهنزاده لر دین بعضی سی غرقانغلیق نی برک و عده سی نی قهرسم و تولا هدیر لرنی ایبار
 وی بر اچق شهنزاده لوق قاقان لوق طمعیده مدافعنی ترک اتی لرو مونینگ اوستیغو وطن پرور لر نینگ غلظت
 اغتشاش چیقاردی لر چین غمهم یاروم لرو وی لر ، و بزهر یونچ تورک قبیلده خان لری ویورت
 کتیر لری نی ام چین حکومتی بدیر لرو قهرسم چینگ عنوان لرنی بیریب اوزی غه طرفدار قیلدی .
 منزه شخصی نعمت غه آلدانغان لرا دوزلمتی و دولتی غمهم حیانت لرنی قیلدی لر بو سبب لر بیلان
 تورک لر نینگ غیرنی سینیپ ۲۵۹ مده تورک لر قطعی صورتده منلوب بولوب تمام تورکستان
 لر غه دین استیلا قیلدی . بو نینگ بیلان ۱۰۷۰ میل دوام قیلغان چوگ کوک تورک دولتی
 بیر قیلدی ایا بوی قتلیمیش مو قتی صورتده بولوب ۲۳۰ میل کین غایت قوتلیک و عظمتلیک صورنده
 بو دولت یینه تیریددی . بیانی قوتلوق دولتی فصلیه کیلا دور ، چین لر تورک تلان نی
 اشغال قیلغان دین کین یوقار قی خاین لر دین بیر سی نی غرب تورک حاکی عنوانی بیلان داخلی
 ایش لرنی اداره قیلماق اوچون تعیین قیلدی لر بولجا حکم اقتدار سیز و اختیاری سیز بر صورتده چین
 بویرونی آستیده ایش قیلورایدی ، منزه بو صورت بیلان تمام شرقی تورکستان و فرغانه
 و سوغوت (سوغد بانه یعنی سمرقند و بخارا) اولکه لریده کی بیرلیک . خان لر هر تلی چین امپراطوری
 غه تارقیس بیریب و تارقیق نی قبول آتیب اوز لری نینگ موجودیت لری نی محافظه قیلماق نه مجبور
 بولدی لر . سوغوت و ختلان (قرا تگین و کولاب) و تخارستان (قطغن و بدخشان) اولکه لریده
 کی تورک خاندان دولت لری چین غه یوقار لقی صورتده تارقیس بیریب شرق دین هجوم قیلا دور خان
 بو قوتلیک دشمن لری دین خاطر جمع بولوب غرب دین هجوم قیلماقده بولغان اسلام عرب عسکر لری
 نی مدافعه قیلورایدی لر ، مودین کین چین عسکر لری بدخشان یولی بیلان افغانستان نینگ جنوبی
 وه کی بلورستان (حاضر فی جزیرا و نورستان) دوره لری غه پوروش قیلیپ پشاور نینگ یاقینی غه
 چوستیلا قیلدی لر بو استیلاک آزدت دوام اتی چین تاریخی ده بیز شمالی هندوستان غه استیلا

قیلخان ایدوک دیکانی اوشبما آزدت بوردستان غداستیللا، قیلدنا نیردین عبارت دور

شرقی تورکستان نینگ جنوبی ولایت لر می غم نیت لیک لر نینگ استیللا، قیلخان

۷. نجی عصر میلادی نینگ باش لریده نیت ده قوت نیک بر دولت تشکیل تاپقان ایسی
۶۳۰ دین ۷۰۳ م غرچه حکمدر ایق قیلخان کامپو ۶۶۳ م ده کوکو (حاضرنی کوکو نوریاکر چنگنای) اولکسی
ده کی تنگوت اتلیغ تورک لر نینگ خانی غر اوروش اعلان قیلدی و نولا اوروش لر دین کین تنگوت
یورت لر نی کامپو اشغال قیلدی. کامپو بونینگ بیلان قناعت قیلما ی شرقی تورکستان نی
آلماتق اورچون حرکت غر کلدی بوا عشدرین چین حکومتی کامپو غر حرب اعلان قیلدی و نولا اوروش
لر بولوب ۷۰ م. ۵ هر ده چین عسکری میان مغلوب بولوب پرکنده بولدی. مؤن دین کین
کامپو کوکو دین بوروش قیلیب چرچن خانیتی نی اوزی غر تالم قیلدی و کین چرچن دیار کند
و کاشغر ولایت لر نی هم اشغال قیلدی. بونینگ بیلان تورکستان خصصیده چین غر عرب
اسلام دولتی دین باشقنده بر قوت نیک رقیب پیدا بولدی.

نیت لیک لر کاشغرنی پایتخت قیلیب ۶۹۲ م غرچه یوقاریغی ولایت لر غر حکمدر ایق
قیلدی لر بوردت ایچیدر چین لرغ لر نیت لیک لر بیلان بر نچر نوبت اوروشی اما تورکستان ایلی
سی سیاست یونیردین چین دولتی دین نیت دولتی نی بخشی کوروب و ایما نیت لیک لر غر یاروم
قیلورایدی لر بول باعث دین هر اوروشده چین لرغ لر مغلوب بولور ایسی لر ۹۲ م ده چین لرغ لر
غالب بولوب کاشغر دیار کنر چرچن نی آلدی لر.

شرق ده قوتلوق دولتی و غرب ده تورکش دولتی استیغ ایکی تورک دولتی تور و لوب کوک تورک دولتی نینگ تیریلگانی

کوک تورک دولتی یقینان دین کین چین اسارتیه قالغان تورک لرغ بولاسیرق تولا آخیر
کلور اییدی ، چین امپراطوریدین رتبه لر عنوان لر بیدیر لر منصب لر آنان بعضی خان لر و خاین لر
بو وضعیت دین خوش اییدی لر . فقط چین دین کلکان هر زهره سی نفرت کوزمی بیلان کوروب
رقی سعته و شرف لر می غمادق قالغان عمومی خلق و ملت پرور لر چین اسارتیدین قوتلماق اوچون
طایمه فرصت غم منتظر اییدی لر و فرصت کلکان زمان چین ضدلیغ قوروب استقلال لر می نی حاصل
قیلماق اوچون قول لریدین کلکان کوشش لر نی قیلاور اییدی لر و همیشه تورک پورت لر می نینگ
اویز بوز لریده انقلاب بولوب تور ماقده اییدی . اخیر اوبنده کی ایکی انقلاب موفقیت بیلان چین نی
مغلوب آتیب تورک لر نی اسارت دین قوتلوقدوب کوک تورک دولتی نی نیکی باشلارین تیرگوزدی

شرق ده قوتلوق دولتی

۶۰ - ۱۲۵ هـ - ۶۸۰ - ۷۴۴ م

اورخون ابده لر می دین کول تمکین و تالیقوق آبه لریده یاز بیغان غم کوره کوک تورک حکمدار لر می
نینگ اولادنی دین ایشیش بگ استیغ بیر حکمدار بار اییدی کوشی اونگون شهر می و اطرافنده کی تورک
لرغ چین غم تلین جغت بیلان حکمدار لر قیلور اییدی . مذکور ایشیش بگ نینگ اوغلی ایلتیش
بگ یانیه ۷ کوشی بیک میر قوت توپلاب . ۶۰ هـ ۸۰ م ده اوشتمونت اونگون شهر می غم هجوم
قیلایید شهر ده کی چین لر نی یوق اتمک صورتی بیلان ظهرو اتتی و شوگوننی قوتی ۷۰ تیلیغ بولدی و بو
آز قوت بیلان ایش غم باشلاب بیر نجه کوزده ۷۰۰ تیلیغ عسکر غم ایگ بولدی . بو قهرمان چین ضدی غم
حساب اعلان قیلدی و بو تورک ملتی نی چین ضدی غم انقلاب چیقارماق غم دعوت اتتی .

بونیگ بیلان شمالی مغولستان وہ کی تمام تڑک لرا ایتریش بگ نینگ استقلال بایراتی
 آستیدہ سیرلاش نیلر ایتریش بگ عایدات نشات عنوانی نی بولیر (شہزادہ لرغونیر یلا دور
 خان عنوان (زنیگ آن چوگی دور) ۶۸۲ م وہ ایتریش ایدات ثات تمام مغولستان دین چین عسکر
 لری نی مہدیاب چقاریب تڑک استقلالی نی اعلان اتی دولت ایتریش ایدات ثات نی قاقان
 یلق غراتخاب قبیلدی چین تارخ لری غم کورہ ایتریش قاقان قولوق خان عنوانی نی آلیش دور
 (مبارک پادشاہ دیکم دور) و بو مناسبت بیلان بودولت نی مولس خر قولوق دولتی دیب یاز اور لیکین
 اور خون آبدہ لریاہ بو عنوان نینگ ذکر ییوق دور بلکہ بوا بدہ لروہ مذکور قرمان نی ایتریش قاقان
 دیب ذکر قبلا دور و دولتی نی ہم تڑک دولتی دیب یاز دور ، منہ بو صورت بیلان شرنی کوک تڑک
 دولتی یلگی باش دین تیریلدی ، ایتریش قاقان (قولوق خان) ۷۲ھ ۹۱ م وہ وفات
 اتی اور نیزہ ایسی ناپانغان خان تخت غم چقیقی بوقاپانغان خان نی چین تاریخ لریہ موجود دیب یاز
 یلیب دور قاپانغان خان شرق وہ جم فتوحات قبلیب مانچور و کوری اوک لری نی اشنال اتی را

نجی خریطہ غم قرانولر) غرب توش دولتی

۷۱-۱۲۲ھ - ۶۹۰ - ۷۲۹ م

چین تاریخ لریہ تحریف بیلان قولوقی فتنہ دیب یاز بیلان توش قبیلدی تنگرمی تاغلی
 نینگ شمالیہ غرب کوک تڑک اتحادیسی نی تشکیل قیامغان چونگ اون قبیلہ (بوی) لرنینگ بیری
 دور ، بو توش لری ۷ نجی عصر میلادی نینگ او تر لریہ قبول وایتیش درباری نینگ او تر لریہ
 کی بایلا غلرہ اولتور ویریدی لکین لروہ اویرلر دین کوچوب اسبغ کول نینگ شرقی وہ یرلاشتی لری
 (۱۱ نجی خریطہ غم قرانولر) ، چین بلخ لرغنی کوک تڑک دولتی نی یقینا ندین کین بواون قبیلہ
 دایمانچ سیرلوق و چین بلخ لریلان محارہ قبیلہ قوہ یارشاہ ایسی لرو چین دولتی نینگ بولرنینگ
 اوستیدہ کی حاکمیتی تولادقت لروہ زایل بولوب کپتار ایسی ، اخیر توش قبیلہ سی نینگ

اوج آلہ آئین و باغائرخان عنوانخانی آہستہ آہستہ چونگ پرنفوذ پیدا قلیب
 ۱۷۹۰ء وہ تمام ان قبیلہ نینگ اور سنیوہ حکومت قیلانی باشلاوی چین امپراطوری دین
 نائب لئی صورتیو غرب تورک حکمداری بولغان قوشالو (چین نازنجیوہ آشی ناہین) فی مغلوب
 قلیب چین غرقاچاق غمجبو قیلدی ، اوج الہ باغائرخان نینگ ایکی پانچھی بار ایدی پیری
 غزہ کی لیش قبیلہ نینگ مرکزی بولغان چو دریا بویوہ کی توخماق شہری ایدی بیزیری شترکوہ کی
 لیش قبیلہ نینگ مرکزی بولغان ایلی نینگ شمالیوہ کی یتہ سواو کد سیدو ایدی ۔

بوصورت بیلان اوج الہ باغائرخان غرباً ایچ (سیروریا) جنوباً تگرئی تاغلی شترقا بارکول
 شمالاً غیرغیر بیلاغلی آراسیدو یگی بیر تورک دولتی قوروب غربی کوک تورک دولتی نی تیرگوزدی
 (انچی خریطہ غرقاوسولر) ، اتا تگرئی تاغلی نینگ جنوبی دوہ کی اولکہ روین قوجو ، بولان ، کنگیت
 کوچا ، اوج ، اولکہ لری چین استیلاسی آستیدو ایدی ، فرغانہ وسوغوت خاٹری چین
 غرخان جیریب یریم مستقل حالہ یا شارا ایدی لر ، کاشغر ، یارکند ، ختن ، چوچن ، اولکہ لری
 تیتت بیک لر غنائج ایدی ۔

اوج الہ باغائرخان بوجنوبی تورک یورک لری چین اولا چین وکین چرتیتت استیلاسی نی
 یوق قلیب غربی کوک تورک دولتی نینگ قادیغی حدودی نینگ ہمہ سی نی بیر تورک دولتی نینگ تیلنی
 آستیدو پیرلاشتو ک اورچون برسسی پلان توزدی ۔ بولان نینگ صورتی بوایدی کہ اولاعرب
 وہ کی اسلام عرب عسکری وجنوب وہ کی تیتت بیک لر بیلان پیرلاشیب چین نی کاملاً ہیداب چوقیلاق
 آہین کین تیتت بیک لر نی یوق انمک وموندین کین عرب عسکری نی تورک یورکین مدافعتیلاق
 ، باغائرخان تورا کوشش اردین کین عرب عسکری تیتت بیک لر بیلان چین ضدی غمجبو بیک پیدا قلیب
 چین بیلان اوروشغالی باشلاوی لیکن بوسیر بیک وغیرت چین نینگ اوکو تلوہ کی ذوق العادہ فتی نی
 پیکلمدی اما بواج فوت آراسیدہ قانغان چین قوتی آران اورنغوہ منظرہ سی فی غیبہ محافظہ قیلادی
 وتورکش ویا عرب ویا تیتت بیک لر غمجبو تیلالما دی ۔

فتح قیلدی لو آیدر کین آیلغ تخارستان (قطنخ) دیو قارقی تخارستان (برخشان) ده کی تورک قایلین لری
 نینگ سنیغیم هجوم قیلدی لو تورک لر تولا قنخ اورده شلوه کین کین مغلوب اولوب اسلام دولتی غم جزیر (بلخ) بیر مینای
 بولماق فی قبل ایتبغ علی استقلال لری فی محافظه قیلماق تشریحی میان صلح قیلدی لر . دیندگنستان اسلام
 عسکری فی ایلیب خرف یا نیدگنتی ، موزن کین اخضر بن شمس خوارزم ده کی تورک خانلری غم هجوم قیلدی
 منادیگ لوب یاردی ، مریه بوجورت میان حضرت عثمان نینگ نامه سیدم اسلام عرب عسکر لری اوگوز (آمو دریا)
 بوی غم کلیمب توختادی ، بودا توختوین کین بنی امیه خلیفه لریدن عبدالملک نینگ نامی سنی ۸۰ھ تا یکنی غم
 چم عرب و تورک آراسیدم هم حمار بوللادی و بلکه تخارستان خانلری استقلال لری فی حال قیلیب تورک لر غم
 آزادیات دی لر عبدالملک نامن سیدین اعتبارا تورک کت تازی غم غزوات قیلغان شهر عرب لر ان لری نینگ واقعاتی
 فی تیره ده کی جویان میان قیامیز .

محمد بن ابی صفرة

عبدالملک طرفیندن عراق والی سی بو نغان شهر حجاج خراسان غم والی ایدی و مجلیج نینگ امر سی سینه
 کی هلب بن ابی صفرة اسلام عرب قوماندان لری نینگ ان شهر دوا سی ایدی ، مجلیج مذکور هلب فی خراسان غم
 والی تهمین نسیب تخارستان دوعوت اولکلری غم کی تورک نینگ سنیغ غزوات قیلماق غم قیلدی ، ۸۰ھ
 تا یغیره هلب اسلام عسکر لری میان بلخ ذکلیب گوز (آمو دریا) وین ، بوتوب دریا بوسیدو کی کش قلعی غم هجوم قیلیب
 بولغولنی فتح قیلدی و آندین کین بوغوت اولکه سیدو کی بخارا خانی و ختلان (قزاق کین) خانی میان ایکی میل دورو
 شوب بیج بیری فی فتح قیللادی و مونیگ سنیغ اسلام عسکر لری هر طرفین تورک نینگ هجومی غم مغر و من قالیب
 مد شس سیزه کلکه چچیه قالدغان اوچون هلب تمام عسکر لری فی ایلیب مرفه یا تیرگنتی . هلب مرفه بار بک نوزان ده
 ده وفات آتتی اورنیغرا و علی بیزدین هلب آندین کین فضل بن هلب عالی ولوب درم تورک میان تولا حمار بولدی
 لولور اگر اسلام قوماندان لری نینگ هر کچی درجوه کی لریدن ایدی لرا تورک نینگ سنیغ غزوات فی یگلدی لر
 بیج فتوحات قیللادی لر .

قتیب بن مسلم

۸۶ھ ده مجلیج خراسان غم قتیب بن مسلم آتلغ بیز قوماندان فی والی قیلدی
 قتیب خراسان مرکزی مرفه کلیمب اتخارستان غم یوروشش قیلدی آیلغ تخارستان ده بیزانلیق
 نینگ پاخنچی بولغان قالدغان شهر فی آلدی . بوقت ده تخارستان ده بیری غم دشمن تورک خلیق تورک
 لولور اگر اسلام قوماندان لری نینگ هر کچی درجوه کی لریدن ایدی لرا تورک نینگ سنیغ غزوات فی یگلدی لر
 بیج فتوحات قیللادی لر .

دولت لری با ری قتیبه بود اخلی عداوت دین استفا و قلیب بولورت خاندین ساغینان (حاضر قی
 شغنان) خانی فی اوروش سیزاطاعنی غنه کیر گوزدی و با شقه اوج خان فی آرقه آرقه دین محسوب
 قلیب همه فی جزیه بر مک صورتی بیلان اطاعت قیماق غنه مجبور اتی و قتیبه تحارستان ده کافی مقدار
 ده عسکر قویوب مردونه باندی ۸۷ هـ قتیبه بلخ غنه قلیب و گوز دین او توب با بی

کند شهر می غنه هجوم قیلدی و تورک لر غایت قاتیغ مدافعه قیلدی لر خا که قتیبه باشلیغ تمام
 اسلام کیر لری فی تورک لر ایکی آئی مدت محاصره قیلدی لر و قتیبه و حاج آراسیده خابره کیلدی
 بیر کونی مسلمان لر اوشتو متوت بیر با هجوم بیلان محاصره دین حقیب تورک لر نینگ

او سینه حمله قیلدی غافل حالده تورغان تورک لر مغلوب بولوب شهر غنه کیرب آلماق اوچون آرقه باندی
 لیکن مسلمان لر دین بیر موخچه سی تورک عسکر لری بیلان شهر نینگ آراسی ده کی یول لر فی اشغال
 قلیب آلمان سبب دین تورک لر نینگ تولاسی شهر غنه کیر المای هر طرف غنه قاچتی لر و آغینه
 سی شهر غنه کیرب مدافعه غنه تور دیلر . لیکن بو او تراده مسلمان لر شهر نینگ بیر طرف دین

پسیل فی ینقیاق غنه موفق بولغان ایدی لر شهر امانی سی بونی کوروب جزماً مغلوب بولوش لری
 فی سلیب قتیبه دین مصاحبه طلب قیلدی لر و قتیبه تورک لر نینگ انقیاد قیماق شرطی بیلان اولر
 نینگ مال جان لری غنه امان بر مک صورتی بیلان صلح قبول قیلدی . موندین کین قتیبه

شهر غنه کیردی و مسلمان لر دین بیر می فی با یی کسند غنه حاکم قلیب قویوب یا نیب کنتی
 قتیبه یا لغاندین کین شهر ده بیر شورش پیدا بولوب حاکم اولتور ولدی بو حادثه فی قتیبه آنگلاب
 یا نیب کلب شورش نینگ سببی فی شورش قیلغوجی لر فی تحقیق قیماق دین شهر امانی فی قتل عام
 قیلدی و تمام زرسه لر فی اولجه قیلدی و شهر غنه اوت قویوب تماماً ویران قیلدی بو نینگ بیلان
 سوغوت اولکه سی نینگ آن با یی و آن چیر ایلغ شهری بولغان با یی کسند شهری محو بولدی

بو وقت غنه چه تو تلوک کوک تورک قانانی قاپاغان خان طرفی دین غربی تورک یورت لری غنه عمومی
 والی بولغان کول تکلین مبلت و قتیبه نینگ هجوم لری فی مدافعه قیماق غنه مدخله قیما ی حفظ

تخارستان و حلمان و سوغوت خان لری مدافعه قیلور اییدی ، قتیبه نینگ یوقاری لقی هجوم بیلان
 بای کس شەھری نی دیران قیلیب ایلانی قتل عام قیلغان بیدین کین کول تکین عرب عسکر لری
 نینگ قوتی نینگ زیاده بیکى نە تو شونوب افغە و طیضە سی نی بالذات عہدە سی نە آلماق نی لازم
 کوروب فرغانە و سوغوت تورک لری نی جمع قیلیب قتیبه نینگ ایلگری فتح قیلغان بیلر لری نی
 یانە وروب آلیب اوگور بوسیدە کی تر مر شەھری نە یاریب اویر نی قرار گاہ قیلدی

۸۸ ھ دە قتیبه تمام اسلام عسکر لری نی الیب اوگوز دین اوتوب سوغوت نە هجوم قیلغانی اوروش
 قیلدی و کول تکین قتیبه نینگ اگدی نی توسوب تر مر نینگ یاقینی دە قاتیغ محاربه بولوب اسلام
 عسکر ی مغلوب بولدی و قتیبه قالغان عسکر ی بیلان اوگوز دین اوتوب بلخ دە ہم توختا یالما ی مر نوب
 کتتی ، ۸۹ ھ دە قتیبه دوشتموت سوغوت اولکە سی نە هجوم قیلدی بو هجوم موبینە اولقی سلیدە
 کی دک قتیبه نینگ مغلوبوقی بیلان نتیجە لاندى

بو ایکی مغلوبوق نتیجە سیدە قتیبه ماورا النهر نینگ ایلدی نی اوزوی و حجاج نە تورک لر نینگ شجاعتی
 نی تعویض بیلان یازوی و ماورا النهر نینگ خرلیطە سی نی ایبار دی و تورک لر بیلان ینە محاربه قیلغان
 تختی ر دە عرب عسکر لری نینگ محوبولماقیدین تور قوتتی . یکن حجاج قتیبه نە ملامت قیلیب
 ایننگ غیرتی نی قوزغادی و غایت تولایار دم قوتی ایبار دی و ایران ینگ مسلمان لری نی جہاد نە
 دعوت قیلیب اولردین ہم بک تولایار دم لر کلدی بو قوت لر بیلان ۹۰ ھ ۷۰۹ م دە قتیبه
 بخارا نغە یوروش قیلدی کول تکین بونی آنکلاب از عسکر ی و فرغانە و سوغوت عسکر لری بیلان
 سمرقند دین بخارا نغە یوروش قیلدی قتیبه ایلگری کلپ بخارا نی محاصره قیلغان
 حالده کول تکین تیشیب کلپ مسلمان لر نغە قاتیغ ، هجوم قیلدی غایت دہشتلیک محاربه بولوب
 مسلمانلر قە نغە یا نغە مجبور بولدی لر و بخارا محاصره دین قوتولدی . تا آشام نغە چە اوروش جاری
 بولوب تورک لر مسلمان لر نی سوڑب بخارا دین خلی اوزا قلا شتوردی لر اشام بولوب محاربه توختادی
 مسلمانلر بیر آقین دین اوتوب دوشتی لر کول تکین تورک عسکر لری بیلان بیر ایگیر نغە توشتی

کچھ دہ قتیبہ مسلمان لرنی تورک لرا دستینہ بیر کچھ بافتونی قیماق غہ تشوین قیلور ایدی لیکن بو
 نیکا بیگیلم جبارت نیلاماس ایدی اخیراً آلیغ عسکر لر نینگ تو مانذاتی و کعب بو تشوین نی قبول قیلیب بیر
 فرقه آلیغ عسکر سلیمان آقین دین اولوب باشقه بیر لول سلیمان تورک عسکر لر ی نینگ آرقه سی غہ
 اذ تک غہ موفق بولدی و آرقه دین قاتیغ بحوم قیلدی و غافل حالده ابوخلان خان تورک عسکر لر سی عظمی
 فی لوی تورک پر اگنده بولدی لرو کول تکین اوزی نینگ محافظ عسکر لر سی سلیمان غیثه قایلپ قاتیغ
 اوروشتی و کول تکین آغیر مجروح بولوب عسکر لر سی مغلوب بولدی و فرغانه غہ قاپستی

بو مغلوب لوق نتیجه سیده قتیبہ نینگ مقابلیده بالفوز قالغان بخارا خانی و سمرقند خانی
 و باشقه سعوت و ختلان خان لر سی جزیه برماک و داخلی استقلال لر سی قول لریده قالماق شرطی
 سلیمان قتیبہ دین صلح طلب قیلدی لرو قتیبہ بونی غایت اولوغ بیر طرف بیلیب مذکور صلح نی قبول
 قیلدی . . . موندین کین مذکور خان لر نینگ اطاعتی غہ مراقبت قیماق و جزیه آلماق اوچون
 بخاراده بیر اولی و کافی درجه ده عسکر قویوب قتیبہ مرو غہ یانرب کستی

بو اثنا ده مشرق تو قوز اوغوز و خیمای عیسائی و چین محاربه سی حقیقان سبب دین کول تکین نی
 قاغان قاپاغان خان قرا قوروم غہ قیچقیردی ۵۹۳ ۷۱۲ م ده قتیبہ خوارزم غہ
 بحوم قیلدی قاتیغ اوروش لر دین کین تمام خوارزم خان لر سی جزیه برماک نی قبول اذ تک صوبتی
 سلیمان اطاعت غہ کیدی لرو مگر موندین ایلگری بیر اوروشده قتیبہ نینگ اپنی سی عبد الرحمن نی آیر
 قیلغان . . . ۳ تورک گیت لر سی نی قتیبہ ظلماً قتل عام قیلدی

بو اوروشده سمرقند خانی قتیبہ نینگ اطاعتی نی تاشلاب استقلال اعلان اتتی ۵۹۴ م ده قتیبہ
 سمرقند غہ بوروش قیلدی و سمرقند خانی شدت بیلان مدافعه قیلدی و قاتیغ محاربه لر دین کین قتیبہ
 سمرقند نی فتح قیلدی و شهر ایچیده بیر مسجد بنا قیلدی . . . اسلام تاریخ لر سی غہ کوره قتیبہ
 نینگ بو ظفری بخارا و خوارزم ده مسلمان بولغان تورک لر نینگ یارومی سلیمان حاصل بولدی .
 قتیبہ عبد الدین مسلم آلیغ بیر کشتی نی سمرقند غہ والی تعیین قیلیب لولا عسکر و حکم سیر یانغ قویوب

اوزى مروغە كىتتى ، ۹۳ھ نىنگ خىزىدە قىتئە بىنە تولا اسكەر بىلەن كىلىپ فرغانە غەناجىم
 قىلدى نىجىد خانى قاتىغ اوزوش لىرىدىن كىن مەلۇب بولدى . قىتئە تىخى موشىرق غەناجىم بولسا .
 ۹۵ھ دە كاسان شەھرى نى فتح قىلدى . ئاشىك خانى اوزوش بىزىزىم بىر مەك نى قىول
 اتتى . مەنە شەھىرە سەلام سەب قوماندى قىتئە بىنە سەلم نىنگ تۈرك يۇرت لىرى دە قىلغان مەغسەم
 فتوحاتى بۇدۇر . بۇ خىرقى لىرىدىن كىن قىتئە بىنە بىچ فتوحات قىلغانى ۹۶ھ
 دە بىر دەپتە ۹۷ھ دە اوزى كىرى نىنگ قوللىدە اولتۇرولدى
بىزىزىم نى حەقىقەت

بىلەك كىك كە اسلام تارىخ لىرى نىنگ بەشىمى دە - قىتئە ۹۶ھ دە كاشىرقى فتح قىلدى واو
 وقتە دە اوبۇرت لىرىدىن قول اسىنبدە ايدى قىتئە بىنە سەلم نىنگ مەسكە قىلدى
 آندىغ مۇندىغ - دىگان مەسكەمۇدە اوزون رىوايت لىرى يازادۇر ، بۇ رىوايت غەناجىم بولسا
 بىزىزىم سەلم نى قىلغان بىر خەت نى بىلەن قىلغان بولسا تولا ماسوز لىرىدۇر ، حەقىقەت بۇدۇر كە او وقت دە
 شىرقى تۈركىستان تولىق كۆك تۈرك قاغانى قا پاقان خان غەناجىم بولسا داخلى مەسكە بىزىزىم نى
 لىرىدىن بەشەرت ايدى بىلەن سەلم نى بىچ مەسكەمۇدە سەلم نى بولسا ايدى . قىتئە كاشىرقى لىرىدىن
 تولىق شىرقى تۈركىستان نىنگ بەشىمى نى فتح قىلغان مەسكەمۇدە تارىخى حەقىقەت بىلەن ثابت بولغان بىزىزىم
 دە . قىتئە ۹۶ھ دە مەسكەمۇدە اولتۇرولغانى قىتئە رىوايت دە . اسلام سەلم نى بولسا بىزىزىم
 بىزىزىم بىر خەت سەلم نى بولسا ايدى لىكىن تارىخ دە واقع بولغان مۇندىغ يالغان رىوايت بىلەن گوللايدى
 ھەل سىزىم نى قىول ئاشىك مەسكەمۇدە بولسا بولسا حەقىقەت نى ايتىپ قولىدۇر .

بىنە بىزىزىم نى حەقىقەت

اسلام تارىخ لىرى نىنگ تولا رىوايتى دە قىتئە بىنە سەلم نى اسلام نىنگ چۈنگە فاتىخ لىرىدىن سەلم نى
 غەناجىم بولسا سەلم نى خەت بىلەن يازىلادۇر . لىكىن اسلام تارىخ لىرى نىنگ مەسكەمۇدە لىرى بولسا

بی طرف مورخ لڑائی دور لکھ رہا ہے قتیبہ بن مسلم اسلام فاتح لڑی نینگ بیرنجی تقاریدہ سانالہ لایق
 دور چونکہ آصف بن قیس مہلب بن ابی صفرة و ایننگ دغول لڑی دک مشهور فرماندان لڑو چونکہ شخصیت
 لڑموفق بولالمغان فتوحات غہ قتیبہ موفق بولدی و تخارستان و ماوراءالنہر دہ کی تو نیک و جنگ جوی
 تورک لڑنی مغلوب اتی و بولورت لڑنہ اسلام باریاقی فی تہیکلا دی . ابولونینگ بیلان ہم قتیبہ
 فی اولوغ وعتدس بیرکشی و اسلام دینی نینگ خادمی دیمک جا میدہ ایاس پیرسوز دور .
 چونکہ قتیبہ اسلام دیناسی دہ مثل سیرطالم لیت بیلان مشہور بولغان حجاج نینگ آن پیرنجی اشپنج
 لیک آدمی ایدی و ظلم و ناحق قان تو کمک دہ حجاج دین کیلکی یوق ایدی . تورک پور تیدہ طاعت
 قبول اتکان تورک لڑنی باشقہ لڑنی قور قوماق اوچون مدہش صورتدہ قتل عام قیلیماق و آغان شہر
 لڑنی کوید و رماک و بوللان نالان قیلیماق و مونگا اوخشہ خلق فی اسلام دینی دین لغزت قیلد و اددوغان
 و حشیمانہ معاملہ لڑی بک تولا ایدی او ترا آسیا نینگ آن بای و متور شہری بولغان بای کند شہری
 فی جزئی بیر بہانہ بیلان ویران قیلدی ، تخارستان فی فتح یقغاندہ تالغان شہری نینگ
 ابالی سی فی قتل عام قیلدی ویران فی تاشلاب تسلیم بولغان مینگ لڑچہ آدم فی شہر اطرف میدہ کی
 بول لڑ نینگ بوسیدہ کی درخت لڑ غہ تیرگیگ شیب قیوب اولتوردی . بونینگ شایسدہ کی
 ظلم لڑ و قتل عام لڑ نینگ تعضیلاتی فی مفصل تاریخ کتاب لڑیدہ کور ولسون . الحاصل طاعت
 یقغان لڑنی اولتورماک و اسیر قیلیماق و شہر لڑی نی ویران قیلیماق و مال لڑی نی بوللان نالان قیلیماق
 دک اسلام شرطعتی و ساینیت قانونی دہ نہی قیلیغغان ظلم لڑ بیلان قتیبہ تورک لڑ نینگ کو نکل لڑی
 غہ اسلام دین لغزت قیلیماق دہ و ایما انتقام آتماق اوچون فرصت غہ منظر بولما قدہ بولغان تورک لڑ
 ۹۶ھ دہ قتیبہ اولتور و لگان زمان طاعت فی تاشلاب استقلال اعلان اتی لڑ . فقط سمرقند
 بخارہ شہر لڑیدہ عرب سکری تولا بولوب و ہم بویا کی شہر ابالی نینگ تولا سی مسلمان بولغان لڑی اوچون بویا کی
 شہر غمینیہ اسلام دولتی غہ تابع قالدی لڑ
 اسلام سکری بیلان تورک لڑ کہ آسیدہ کی باجر الرتوبندہ اوز موریدہ ذکر قیلانا دور

قوتلوق تورکش دولت لری و شرقی تورکستان نینگ اعلی واقعه لری قوتلوق کوک تورک دولتی تاسیقلغوجیه -

قاپاغان خان کیرمه توریتیل حکومت سوروپ آسیاده کوک تورک دولتی نی نیگی دین ایجا قیلیدی
 ۷۰۹ م ده کی بخارا محاربه سیده کول تکین مجروح بولوب یاغاندین کین قاپاغان خان عرب لر
 بیلان محاربه قیلادی . بو نیگ سبی بر طرفدین چین بیلان اوروشاق و بر طرفدین مغولستان
 نینگ غربی ده کی قوزغولوز باچوز نینگ جنوبی ده کی خیتایا آتسغ تورک قیلیدی نیگ عیسائی نی بستیغوز و غنم شولوناق ایری
 قاپاغان خان ۹۷ هـ ۷۱۶ م ده وفات قیلیب اورنیغ قوتلوق خان نیگ چونگ اوغلی بیدگا خان
 قاغان بولدی بیدگا خان نینگ وقتیده تورک عسکری نینگ باش قوماندانی اینی سی کول تکین ایری
 (بو قاریده ذکر ایوتتی) . بیدگا خان ۱۱۶ هـ ۷۳۴ م ده وفات اتتی اورنیغ اوغلی ایچن
 خان قاغان بولدی بو ذات نینگ وقتیده قوزغولوز لرینه عیسایان چتقاریب فاتی غه چه بو
 عیسایان دوم قیلیدی . ایچن خان ۷۳۹ م ده وفات قیلیب اورنیغ قوتلوق بیدگا خان قاغان
 بولدی بو ذات ۷۴۲ م ده وفات قیلیدی قوتلوق بیدگا خان نینگ زمانه سیده چین دولتی
 قوتلایب شرق ده تولایر لر نی آلیب کتتی دوخل ده اوغوز بئهل قارلوق قیلیدی لری عیسایان چتقاریدی
 قوتلوق بیدگا خان نینگ وفاتیدین کین اورنیغ اوزمیش تکین قاغان بولدی بو کشتی نی
 چین تاسیخی ده اوسومیش دیب یازادور و اوغوز آبد ه سی ده اوزمیش دیب یازایدور بو کشتی نینگ
 وقتیده چین هجوم لری و اوغوز ، بسمل ، قارلوق عیسایان لری باغتی دین دولت انهتا
 درجده ضعیفلاشتی ، ۱۲۶ هـ ۱۳۴ م تاسیخیده اوغوز ، بسمل ، قارلوق لر بر
 لایشیب قراقروروم شهری غه استیلا قیلیدی لر بو نیگ بیلان ۵۵ میل و ۱۰۰ میل قان قوتلوق کوک
 تورک دولتی سیقلیدی

تورکش دولتی

تورکش دولت ریشی ایچ اله باغترخان نینگ قوتلوق قاغانی قاپاغان خان غه اعلت قیلغانی فی

بیان قیاسدوق . اوج الہ باغا ترخان وفات قلیغوجہ قاپاغان خان نینگ اطاقعی دە تور دی
 ۸۷ ھ ۷۰۶ م دە اوج الہ باغا ترخان اولدی واورنجی اولغی سوادقی خان اولموردی لیکن کین
 چیرانی سی چانو خان خانلق تالاشیب بومنازمت بسی سلیمان آکا واکا آسیدہ اوزون اوروش
 لر بولوب یورت تیغ سیرلیق غہ مبتلا بولدی . اخیراً مینسوخ لری بولغان قاپاغان خان ۹۲ ھ
 ۷۱۱ م دە مذکور آکا واکا نینگ ہر ایک لاسی نی اولمور ب اوج الہ باغا ترخان خاندانی نینگ
 حاکمیتی نی حقیقتی . تورکش دولتی نینگ ایکنجی تاسیسی واقعه لری توبسہ کیلا دور

شرقی تورکستان

بو اوزادہ شرقی تورکستان دین ۸۰ ھ ۷۹۹ م دە قاپاغان خان چین نی سہراب چقارتی
 بیلان شرقی تورکستان نینگ یر لیک خان لری توپ توغرا قاپاغان خان نینگ اطاقعی دە ایدی لر
 وقاپاغان خان وفات قلیغوجہ بولوب وضعیت دوم اتی قاپاغان خان وفات قلیغان دین کین چین
 تیغ لرینہ شرقی تورکستان غہ ہجوم قبیلہ مونذکور سیدہ یعنی ۹۷ ھ دە تورکش استقلالی نی اعلان
 قیلغان سو لو قاغان نینگ غیرتی سلیمان چین تیغ لر مخلوب بولوب قاچتی لر و بوتایخ دین
 ۱۲۲ ھ ۷۳۹ م غہ چہ شرقی تورکستان خان لری تورکش قاغانی نینگ حمایہ سی آسیدہ مستقل
 یا شادی لر تفصیلی توبسہ تورکش قاغانیعی باہیندہ کیلا دور

کوک تورک دولتی نینگ تاریخی و سیاسی و اجتماعی احوالی و مدنیت اثر لری

کوک تورک دولتی نینگ آسیا عمومی مدنیت تاریخیدہ ہم ہر موقعی بار دور . شرقی کوک تورک
 دولتی نینگ ایکنجی خاندانی بولغان قوتلوق سلالہ سی دور پیرین بوکون غہ چہ قالغان اور خون آبدہ لری
 ویسہ سہور بولغان قدیم تورک کتابہ لری نی میراث توپوب قدیم تورک مدنیتی تاریخی غہ نہایت چونگ
 ہر خدمت قیلغان ایدی لر (ہیانی توبسہ کیلا دور) غرب کوک تورک دولتی جزایانی موقعی

نینگ تقاضای سیلان عمومی تاریخچه تخی موجونگ بیرو قیمت کسب اتکان ایدی ، بود دولت
 بایغوز چین دولتی سیلان غنینه ایماس بلکه ایران (ساسانی) دولتی و شرتی روما (بیزانس)
 امپراطور لوتی سیلان هم سیاسی و اقتصادی مناسبت لوده لولدی لر ، ایران و بیزانس با پیخت
 لری نه سفارت هیئات لر ای بارودی لر واد دولت لر دین هم کوک تورک اورده لری نه بفر لر
 کلدی لر . کونجی عصر میلادی نینگ کونجی یارمی ده بایغوز چین
 دولتی غنینه تورقوتوب قالمادی لر بلکه ساسانی و بیزانس دولت لر نی هم فعلاً تیز اتکان بیرو
 قوت نه مالک ایدی (بوسوز لر نینگ تفصیلی یوقاریده اوتتی)

داخلی سیاست

بودرجه ده قولانگان کوک تورک دولتی تقریباً بیرو عصر مدت قدیر غان تا غلر دین ایش (دولفا)
 در بایسی نه چه و آلتی تا غلر دین بهند و نشان حدوی نه چه ساحه نینگ اچسیده کی تمام تورک
 اقوامی نی اوزی نینگ قوتیک حکمتی آستیده بیر لاشور و اداره قیلدی لر و اولکه لوده نظم و
 آسایش نی محافظه اتتی لر و یونظام و آسایش سایه سیده طرفده کی چین ، بهند و نشان ،
 ایران ، روم ، ملت لری آه آسیده تجارت مبادلہ لری و بیر بیر ی نینگ مدنیت و صناعت
 لری دین استفاده قیلدیشاق غایت مکمل بیر صورتده ممکن بولدی ، ایران و روم مدنیت
 محصول لری بولغان تجارت مال لری تورک یورتی نینگ اچسیده کی چونگ و اوزون کاروان لول
 لری دین اوتوب چین و ژاپون نه چه بارودی و او بر لر نینگ مال لری تصای غرب نه چه بارودی .
 بومبادلہ بایغوز تجارت مال لری نه مخصوص بولهای بیر مویچه فکر و دین و مذہب لر نینگ بومملت لر
 نینگ بیر دین نیه بیر نه نشر قیلیندی و بونینگ یگانہ واسطه سی اوشبو تورک یورسیده کی
 آسایش و نظام سیاحت و تجارت آه اویستی ایدی او عصر لوده ایران ده و واج تالقان مانی دینی و بهند و نشان
 ده و واج تالقان بود اویسی نینگ و ترا آسیا نه کلیب اویر دین چین نه اوشبو قبیل دین دور

دولت تشکلاتی

کوک تورک لرینگ دولت تشکلاتی جون لرینگ تشکلاتی غه تولادوشار ایدی - بود دولت هم یوقا یعنی تورک دولت لری دک تولاخان لین دباگ لیک لرینگ چونگ عمومی اینش کرده . سیر رئیس نینگ بایراتی آستیده سیر لاشمکی دین بجات بولغان بیر اتحادیه (کونفدرسیون) دولتی بولوب بوزمانه میزده کی دولت لردک مرکزیت چی دولت ایماس ایدی . کوک تورک قاغانی غه تورک خان لری دباگ لری نینگ اطاعت لری توبنده کی لورت اینش دین بجات ایدی .

(۱) یات دولت لر بیلان محاربه چیقغان قنده هر خان دباگ اوز عسکری فی همراه الیب باریب قاغان نینگ امری آستیده محاربه غه اشتراک اتمک -

(۲) یورت نینگ عمومی تیجلیقی فی محافظه اتمک خصوصیده قاغان نینگ باریغی قطعی بولوب هر خان دباگ بوباریغی غه اطاعت قیلماق غه مجبور ایدی -

(۳) هر خان دباگ معین بیر معتمدارده قاغان خزانة سی غه تارتیج ایبار ورایدی -

(۴) قاغان نینگ امری سیر تیج بیر خان دباگ نینگ یات دولت بیلان دوستانه مناسبت ده بولماقی جایز ایماس ایدی -

موندین باشقه داخلی جارات ده هر خان دباگ اونغوز منطقه سی ده مستقل ایدی وقوشنه لری

بیلان حرب صلح قیلماقده اختیار لیغ ایدی هر خان دباگ نینگ منصبی اوز اولادی غه میراث قالور

ایدی . کوک تورک ددریده ایخان ، یالغوز ، تکین ، شاد ، آبیت شاد ، ایدرات شاد

ترخان ، بوروبق ، چور ، دباگان مشرف عنوان لری بار دور - قاغان خاندانی غه منسوب

شهراده لری فی تکین ، یاکه شاد ، یاکه آبیت شاد ، یاکه ایدرات شاد عنوانی بیلان ایستیلور ایدی اورخون

آیدر لری غه کورده تکین مطلقا شهراده یکلور دوتکین لر بی سیر قسیده و سیر ولایت غه والی بولغان

کشتی شاد و سیر نیچه قبیلله غه ویا سیر نیچه ولایت غه والی بولغان کشتی آبیت شاد ویا ایدرات شاد

عنوانی فی انور اییدی اما یا بغولپوتون محکمت یننگ بیر حصه سیده قانان دین نایب لیس صفتی
 بیلان حکمدار لیس قیلا دورغان شهنزاده غه مخصوص عنوان اییدی - حکومت یننگ چونگ نامور
 لری فی بوریق و بگ عنوانی بیلان تونولور اییدی ، لورت یننگ بیر حصه سیده قانان یننگ
 نایبی (محمودی الی) بولغان کشتی فی یا بغول عنوانی بیلان تونولور اییدی قانان لیس خاندا فی دین
 بولور ایی لورت ده فوق الحاده لغوذ صاحبی بولغان کشتی غه ایلیخان عنوانی بولور اییدی (بولوعنوان
 مثلا شترقی تورکستاندک بیر نچه نالیق دولت بار بیر منطقه ده عمومی لغوذی بار ذات غه مخصوص
 بولوب فقط قانان دین کینچی درجه ده کی رتبه فی افاده قیلا دورغان عنوان دور) باغا ترخان
 ایلیخان دین بیر درجه تون ، ترخان باغا ترخان دین کین ، خان ترخان دین کین ، چور قسیدگی
 غرب کوک تورک دولتی ده حکومت یننگ کتابت و حساب ایس لری یننگ دفتر نامور لری فی قاصفا
 دیر اییدی لر منه بولوقاریده کی معلومات کوک تورک دولتی ده منظم بیداره تشکیلاتی
 بار لیس فی کورساتا دور -

عادات و خلاق

کوک تورک لر ده یعنی مغولستان و آلتای االی سیده خلق یننگ بیر قسی کوچنیک حایسده
 یا شاب حیوان باق و آو اولماق بیلان حیات کچور و اییدی لر بولور تیره دین قیلینغان چادر لر ده
 اولتورور و یا یلان دین یا یلانغ قه کوچ بولور و اییدی لر بیر قسیمی شهر کنت لر ده اولتورور
 ندرهت و باغچی لیس بیلان تیر گلیک قیلور اییدی لر و یاز کونلر دین یا یلانغ قه چچار اییدی لر
 کوک تورک دوریده مغولستان و آلتای لر ده بیچ شهر لوق اییدی دیگان روایت لر غلط دور چونکه
 اورخون و سلنگا و اولون و کرولین و انغز او یا ما (دینی سی) و ایرتیش در یالری و باشقه آقین لر
 و سیده یوز لر چه چونگ کیچیک شهر لر و آباد لیس لر بار اییدی و اورخون آبد لریده بوشهر لر
 دین بیر نچه سی مذکور دور ، حاضر فی زمانه میرده هم بوشهر لر یننگ خرابه لری اشکار دور
 شهر غلٹی تجارت و صنعت بیلان مشغول اییدی لر ، کار و اونچی لیس و کاپنچی لیس غه او خاشش
 شهزاده کورویسی
 www.uighurkitap.com

ایش لرغه مشغول بولغان لر هم تولا ایدی ، تریم یروباغ لر نی سوغار باق اوچون اوستنگ
 وایق و آرزانا نشا قیلما قدده ماہر ایدی لر ، اود وقتده تورک لر نینگ کییم لر ی چین لیغ لر
 ننگ کی غه اوخشا ر ایدی لیکن چین لیغ لر نینگ خلا فیسه کییم لر ی نینگ پیش لر ی نی اوزنگین
 سول طرف نه یورکار ایدی لر . ساچلری نی تو شورا ی اوزون قویا ر ایدی لر . آتغه مینما
 ویراغ ایشلا تمکده بک ماہر ایدی لر کسکین قلیچ لر ی و حیوان لر نینگ موگوز لر ی دین یا سالغان
 یای لر ی و استیقنا ندک آواز بیله دورغان اوق لر ی بار ایدی . آلتون و کوش و جوهر سلان
 زینت بیریلیگان زبیره لر ی بار ایدی ، شراب لر ی قیز ایدی و آریا عرق لر ی نی هم
 ایچا ر ایدی لر . کوک تورک لر غایت شجاعت یک و جنگا و ر بولماقی سلان غایت نسانیت
 چچی و مرو تیک ایدی لر . مثلاً اوزمانه ده کی آتور دکلدان دباشقنه جنگا و ر ملت لر نینگ نظر
 آبدہ لر ی ده مذکور بولغان قتل عام و وحشیانه غارت و تخریب سلان خوشلماق تورک نظر
 آبدہ لر ی دین آنکالغان غه کوره تورک لوده اصلا یوق ایدی . اوزمانه ده اوزی نی مثل سیر
 مدنی آتایدورغان چین دولتی نینگ خواهی اوز یور تیدہ و خواهی تورک یورت لر یده قیلغان
 قتل عام و تخریب و مدہش غارت لر ی سلان چین تاریخی تولا غلیغ دور .

صناعت

کوک تورک لر ارگنه قون ده کی وقت لر یده کان لر دین تیمور چقار باق تیمور دین ہر قسم اسباب لر
 ویراغ لر یا ساقدہ تولا اوستا ایدی لر . چین تاریخی غه کوره کین لوده کوک تورک لر نینگ
 متبوع لر ی بولغان جو جان ناتار قاغان لر ی اولر نینگ بو . صنعت لر ی دین بک تولا فایده
 لانغان ایدی لر . کوک تورک لر دولت قورغان دین کین بو صنعت تخموز یا بده رواج تاپقان
 ایدی . بو دولت دور یده مغولستان و آلتای اہالی سی آلتون و کوش و ہر قسم کان محصول
 لر ی دین ہر تور لوک زرسہ لر یا سیاب باشقنه ملت لر غه ساتقالی باشلا دی . اوزمانه ده کی تورک
 صناعتی خصوصیتہ - ۱۶۶۴ م ده روم امپراطوری جو ستیان نینگ آلدی دین غرب یا نفوس

ایستی خان نینگ حضوری غمہ سفیر لوبوب کلگان زیمارک نینگ کورگان لری کافی شت ہر دور ۔
 زیمارک اپنا دور کہ ۔۔۔ تورک پور تیدہ آلتون دین یا ساغان زسہ لرنینگ صنعتی و نازک لوتی تو
 مملکت لریدہ یا ساغان زسہ لردین ہیچ تو بن قالمایدور ، ایستی خان نینگ سیر خچہ اور لریدہ
 من کورگان آلتون اسباب لرنینگ تولایستی دین حیران بولدوم ، منی ایستی خان مراسم
 بیلان حضور غیہ قبول اتی و بوقبول اور دای تمامایک زیلچہ لروا ایک کورپہ لروا ایک پردہ لرو
 بیلان مزین ایدی و ایستی خان بومزین اور دادہ آلتون تخت اوتیدہ اولتوزوب منی قبول اتی
 بواورد ایننگ زینت و شستی بیزانس امپراطور لوق اور دالری دین کم ایلیس ایدی ، بواوردادہ
 سیر خچہ آلتون قومغان (آخابہ) لرنی کوردوم بوقومغان لرنہ غایت چیرا یلیغ و صنعتکارانہ اویما سیر
 یغ لرو صورت لرقینیب دور بواورد ایننگ تورک لری آلتون دین قاپلانیب دور بواوردادہ
 آلتون دین یا ساغان لوزت طلاس نینگ اوتیدہ اولتوز غوز و لغان غایت حشمتیک آلتون
 تخت تو یولوبدور ۔ بواوردادہ کی آلتون قاپلانیب و قیتمیک بساط لرو آلتون دکوش دین
 ایشانگان حیوان صورت لری فی حیرانلیق بیلان تمامتا قیلیم ، تورک لرنینگ کان محصول لری
 دین ہر تورک اسباب یراغ یا ساغان لری فی یک تولایردہ کوردوم - تو گادی)

تجارت

کوک تورک دولتی دوریدہ تورک لرتجارت ایستی دہ یک ترقی قیغان ایدی لرو بیزانس (روم)
 ایران ہندوستان چین تجارتی کوک تورک لرو زمانہ سیدہ دینا نینگ ان ہم تجارت لری لوبغان
 شرقی و غربی تورکستان الہی سی نینگ انحصاری دہ ایدی و خصوصاً چین نینگ ایک و توار
 (ایک منسوج) لری فی خالص تورکستان سوداگر لری تووخ کاروان پول لری بیلان روم
 ایران و ہندوستان غمہ الیب بادیب ساتار ایدی لرو اولورت لرنینگ تجارت مالی برینی
 تورکستان و چین غمہ کلنوز و رادی لرو ، اود وقتدہ تورک تجارت لری واسطہ سی بیلان یوقاری
 مملکت لرنینگ بری نینگ مالی و مدنی تینہ بری غمہ اوسکانی نینگ اثر لری حاضر فی زمانہ میردہ

مذکور مملکت لر نینگ موزه خانه لر بده بار دور . بو جمله دین لر اپون نینگ قدیم هار دیوی مجیدی
ده کی موزه خانه ده ایران نینگ ساسانی حکمدار لر دی دوریده لر اپون غه کلگان بمر موخچه قچاره بار

دین

دور

بو دور ده کوک تورک لر نینگ دینی قدیمی تورک لر دهنون لر نینگ دینی بولغان نوینن وقا ما دینی
ایدی ، کوک تورک لر بو قاریده کی کوک آسمان و آستیده کی قرار نی مقدر سن سلیب اولر
اوچون قریبلیق قیلور ایدی لر و یسلیده بیر نوبت دینی مراسم لر ی بار ایدی و یسلیده بیر نوبت
آسمان غه عبادت قیلور ایدی لر . اورخون آبد ه لریده کی کنا به لر غه کوره تنگری نی تورک تنگری سی
دیب نایلیب دور و بو آبد ه لر ده قاقین اوصای آبلغ بمر مجبور نینگ آتی یاز یلیب دور
و بو مجبور نی کیچیک باله لر نینگ تری به و محافظه سی انه کفیل دیب اعتقاد قیلینور ایدی و دیمک که
کوک تورک دولتی تور و لوش دین ایگری تورکستان و چین ده و لاج تاپغان بود او مانی دین لر ی
نی کوک تورک لر قبول تمکان ایدی لر ، کوک تورک لر ده کی اولوم و دفن مراسم و آیین
لر نی ذکر اتمک لازم دور . بو مراسم و آیین نی یوغ دیر ایدی لر . بیر کشتی اوله
اولگان اوید ه لر که یا ققوز بولور ایدی و تمام توغقان لر ی بمر دین قوی یا آت و یا کلا تریلیق
قیلور ایدی لر . آندین کین بولور اولوگ بارادی نینگ اطرفیده بر که یقیلیب یغیا شور ایدیلر
بیردت بو حال بیلان نورغان دین کین نینه همه لر ی قویوب آت لر یغه منیب مذکور ادی نینگ اطرافنی
نی تیه نوبت آبلغ حاده چور و لوب هر نوبت ایشیک آلدی غه کلگانه فریاد بیلان یغیا شور ایدی
لر دیوز لر ی نی پیچاق بیلان تیلیب اوردین چقیغان قان لر نی کوز بائش لر ی بیلان آرا لاشتور و ب
آقیتور ایدی لر . اولوگ نی کومک بمر نخچه کون کین بولور ایدی یعنی اوز اعتقاد لریده و دفن
اوچون مبارک سانالا دوغان کون کلگونچه اولوگ نی ساقلا ر ایدی لر و بعضی روایت لر ده ارته
یازده اولگان اولوگ نی کوز ده و کوزده اولگان نی ارته یازده دفن قیلینغان نی کور دوک
دفن اوچون مبارک سانانغان کون کلگانه آلا اولوگ نینگ میدگان و دوشنی کورگان آتی نی

کوبد و روپ کولی فی وجایتده سختی کورگان خصوصی زرسه لگانی دیران لری فی اولوگ سلیمان قوشب
 دفن قیلورایدی لر دفن دین کین تمام حاضر لولغان لرات نه مینیب مزار نینگ چوگره سی فی نینه یا تو قوز
 نوبت چوره لورایدی لر آندین کین فر بلیق لری قیلورایدی لر اولوگان کشی جایتده پنجه دشمن اولورگان
 بولسه شو پنجه تاش و یا باش سیر میکل لری فی قبر اطرافی غمه تیکلارایدی لر بولوتاش و میکل لری بالبال
 دیرایدی لر

اورخون آبد لری

کوک تورک دوریده شرقی (مغولستان) تورک لری ده اوز لری نینگ تاریخی حوادث لری فی
 تاش لرومناره لرو تاش تمام لر غه اولوب یادگار قویماق تولارواج تاپتی دویو یادگار (آبد لری) لرو کوک
 تورک لرنینگ تاریخی معلوماتی فی بیزرگه تیکوزگان نینگ تاشی ده اودقت ده تورکچه تیل نینگ غایت
 ترقی قیلیب ادبی لاشغانی فی کورساتا دور بولآبد لرنینگ ماضیه کشف بولغان لری نینگ مهم راتی
 شمالی مغولستان ده کی اورخون دریا سی نینگ کهنه آقینی بویسیده وقوشو چایدام کولی نینگ
 یایسیده بیر بیر لری دین بیر کیلو متر یاق بولغان ایکی تاش آبد لری (چونگ مناره) دور
 بولایکی آبد لری نینگ بیر لری ۷۳۱ م ده وفات قیلغان مشهور کرل نکین نینگ یادگاری بولماق صورتی
 بیلان ۷۳۲ م ده بنا قیلینغان ایدری و ایکنجی سی ۷۳۴ م ده وفات قیلغان بلیگا قاغان نینگ
 یادگاری بولماق صورتی بیلان ۷۳۵ م ده بنا قیلیندی ، بولآبد لرنینگ اوستیغنه وتورت طرفی
 غمه ماضیه اورخون انجاسی دیلادورغان قدیم تورک انجاسی بیلان تورکچه کتاب لری اولوب لوبدور بولکتا به لری
 نینگ بیر مو پنجه سی بلیگا قاغان نینگ آغزی دین و سیر مو پنجه سی قاغانلیق خاندانی دین بولغان اولورغ
 تکین نینگ آغزی دین یازیلغانی معلوم دور ، بولکتا به لره شرق کوک تورک دولتی نینگ چین
 قویسده قییلغان دین کین کی اسیر لیق دوریده کی ظلم لر و خوار لیق لری فی داو وقتده کی بعضی
 تورک بگ لری و بای لری نینگ عمومی تورک ملتی غمه قیلغان خیانت لری فی و آندین کین ایلمیش
 قاغان نینگ بودولتی فی یانگی باشدین تیرگوزگانی و قوتلوق کوک تورک دولتی فی قورغانی فی

غایت جانلیغ و تاثیر لیک بجات لر بیلان یازیلیب دور بوکتابه لر نینگ بیر قسیمی چین چه دور
 دلو چین چه قسیمی اود وقتته تورک قاغانلیغی غه خراج بیریب تابع لوق حالده یاشاغان چین
 امپراطوری نینجوان چونگ نینگ تیلیدین یازیلغان مرثیه ودرجه لر دین بجات دور و مذکور
 آبده لر نینگ شمالی ده ایلمتریش و قاپاغان و سینگا قاغان لر نینگ زیری بولغان تولوق بگ نینگ
 تیلیدین یازیلغان ایکلی آبده بار دور وینه بولردین باشقه تولاکشی لر نینگ آبده لر ی داوغور آبده
 لر ی شمالی مغولستان نینگ هر بریده داوتر ایه و جنوبی مغولستان کشف بولدی منه بو آبده لر
 حاضر قی زمانه میزده اوقولدی و تورک لر نینگ غایت هم دور شان بستر نایسچی دینا غه اچوق
 معلوم بولدی بوکتابه لر نینگ نایسچی قیمی دین باشقه ادبی قیمی تک چونگ دور

بوکتابه لر دین بعضی بری لر ی خراب بولسه مو تولار اقریر لر ی اوز حالتی بیلان بار دور بوکتابه
 لر دین ایکلی پارچه نی اصل تورک بولغان فلاندا یا لیغ سیاحتی لر ا اور یورت لر ی غه ایلیب یاریب
 فلاندا یا پانچینی هسنکی شهری نینگ علی موزه خانه سیده قویدیلر بو آبده لر دین
 بیر نسخه سی نینگ نسخه سی نی تاپتیم ان شاء الله اودله یه میرده ترجمه قیلیب نشر قیلایم -

شرقی تورکستان نایسچی تورکش دولتی

۹۷ - ۱۲۲ هـ ۷۱۴ - ۷۳۹ م

یوقا بده ایلیغان رجه بیلان قولوق کوک تورک قاغانی قاپاغان خان ۷۱۱ م ده تورکش دولت
 خاندانی نی یوق اتکان دین کین تورکش قبیله سی و باشقه تورک قبیله لر ی آیریلیب هر قبیله اوز
 باشقه بولوب توپ توغرا قاپاغان خان نینگ عالی حاکیمی غه تابع بولوب قالدی لر بو اوترا ده
 تورکش قبیله سیدین سولوخان آلیغ بیر ذات اوز قبیله سی غه خان بولدی
 بو قهرمان اول ده قاپاغان خان نینگ عالی حاکیمی غه طاعت قیلیب آهسته آهسته ایلگه کی تورکش
 دولتی ده داخل بولغان اوز قبیله نینگ همه سی نی بیر لاشتورب لغودی نی آشتور می بوجال ۷۱۶ م
 ده قاپاغان خان نینگ وفاتی غه توغرا کیلیب قالدی قاپاغان خان نینگ اولومی دین کین سولوخان

استقلال ایلان اقبیب دانا ان عنوانی فی آلدی و لو کونلر ده قوجو و آلتی ششهر ننه باجوم قیامتده
بولغان پین مسکری فی مخلوب قیلیب بولورت کر فی اسیر لری تهلاکه سیدین قوتقوز دی

دبیلگا قاغان و کول تکیمن سولوقاغان فی اوزی نه تابع قیلیماق اوچون تولو اولور و شتی لیکن موثق بولا
لمادی ۷۹۸ ۵۷۱۷ مده سولوقاغان عرب لر بیلان بیر متار که عفتد اتتی و عین صدی غننه
تیبست ایک لر بیلان بیر تاجا و معساده سی عفتد اتتی ، بو صورت بیلان سولوقاغان چین

دولتی غننه قورقلوغ بیر دشمن بولدی . لو و ضیعت بوزیدین چین دولتی هر واسطه دین آغدا
سولوقاغان نینگ دوستلوقی فی حاصل قیلیماق اوچون کوبشش قیلور ایدی سولوقاغان چین
نینگ بو دوستلوق معامله سی نینگ صهی بولمای مجبور لوق بوزیدین منافقانه بیر سیاست
ایرک نیلکی فی بلیب اوهم ظاهری بیر دوستلوق کور ساتیب قویار ایدی اما بو دوستلوق پرده
سی استیده چین لیغ لر غننه دایما مشکان چقیقارماق دین بیج تینماس ایدی

قیلیب

سولوقاغان نینگ عرب اسلام عسکر لری بیلان قیلغان محاربه لری

اسلام تاریخ لریده خاقان التترک دیب شهسور بولغان سولوقاغان نینگ اسلام عسکر لری فی مد فعه
اتکانی نینگ تفصیلاتی بو دور قیتیمه بن سلم اولتور و لگان دین کین زید بن هبیب فرسان غننه الی بولدی
وسیمان بن عبد الملک نینگ خلافت دوریده مایغوز سوغدیان (سوغوت) اولکه سی مسلمان
لر نینگ قولیده بولوب تخاریستان و فرغانه و تاشکند اولکه لریده کی تورک خانلری تمام سولو
قاغان نینگ عالی حکیمی نه اطاعت قیلماقده ایدی لر . زید بن هبیب تورک لر بیلان بیج محاربه

قیلمادی چونکه ایننگ بیلان سولوقاغان متار که عفتد اتکان ایدی داو دور ده مسلمان لر
تافاس طرفیده کی خزر آتی بیلان شهسور بولغان تورک لر بیلان محاربه ائکله ایدی لر

۷۹۹ ۵۷۱۸ مده خلیفه سلیمان بن عبد الملک وفات قیلیب اورنیغه عمر بن عبد العزیز خلیفه
بولدی بو ذات نینگ انکی میل لرش آبی لیق خلافت دوریده عرب و تورک آد اسیده اهمیت ایک

اوروش بولمادی فقط سمرقند لیغ لر عمر بن عبدالعزیز نینگ آمدی غنہ بیر مہیات ایباریب
 قتیبہ بیز غنہ غدیر قلیب باعث قیلغا نیمیز دین کین بیزنی اولوتودی و شہر لر میزنی ویران قیلدی
 دیر لر میزنی تارتیب آمدی و بیز بولمادی بولغان جفوقیمیزنی لہب قیلایمیز دیب شکایت و عرض
 قیلدی لر ، خلیفہ عمر بن عبدالعزیز سمرقند والی سی سلیمان بن اسحق غنہ توبندہ کی یارلیغنامہ
 نی ایباردی . سمرقند اہلی قتیبہ نینگ ظلم لر ی دین و اولورنی اوزیر لر ی دین چتقاریب آتقاندین
 عمارت بولغان غیر لوقا لیر دین شکایت قیلدی لر نینگ بولمکتوبوم سنگا تیرکان زمان قاضی نی
 بولور نینگ شکایت لر نی ایشیتماک حتی کیم نینگ طرفی وہ بولسہ ایننگ فائدہ سی غنہ حکم قیماق غنہ
 امر قیل اگر قاضی سمرقند لیک لر نینگ فائدہ سی غنہ حکم قتیبہ قتیبہ غالب بولوشدین ایلگہ کی وقت
 دک سمرقند لیغ لر نی اوز بورت ویراغ و عسکر لر سی بیان قیل بولنگر و بیز لر ہم اودقتہ کی عسکر
 گاہیننگر غنہ یانینگر ، بویار لیغنامہ الی غنہ تیرکان زمان سمرقند قاضی سی جمیع بن حارثی
 شکایت ایشیتماک حتی غنہ حکم قیماق غنہ امر اتی قاضی نینگ حکمی اوشبو صورتہ بولدیکہ عرب لر و
 سمرقند لیک لر اوترا دہ کی تمام صلح و مناسبت لر ی نی لغو قلیب ہر بیر ی اوز عسکر گاہ لر ی غنہ
 چیغسون لر دینگ باش دین یا محار بہ و صلح قیلونلر ، سمرقند و تمام سوغدیان اہالی نینگ
 کتہ لر ی دیدی لر کہ مونداغ بولغان صورتہ حتی محار بہ بولادور و بولمحرار بہ نینگ نتیجہ سی معلوم مہاس دور
 اگر عرب لر غالب بولسہ بیز غنہ نی دین بے عداوت نی قیلا دور و حتی موزیادہ بیز بلاشیمیز غنہ کیلا دور
 بناؤ علیہ بیز لوقا شکایت نی ترک نلکنغہ راضی بولایمیز دیب منازعت نی ترک اتی لر . اگر چہ عرب
 مؤرخ لر ی عمر بن عبدالعزیز نینگ بولحکمی نی دینا سیاستی دہ مثلی اوق بیر انصاف و عدالت دیب
 یاز نافدہ بولسہ لر مو و حقیقتہ شونداغ بولسہ موسوعدیان تورک لر ی غنہ بولعدالت فائدہ قیلمادی
 ، عمر بن عبدالعزیز وفات قیلغان دین کین ۱۰۱ ھ ھدہ سوغدیان تورک لر ی عرب لر نینگ اطاعتی
 نی تاشلاپ سوغدیان دہ کی عرب عسکر لر ی نی مغلوب اتی لر مذکورہ وقتدہ خراسان والی سی بولسان
 سعید الخدری قوتیک عسکر سلیمان کلیب تورک لر غنہ غالب بولوب سوغدیان نینگ تولاراق شہر لر ی نی

قتل عام قتلیدی دولاراق تورک لر قاچیب شرفی تورکستان نه کینتی بو نینگ بیلان سوغدیان نینگ امانی
سی توکاب کنکالی آرز قالدی

سولو قاغان سوغدیان تورک لری نینگ باشی منه کلگان بو قاتلیغ حادثه فی انکلاب اولر نه بار و قلم
اوچون ۱۰۳۰ هـ ده بمرقتند فر پوروش قیلیب عرب لر بیلان تولاقا تیغ اولر وستی لیکن اخیر مغلوب لوب
یاندی ۱۰۶۰ هـ ۷۲۵ م ده مسلم بن حمید آتلیغ بیر اسلام تو مانذانی فرغانه غنه باجوم

قیلیب خجند شهری نی آلدی . بو حالده سولو قاغان تالاس دین پوروش قیلیب مسلم بن حمید
نی مغلوب قیلیب خجندنی یا ندوروب آلدی و خجند یا قلعینی ده بولغان بپرا ووش ده سولو قاغان نینگ
عسکر لری مسلم نی عسکر لری بیلان قورشاب آلدی لر اما مسلمان لر غن و دانه باجوم لوبیلان احاطه بو
چقیق قاچیب کنتی لر ۱۰۸۰ هـ ده خراسان والی سی اسد بن عبداللہ قسری آمو در

دین اوتتی و داوارا دالهنزده شدت بیک بپر حر بی اقدامات نه باشلا ماق فکریده ایدی
بو حالده سولو قاغان تیشیب کلیب قاتلیغ اولر ووش لر دین کین اسد عسکر لری بیلان آرقه نه یا یما نی نه
مجبور بولدی و قاغان هم یا نیب کنتی . و ندکوز تا بحینده اسد بن عبداللہ والی یقین بپر مغزول بولدی
داور نیجه شترس بن عبداللہ والی بولدی . شرسس بولقبند اوصاح بن طرف آتلیغ بپر عالم نی
ماوراءالنهر تورک لری نی اسلام غنه دعوت قیلماق اوچون بولادی صالح بن طرف خلق غنه اسلام
نینگ حقیقتی نی آچوق بیان لر بیلان سلیدوردی بو بولوت نینجه سیده اسلام دینی نینگ حق یقینی ساین
نینگ کالتانی غنه جامع بپر لول چکا ییکلی نی بیگان تورک لر غایت شوق بیلان مسلمان بولغانی باشلا دی
لر و هر یزده مسجد لر بنا و قیلیب ندی و قران اولر و ماق و شتر لوبت حکمی نی اور گانمک طیفه لری نه مشغول
بولدی لر . اسلام شتر لوبتی بو بیجه مسلمان بولغان تورک لر دین جزیه ساقط بولدی . ایکی یل مدت
ایچسیده سوغدیان امانی سی نینگ تولاراقی مسلمان بولدی لر . بو مسلمان لر دین جزیه ساقط
بولماقی بیلان اسلام دولتی نینگ خزانه سی نه کپرا دوغان واروات ده مهم صفت دارده اولر یقین پیدا
بولوب بولسب بیلان خلافت مرکوزی (شام) ده کی جایات اواره لری بیلان منظر اب نه خوشی لر

و اجزای آنست که خزانه داری اشرس بنه بومکتوب فی یازدی که — مایات آزلاب کنشی مسلمان لر نینگ
 قوتی مایات سلیمان دور مینینگ اشیر کنایم چه سوغدیان و باشقہ لوریت لر نینگ ذمی لری (غیر مسلم اهل
 سی) اوزنه غربت لری سلیمان مسلمان بولمهای بلکه جزیه بیریشدین قوتولماق اوجون مسلمان بولمیش لر
 سن بختیق قیلیب غننه قیلغان و تمام فرض لر نی ادا قیلغان و قران یا د قیلغان کنشی لر دین جزیه کله و
 آفرین باشقہ لر دین بئر مسلمان دیگانی عنده قرامای جزیه اقبیل — بویار لیغنا مه کلگان دین کین عملدار
 لر تورک مسلمان لری دین جزیه طلب قیلغانی تور دی لر و اولر بریدی لر . صالح بن طریف او ترا عنده
 تو شوب عملدار لر عنده اعتراض قیلدی و مسلمان دین جزیه کتاق اسلام اصولی عنده مخالف و در دیب سلطان
 اتنی . عملدار لر بوشراض و اعلان عنده اونا مای زور سلیمان جزیه کتاق ده حکم تورغناج صالح بن طریف
 و بئر موچنجه قحی شناس عرب لر و تورک مسلمان لری حکومت نینگ مندی عنده عیسان جیفیادی لر
 اشرس نینگ سمرقند و ده کی یایی بئر حیلہ سلیمان صالح بن طریف فی و بئر سچہ کتہ لر نی تو توب ایلب
 جس قیلدی . و ظلم و قحی سیرتق نی کورگان مسلمان و غیر مسلمان تمام تورک لر بئر لاشتی لر و
 سولوقاغان دین یازدم تیلادی لر . بواوچون ۱۱۰ هـ تاریخیده سولوقاغان تولو اسکیر سلیمان
 غریبی تورکستان عنده اوتوب فرغانه ، تاشکند ، سوغدیان تورک لری نینگ همه سی فی اوزد بایر اتی
 آیقنعه ایلب عرب لر عنده حرب اعلان قیلدی و تمام سوغدیان اولکده سی فی اشغال قیلدی و عرب عسکر لری
 فی ایلب ایب جیفیادی اشرس و جلاو شنه فی انگلاب مرودین بوردوشش قیلیب آل شهری
 نینگ با قینیدین آموحر یا دین اوتی بولوحالده سولوقاغان تیشیب کلپ ادروش باشلاندى و
 اشرس نینگ عسکرى مغلوب بولوب آرقه عنده باندی و بئر متحکم موقع ده بینه عرب عسکرى فی تو طالب
 ادروش عنده تور دی بولوبسته ده قاقان نینگ عسکرى مغلوب بولوب اشرس ایلگیر غلاب باى کتند
 شهری فی آدی لیکن قاقان نینگ عسکرى اشرس فی باى کتندده محاصره قیلیب شهر عنده کیر
 دروغان سونی توختایب آدی لر و عرب عسکرى سوسوز لوقدین هلاکت عنده لوز قودیلر اجزای عرب
 عسکرى اولوم فی باش عنده ایلب قاتیلخ بئر هجوم سلیمان سونی قول لر یغنه آدی لر و بینه بئر کچه با بقوتی

بیلان تورک لر نی شهردین بیر آرز اوز ا طلا شتور دیر ، سولو قانان عرب عسکر لر هی فی غربی
 تورکستان دین حقیق نمه مجبور قیلماق اوچون با می کمد و سمرقند نی اوز عالی بیلان قویوب باشقه
 یول بیلان خراسان نمه یوروش قیلیب خراسان نینگ ان چونگ شهیری بولغان کر چه شهیری نی محاصره
 قیلدی و شهرده کی اهلای و عرب لر دین عبارت بولغان مسلمان لر قایتغ مدافعه قیلدی لر اخیراً قانان بو شهر
 ده کی مسلمان لر نی شهردین حقیق کتمک نه تکلیف قیلدی مغلوب یاردم سیر قانان بو مسلمان لر بو
 تکلیف فی قبول قیلیب شهر دین حقیق تو سیه شهیری نه کنتی لر ، نویدین کین اشرس عرب عسکر لر هی
 بیلان کلبیب کر چه نی قانان دین آجراتیب کماق اوچون محاربه نمه کیر شیه موموفق بولالما ی اخیراً
 اشرس قانان کر چه نی بی طرف بیرگز اذ منطقه عالیبه قویماق و اسیر لر نی تیکشماک شرعی بیلان
 صلح قیلدی و هر اکی لاسی اوز مرکز لر هی نه یانیب کنتی لر ، بونینگ بیلان بالغوز بخارا و بحر قند
 شهر لر هی عینه مسلمان لر قوییده قابلب عربی تورکستان نینگ فرغانه و فصل (قرآگین)
 و بخارستان دوغدیان نینگ تولاراق حصه سی سولو قانان نه تابع لیعتده قالدی

۱۱۱ هـ اشرس خراسان الی المقیدین قیلیب اوز یغنه جنب بدین عبد الرحمن الی بولدی - ۱۱۲ هـ
 ده جنبه بخارستان نه غزات قیلماق اوچون یوروش قیلدی . سولو قانان بونی ایشیتکان
 زمان مسلمان لر نینگ قوییده بولغان سمرقند شهیری نمه یوروش قیلیب اوشهر نی محاصره قیلدی
 و سمرقند امیری سوره بن الحر قانان نی مدافعه قیلماق نه قوتی تیماسلمکی فی سید و رب یاردم تیار
 سید نه قنایغ خط بوللادی . جنبه بو خبر نی انگلاب بخارستان نه هجوم قیلماق فی قویوب
 سمرقند نه یوردی سمرقند نه تورت فرسخ نه قانان برده قانان بیلان اوچو ایشیب
 اوروش بولوب جنبه نینگ عسکر لر نی فی تورک عسکر لر هی آراغه آلدی بو حالده جنبه سمرقند کی
 محاصره ده قانان سوره بن الحر نه تورک لر نینگ آرقه سیدین هجوم قیلماق امری فی بردی سوره ...
 ... اگشی دین عبارت بولغان قوتی بیلان سمرقند دین حقیق تورک لر نینگ آرقه سیدین هجوم
 قیلدی و تورک عسکر ی نینگ مهم برتسی سوره بیلان تو تو شوب قانان سبب بیلان جنبه اصاحه

دین تو تولدی لیکن سورہ تمام ۱۰۰۰۰ عسکری بیلان شہید بولدی اماطہ دین تو قو قو خان جسید
 عسکری بیلان سمرقند غنہ کیری آلدی و قوتی فی تو پلاب مدافعہ توروی ، بو حالہ بولو قو خان
 سمرقند فی قویوب بخارا غنہ پوروش قلیب ایرنی اشغال اتی۔ جسید سمرقند دین حقیقی و
 یانیب کتہک دیبا سمرقندہ توروق خان نینگ بجومی فی مدافعہ اتہک فی تمام قوتی نینگ کالاً
 مو بولماقی دین باشقہ نتیجہ برہ سلیکی فی سلیب آرقہ آرقہ دین خراسان دین یاروم قحچیروی
 تولی یاروم قوتی کلگان دین کین جسید سمرقند فی پوشا تیب خراسان غنہ یاناق اوچون حرب نصیبہ
 اصولی بیلان یوردی سولو قو خان جسید فی قو غلاماق قوتی فی یوق اتہک اوچون تورکش خان
 لری دین بیرنی نینگ قیادتی آسیندہ عسکر بوللادی و سیرورہ وہ اوچرا شیب بک قاتنج اوروش لہ
 بولدی لیکن تو ماندان بولغان خان اوروش اتر آسیدہ اولتورولگان سبب دین تورک عسکری
 مغلوب بولوب تولار اتی اولدی و جسید بونینگ بیلان یوراکلانیب یانیب کتہک تو گول قو خان
 بیلان اوروشقالی باشلادی و خیرا جسید غالب بولوب بخارانی آلدی و قو خان تالاس غنہ
 یانیب کنتی خراسان عسکری بولغان عرب عسکر لری یوقا یعنی جسید تورکش آسیدہ کی
 محاربه کونی فی یوحم اشعب محاربه سی دیب آتادی لہ بولومحاربه دہ بولغان لری بیلان قحچیروی لری
 اسلام تارخ لری نینگ بعضی سی وہ سولو قو خان نینگ بیروغلی جسید نینگ قوی غنہ اسپر توشنی وانی
 عینہ خلیفہ ہشام نینگ آلدیغہ یاروی دیب یازیلیب دور ، بو اوروش دین کین خراسان
 وہ غتاش حقیب عرب عسکری ماوراءالنہر غنہ تعرض قیلامادی و سولو قو خان ہم الہی سیل پیخ لیت
 بیلان توروی . ۱۱۸ھ دہ خراسان والی سی اسد بن عبداللہ القسری خشل (قرا تگین) اولکہ
 یسغہ پوروش قلیب بیرنچہ قلعہ لری آلدی و بو حالہ سولو قو خان شیشیب کلیب اسد فی قاتنج مغلوب
 اتی و اسد قلیج دین آشتقان اسلام عسکر لری بیلان اوگوز (آمودریا) دین اولوب بلنج دہ توخا
 دی سولو قو خان اسد فی تو غلاب اوگوز دین اوتی و بلنج یاقیب بندہ ایگی نوبت قاتنج اوروش بولدی
 و اسلام عسکر لری غنہ تولار یان لری نتی و خیرا قو خان اوگوز بوسیدہ محافظہ لری تعین قلیب تالاس غنہ یانیب

کشتی
 لو محاربه له نتیجه سپیده بخارا و سمرقند شهر لری هم عرب لر نینگ تصفیہ دین
 بوجیب کشتی بونینگ بیلیان اورار النهر نینگ ہمہ سی و تخارستان (طغش بدیشان دین
 عمارت بولغان تورک یورت لری سولوقاغان نینگ حاکمیتی غنہ تابع بولدی . تورکش دولتی
 نینگ انتہا ورحہ کست گروگان وقتی اوشب دور (۱۱۸۵ خریطہ غنہ قرا سولور)

سولوقاغان نینگ فاتنی و تورکش لر ییچیدہ اغمشاش

تورکش دولتی یوقاریدہ بیان قیلینغان وجر بیلیان اون قبیلہ نینگ بیرلاشکانی دین حاصل بولغان بیر
 اتحادیہ دولت ایدی . سیغ کول نینگ غربی دہ کی بشن قبیلہ توپ توغرا سولوقاغان نینگ
 اداره سیدہ ایدی و بولوشن قبیلہ نی قرا تورکش (غربی تورکش) دیلور ایدی . سیغ کول نینگ
 شترتی دہ کی یعنی ایلی ، باش بلین ، بارکول ، ییل ، آلتای دہ کی بشن قبیلہ باغا ترخان غنہ اولغ
 بیر عمومی ایلی نینگ اداره سیدہ بولوب سولوقاغان نینگ حاکمیتی استیندہ ایدی و بولوشن قبیلہ
 سیغ تورکش (شترتی تورکش) آتی بیلیان معروف ایدی . سولوقاغان ۱۱۸۵ دہ کی اورار النهر
 محاربه سغ مشغول بولوب مرکز دین یراق کنتکان کونلر دہ سر بیغ تورکش عمومی ایلی کول چور باغا
 ترخان مہم صورتدہ لغو و پیدا قیلیب قانغان لیق سختی نی لہکاف ہمہ سی غنہ تورکشکان دغنی طرزدہ
 سیغ تورکش لری اوزی غنہ طرفدار قیلیغان ایدی . سولوقاغان ۱۲۱۶ دہ ۷۳۸ م دہ اورار النهر
 محاربه سیدہ مظفر بولوب تمام غربی تورکستان نی اشغال قیلیب یانیب کلکان چاغازہ کول چور باغا
 ترخان غنہ سولوقاغان نی زیارت قیلماق مقصدی بیلیان لیکن قیا اگر فرصت ناپسہ قانغان نی بوق
 لہکاف نتی بیلیان اشخلیک سکر لری دین بیرعت داری نی حمزہ الیب توخاق شہری غنہ کلدی
 وقاغان نی زیارت قیلدی . بیر سچہ کون او تکا دین کین بیر کچیچہ کول چور باغا ترخان اوز
 آدم لری بیلیان قانغان نینگ اوروی غنہ باسقون قیلیب قانغان نی اولتوردی . اسلام تیار سچ
 لری نینگ اوروی غنہ کورہ بولوقاغان نینگ اولتورولگان حادثہ سی نی خراسان والی سی

غایت اہمیت بلان علیحدہ ہشام نے ثبات بردی خلیفہ کو کہ چلو سوخ دشمن دین تو تو لغایغہ شکرانہ
 بحمدہ ہی قبیلہ سو لو قاقان اولونوز و گانزین کین قرانورکش کول چورباغا ترخان نے اوروش
 اعلان انخی لر بویننگ بلان قرانورکش وسیرخ تورکش آر اسیدہ قایغ اوروشکر باشلاندی
 بوفرت دین چین حکومتی استفادہ قبلیب کول چورباغا ترخان نے یاردم بر مک پردہ ہی آسیندہ
 تورکستان نے ہم ہت دارہ عسکر لویلاودی . چین عسکری نینگ یاردمی بلان کول چورباغا
 ترخان قرانورکش لر فی مغلوب ایتب اولر فی اوزی نے تابع ولماق نے مجبور قبیلہ ۱۲۲۰ھ
 ۱۲۹ھ م دین باشلاب کول چور اوزی فی تورکش قاقانی اعلان اتنی -

شرقی تورکستان نے چین نینگ استیلا قبیلغانی

۱۲۷ - ۱۳۲۴ ھ ۷۲۴ - ۷۵۱ م

چین حکومتی کول چور نے یاردم برگان پردہ آسیندہ سیرخ تورکش نینگ شرق حصہ سیدہ (ایلی و
 آتانی) دہ ساکن بولغان قارلوق ، یغنا ، توخسی قبیلہ لر ہی آسیندہ ہم مقدار دہ چین عسکری بوللا
 بوقبیلہ لر فی عسکری اشغالی آسیندہ آدی بوقبیلہ لر قہرمان چیدہ افندہ دین کین چین نے تابع
 ولماق نے مجبور بولدی لر . لوسیب دین کول چور بلان چین آر اسیدہ کی دوستلوق مناسبت
 بوزولدی و اوروش باشلاندی . اچ چیل اوروش دوم قبلیب ۱۲۷ ھ ۱۳۴۴م دہ کول
 چور چین عسکری نینگ قویغہ اسیر تورک و اولمورد
 سیرخ و قرانورکش لر نینگ اوستیغہ استیلا قبلیب اینجہ (سیروریا) بوی نے چہ و شمالدہ آراں
 کولی و خزر نینگ لر نے چہ بایلیغان تمام تورک اقوامی چین لغو دہی آسیندہ کبریت بولدی . و توجو
 آلتی شہر خان لر ہی ہم اوز اوستلری دہ چین ماکیتی فی تو نوماق نے مجبور بولدی لر
 چین نینگ بولاستیلا عسکری نینگ باش فرماندانی کوریا لیغ کا و ہینجی آلیغ برکش ایدی استیلا
 تمام بولغان دین کین کا و سپین چی تورک یورقی نے عمومی والی تعیین قبلیبندی چین مرکزی نے فقط
 لغوی زردہ غینہ افاغلت قبلیب دیکتا تورک حکم سورکدہ ایدی . کاوسین چی تورک لر دین باشقہ

پاڻيسر تانگري دهه کي تڻيت بڙڪ (ڪا بخت) لڙي هم مغلوب ٿيڻ تي غمگين ڪير گوزدي
 تورڪ لڙو فلڪت نه منگلا بولخان فرصت دين اسلام عرب ايسر لڙي استفاده ٿيڻ تڻي تمام غربي تورڪستان
 تي فتح ٿيڻ کان اڳي لڙي پڻي توڻي ٻه ڪيلادور . اود وقت دهه شرقي تورڪستان دين سالادوزخان
 تاشڪند نينگ خاني چين استيلاسي دين قورقوب اسلام ايسر لڙي غم جزيره بڙڪ شرطي بلان اسلام
 دولتي نينگ حمايه سي غم ڪير گان اڳي ٿيڻ غم ٿيڻ دين خراسان عمومي والي سي بولخان نصرين
 سيار ڪا وڻين جي بلان بير عدم تعرض معاهده سي عهد اتي . ليڪن ۱۲۹ هـ دين استبار خراسان
 دهه مشهور باسلم خراساني نينگ انقلابي نتيجه سڀده نصرين سيار مغلوب بولوب ۱۳۱ هـ دهه خراسان و
 غربي تورڪستان اباسلم غم تابع بولدي . ڪا وڻين جي بوفرصت دين استفاده ٿيڻ ۱۳۳ هـ
 ۷ م دهه تاشڪند غم هجوم ٿيڻدي و تاشڪند خاني تي ايسر ٿيڻ خلق تي غايت مددش صورت دهه
 قتل عام بولخان تالان ٿيڻدي توخاق غم پائين ڪلدي و تاشڪند خاني تي چين غم ايسر لڙي و اوڀر دهه
 اودتور ولدي خان نينگ اوغلي خراسان غم قاچيب باريب اباسلم دين پاڻيسر ٿيڻدي -

شرقي تورڪستان نينگ استقلال بولوب نينگ پيل غم چه تورڪستان نينگ چين هجومي دين خاطر جمع بولدي

ڪا وڻين جي نينگ بولوب قاضي حرڪتي تي اباسلم آنگلخان زمان ۱۳۴ هـ دهه زياد دين صلاح آئينغ برڪشي تي
 خراسان و غربي تورڪستان ليغ تورڪ اسڪر لڙي نينگ اوسينغه قوماندان ٿيڻدي تولا اسڪر بلان ڪا وڻين
 جي نينگ اوسينغه بوللادي ڪا وڻين جي قارلوق دهه تاشڪند تورڪ قبيله لڙي دين تولا اسڪر ايسر پاڻيسر
 صلاح بلان اودوشماق اوچون لڙدي تالاس شهر نينگ يا قينبده ايلڪي دشمن اوچر ايشيب اوڻوش
 باشلاندي . سڪريل دين بري چين اساريتدين تو توماق اوچون فرصت غم منتظر تورخان تورڪ
 اسڪر لڙي درجال پير لائيب چين اسڪر غم قاتلغ هجوم اتي لڙي ڪا وڻين جي آران بلش آگنه
 آدمي بلان قاچيب ڪيئي تاشڪند چين اسڪر لڙي نينگ همهي بولايڪي طرف بڙڪ تورڪ اسڪر لڙي نينگ قاتلغ

لری نینگ استیبه جان بردی کاوسین چی سو قاجقا پنجه ایچ یرده توختیا لهای چین حدودی نه
 جانی نی آدی و کین لرده چین امپراطوری نینگ امری بیلان اولتورولدی کاوسین چی نی قاجوزغا
 تورک عسکری نینگ تولاراقی قارلوق قبیلله سبیدن ایدی . لوزینگ بیلان تورکستان دین چین سنیلی
 یقیلدی . لوتارکین دین اعتباراً امینگیل دین زیاده راق مدت چین عسکری تورکستان نه هجوم
 قیلامی ۱۱۷۲ هـ غه چه تورکستان امانی سی چین هجومی دین خاطر جمع لیکده یاشادی لر

لوتاریخ ده غربی تورکستان خاقلیق لری و اسلام

سولوقان اولوب تورکش لر آراسیده دغلی مجادله چیغاندین خراسان والی سی اسد بن عبدالمد
 استفاد قلیب ۱۱۹ هـ ده قتل (قراگیمن) اولکله سی غه غزات قیلدی و قتل تورک لری نینگ چونگ
 قلعه سی نی فتح قیلدی و عسکری لری نی قراگیمن دره لری غه آیریم آیریم تارقاتتی اسلام عسکری لری او
 چرمانان انسان نی اسیر و کوزی غه کور و نگان مال نی اولجه قیلیب امانی نینگ تولاسی شرقی تورکستان
 غه قاجیب کتتی . بو واقعه دین کین اسد والی لیه تیدین معزول بولوب اورنیغه نصر بن سیار
 آیلغ بیرکشی والی بولدی نصر بن سیار خراسان و ماوراءالنهرخان لری بیلان تولامجار به لری قلیب
 هر خار به ده غالب بولوب ۱۲۵ هـ غه چه تمام خراسان و سوغدیان (سوغوت) و قتل و فرغانه و هامکنه
 ده کی تورک خاقلیق دولت لری اسلام عرب دولتی غه جزیه برماک صورتی بیلان تابع بولدی لر .
 بو وقت غه چه اسلام دولتی طرفیدین خراسان و الی سی بولوب تورک یورت لری غه مداخله قیلغان
 اسلام والی لری نینگ انصاف بلغ و دیندار راقی اولشون نصر بن سیار ایدی بو کشتی غربی تورکستان
 خان لری نینگ جزیه برماک صورتی بیلان قیلغان اطاعت لری غه فاعنت قیلیب معین بولغان جزیه نی
 ایستهر لر و ملک مال لر غه ناخنی قول اولزاتما ی تورک لر نی اوزی غه دوست قیلدی و مسلمان
 بولغان لر دین جزیه آلما دی نصر بن سیار نینگ وقتیده اسلام عالم لری ماوراءالنهر غه تولام
 کلیب تورک لر نی پیغمبر علیه السلام نینگ و دش لری غه مطابقی تبلیغ و علمی تر بیه بیلان اسلام غه

دعوت قیلمی لر تورک لر نینگ تولار راقی مسلمان بولدی

شرقی تورکستان ده بیر نچہ مستقل دولت لر فورولغانی

یوقاریده تیلیغان و جہ سلیمان کاؤسین چی قاچقا ندین کین شرقی تورکستان خان لری اوزی چه مستقل بولوب قالدی لر . بش بلیق (اورپوچی) ، ایمل ، آلتای اولکله لریده کی قارلوق قبیلہ سی مذکور اولکله لر ده بیر دولت قوردی لر . قوجو ، قومول ، بارکول ، آلتی شہر ده کی خان لر نینگ ہر بیر اوز اولکله لر ی دە مستقل بولدی لر بو دولت لر دین تانیج نظریدہ ہم راقی قارلوق دولتی ایدی بناظر علیہ قارلوق دولتی نینگ تاریخی نی بیر آرا تفصیل سلیمان بیان قیلماسیز

قارلوق دولتی

قارلوق قبیلہ سی غربی و شرقی کوک تورک حکومتی دە داخل غایت تولاد ہمہم بیر تورک قبیلہ سی ایی چین تاریخیہ بولر نی کوکو لودیب یازادور بولر نینگ بیر قسمی آلتای نینگ شرقی دە کی اوتوگن تاغلری دە اولتور لیدی و شرقی کوک تورک ادارہ سی استیندہ یاشار ایدی بولر نی اوجون آبدہ لریدہ اوج قارلوق دیب یازادور و بیر قسمی بش بلیق و ایمل آلتای نینگ غرب طرفیدہ اولتوروب غربی کوک تورک ادارہ سی نہ تابع ایدی چین استیلا سی دورہ لریدہ چین نہ تابع بولدی لر و چین نینگ نفوذی عاجزلاشقان ولور کس لر چین ضدی نہ قولقان وقتدہ ایکنجی قارلوق لر تور کس لر نہ یاردم بیریب بولسا یہ دە ایسغ کول نینگ جنوب غرب طرفیدہ کی ساحہ لر نہ ہم مقدر دہ قارلوق لر کلیب یارلاشی لر و قولوق کوک تورک دریدہ ہمہ قارلوق لر بو دولت نہ تابع ییدلر سولو قانان نہ سیدہ اوتوگن تاغلریدہ کی لر دین باشقہ تمام قارلوق قبیلہ سی سولو قانان نہ تابع بولوب یانغ تور کس لر دیکان چونگ بش قبیلہ نینگ بیر ایدی سولو قانان اولگان دین کین قارلوق لر چین نینگ نفوذی سستیغہ کیریب قالدی و کین لر دە چین لیغ لر سلیمان ییختی مناسبت دە بولوب قارلوق لر نینگ تولای کاؤسین چی نہ عسکر بولدی ۷۵۱۹م دە کی زیادین صالح و کاؤسین چی آر ایسیدہ واقع بولغان مالاکس محاربہ

سیدہ فاروق رحیم مسکری نی یوق ایتب تکوریلہ بش بلیق ، ایمیل ، غربی آلتای اولکھ
 لریده بیر قارلوق دولتی قوردی لر ، اولوگن تاغ لریده کی قارلوق لر مغولستانده دولت تاسیس
 قیلغان شرفی اولغوز لری ننه تابع باشا ماقده اییدی لر ، ۱۳۰۶ هـ ۷۵۷ م دین باشلاب قارلوق
 دولتی و اولغوز دولتی آراسیده مجادلہ پیدا بولغانی تور دی بوجادلہ لر نتیجہ سیده اولوگن تاغ لریده
 کی قارلوق لر غربی آلتای اولکھ سی غنه کوچ ب کلک غنه یوق بولوب بونینگ بیلان قارلوق دولتی چونگ

قوت غنه ایگه بولدی ۱۳۶۹ هـ ۷۶۶ م ده قارلوق لر غرب غنر پوروش قلیب ایسینغ
 کول طرانی ده کی خانیق بولگ ایک کیچیک دولت لر نی اوزی غنه تابع قلیب شمال آلتای و تپه سودوکو ک چه
 تنگیز (بالناش کول) و دز بابا نیجه (سیروریا) و جنوبا تنگری تاغ لری آراسیده کی تورک یرت لری نی
 اشغال اتتی لر (۲۱ سخی خرطیہ غنه قرا سولر) ، منہ بوضورت بیلان تیکمیل تاپقان قارلوق دولتی
 قراخان لر دولتی قورولغان تارنج غنه معتقل باشادی و قراخان لر دولتی قورولغان دین کین قارلوق لر اولکھ
 دولت غنه تابع بولوب داخلی منتقل بیر یالغوزلوق درجہ سی غنه نوشتی ، دیمک کہ ۲۶۷ هـ ۸۸۰ م غنه
 چه کلاما منتقل قالدی لر قارلوق لر خلیفہ ہارون الرشید زمانہ سیده ۱۷۶ هـ ۷۹۳ م ده فرغانہ غنه
 باجوتم قلیب اولکھ نی آلدی لر لیکن اسلام مسکری کین چه غاب بولوب قارلوق لر فرغانہ نی بوشتاب
 یانین کلدی لر ، ۱۸۹ هـ ۸۰۶ م ده قارلوق خانی اولغوز خانی و جنوبی تورکستان غنه استیلا
 قیلغان نتیجہ ایک لر بیلان بیر لاشیب عرب اسلام حکومتی غنه حرب اعلان قلیب بیر نیچہ نوبت
 اوروش لر بولدی لیکن اودقت ده خراسان عمومی الی سی بولغان نامون (ہارون الرشید نینگ اولغلی)
 تورک لر بیلان سختی مناسبت ده بولغان سیاستی نی توقاتی سببی بیلان قارلوق لر نی مصاحفہ غنه دعوت
 ایتب صلح بولدی . موندین کین قارلوق لر ایچنہ اسلام دینی کیرگالی باشلادی

غربی تورکستان ده کی سامانی تورک اسلام دولتی بیلان قارلوق دولتی آراسیده ۲۳۵ هـ ۸۵۰ م
 طرفیہ دولتا محاربه لر بولدی الی صل قارلوق دولتی سامانی دولتی بیلان خوشنہ بولغانی اوچون اولکی
 دولت آراسیده گاہی صلح و گاہی حرب محاملہ لری واقع بولغانی طبیعی معلوم دور اما بوقوشنہ بلیق

تأثیری ببلایان قارلوق لر نینگ تولاراتی اسلام دینی بیلان مشرف بولغانی ثابت دور
 قارلوق دولتی ۲۶۷ھ ۸۸۰م ده قراخان لر دولتی نینگ اتحادیه سی نده کیریب بود دولت نینگ قوت
 تاپماقی و پیر تورک امپراطور لوقی عالی غه تکلی غه قارلوق لر مهم باردم لر ی بردی لر قارلوق لر قراخان
 دولتی غه تابع بولغان دین کین ایلی دریا سیدین ایتیش دریا سی نده چه چور بولغان تیه سو اولکمه سیده
 داخلی استقلال بیلان یا شادی لر دولور نینگ خانی یا لغو عنوانی بیلان مشرف ایدی . (دنا چنگیزخان زمانه
 سی غه چه داخلی استقلال ایسی محافظه اتنی لر . یته سو اولکمه سی فی حاضر ده روس لر سمیر چینسکی ریا یا تور

آسی شاهر قوجوده کی مستقل کیمیک خان لیتن دولت لر

بوتار سیده شرقی تورکستان ده کی مستقل دولت لر نینگ نجه ایکنلیکی فی تاریخ روایت لر ی و تاریخی اثر لر
 آجوق خبر برسه مو ختن ده ، یارکتنده ، کاشغوره ، کوچاده ، لولان ده ، کنگلیت ده ،
 قوجوده ، مستقل خلیق دولت لر بار ایسی چین تاریخی دین آنکلانا دور (۱۲ سخی خریطه غه قرا سولر)
 و توبنده کی صورنده سیاسی توجیت لر ی و قوت لر ی معلوم بولا دور ، کادوسین چي قاچقان دین
 کین مذکور بورت لر نینگ خان لر ی مستقل بولوشیب بیر بیر لر ی بیلان دوستانه مناسبت نجه ایدی لر
 و شامله کی قارلوق دولتی بیلان و شمال شرقی یعنی مغولستان ده کی اوغوز دولتی بیلان کین لوده
 مناسبت لر ی بخشی ایدی . چین امپراطوری بوتار سیده تورک لر نینگ اوستیغنه حاکم لیتن قلیغوک
 درجه ده قوتی بولغان اوچون موندانغ وقت لوده قیلا دورغان مدارا سیاستی فی قوتوب بوتار سیده
 موجود بولغان اوغوز قان ایسی و قارلوق و کوچا و ختن و باشقه تورک خلیق دولت لر ی نینگ حکمدار
 لر ی غه سوغات لر ایباریب بولر فی اوزی غه دوست قیلماق غه کوشش قیلور ایدی

۷۵۵م تا کینده اونگلوک خان (چین تلفظی آن لوشان) آیتلیغ بیر تورک قهرمان چین نینگ
 شمال و شرق اولکمه لر ی فی شمال اتی ویا کی یل کین اونگلوک خان چین پاتنجی چانگ آن شهری
 غه یوردوش قیلدی امپراطور خون چونگ اوغوز و قارلوق و باشقه تورک حکمدار لر ی غه یالواریب

یاردوم تیلادی اولغور قانغانی اوز اوغلی باشلیغ تولا عسکر یوللادی وقار لوق خان بی هم بیرمقدار
 عسکر سلیمان یاردوم بردی و آئی شهر نینگ آن قوتلیک دولت لری بولغان ختن دین ختن خان
 اوز قیادتی استیده تولا عسکر سلیمان چین غه باردی و کوچا خان بی هم یاردوم قوتی یوللادی
 الحس پوتورک قوت لری شمال دین و غرب دین چین غه کیریب اوز گلکوک خان سلیمان محاربه قیلا تیسلا
 چانگ آن غه باردی لر . بو آرادا امپراطور خوان چونگ اولوب اوغلی چو امپراطور بولوب و بو
 امپراطور چانگ آن دین قاچیب چانگ آن نی اوز گلکوک خان اشغال قیلغان ایدی . یوقاری قی
 تورک یاردوم قوت لری اوز گلکوک خان نی مغلوب قیلیب چانگ آن نی الیب امپراطور چونی قاچقان
 یرمی دین کلتور و بخت ده اولتورغوز بردی لر و بولتورک قوت لری ۳۶۷ م غه چه چین ده تور و
 اوز گلکوک خان نی یوق ایقب سین نی تیغ قیلدی لر ۷۶۲ م ده اولغور قانغانی بوکوک قانغانت لسی لوی سلیمان
 اوز گلکوک خان نینگ اوستیغنه هجوم قیلیب دانی یوق ایقب ایننگ پاتختی بولغان لویانگ (حاضر قی خون)
 شهری نی اشغال قیلیب بیریل ادرده تور دی اولغور دولتی نینگ جنوب بالغوسی (حاضر قی

داخلی مغولستان عمومی الی سی) غه چین امپراطوری چو بیر قیزی نی بردی اولغور دولتی و با شته یاردوم
 قیلغان تورک دولت لری غه چین امپراطوری علاحده علاحده سوغات و تار تیغ بیر ادر وغان بولوب
 تورک یاردوم عسکر لری چین دین یانیب کلدی لر اوزون مدت غه چه چین امپراطور لوقی یوقاری قی
 چونگ کیچیک تورک دولت لری غه تار تیغ بیریب اولر نینگ مشترک لغوز لری استیده یا شادی

آلتی شهر غه نیت لیک لر نینگ ایچنی استیلا سی

۱۸۲ - ۲۰۶ هـ - ۸۰۰ - ۸۲۱ م

نیت دولتی ۷۵۰ م دین استبار ابک قوتلانغان ایدی ۷۶۵ م ده چین غه یوردوش قیلیب
 خاچانگ آن نی محاصره قیلیب یانیب کنتی و همد وستان طرف لری غه هم هجوم قیلغان نلیقی
 روایت قیلان دور منه بوقوت سایه سیده نیت لیک لر ۸۰۰ م طرفیده شرقی تورکستان
 غه یوردوش قیلیب چرچن و ختن و یاکسند ولایت لری نی آلدی لر و کین چه کاشغر نی هم آلدی لر

داوچ و کوچا و گیکت خان لری هم تیبیت یک لر نه باج بر مک نه مجبور بولدی لر . بو استیلا مدتی تقریباً ۲۱ میل دوم قیلدی بولدت ایچیده شرقی تورکستان ده بولغان واقعه لر خصوصیه ایشا نگو دک معلومات یوق دور . ۸۲۱ م ده تیبیت یک لر چین دین مغلوب بولغان نینگ نتیجه سیده فوت لری آزلانان فرصت دین آلتی شهر خان لری استفادیه قیلیب تیبیت یک لر نی هیداب چیقاردی لر

آلتی شهر نینگ استقلالی

تیبیت یک لر نی هیداکان دین کین ختن ، یاکند ، کاشغر ، اوچ ، کوچا ، گیکت چرچن ، خان لری اوز باشقہ اولغی دک مستقل بولدی لر . کین لوده کاشغر خانی اہستہ آہستہ قوتلانیب ختن و یاکند داوچ خان لری کاشغر خانی نینگ عالی نفوذی نه اطاعت اتکان لری معلوم دور ولیکن . ۸۴۰ م نه چه شرقی تورکستان ده واقعه بولغان حوادث خصوصیه ایشا نگو دک معلومات یوق دور . ۸۴۰ م ده شرقی اوغور لری نینگ شرقی تورکستان نه باج بر نی بسی بلیان بولغان حادثه لر نینگ بیانی توبندہ کیلا دور

شرق اوغور دولتی

اولغی دورہ فصل لر دین بیریدیه ایتمیلغان وجه بلیان شمالی منولستان ده بیر لاشیب اوپرده بیر خلیق تاشیس قلیب اوغور آتی بلیان تونولغان بیر تورک زمره سی نی عصری تاریخ کتاب لر ده اوغور قبیلہ سی دیب آتایدور . داوون آبدہ لریدہ بولر نی اون اوغور دیب یازیدور ، بوپرده کی اوغور دولتی اوشبو اوغور لر نینگ کزنجی عصری لادی ده تورغان سینگ دولتی دور ، بیز بو اوغور لر نی شرق اوغور سی دیبیز ، شرق اوغور لری شرقی تورکستان تاریخ ده اهم بیر موقع نه مالک دور لر . بو اوچون بولر نینگ بیرکز تاریخچه سی نی بیان قیلا بیز ، شرق اوغور لری بون دولتی ده دوریدہ اولر نه تابع بیر خلیق حالده یا شادی لر بون دولتی

بیتقیغا نیندین کین کی دوره لرده بولر نینگ حیتده معلومات یوق دور کوک تورک دولتی تور و لغانه
اولر نده تابع قوتیک بیر خالق ایدی کوک تورک دولتی اولایقیغا نده شرق اوغور لری چین حکمتی
آستینغه کیرب قالدیله . ایتلریش قاغان کوک تورک دولتی نی تیرگوز گانده شرق اوغور لری آنگا
تابع بولدیله قاپاغان خان نینگ فایتدین کین شرق اوغور لری بیرونی تانچ میدانی نده حقیقی لری
یعنی ندر وقت دین اعتباراً استقلال نولای نی باشلاب قوتلوق کوک تورک دولتی بیلان خاربه قلیغالی
توروی لری ۷۶۴ مده شرق اوغور لری باقیال کولی نینگ اطراف ده اولتور و غلوق نجهل قبیلده سی
بسیل لری نی چین تانچیده . پایسیل دیب یازادور و اولوگن تاغلریده کی بیر قسم قارلوق لری نی بولور دین
باشقده بیر نجه تورک قومی نی اوزی نده تابع قیلیب ازمیش قاغان نی بیر نجه نوبت مغلوب قیلدی لری
۱۲۶ هـ ۷۶۴ مده شرق اوغور لری ازمیش قاغان نی یوق ایتب قوتلوق کوک تورک دولتی نی
بیتقی لری و اوغور لری قرا قوروم شهری نی آلیب ایورنی پانجخت قیلما ی اورخون دریا سی نینگ غربی
قایی سیده کی قرا بالغا سمون شهری نی پانجخت قیلدی و اوغور خانی اوزی نده قاغان غولانی
نی آلدی و تمام مغولستان و سیبر ده کی تورک لری نی اوزر حکمتی آستینغه اییب غرباً آلتای نده چه و جنوباً
گانسو شنسی حدودی نده چه کنگر بولغان شرق تورک یورت لری بول اوغور قاغانلیقی ده دخل بولدی
(۱۳۳ نخی خریطه نده قرا سولر)

بوشرق اوغور قاغانلیقی چین ده کی اولغلوک خان نیشاسی نی باسیقتورغانی بول کوک قاغان نینگ
۷۶۲ مده لویانگ شهری نی اشغال لگانی بولواقدامات سایه سیده تمام تورک دولت لری بیلان
سیاست یوزیدین بیر لایشیب چین دولتی نی مشترک بیر تورک لهجه سی آستینغه آلبنغانی یوقاریده
اوتتی ، ۷۶۵ مده نیتت لیک لری چین نده هجوم قیلیب چانگ آن نی محاصره قیلغانده امپراطور
چو بولوگ قاغان دین یاردم تیلادی و قاغان در حال هم یاردم سکری پولاب نیتت لیک لری نی
قاچوردی ، شرق اوغور لری بول دولت لری نی قوروشدین ایلگر کی دوره لریده هم غایت
ایگیز نیتت نده مالک لری لری و اورخون و سلنگا دریا لری بوسیده غایت چیر ایلغ شهر لری بار

ایرانی . هنرمند دولتی دوریده و کورک تورک و باشقورتنگری قوتلوق و قانغالیق دولت لر دور لریده .
 تمام مالیات ذکرلری و اداره لرده کی کاتب لیم ایش لر می اوشبو شرق اویغور لر می نینگ قول لریده
 ایرانی . اوغوزخان منته نینگ وزیر می اوغور ایرانی دیگن روایت مشهور دور ، شرق اویغور
 لر می کورک دولتی نی یقینتیب قانغالیق مقامی نی آغادین گین بولر نینگ مدینه نی بیرونی ایلیگر بولار .
 کنتی . مغول تان و گانسو می ران لر می شرق اویغور لر می نینگ مدینت و صنعت و علم اثر
 لریدین تولوغلیغ دور . وکین کی یورت لر می بولغان شرقی تورک تان نینگ شرق حصه سیده
 تاپیلغان شرق اویغور اثر لر می عقل لر نی حیران قیلماقده دور . بیانی توبنده کیلا دور

شرق اویغور لر می نینگ دولتی یقینتیب شرقی تورکستان غمبجرت قیلغانی

شرق اویغور لر می نینگ دولتی غمبجرت بولغان تورک قوم لر می آرقه آرقه دین عیسان لر چقار دور ایرانی لر
 بولوعیسان لر می بایسقتور باق اوچون اوغور قانغانی نینگ مهم قوت لر می صرف بولور ایرانی بولوعیسان لر
 دویم قیلغانچم اوغور دولتی صغیضلا شیب قالدی و عاصی قوم لر نینگ کولچونخ راتی یا ماسوئی (ینی سی
 دریا می) نینگ بوسیده کی قیرغیز لر ایرانی ، قیرغیز لر ۵۲۶ھ ۸۶۰م ده قرابالغاسون شهری
 غمبجرت قیلیب ایلب کنتی لر ، بولونینگ بیلان اوغور لر مغلوب بولوب بیر مینگ میل دین بر می
 یاشانغان اولکة لر می نی بو شایب بجرت قیلماق غمبجرت بولدی لر . شرق اویغور لر می بو حادثه
 نتیجه سیده ایکی قول بولوب آزر اق بیر قول گانسو ولایتی نینگ شمالی غمباریب ایریده بر لاشتی لر
 حاضرده اولر نی چین لیغ لر چه آن فان یعنی وحشی اوغور دیدور . دین لر خفین دیسیرم ، وئولا
 راق بیر قول شرقی تورکستان غمبجرت بولوب اوج ایل (حاضر قی مغربی گانسو) و قول و قوجووش بلیق
 و ایلی و کنگیت و لولان اولکة لریده بر لاشتی لر و او بر لرده کی اصلی امانی غمبجرت قالدیلر
 ایزدنت کین بوهاجر اوغور لر کمنه و اصلی بر لیک تورک لر نی اوز حاکمیت لر می استیغنه ایلب بو اولکة

تولاد گوروشی
 لر نینگ خان لر می اوغور لر دین اولدی
 www.uyghurk.kap.com

کین چو بود ایغورخان لری نینگ بمبسی برخان نینگ اطاعتی نی قبول اتی تر بود چونک خان غ
ایلیتی قوت (صاحب دولت) عنوانی نی بروی لرا اولیغور لچوسید ایگنی ایسی بویر لرا ،
بود ایلیقوت دولتی قراخان لردولتی تورونغونچ کلامار مستقل ایسی ونغوزنی نی کیلیت وکوپانچ کنگور
تکانی روایت قیلانادور وشرق ده ووزومی (حاضر فی لیا نچی) شهری نینگ شرقی کی ووشی اتی فرطشغل
اتی ارو ۲۰۰ میل کین خیتای نوزک دولتی اولیغور لری سدرین ایچیدین میناب چیقاردی .
قراخان لردولتی تورونغاندین کین ایلیقوت لرقراخان لرغ تاج بووب داخلی مستقل حاله کلدی لرد
قراخان لرغ تاج بولغان وقت دین اعتبار اولیغور لرباش ارگون وقورون تلغ نینگ اطرنی ده
بولوب تورونغ تارغ سلسله سی نی سنگیر (سرحد) دیریایدی لرا حالاهم بوآت بتی دورون قراخان
لردوریدو تورپان قمول ایلی آلتای ایمل غربی کانسوز اشهرنی اولیغور پورتنی وکوام الناس بوپورت
لرنی اولیغور دیریایدی لرا ، قراخان لرا سلام غداغل بولغانده ایلیقوت باشلیغ اولیغور لرقراخان لرا
غرضیان چیقاردی لرداوتزاده تولامحاربر لربولوب اخیر اطاعت غکروی لریکین اسلام نی
قبول اندی لرا (بیانی قراخان لر فصلی ده کیلادور) اولیغور لرنینگ داخلی مستقل دولتی ۱۸۰۰
۱۳۵۷م غرچ دوام قیلدی ، ایلیقوت نینگ پانجیتی اولده قوجا اولک سیدوکی قوجا شهری ایسی
بوشهر نینگ خرابسی نی حاضرده عوام خلق دوتیانوس شهری دیدوردو اطرنی ده کی کنت لرنی قراخوج
(قراقوجا) بویلا دور ، کین قراخان لرغ عاسی بولغان وقت دین اعتبار ایلیقوت بش ملیق شهر
نی پادخت قیلدی - بش ملیق لرش قلعه یاکرش شهر ویکدور - بوشهر ملیق شهری حاضر فی اورونچی
شهری دور چین استیلاسی دین کین چین ملیق لرش شهر نینگ اتی نی چین چه غرجه ترقیب ایب اورونچی
دیری لرا . اولش دیکدور روموچی اونی کلمه بولوب مجموعی نینگ مناسی لرش شهر باقله دیکدور

فایده

بیلک کرک کشرنی وغزنی نوزکستان ابالی سی شهرنی کندویراییدی لرایاکنند ، اوزکند ، اوردو اکنند

سوترا (بودا کتبی) انی او یغور غرنی بیلان یازیب تور کچرغ نزهت قیلدی بو کتاب حاضرده اوروپا
موزه خانانز لریده بار دور . بو کتاب بزرگ آتی آلتون پاسوق) در یعنی آنتون ریایت ری بک دور

شرق او یغور لری نینگ مدتی

شرق او یغور لری نینگ سیاسی ووقیعت لری بالغوز بر عصر مقدر لری . پیر زمان بیلان محدود دور
اشغال آنکان یر لری فقط مغولستان و سیبری دین عبارت بولغان تورک اولک لری نینگ بیری اچر قیغ
بولغانی او چون بولز نینگ سیاست اعتباری بیلان کی اتمستی ایگور کی تورک بیری اطور لوق لر دین آردور
لیکن مدنیت و علم و صنعت اعتباری بیلان شرق او یغور لری نینگ نزهت سی مغولستان و ماچور
اولک لریه یاشانغان تمام تورک قوم لر دین تولا اوستون ایگور کی حاضر فی عصر میرده کی علمی تحقیقات حضرت
نیجوسیده معلوم بولوب او یغور مدیتی دنیا مدنیت تاریخیده هم بیری موقع آلمانده دور . قرابانغا
سون شهر می نینگ تاتی لری ده و مغولستان نینگ مختلف یر لریده او یغور لر غه منسوب آبار و صنعت
اثر لری و کتاب لر غایت تولا دور . بو او یغور لر شرقی تورکستان غه کوچوب کاکا ندین کین یرلاشکان
ساحر لریه تولا شهر لر ابا و قیلدی لر . بش بلیق شهری ایگور کی ویران ایدی انی بو او یغور لر یئگی دین
ینا قیلدی لر . و بش بلیق نینگ شرقیده غایت چوگک چیرانغ بیری شهر نایق ایب آنکا چونک بلیق
آت قیلدی لر . بوشهر حاضرده هم بار دور و انی چین بلیق لر کونچینگ (قدیم شهر) آتایدور . ایل و ایل
بلیق و همدینکلاف آتلین ایکی شهر ابا قیلدی لر بوگونگی آنتای دلاقی ده صهی نالاس آتلین بیری شهر
یا مسوی لر اولوب کول لری یاقینیده او صهی و نوبیم و سو لهی آتلین شهر لری هم او یغور لر نای
قیلغانی روایت قیلینا دور اصل بولز نینگ ابا و قیلغان شهر قلمه و ابا بلیق لری بک لادور . و وگونگ نایگ
دین لریا کچونچر سوچور کچو اولک لریه کی ساحر لره اون بش دین زیاده راق او یغور شهر لری نینگ خراب و سیل
لری بار دور و غرنی کانسوده او یغور شهر لر دین خراب بولغان لری هم بار دور و چین چیده او یغور دیمک بولا
دورغان چه آگ کلمسی بوشهر لر نینگ ات لر یغور توشولاقده دور . چه آگ اوچه آگ پا او ده اتمق
شهر لر اوشبو جمله دین دور . شرق او یغور لری نایق بلغان شهر لر نینگ چوگک لاسیکه اون کیمه تری ایگور کیکده

بیر منوچهریناچ مطبوعہ تختہ لری و اسباب لری دور . بو مطبوعہ لرنینگ صورتی بودر که . باسیلا
 ۱۰ زرم بولغان کتاب فی اویغور حرنی بیلان یاخان تختہ لرغا بولوب نختر لرنی متحرک چرخ لرونز لکر آراسیند
 اورونلا شتوروب کتاب باسلامیزی لر . مزه بولگان کوره ادوقت ده چین لیخ لره بولغاندک لریغور
 لره هم مطبوعہ چی ایک سنائی بار یقینی معلوم بولماقده دور . کور ولور که بو اثر لر اویغور لرنینگ غایت
 ایگیز بریدیت غایتکار لری فی ثابت قیلماقده دور . بو اثر لرنینگ حقیقه میر آلمان عالمی ایتا
 دور که . انگلتره ، فرانسه ، آلمانیای ، ده موندان غیر نرسه لر ایچ یوق وقت ده چیر لیخ
 وچوگک بریدیت ایگسی بولغان آتابا لری بیلان تورک لرنینگ فخر قیلماق حق لری بار دور

قدیم زمان لره کی تورک و چین سیاست لریه بیر مطالعه

قدیم زمان لره کی تورک لری چین لیخ لر آراسیده کی تاریخی استیامال لری او شبو شرح
 او یغور لری نینگ اورغون بومیه کی دولت لری یقینان تانخ ده آیاعات دور چوکه موندین کین
 چنگیز خان زمانه سی و تورک آراسیده مهم سیاسی حادثه لر واقع بولغان ایسی بو مناسبت بیلان
 قدیم زمان لره کی تورک لری چین لیخ لرنینگ سیاست لری خصوصیده تاریخ کتاب لریه یازیلغان
 تورک لرنینگ حقیقه کی یالغان بهتان لر چین لیخ لرنینگ حقیقه کی ریاکار لیق لرنینگ حقیقی فی محرم
 او قوغچی لر غرض اتمک مقصدی بیلان چین مؤرخ لری نینگ اوز ازار لر بدین توبنه کی مطالعه
 فی چیتاریب بازامیز ، چین تاریخچید و آندین آلیفغان عصری تاریخ کتاب لریه قدیمی تورک
 لرنی حشی و جنگجوی و غوریز و تالچی ایسی دیب یازیلیب دور . لیکن بینه مذکور چین مؤرخ لری
 تاریخچی لیق وظیفه سی نینگ اداسی غمچور بولوب تورک لر حقیقه کی اوسور لرنینگ محض قلم انتقامی
 بولغان بهتان دین عبارت لکی و تورک سستی نینگ صلح پرور لیک و انسانیت چی ایک و قوغچو لکل
 لوگوک و عورت نفس دین باشقورسه ایسی لکی غمچور قیلماقده دور لر . وین چین مؤرخ لری چین

فی مذیت و صناعت میلان و ایما و تاسمه و چین سستی نینگ سستیلاچی لیت و انسانیت سیز نیک
و جیدر لیک دین عبارت ایگایلیگی غر اغترف انک مجور تیدیه قالماق و دور لر . بو نینگ بیانی بولگی
فصل ده ذکر قیلان دور .

تورک سیاستی صلح پرور لیک انسانیت بیگی لیک ، توغرا اولمکل لوگ لوک ، عزت نفس

هون و جوجان و لوک تورک و باشقہ تورک امپراطور لوق لری میلان چین لیخ لرا ساید کی حرب
صلح واقع لری فی تمام مؤرخ لر چین تاریخ لریدن آلدی اوت تمام تاریخ کتاب لری ده مفصل صورتده
روایت قیلینغان واقعه لره هون لر نینگ دیا جوجان لر نینگ یا لوک تورک لر نینگ چین غر تعرض
قیلغان لری و ایما چین نینگ ظالمانه تعرض لری نینگ مدافعه سی دیا ایننگ مکافاتنی اوچون قیلماق بولغانی
مؤرخ لر نینگ اتقانی میلان معلوم بولادور . چین لیخ لر نینگ سدر چین فی بنا قیلماق غر مجبور بولغانی
تورک لر نینگ غارت و تالان لریدن ساتلاماق اوچون ایدی دیگان سوزیم تورک لر نینگ حقیقه بیر
اتهام دور . سدر چین نینگ بنای نینگ سبی بک ب سبط بر نسه ایدی و او سبب بودور که هون دولتی
نینگ مژش بیر صورتده توغرا نینگ کنکا نیدین او وقتده کی چین امپراطور سی چه انگ غایت میان قور
قرب کتیب اولرنی عسکر قوتی میلان مدافعه قیلماق امکان سیز خیال قیلیب بو قور قوج و خیال چه انگ فی
تورک و چین اولد لری آراسیده غیر قال هر دو بیر مانع پیدا قیلماق بالیخویا سی غر توغرا وی و چه انگ
فقط اوشبو قور قوج و دو ساس دین توغرا نغان بالیخویا سی فی وجود غر چیقارماق اوچون بوسدن فی انشا قیلدور
تورک لرا چین مؤرخ لری و عواقب ناندک خاص تالانچی بخرق بولغان تقدیر ده آندک وحشی
و انتظام سیز تالانچی لرنی چین دک نفوسی قولادیر غ لری مکمل بریلت غایت آسانیق میلان مدافعه قیلادور
ایدی و سدا انشا قیلماق اوچون بیون لرچ آدم لرنی میل لرچ مشقت بک ایش غر سالماق غر بلج حاجت

نو سماک ایدی - بوسدنینگ انشاسی وقتیدر ییم لیون آونیک شختت آستینه اوسکانی نی
 چین تانزنج لری روایت قیلا دور . آری بوسدچه آنک جیات عقیده بکر است حکام وظیفه سی
 نی اواقیب سد اوسنینه قویولغان برلیه دین زیاده راق چین مسکری نینگ هون مسکری نی
 ماز قیلمانی نی آسانلا شتوردی لیکن چه آنک خیال قیلماندک فوق العاده بیلنم بولالادی چونکه لیکن
 روه هون مسکری بوسدننی بیچ کوز غزایلمای اوتابردی لر ، بیر اور و پاس جیچی ای نینگ سد چین
 حقیقه کی مطالعوی نی یازامیز ، سیاحتی ایتا دور که . سد چین نینگ بنای مؤرخ لر گمان قیلماندک
 تورک لر نینگ مافوسی اوچون غنینه یماس دور بلکه نونینگ اصلی سی اوزمان روه شهر لر نی سپیل لر بیلان
 احاط قیلماق و حکمت نینگ حدودی غم قلعو لر و سد لر انشا قیلماق عادتی دین چوقیغان بیر ایش دور
 چونکه موندلغ سد لر اوزمان روه دنیا نینگ هر نقطه سی ده بنا قیلمیورایدی باشته لیده کی سد لر نینگ بعضی
 سی کالمایوق بولوب بعضی سی نینگ ایزلری قالمیش و لیکن شمالی چین نینگ نورپاتی غایت حکم بیر
 نورپاتی بولغانی اوچون چین سدی بوگون غم چه بانی دور - سیاحتی نینگ سوزی نو کادی .
 نورک لر غالب بولغان وقت لیده تمام چین نی مستلمه قیلیب چین نینگ انهایسز ثروت لری نی
 ایگه لک لمانی غم بیچ سریانق بالغان حال ده موچین نی مستلمه قیلا ایلر بلکه چین امپراطوری نینگ تعرض قوتی
 نی ضعیفلا شتورماق غم قناعت قیلادی ارواستقلال نی میقدا اولیر . مغلوب و قوتی پراکنده بولوب اسیر
 نینگ حکیده بولوب قانغان چین امپراطوری صلح نیلر تورک حکمدار لری بولمق نی دره ال قبول اتی
 لر چین نینگ حربی اقدامات قیلمانی امکنه لیه لغوی معلوم بولغان وقت روه تورک لر نینگ قوتی غایت
 زیاده بولم موندن غم فرصت دین استیلا و هجوم اوچون استفاده قیلمای بلکه بوفرت نی لری کی
 قوتش نرت نینگ صلح و آسایش ده باشمانی نینگ مهم پروصتی ییلیب چین غم دستلوق قوتی نی اوزانغان
 لری و چین نینگ داخلی آسایشی نی تأمین قیلماق اوچون مهم یاروم لر نی قیلمالری چین تاریخلر ده تولا دور .
 چین ده چوقیغان بیر خج انشاسش روه خوزیر لیت نی باس قیتمورماق اوچون چین حکمدار لری غم تورک لر

نینگ یاروم قیلغان لری تیپچلیق بولغان زمان چین توپقانی نی بوشتایب اوزالی نه قریوب بیریب
 یانیب چیققا لری وموندن غ وقت دین استفاده قیلماق چین غا استیلا قیلماق فکر یه بولمغان لری
 بو تارخ نی اوقوغا نر نینگ نظر لر دین مکر اوقا دور . و بوهرسی نی چین تاریخی دین ویا آندین آلبتغان
 عصری تارخ کتاب لر دین آنگان روایت لر دور .

تورک چین آراسی یوکی محارب لره تورک لر غالب بولوب چین توپراق لری نی آنگان وقت لره تورک
 لر نینگ چین االی سی نی قتل عام قیلغان ویا شهر لری نی ویران قیلغان غا عاید ایتماغو دک بیر روایت نی چین
 مؤرخ لری ذکر قیلما یور . تورک امپراطور لری چین دین مغلوب بولوب قوتسیر یک زمان لریده بیچ
 وقت چین غا طاعت قیلماق ویا ج برک نی قبول اتمدی لر بلکه اولگو نچه دفعه قیلیب شهر فلیک اولوم
 بیان اولدی لر و شرف سیز سارت حیاتی غا رضی بولما دی لر . چین اطاعتی نی موقتاً قبول ایتکان
 لر بولسه بعضی کیچیک خان لر ویا تورک امپراطور لری غا خیانت ایتکان عامی لر دین عبارت ایدی انا تورک
 امپراطور لر دین بیچ سیری نینگ آملان قیلغانی نی چین تارخ لریده هم دعوا قیلما لیدور .

چین سیاتی استیلاچی لریق انسانیت سیر لریق جیلک لر لیک

تورک لر ضعیفلا شیب چین لر قوت تاپقان وقت لره چین لر یغ لر و حال معابد لر نی بوزوب و
 ایکی مدت نینگ آسایش و راحت نی بیچ نظر غا آکامی تورک یورت لری غا هجوم قیلور ایدی لر . و چین
 لر نینگ تورک یورت لریده قیلغان قتل عام و شهر لر نی ویران قیلماق و مغلوب وینی گناه خلق نی اولتوروب
 آشتانی نی اوز بورت لر دین هیداب چین نینگ یراق یر لری غا وچول لری غا سوروب اوچاره
 لر نی آپچلیق دین یوق اتمک ویا چینلا شتورماق غا قیلغان اقداماتی بک تولادور .

بودوش یانه و ظالمانه سیارت لر نی چین نینگ تعصب و انتقامچی مؤرخ لری اوز کتاب
 لریده فخر بیان ذکر قیلیب خوشلا سناق ره دور لر .

مغولستان اولکه لری بک تولاد و فعل چین قتل عامی و تخریباتی غا اوچرانا عیسی یوقا ریده
 اوتتی . شرتی تورکستانه تمول ، بارکول ، قوجو ، اولان اولکه لری نی بیر نچ دفعه
 چین عسکر لری قتلعم و خراب قیلغانی معلوم دور بوجمله دین یگر مه مقداری

شهر نده ایگه بولغان بولان اولکده سی چین قنقم و خیر ساتی نتیجه سیده کالملا و ایران دچول عالی غنه کلیمش
دور ۱۱۷۲ هـ ۱۷۵۷ م ده چین یلیخ لری پوتون بش بلیش و ایلی اولکده لری نینگ ائالی سی نی
قتل عام قیلیب اشقانی نی چین نده سوروب ایب کتیب بول اولکده لری نینگ بیر سخته میل انسان دین عالی قانلار
دیکن رده آلتی شهر و نورپان دین تراپنجی (دهقان) مهاجر لری باریب اولکده لری نیگی باش دین آدونی نی
شرقی تورکستان ده هر کیم غنه معلوم دور و چین مؤرخ لری هم بول فاجعه نی لذت دقتخار بیلان بیان قلمیش
لر دور چین دولتی اوزی نینگ قوت سیز و قستیده و یا تورک لری نینگ قوتی
زیاده چاخ کرده چین میرا طور لری نینگ تورک لر غنه قیلغان تواضع لری و تورک حکمدار لری غنه و شهر نده
لری غنه و تخاک کیمچیک خان لری غنه قیز لری نی بیر یب چین نینگ نفیس مال لری نی اولر غنه سوغات قیلیب
لر تورغرا کونگل لوک و جوامع و خلق نی اوزی غنه دست قیلیب لر نینگ یوروشی دین ساقلاماق و یا قوت لر
یدین فایده لالماق قشیشی ده بولغان لری نی چین تاریخی دین ایب یوقاریده اولادکر قیلدوق اما چین
یلیخ لر نینگ بوجرک لری دین مقصد لری صلح و آسایش بولمای بلکه قوت نیک اتحاد و سکری قوت اعتباری
بیلان چین دین یوقاری بولغان تورک لر نینگ آراسی غنه نفاق و بیخی سیرتق اوروغی نی ساچماق
غنه یولی آچماق مقصد لری ایدی بولور واسطه بیلان تورک لر نینگ قوتی نی ضعیفلاشتورماق و دولت لری نی
یتیمیت یورت لری غنه استیلا اتمک اصلی مطلب لری ایدی بولور موضوع نی کول تمکین آبره سیده بیلگا
قانان غایت نصیح و هیلانه عبارت لر بیلان آشکلانا دور صلح پرور و تورغرا کونگل لوک تورک لر چین نینگ
بوجله گر یک قیسماق لری غنه اولوشتی لر چین نینگ قوت نیک و مستیده و خواهی ضعیف یقن جا لیده
تورک قوم لری غنه ایما بیر جان دشمنی ایگانلیکی و خواهی حرب و خواهی صلح زمان لریده بیج بیر اناسنت
و تورغرا یقن ملاحظه سیده بولغان طبیقی تاریخ صحیفه لریده انکار ممکن بولمايد درغان بیر لفظه دور
منه بولمطاحه خالص چین تاریخی نینگ برگان معلوماتی دین آلیغان مضموم لر دور بنا و علییه
انصاف قیلغوجی نینگ نظری ده آپ آچوق ثابت بیر دعوا دور

شرقی تورکستان ده قراخان لر دولتی

قراخان لر نینگ اصلی
 و دولت نینگ قور و لوشی

بو دولت نینگ حکمدار خانلارنی نینگ اذترا اسب تا تورک قوم لر ی نینگ قایسی منه منسوب ایگانیکلیک ده مختلف سوز لر بار دور . چین تاریخ لیده بولر نینگ قار لوق قبیلده سی دین ایگانیکلیک نی تخمین قیلا دور

بعضی عصری تاریخ کتاب لریده بولر نی اوغور دپ یازا دور لیکن شرق اوغور لر ی دین ایگانیکلیک نی دیا قید قیلتی اوغور لر نینگ اولادی دین ایگانیکلیک نی بیلا میدور . الحاصل بو سوز لر دیل سینه تجمن بولر دین بشارت بولوب تاریخ نظریده اعتبار نه لینیغورک سوز لر ایماس دور

بو قراخان لر دوریده تألیف قیلنیغان کتاب لر و تاریخی و ادبی وثیقه لر نه کوره بولر نینگ اصلی قیدیم دین مسلسل صورتده کاشغور نه خان بولوب کلگان بیر خاندان دور . مذکور کاشغور خانیق خاندانی اوز لر ی نی قدیمقی قراخان لر دین مشهور بولقا خان (فرا سیاب) نینگ اولادی دین بولوب قیلولر ایلمیر بولوبتبار بیلان اوز لر ی نی باشقه تورک خان لر ی دین یوقارسی تو تار ایدی لر

شرقی تورکستان خانلری ۲۰۶ هـ ۸۲۱ م ده تیبیک لر نی هیلاب چقاریب مستقل بولغان دین لیکن کاشغور خانی آهسته آهسته قوتی نی آشوروب باکیند ، ختن ، اوج اولکه لر ی نینگ خان لر ی نینگ اویغور لغوزدی نی یا یلیق نه موفق بولدی . و بار بارا کوچ خان ی نی هم اطاعت نه مجبور اتی و بولر نینگ بیلان کاشغور خانی تمام آلتی شهر نی بیر دولت اولکه سی قیلیب مهم قوت نه مالک بیر تورک دولتی قوردی .

تنگری تاغ لر ی نینگ شمالیده کی قار لوق دولتی و کوچمه تنگیز (بالخاش کول) طرفیده کی کوچما ، توخسی ، اوزراق ، چگل آلتیغ مستقل قبیلده لر غرب دین ماوراءالنهر ده کی مسلمان سامانی دولتی و شرق دین اوغور دولتی نینگ بجوم لر یفه معروض قایلپ تهلکه ده اییدی لر . تقریباً ۲۵۶ هـ ۸۷۰ م ده قار لوق دولتی دیورقاریقی مستقل قبیلده لر نینگ خان لر ی آرقه آرقه دین کاشغور کی آلتی شهر خانی منه اطاعت معروض قیلیب ایننگ حاکمی سی نه کیردی لر . بونینگ بیلان آلتی شهر دولتی ایکی حصه کلگوب

چونگ بیه توکستان دولتی بولدی . الحاصل کاشغرخانی تنگری تاغلری نینگ جنوب شمالیسه کی
 اودن دین زیاده راق تورک خلیق دولت لری نی اوز بایر اتی آیتده بیرلا شتورب بیر اتحادیه (کونفد
 راسیون) تورک امپراطورلوقی تاسیس اتی و اوزی نده قیمیچی آتا بابا لری نینگ عنوانی بولغان قراخان
 عنوانی نی آلدی . عرب لر ایلیگری کی قاقان لرنی قاقان دیگان دک بوقراخان لرنی هم قاقان لرنک دیب
 یازادور لیر -

دولت نینگ کنگر وکانی

۲۷۲۵۸۰ م ده قراخان لرن تختیده بوقاخان آلتغ بیر فرات اولتوردی بوزات شرق ده
 قوروغ تاغ سلسله سی نینگ جنوبیده کی حاضرده چین چیده لوب (لوپو) دییلا دوغان اولکله لر و چترن
 و آبدال امیران اولکله لر نی اشغال اتی بواولکله لر موندین ایلیگری او یوز ایلیقوتی نده تابع ایدی بونینگ
 بیلان قراخان دولتی و او یوز دولتی مملکت لری آرا سیده قوروغ تاغ سلسله سی حدود بولدی بونینگ
 بیلان قوروغ تاغ نینگ هم بول لری او سیتده کی بعضی بیلر لرنی و بعضی تاغ لرنی سینگردیلک اوز
 مازین قالمیش دور سینگر تور کچه ده سرحد دیکدور . بوقا قراخان شرق ده کی بومملکت
 لرنی کفاندین کین شمالده کی قارلوق و باشقہ خان لرنینگ اطاعتی نی تأمین قیماق و او طرفده هم قوتقا
 قیماق ککریده بولوب حاضر قی توخاق شہری نده یاقین بلا (ساختون شہری نی پانچت قیلدی
 و اینجه (بیردربا) نینگ شرق قایی سی بیلان آرال کولی نده چیه وارال کول دین شرق نده قراب کویچه
 تگنیز نینگ شمالیسه سو دوق تاغلری (حاضر قی سمی پلانسکی) قوشولوب ایر تیش دریا سی
 نده چیه چوز و لغان تمام تورک پورت لری نی اوزر حکیمتی آیتغنه آلدی ، موندین کین او یوزور
 ایدلیقوتی هم بوقا قراخان نده تابع بولماق نی قبول اتی . بونینگ بیلان قراخان لرن مملکتی
 نینگ حردی غربا پامیر تاغلری و سیردربا و آرال کولی و شمالا قیرغیز یا غلری آلتی تاغلری
 و شرقا آلتی تاغلری و یانچونینگ شرقی ده کی دوشی تاغی و جنوبا تگوت خلیقوتی (کوکو)
 و قراگوز تاغ (کیونلون) و قراقرام سلسله لری - نده تثیب کنگرودی (۱۶نجی خرایله نده قراغونلر)

بو قافراخان دین باشلاب قراخان لر نینگ پانجینی ایکی ایری قییش کونلری ده قراخان لر کا شخره اولتوردی
 و یاز کون لرده بلا سغون ده اولتوردی ایری لر انا چختی پانجنت کا شخر ایری دلو مناسبت سیلان کا شخر
 نی اورد اکند دیلور ایری (پانجنت شهر دیکدور) . بو قافراخان نینگ فاتی و ایننگ اوزنیغه
 اولتورغان قراخان لر خصوصیه معلوما تمیز لوق دور و ستوق بغراخان غه چه اولو کان واقعه لر هم
 معلوم ایس دور مگر ستوق بغراخان نینگ ادا سی بارخان بغراخان قراخان ایری بو کشی ۳۰۲
 ده وفات اتتی ، وفات وقتیده اولغی ستوق تکین نارسیده بولغانی اوچون اینی ایسن
 بغراخان نی ولعیهد قیلدی و ایننگ ولعیهدی ستوق تکین بولماق غه وصیت قیلدی
 بارخان بغراخان نینگ فانیدن کین این بغراخان قراخانلین تختیده اولتوردی و آکای نینگ
 وصیتی غه مطابق ستوق تکین نی ولعیهد قیلدی و تورک عنعنه سی غه موافق ستوق نینگ آنا سی نی
 نکاحی غه آلدی لیکن این بغراخان کین لرده ستوق تکین نی ولعیهد لیکدین توشور دیک اوز اولغی
 نی ولعیهد قیلماق حکمی غه توشتی . ستوق تکین غایت هوشیار و هموز بیر شهرزاده بولوب
 یگر مه یاش غه کیرگان وقت لریده حنفی مسلمان بولدی

اوچونجی دوره شرقی تورکستان نینگ اسلام تارینخی

قراخان لردولتی تورولوشدین ایلگری غربی تورکستان تورک لری تمام مسلمان بولغان ایری لر
 قدیم دین شرقی و غربی تورکستان اهلای سی نینگ آراسیده کی ملی بیرلیک فقهصادی رابطه غایت
 قویلیک ایری . و لوغظ طریق و تجارت مناسبتی سیلان بولایکی تورکستان اهلای سی نینگ باریش
 کلیش لری نهایت تولای ایری . مننه بولور اسله لر سیلان اوچونجی عصر بحر ایچیده شرقی تورکستان
 ده اسلام دینی خیلی یاییلغان ایری و بار ابار البصنی عالم لر سودا گر صورتی سیلان شرقی تورکستان
 غه کلیب میکن بولغان اول سیلان خلق نی اسلام غه دعوت قیلماقده مهم فعالیت کورساتتی لر بولونینگ سیلان

شرقی تورکستان وہ اسلام تولد توغلانندی ، لیکن قراخان یعنی خاندانی دیورت نینگ کتہ
 لری مسلمان بولمادی لر . کاشغر دیلا ساغون طرف لریدہ خلق نینگ نصیحتی دین تولد لری مسلمان
 بولغان یعنی روایت قبلینا دور . ۳۲۰ ھ ۹۳۲ م وہ بخارا دہ کی سامانی دولت خاندانی
 غہ منسوب بولغان ابوالنصر سامانی آیتلیغ عالم بیر ذات سوداگر صورتی سلیمان بیر کاروان غہ باش بولوب
 اوز کسند و توروغ آرت بولی سلیمان آرتوچ غہ مکدی و بیر بریدہ پولداش لری سلیمان جماعت بولوب نماز
 اوتا مکدہ ایدی بوجالده آوہنہ چقیغان ستوق تکین اویر غہ کلیت لری بوجاروان نینگ مسلمانی یعنی فی
 یلدی . ستوق تکین منور و حق پرست بیر گیت ایدی ابوالنصر نماز دین فارغ بولغان دین کین نینگین
 ستوق تکین اسلام نینگ حقیقتی فی سوادای ابوالنصر اسلام نینگ حقیقتی فی بیان قبلیدی بولوب بیانات
 ستوق تکین نینگ کونگلی غہ تولد تا ایشیر قبلیدی و ابوالنصر فی بیر سچہ کون آرتوچ دہ تورواق غہ امر اتی و غایت
 مخفی صورتدہ بایغوز اوزی غینہ مسلمان بولدی و کین لردہ اوزی نینگ ایشا سچہ ایک پور لری فی دوست
 لری فی مخفی طرز دہ اسلام غہ گیر گوزدی موندین کین باشقہ مسلمان لری فی اوز طرفیہ تارتقالی باشلاوی
 و بش آلتی آی یچیدہ بیر سچہ یوز کشتی دین بشارت بولغان مخفی بیر یاش مسلمان لری جمعیتی ستوق
 تکین نینگ رایستی آستیدہ تشکیل تاپتی . و ستوق تکین بولباش لری فی کمل بریاعلان لردی
 اخیراً ستوق تکین بوجعبیت اضا لری فی کاشغر شہری غہ مخفی صورتدہ گیر گوزدی و تشکیلات لوزیدین
 اضا لری گیر مہ دین اوز دین کیچیک قطعہ لر غہ ایرلیغان ایدی و ہر قطعہ بیر مہم سکری قشکہ و یا حکومت
 شعبہ سی و یا بیر کتہ شخصیت نینگ اوستیغہ باشقون قیماق غہ مرقیبندی دیوباشقون اوچون معین
 بیر کیچہ نینگ معلوم لوغہ بیر ساعتی تعین تیلدی . بولسلان تعین قبلیغا ندین کین ستوق تکین
 اولدین یایندہ بار قرق یاوری سلیمان کاشغر غہ کیریب ادا گای دادا سی اسپن بغرا قراخان غہ ہمان
 بولوب اوزانہ توشتی . ہجوم اوچون معین بولغان کیچہ نینگ معلوم لوغہ ساعتیدہ ستوق
 تکین مذکور قرق یاوری سلیمان قراخان نینگ یا تقان اوی بی بی بایسبانی اسپر قبلیدی و اور دوا کی
 تکین لر و منصبدار لری نینگ بعضی سی فی اسپر قبلیدی و بعضی سی فی اولتوردی و باشقہ لر غہ باشقون قیماق

نه نامور بولخان قلعه لره هم اوز و طبعه لرینی موقیعت بیلان جبرایله دی لر ، اصل بولکچیه ده ستوق
 تکین کاشغر شهری نی آلدی و نفوسنی نینگ نصفی قدر مسلمان بولخان کاشغر مسلمان لری هر طرف دین
 ستوق تکین نینگ یار دی غه تیشیکالی باشلادی لر و ایکی اوج کون اچسیده ستوق تکین کافی
 درجه ده بیروت توپلاماق غه موق بولدی . لوصورت بیلان پوتون کاشغر اهالی سی ستوق تکین نینگ
 حاکمیتی غه انقیاد اتتی لر . ستوق تکین اوز حکمیتی نی قرار آلدور غان دین کین اوزی نی قراخان اعلان
 قیلیب قهرمان معناسی نی افاده قیلا دورغان . بغراخان عنوانی نی آلدی و مسلمان بولخان خلق نی
 اسلام نه دعوت قیلغالی و غزان قیلغالی توردی . کاشغر و یاکند و اوج و بلا ساغون بارخان
 (ایسغ کول نینگ شرقی) ایالت لریده و قارلوق دولتی اچسیده اسلام دینی بیج مشکلات سیز
 رواج تاپتی . غربی تورکستان ده کی سامانی اسلام دولتی شرقی تورکستان ده اسلام دینی نینگ
 و اسلام علم لری نینگ نشری اوجون قراخان ستوق بغراخان غه تولایار دم لر قیلدی علما لر محدث
 و فقیه لر کاشغر و بلا ساغون غه غربی تورکستان دین تولاکلدی لر ، ستوق بغراخان مسلمان بولخان
 کین بعضی عالم لر آنکا عبداکریم آتی نی بیرگانی معلوم دور . چونکه ستوق بغراخان نینگ قاقوزغان
 آلتون یارماق (طلا) لریده قراخان ستوق عبداکریم عجماتی قاقیلیب دور . بویارماق
 لر دین پیرسونغ موزه خانه سیده بار دور -

ستوق بغراخان نینگ غزات لری

ستوق بغراخان مسلمان بولوب قراخانلق تختی نی آغان دین کین بو وقت غه چیه اسلام غه بیج دخل
 بولغان و بودا دینی نینگ مرکزنی بولخان ختن و کوچا و سیرج لویغورخان لری و اویغور ایتوقنی قراخان
 لری مرکزنی نینگ اطاعتی نی تاشلایب استقلال اعلان اتتی لر و شمالده کی و عراق و یغما و تونسیه قسیده لری
 هم عصبیان غه قوتی لر . قراخان ستوق بولخان لر و قبیله لر نینگ اوستیغه عسکر ایاریب دایما
 غزات قیلماق ده اییدی . ستوق بغراخان اوزی ختن غه لوروش قیلیب تولامحار به لر دین

کین ختن خانی فی مغلوب اتنی ختن خانی عسکر لری بیلان شهر نده قالمیله افعنه توروی و محاصره
 اوزون دویم قیسله مو شهر فتح بولما دی اخیرا قالمغان لر اچسیدین بیر جنگشی (بگ) اوز تالیع
 لری بیلان مسلمان بولوب شهر نینگ اچسیده انقلاب چقاردی و ایننگ یارمی بیلان شهر فتح بولدی
 موندین کین ستوق بغرا قراخان کوچانی فتح قیلدی لیکن بونینگ بیلان هم ختن و کوچا اهلای سی
 تمام مسلمان بولما ی تولاسی قسیم بودائی دین لریده قالدی لر . آندین کین ستوق بغرا قراخان
 او بوزور ایقوتی نینگ اوستینغه قرا شهر لوی و ایلی طرفی بیلان ایکی یول دین عسکر لولاب غایت مددش
 دتوللا اوروش لر دین کین ایقوت مغلوب بولوب اوقسید ک قراخان لیتق مرکزی غنه تالیع داخلی مستقل
 بیر حکومت بولماق وقسیم دین لریده قالماق شرطی بیلان صلح قیلدی . دشالده کی فغانو خوشی
 و اوغراق قبیلده لری اوستینغه هم تولانغزات یوروش لری قیلیندی . یوقا یقوتی غزات کرده اولضر
 سامانی نینگ اوغلی عبد الفصاح تولاشهرت تاپتی و ستوق بغرا قراخان بودات غنه آپت تکین
 غازی غوانی نی بردی -

ستوق بغرا قراخان نینگ وفاتی و موسی بغرا قراخان

۳۴۳ ھ ۹۵۵ م ستوق بغرا قراخان ۲۲-یل قراخان لیتق قیلغان دین کین وفات اتتی و اور نینجه

موسی بغراخان قراخان بولدی موسی بغرا قراخان ستوق نینگ اوغلی دور

ستوق بغرا قراخان وفات اتخان خبری یا بیلغان دین کین ختن لیک لر و او بوزور لر عصیان اتتی لر

موسی بغرا قراخان اولاغتن غنه یوروش قیلیب ختن لیک لر نی اطاعت غنه کیر گوزدی و آندین کین آپ

تکین غازی نی ایلی ده کی او بوزور لر اوستینغه بولاب ایلی در یا سی نینگ شمالیده کی مینگلاق ایلی

(حاضر قی غولوبه لایتی) نی فتح قیلیب او برده کی بودا بتخان غه لری نی ویران قیلدی و او بوزور لر نی مینگلاق

ولایتی دین سوروب چقاریب او برده مسلمان تورک لر نی یرلاشتوردی ایکنجی و یا اوچونجی سیلی موسی

بغرا قراخان آپت تکین غازی نی کنگیت (قراشهر) بوی بیلان او بوزور لر نینگ اوستینغه بولما دی

آپت تکین غازی کنگیت نی فتح قیلیب قوجوغه یوروش قیلدی و مددش اوروش لر دین کین

او یغور را مغلوب بولوب توجو ولایتی نی بدشت تیب نگرسی تا غلری نینگ شایده کی بشن بلیق (اورچی) شہری غباریب ای یقوت اویرنی پاتخت قیلدی . آیت کین غازی توجو ولایتی نی فتح قیلن بدین کین بشن بلیق طرفی غزلبوروش قیلدی . یکن ای یقوت بشن بلیق نینگ جنوبیہ کی نگرسی تا غلری نینگ یول لری نی استحکام قیلیب قوت توپلاب تورغان ایدی . آیت کین غازی مذکور تا غلر ایچبیدہ قایتغ اوروش لرقیلدی دیواوروش شکردین بشن بلیق نینگ ایتکیبیدہ بولغان چونگ بیراوروشدہ آیت کین غازی شہید بولدی و عسکر لری پراکسندہ بولوب میان مغلوب بولدی و بونینگ نتیجہ سیدہ او یغور لرتوجو و کنگیت ولایت لری نی یاندروب آلدی - آیت کین غازی نینگ مراری نسن تاغی ایتکیبیدہ حاضرده معلوم دورعوم خلق آیتنا خوجام دیدور

مارون بغراقراخان

موسی بغراقراخان ۳۸۲ھ ده وفات قیلدی اورنجیہ اوزات نینگ اینی سی مارون خان قراخان یلع تختبیدہ اولتوروب بوسیم بغراقراخان نی آلدی . مارون بغراقراخان بک سیاسی و مدبر بیزات ایدی تخت ده اولتوروب آزدت ده او یغور ای یقوتی نی قطع صورتده اطاعتی غزلبوروشی و باشقہ ایچ بیرخان دیاقبیلہ بگی اطاعت نایشیدہ قالمادی بوسورت سیلان قراخان بلیق اولکر لری نینگ و حلیدہ کامل بیزنجلیق و آسایش قرار تاپتی ، مارون بغراقراخان اوزتابلو کی مسلمان و غیر مسلمان تورک لر دین مرکب غایت قوتلیک و منظم عسکر تیارلادی و بونینگ سیلان دولت نینگ قوتی فوق العادہ زیاده بولوب خارج دین فتوحات قیلماق و مملکت نی کنگر و ننگ بنگ و قعی کلدی

مارون بغراقراخان نینگ غربی تورکستان نی لغمانی و وفات استکانی بو وقتده غربی تورکستان و افغانستان و ایران غہ حکمدار بلیق قیلماقده بولغان سامانی تورک لر نینگ دولتی نینگ مرکزیتی ضعیفلا شیب لغمان دوری نی یا شاماقده ایدی و تابعیہ کی والی لر

و قوماندهان را حقیقت ده سامانی دولت مرکزی نینگ اطاعتی فی تاشلاب هر بری اوز ولایتی ده
 مستقل صورتده حکمدار بولوشوب مملکت پارچه لانا مقده ایسی مذکور الی اردین غزنی والی سی امیر ساق
 بکین (بیکتگین) افغانستان نینگ تولد اراق حصه سی فی ایگه لابل اوز قوتی فی آستوراقه هندوستان
 نه غزات قیلماقده باشلادی و مونیگ اوستیغه سامانی دولت مرکزی بولغان بخارا نینگ بعضی سیاسی
 اداری اینش لری نه مدخله قیلغالی تور دی

مارون بغرا قراخان بولوق قیلماق دوری فی یاشا مقده بولغان دولت غه وارث بولماق نیجالی غه
 تو شوب ۳۸۳ ویردایت ده ۳۸۴ هـ ده فرغانه غه یورش قیلدی و فرغانه فی آلفاندین کین
 سمرقند فی هم آلدی و صونگره بخارا نه یورش قیلدی سامانی حکمداری امیر نوح مغلوب بولوب
 بخارا شهری غه قالمیب قالدی و قراخان بخارانی قاتنج محاصره آستیغه آلدی اخیراً امیر نوح
 مدافعه دین عاجز کلبیحی صورتده بخارا دین قاجیحی و اوگوز دین اوتوب آل شهری غه باریب
 اوردی پایتخت قیلیب پادشاهیت غه اوتوردی . قراخان بخارانی اوردوش سیز اشغال اتی
 و سمرقند فی غربی تورکستان مرکزی قیلیب اوردی اوتوروب ماوراءالنهر نینگ شهر لری
 و اولک لری فی آرقه آرقه دین حاکمیتی آستیغه آلدی . بولصورت بیلان قراخان امیر سیل
 سمرقند ده تور دی . مارون بغرا قراخان غه بیر قاتنج کسل عارض بولوب کوسل نینگ
 اولوم کسل ایگانیلیکی بیلنک کج کاشغر غه یاندی و بولده ۳۸۷ هـ نینگ اولیده وفات اتی
 قراخان یانا دورغان دستیده بر اوردی (موسی بغراخان نینگ اولی) علی بکین فی
 غربی تورکستان غه عمومی والی تعیین قیلدی و آنکا ایلیک خان عنوانی فی بردی (ایلیک خان
 قدیم تورکستان اجه سیده کی اینخان منفا سیده بولوب شاه ایلیک اقرالی دیکدور ،
 بوقا خان زمانه سیدین هتبار آنگری تا غری نینگ ثمالیده کی اولک لری اداره قیلماق اوچون
 قراخان عنق خانانی دین بیز تکین اولک لری نه عمومی والی بولماقده ایسی و ایلیک خان عنوانی بار ایسی
 بول غربی تورکستان ایلیک خانی تعیین بولوب قراخان عنق اولک لری غه غرب ایلیک خانی و شمال ایلیک

خانی دیب ایکی ایک خان پیدا بولدی ، امیر نوح بخارا دین قاجان کونین اعتبار اوقت
 تو پلاماق و امیر ساق تکین و باشقه امیر و والی لر دین یاردم طلب قیلماقده ایردی . و سیر دریا
 نینگ آیامینه کی جندا دنگه سیده اولمور و قلع و سلجوق عیشرتی نینگانی سلجوق بلا سوباشی دین
 هم یاردم اقماقده کوشش قیلور ایردی لیکن بولر نینگ بعضی سی اوزد اعلی امین لر سی نه مشغول و بعضی
 سی قراخان نینگ قوتی دین قور قوشخ ده بولغانلری اوچون امیر نوح غه یاردم سیر الماس ایردی لر
 قراخان نینگ قات خبری شایع بولغان دین کین امیر نوح بخارا غه هجوم قیلماق اوچون تمام قوتی
 نی توپلادی و سلجوق سوباشی اولغی ارسلان بگ نینگ قیادتی آسینده مهم سیر یاردم قوتی ایبار دی
 امیر نوح بوقوت لر نی الیب اوگور دین او توب بخارا غه هجوم قیلدی و بخاراده کی طرفدار لر سی نینگ یاردمی
 بیلان ایکی خان علی تکین نینگ عسکری نی مغلوب قیلیب بخارانی آلدی و ایلگری کی دک بخارانی پاجتنت
 قیلدی ایلیک خان بخارا غه هجوم قیلماق غه تیار لیق قیلغانی باشلادی امیر نوح بونی
 آنکلاب امیر ساق تکین دین یاردم طلب قیلدی ساق تکین تولایاردم عسکری بیلان بخارا غه یاقینلاشتی
 لیکن امیر نوح ساق تکین نینگ چانت قیلماقی دین قور قوتی دور حال و ذیری عبد الله بن محمد بن
 عزیز نی ایلیک خان نینگ آلدی غه ایباریب ایلیک خان بیلان صلح قیلدی دیر طرف دین بومصالحه
 قیلغانی نی ساق تکین غه بیلدور ب ایلیک خان بیلان محاربه قیلماسیلقی و غزنی غه یاماق غه توصیه
 قیلدی . بخارا علیه ساق تکین ایلیک خان و امیر نوح نینگ مصالحه سی غه رضی لیق کورساتک و غزنی
 غه یاماق غه مجبور بولدی بومصالحه نینگ مزجیمچه بخارا دمرست آراک سیده کی قطوان چولی
 اوززاده فاصله بولوب قطوان نینگ غزنی امیر نوح غه و شترتی ایلیک خان غه تابع بولدی

قراخان یوسف قدر خان

بارون بجز قراخان و قات اتکان دین کین و سیمبیدی بولغان اولغی یوسف تکین قراخان لیق تختیده اولمور
 و قدر خان مروانی فی آلدی (قدر خان قدیم تورکچه دمستدر و لغو و لونغ پادشاه و دیکدور . بعضی

مؤرخ لر خیال قلیغا ندک قدرت دین مشتق بولغان عبرتجه کلمه ایما سردور دیوان لغات الترک فی کورسوتلر' یوسف قدرخان تخت ده اولتورد ب آرنکونده ۳۸۷ هیننگ آخزیده میس لوج وفات قیلیب اولر نعیبه اولغلی منصور پادشاه بولدی . وندکوز میل ده میس ساق تکین بلج یا قیسینده وفات قیلیب ایننگ ایکی اولغلی اسماعیل محمود (مشهور سلطان محمود غزنوی) دادالری نینگ تختی تی تالاشیب محاربه نده تورخان ایدی لر . اولده ایلیک خان دایمیر منصور آه اسیده ایلیگر کی مصالحه بوجیچ مناسبست یختی ایدی . امیر منصور حکمدار لیت غه لیاقتی لوق غافل بیر شهزاده ایدی بولوب سبب دین یورت کتله لری ایننگ دین یوز او بوروب دیله . بولکته لر دین وزیر عبد الدین محمد بن عزیز دسکر قوماندانی فایق باشلیغ لرقراخان یوسف قدرخان نینگ حضور ی غه بولمصور - اسپجانی نینگ ریاستی آسینده بیر سیات ایباریب قدرخان نه سعیت عرض اتتی لر و امیر منصور دین بخارانی آلتاقی تی آلتاس قیلدی لر قدرخان بو آلتاس تی قبول قیلیب سمرقند ده کی علی تکین ایلیک خان غه بخارانه هجوم قیلماق یارلیغی تی بوللادی . ایلیک خان بوجوم نه تیار لغانق ده ایدی بوجالده یوقاری لغی وزیر عبد الد و غیر بولمصور و فایق بخارا دین قاچیب سمرقند غه کلیب ایلیک خان نینگ پناهی غه سیغندی لر ایلیک خان بخارانه یوردش قیلادورغان وقتنده وزیر عبد الد و غیر بولمصور دین بیر خیانت حرکتی صادر بولغان اچون بولر نی حبس قیلدی و فایق تی ۳۰۰ مسکر غه قوماندان قیلیب قراول (کشف قوی) صورتی بیلان ایلیگر مانگد وروب آرتقه ده ایلیک خان یوردی . امیر منصور بوجسرنی آنکلاغان زبان بخارا دین قاچیب اوگوز دین اولوب کنتی . فایق بخارا غه کیریب ایلیک خان دین یوز او بوروب بخارا الهلی سی بیلان بولاشیب ایلیک خان نینگ ضدی غه مدافعه و صغیتتی تی آلدی و بیر طرف دین امیر منصور غه الحی ایباریب ایننگ بیلان پوتوشتی و بولپوتوشمک نینگ مضمونی پادشاه لیت تی امیر منصور ده بولوب نفوذ و حاکمیت فایق ده بولماق ایدی . بولیننگ بیلان امیر منصور یانیب بخارا غه کله ی ایلیک خان بول و صغیت تی بلیب سمرقند غه یانیب کله ی امیر منصور فایق تسوق تکین نینگ اول لر ی نینگ مجادله سیدین استفاده قیلیب حاکمان تی

ساق تکیمن خاندانی دین تارتیب آلماتق اوچون گبتوزون آلتیغ بیر قوماندان فی خراسان غه عمومی الی قلیب
بوللادی لر لیکن گبتوزون بیرایش غه موفق بولوشدین ایلگری ساق تکیمن نینگ چونگ اوغلی محمود
غالب بولوب او اسی نینگ تختی فی ایرب اورمی غه سلطان عونانی فی اختیار قلیب فوت تولا پلادی
وسلطان محمود گبتوزون بیلان اوروش باشلادی بوجال ده ایسر منصور فایق هم تولا اسکری بیلان خراسان
غه باریب سلطان محمود فی مغلوب قلیب خراسان فی آلدی لر اما کین چه فایق و گبتوزون ایسر منصور
دین بدگمان بولوب انی حکمدار هیئت ین ضلع و حبس قلیب ایسی سی عبدالملک بن لوزح فی ایسر قلیدی لر
ویلیغ نی مرکز قیلدی لر موندین کین سلطان محمود ایسر عبدالملک فایق لر بیلان اوروش بولور فی
مغلوب انتی و عبء الملک و فایق و گبتوزون عسکر لر ی بیلان

سجارا غه قاجتی لر و سلطان محمود خراسان فی کاللا اشغال انتی

و آزدت کین فایق اولدی و عبء الملک نارسیده بولغانی اوچون سجارا ده قاتیغ بیر صخراب و تیغ
سیریق پیدا بولغانی توروی علی تکیمن ایلیک خان سجارانی آلماتق اوچون دایما بوزانغ
فرصت غه منتظر ایدی منه بوفرصت کلر گمان زمان در حال کافی درجه ده عسکر بیلان سجارا غه یوردوش قیلدی
علی تکیمن ایلیک خان نینگ سجارانی ایکینجی نوبت ایسب سانی و ولتی فی بیقچانی

ایلیک خان سجارا غه یاقین کلر گانده گبتوزون بیر قفدار عسکر بیلان مدافعه اوچون

چیتتی لیکن مغلوب بولوب گبتوزون و سامانی لر نینگ تولا سی
ایلیک خان فولیغه ایسر توشتی و ۱۰۰۰ نجی ذیحجه ۳۸۹ هـ قربان عید کونی ایلیک خان بیج تهاوت
سیر سجارا غه کیردی و پادشاه طوق اوردا غه توشوب شهر فی تیغ قیلدی ایسر عبء الملک شوتغان
ایدی انی تا پاق اوچون ایلیک خان جاسوس لوزار اتیب اخیراً تولا ب و کرس شهر دیده نظر بند قیلدی
بولونگ بیلان ۱۲۸ میل حکومت قلیغان سامانی دولتی قیلیدی . بودولت اسلام دینی غه و علم غه بک
تولا خدمت قلیغان بیر لورک دولتی ایدی -

تولاد کورسی

ایلیک خان نوذین کین تمام ماوراءالنہر فی اوزنصر فی غنہ آلدی ایلیک خان بیلان سلطان محمود
 آہ آسیدہ دوستانہ مناسبت بار ایدمی و بولویکی حکمدار نینگ مملکت لری آہ آسیدہ ادگوز (آمودریا)
 فاصلہ ایدی (۱۳۰ سخی خرلیطہ قراسولار) ۳۹۰ قراخان یوسف قدرخان
 سلطان محمود بیسراچی ایباریب ایننگ نیکی تاسیس قلیخان دولتی تی تبریک اتی واد ترا جہ سیر
 دوستلوق معاندہ سی عتداتک آہ زوسی فی سیدوردی سلطان محمود بولآر زونی غایت
 خوشلوق بیلان قبول اتی . سلطان محمود بود دوستلوق فی قوتلاندور مک ادچون اوزان
 نینگ آن مشہور عالمی محدثی بولغان امام ابو الطیب سہل بن سیمان الصعلوکی وخرس الی ای
 طغان چق نینگ ریاستی آسیدہ سیرالچی لیک ہیاتی فی قدرخان نینگ حضوری غنہ بوللادی و
 قراخان لیت خاندانی دین سیرخانوں فی اوزنکاحی غنہ سیرمیک فی التماس قیلدی . قدرخان
 بولتماس فی قبول قلیب ایلیک خان نینگ قیزی چکل قاتون فی سلطان محمود غنہ سیرماک غنہ
 یارلیغ قیلدی . بو قیزی علی تکین ایلیک خان نینگ قیزی ایماس بلکہ ایننگ اینی سی بولغان شمال
 ایلیک خانی طغان ایلیک خان نینگ قیزی دور ایلیک خان اوزکستردہ لوی ہراسمی فی اجر قلیب
 چکل قاتون فی غزنی غنہ بوللادی بودوست لوق صہبی ہورندہ کلتی میل دوم قیلدی

علی تکین ایلیک خان بیلان سامانی خاندانی دین منتصر نینگ محارہ لری

امیر نوح نینگ ابوابر ایہم اسماعیل آتلیغ و منتصر لقب لیگ سیراوغلی ایلیک خان نینگ صہخانہ سیدین
 قاجیب خوارزم غنہ باریب ایدردہ سیرموجہ طرف مار توپلاب آتا باری نینگ دولتی فی مایزور
 قولیغہ الملق ادچون کوشش قلیغانی توروی ۳۹۱ ۷۷ منتصر اوشتموت بچار غنہ بحوم
 قیلدی لیکن ایلیک خان سمرقند دین سکر ایباریب فی مغلوب اتیب چوردی منتصر بخارا دین
 مغلوب بولوب خراسان غنہ اوتوب ایدردہ سلطان محمود نینگ اینی سی نصر بیلان سیرنچہ قاتا اورتوب
 مغلوب بولوب ایدردین ہم قاجیتی ۳۹۳ ۷۷ منتصر سلجوق عشیرتی دین یازم

ایلیک سمرقند حوالی سی غنہ ہجوم قلعہ کی لیکن مغلوب ہو لو بقیہ چھتی ، موندین کین منقصر صرکتی فی
 گیکشتورب مخفی کوشش سیلان بخارا امانی سیدین تو لاظر فدا رسید اقبلی و ہریردہ کی سامانی
 دولت خاندانی غنہ منسوب آدم لرنی بیانی غنہ تو لادی و ۳۹۴ ھ دہ بنہ سلجوق اردین پار دم الیب
 بخارا غنہ یوروش قلعہ کی و پیر کچھ باستونی سیلان بخارا ادہ کی عسکر لرنی مغلوب قلیب بخارا آئی آدی
 ایلیک خان بو واقعہ فی آنکلاب سمرقند دین یوروش قلعہ کی سلجوق لرنی ایلیک خان دین
 تورقوب منقصر دین آیریلیب جسد غنہ یانب کنتی لرنی منقصر نینگ تو مانڈان لرنی دین ابو الحسن
 الطاق ... ھ عسکر سیلان ایلیک خان غنہ تسلیم بولدی بو نینگ سیلان منقصر نینگ قوتی آرن
 قالیب بخارا دین اور عسکر لرنی سیلان قاحتی و ایلیک خان منقصر فی تو غلاب اوگوز بوسیدہ آرقہ
 سیدین قلیب سامانی خاندانی غنہ منسوب کنتی لرنی نینگ تو لاسی فی اسیر قلعہ کی و منقصر آرن غینہ آدم لرنی
 سیلان قوتو لوب اوگوز دین او توب کنتی بو صورت سیلان منقصر گاہی ایلیک خان نینگ مملکتی

غنہ دگا ہی سلطان محمود نینگ مملکتی غنہ ہجوم قلیب بو ہرا کی مملکت فی تیختیماس ایدی
 سلطان محمود منقصر نینگ قتنہ سی فی کاٹا یوق قیماق اوچون خراسان نینگ ہر طرفیہ تو نیک عسکر
 تو یوب منقصر فی بیج برده آرم آغانی تو یادی و اخیراً منقصر آرن غینہ آدم لرنی سیلان مخفی صورتدہ اوگوز
 دین اوتی و بو نینگ دین ایلیک خان نینگ حدود و محافظ لرنی نینگ تو مانڈان لرنی صافی و سلیمان خیر
 تا پیب منقصر فی تو تماق اوچون ایننگ بایری غنہ گلدی لرنی و پیر کچھ سامانی شہزادہ لرنی و پیر کچھ آدم
 لرنی تو توب آدی لرنی امانقصر بالغوز قاچیب تو تولدی و آوارہ دیر حالہ قرا قوم چولپیدہ کی کو چنچی
 عرب لرنی نینگ کتہ سی ابن ابیح نینگ پنا ہیغہ سفیندی ۳۹۵ ھ ربیع الاول دو ابن ابیح منقصر

فی اولتوردی علی تکین ایلیک خان و سلطان محمود آرا سیدہ محاربه

۳۹۶ ھ ۱۰۰۵ م دہ علی تکین ایلیک خان طرفین اوگوز بوسیدہ کی حدود و محافظ لرنی سلطان
 محمود طرفین اوگوز نینگ اوقایتدہ کی محافظ لرنی آرا سیدہ پیرسوقوش چھتی و بو وقتدہ سلطان محمود

ہندوستانہ غزات قبلیا قده ایسی وارسلان جاذب آیلغ پیر قوماندان غزنی ذہ سلطان محمود نینگ
 ویکلی بولوب یورت نی ادارہ قیلور ایسی بوجود و محافظ لری نینگ آسیدہ کی توقوش
 خصوصیدہ ایلیک خان وارسلان جاذب آسیدہ مبادلہ بولغان مکتوب لروہ کی شدتیک عبارت
 لر بسیدین اونزادہ پیر سوغلیقن سپدا بولدی بولسوغلیقن اخیر اعمار بہ غنہ انجام تاپتی
 وایلیک خان سلطان محمود نینگ یورتنی غنہ ایک یول بیلان ایک فرقه سکر بوللادی پیر فرقه نی اوزرینی
 سی چغری تیکین نینگ قیادتی آسیندہ بلخ غنہ بوللادی وینہ پیر فرقه نی قراخان لیتن خانلانی دین
 سوباشی تیکین نینگ قیادتی آسیندہ خراسان غنہ بوللادی پخری تیکین اوگوز دین اولوب تمام
 بلخ و اطراف نی ہند و کش تاغری غنہ چہ اشغال اتی دوسوباشی تیکین مرو و ہرات و تولاراق
 خراسان شہر لری نی آدی ارسلان جاذب سلطان محمود نینگ وزیر سی ابوالعباس فضل
 بن احمد لر تمام قوت لریتی غزنی غنہ توپلاب بلخ و ہرات یول لری غنہ سکر قویوب سلطان محمود غنہ خبر
 بوللادی لر سلطان محمود بوجادشہ نی ایشیتکان زمان ہندستان غزاتی نی چلا قویوب غابت
 ایلیک ایک بیلان غزنی غنہ باندی و اوز قوتی نینگ اوسیندہ افغان قبیلانی دین اولا سکر الیب کابل غنہ
 کلدی و اویر دین یوروب ہند و کش سلسلہ سیدین اولوب بلخ غنہ بجوم قیلدی پخری تیکین بوندش
 قوت نہ مقابلہ قیالماہی بلخ نی بوش تیب اوگوز دین اولوب تر فرغہ کلیب توخادی پیر
 طرفین سلطان محمود ارسلان جاذب نی ۱۰ مینگ کشی ایک پیر قوت بیلان سوباشی تیکین بیلان
 اور و شاق اوچون خراسان غنہ بوللادی و تولار اور و شکر دین کین سوباشی تیکین مغلوب بولوب باندی
 بولدہ سلطان محمود نینگ ابو عبد اللہ محمد بن ابراہیم الطائی آیلغ پیر عرب قوماندانی سوباشی تیکین
 بیلان اور و شوب سوباشی تیکین نینگ اپنی سی نی ۷۰۰ سکر بیلان اسپر قیلدی سوباشی تیکین ساق
 قافغان سکر لری بیلان بجا رانہ کلدی بولارادہ ایلیک خان چغری تیکین غنہ ۱۲ مینگ کشی
 ایک پیر یار دم قوتی ایاریب پینہ بلخ غنہ بجوم قیلاق غنہ امراتنی پخری تیکین در حال اوگوز دین اولوب
 سلطان محمود نی مغلوب قیلیب بلخ نی آدی تیکین بوجالده سوباشی تیکین نی مغلوب قیلیب مانیب کلگان

ارسلان جاذب تولاقات سلطان محمود نینگ ياردى غنە تيشيب كلدى و بونىنگ بيلان
سلطان محمود قولتايب بىر قاتال لغرض بيلان خىزمى تىكىن نى مغلوب اتىب بلخ نى بايندورب اكلى خىزمى
تىكىن بىركى نى اتظام بيلان اوگوز دىن اذگوز ب ترمزده توتخادى . لوصورت بيلان ۳۹۷ھ

ده محاربه توگادى

قراخان لويوسف قدرخان نىنگ سلطان محمود بيلان محاربه سى

لويوسف قراخان بىر دىن كىن سلطان محمود ده غنە قوت توپلانغانى توردى قدرخان بوسب دىن سلطان
محمود بيلان محاربه قىلماق غنە قرار بوردى و ۳۹۸ھ نىنگ اوليده قدرخان تولاقات بيلان كاتخودىن
يوروش قىلدى و شمال ايليك خانى لطيفان ايليك خان نى هم اوز بىركى بيلان سمرقند غنە بارماق
غنە بار بلخ قىلدى قدرخان و لطيفان ايليك خان سمرقند ده اوچرا تيشيب على تىكىن ايليك خان نى بىرك
لرى بيلان ايلب جمعاً ۵۰۰ مېنگ دىن آشوق راق قوت بيلان اوگوز دىن . اذوب بلخ نى
اشغال قىلدى بولماده سلطان محمود غنايت تولاقات بيلان و ۵۰۰۰ نىل بيلان تيشيب كلېب بلخ نىنگ
۸۰۰۰ نىل نارى سىده كى كتر آتلىغ ساي ده توتخادى . قدرخان هم تمام قوتى نى ايلب بلخ دىن
يوروب كتر غنە بارىب سلطان محمود نىنگ اذولويده حرب تعبىبه سى نى قودى قدرخان قلب (قول)

ده و على تىكىن ايليك خانى همىنه (اونگ) ده و خىزمى تىكىن ميسره (سول) ده قرار تاپتى

سلطان محمود ايسى سى نصر و جوزجان دالى سى البصر فرغونى نى قول ده و آلتون تاش نى اونگ ده و
ارسلان جاذب نى سول ده تورغوز دى و صف نىنگ اوليده ۵۰۰۰ نىل نى تىرىب استحكام قىلدى .
منه اوشبو تعبىبه بيلان مننظم بلغان ايكى مەش قوت آرا سىده ۲۲ ربيع الثانى ۳۹۸ھ ده اوروش
باشلاندى اولده سلطان محمود نىنگ قىل لرى تورك بىرك لرى غنە خىل زبانا تىنگوز دى ليكن على تىكىن
ايليك خان ۵۰۰ كشى ليك بىر قوت بيلان قىل لرنه بجوم قىلىب قىل لرنى قاچوروب سلطان محمود
نىنگ قول قسى غنە قاتىغ بىر لويوش قىلدى و سلطان محمود نىنگ بىرك لرى قاتىغ بىر نىرمت
غنە اوچرادى ليكن صف لرتى سىده كى احتياطى قوت نى اوز قىادتى استىده س قلاب

ختیای لرنی یک تولادولتوردی واون نینگ دین زیاده راق ختیای نی ایسرالدی و اشقانی
 توغلا توغلا آتای تاغلا بدین اوکوزدب چنقاریب یاندی و چهار پایی مال با شقه غیننت نوشکان
 نرسر لرنینگ حسابی یوق ایدی طوفان ایلیک خان بو طفر دین کین از مدت ده وفات قلیب
 ادرنی غه اینی می ارسلان خان شمالی تورکستان غه ایلیک خان بولدی . بودات نی عرب
 ناریخلریده ارسلان خان الهم دیب یازادور ، بیر روایت ده بو قاریختی ختیای خار
 سی نی او شبور ارسلان ایلیک خان زمانه سید بولدی دیب یازیلیب دور کین بو قاریختی روایت
 تولاراق سورخ لرنینگ سوز لری بولغان اوچون صحیح راق دور . و مغلوبوق دین کین ختیای
 دولتی قراخان غه باج بزیمک رتی سلان تابع لیتق مرتبه سی غه کلیمب قالدی بو حال اوزون سجده و اتمی

ایلیک خان عنوانی خصوصیدم حقیق

تولاراق اسلام تاریخ کتاب لریده قراخان لدولتی نی ایلیک خان لدولتی دیبلادور و اوز زمانه
 سی نینگ ان هم قونلیک میر سلام دولتی دیب یازادور و ایلیک خان لرنینگ اقوامی نام ختیار
 یا محل صورتده ذکر قیادور لیکن ایلیک خان عنوانی نینگ نیمه ایلیک نی بو عنوان سلان تولدولت
 فات لرنینگ کیم ایلیک نی و اولرنینگ متعدد مرکز کرده حکومت قیفا نیستی نی و مختلف نام لرده
 اوتکان تولدولت لر ایلیک نی دیبا برشی دین عبارت بولوب بیر دولت خاندانی نینگ میر سستی
 ایلیک نی اسلام سورخ لری نینگ تولاسی بیایدور و غایت تولدولت شتبا ه لرده تو شیش نردور
 بیز بو بریده بو سورخ لرنینگ سوز لری نی یازیب شتبا ه لری نی کورساتکاندین کین اوز تحقیق
 بیتمه سیده حاصل اتکان حقیقت نی یازامیز

ایلیک خان ۴۰۷ هـ ۶۰۷ م و اولهنه نینگ بعضی منظره لریده حکمدار لیتق قیلور ایدی . بیتمه صفحه ۴۰۷
 ایلیک خان ۴۰۳ هـ ۶۰۳ م ده وفات آتی . عبتی ۲۹۱ . ایلیک خان ۴۰۷ هـ غه چو چیات
 ایدی نومی نام ایچی موسیور اچون نینگ تالیفی صفحه ۱۲۱ . ایلیک خان کلمه سی تورکستان خاقانی لر سوز لری

سمرقند و بخارا غه دانی بولغان کشتی نینگ بقبی ایدی ، بعضی ارگمان قیلغاندک ایلیک خان خاقان المای
ایدی - روضتہ الصفا ص ۷۷۷ روضتہ الصفا نینگ نیزہ صحیفہ سید یازیلیب دور کر تار نچلرده مشہور
بولغان ایلیک خان نینگ آتی علی تکین ایدی علی کچین بخارا حاکمی ایلیک خان اردین ایدی
طغان خان نینگ برادری و بغرا خان نینگ برادرزاده سی دسلطان محمود و قدر خان نینگ معصری
ایدی و ۴۲۵ هـ اولدی - برتیا نیا اسلام نیکو سپیدی سی ص ۲۹۷ علی کچین و قدر خان
نینگ دادا سی نینگ برادرزاده سی ایدی - مجمع الانساب ص ۴۷۲ - ۴۲۶ هـ ده سلطان محمود
نینگ حضوری غه ایلیک خان نینگ الچی سی کلدی دین اسپتی (۱) مجلس ده حاضر ایدیم سلطان محمود
الچی دین برادریم ایلیک خان نینگ احوالی قایدغ ویب سوردی ، بو ایلیک خان دین مقصود علی کچین
نینگ اوغلی ایدی - اسپتی ص ۳۱ علی کچین بخارانی نینگ اینی سی طغان خان قدر خان بیلان
ایلیک خان نینگ تختی فی تالاشیب عم ۱۴۵ هـ ده مباره قیلدی و طغان خان غالب بولوب ایلیک خان
نینگ پاختی بولغان بلاسغون شهری فی الیب کتبی - اسپتی ص ۵۵ ، ایلیک خان ۴۰۳ هـ ده
ده اولدی و اینی سی احمد طغان خان ایننگ اورنیزه اولتوردی و احمد طغان خان ۴۰۸ هـ ده
ادلوب اورنیزه اینی سی بولمصور اسلام خان اولتوردی دیر قیزی فی سلطان محمود نینگ اوغلی محمود
بردی و ۴۱۴ هـ ده اولدی و ایننگ تختی فی تالاشیب توغقانلر دین حکمداری قدر خان و علی کچین بخارانی
نینگ اینی سی طغان خان اور و شوب طغان خان غالب کلب مر حوم ارسلان خان نینگ پاختی
بلاسغون فی تصرف قیلدی - ابن الاثیر ص ۲۱۰ ج ۹ عبتی هم اوز تارنجی نینگ ۲۹۳ د
۲۹۴ نجی صحیفه لریده ابن الاثیر نینگ رویتی نینگ عینی فی ذکر قیلا دور ، مسترستانی لین
پول طبقات سلاطین اسلام ده ایلیک خان لر دولتی و یگان عنوان آستیده قراخانلر و عرب
ایلیک خان لری و شمال ایلیک خان لری فی فرق اتما سین اراکاش صورتده اولرنینگ آت لری
و جوس و وفات تاریخ لری فی یازادور دیر زمانده بیر نچر ایلیک خان لر بارلغی فی کورستان دور مننه
معتبر قیلیم و عصری اسلام تاریخ کز اب لریده کی آستنبه لر نینگ نمونه سی بودور -

وینہ بریو پچھرا اسم تاریخ کتاب لریہ ایلیک خان کلمہ سی فی سیرتورک پادشاہی نینگ
 آتی دیب گمان قیلا دور خواہی قراخان لرنی وخواہی ایلیک خان لرنی بیج سیلایدور دبولارغہ متعلق
 وازغہ لرنی غایت پرانگندہ و آستین اوستون بیان قیلا دور . بناء علیہ بو کتاب لردہ یازغان
 سوز لرنی سیراغبیارغہ آلمادوق دیاز مادوق . یوقاریقی مورخ لرنینگ بو
 ہشتباہ لری اولرنینگ قراخان لردوقی نینگ نورولوشی و ماہیتی و دولت تشکیلاتی خصوصید
 معلومات لری یوقلو قیدین . توغولغان اشتباہ لردور . چونکہ اولرنینگ نولاراتی تورکستان
 لرنینگ اصلی حکمداری کا شغردہ کی قراخانرا ایلیکی نی و اولرنینگ حکومت طرزیدہ کی مخصوص
 روش لری نی و ایلیک خان عنوان لیغ کشی لرنینگ مذکور قراخان طرفیدین شمال ہ غزنیہ
 ایکی مسلسل عمومی دالی لردین عبارت ایلیکی نی سیلایدور لر . و قراخان لردوقی نینگ
 تشکیلاتی روحی چہ ایلیک خان لرفوق العادہ اختیارات و صلاحیت لرفہ مالک سیرالی لر
 بولغانی نی سلیگان لری اوچون اولرنی مستقل حکمدار لردیب گمان ہمیش لردور . سیرتولایقیقا
 و اوزون تختیش و تدقیق لردین کین بوشتباہ لرنی یوق انک حقیقت نی کشف قیماق غہ سیراز
 موفق بولدوق دانی نسفہ صورتدہ محترم او توغوجی لرفہ عرض ایتمیسر
 قراخان لردوقی تولانیب حدودی کنگر و گاندین کین مرکزنی ایکی قیلغان ایدی سیر مرکز اصلی تخت
 بولغان کا شغرشہری ایدی و قراخان لرتولاراق وقت لردہ اویردہ اولتوروب اتی شہر خان لریق
 لری نی بالذات اوزی ادارہ قیلور ایدی . ایکنجی مرکز بلا باغون شہری ایدی اویردہ قرا
 خالیق خاندانی دین تیریکین (شہزادہ) قراخان دین نایب بولوب عمومی عالی لریق صفتی سیلان
 توروب تنگری ناغری نینگ شمالی دہ کی تورک خالیق لری نی ادارہ قیلور ایدی و بولعمومی دالی نی ایلیکی
 خان عنوانی سیلان تولور ایدی . ہارون بغرا قراخان غربی تورکستان نی آگاندہ اوداکلہ لر
 نینگ ادارہ سی اوچون برادرزادہ سی علی کین نی عمومی دالی تعین قیلدی و انکا ہم ایلیک خان عنوانی
 نی بولدی . بونینگ سیلان ایلیک خان ایچی بولدی سیر شمال ایلیک خان بونینگ مرکزی بلا باغون

بولوب نگر می تا غلری نینگ شمالی اوینجه (سیروریا) نینگ شرقی ده کی اولکه لر نی قراخان نینگ تیزه
 اداره قیلور ایدی . یینه سیری عرب ایلیک غنی بونینگ مرکزی سمرقند بولوب ایچو داوگوز آراسیده
 کی عرب رماوراء الهنر اتا خان اولکه لر نی قراخان نینگ آتیده اداره قیلور ایدی . یوقاری مؤرخ
 لر دین عتبی نینگ ابن الاثیر نینگ ساچونینگ روایت لری دیهقی نینگ بیرنجی داوچونجی روایت
 لری شمال ایلیک خان لر یغیه عاید دور . روضه الصفا نینگ اسلام انسکیلو پیدایسی نینگ و
 مجمع الانساب نینگ روایت لری دیهقی ایکی روایتی غرب ایلیک خان لری غه عاید دور
 غرب ایلیک خان لری نینگ بیرنجی سی علی کین ایلیک خان دور سامانی دولتی فی تحقیقان
 سلطان محمود سیلان مناسبت قیلغان کین سلطان محمود سیلان اور وقتقان ایلیک خان او شوبو علی کین دور
 دینه توبنده کیلا دور خان وجه سیلان قدر خان غه عاصی بولغان قدر خان سلطان محمود نینگ
 مشترک هجومی دین قاجقان و سلجوق اوغول لری سیلان گانا دوست و گانا دشمن بولغان ایکنی دفعه
 غربی نوزکستان غه استیلا ایلان دینه قدر خان و سلطان محمود نینگ عسکر لری نینگ مشترک هجومی
 دین نوزخوب قدر خان نینگ اطاعتی غه کیرگان علی کین او شوبو ایلیک خان دور
 اسلام مؤرخ لر دین بعضی سی مذکور علی کین نی ایلیک خان دین باشقه بیر کشتی دیب گمان قیلیمیش لر
 و بعضی تاریخ کتاب لریده غنی کین نی بخارا یغ بیر کشتی دایلیگر یی سامانی دولتی نینگ آدم لر دین ایدی
 دیب قاش بیر خط غه نوشولگان ایلیک کور و نادور -

بولگان و خطا لر نینگ منشا می سیرور و او منشا بودور که علی کین ایلیک خان قدر خان غه عاصی بولغان
 مات یچییه انی دولت آدم لری و محرر لر ایلیک خان دیبای فقط علی کین دیر ایدی لر و سلطان
 محمود هم اینیک قدر خان غه عصبانی و هم اوزی نینگ حقیقه کی دشمنانه حرکت لری سیب دین
 انی ایلیک خان دیبای علی کین دیر ایدی . و ادمت ایچیه علی کین نینگ حقیقه بیز باغنی
 نینگ حقیقه تارا استیلا دور خان ایمان قیلور (بیر و پاکت در) تارا قیلور ایدی منه بو
 حقیقت نی بیلار که مؤرخ لر علی کین نی ایلیک خان دین باشقه بیر کشتی دیب گمان قیلیمیش لر

دو گمان اغیز دین اغیز غم یو تکالیب یو قاریقی فاحش خطائی تو غمیش دور
 بو حقیقت لر یو قاریقی فصل لر دین و تونده کی فصل لرده کی و اتعه لر دین مفصل صورتدا اکلانا دور -

شمال ایلیک خانی اچخی طغان خان غرب ایلیک خانی علی نکیس نینگ قراخان یوسف قدر خان غم عسی بولغانی و قدر خان سلطان محمود نینگ یارومی بیلیان بولر فی مغلوب تکانی

۱۴۴۰ ده شمال ایلیک خانی ابو منصور ارسلان خان وفات قیلدی بئیرغی قراخانلیق خانلانی دین
 طغان خان اتلیغ بیگین ایلیک خان بولدی لیکن بوکشی ایلیک خان بولغان کون دین اعتبارا قدر خان نینگ
 یاریغ لر یغ قرامای اطاعت سینر لیک کور ساتماغی باشلادی قدر خان بولنگا ادب برک اچون کاشغیر
 دین بلا سغون غم یوروش قیلدی و طغان خان آشکارا محاربه اقدم قیلیب نتیجه ده قدر خان غم غالب
 بولوب بلا سغوننی اتمعال اتتی و قدر خان نینگ حرکتی نتیجه سینر قالیب کاشغیر غم یانین کلدی
 غرب ایلیک خانی علی نکیس قدر خان نینگ مغلوب بولغانی فی کوروب قدر خان فی یقینتاق و قراخانلیق
 متوعی فی اوزی الماق خیالی غم توشوب جند ولایتی ده کی سلجوق عشیرتی نینگ باشلیغی ارسلان یاغوب
 بیلیان سیر لانتیب قدر خان نینگ اطاعتی دین پاش تارتتی و قدر خان ایننگ نادبی اوچون عسکر
 بوللادی و بو عسکر مغلوب بولوب یانندی . بود اتعه ۱۵۰۵ هـ نینگ اذن لر ریده و اتع بولدی
 قدر خان بو هر کی نایبی نینگ عصیانی و اولر نینگ سیر لاشکی بیلیان حاصل بولادور خان خطر نهلمک سیه
 قالدی

قدر خان بو نهلمک نینگ چاره سی اوچون سلطان محمود نینگ حضور ی غم اچخی بوللادی علی نکیس
 بو حال بیلیان تورا بسم هم نوکرتان هم خراسان نینگ تنجیدتی غم بیان بیخاطر بولغانی فی دهم سلجوق
 اوغول لر ی قوت تا پقان تقب بریده هر کی دولت غم قور قونج لوغ سیر بلا بولغانی فی بیلیدوروب
 حاضر تی و فنده عزب دین سلطان محمود شرقی دین قدر خان بر وقت علی نکیس نینگ سلجوق

اوغول لری نینگ اوتتیزه هجوم قیلیب بوهرکی عایدنی دفع قیلماق نینگ لازم کلگانی نی بیلدی
 بولچی بارغون چه سلطان محمودم بوخطر لرنی قیلیب بلخ قوت توپاب اوزی هم ادا
 یرغ کلگان ایدی بلچی سلطان محمود بیلان بلخ ده کوروشتی و سلطان محمود قدرخان نینگ قیلمی قی
 خوشلوق بیلان قبول قیلیب هجوم دقتی نی قیلمی قیلدی
 بلچی کاشغریه یانیب کلگان زمان قدرخان عهده نینگ اولیده تولا عسکر بیلان کاشغریه نین سمرقند
 غه یورش قیلدی سلطان محمودم مذکور تاریخچه اگوزغ کیمه لرنی تشار قیلیب بیر بیر لینه
 تیمور زنجیره دناسمه لر بیلان چاتیب حکم بیره کورپوک سالیب تام عسکر لرنی اگوزدین اذنگوزدی
 دیش بوز قیل نی ایلمری مانگد وروب کعبه بیلان سمرقند غه یوردی و ادر فزین قدرخان هم
 سمرقند غه یاقینلاقتی . علی کین و ارسلان یا بلخو کی طرفین احاطه قیلیب کلگده بولغان بولچی
 قوت غه غنا بقیلاک سلیق لری نی بیلیم سمرقند و بلخو رانی بوشتایب شمال طرفه قیزیل قوم
 چولی غه قاچیب اویرده کی بولکوک لردو پاتقاق لیت لر غه کیریپ آدی لر سلطان محمود اول نینگ
 آرقه سیدین توغلاماق اچون خزینه داری بیلک کین نینگ قیادتی آسینده عسکر بوللادی بیلک کین
 علی کین نینگ آرقه سیدین مینا لمای اینگ خانون و بال لری نی آسیر قیلیب یانیب کلدی سلطان
 بو اسیر لر قدرخان لیت خانذانی دین بولغان لری مناسبتی بیلان احترام بیلان معاملة قیلدی .

قدرخان بوسف قدرخان سلطان محمود نینگ کوروشمالی اجراقیلنغان امر

علی کین قانچان دین لرن سلطان محمود قدرخان سمرقند غه کلب کوروشماقت قرار بوردی لر و سلطان
 محمود سمرقند غه یاقین راق بولغانی اچون بیر یخ کون ایلمری کلدی قدرخان ۲۷ صفر ۷۴۴ هـ
 ۲۹ - اپریل ۱۰۲۵ م ده سمرقند غه کیردی بولچی شوکت لیک سلام تورک حکمدار لری تاریخ ده
 منلی کورولمگان دبدبه و مرهم بیلان کوروشتی لر . بیتهقی دگر و نیری اوز تاریخ کتاب لری ده
 بولماقت نینگ حشمت دبدبه لری نی دایکی حکمدار نینگ بیر سیری غه تقدیم قیلغان سوغات لر

نینگ تولا ییغی و قیس لیتی و پنجه خزانة فی تولد و رغود ک قیمت ده بولغان ییغی فی مفصل بیان قیلیب دور لر
 تفصیلاتی فی سبیک فی خواہلانان لردن کور ایکی کتاب نی و موسیو بار تولد نینگ ایران جغرافیای تاریخی
 سی آیلغ کتابی فی کور سولر بولمات بیر پنجه زمان دوام قیلدی بولمات ایچسده
 قدرخان و سلطان محمود آد اسپده هم ایکی معاهده عتدایتلدی اولقی معاهده لازم گلگانه
 بیر بیر لری نه سگری یاردوم قیلیشماق و مونگا مناسب مضمون لردین عبارت ایدی ایکنجی
 معاهده هم تورکستان و هم خراسان نینگ امنیتی نه خطر بولغان سلجوق اوغول لری نینگ قوت لری
 فی یوق قیماق اوچون اولر فی و تالیج لرینی تورکستان خراسان و ایران نینگ مختلف منطقه لری نه تار
 قاتماق نه هر ایکی حکمدار نینگ مشترک کوشش قیماق لری نه مخومی ایدی موندین کین بود و ستوق
 فی توغعا ییغ قیماق سی بیلان قوتلاندورمک اوچون غایت طنطنه بیلان ایکی مهم نکاح لوی قیلدی لر
 بیر قدرخان نینگ اوغلی محمود یاغان تکین نه سلطان محمود نینگ قیزی زینب خاتون فی
 نکاح قیلیندی - یینه بیر سلطان محمود نینگ اوغلی شهنزاده محمد نه قدرخان نینگ بیر قیزی فی
 نکاح قیلیندی بولم ایش لردی پیکان دین کین سلطان محمود غزنی نه یانین کنتی بوحکمت لردنجه
 سیده طغان خان قدرخان دین غفوتیلاب طاعت نه کیردی

شرقی تورکستان ده غمناش

قراخان یوسف قدرخان نینگ سمرقند نه سفر قیلیب شرقی تورکستان ده کی سگری قوت نینگ تولا
 راقی غربی تورکستان ده بولغانی دین ختن لیک لرد اوغور لر استخاده قیلیب عصیان چنقار دی لر
 ختن املی سی ده او وقت ده غیر مسلمان لرد اکثریت ایدی لر بولر قراخان نینگ ختن ده کی مامور و سکر
 لرینی یوق اینت و منسوخ بولغان پورخان اوی (تبخانه) لری فی آچیب بودائی و قامانی زمین
 لری فی رواج برماک نه باشلادی لر و بیر طرفین اوغور ایدی قوتی قراخان نینگ طاعتی
 فی تاشکاب استقلال اعلان قیلدی و ۳۱۷ ه نینگ اوسیده ایرلقوت سلطان محمود نه بیر الحی ایبار
 نی تاشکاب استقلال اعلان قیلدی و ۳۱۷ ه نینگ اوسیده ایرلقوت سلطان محمود نه بیر الحی ایبار

قرخان یوسف قدرخان نینگ سەدى نە بىر مەھدە عەتداتىك نى طلب قىلدى سلطان محمود
ابدلىقوت نىنگ بولمىسى نى رد قىلدى شىرقى تۈركىستان دە بولمادىنە لىر بولغان كۈنلۈك

قدرخان ھەنوز سەمقەند دە ايدى لىقنى ضرورىش لىرى بولغان سەبەدىن بخارا و سەمقەند اللى سى نى
غزان غە تەشۋىق قىلىپتەن ۲۰۰۰ كىشى لىك سەرقۇت تولىپ لىقنى غەلم و سەبەدىن نىنگ قىياتى آستىدە
شىرقى تۈركىستان غە بولمادى بولمادى بولمادى كەكەب بىر مەھدە لىقنى و بىر مەھدە لىقنى
دە خەن غە پوردى لىر دىن مەسلمان لىرى نىنگ ياردى بىلان شەھەر لىرى آسان فتح قىلدى لىر
لىكىن غەبىر مەسلمان لىر شەھەر لىرىن قاچىپ تاغ لىر غە بارىپ اوردى قوت تولىپ لىرى لىر بولغان لىقنى

مجاھىد لىر غەبىر مەسلمان لىرىنى قوغلاپ تاغ قەباردى لىر بولمىسى غەبىر مەسلمان لىر تاغ لىرىدە جىلغە لىرىدە ارقىتور و
دە پارچە لاپ غەبىر مەسلمان لىرىنى قوغلاپ تاغ قەباردى لىر بولمىسى غەبىر مەسلمان لىر تاغ لىرىدە جىلغە لىرىدە ارقىتور و
ھكايە سى نىنگ اللى بولمادى دور خەن دە بولمادى بولغان كۈنلەرىنى شەھەر لىرىنى غەبىر مەسلمان لىرىنى قوغلاپ تاغ قەباردى لىر بولمىسى غەبىر مەسلمان لىر تاغ لىرىدە جىلغە لىرىدە ارقىتور و

كاشغەرنە كەبىب لا خەن غە پوردىش قىلدى خەن غە كەبىب عاصى لىرىنى يوق قىلدى خەن خانى مەسلمان
بولوب كاتلا اطاعت غە كىردى اما بولمادى بولغان كۈنلەرىنى شەھەر لىرىنى غەبىر مەسلمان لىرىنى قوغلاپ تاغ قەباردى لىر بولمىسى غەبىر مەسلمان لىر تاغ لىرىدە جىلغە لىرىدە ارقىتور و

الىب توللا اورۇشتى لىكىن ۴۱۷ ھ نىنگ آخىر دە قەبىلى مەغلۇب بولوب قرخان غە اطاعت
اتىك و بلج و خراج بىر مەك داوزى نىنگ داخلى استقلالى اولىقىد ك قالماق شىرقى بىلان صلح
قىلىپ اطاعت غە كىردى كۈنلەرىنى نىنگ زىن لاجىر آتلىغ تارىخى دە خەن خانى غەبىر مەسلمان لىرىنى قوغلاپ تاغ قەباردى لىر بولمىسى غەبىر مەسلمان لىر تاغ لىرىدە جىلغە لىرىدە ارقىتور و

بولمادى بولغان كۈنلەرىنى شەھەر لىرىنى غەبىر مەسلمان لىرىنى قوغلاپ تاغ قەباردى لىر بولمىسى غەبىر مەسلمان لىر تاغ لىرىدە جىلغە لىرىدە ارقىتور و
اچون كوشش قىلغانى نى و سلطان محمود بولمىسى شەھەر لىرىنى غەبىر مەسلمان لىرىنى قوغلاپ تاغ قەباردى لىر بولمىسى غەبىر مەسلمان لىر تاغ لىرىدە جىلغە لىرىدە ارقىتور و

على تەكىن اىلىك خان نىنگ اچى اقتدارى و غەبىر مەسلمان لىرىنى قوغلاپ تاغ قەباردى لىر بولمىسى غەبىر مەسلمان لىر تاغ لىرىدە جىلغە لىرىدە ارقىتور و

قدرخان سەمقەند دىن توللاق مىكسى نى الىب خەن غە كەكەبى داوردى كى غەبىر مەسلمان لىرىنى باسقىتور
ماق غە مشغول بولوب قىلغانى نى غەبىر مەسلمان لىرىنى قوغلاپ تاغ قەباردى لىر بولمىسى غەبىر مەسلمان لىر تاغ لىرىدە جىلغە لىرىدە ارقىتور و

سلجوق اوغول لری نینگ مسکری بیلان قوتلاند و ژرب ینه اولقی ایلیک خالیق مقامی فی قولیعه
 کلنور مک اوچون کوشش قیلمالی تور دی . سلجوق اوغول لری دین طغرل بگ و چغری بگ
 لر علی تکین نینگ عوتی فی قبول امتدی لر . سلجوق نینگ نبره سی یوسف بگ اوز تاج لری بیلان
 علی تکین طرفی نده اوتتی . بو نینگ بیلان علی تکین سمرقند نده یوروش قیلیپ اوردی که قراخان
 عسکر لری فی مغلوب قیلیپ سمرقند و بخارا فی ایستقل صورتده حکمدار لیتن قیلماق نده باشلادی
 قدرخان علی تکین نینگ اوستیغنه عسکر یار دی و بو عسکر لر مغلوب بولدی لر و علی تکین
 نینگ قوتی کونین کونگه آشماقده ایدی ، بنا علیه ۴۱۶ هـ نینگ آخزیده قدرخان اوغلی
 محمود یاغان تکین نینگ ریستی آسینده سلطان محمود نده الحجی ایباریب علی تکین یوسف بگ نینگ
 ضدی غه عسکر یار دم بر کی فی طلب قیلدی . یاغان تکین بارغونچه سلطان محمود هیندستان
 نده مشهور سومنات غزاتی اوچون یوروش قیلیپ کتکان ایدی . بو اوچون سلطان محمود هیندستان
 یاغاندین کین یار دم عسکر یار لار ماق و عده سی فی بوردی و یاغان تکین یانیب کلدی
 قدرخان هم بو کونلرده او بوغور عیبانی فی پایتختور یاق اوچون محاربه غه مشغول ایدی بنا علیه علی تکین
 نینگ تاج دی فی سلطان محمود نینگ عده سی نده قراب تاخیر قیلماق غه مجبور بولدی . بو او تراده
 علی تکین یوسف بگ فی اولتور دی و باشقعه سلجوق اوغول لری فی مغلوب ایتیب شرقی تورکستان
 نده قوتلادی . بیانی توبنده کی فصل ده کیلادور . بو نینگ بیلان علی تکین نینگ هر
 وقتده کی عیبانی غه یار دم قیلا دوغان سلجوق اوغول لری ایننگدین قطعی صورتده آبر قیلیپ
 علی تکین نینگ قوتی آز قالدی ، ۴۱۸ هـ نینگ اولیده قدرخان یاغان تکین فی اول
 عسکر بیلان علی تکین نینگ اوستیغنه بولادی و سلطان محمود هم ابو بکر حبیبی آیلغ بیر قوماندانی
 نینگ قیادتی آسینده یار دم عسکر یار لادی ، علی تکین بونی آنکلاب و حال قدرخان غه
 اطاعت عرض قیلیپ غوثیلادی و غرب ایلیک خالیقی ده قویولغان شرط بیلان قرا خالیق مرکز
 نده دایما اطاعت اتمک و قادار بولماتی فی بیلدوردی قدرخان بونی قبول قیلیپ یاغان تکین ابو بکر

حصیری انده سرفسند نه هجوم آتما بیک آرقه لری نه بایماق یار یغنی فی ایباردی دیولر یاندی لر
 بو تاریخ دین باشلاب علی تکین ایلیک خان وفاتی نه چه قرا خلیق مرکزی نه کامل اطاعت نه بولدی
 شمال ایلیک خانی ایکنجی طغان خان ۱۲۲۱ هـ ده وفات قیلغان دین کین قدرخان شمالی
 تورکستان فی تطعی صورتده مرکز نه الحاق قیلیب اوزی نینگ اوغلی ابوشجاع ایکنجی ارسلان خان
 شمال ایلیک خانی تعیین قیلیب آنگا شرف الدوله لقبی فی بردی

سلجوق و اوغول لری نینگ شرقی تورکستان نه متعلق تاریخچه سی

اسلام تاریخیده غایت مهم موقع لری بار سلجوقی دولت خاندانی اصلی ده شرقی تورکستان تورک
 لری دین بولوب اصلی منشأ لری و دولت تور و شریدین ایگ لری کی وقت لریده بولور نینگ قراخان
 لر و ایلیک خان لر بیلان آر لریده واقع بولغان حوادث شرقی تورکستان تاریخیده خلی مهم بیر
 سیاسی واقعه لردور بو مناسبت بیلان سلجوق خاندانی نینگ اصلی دیرمهت دار حوادث
 لری نینگ قسقه غنینه تاریخچه سی فی ذکر قیلیب اتمک فایده سیر امایس دور

سلجوق خاندانی نینگ اصلی تاقاغ بگ نینگ اوغلی سوچوک سوچوک باشی نینگ اولادی دور بولور
 چوک سو باشی فی عرب موخ لری سلجوق دیگ لری اوچون تاریخیده بولور خلیق لیک اسم بیلان شههور
 بولمیش دور (بیز هم بو مشهور حضرت لفظ نه تابع بولماق ده دور میز) تاقاغ بگ قارلوق قبیله
 سی ده داخل بولغان قانین عیشرتی نینگ گی ایدی وقارلوق یا بغومی تاقاغ بگ فی تولای عیشرتی
 کوزور ایدی و تاقاغ بگ اولگان دین کین او نجه اوغلی سوچوک بگ بولدی سوچوک بگ غایت بیلدیش
 لیک اواره چی بیر گیت ایدی یا بغو سوچوک بگ فی یانی نه قیچقیریب تمام سکر لری انده
 اتی قوماندان قیلدی و سو باشی یعنی سکر باشی عنوانی فی بردی سوچوک سو باشی نه سکر لری بگ
 یختی اطاعت قیلور ایدی و خلق هم اتی کون دین کونگه خسترام نظری بیلان کورمکه ایدی لر
 بو سبب دین یا بغو سوچوک سو باشی نینگ عیصانی دین قورقتی و اتی اولتورمک فکری نه توشتی -

سوچوک سوباشی یا بغو نینگ فکر سی غه وقت بولوب در حال اوز عیشرتی نینگ تولاراتی فی
 بحراه الیب تیه سو دین قاجیب اینجه (سیردیا) نینگ آباغیده مشرق قالی سیده کی چند
 اولکه سیده یرلاشتی ، جسند نینگ قدیم املی سی مسلمان ایدی سوچوک سوباشی بوانانی نینگ
 دینی (اسلام) فی قبول اتتی و جسند اطرافنی ده کی غیر مسلم تورک قبیلده لری نینگ اوستینه
 نغزات قیلور ایدی بارابار اهامم درجه ده قوت تاپیب قالدی . یوقاریده ایتلیغان وجه
 بیلان ۳۸۶ هـ سوچوک سوباشی اوغلی ارسلان بگ نینگ قیادتی آسینده قوت نیک بیر عسکر بیلان
 سامانی امیری امیر نوح غه یار دم پیریپ امیر نوح بخارانی ایلیک خاندین آلیب کنتتی
 بو وقت دین باشلاب سامانی خاندانی سوچوک سوباشی آسیده دوستانه مناسبت پدایولدی

۳۹۳ و ۳۹۴ هـ سوچوک سوباشی منتصر غه ایکی دفعه یار دم بردی
 سوچوک سوباشی وفات اتخاندین کین ایننگ اوج اوغلی ارسلان بگ و میکائیل بگ موسی بگ لره
 سلجوق عیشرتی فی اداره قیلماقده ایدی لر . میکائیل بگ بیر نغزاتده شهید بولدی و آزدت
 کین موسی بگ هم وفات اتتی و خلق نینگ قیادتی و اداره سی یا بغوز ارسلان بگ قولیغنه توپلاندی
 و بولکونین اعتبارا یا بغو عنوانی فی آلدی . علی تکین ایلیک خان نینگ اولغی عیصانی ده

ارسلان یا بغو آنکا تمام قوتی بیلان یار دم قیلدی و مغلوب بولوب قینزل قوم چولی غه قاجتی
 سلطان محمود و قدرخان کور و شکان وقت ده یوقاریده ایتلیغان وجه بیلان سلجوق عیشرتی فی
 تورکستان و فرسان اولکه لر یغنه نارقایتیب بولر نینگ قوتی فی یوق اتنک اوچون مشترک کوشش
 قیلماق غه پیرموا هسه معتد اتکان ایدی لر . لومعا ده موجود سیجه سلطان محمود غزنی غه بار بار

ماس ارسلان یا بغو فی تابع لری بیلان غزنی غه قیچتیردی و آنکا بخشی وعده لر یازدی ارسلان یا بغو
 سلجوق عیشرتی نینگ بیرتسی فی بحراه الیب غزنی غه بارودی لیکن ایننگ برادر زاده لری طغرل بگ
 ، محمد بگ ، چغری بگ ، یوسف بگ لر سلجوق عیشرتی نینگ تولاراتی بیلان جسند ده قالدیلر
 ارسلان یا بغو غزنی غه بارغان زمان سلطان محمود فی توتتوز ب سپر قلیب هندوستان غه

بوللادی دکانچر قلم سیده حسن اتتوردی اوز یورت لیدیه قالدان طغرل بگ اچدیگ

چغری بگ یوسف بگ لر سلطان محمود طرفیدین خوارزم دالی سی بولغان آنتوتاشش دین تورقوب حسندین بھرت قیلیب بخارا تابعی بولغان نور آتا آتلغ یا یلا غده برلاشتی لر

قدرخان بولر نی شرقی تورکستان غه کلیب برلاشماک غه دعوت قیلدی لیکن بولر ارسلان یا لغودک بیان عاقبت غه دوچار بولماقدین تورقوب نور آتاده تورباق و قدرخان غه اطاعت

قیلماق نی التماس قیلیب شرقی تورکستان غه کلمدی لر بوجالده علی تکیین ایلیک خان نینگ اکیچی عصبانی واقع بولوب آنکا یوسف بگ اوز تابع لر ی بیان یاردوم بردی و علی تکیین یوسف

بگ نی تمام منصبدار لر ی دین یوقاری تولوب آنکا ایناچ یافغو عنوانی نی بردی علی تکیین طغرل بگ و محمد بگ چغری بگ لر نی اطاعتی غه آتاق غه کوشش قیلیب موفق بولالمغاندین

کیمن یوسف بگ نی اولر سیلان اوروشماق غه امراتتی لیکن یوسف بگ بولر نی قبول اتمدی و بلکه مخفی صورنده اولر سیلان برلاشید قالدی بولنی علی تکیین سلیب آپ قرا تلغ بیر قوماندانی نی

یوسف بگ نی یوق اتماک غه امراتتی آپق قرا یوسف بگ نی و تابع لر ی دین بیر موچمچی نی و لتوردی طغرل بگ و چغری بگ لر بوجالده نی انگلاب یوسف بگ نینگ قصاصی نی آتاق اوچون

اوستوموت علی تکیین نینگ اوتی غه هجوم قیلیب ایننگ عسکر لرینی مغلوب ایتیپ آپق قرانی یوزکشی بیلان اسپر قیلیب کوز لر ی نی اولوب بولغوزلاب اولتوردی لر علی تکیین بولر نینگ اوستیغنه

مقابل لغرض قیلیغده طغرل بگ و چغری بگ لر نی بک میان مغلوب اتتی و ماوراءالنهر دین قاچاق غه مجبور قیلدی طغرل بگ و چغری بگ لر تابع لر ی بیلان قاجیب شرقی تورکستان حدودی غه

اوتتی لر و قدرخان غه نیگی باشدین اطاعت عرض قیلیب یرتیلادی لر قدرخان بولر غه کاشغر غه یاتین بیر سینی تعیین قیلیب بردی و ادریده برلاشتی لر طغرل بگ و چغری بگ لر قدرخان دین غا

قدرقارایدی لر و هیچ قچان ایکی سی بیر یولی قدرخان نینگ حضور ی غه کیرماس ایدی و قدرخان غا بھرده بولر غه بولالغانات لر کورسایتب ایکی سی نی بیر یولی حضور ی غه قیچقتر سه مو بره بانه بیلان

www.uighurkitap.com

پیری قالیب با لغوز پیری کلور ایدی ، اخیراً قدرخان بیرهبا نه سیلان طغرل بگ فی حبس
 قیددی . چغری بگ بو فی آنکلانان زمان تابع لری فی بیغیب کا شغردین قاجتی و قراخانیق خاندانی
 دین آو نه چیقیغان بیر شچه تکین لر نه او چراب اولر فی اسیر قلیب شمال طرف نه کنتی قدرخان او
 بولغان تکین لر فی قوتلغوز باق او چون طغرل بگ فی قویوب ایبارماک دین باشقه چاره تاپالما ی طغرل
 بگ فی حبس دین چیقاریب بیر صفت دارالعام هم بریب و اسیر لر فی یاندوروب ایبارماک او چون عهد
 ایلب یولنه سالدی . چغری بگ کا شغردین قاجقا نچه جسد نه کتکان ایدی طغرل بگ ایننگ
 آرقه سیدین نتیب اسیر تکین لر فی یاندوروب ایباردی . بو واقعه تقریباً ۴۱۹ هـ ده ایدی
 بو تاریخ دین کین سلجوق او غول لری جسد ده اولتورما قده اولر لری نه خطر حس قیددی لر بچونکه
 اولکده سی شمالی ایلیک خانی ایکنجی ارسلان خان نینگ لایمتی نینگ بیره صر فی بولوب قدرخان نه تابع
 ایدی بو او چون طغرل بگ چغری بگ لر باشقه بیر ریغه باحرت قیلماق نه مجبور بولدی لر
 اخیراً اندک سلجوق او غول لری خوارزم دالی سی مارون بن التوتاش دین بر سیلادی لر مارون بولر نه
 خوارزم با بیلغلری دین کافی درجه ده بر بردی و او بر نه باحرت اتنی لر و کین لر ده علی تکین
 ایلیک خان دین قیش کونلریده نور آتاده اولتورماق نه اجازت آلدی لر . بو صورت بیلان سلجوق
 او غول لری یاز کونلریده خوارزم با یلیغیده قیش کونلریده نور آتاده اولتوروب ان قیب کوچوب
 یورور ایدی لر ۴۲۶ هـ ده علی تکین ایلیک خان نینگ اوغلی نصر ایلیک خان سلجوق او غول لری فی
 مارادالنه دین قطعی صورنده قونلاب چیقاردی و بوسب دین خوارزم و خراسان طرف لری ده
 اولتورماق نه مجبور بولدی لر منه سلجوقی لر نینگ بونار تخمیننه معلق لری بودور
 موندین کین کی بولر نینگ معظم واقعاتی فی اسلام تاریخلریده کورسونلر
 قراخان یوسف قدرخان و علی تکین ایلیک خان نینگ فات لری و محمود بغرا قراخان و
 نصر ایلیک خان

۲۳ ربیع الثانی ۴۲۱ هـ ۲۶ می ۱۰۳۰ م ده سلطان محمود غزنوی فات اتیب ارنیغه اوغلی

مسعود سلطان بولدی سلطان مسعود قدرخان نینگ کیوانغلی اییری و او تراده مناسبت
 بک بخش اییری لیکن ۱۶۲۳ هـ ده سلطان مسعود طرفیدین خوارزم والی سی بولغان آلتوتاش بیان
 علی تکین ایلیک خان نینگ آسیده حدود سلسلیدین توغولغان بیر منازعت یوزیدین اوروش
 چیقیب بومحاربه ده آلتوتاش اولتوردی و علی تکین ایلیک خان سلسله نی قلیچ کوچی بیان حل قوی
 ۱۶۲۳ هـ ۱۰۳۲ م ده قراخان یوسف قدرخان وفات اتتی و اورنی نده چونگ اوغلی
 و ولیعهدی محمود یاغان تکین قراخان یوق تختیدیه اولتوردی و بغراخان عنوانی نی آلدی
 محمود بغراخان غایت تجربه لیک سیاسی اداره چی بیزوات اییری بوزات نینگ دوریدیه قراخان
 لر دولتی نهنهتا درجه ده تیخلیق و استایش ده بایشادی غرب شمال ایلیک خانلری و اولوغوز
 ایریقوتی و قارلوق یا لغوسی دک دولت نده تابع چونگ و قوتلیک خانلر مرکز نده کمال اطاعت قیلماقده
 اییری لر الحاصل محمود بغرا قراخان نینگ خواهی خارجی بیر دشمن بیان محاربه اتکانی و خواهی اولده
 اهمیت بیک بیر اعتشاش نده دوچار بولغانی هیچ بیر روایت ده کور و لمدی ۱۶۲۶ هـ ده
 علی تکین ایلیک خان وفات قیلیب اورنیغیه محمود بغرا قراخان نینگ یاریغی بیان علی تکین نینگ
 اوغلی ابوالمحسن نصر ایلیک خان بولدی نصر ایلیک خان قراخان یوق مرکز نی نده صمیمی اطاعت
 قیلماقده اییری و سلجوق اوغولی لیری نی دولت نده عاقبت بیر خطر بولادور دیب ایلیک خان
 بولور بولماس ماوراءالنهر دین کالماسورب چیقاردی نصر ایلیک خان نینگ سلطان
 مسعود بیان مناسبتی نولای بخش اییری و سلطان مسعود نصر ایلیک خان نی برادریم دیر اییری
 محمود بغرا قراخان ۱۶۳۹ هـ ۱۰۴۹ م ده وفات اتتی و اورنیغیه ابنی سی طغرل تکین
 قراخان بولوب بغراخان عنوانی نی آلدی طغرل بغراخان داداسی و اکاسی دک لیاقت نده مالک
 ایماس راحت پرست بیزوات اییری بولوا چون بونینگ دوریدیه مرکز قوتی صغیفلا شتاق
 نده یوز کل توردی

قراخانیق دولت نینگ ایکلی غمبولونگا

طغرل بغراقرخان تخت ده اولتوزب ایکنجی یی (۱۰۶۳ھ) ده نصرایلیک خان وفات ایتمی اورنی نه اوغلی ابوالمظفر محمدالدوله ابراهیم کلین ایلیک خان بولدی و مذکور سیکده استقلال اعلان ایتمی غربی تورکستان نی قراخانیق مرکزی دین رسما آیریدی و اوزی نه تاوغاچ قراخان عنوانی نی آلدی . لونیگ بیلان هم قراخانیق مقامی نه احترام قیلیب تورباقدی ایدی و اوزی نه ایکنجی درجه ده کی قراخانیق تهرسی تعلق قیلینا دورغان تاوغاچ قراخان عنوانی نی آلفان ایدی چونکه قدیم تورکچه ده تاوغاچ ویا تاغناچ کلمه سی تابع و مطیع معنا سیده دور الحاصل لوبصورت بیلان پامیر و آلای تاغلی ایکنجه (سیردریا) اوترا ده فاصله بولوب دولت ایکلی نه بولوندی تورکستان اولکه سی نینگ شرعی تورکستان غربی تورکستان آتی بیلان ایکلی نه آیریلغانی اول دفعه ایشبودور طغرل بغراقرخان احت پرست بیرکشی بولغانی اوچون ابراهیم کلین نینگ بو حرکتی نه جدی علمی صورته مخالفت ایلها قلمای نینگ اسما احترام بولغانی نه قاضی قیلیب قالدی . بولیکلی دولت نینگ حدودی نی ۱۳ ایکنجی ضریفه ده کورلا دور بودوره ده کی هم دنیا حوادتی دین پیری سلجوق اوغول لری نینگ ۱۰۶۳۹ھ ده غزوی دولتی تی قطعی صورته مخلوب ایتمی خراسان و ایران و بعضی عراق اولکه لری نه ایتیلما قیلیب طغرل بگ نینگ مشهور سلجوقی دولتی نی قورغانی دور

طغرل بغراقرخان نینگ وفاتی و ایکنجی بارون بغراقرخان نینگ قراخانیق دوریده کی واقعه لر

طغرل بغراقرخان ۱۰۶۲ ۱۰۶۵ ۱۰۶۳ ۱۰۶۴ ۱۰۶۵ ۱۰۶۶ ۱۰۶۷ ۱۰۶۸ ۱۰۶۹ ۱۰۷۰ ۱۰۷۱ ۱۰۷۲ ۱۰۷۳ ۱۰۷۴ ۱۰۷۵ ۱۰۷۶ ۱۰۷۷ ۱۰۷۸ ۱۰۷۹ ۱۰۸۰ ۱۰۸۱ ۱۰۸۲ ۱۰۸۳ ۱۰۸۴ ۱۰۸۵ ۱۰۸۶ ۱۰۸۷ ۱۰۸۸ ۱۰۸۹ ۱۰۹۰ ۱۰۹۱ ۱۰۹۲ ۱۰۹۳ ۱۰۹۴ ۱۰۹۵ ۱۰۹۶ ۱۰۹۷ ۱۰۹۸ ۱۰۹۹ ۱۱۰۰ ۱۱۰۱ ۱۱۰۲ ۱۱۰۳ ۱۱۰۴ ۱۱۰۵ ۱۱۰۶ ۱۱۰۷ ۱۱۰۸ ۱۱۰۹ ۱۱۱۰ ۱۱۱۱ ۱۱۱۲ ۱۱۱۳ ۱۱۱۴ ۱۱۱۵ ۱۱۱۶ ۱۱۱۷ ۱۱۱۸ ۱۱۱۹ ۱۱۲۰ ۱۱۲۱ ۱۱۲۲ ۱۱۲۳ ۱۱۲۴ ۱۱۲۵ ۱۱۲۶ ۱۱۲۷ ۱۱۲۸ ۱۱۲۹ ۱۱۳۰ ۱۱۳۱ ۱۱۳۲ ۱۱۳۳ ۱۱۳۴ ۱۱۳۵ ۱۱۳۶ ۱۱۳۷ ۱۱۳۸ ۱۱۳۹ ۱۱۴۰ ۱۱۴۱ ۱۱۴۲ ۱۱۴۳ ۱۱۴۴ ۱۱۴۵ ۱۱۴۶ ۱۱۴۷ ۱۱۴۸ ۱۱۴۹ ۱۱۵۰ ۱۱۵۱ ۱۱۵۲ ۱۱۵۳ ۱۱۵۴ ۱۱۵۵ ۱۱۵۶ ۱۱۵۷ ۱۱۵۸ ۱۱۵۹ ۱۱۶۰ ۱۱۶۱ ۱۱۶۲ ۱۱۶۳ ۱۱۶۴ ۱۱۶۵ ۱۱۶۶ ۱۱۶۷ ۱۱۶۸ ۱۱۶۹ ۱۱۷۰ ۱۱۷۱ ۱۱۷۲ ۱۱۷۳ ۱۱۷۴ ۱۱۷۵ ۱۱۷۶ ۱۱۷۷ ۱۱۷۸ ۱۱۷۹ ۱۱۸۰ ۱۱۸۱ ۱۱۸۲ ۱۱۸۳ ۱۱۸۴ ۱۱۸۵ ۱۱۸۶ ۱۱۸۷ ۱۱۸۸ ۱۱۸۹ ۱۱۹۰ ۱۱۹۱ ۱۱۹۲ ۱۱۹۳ ۱۱۹۴ ۱۱۹۵ ۱۱۹۶ ۱۱۹۷ ۱۱۹۸ ۱۱۹۹ ۱۲۰۰ ۱۲۰۱ ۱۲۰۲ ۱۲۰۳ ۱۲۰۴ ۱۲۰۵ ۱۲۰۶ ۱۲۰۷ ۱۲۰۸ ۱۲۰۹ ۱۲۱۰ ۱۲۱۱ ۱۲۱۲ ۱۲۱۳ ۱۲۱۴ ۱۲۱۵ ۱۲۱۶ ۱۲۱۷ ۱۲۱۸ ۱۲۱۹ ۱۲۲۰ ۱۲۲۱ ۱۲۲۲ ۱۲۲۳ ۱۲۲۴ ۱۲۲۵ ۱۲۲۶ ۱۲۲۷ ۱۲۲۸ ۱۲۲۹ ۱۲۳۰ ۱۲۳۱ ۱۲۳۲ ۱۲۳۳ ۱۲۳۴ ۱۲۳۵ ۱۲۳۶ ۱۲۳۷ ۱۲۳۸ ۱۲۳۹ ۱۲۴۰ ۱۲۴۱ ۱۲۴۲ ۱۲۴۳ ۱۲۴۴ ۱۲۴۵ ۱۲۴۶ ۱۲۴۷ ۱۲۴۸ ۱۲۴۹ ۱۲۵۰ ۱۲۵۱ ۱۲۵۲ ۱۲۵۳ ۱۲۵۴ ۱۲۵۵ ۱۲۵۶ ۱۲۵۷ ۱۲۵۸ ۱۲۵۹ ۱۲۶۰ ۱۲۶۱ ۱۲۶۲ ۱۲۶۳ ۱۲۶۴ ۱۲۶۵ ۱۲۶۶ ۱۲۶۷ ۱۲۶۸ ۱۲۶۹ ۱۲۷۰ ۱۲۷۱ ۱۲۷۲ ۱۲۷۳ ۱۲۷۴ ۱۲۷۵ ۱۲۷۶ ۱۲۷۷ ۱۲۷۸ ۱۲۷۹ ۱۲۸۰ ۱۲۸۱ ۱۲۸۲ ۱۲۸۳ ۱۲۸۴ ۱۲۸۵ ۱۲۸۶ ۱۲۸۷ ۱۲۸۸ ۱۲۸۹ ۱۲۹۰ ۱۲۹۱ ۱۲۹۲ ۱۲۹۳ ۱۲۹۴ ۱۲۹۵ ۱۲۹۶ ۱۲۹۷ ۱۲۹۸ ۱۲۹۹ ۱۳۰۰ ۱۳۰۱ ۱۳۰۲ ۱۳۰۳ ۱۳۰۴ ۱۳۰۵ ۱۳۰۶ ۱۳۰۷ ۱۳۰۸ ۱۳۰۹ ۱۳۱۰ ۱۳۱۱ ۱۳۱۲ ۱۳۱۳ ۱۳۱۴ ۱۳۱۵ ۱۳۱۶ ۱۳۱۷ ۱۳۱۸ ۱۳۱۹ ۱۳۲۰ ۱۳۲۱ ۱۳۲۲ ۱۳۲۳ ۱۳۲۴ ۱۳۲۵ ۱۳۲۶ ۱۳۲۷ ۱۳۲۸ ۱۳۲۹ ۱۳۳۰ ۱۳۳۱ ۱۳۳۲ ۱۳۳۳ ۱۳۳۴ ۱۳۳۵ ۱۳۳۶ ۱۳۳۷ ۱۳۳۸ ۱۳۳۹ ۱۳۴۰ ۱۳۴۱ ۱۳۴۲ ۱۳۴۳ ۱۳۴۴ ۱۳۴۵ ۱۳۴۶ ۱۳۴۷ ۱۳۴۸ ۱۳۴۹ ۱۳۵۰ ۱۳۵۱ ۱۳۵۲ ۱۳۵۳ ۱۳۵۴ ۱۳۵۵ ۱۳۵۶ ۱۳۵۷ ۱۳۵۸ ۱۳۵۹ ۱۳۶۰ ۱۳۶۱ ۱۳۶۲ ۱۳۶۳ ۱۳۶۴ ۱۳۶۵ ۱۳۶۶ ۱۳۶۷ ۱۳۶۸ ۱۳۶۹ ۱۳۷۰ ۱۳۷۱ ۱۳۷۲ ۱۳۷۳ ۱۳۷۴ ۱۳۷۵ ۱۳۷۶ ۱۳۷۷ ۱۳۷۸ ۱۳۷۹ ۱۳۸۰ ۱۳۸۱ ۱۳۸۲ ۱۳۸۳ ۱۳۸۴ ۱۳۸۵ ۱۳۸۶ ۱۳۸۷ ۱۳۸۸ ۱۳۸۹ ۱۳۹۰ ۱۳۹۱ ۱۳۹۲ ۱۳۹۳ ۱۳۹۴ ۱۳۹۵ ۱۳۹۶ ۱۳۹۷ ۱۳۹۸ ۱۳۹۹ ۱۴۰۰ ۱۴۰۱ ۱۴۰۲ ۱۴۰۳ ۱۴۰۴ ۱۴۰۵ ۱۴۰۶ ۱۴۰۷ ۱۴۰۸ ۱۴۰۹ ۱۴۱۰ ۱۴۱۱ ۱۴۱۲ ۱۴۱۳ ۱۴۱۴ ۱۴۱۵ ۱۴۱۶ ۱۴۱۷ ۱۴۱۸ ۱۴۱۹ ۱۴۲۰ ۱۴۲۱ ۱۴۲۲ ۱۴۲۳ ۱۴۲۴ ۱۴۲۵ ۱۴۲۶ ۱۴۲۷ ۱۴۲۸ ۱۴۲۹ ۱۴۳۰ ۱۴۳۱ ۱۴۳۲ ۱۴۳۳ ۱۴۳۴ ۱۴۳۵ ۱۴۳۶ ۱۴۳۷ ۱۴۳۸ ۱۴۳۹ ۱۴۴۰ ۱۴۴۱ ۱۴۴۲ ۱۴۴۳ ۱۴۴۴ ۱۴۴۵ ۱۴۴۶ ۱۴۴۷ ۱۴۴۸ ۱۴۴۹ ۱۴۵۰ ۱۴۵۱ ۱۴۵۲ ۱۴۵۳ ۱۴۵۴ ۱۴۵۵ ۱۴۵۶ ۱۴۵۷ ۱۴۵۸ ۱۴۵۹ ۱۴۶۰ ۱۴۶۱ ۱۴۶۲ ۱۴۶۳ ۱۴۶۴ ۱۴۶۵ ۱۴۶۶ ۱۴۶۷ ۱۴۶۸ ۱۴۶۹ ۱۴۷۰ ۱۴۷۱ ۱۴۷۲ ۱۴۷۳ ۱۴۷۴ ۱۴۷۵ ۱۴۷۶ ۱۴۷۷ ۱۴۷۸ ۱۴۷۹ ۱۴۸۰ ۱۴۸۱ ۱۴۸۲ ۱۴۸۳ ۱۴۸۴ ۱۴۸۵ ۱۴۸۶ ۱۴۸۷ ۱۴۸۸ ۱۴۸۹ ۱۴۹۰ ۱۴۹۱ ۱۴۹۲ ۱۴۹۳ ۱۴۹۴ ۱۴۹۵ ۱۴۹۶ ۱۴۹۷ ۱۴۹۸ ۱۴۹۹ ۱۵۰۰ ۱۵۰۱ ۱۵۰۲ ۱۵۰۳ ۱۵۰۴ ۱۵۰۵ ۱۵۰۶ ۱۵۰۷ ۱۵۰۸ ۱۵۰۹ ۱۵۱۰ ۱۵۱۱ ۱۵۱۲ ۱۵۱۳ ۱۵۱۴ ۱۵۱۵ ۱۵۱۶ ۱۵۱۷ ۱۵۱۸ ۱۵۱۹ ۱۵۲۰ ۱۵۲۱ ۱۵۲۲ ۱۵۲۳ ۱۵۲۴ ۱۵۲۵ ۱۵۲۶ ۱۵۲۷ ۱۵۲۸ ۱۵۲۹ ۱۵۳۰ ۱۵۳۱ ۱۵۳۲ ۱۵۳۳ ۱۵۳۴ ۱۵۳۵ ۱۵۳۶ ۱۵۳۷ ۱۵۳۸ ۱۵۳۹ ۱۵۴۰ ۱۵۴۱ ۱۵۴۲ ۱۵۴۳ ۱۵۴۴ ۱۵۴۵ ۱۵۴۶ ۱۵۴۷ ۱۵۴۸ ۱۵۴۹ ۱۵۵۰ ۱۵۵۱ ۱۵۵۲ ۱۵۵۳ ۱۵۵۴ ۱۵۵۵ ۱۵۵۶ ۱۵۵۷ ۱۵۵۸ ۱۵۵۹ ۱۵۶۰ ۱۵۶۱ ۱۵۶۲ ۱۵۶۳ ۱۵۶۴ ۱۵۶۵ ۱۵۶۶ ۱۵۶۷ ۱۵۶۸ ۱۵۶۹ ۱۵۷۰ ۱۵۷۱ ۱۵۷۲ ۱۵۷۳ ۱۵۷۴ ۱۵۷۵ ۱۵۷۶ ۱۵۷۷ ۱۵۷۸ ۱۵۷۹ ۱۵۸۰ ۱۵۸۱ ۱۵۸۲ ۱۵۸۳ ۱۵۸۴ ۱۵۸۵ ۱۵۸۶ ۱۵۸۷ ۱۵۸۸ ۱۵۸۹ ۱۵۹۰ ۱۵۹۱ ۱۵۹۲ ۱۵۹۳ ۱۵۹۴ ۱۵۹۵ ۱۵۹۶ ۱۵۹۷ ۱۵۹۸ ۱۵۹۹ ۱۶۰۰ ۱۶۰۱ ۱۶۰۲ ۱۶۰۳ ۱۶۰۴ ۱۶۰۵ ۱۶۰۶ ۱۶۰۷ ۱۶۰۸ ۱۶۰۹ ۱۶۱۰ ۱۶۱۱ ۱۶۱۲ ۱۶۱۳ ۱۶۱۴ ۱۶۱۵ ۱۶۱۶ ۱۶۱۷ ۱۶۱۸ ۱۶۱۹ ۱۶۲۰ ۱۶۲۱ ۱۶۲۲ ۱۶۲۳ ۱۶۲۴ ۱۶۲۵ ۱۶۲۶ ۱۶۲۷ ۱۶۲۸ ۱۶۲۹ ۱۶۳۰ ۱۶۳۱ ۱۶۳۲ ۱۶۳۳ ۱۶۳۴ ۱۶۳۵ ۱۶۳۶ ۱۶۳۷ ۱۶۳۸ ۱۶۳۹ ۱۶۴۰ ۱۶۴۱ ۱۶۴۲ ۱۶۴۳ ۱۶۴۴ ۱۶۴۵ ۱۶۴۶ ۱۶۴۷ ۱۶۴۸ ۱۶۴۹ ۱۶۵۰ ۱۶۵۱ ۱۶۵۲ ۱۶۵۳ ۱۶۵۴ ۱۶۵۵ ۱۶۵۶ ۱۶۵۷ ۱۶۵۸ ۱۶۵۹ ۱۶۶۰ ۱۶۶۱ ۱۶۶۲ ۱۶۶۳ ۱۶۶۴ ۱۶۶۵ ۱۶۶۶ ۱۶۶۷ ۱۶۶۸ ۱۶۶۹ ۱۶۷۰ ۱۶۷۱ ۱۶۷۲ ۱۶۷۳ ۱۶۷۴ ۱۶۷۵ ۱۶۷۶ ۱۶۷۷ ۱۶۷۸ ۱۶۷۹ ۱۶۸۰ ۱۶۸۱ ۱۶۸۲ ۱۶۸۳ ۱۶۸۴ ۱۶۸۵ ۱۶۸۶ ۱۶۸۷ ۱۶۸۸ ۱۶۸۹ ۱۶۹۰ ۱۶۹۱ ۱۶۹۲ ۱۶۹۳ ۱۶۹۴ ۱۶۹۵ ۱۶۹۶ ۱۶۹۷ ۱۶۹۸ ۱۶۹۹ ۱۷۰۰ ۱۷۰۱ ۱۷۰۲ ۱۷۰۳ ۱۷۰۴ ۱۷۰۵ ۱۷۰۶ ۱۷۰۷ ۱۷۰۸ ۱۷۰۹ ۱۷۱۰ ۱۷۱۱ ۱۷۱۲ ۱۷۱۳ ۱۷۱۴ ۱۷۱۵ ۱۷۱۶ ۱۷۱۷ ۱۷۱۸ ۱۷۱۹ ۱۷۲۰ ۱۷۲۱ ۱۷۲۲ ۱۷۲۳ ۱۷۲۴ ۱۷۲۵ ۱۷۲۶ ۱۷۲۷ ۱۷۲۸ ۱۷۲۹ ۱۷۳۰ ۱۷۳۱ ۱۷۳۲ ۱۷۳۳ ۱۷۳۴ ۱۷۳۵ ۱۷۳۶ ۱۷۳۷ ۱۷۳۸ ۱۷۳۹ ۱۷۴۰ ۱۷۴۱ ۱۷۴۲ ۱۷۴۳ ۱۷۴۴ ۱۷۴۵ ۱۷۴۶ ۱۷۴۷ ۱۷۴۸ ۱۷۴۹ ۱۷۵۰ ۱۷۵۱ ۱۷۵۲ ۱۷۵۳ ۱۷۵۴ ۱۷۵۵ ۱۷۵۶ ۱۷۵۷ ۱۷۵۸ ۱۷۵۹ ۱۷۶۰ ۱۷۶۱ ۱۷۶۲ ۱۷۶۳ ۱۷۶۴ ۱۷۶۵ ۱۷۶۶ ۱۷۶۷ ۱۷۶۸ ۱۷۶۹ ۱۷۷۰ ۱۷۷۱ ۱۷۷۲ ۱۷۷۳ ۱۷۷۴ ۱۷۷۵ ۱۷۷۶ ۱۷۷۷ ۱۷۷۸ ۱۷۷۹ ۱۷۸۰ ۱۷۸۱ ۱۷۸۲ ۱۷۸۳ ۱۷۸۴ ۱۷۸۵ ۱۷۸۶ ۱۷۸۷ ۱۷۸۸ ۱۷۸۹ ۱۷۹۰ ۱۷۹۱ ۱۷۹۲ ۱۷۹۳ ۱۷۹۴ ۱۷۹۵ ۱۷۹۶ ۱۷۹۷ ۱۷۹۸ ۱۷۹۹ ۱۸۰۰ ۱۸۰۱ ۱۸۰۲ ۱۸۰۳ ۱۸۰۴ ۱۸۰۵ ۱۸۰۶ ۱۸۰۷ ۱۸۰۸ ۱۸۰۹ ۱۸۱۰ ۱۸۱۱ ۱۸۱۲ ۱۸۱۳ ۱۸۱۴ ۱۸۱۵ ۱۸۱۶ ۱۸۱۷ ۱۸۱۸ ۱۸۱۹ ۱۸۲۰ ۱۸۲۱ ۱۸۲۲ ۱۸۲۳ ۱۸۲۴ ۱۸۲۵ ۱۸۲۶ ۱۸۲۷ ۱۸۲۸ ۱۸۲۹ ۱۸۳۰ ۱۸۳۱ ۱۸۳۲ ۱۸۳۳ ۱۸۳۴ ۱۸۳۵ ۱۸۳۶ ۱۸۳۷ ۱۸۳۸ ۱۸۳۹ ۱۸۴۰ ۱۸۴۱ ۱۸۴۲ ۱۸۴۳ ۱۸۴۴ ۱۸۴۵ ۱۸۴۶ ۱۸۴۷ ۱۸۴۸ ۱۸۴۹ ۱۸۵۰ ۱۸۵۱ ۱۸۵۲ ۱۸۵۳ ۱۸۵۴ ۱۸۵۵ ۱۸۵۶ ۱۸۵۷ ۱۸۵۸ ۱۸۵۹ ۱۸۶۰ ۱۸۶۱ ۱۸۶۲ ۱۸۶۳ ۱۸۶۴ ۱۸۶۵ ۱۸۶۶ ۱۸۶۷ ۱۸۶۸ ۱۸۶۹ ۱۸۷۰ ۱۸۷۱ ۱۸۷۲ ۱۸۷۳ ۱۸۷۴ ۱۸۷۵ ۱۸۷۶ ۱۸۷۷ ۱۸۷۸ ۱۸۷۹ ۱۸۸۰ ۱۸۸۱ ۱۸۸۲ ۱۸۸۳ ۱۸۸۴ ۱۸۸۵ ۱۸۸۶ ۱۸۸۷ ۱۸۸۸ ۱۸۸۹ ۱۸۹۰ ۱۸۹۱ ۱۸۹۲ ۱۸۹۳ ۱۸۹۴ ۱۸۹۵ ۱۸۹۶ ۱۸۹۷ ۱۸۹۸ ۱۸۹۹ ۱۹۰۰ ۱۹۰۱ ۱۹۰۲ ۱۹۰۳ ۱۹۰۴ ۱۹۰۵ ۱۹۰۶ ۱۹۰۷ ۱۹۰۸ ۱۹۰۹ ۱۹۱۰ ۱۹۱۱ ۱۹۱۲ ۱۹۱۳ ۱۹۱۴ ۱۹۱۵ ۱۹۱۶ ۱۹۱۷ ۱۹۱۸ ۱۹۱۹ ۱۹۲۰ ۱۹۲۱ ۱۹۲۲ ۱۹۲۳ ۱۹۲۴ ۱۹۲۵ ۱۹۲۶ ۱۹۲۷ ۱۹۲۸ ۱۹۲۹ ۱۹۳۰ ۱۹۳۱ ۱۹۳۲ ۱۹۳۳ ۱۹۳۴ ۱۹۳۵ ۱۹۳۶ ۱۹۳۷ ۱۹۳۸ ۱۹۳۹ ۱۹۴۰ ۱۹۴۱ ۱۹۴۲ ۱۹۴۳ ۱۹۴۴ ۱۹۴۵ ۱۹۴۶ ۱۹۴۷ ۱۹۴۸ ۱۹۴۹ ۱۹۵۰ ۱۹۵۱ ۱۹۵۲ ۱۹۵۳ ۱۹۵۴ ۱۹۵۵ ۱۹۵۶ ۱۹۵۷ ۱۹۵۸ ۱۹۵۹ ۱۹۶۰ ۱۹۶۱ ۱۹۶۲ ۱۹۶۳ ۱۹۶۴ ۱۹۶۵ ۱۹۶۶ ۱۹۶۷ ۱۹۶۸ ۱۹۶۹ ۱۹۷۰ ۱۹۷۱ ۱۹۷۲ ۱۹۷۳ ۱۹۷۴ ۱۹۷۵ ۱۹۷۶ ۱۹۷۷ ۱۹۷۸ ۱۹۷۹ ۱۹۸۰ ۱۹۸۱ ۱۹۸۲ ۱۹۸۳ ۱۹۸۴ ۱۹۸۵ ۱۹۸۶ ۱۹۸۷ ۱۹۸۸ ۱۹۸۹ ۱۹۹۰ ۱۹۹۱ ۱۹۹۲ ۱۹۹۳ ۱۹۹۴ ۱۹۹۵ ۱۹۹۶ ۱۹۹۷ ۱۹۹۸ ۱۹۹۹ ۲۰۰۰ ۲۰۰۱ ۲۰۰۲ ۲۰۰۳ ۲۰۰۴ ۲۰۰۵ ۲۰۰۶ ۲۰۰۷ ۲۰۰۸ ۲۰۰۹ ۲۰۱۰ ۲۰۱۱ ۲۰۱۲ ۲۰۱۳ ۲۰۱۴ ۲۰۱۵ ۲۰۱۶ ۲۰۱۷ ۲۰۱۸ ۲۰۱۹ ۲۰۲۰ ۲۰۲۱ ۲۰۲۲ ۲۰۲۳ ۲۰۲۴ ۲۰۲۵ ۲۰۲۶ ۲۰۲۷ ۲۰۲۸ ۲۰۲۹ ۲۰۳۰ ۲۰۳۱ ۲۰۳۲ ۲۰۳۳ ۲۰۳۴ ۲۰۳۵ ۲۰۳۶ ۲۰۳۷ ۲۰۳۸ ۲۰۳۹ ۲۰۴۰ ۲۰۴۱ ۲۰۴۲ ۲۰۴۳ ۲۰۴۴ ۲۰۴۵ ۲۰۴۶ ۲۰۴۷ ۲۰۴۸ ۲۰۴۹ ۲۰۵۰ ۲۰۵۱ ۲۰۵۲ ۲۰۵۳ ۲۰۵۴ ۲۰۵۵ ۲۰۵۶ ۲۰۵۷ ۲۰۵۸ ۲۰۵۹ ۲۰۶۰ ۲۰۶۱ ۲۰۶۲ ۲۰۶۳ ۲۰۶۴ ۲۰۶۵ ۲۰۶۶ ۲۰۶۷ ۲۰۶۸ ۲۰۶۹ ۲۰۷۰ ۲۰۷۱ ۲۰۷۲ ۲۰۷۳ ۲۰۷۴ ۲۰۷۵ ۲۰۷۶ ۲۰۷۷ ۲۰۷۸ ۲۰۷۹ ۲۰۸۰ ۲۰۸۱ ۲۰۸۲ ۲۰۸۳ ۲۰۸۴ ۲۰۸۵ ۲۰۸۶ ۲۰۸۷ ۲۰۸۸ ۲۰۸۹ ۲۰۹۰ ۲۰۹۱ ۲۰۹۲ ۲۰۹۳ ۲۰۹۴ ۲۰۹۵ ۲۰۹۶ ۲۰۹۷ ۲۰۹۸ ۲۰۹۹ ۲۱۰۰ ۲۱۰۱ ۲۱۰۲ ۲۱۰۳ ۲۱۰۴ ۲۱۰۵ ۲۱۰۶ ۲۱۰۷ ۲۱۰۸ ۲۱۰۹ ۲۱۱۰ ۲۱۱۱ ۲۱۱۲ ۲۱۱۳ ۲۱۱۴ ۲۱۱۵ ۲۱۱۶ ۲۱۱۷ ۲۱۱۸ ۲۱۱۹ ۲۱۲۰ ۲۱۲۱ ۲۱۲۲ ۲۱۲۳ ۲۱۲۴ ۲۱۲۵ ۲۱۲۶ ۲۱۲۷ ۲۱۲۸ ۲۱۲۹ ۲۱۳۰ ۲۱۳۱ ۲۱۳۲ ۲۱۳۳ ۲۱۳۴ ۲۱۳۵ ۲۱۳۶ ۲۱۳۷ ۲۱۳۸ ۲۱۳۹ ۲۱۴۰ ۲۱۴۱ ۲۱۴۲ ۲۱۴۳ ۲۱۴۴ ۲۱۴۵ ۲۱۴۶ ۲۱۴۷ ۲۱۴۸ ۲۱۴۹ ۲۱۵۰ ۲۱۵۱ ۲۱۵۲ ۲۱۵۳ ۲۱۵۴ ۲۱۵۵ ۲۱۵۶ ۲۱۵۷ ۲۱۵۸ ۲۱۵۹ ۲۱۶۰ ۲۱۶۱ ۲۱۶۲ ۲۱۶۳ ۲۱۶۴ ۲۱۶۵ ۲۱۶۶ ۲۱۶۷ ۲۱۶۸ ۲۱۶۹ ۲۱۷۰ ۲۱۷۱ ۲۱۷۲ ۲۱۷۳ ۲۱۷۴ ۲۱۷۵ ۲۱۷۶ ۲۱۷۷ ۲۱۷۸ ۲۱۷۹ ۲۱۸۰ ۲۱۸۱ ۲۱۸۲ ۲۱۸۳ ۲۱۸۴ ۲۱۸۵ ۲۱۸۶ ۲۱۸۷ ۲۱۸۸ ۲۱۸۹ ۲۱۹۰ ۲۱۹۱ ۲۱۹۲ ۲۱۹۳ ۲۱۹۴ ۲۱۹۵ ۲۱۹۶ ۲۱۹۷ ۲۱۹۸ ۲۱۹۹ ۲۲۰۰ ۲۲۰۱ ۲۲۰۲ ۲۲۰۳ ۲۲۰۴ ۲۲۰۵ ۲۲۰۶ ۲۲۰۷ ۲۲۰۸ ۲۲۰۹ ۲۲۱۰ ۲۲۱۱ ۲۲۱۲ ۲۲۱۳ ۲۲۱۴ ۲۲۱۵ ۲۲۱۶ ۲۲۱۷ ۲۲۱۸ ۲۲۱۹ ۲۲۲۰ ۲۲۲۱ ۲۲۲۲ ۲۲۲۳ ۲۲۲۴ ۲۲۲۵ ۲۲۲۶ ۲۲۲۷ ۲۲۲۸ ۲۲۲۹ ۲۲۳۰ ۲۲۳۱ ۲۲۳۲ ۲۲۳۳ ۲۲۳۴ ۲۲۳۵ ۲۲۳۶ ۲۲۳۷ ۲۲۳۸ ۲۲۳۹ ۲۲۴۰ ۲۲۴۱ ۲۲۴۲ ۲۲۴۳ ۲۲۴۴ ۲۲۴۵ ۲۲۴۶ ۲۲۴۷ ۲۲۴۸ ۲۲۴۹ ۲۲۵۰ ۲۲۵۱ ۲۲۵۲ ۲۲۵۳ ۲۲۵۴ ۲۲۵۵ ۲۲۵۶ ۲۲۵۷ ۲۲۵۸ ۲۲۵۹ ۲۲۶۰ ۲۲۶۱ ۲۲۶۲ ۲۲۶۳ ۲۲۶۴ ۲۲۶۵ ۲۲۶۶ ۲۲۶۷ ۲۲۶۸ ۲۲۶۹ ۲۲۷۰ ۲۲۷۱ ۲۲۷۲ ۲۲۷۳ ۲۲۷۴ ۲۲۷۵ ۲۲۷۶ ۲۲۷۷ ۲۲۷۸ ۲۲۷۹ ۲۲۸۰ ۲۲۸۱ ۲۲۸۲ ۲۲۸۳ ۲۲۸۴ ۲۲۸۵ ۲۲۸۶ ۲۲۸۷ ۲۲۸۸ ۲۲۸۹ ۲۲۹۰ ۲۲۹۱ ۲۲۹۲ ۲۲۹۳ ۲۲۹۴ ۲۲۹۵ ۲۲۹۶ ۲۲۹۷ ۲۲۹۸ ۲۲۹۹ ۲۳۰۰ ۲۳۰۱ ۲۳۰۲ ۲۳۰۳ ۲۳۰۴ ۲۳۰۵ ۲۳۰۶ ۲۳۰۷ ۲۳۰۸ ۲۳۰۹ ۲۳۱۰ ۲۳۱۱ ۲۳۱۲ ۲۳۱۳ ۲۳۱۴ ۲۳۱۵ ۲۳۱۶ ۲۳۱۷ ۲۳۱۸ ۲۳۱۹ ۲۳۲۰ ۲۳۲۱ ۲۳۲۲ ۲۳۲۳ ۲۳۲۴ ۲۳۲۵ ۲۳۲۶ ۲۳۲۷ ۲۳۲۸ ۲۳۲۹ ۲۳۳۰ ۲۳۳۱ ۲۳۳۲ ۲۳۳۳ ۲۳۳۴ ۲۳۳۵ ۲۳۳۶ ۲۳۳۷ ۲۳۳۸ ۲۳۳۹ ۲۳۴۰ ۲۳۴۱ ۲۳۴۲ ۲۳۴۳ ۲۳۴۴ ۲۳۴۵ ۲۳۴۶ ۲۳۴۷ ۲۳۴۸ ۲۳۴۹ ۲۳۵۰ ۲۳۵۱ ۲۳۵۲ ۲۳۵۳ ۲۳۵۴ ۲۳۵۵ ۲۳۵۶

کین لودہ سلطان آپ ارسلان نینگ لیبھدی ملکشاہ نہ ایکنجی اردون لغزاقراخان نینگ ترکان
 قاتون عنوان لیغ قیزی فی غایت دبدبہ شتابانہ مراسم بیلان توی قبیلندی - ملکشاہ نینگ اوزیغہ
 سلطان بولغان کچیک اذغلی سلطان محمود اوشلور ترکان قاتون نینگ اذغلی دور (واقعه لری اسلام تاریخ
 لریدہ مذکور دور) - اناغربی قراغلیق حکمداری ابراہیم تاوغاچ قراخان نینگ سلطان آپ
 ارسلان بیلان مناسبتی نیجشی مایس ایدی . اخیراً بولواکی سی نینگ اراسیدہ کی دشمن ایک ہر
 یکی لاسی نینگ اولومی بیلان نتیجہ لاندی واقعه بودور کہ ۱۰۷۲ھ ۱۰۶۵ھ
 دہ سلطان آپ ارسلان ابراہیم تاوغاچ قراخان بیلان اوروشماق اوچون تورکستان نہ یوروش
 و ابراہیم تاوغاچ قراخان ہم سمرقند دین یوروش قبیلیب خوارزم حددی دہ قاتیغ محاربہ لری بولدی
 اخیراً بیر میدان محاربہ سیدہ ابراہیم تاوغاچ قراخان شہید بولوب عسکر لری پراکذہ بولدی موندین
 کین آپ ارسلان ایگرتایاب اوگور (آمودریا) دین اوتتی دور یا نینگ بوییدہ تاوغاچ قراخان طرفین
 حدودی قظی بولغان خوارزم لریک یوسف بگ اوزی نینگ آرنینہ توی بیلان آپ ارسلان فی قاتیغ مدافعہ
 قیلدی و اخیراً مغلوب بولوب قلعہ نہ قامالدی و آپ ارسلان نینگ عسکر لری ہجوم بیلان قلعہ فی الیب لیبھ
 بگ فی اسیر قیلیب آپ ارسلان نینگ اگدی نہ الیب کیردی لری آپ ارسلان یوسف بگ فی تورک
 تویوق نہ تار تریب اولتور مکعہ حکم قیلدی . یوسف بگ . مندک قہران بیر کشتی نہ شونداغ محافلہ
 قیلماق لایق مودیب اعراض قیلدی آپ ارسلان بوسوز نہ کا بیب قویلدہ کی اوق فی یوسف
 بگ کہ اتی داوق لگدی . یوسف بگ . آلدینگدہ تورخان بیر اسیر نہ اوتونگنی تگدور مالین
 اوشبو نامرد لیکینگ بیلان بیز نینگ یورتمیزنی الغالی گلدینگو دیب آغزی فی بوزب آپ ارسلان
 فی تیللا مق عنہ باشلادی بونینگدین آپ ارسلان نوق العادہ غضبنا نیب قلیچی فی سوغوروب لیبھ
 بگ فی پاناماق اوچون یوگوردی و آیامنی تاییب قیلدی بوحالہ یوسف بگ اوزی فی آپ ارسلان
 نینگ اوتیغہ اتی و کیسی نینگ اچسیدہ ساتقلاغان چپاتی فی الیب آپ ارسلان نینگ تورساتی فی
 یاردی یوسف بگ فی اویردہ گی عسکر لری پارچہ پارچہ قیلدی لری آپ ارسلان ہم بیر نچہ ساعتدین

کین اولدی و باش سیر قانان عسکر لری آرقه نه بانیب کنتی لر منه بیر حر لیس لیق نتیجه سیده
 چونگی اکی اسلام تورک حکمداری اولتور لوب مینگ لر چه انسان نینگ قانی توکولدی
 تاوغاچ قراخان لیق تخت سیده ابراهیم نینگ اوغلی شمس الملوک اکینجی نصر اولتوردی بوذات ۷۲۴
 ده وفات قیلیب اورنیغه علی تکین ایدیک خان نینگ اوغلی ابو حسن علی تکین تاوغاچ قراخان بولدی و
 بفرخان عنوانی فی الدی . یو اکی حکمدار نینگ دوره لریده واقع بولغان حوادث خصوص سیده معلوم اتمیز
 یوق در . حسن تاوغاچ قراخان ۳۷۳ هـ طریفیده وفات قیلیب اورنیغه اکینجی نصر تاوغاچ قراخان
 نینگ اوغلی تخت ده اولتوردی بوکنتی نینگ قانی معلوم ایس انموانی قدرخان دور بوذات آریغنه وقظه
 وفات قیلیب اورنیغه اوغلی احمد تکین تاوغاچ قراخان بولدی احمد تاوغاچ قراخان نینگ دوریده
 غربی قراخان لیق حکمتی سلجوقی سلطنتی نینگ حکمتی استیغنه کیریب قالدی و بشن علیت بموقت صورت
 ده استقلال فی بوق اتتی واقعه شودور که ۳۸۱ هـ ۱۰۸۸ م ده سلطان
 ملکشا ه غربی تورکستان نه یوردش قیلیب احمد تاوغاچ قراخان بیر نسخه اوروش دین کین مغلوب
 بولوب ملکشا ه نینگ تولیغه اسیر لوشتی و کین چه ملکشا ه نینگ غربی تورکستان نه حکمتی فی قبول
 قیلماق شرطی بیلان احمد تاوغاچ قراخان فی اور عنوانی بیلان غربی تورکستان ده حکمدار قیلدی و
 یانینب کنتی . لیکن اوزکند خان فی ملکشا ه نینگ حکمتی فی قبول اتی استقلال اعلان الکانی اوچون
 ۳۸۲ هـ ده ملکشا ه غربی تورکستان نه کلیب اوزکند خان فی محاربه بیلان اقیما و قیلدی و یانینب
 کنتی لیکن ملکشا ه نینگ بوهم اکی حرب سفری بیلان تائین قیلیغان حکمتی آران بشن شیل دوم
 قیلدی چونکه ۳۸۵ هـ ده ملکشا ه وفات قیلیب اوغول لری محمود و برکیاروق آراسیده
 سلطان لیق تالاشی یوزیدین محاربه حقیقی بولوفرت دین احمد تاوغاچ قراخان استفاده قیلیب استقلال
 اعلان اتتی و ملکشا ه نینگ عسکر و مامور لری فی قوغلاوی احمد تاوغاچ قراخان ۳۸۸ هـ
 ۱۰۹۵ م ده وفات ایلاودی اورنیغه خاندان دین محمود تکین تاوغاچ قراخان بولدی و ۳۹۰ هـ
 ده وفات اتتی و اورنیغه احمد تاوغاچ قراخان نینگ نبره سی یعنی قدرخان بن عسرخان بن احمد تاوغاچ

قراخان تخت ده اولموزدی بوذات نینگ آتی معلوم ایماس دور و بولوشی ۵۹۵ ھ و ده وفات
 اتی ، ایکنجی مارون لغز قراخان نینگ دوریده کی و قعات خصوصیده معلوما تمیز بوق نینگ علی
 ده دور . چونکہ بوا ۳۱۵ میل مدت ایچیدہ موندان معظم دولت نینگ داخلی و خارجی مهم واقعاتی
 تولا بولماتی طبعی دور . امامح الاسف بواوزون مدت ده کی واقعات خصوصیده تاریخ روایت
 لری نینگ برگان معلوماتی فقط یوقاریعتی مجال و قسقه معلومات دین بجات دور . مذکور مدت ایچیدہ
 شمال ایلیک خانیقتی خصوصیده حاصل اتکان معلوما تمیز توبسندہ کی مقدار ده دور
 شمال ایلیک خانیقتی یوسف قدرخان زمانہ سیدین اعتبارا ایکنجی ارسلان خان نینگ اولادیده قرار
 ایدی بولویلیک خان لر قراخانین مرکز لری غنہ ایما و فادار و اطاعتکار ایدی لر . شمال ایلیک خان
 لری نینگ آت لری و ترتیب لری بولور کہ ، یوسف قدرخان شمال ایلیک خانیقتی غنہ اولاد علی
 شرف اولدولہ ابو شجاع ایکنجی ارسلان خان نی تمیز قلیغا طبعی یوقاریده ذکر قلیغیان ایدی بولوشی
 ۳۲۴ ھ و ده وفات قلیب اورنیغہ اولغی چغری کینن ایلیک خان بولدی و ۳۲۵ ھ اطرفیده وفات
 اتی ایننگ اورنیغہ اینی سی رکن اللدولہ محمود کینن ایلیک خان بولدی محمود ایلیک خان نینگ وفاتیدین
 کینن اینی سی احمد کینن ایلیک خان بولدی بوذات نینگ وفاتیدین کینن محمود ایلیک خان اولغی
 اوچونجی ارسلان خان ایلیک خان بولدی ، منہ شمال ایلیک خان لری نینگ آت لری و ترتیبی بولور
 لیکن محمود ایلیک خان و آندین کینن کی لر نینگ جلوس و وفات تاریخ لر یغہ متعلق معلومات تاپالما ایم
 و اوچونجی ارسلان خان دین کینن کی ایلیک خان لر خصوصیده ہم ایٹاغوزک معلومات یوق دور
 لیکن ۵۲۸ ھ غنہ چہ شمال ایلیک خانیقتی ایکنجی ارسلان خان نینگ اولادی ده دوم قلیغانی بولویلیک
 خانیق آغر غنہ چہ قراخانین نینگ مهم بیرولایتی و وفادار تابعی بولغانیقتی معلوم دور

قراخان اردولتی نینگ بقیلیغانی

ایکنجی مارون لغز قراخان ۱۱۰۳ ھ و ده وفات اتی بوذات نینگ اورنیغہ قراخان بولغان کشتی لر

نینگ آت لری و عدد لری و واقعاتی خصوصیه بیچ بیر معلومات تاپماویم . لیکن بو دولت
 نینگ ۵۳۶ هـ ۱۱۳۶ م غم چه دوم قیلغانی تاریخ روایت لری وار کولوبی سند لری نینگ
 بقاتی سلیمان ثابت دور ۵۳۶ هـ قراختی خانی نوسی گورخان تمام شرقی تورکستان
 غم استیلا قیلیب قراخان لردولتی نی بیعتی - بیانی تو بسنده قراختی دولتی فصلی ده کیلادو
 بو نینگ سلیمان ۲۸۰ میل دوم قیلغان و مغظم شرقی و غربی تورکستان لورت لری نی بدست و
 علم نینگ آن اگیز مرتبه لرغیه تیکوزگان مومظم تورک قراخان لرد (خاقان لرد) دولتی بیعتدی
 اما غربی تورکستان ده کی غربی قراختی دولتی ضعیف لیت نینگ مختلف فلاکت لیک
 دوره لری نی باثاب ۶۱۹ هـ غم چه دوم قیلمدی بیانی بودور که . تا داغاج قراخان
 قدرخان ۴۹۵ هـ وفات قیلیب اوغلی قیلیچ خان تخت ده اولتوردی و بغراخان غولانی
 نی آلدی بو کشتی نینگ زمانه سیده یعنی ۵۲۰ هـ طرف سیده بوجوق سلطانی سلطان سخر غربی
 تورکستان غم هجوم قیلدی و قیلیچ بغرا قراخان قاتبع محاربه دین کین مغلوب بولوب سلطان سخر
 غم اطاعت قیلماق غم مجبور بولدی و ۵۳۱ هـ قراختی گورخان نوسی غربی تورکستان غم هجوم
 قیلیب قیلیچ بغرا قراخان نی اوزر حاکمیتی غم تابع قیلدی و قیلیچ بغرا قراخان ۵۵۸ هـ وفات
 قیلیب اوزغیه اوغلی جلال الدین علی کورگان قراخان بولدی و جلال الدین علی کورگان نینگ وفاتی
 و آندین کین قراخان بولغان لر معلوم ایماس دور . بگر قراختی لر نینگ اخیرتی دوریده
 غربی تورکستان قراختی سلطان بیایدی بو کشتی ۶۰۶ هـ خوارزم شاه غم تابع بولوب ۶۱۹ هـ
 ده بو کشتی نی محمد خوارزم شاه شهید اتتی و بو نینگ سلیمان غرب قراخان لردولتی کا لایم قیلدی .
 منه غرب قراختی ۵۲۰ هـ دین اعتبارا اول سلطان سخر غم و آندین کین قراختی دولتی غم
 و آندین کین خوارزم شاه غم تابع بولوب فقط داخلی استقلال لری نی محافظه قیلیب یا شادی
 تفصیلاتی قراختی دولتی بایسده کیلادور -

قراخان لردوربىدە ادارە تەشكىلاتى

قراخان لردولتى دە قىدىم تور ك ادارە غەنەسى نى محافظە قىلىنىپ دولت نىنگ باشىدە خانان نىنگ
چونكى بولغان ذات قراخان (خاقان) عنوانى بىلان تور و دايدى اما قراخان نىنگ استىدە كى كەلدى
لر ئوماكى دەر جەننە آيرىلور ايدى لر

(بىر سىخى درجە) ايدىك خان لردر جەسى ايدى ايدىك خان لردى مەلكت نىنگ مەركەز دىن اوزاق چونكى
حصە لرى دە قراخان نىنگ ناھىيى صىفى بىلان اوز منطقه لرى دە غايت چونكى ختىيارات غە مال ك بولۇپ
تەقريباً مستقل صورت دە اوجىدە لردى ادارە قىلور ايدى لر و اوز ات لىرىدە بارماق (پول) باستور و
ايدى لر و حدود لرى توناش بولغان بايت دولت لربىلان حرىت صىلىق قىلماق داو دولت لردە اوز ات
لرىدە لىچى لرى بار مەك و اولر نىنگ لىچى لرى نى قبول اتىك دك چونكى ايشى لردە سلاھىت لرى بار ايدى
دو بسبب دىن تولاراق اسلام نوزخ لرى ايدىك خان لردى مستقل حكمدار لردى دىگان گمان غە
توشىنىش لردور (ايدىك درجە) قراخان لردولتى غە تابع بولغان داخلى استقلال غە مال ك
كىچىك بىر لىك خان لردى قىبىلە بگ لرى نىنگ درجەسى ايدى . بولر نىنگ داخلى استقلال
لردى نى قراخان لردى خىرام قىلور ايدى داوڑ منطقه لردى غە مخصوص ادارە شەكل لردى و اجراءات لردى
و دىن و عادات لردى دە كالى ختىيارات و آزاد لىق لردى بار ايدى و اولر نىنگ خالىق و يا بگ لىك
مەنئىب لردى اوز اولاد لردى غە مىراث قالور ايدى و قراخان لردى اوز طرف لردى دىن بىر كىشى نى تەيىن
تەيىنلاسا ايدى لر . بولغان لردى نىنگ مەھم راق لردى بولر دور ، قوجو ، باش لىق ، امبىل
(چوچىك) ، ايكى اوكوز (آلتى) ، قول بار كول و ايدىك ائل (غەربى كانسو) اولكە لردى اويغور خانى
ايدىقوت نىنگ ادارە سببە ايدى . خىتن دىلايتى چوڭ وى و يا قىلچ خان عنوان لىغ بىر لىك
خان نىنگ ادارە سببە ايدى . ايلى در باسى نىنگ شىرقى دىن باشلانىب اير تىش در با
سى غە چوچوژ بولغان تە سو اولكەسى قارلوق خانى نىنگ ادارە سببە ايدى و قارلوق خانى

با لغو عنوانی غنه مالک ایدری ، ترمیم (حاضر قی لوب) و چوپن اولکله لری ده کی سرلیخ اولغور لرنی
 بیرریک خان اداره قبول ایدری ، کونجه تینگنر (بالاش کول) نینگ شمایلده کی حاضرده روس
 سمی پلانسیکی آتایدورغان اولکله درده اولتور و قونخ یغنا ، توحسی ، اوغراق قبیلده لری پر
 دین خان و باباگ لری نینگ اداره سیده ایدری لر لیکن بوجان و بگ لرنینگ اوزآت لری
 ده یاراق باستوراق دیات دولت لر بیلان مناسبت پیدا قیلماق غنه صلحیت لری یوق ایدری و
 قراخان و بابا بیک خان لر حضوریدین تعیین قیلینغان نایبه مامور لری وقاضی لر و عسکری منصبدار لرنی
 قبول اتمک اولر نینگ ایش لری غنه یاردم قیلماق غنه محبوب ایدری لر دلوایش لرده یا توپ توغرا قراخان
 و بابا بیک خان غنه مربوط ایدری لر دیورت نینگ یایاتی دین بعین بیرعت دارنی قراخان و
 بابا بیک خان نینگ خزانه لری غنه برماک دایر لیغ مقدار یحیه عسکر برماک غنه مملکت ایدری لر
 غزب ایدریک خانیق نینگ اداره شکلی قراخانلیق نینگ باشقہ منطقه لریده کی اداره شکلی دین فرق
 لیغ ایدری چونکہ باور اولنهر اولکله لری اوزون دین پری اسلام حکومت لری نینگ تولیده بولوبت یک
 داخلی مستقل خان لری یوق و هرینه دالی و حاکم و باشقہ مامور لر مرکز دین تعیین قیلینماق اصولی غنه تابع
 یا شاب کلگان اولکله لر ایدری و بوا اولکله لر قراخان لر دولتی نینگ تولیغہ نوشکا دین کین هم ایدریک خان
 لر و کین کی تاوغاچ قراخان لر هم مذکور اصول بیلان اداره قیلدی لر ، عمومی اداره ایش لری مالیات
 و عسکری ایش لرنی نظام و مراقبت آسینده توتماق و دولت غنه تابع کچیک خانیق و بگ یک لرنینگ
 اطاعتی فی تا مین قیلماق مقصدی بیلان تمام قراخانلیق مملکت لری تولو و ولایت لر غنه تقسیم قیلینغان
 ایدری و هر ولایت ده قراخان لر و بابا بیک خان لر طرفیدین ممثل لر دایله مامور لری وقاضی لر و
 عسکر منصبدار لری و کانی درجه ده عسکر قولور لور ایدری . ولایت نی آیل دیلور ایدری
 (عاجی خریطه لر ایل لرنی کور ساتیلدی)

قراخانلیق اولکله لریده مکمل بیر عمومی پوسته بار ایدری وینه هم حادثه لرنی مرکز غنه و با مرکز
 دین اوزاق منطقه لر غنه و حد و لر غنه اینیگ یک بیلان تیکوز مک اوچون کاشغر و بلا ساغون و تمام

حدود آسپیده منتظم بیر جینج او تیغنه قار قلیب مناره لر یا بلغان ایدی و مهم خبر لر نی مذکور
 مناره لر اوستیده کی قلیبن قلیبنغان آدم لر کونوزده بایراق حرکتی بلغان و کچه ده اوت یا مستق
 بلغان نینه بیر مناره اوستیده کی لر نه بلیور و رایدری لر و اولر نینه بیر مناره اوستیده کی لر نه
 بیلدور و مسلسل صورتده آن اوزاق حدودده واقع بلغان مهم حادشه نینگ خبری بر ایاکی کون بجه
 یا تحت نه آنکلا نور ایدری ، منه بو خبر واسطه سی تقریباً حضرتی عصر میرزه کی تلگراف نینگ
 خدمتی نی قیلور ایدری ، حاضرده بو مناره لر دین تولا سی موجود و دوزانی جنوب مملکت لریده تیم
 و شمال و شرق ده تورا و یاکه تورا و سیکله دور

عسکر تشکیلاتی

قراخان لر اوز اعلت لر ی نی قبول ارکان تورک اقوامی دین مایات و عسکر آورا ایدری لر و بوقا نونده
 مسلم غیر مسلم نینگ فرقی بوق ایدری و بوسیمات سایه سپیده خزانه نه مهم واردات کلگان دک
 تولا جنگا در و شجا قیدک عسکر لر غیر مسلم و جنگجوی قبیلده لر دین کلور ایدری . او چون قراخان لر
 مسلمان غیر مسلمان تورک لر دین مرکب نایت منتظم و قوتدک عسکر نه مالک ایدری ، و نهایت نختی بر
 عسکر تشکیلاتی نه ایگه ایدری لر دولت تشکیلات حرب فنی اعتباری بلغان او شبو لورت قسم ترتیبات دین
 عبارت ایدری (۱) هجوم چی قول لر ترتیباتی (۲) کچه ده دشمن قراول لر ی نی توفینوسوز تولا توب
 آلاق او چون مخصوص قطعه لر ترتیباتی (۳) عسکر نی دشمن جهومیدین و کچه باسغونی دین س قلا
 ماق نه مخصوص ترتیبات (۴) عسکر نینگ معترای دار زاق تقسیماتی مخصوص دفتر لر نه یاز یلیب
 بک آچوق و منتظم بیر شکل ده بولماق ، قراخان نینگ رسمی مخصوص بایراقی آل رنگ لیک
 ایگ شای دین قلیبنغان توقوز دانه بایراق ایدری و مذکور رنگ ده شای دین چهار لانغان بر کونوک
 قراخان نینگ تولا تورا و تورا و تورا و تورا بایراقی تورت یانده کتور ایدری بو مناسبت س قراخان نی توقوز تولا تورا و تورا
 توقوز مدنی مهارک بیلک قیدیم دین او شبو زمانه میرزه قراخان علی معنه لر دین بیر دور) قراخان نینگ توبنده
 کی خان لر نینگ بایراق لر ی هم آل رنگ لیک بولوب عددی توقوز دین آز بولور ایدری قراخان لر نینگ

عسکری و عسکری موزیکه لربا ایدی حاضر تی دو باق دکا نای و سوزنای ای میز او دقت نینگ عسکری
موزیکه سی دین فالغان بیرونه دور ، قراخان عسکر لری نینگ ارونش و مستیده جسمه و کرک ایدیه
بیر خصوصی پوسته لری بولور ایدی

قراخان لردوریده شرقی و غربی تورکستان نینگ مدنی

قراخان لردوریده غربی تورکستان ده مدنی نینگ نهته درجه ده اکتاف پختانی تاریخ کتاب لریده غایت
روشن معلوم دور . سمرقند ، بخارا ، مرغینان ، اوزکند شهر لری اوزمانه نینگ آن معروف
مدنی و علم مرکز لری ایدی بواولکه لرده قراخان لرنینگ بنا قیلده ورغان جامع و مدرسه و مزار گنبد لری و
حکومت بنا لری دیول لری و کور و کسر لری و لنگر لر غایت تولای ایدی . بونلار نینگ اثر لرنینگ
بعضی سی نینگ نر ایه لری حال هم موجود دور . اما شرقی تورکستان نینگ اوستیده کی مدنی و
آباد یعنی دین اسلام تاریخ لری نینگ تولار اقی محس و تقسه ویرا قیدین آنکلاخان معلومات فی بیاردور
لیکن شرقی تورکستان اهل سی بدین بولغان و یا کوزی بیلان کورگان مشا هده لرنینگ روایت
لری و بولعصر میزده کشف بولغان اثر لر غه کوره - قراخان لردور می مدنی و شرقی یوزیدین
شرقی تورکستان نینگ آلتون دور می ایکی نیکی ثابت بولماقده دور . بنا و علیده اودوره ده کی
مختلف مدنی منظر لری فی باشقه باشقه عنوان لر اوستیده ذکر قیلا میز

علم

قراخان لرنینگ تاسیس قیغان مدرسه لری دین اسلام علم لریده و فلسفه و اجتماعات علم لریده غایت
تولای متبحر عالم لر حقیغان ایدی اگرچه تاریخ کتاب لری اوزمانه لرده تیشکان عالم لرنینگ آن لری
و ترجمه حال لری فی بک آذربایق قیلا دور لیکن بیرونه ترجمه حال لری و اثر لری معلوم بولغان شرقی
تورکستان عالم فیلیوف و ادیب لری آزابولسه هم بولر نینگ اسلام علم لریده مشغول کور و ملکان
ذات لر بولغان یعنی اوزمانه ده شرقی تورکستان ده علم ترقی سی نهته درجه ده بولوب و علما نینگ غایت

تولا ایچائیگی نه آن قومی دلیل دور ، اسلام فیلسوف لری نینگ آن چوگنی سانالغان و ایننگ علم
 زنبه سی نه اهیچ کشتی بییا لنگان فاراب لمیخ اولصر محمد شرتی تورکستان لمیخ دور بوذات بلاسا
 یا قسینده کی تالاس ایلی نه نالیخ فاراب شهری دین بولوب اولوغ ترخان آتلیخ بیر قارلوق ایصل ناده
 سی نینگ اولغی دور . بوذات تحصیلنی تالاس بلاساغون و کاشغیر مدرسه لریده تکمیل ایلا گاندین
 صونگره اسلام علمیده سیاحت قیلیب بغداد و شام و مصر فیلسوف لرینی حیران اتتی و آنکا اسلام
 غلامنه لری ایکنی ارسلو عنوانی فی بردی لر . بو فیلسوف نینگ منطق ده تألیف قیلغان کتاب لری
 - احصاء العلوم و التعریف بانواعها - آتلیخ نظیر سیر بیدر ایرة الحار فی د - اسپاسنه المدنیه -
 آتلیخ کتابی و باشقه تولا تألیف لری زمانه میزنه چه قالمیش دور . و شهره اسلام حکیمی لولغان بخارا
 تورک لریدین اولغی بن سینا علم لری فی فارابی نینگ کتاب لریدین توپلاغانی فی بیان قیلیب دور .
 بو فیلسوف (فارابی) هر علم ده نظیر سیر لولغان نینگ اوتیغنه موزایقه فی ده هم بیر مختصر درجه سید
 ماهر ایدی و بولگون نه قدر ایننگ ستری غنه موزایقه عالم لری و وقت بولالغان (سامع لری فی کولور ک
 وینلا تفاق و اوخل تفاق) تاثیر لری فی بیرادورغان صورتده لغنه لر چالور ایدی . و قالون فی اولغوب
 فارابی اختراع قیلغان دیگان روایت لربار دور . بو فیلسوف نینیس دین آستوق تیل بیلور
 ایدی . بو کشتی شوپنه علم و فیهائی بارلور و هیچ بیر منصب بته قبول تامای و حتی بیلور ای هم
 توغمای حقیقی بیلور ایدین بیلان دینا دین اوتتی و خلق نینگ صحبتی دین طبعاً قاجور ایدی و تولا
 وقت لر خالی بولوی لریده و درخت لر آد اسپیده اولغوب کتاب لری فی یازار ایدی . تولا راق
 عمری فی بغداد و شام و مصر ده اوکوز سه مو تور کلوک عالمی غنه غایت چوقور علاقه سی بار ایدی تا وفاتی
 غنه چه تور کچه کیم کیدی و کسن یا شیده شام ده وفات اتتی
 و فقه و تفسیر حدیث علم لریده امام عنوانی فی لنگان عالم لر خلی تولا ایدی امام محمد فخریه بلاساغون فی امام
 علاء الدین ختینی بوجله دین دور . ادبیات غنه کلک . تورک یورت لری فی سیاحت
 قیلیب تورک لغت لری و خلق ادبیاتی فی توپلاب یوان لغات الترتک آتلیخ بیر فاموسس تألیف

قیلغان محمود بن محمد کاشغر نینگ چوگانک عالم و ادیب لریدین دور . لوقاموس اوزمانده ایچ شئی
 یوق وینگی اشتراع صورتی بیلان تألیف قیلینیغان بیر کتاب یکانکی تاریخ بیگانه لرغه معلوم دور
 شعر و ادبیات بابیده و تورک لغتی ننه جامع لغت و تورک لر نینگ اجتماعی سویه لر سی ننه تیسلاچ
 اینت ده کینا بولغان قوتاققو بیگ آقینغ منظومه کتاب هم بیر بلا ساغون لغت بولغان لوسف تیا لغو
 نینگ تألیفی دور

آبادلیق

قرخان لر دوریده شرقی تورکستان حاضر قی دین نجه حصه زیاده آباد ایدی او وقتنده
 بار شهر لر دین تولاراتی حاضر ده یوق دور . بولوشهر لر نینگ بعضی سی نینگ خرابه لر سی بار و آن لر سی معلوم
 دور و بعضی سی نینگ اتی هم اولو تولومیش دور و تاریخ خبررگان بیر مو نجه شهر لر نینگ حاضر ده خرابه
 لر سی هم قالمايدور . تاریخ رشیدی نینگ مؤلفی اوزی نینگ سیاحتی ده شرقی تورکستان
 ده کورگان شهر خرابه لر سی و مناره و گنبد و جامع و مدرسه خرابه لر سی خصوصی بیده اوزون بیانات بیا
 دور . بولوشهر لر دین تاریخ ده آتی بار و بر لر سی تحقیقی و با تقریبی صورتده معلوم بولغان لر سی نی
 ۱۳ خریطه ده کورساتیلدی قرخان لر دوریده یول لر و اوستنک لر و هر قسم عمارت لر و جامع
 و مناره لر و مدرسه لر غایت تولانبار قیلینییش و در خصوصاً کاشغر و قشقرق و کوجا و بلا ساغون و بارشخان شهر
 لر سی غایت منظم آبادلیق نمونه لر سی ایدی و موجودش بلین و ایلی بلین و چونگ بلین و کنگت شهر لر سی قرخان
 لر دوری نینگ بگ چرایلیغ آبادلیق منظره لر سی نی بولگنجه چه س قلاما قده دور . اوزمانده گیرمه
 دین آشوق شهر لر سی بولغان قشقرق و لاییتی ده حاضر ده بالغوز آکته غیینه شهر بار دور

صناعت

قدیم دین صنعت ده نهایت اوستا بولغان شرقی تورکستان لیغ لر قرخان لر دوری ده صنعت ده
 تولاترقی قیلدی لر . ایک قورق تریسه قلیماق و ایک تیار لاما ق و ایک دین شایبی و ایلکس و مستم
 توقاماق قرخان لر دوریده رواج تاپتی . معاریق صنعتی قرخان لر دوریده کما یغنه تیرکان ایدی

۱. کانسیز بیستی فی کور ادور ۲. بولو کور مک بولورت امانی سی نینگ پنجه مینگ ییلدین بری شهر و
 کنت حیاتی (زرعت و صناعت و تجارت) بیلان یا شاعلیستی فی تامل نیر بیلگی نه کافی بیر دلیل دور
 حاضرده آبا دیورت لوده کی اوستنگ ایریق و آژمه لر نینگ تولاراتی قراخان لردوریده زرعت ایش
 لری فی آسلا شوزماق اوچون وجود نه کلنوز و انکا یلیکی معلوم دور و حاضرده دیران بولغان و قراخان لردور
 دوریده آبا دیورت لوده کی حدیسنز تریم ایز لری و اوستنگ و آژمه اثر لری نینگ تولایستی او وقت
 ده زرعت نینگ غایت تولایستی و نهایت مترقی ایگالیکی فی آچوق چه کور سانا دور ۳. سوسیز بر لری
 زرعت قیماق اوچون تاغ لری نیشیب سوا توکوز مک و کاریز لر کا و لاما ق اوزمانده بک و اج تاغقان
 ایدی نیکوز تاغ تشوک لری و کاریز لر دین زمانه میزنه چه قافانی تولادور ۴. ایشیق زرعت لری دین
 باشقه کینوز و هر قسم او تباش و سیده و چپگه گیه لری دیباغ جوباتی تولار تلخو ایدی و باغچی لریق
 منتها درجه ده رواجلیغ ایدی

شرقی تورکستان نینگ اچسیده جنوب یورت لری دین هر قسم مصنوعات فی شمال یورت لری نه کلنوز و
 حیوانات و محدثیات نه ساق و بولونگا مناسب کاروان تجارت لری و دوکاندار لریق غایت مروج ایدی
 (کار و ایشی سوداگر لری فی آرقیش و دوکاندار لری کنت چمی ویلور ایدی) ۵. چین و تبت و غربی تورکستان
 و ایران و هند و سنان غه کاروان لری شرقی تورکستان دین صناعت و کان محصولاتی حیوانات لری
 باریب ساتار ایدی لردو چین دین ایپک کسیم لیک لردو چین و هند و سنان دین ادویه و رنگ کور
 ایدی لردو خصوصاً هند و سنان و تبت تجارتی خلقن سمار لری نینگ انحصاریده ایدی ۶. الحاصل
 قراخان لردوریده کی بیلیج لریق سایه سیمده تجارت ایش لری بک ترقی قیلیب آسما نینگ شرقی و
 غربی آسیده کی تجارت شرقی تورکستان سمار لری نینگ انحصاریده بولغاندک ایدی
 قراخان لردو تجارت و سیاحت سفر لری فی آسلا شوزماق اوچون چونگ یول لردو سیتده هر تورمانده
 نگر و سراسری لردو اوزرا یول لوده قودوق و پناگاه لردو بنا و قیلدوردی لردو یول لردو چمی لر نینگ همیک لری
 و اولاغ لری نینگ اوت ویم لری فی تیار لاما ق و هر ایش ده رحمت لری فی تأمین قیماق اوچون

مخصوص لنگرچی لر تعین فیلیغان ایری بولونگر لردین خصوصاً چول لرده باقیلینغان لری غه مهم مقدارده
 وقف لر لر تعین فیلیغان ایری لر بولونگر و وقف لر دین زمانه مبرغنه چه قانغا لری تولادور
 چول لرده کی یول لرده یول اوچی لر نینگ آریپ کتمک دین ساقلانماقی اوچون یول لر غه یاغاج وین
 علامت لر تیگلا لوزر ایی لر و بوللامت لر نی اولاد بعضی یرده ایلا دیلیور اپری قراخان لر
 دوریده باسانغان شخصی عمارت لر نینگ خرابه لریده کور و لگان آلتون سیرغی لر و جواسر ده کوز قوپولکوز
 باسانغان آلتون و کموش اوی اسباب لری و موندین باشقه تجمل آلت لری و آلتون و کموش بامپور لر
 و جواسر سلاین زینت بیردیگان کیم لر غه کوره اوزمانه ده مشرتی تورکستان ایلی سی ایچ تاریخچه
 کوردیگان بیردرجه ده بابی بولغانلیغی معلوم بولادور

قراخان لر دوریده شرف عنوان لری

قراخان لر نینگ مختلف عنوان لری بار ایی . شجاعت بیان مشهور بولغان دیاچونگ لظرفنه نایل
 بولغان قراخان لر بغراخان و یا قراغراخان دیا تونگا خان (قاپلان دیکدور)
 عنوانی نی آورا ایی لر مرکزیتی نی قولاندور مک دولت لر آرا سیده سیاسی موقعیتی نی تقویه
 آتمک غه موفق بولغان قراخان لر قد زرخان (مقندر و نفوذ لونغ دیکدور) عنوانی نی آورا ایی لر
 غزینت ده راسخ بولغانلیغی غه اشارت بولماق اوچون قلیچ خان عنوانی نی آغان قراخان
 و خان لر هم بار ایی لر ، علم ده شهرتی بار قراخان لر کولی بیلگا خان (تکیسزک عالم)
 عنوانی بیان یاد قیلینور ایی لر ، قراخان خانذانی دین بولغان شهزاده لر نی عموماً تکیس
 دیلیور ایی لر بعضی سی نی تو بییم عنوانی بیان هم یاد قیلینور ایی لر ، شجاعت ده معروف بولغان شهزاده
 لر تونگا تکیس (قاپلان دک شجاعتیک) یا که آلیپ تکیس (پهلوان شهزاده) یا که یاخان تکیس
 (چیل دک تو تیک) عنوان لری بیان شرفلوزر ایی لر قراخان خانذانی دین بولمسه بول دولت غه
 فوق لسانده مهم حرمت لر قیغان اییل زاده لر غه هم آلیپ تکیس عنوانی بیرلیور ایی لر

دولت آدم لری دین وزیرنی یو غوروش دیلور ایبری . ایشیک انامی یعنی دربار وزیرنی
 فی تاپانغو (قزاقان در سیده آسیده اهناد لیغ کشتی دیکدور) حکمت نینگ بیر سخی ده قزاقان
 نینگ نبی بولغان تکین فی ایللیک خان دیلور ایبری . داخلی استقلال نه مالک بولغان بر لیک
 خان لرنی بیر سخی درجه ده کی سی چو وئی ۲ سخی درجه ده کی سی یا بغو ۳ سخی درجه ده کی سی
 توقسین ۴ سخی درجه ده کی سی باشقان و یا بوشقان و یا بوشقا عنوان لری نه مالک لور
 ایبری لری . بر لیک خان لردین مالغوز اوغوز خانی ایدلیقوت عنوانی فی کونر مکده ایبری

قزاقان لرنینگ شخصی کاتبی فی آلیمنغا دیلور ایبری . عسکر منبدر لری فی عموماً باشقان دیلور
 ایبری و سو باشی دیمک مالغوز باش قوماندان نه مخصوص بیر عنوان ایبری . شجاعت ده شهرت
 تاپقان عسکر نه بیر سخی درجه ده آلب و یکسخی درجه ده سوتقان دیلور ایبری (هرایکی سی پهلوان دیکدور)
 . لورت اصل زاده لری نه بیر سخی درجه ده نر خان و یکسخی درجه ده باگ و اوچ سخی درجه ده بای

عنوان لری بیر یلور ایبری

قزاقان لردور بیده تورک تیلی و ادبیاتی و بوبابده کی اثر لری

قزاقان لردور بیده هر ایشده تورک لورک و تورک لغت لری کا ملاً محافظه اتیلگان دک تورکچه تیل هم نایت
 . شخصی محافظه اتیلکده ایبری . دولت نینگ رسمی تیلی خالص تورکچه ایبری . شرقی تورکستان
 حور لری بات کلمه لرنی ایشلا مکلیدن بلبعاقا چیب یات لورت لردین کلگان لره لرنه تورکچه آت قویلا
 ایبری لروان پنچیکه فکر لرنی افاده قیماق اوچون تورکچه کلمه لری پیدا قیماق نه کوشش قیلور ایبری
 بودوره ده تورکچه ادبیات نولار ترقی قیلغان ایبری . انیزده کی خلق ادبیاتی دین باشنه نهایت بای
 بیر مکتب تألیف ادبیاتی بار ایبری و خالص تورکچه تیل ده دینی و ادبی و نظم و نثر لولا کتاب لری تألیف
 قیلنغان ایبری . مننه لوبورت سیلان خالص تورکچه ادبی تیل بار ایبری

نما هم رسمی مکتوب و دفتر لردخلق آه آسیده کی وثیقه لرو معامله دفتر لری خالص تورکچه بولوب اولغوز
 القباسی سیلان یا دیلور ایبری دیمک که اودوره ده عربجه الفبا رسمی صورتده و خلق آه آسیده عمومیت

صورتی ده قبول قیلدینخان ایدی و تولاراق دینی کتاب لروادبی کتاب لر نینگ همه سی اویغور الفبایسی
 بیلان یازیلور ایبری . فقط علما و بعضی کتله لر عرچه و فارسیجه سیکور ایبری لر و بوتیل لرده یازیلغان
 کتاب لر عرچه حرف بیلان یازیلور ایبری قراخان لر نینگ اخیرتی دوره لریده تور کچه سوز
 لر نی و کتاب لر نی عرچه حرف لر بیلان یازماق رواج تاپتی لیکن ترکیب اعتباری بیلان عرچه کتابت
 قاعده سی بیلان یازیلماق نی قبول ایلدی بلکه اویغور کتابت قاعده سی غه تطبیق قیلمیش توح نینگ یانینغه
 الف و مضمون نینگ یانینغه دا و مکتور نینگ یانینغه با حرف لر سی یازیلماق صورتی بیلان قبول اتتی لر
 حاضر غه چه بو قاعده شرتی تور کستان نینگ کتابت شکلده بیر مقدر رعایت قیلدینما قده
 دور مثلا برگان ، تورسون ، قیلدیم کلمه لریده بو قاعده کلی صورتده رعایت قیلدینما قده دور چونکه
 اگر عرچه کتابت قاعده سی بیلان بو کلمه لر نی یازار بولساق برگن ، ترسن ، قلدیم شکل بیلان یازیلادو
 اما هر حالده قراخان لر دوریده عرچه حرف لر کسمی صورتده بیج قبول ایلما دی و تا دولت
 بیتیلغونچه کسمی کتابت ایما اویغور حرفی بیلان ایبری ، قراخان لر دوریده خالص تور کچه تیلده
 نظم و نثر بولوب هر مضمون ده تولو کتاب لر تالیف قیلدینخان جرم دور لیکن بو اثر لر دین ایکی سی زامته مینر غه
 چر کلیب دور (بیری) قونا تقوبیلیک دور (برکت یک علم دیکلدور) بو کتاب چونگ باشدین
 آیماغ نظم بیر کتاب دور و ۶۵۰ بیت دین آشوق راق خالص و پاکیزه تور کچه تین بیلان یازیلیب
 دور و باشدین آیماغ غه چه یوز کلمه دین آرزاق عرچه کلمه لر بار دور و هر تسمه سکره حقیقده تولو
 قیتیدیک فلسفی و اجتماعی ملاحظه لر غه مشتمل بیر کتاب دور و بودوره ده شرتی تور کستان ده کی مسلمان
 تورک جامعہ سی نینگ مدنییت یوزیدین تولاتر تی ده ایگانیکی نی بو کتاب ده کور سائلا دور
 بو کتاب نی اصلی با ساغونوغ بولوب کاشغوره قراخان نینگ تالیفونوسی (خاص حاجب یاکه اشیک
 آغاسی) بولغان یوسف خاص حاجب ۱۴۶۲ هـ ده یازیب بو تالیف دین کین غرب تا و غاچ قراخان
 بولغان ابو علی حسن بغرانا و غاچ قراخان نینگ حضور ی غه هدیه بقندیم اتخان ایبری
 بو کتاب نی تمام اویغور الفبایسی بیلان یازغان ایبری حاضر ده هم اصلی نسخه سی شونداغ با سیمیش دور

(بہ ہیری) دیوان لغات الترک دور بوکتاب - کاشغر عالم لریدین بولغان محمودین محمد تورک
 تیلی نی وادیاتی نی توپلاماق اوچون تورک پورت لریده بیر سچہ بیل سورگان اوزون سیاحت نتیجہ
 سیدہ توپلامان تورک لغت لری نہ جامع بیر قاموس دور وچونگ اوج جلد دور و دینا دہ
 او وقت نہ چہ کور و ملک ان بیر طرزہ غایت منظم و ترتیب ایک بیر شکلہ تالیف قیلینغان بوقاموس
 تورکستان بولک لری نینگ تالیف قابلیت لری نینگ بلسد بکی نی کورستان دور بوقاموس
 دہ بیر تورک لری لغت نی یازیب انی سچہ نہ ترجمہ قیلینب دور وغالباً بیر تورک سیتی ویا بیر مثل نی مثال
 صورتی دہ کلنوز دور بوسورت بیلان ہم قدیم تورک لغتی نی و ہم خلق ادبیاتی نی کورسایتب ایک
 فایده نہ جامع بیر کتاب دور بولکتاب نی سچہ تفسیر بیلان یازماق نینگ باعثی بودور کہ
 اوزماندہ جمعی خلیفہ لری نینگ دولت آدم لری نینگ تولاراتی تورک بولوب عسکر و نامور لری نینگ ہم
 کلی سی تورک بولغانی اوچون خلیفہ لرو عرب لری نینگ تورکچہ تیل نی بلیک نہ حاجت لری بک یادہ بولغان
 ایدی . بنا علیہ محمودین محمد بوقاموس نی سچہ نہ تفسیر قلیماق صورتی بیلان تالیف قیلیب اوزماندہ
 کی خلیفہ المقتدی باہر اللہ جمعی نہ صدیق بولغان ایدی ، اوزرا زمان لردہ تورکستان
 دہ تورکچہ تیل نینگ ایچگی بایات کلمہ لری خصوصاً سچہ و فار سچہ کلمہ لری کیریب بولغان و بونینگ اوستیغہ
 تازمانہ میزغہ چہ اوزکان محرو و بولک و شاعر لری قصدا بایات کلمہ لری انزل لریدہ تولایشما کلان سبب
 دین تورکستان دہ تولانرسہ لری نینگ تورکچہ آت لری اذولوب اوزنیجہ بایات کلمہ لری ایشلا نیلمکدہ دور
 بولواذولوب بولغان تورکچہ کلمہ لری دیوان لغات الترک دہ تاپیلادور و بیلمینر نی تورک لری اوچون
 بوکتاب غایت مهم خدمت قیلا ایدور . بوہر ای کتاب تورکیہ دہ و بیر سچہ اور و پا مرکز لریدہ باسنور
 ولدی و تورک تیلی نی وادیاتی نی تدقیق قیلا درغان تیل عالم لری نینگ ان ایشا نچیک مرجع لری اوشبو
 ایک کتاب دور قراخان لری نینگ معصر دولت لری اسیدہ کی سیاسی موقعی

قراخان لری نینگ جمعی خلیفہ لری بیلان مناسبت لری معلوم ایماس دور او وقتہ خلافت مرکزی نینگ

سیاسی نفوذی قافلغا ئىقتىسى ھېر كىم غە مەلۇم دور ، انا قراخان لر نىنگ اولغى دوره لر يدە غزى تۇركىستان
 و اخلاستان و ايران غە سلطنت قىلادور خان سامانى دولتى بىلان قراخان لر نىنگ مناسبت لر ى دوستانه
 ايدى و اود دولت نىنگ قهرامن دوره سىدە بارون بغرا قراخان او مناسبت نى ترك اتىب مذكور دولت
 نى سىقتىب آنغا وارث بولغانى يوقا ريدە اوتتى ، موندىن كىن قراخان لر اسىيا دولت لر ى نىنگ ان
 اصلى و بربخى در جده معنوى نفوذ صھابى بولغان بىكانە فلندىان تلغى بولوندىلر . چونكە اوزمانە نىنگ ان
 قوتىك اسلام حكمدارى سلطان محمود وادغى سلطان مسعود قراخان لر نى اوز لر يدىن يوقارى بر اوصالت
 زنبە سىدە كوروب تولا احترام قىلور ايدىلر و قراخان لر بىلان نىخىنى مناسبت دە بولماق نە ھىر زىر سەسى
 نى خدا نىلور ايدى لر و سلجوقى سلطان لر ى قراخان لر نى عمومى تۇرك جامھىسى نىنگ
 اھىر اطور لر ى تلغى اتىب بىك احترام قىلور ايدى لر ، مشرق دە كى تنگوت خان لر ى و خىتاي خان
 لر ى رىما قراخان لر غە تابع بولمىسە لر مو اوز لر ىنى قراخان لر يدىن تۇن در جده دە كوروب اىماھىن بىر قەدار
 دە ماينات و موغات لر بىرەك صورتى بىلان قراخان لر نىنگ قەرضى دىن ساقلانماق و اوز لر نىنگ و ستلوقى
 نى بىر معنوى نفوذ لر ى استىدە بولماق صورتى بىلان تاىمن قىلماق دە ايدى ديوان لغات الترک
 نىنگ بيانى غە كورە قراخان لر چىن اھىر اطور لر ى غە اوبغوز چە حرف بىلان تۇركچە مەكتۇب يازار ايدى و چىن
 اھىر اطور ى قراخان لر غە چىن چە يازماى اوبغوز حرفى بىلان تۇركچە مەكتۇب يازار ايدى . بور دىت غە كورە
 قراخان لر نىنگ چىن اھىر اطور لر ى اوستىدە ھىم بىر معنوى نفوذى و چىن اھىر اطور لر يدىن بولر نىنگ
 سياست اعتبارى بىلان يوقارى لىقى ثابت بولادور . منە بو جەھتتە دولت لر آرا سىدە
 قراخان لر نىنگ عمومى بولمىسە يوقا رىقى نىنگ ان ھىم عاملى عسكەر و ثروت و سياست اعتبارى بىلان
 قراخان لر نىنگ ھىر دىن قوتىك راق ايكانىلى مەلۇم بولادور ، اما مع الاسف
 قراخان لر نىنگ بوسىياسى شوكت و موقع لر ى غە تىزكانىك لر ى غە عاملى بولغان
 واقعات و حالاتى نى قضايت رگودك مفصل صورتدە ھىنوز بىلمايمىز -

قزخان رو او لر دین ایلگری کی چونگ تورک دولت لر ی نینگ

بیتقیغا لر ی نینگ سبب لر ی خصوصیده بیر ملاحظه

هون لر دجو بان لر دقتل لر و کوک تورک لر و تورکش لر و او یغور لر و قزخان لر و ک تورک عالیله چونگ دولت قورغان خاندان لر نینگ ان اوز دنی ایکی اوج یوز میل دین آشوق دوم قیلمای بیتقیغان لر ی تأریخده کور و لکده ددر ، بو دولت لر نینگ هر بیر ی نینگ بیتقیماقی نینگ آیریم و مختلف سبب لر ی بلماقی طبیعی دور ، لیکن بعضی عصری مؤرخ لر نینگ ملاحظه لر ی نه کوره بو دولت لر نینگ اوزون دوم قیلماغنی نینگ آن هم سببی بیر دور و او سبب بو دور که قدیم زمان لر دین باشلاب استقلال بهر لیش ده آزادلیق تورک جامعه ی نینگ هر بیر فردی نینگ نظریده هر زمره دین عزیز راق بیر حتی ایری ، بو او چون چونگ حکمدار بوغان ذات هر و لکده کی ر لیک خان لر و هر سبیده نینگ اوز بگ لر ی نینگ استقلال نی احترام قیماق دیالواریت دشمن لر نینگ تقابلیده تورک قوم لر ی نینگ بیر بار یاق آسینده بیر لاشکا بیغنه قیامت قیماق نه مجبور ایری ویر لیک خان لر و بگ لر تمام داخلی ایش لر ییده مستقل بولوب چونگ حکمدار نی قیامت تورک توامی نینگ اتحادی و موجودیتی نینگ ای سی نظری بیان کور ب احترامکارانه طاعت قبولو ایری ویر نینگ او بیغنه چونگ حکمدار خاندانی دین یراق سمت لر نینگ اداره بیغنه امور بوغان نیاب لر اوز ایش لر ییده کامل مستقل بیر حکمدار صفتی بیان سلطنت سور و ایری لر و داخلی و خارجی و سکر ی مالی ایش لر تمامه کور نیاب لر نینگ اختیار ی و صلاحیتی آسینده قبولو ایری بو خانیق و نیاب لیق منصب لر ی هر خان نینگ نیاب نینگ اوز اولادی نه میراث قانور ایری مننه قدیم دین اعتبارا تورک دولت لر ی نینگ اداره بیغنه لر ی او شپوره هر کیم بو بیغنه نه عمل قیماق نی بیر لاشکا قیامت حقوق و اجیبی دیب عقییده آنکده ایری ، بیر دولت قور و لوب آرا دین زمان لر اوز نکا پنجه نیاب لر دین یا که ر لیک خان لر دین بعضی حرایق و خود بین لر حقیقیت چونگ حکمدار نه عاصی بولور ایری لر بو عاصی اولدین اوز منطقه سیده مستقل و سکر و خزانه و هر ایش اوز قبولیده بولوب حکمران او چون عصبان ده موفق بولماقی آسان ایری

پس بر طرفین تورک جامعہ سیدہ پراگندہ ایک فرصتی غہ منتظر تورغان قوشندہ دولت کر نینگ
 عاصی کر نغہ پاروم بر کی و دولت فی ضعیفلا شتوز ما قدہ فعالیت کور سائی دہ شکل ایک یوق ایبری
 الحاصل بودارہ غنغہ سی و غلی مجاولد غہ میدان بزمنک خارجی دشمن نینگ و سپسہ لری غہ یول بر مک نینگ
 آن مہم سپی ایبری . و بصورت بیلان دولت نینگ مرکزیتی آسان ضعیفلا شیب و غلی و با خارجی
 دشمن نینگ بجمعی بیلان دولت نینگ یقیلماتی طبیعی ایبری

لو کتاب دہ و آتعاتی بیان قیلینغان تورک دولت لری نینگ انحطاط و یقیلماتی دورہ لری دہ کی
 حادثہ لری فی فکر قیلینسہ ہر دولت نینگ یقیلماتی نینگ آن مہم سپی او شوب سبب ایچا یسکی کور نغہ کور ندادولہ

شرقی و غربی تورکستان دہ قرآنیاتی دولتی

۵۳۸ - ۶۰۸ ھ ختمای کر نینگ اصلی و تارہ پنچمہ سہا ۱۱۳۴ - ۱۲۱۱ م
 ما بخور اولک سہ نینگ جنوب سہی دہ اولسوز و غلوز کور چلوز بیر تورک قبیلہ سہی بار ایبری بولر فی قیتمای
 دیور ایبری و تورکستان یغ کر خیتای دیر ایبری لہ . پمین تارہ یخلمیدہ بولر فی لیا اولدیک نینگ تابشی
 بولر نینگ حکومت خاندانی بوغوزان فی آنوقت دور بولر نینگ اصلی لورت لری حاضر دہ ہم لیا اولونگ دیلا
 دور ، بو قیتمای قبیلہ سہی قدیم دین زراعت و تجارت بیلان تر یچلیک قبلا دورغان تیغ بیر قوم ایبری
 کوک تورک قاغلیقی دوریدہ بولغا غلیغ غہ تابع ایبری لہ کین کی قونوق کوک تورک دوریدہ قیتمای لردش
 بیر ایشاش چقاریب قاپانان خان بو ایشاش فی تولار سس لیگ بیلان باسیتوردی کوک تورک
 دولتی ایچکی دفعہ یقیلمغان دین کین قیتمای لہ آہستہ آہستہ قوتلانیب فرصت کلگا پنچہ لورت لری فی -
 نگر و تک غہ کوشش قیغالی باشلا دی لہ و شرق اولغوز لری فی مغلوب اتکان مغولستان دہ حکم دالین
 قبلا قدہ بولغان قیرغیز دولتی بیلان دایما محاربه قیلماق دہ ایبری اخیر قیتمای لہ یولکی خان آیتغ
 خان لری نینگ قیادتی آسیندہ قیرغیز لہ فی مغلوب ایتب اولر نینگ اور خون بوسیدہ کی پانتخت لری
 فی اشغال قییدی لہ و قیرغیز لہ فی اولقی لورت لری بولغان یا ما (دینی سہی) بولمغی غہ قوغلا دی لہ

بوسلادت بیلان یوللی خان اور خون بوسیده بیر شهرنی پانتخت قلیب تمام منولستان و پانچور
 اولکده سی نینگ جنونی نی اوز حاکیمی آسیتغه آلدی ، ۲۸۵ هـ ۹۰۷ م دیو یوللی خان ۳۰۰۰۰۰
 آیتخ عسکر بیلان شمالی چین نه یوروش قلیب پچلی (چپلی) ولایتی نی الیت یکین شهرنی نی پانتخت
 قیلدی و اود وقتده چین نینگ آلی امپراطوری بولغان سونگ خاندانی حکمدار لر ی نینگ تعابیده یوللی
 خان اوز دولتی نی موقعیت بیلان می فطه قیلور ایردی . یوللی خان اولگاندین کین اوغلی خان بولوب
 اوزی نی شمالی چین و شرق تورک لر ی نینگ امپراطوری ایلان قلیب خاندانی نه لیا اولموانی نی بردی
 ۳۸۱ هـ ۹۹۱ م ده قیتای امپراطوری پانچور اولکده سی نینگ اتر ایا لر لر ی ده اولتور و قونخ تو نگو ز
 آیتخ تورک لر دین جو د جن قبیله سی نی اوز یغنه تابع قیلدی (اسلام نایغلیده بو جور جن لر نی جوت
 دیب یازادور) ۳۸۳ هـ ۹۹۳ م ده قیتای امپراطوری کوریه نی آلدی . قیتای دولتی
 نینگ منتهما درجه ده کنگر و کان وقتی اولشبودور (۱۵نجی خریطه نه قراسولم)

۳۹۵ هـ ۱۰۰۳ م ده قیتای امپراطوری چین امپراطوری بیلان اوروشوب اود وقتده چین پانتختی
 بولغان کای فنک شهرنی نی محاصره قیلدی چین امپراطوری قیتای خانی نه هر ییلی بیر مقدار باج برک
 شترطی بیلان مصالحه قلیب اوزی نی دولتی نی محبولما فاین و قوتوزدی . بو نینگ بیلان چین
 دولتی هم قیتای دولتی نینگ نفوذی آسیتغه کیردی . قیتای دولتی (ایدی اوز ملی
 روایت لر بیز نه تابع بولوب قیتای دیب یازامیز) نینگ حدودی غرب ده قراخان لر دولتی نینگ
 حدودی نه توتاش ایردی . بو باعث شین یوقا ریده ایتیلغان وجه بیلان ۴۰۸ هـ ۱۰۱۸ م ده
 قیتای لر تقریباً ۱۰۰۰۰۰ - آیتخ عسکر نی شرقی تورکستان نه یوللادی و بو عسکر لر آلتای یولی
 بیلان ایکی اوگوز (حاضر قی آلتای ولایتی) نه بجوم قلیب اویر نی آلدی و ایلگرایاب امپیرل
 (چوچک) ولایتی نی اشغال قیلدی و سختی موا ایلگرایاب مینگلاق (خولجه) ولایتی نی آفغان حال لریده
 شمال ایلیک خانی بیز سنجی طغان خان خیتای لر نی غایت میان مغلوب قلیب تا حدوده نه چه توغلاب
 اولردین اون مینگی نی اسیر آلیب تولاراتی نی اولتور دی . قیتای خانی بو مغلوب لوق نتیجه

سببده قراخان لر نه باج برماک نه مجبور بولوب اوزون زمان غمه چه باجگه ارسق صورتی بیلان قراخان لر نینگ لغوی استیده قالدی لر و نده کوتا رنجیدن اعتباراً اختیای دولتی نینگ قوتی اولغی و ک ترقی قیلمادی ، خیتای دولتی غه نالغ بولغان جورجن لر ۵۱۵ هـ ۱۱۲۰ م ده عیسان چقاریب بش ییل دوم قیغان بود اخلی محاربه نتیجه سیده ۵۱۹ هـ ۱۱۲۵ م ده خیتای پاتختی پکین شهری نی جورجن لر اشغال قیلیب خیتای دولتی یقیلیدی . خیتای لر نینگ بعضی سی جورجن لر نینگ اطاعتی غه کیروی و بعضی سی شمال غربی طرف غه قاچیب یا ما (دینی سی) دریا سی بوییده کی غیر غیر یورتی نه کلیب یرلاشتی لر لیکن غیر غیر لر خیتای لر نی غارت قیلیب اوردده آرم آلد و مغان اوچون باشقه یر غه باجرت قیلماق غه مجبور بولدی لر . بو اوچون خیتای لر جنوب غربی طرفیغه یورد ب قراخان لر

دین یر نیلمادی لر شمال ایلیک خانی اولر غه ایمل اولکله سیده یر برودی خیتای لر اوردده یر لاشیب اوکونلر ده قراخان لر دولتی نینگ غایت درجه ده ضعیف بیر حالده ایکانلیکی دین بو خیتای لر استفاده قیلیب ایمل اولکله سیده بیر خلیق تاسیس اتتی لر و ایمل شهری نی مرکز قیلیدی لر بولوب کچیک شهر لر کونده ... ۴ نفوسلوق چونک بیر شهر بولدی (حاضرده چوچک شهری نینگ تقریباً ۱۰ میل جنوبی ده سر یغ ایمل دریا سی نینگ بوییده بو شهر نینگ خرابه لر ی بار دور) ، مننه شرقی تورکستان غه باجرت قیلیب بو ایمل ده یر لاشکان خیتای تورک لر ی نی تورک لر قواختیما دیدور و چین تاریخلریده بولر نی منشی لیا او دیدور - بو هر کی لفظ نینگ معناسی بیر دور غربی خیتای دیکدور

چین لیغ لر نی خیتای دیک خطا دور

قراخان لر دوریدین تا چنگیز خان زمانه سی غه چه شمالی و شمال غربی چین حکومتی خیتای تورک لر ی نینگ قوییده ایری و بولونا بست بیلان شرقی تورکستان و منولستان ده خیتای لر نینگ شهری زیده ایری بو باعث دین منولستان و شرقی تورکستان االی سی تمام چین ده سکونت قیلمغان خلق تی خیتای دیر ایری لر ، حاضر قی زمانه میزده چین لیغ لر نی خیتای دیک او وقت دین قانغان

بیر غلط اصطلاح نمہ بناؤنا پانچاں پیر عبادت دور اہمیت دہ خیتای چین لیغ دین باشقہ پیر تورک
زمرہ سیدور و چین لیغ لرنی خیتای و یک خطا دور و چین لیغ و یک لازم دور ناکہ بو شوکت یک تورک
تومی نینگ تاریخی چین تاریخی نینگ ایچگیگہ کیریپ یوقا بولماسون -

قراختیای لرنینگ شرقی و غربی تورکستان تہنسیاسی

تو تاریخ دہ قراخان لردولتی انہاد رجہ دہ ضعیفلا شیب غرب تاو خاچ قرا خلیفہ سلطان خجرجوتی
نینگ جہا یہ سیدہ ایری و شمال ایلیک خلیفہ دہ کی خانلر و قبیلہ بگ لری آرقہ آرقہ دین عصیان چقار
ماقدہ ایری لرد قراخان لر عیش پرست و لغو و سیر بولوب دولت اقرض دوری نی یا شا ماقدہ ایری
تقریباً ۵۲۵ ہجری دہ شمال ایلیک خانی میل دہ کی قراختیای لرنینگ بگ نومسی نی بلا ساغون نہ قہچتیر دی
وانی مسکری بیلان عاصی قبیلہ لرنینگ اوستینغہ ایباردی و نوسی عاصی قبیلہ لرنی مغلوب قلییب
ایلیک خان نینگ اطاعتی غہ کیرگوزدی ، ایلیک خان بو خدمت نینگ مکافاتی اچون نوسی غہ مسکری
باشی نین منصبی نی پیریپ بلا ساغون دہ تور ماقدہ امراتی ، نوسی ظاہر دہ غایت بخشی خدمت
قیلغان بولوب آہستہ آہستہ میل دہ کی تابع لری نی بلا ساغون نہ کلن تودب اوج ییل آپسیدہ یا نینغہ
مہم قوت تو پلاب حکومت ایش لری نی قاناقولی غہ آلدی ، ۵۲۸ھ ۱۱۳۲م دہ نوسی اوشتو
متوت پیراجوم بیلان ایلیک خان نی و تمام خاندان نی اسیر قلییدی و تورت بش آی آپسیدہ متام
شمال ایلیک خلیفہ نینغ تابع یورت لرنی آلدی و ۵۳۰ھ ۱۱۳۶م دہ نوسی کا شغر غہ ہجوم قلییب
قراخان نی مغلوب اتیب کا شغری آلدی و یارکند و قطن و کوچا و اوج ولایت لری نی آوز ماہذہ
اطاعتی غہ کیرگوزدی و بوسورت بیلان قراخان لردولتی نی کالایفہتی . بو ظفر دین کین نوسی اوزی
غہ گورخان عنوانی نی آلدی (ختیای لہجہ سیدہ چونگ خان دیکدور) نوسی گورخان ہم قراخان لرنی
دوریدہ کی ادارہ غنغہ سی نی رعایہ قلییب اطاعتی آسیندہ کی بلیک خان لرنہ داخلی استقلال
بردی بو خان لردین تاریخہ مشہور بولغان لری قطن خان لری تیلیخ خان لردا و لغور خان لری ایلچوت

لر و قار لوق خانلری یا بغولر دور ، ۱۱۳۷ هـ ۵۵۳۱ م ده گورخان نوسی غرب تا و خاج قراغلیتی
 نی اوز اطاعتی غمگیر گوزمک اچون فرغانه غمده بجوم قیلدی و اوز کسند و کاسان شهر لری نی آکدی و بو
 واقعه نی قلیچ تا و خاج لغزا قراخان آنکلاب مدافعه اچون سمرقند دین یوروش قیلدی و نجند
 شهری نینگ یا مینده قاتنج اوروش بولوب قلیچ تا و خاج لغزا قراخان مغلوب بولوب سمرقند غمده یازی
 و گورخان آر قه دین باریب سمرقند غمده یا قیلاشتی قلیچ تا و خاج لغزا قراخان مدافعه دین عاجز کلیب مصالحه
 طلب قیلدی گورخان باشقده داخلی استقلال لردک اطاعت قیماق و معین معتدارده مایات بر مک
 شرطی بیلان مصالحه نی قبول اتتی ، بوش شرط بیلان مصالحه بولغان دین کین گورخان قلیچ لغزا قرا
 خان نی غربی تورکستان مکه داری تولوب بر عالی نامور و کانی درجه ده سکر تولوب بلا سانون غمده یانین
 کستی بونینگ بیلان شرتی و غربی تورکستان نینگ همی قراغلیتی دولتی نینگ مملکتی بولدی
 (۵۱سخی خریطه غم قراغونلر) ، بعضی تاریخ کاتب لریه غربی تورکستان غمده گورخان نینگ شیلیسی
 رکن الدوله محمود خان زمانه سیده بولغان دیب باریب دور . لور وایت غلط دور چونکه بو کسلی شمال
 ایلیک خان لری دین دور

گورخان سلطان سنجری قوتی آر اسیده محاربه

سلطان سنجری قوتی اوز حجابی سی استیده کی غربی تورکستان تا و خاج قراغلیتی دولتی نی گورخان نینگ
 ایلیب کتکانی و شرتلی و غربی تورکستان دک ایلی چونک اسلام مملکتی بت پرست بیر حکمدار نینگ قلیغنه
 توشوب قالغان دین تولامتا اثر بولدی ، ۱۱۳۱ هـ ۵۳۶ م ده سلطان سنجری حجاب و عنوانی نی بیلان
 یوروش قیلیب آمودریا دین اوتوب بخارانی فتح قیلدی و سمرقند طرفیغنه ایلیگر لادی اوطرف دین
 نوسی گورخان تمام قوتی نی ایلیب سمرقند غمده کلدی و او یور دین ایلیگر لایب بخارا و سمرقند آر اسیده
 کی توان چولی ده اوچرا شیب قاتنج اوروش بولوب سلطان سنجری بیلان مغلوب بولدی و سکر
 لری غایت درجه ده پر کسند بولوب قاتنجی لر سلطان سنجری حجاب ریده عسکری نی میغالی موشهری
 (پایتنجی) غمده کستی . لور و اوز و شده سلطان سنجری نینگ چونک فرماندان لری دین ایسرتاج الدین باشلیغ

تولا اسکری گورخان نینگ تولیغه ایسرتوشوب اولرني بلا سانون غه ایب کمتی و ۳۸ ۵۵۵ ۵۵۵ بولوسیر
لرني گورخان آزاد قلیب یاندر ووب ایباردی

گورخان نینگ خوارم شاه فی مغلوب قلیب خراج الغانی

سلطان سخر طرفیدین خوارم غه آناکریدین میراث طرزی بیلان والی بولوب خوارم شاه غه عنوانی
فی آغان حکمدار لر دین التیز خوارم شاه ۵۳۰ ۵۵۵ دین بهتار سلطان سخر غه عاصی بولوب
وگا ااطاعت قلیب یورسکده ایدی سلطان سخر دگورخان آراسیده کی محاربه دین ایلمگری وکین
خوارم شاه ترکستان سخر ددی غه کیچیک تعرض لرني قیلور ایدی بولوب دین ۳۷ ۵۵۵ ۵۵۵ ده گورخان
آریز آلتنج سیر قوماندانی فی تولا اسکری بیلان خوارم شاه نینگ اولتیغه یوللادی آریز خوارم شاه فی مغلوب
قلیب خوارم اولکده سی نینگ تولا را قمتی فی اشغال قیلدی اخیراً خوارم شاه مدافعه دین عاجز قلیب
صلح طلب قیلدی هر سیلی خوارم شاه گورخان غه ۳۰۰۰۰ طلا خراج بر مرک و گورخان نینگ
سیر عالی ماموری خوارم شاه بیلان برابر خستده اولتور ووب گورخان نینگ عالی حاکمیتی فی تمیل قیماق شرعی
بیلان مصاحبه بولوب آریز اسکری بیلان یانیب کمتی ، بونار یچین دین باشلاب ۶۰۶ غه چه یعنی
تقریباً ۷۰ میل مدت خوارم شاه لر قراضتای گورخان لر ی نینگ نفوذی استیغه قالدی لر بولوترا
ده بیر سخره دفعه بولنفوذ لر اولغانی هم بار - بیانی توبسده کیلا دور

بیر سخری گورخان لوسی اولوب اونغلی گوننگ گورخان بولغانی

۳۷ ۵۵۵ ۱۱۳۲ ده بیر سخری گورخان لوسی اولدی و اوزنیغه نارسیده اونغلی گوننگ گورخان بولدی
گوننگ نارسیده بولغانی ارچون دولت ایشی فی آناسی اداره قیلور ایدی ، ۳۵ ۵۵۵ ده گوننگ
دولت اداره ایشی فی اوز قوبلی غه لیدی . بولدت یچیده التیز خوارم شاه اولقیسک گورخان
نینگ عالی حاکمیتی فی اوز اولتیغه تولوب یا شامانده ایدی التیز ۵۱ ۵۵۵ ۱۱۵۶ م ده وفات

ایتیب اور نغینہ اوغلی ایل ارسلان خوارزمشاه بولدی داینی سی سلیمان شاه فی خوارزمشاه قیماق طرف داری
بولغان بگ لر نینگ بعضی سی فی اولتوردی و بعضی سی قاجیب تا و خاج قراخان نینگ پناهیغه سفینت دی
ایل ارسلان بولغان بگ لر فی قلیچ تا و خاج بغرا قراخان دین طلب قیلدی و ابو بولطیب فی رد قیلدی و ایل ارسلان
مذکور بگ لر فی زور بلان آلماتق اوچون تولاسکر بلان سمرقند غه یوردش قیلدی گورخان بوخرا فی انگلاب
ایلیک تورکمن آلتیغ بیر قوماندانی فی ... اسکر بلان قلیچ تا و خاج بغرا قراخان نینگ یاردی اوچون اولادیا
سمرقند درایسی نینگ بولمیده اوروش بولوب ایل ارسلان مغلوب بولدی و خوارزم غه یارب نینگ کستی
لیکن ایل ارسلان بو مغلوبوق نتیجه سیده دادای نینگ برگانیدین تولاراق خراج برماک غه مجبور بولدی
۵۵۸ هـ قلیچ تا و خاج قراخان وفات ایتیب اور نغینہ اوغلی حسن تا و خاج بغرا قراخان نینگ
اوغلی جمال الدین علی کورگان تختده اولتوردی بوزات قراخان عنوانی فی ترک ایتیب سلطان عنوانی فی
آلدی و نومویدین کین کی خلف لر ی نینگ عنوان لر ی سلطان دور ، ۵۵۹ هـ ایل ارسلان
خوارزمشاه گورخان غه خراج برکنی کیب ایننگ عالی موری فی خوارزم دین چتاردی و گورخان دجمال
تولاسکر بلان خوارزم غه یوردش قیلدی خوارزمشاه هم مدافعه غه تیار لاینب ییار بگ آلتیغ بیر قوماندانی فی
بیرعت یار عسکر ی بلان ایلیگری ایباردی ییار بگ اوروش گورخان نینگ تو بیغه سیرتوشی و عسکر لر ی
پرکسته بولدی . بوجالده گورخان غه قاتنیغ بیر کسین سید ابو بولوب لاساخون غه یایماق غه مجبور
بولدی . بصورت بلان ایل ارسلان خوارزمشاه بلا دین تو تولوب قالدی

اینجی گورخان گورنگ اولوب سینگلی سی کو بانگ قاتون گورخان بولغانی

گورخان گورنگ خوارزم سفری دین کسل یانینب مذکور کسل ۵۵۹ هـ ۳ ۱۱۶۳ م ده اولدی اور نغینہ
سینگلی سی کو یا نگ قاتون گورخان بولدی . و بونهایت تدبیر لیک و سیاسی بیر خاتون ایسی .
کو یا نگ قاتون نینگ دوریده ۵۵۸ هـ ایل ارسلان وفات قیلیب اوغلی سلطان شاه تختده
اولتوردی و نکایانی سی گیش زهنی بولمای آنا ایسی آله سیده اوروش چقیب اخیر آگیش مغلوب

بولوب قاچیب کو یاگ قاتون نینگ پناهیغه سغیندی و آندین یاردم قیلا دی کویاگ قاتون
ایری قارباگ نی تولاسکر سیلان گیش غه قوشوب خوارزم غه یولادی بویاردم قوتی سیلان گیش
خوارزم تختی نی قولیغه آلدی آکاسی سلطان شاه قاچیب نیشاپور حکمداری باگ مؤید نینگ پناهی غه
سغیندی خوارزم شاه گیش کو یاگ قاتون غه تولایبیرعت مار خراج بیرورو و ایننگ عالی حاکمیتی نی
اوز او تیغه تولور ایبری گیش تخت ده اولتور ب قوتی نی کوزین کونگه آتوردی و بولوقتی غه
ایشان ب ۵۷۰ ه ده کو یاگ قاتون نینگ عالی ناموری نی اولتوردی و بولوب امش بدین آراغه دشمن
یک پیدا بولدی سلطان شاه بوفرصت دین اتفاده قیماق اوچون کو یاگ قاتون نینگ حضور
باریب اطاعت عرض قیلیب گیش نینگ صدی غه یاردم قیلا دی کویاگ قاتون ایری قارباگ
نی تولاسکر سیلان یولادی قارباگ خوارزم غه یاقینلا شتفانده گیش غدر اینیب ایگرم کی دک خراج
برسک بیر عالی ناموری قبول اتک شمرلی سیلان صلح قیلا دی قارباگ بو شرط سیلان مصاحبه غه

ایتیب یانیب بلا یاغون غه کلدی
کویاگ قاتون اولتور ب تیرگورخان نینگ تختده اولتورغانی

۵۷۳ ه ۱۱۷۸ م ده ایجنی گورخان گونگ نینگ اولغلی تیرگور کویاگ قاتون نی اولتور ب اوزی
گورخان بولدی و تخت تالاشیب اتشاش چتقارخان اینی سی نی مغلوب قیلیب اولتوردی
خوارزم شاه گیش اوچونجی گورخان تیرگور غه خراج بیرور ایبری گیش ۵۸۹ ه ده خراج
ورسی و صنفهان دک چونگ بیر ملک نی اشغال قیلیب یورقی نی مهم صورتده کنگر و توب تولای
بیر قوت غه ایگه بولوب قالدی و گورخان غه اطاعت قیلماق دین اوزی غه عاید بولماقده بولغان
ذلت نی بوق اتکعه قدرت پیدا قیلیب قالدی لیکن گیش گورخان نینگ خلاصنده یسج بیر
حرکت قیلا دی و اولغی دوستلوق معاملة بیغه دوم بردی چونکه بو تارخینده مغولستان ده
چنگیزخان چونگ بیر قوت غه ایگه بولوب اوز طرفیده کی تورک خان لری نی آرقه آرقه دین
اولتور ب یورت لری نی آماقده ایبری بو اوچون گیش او سیتیک قوت نینگ مغایله گورخان

بیلان میر لاشیب تورماق نی لازم کورور اییدی ، ۵۹۶ هجری گیش خوارشاہ وفاق اتی
 وفاق تین ایگور ایجه دی قطب الدین محمد نه توبسده کی وصیت نی قیلدی گورخان بیلان
 مدار اقبیل و آخامن برکان صورتده خراج برگیل چونکه گورخان قوتیک و مقتدر بیر پادشاه دور
 گورخان نینگ مملکتی نینگ شرقی ده قوت یک دشمن بار گورخان انی بیز دین مدافعه قیلا دور
 و بو اعتبار بیلان گورخان نینگ دولتی مملکتی نینگ پیچلیقی نه لازم دور گیش وفات
 اتکان دین کین محمد خوارشاہ بو وصیت نه آرزو بیز زمان عمل قیلدی دیکن لوده آرقه نه ناشلا دی
 و بو نینگ نتیجه سیده هر ایکی پورت بر باد بولدی تفصیلی توبسده کیلا دور

گورخان سیر گونینگ محمد خوارشاہ غه یارومی

محمد خوارشاہ افغان تمان پادشاهی سلطان شهاب الدین غوری بیلان بیر نسخه نوبت اوروشوب
 مغلوب بولدی و سلطان شهاب الدین بلخ و اندخوی اولکه لرینی الیب کنتی و بو نینگ بیلان هم تورماق
 خراسان فی التاق اچون یوروش قیلدی ، محمد خوارشاہ ۸۰۰۰۰ عسکری بار توروب هم
 سلطان شهاب الدین فی مدافعه قیلا ماسلیقی دین تورقوب گورخان دین یاروم نیلا دی مرد شهرای
 نه قوتی فی توپلاب مدافعه حاضر لوق قیلدی بوحالده سلطان شهاب الدین کلیم مردویلی
 نینگ بوی نه توروب ایرنی عسکر گاه قیلدی و ایرته سی کونی اوروش بولماقی ایدی بوحالده
 گورخان نینگ ایبارگان یاروم عسکری نینگ افغان تمان حدودی نه تیکان خبری سلطان
 شهاب الدین غه کله دی سلطان شهاب الدین بو خبرنی آنکلاب اور مملکتی دین دشمن نی
 مدافعه قیلاقی نه مجبور بولوب کچه سی خوارشاہ غه او قورمای قاچقان حساب ده یانیت کنتی ،
 گورخان نینگ ایبارگان بولاد عسکری خیلی تولا ایدی و بو نینگ اوستیغه سمرقند ده
 کی قرخان سلطان عثمان غه هم اوز قوتی نی همراه الیب بویاروم عسکری غه توروب بارماق غه گورخان
 یارلیغیله ایبارگان اییدی یاروم قوتی و سلطان عثمان اوز قوتی بیلان سمرقند دین یوروب

آمودر یابوین اوتوب اندخوی اولککه سیغیه کیردی لر و بوجالده سلطان شهاب الدین تیشیب کلدی و
 قاتنج اوروش بولوب سلطان شهاب الدین نینگ اسکری نینگ تولار اتی ضالیع بولوب اوزی
 بیرعت دار اسکری بیلان بیر قلعنه قامایب قلدی . اخیراً سلطان عثمان قراضینای اسکری
 و سلطان شهاب الدین نینگ آراسیده واسطه بولوب سلطان شهاب الدین یامینده کی تمام خزینه
 و مال لر نی قراضینای اسکری غه بیری اوزی و آدم لر ی جان لر ی نی غینه الیب چقیب کتمک
 شرطی بیلان صلح قیلیب سلطان شهاب الدین تی بهلکه دین تو قوزوب قویدی سلطان
 شهاب الدین نینگ بولغولوقی نتیجه سیده محمد خوارزم شاه انی آرام قویای اوز شوبانستان
 و ایران نی الیب چونگ بیر دولت غه ایگه بولدی -

**محمد خوارزم شاه گورخان نینگ عالی ماموری نی اولتوردی
 غربی تورکستان غه بهجوم قیلغانی و او اولککه نی آلفانی**

محمد خوارزم شاه افغانستان دیران نی آکیب غم بیر دولت غه ایگه بولغان دین کین گورخان غه خراج
 برماک لر ی نی اوزی دین یراق قیلماق فکری غه لوشتی و مخفی صورتده غربی تورکستان غانی سلطان عثمان
 نی اوز طرفی غه تارماق غه باشلادی د اخیراً او تراده مخفی بیر اتفاق غه اتیلدی آئین کین محمد خوارزم شاه
 بیر بهانه بیلان گورخان نینگ عالی ماموری نی اولتوردی گورخان بوجالده نی ایشیتیب زیری محمودی
 نی تجتق او چون خوارزم غه ایباردی خوارزم شاه محمودی غه میان معامله و تحقیر کورستی و بونینگ بیلان
 اراده کی مناسبت قاتنج و خیم بیر خالعه کلدی موندین کین خوارزم شاه اوز استیلا مقصدی نی
 آسانلاشتورماق او چون - مسلمان لر نی قراضینای کافر نینگ اسارتی دین خلاص قیلماق او چون
 نی سیل الله جهاد قیلان - دیب پرواگند قلیغانی تور دی و بونینگ بیلان غربی تورکستان
 اهل سی نی اوزی غه یابل قیلدی . ۶۰۴ هـ ۱۲۰۷ م ده محمد خوارزم شاه اولککه بیلان
 آمودر یابوین اوتوب سمرقند غه یوردوش قیلدی و بوجالده سلطان عثمان خوارزم شاه غه تابع یلن
 اعلان قیلیب ایننگ آیتده خطبه اوقوتتی دپول قاتوردی بوسورت بیلان غربی تورکستان

گورخان نینگ حجاب سیدین چقیب خوارزشاہ نینگ حجاب سیدی غە کوردی گورخان محمد خوارزشاہ
 و سلطان عثمان نینگ اوستیغە تالاس (طراز) والی سى نیکو باگ نى تولماکەر سلان یوللادی و
 سمرقند نینگ باقیب سینه قاتیغ اوروش بولوب نیکو باگ غەیر سورنده یرالاندی و اسیر بولدی
 و بوسب دین گورخان نینگ سکر سیدی پرکسندە بولوب قاجتی لەر خوارزشاہ بوخلوب سکر
 لرنی قوللاپ سیردوریا دین هم اولوب گورخان نینگ اکینچی پانجی سانالادورخان اوتزار شەهری غە
 هجوم قیلیب اوتزار حاکمی نى بالە بارقر لری سلان سیر قیلیب یانین کتتی و خوارزم غە بارین نیکو باگ نى سورندە
 پشیتیب اولتوردی -

گورخان نینگ سمرقند نى محاصره قیلغانی بولساغون و غنمشان حقیقاً سبب بمجوراً بالغانی

محمد خوارزشاہ سلطان عثمان نینگ مو فتعی سلان یوقاری لعی ظفر غە نال بولوب ایکی سى نینگ آراسیدە
 کی دوستلوق نهایت قولانمى و خوارزشاہ سلطان عثمان غە قیزی نى برکچی بولدی بولونینگ
 اوستی غە گورخان نینگ پنا سیدە تر یگلیک قیلماق دە بولغان نایمان خانى کو چلوک خان نى خوارزشاہ
 گورخان غە عاصی بولماق غە منحنی صورتدە تشویق قیلیب انى بولایش غە حاضر لاغان ایدى منە
 بولباشتورین خوارزشاہ و سلطان عثمان گورخان نینگ غربى تورکستان غە هجوم قیلیشیدن خاطر جمع
 بولوب سلطان عثمان خوارزم غە بارین خوارزشاہ نینگ قیزی سلان اولاتمک تولى غە مشغول ایدى
 بولور غە گورخان کو چلوک نینگ عیسان چتقار باق نیتی دین بے خبر ایدى
 ۵۰۰۰ گورخان غربى تورکستان غە یوردوش قیلدی یول اولسندە کی شەهر لرنى الیب سمرقند غە
 بارین اوشەرنى محاصره قیلدی فتح بولغانى یا قین بولغان حالدە کو چلوک نینگ عاصی بولغان خبرى
 کلیب گورخان مجبوراً سمرقند الای سى سلان مرصا کتە قیلیب بلا ساغون غە یانین کتتی
 سیردوایت غە کورە سلطان عثمان گورخان نینگ هجوم سیدین قاجیب خوارزم کتکان ایدى

دوب باغ قیلیب دور قیلیب

کوچلوک خان کیم دور نه یو لیک دور و شرقی تورکستان غم کلکی نینگ سببی نیمه دور

منوستان نینگ غرب قسیمی ده نایمان آیتغ قوتلیک بیر تورک قبیلہ سی بارایدی اوزون زماندین
 بری بیزخان نینگ اداره سیده منتقل ناشارایدی بوتارخیلر ده مشهور منوستان دولتی نی تاسیس
 قیلغان چنگیزخان ۶۰۳ھ ۶۰۶ھ ۱۲۰۶م ده نایمان لر نینگ اوتیغنه هجوم قیلیب نایمان خانی
 تایانگ خان نی اولتوب نایمان قبیلہ سی نی پراکنده قیلدی تایانگ خان نینگ اوزغلی
 کوچلوک خان بیر موخچه تابع لری بیلان قاپچیش شرقی تورکستان غم کلیب گورخان نینگ پانہیغہ
 سفندی گورخان آنکاغختی معاملة قیلیب پانہی غم ائدی و بعضی روایت لر غم کوره گورخان
 کوچلوک خان غم قیزی نی بیریب انی کیواوغول قیلدی ۶۰۴ھ ده چنگیزخان تنگوت
 خانی بیلان محاربه غم کیریشیب منوستان ده قوتی آرز قانغان ایدی کوچلوک خان بوفرمست
 دین استفادہ قیلیب چنگیزخان دین انتقام کماق نیشی بیلان گورخان دین اجازت آلیب
 شرق غم کنتی و ایسل و آلتای تاغ لری اسپده پریشان حالده یورگان نایمان لر نی اوز نایمغہ
 توپلاب منوستان نینگ ایدر بولور لری غم هجوم قیلیب خیل هم بیر قوت غم مالک بولغان
 ایدی خوارشاہ کوچلوک نینگ بولوغیعتی نی آنکلاب انکاغختی صورتده کتشی ایباریب انی
 گورخان نینگ ضدی غم عصیان آنککغہ تشویق اتی و اگر کوچلوک عصیان ده موفق بولغان تقدیر
 ده انی بسرور باینینگ شرقی ده کی اولکک لر (پوتون شرقی تورکستان) غم گورخان منوانی بیلان
 مستقل حکمدار کولوماق غم وعدہ قیلدی کوچلوک بوشویق نی قبول قیلیب فرست غم
 منتظر توردی یوقاریده ایتیلغان وجه بیلان گورخان سمرقند غم یوروش قیلیب
 بلا سانغون ده قوت آرز قانغانی نی کوچلوک آنکلاب یوروش قیلیب بلا سانغون غم کلدی
 بلا سانغون ده کی گورخان نینگ عسکر لری شہر غم قاما ییب توردوب کوچلوک نی قاتبع
 مدافعہ قیلدی لر بوجالده گورخان سمرقند دین یانیب کلیب کوچلوک نی میان مخلوب اتی

هم ایچی نینگ قیزی نی بردی وایدیقوت چنگیزخان نینگ اتامی بیلان یوز لورچه کاتب و معلم لر نی
 چنگیزخان غنہ بردی و نولوا حرب یراغلری هم بردی بوسورت بیلان ایدیقوت ایکی میل مدت چنگیز
 خان نینگ صیمی دوستی بولوب کمال مستقل حالده مایشادی ، ۶۰۶ هـ کی گورخان نینگ خوارمشا
 نی مغلوب کتانی دین ایدیقوت تورقوب منولت ان غنہ ارب چنگیزخان نی زیارت قیلیب آنکا اطاعت
 عرض قیلیب حمایه سیغنه کیردی

شرقی تورکستان مسلمان لر سی بت پرست قرائینای لر نینگ حکیمتی نی دایمان غزنت کوزی بیلان
 کورمکده ایدی لر لیکن قرائینای گورخان نینگ قاهر قوتی غنہ مقابله تمکنته قدرت لر سی یوق ایدی
 ختن خانی قلیچ خان گورخان نینگ ۶۰۵ هـ کی شکل وضعیتی دین استفاده قیلیب گورخان
 نینگ ختن ده کی عالی نامور سی نی اولتور ب استیقلال اعلان اتی بولاراده چنگیزخان نینگ دستمنی
 بولغان نکوت شهزاده سی ختن غنہ قاپچ کلکان ایدی مذکور شهزاده نی چنگیزخان قلیچ خان دین طلب
 قیلدی چنگیزخان نینگ دوستلوقی نی جلب تمکنته اوزی نی مجبور کورمکده بولغان قلیچ خان
 نکوت شهزاده سی نی چنگیزخان غنہ ایاردی و بولورده بیلان چنگیزخان بیلان پیر دوستلوق مجاهده
 سی عتداتتی قلیچ خان نینگ بولاستقلالی هم اوزون دوم قیلمادی ۶۰۸ هـ ده گورخان ای
 بولوب کولچک استیلاسی باشلانغانده قلیچ خان چنگیزخان نینگ حمایه سیغنه کیردی

نالاس محاربه سی گورخان نینگ مغلوب لوفغانی و بلا سائون ده انقشاش

گورخان نینگ لنگر و مملکتی دین غربی تورکستان و ختن و قوجولش ملین قول بار کول مملکت لر سی احزاب
 کوزین کونگه بولمکت نینگ تار لاینب کتکانی گورخان نینگ قوتی نی مددش صورتده ضیعت ایست غنہ
 تورشوری خوارمشاه بوفرت دین استفاده قیلماق غنہ تیار لاینب کولچک نی مشرق دین هجوم قیلماق
 غنہ شویق اتنی لیکن بوقستده کولچک نینگ کوچی یوق ایدی ، اخیراً ۶۰۷ هـ ده گورخان
 بیلان نینه پیر اوروشماق اچون خوارمشاه مشرق تورکستان حدودی غنہ تعرض قیلدی تورشور و کتکان

نی اشغال قلیدی گورخان بوتی انگکاب تمام قوتی فی الیب یوروشن قلیدی ده لاسا کوشهری نینگ قلیدی
 قانج اوروش بولوب گورخان مد شس هوزده مغلوب بولوب آرقه غه با ملاق غه مجبور بولدی بلا سائون
 الی سی بو عادتته نی انگکادی لرد بولونینگ اوستیغنه خوار زمشاه گورخان نی قوغلاب کلمکده امیش دین
 شایعه پیدا بولدی بو خبردوش یه فی اشتیگان بلا سائون الی سی مننه امید علی نیر مسلمان نینگ بت
 پرست لر حاکمینی دین قوتولادورخان و قلیمیز کلدی دیب همه سی بر اغلاب شهمده کی قراختیای لکی
 اولتور ب شهر نینگ درازده دسپیل لرینی حکم قلییب توردی لرد بولوحالده گورخان مسکر لر سی بیدلان
 یتیشیب کلدی و الی گورخان نی شهر نه کیر مکدین توسوب مدافعه قلیدی لرد گورخان شهمی
 ۸۱ کون می صره قلیدی و خوار زمشاه قوغلاب کلور امیش دیگان شایعه با یغان چیتی بلکه اینگ آرقه غه
 یا نیب باغوز سیرور یا بولیده کی فلایب شهمی نی اشغال قلییب یا نیب کتکانی معلوم بولدی
 الحاصل گورخان شهم الی سی فی مغلوب قلییب شهم غه با سلب کیریب مسلمان لر نی قتل عام قلیلدی
 روضه لصفای نینگ ددایتی نه کوره بوقتل عام ده ۷۴۰۰ مینگ مسلمان شهید بولمیش دور

قراختیای دولتی نینگ قیلیغانی

بومحارب لرد نتیجه سیده گورخان نینگ خزانه سی کاملاً خالی بولوب قالدی و خلق نینگ قویلمده
 هم ایچ نوسه قالمغاندک بولدی دیلوسب دین گورخان میان سیرا اقتصادی بحران غه مبتلا بولدی
 مسکر صنف لری نینگ قویلمده پول مال تولاییدی گورخان اقتصادی بحران غه چاره
 قلماق اوچون مسکر صنف لری نینگ قویلمده کی پول مال لر نی زور سلایان خزانه غه الماق غه باشلاوی
 دموکامقابل مسکر نینگ تولاراتی عیسان اتی - بوکونلرده میل اطرافینده خیلی هم قوت
 توپلاب مودنغ فرصت غه منتظر تورخان کوچلوک ۶۰۸ هـ ۱۱۱۲ م ده بلا سائون غه لوردن
 قلیب توپنوسوز حالده با سلب کلدی گورخان بار قوتی سلایان مدافعه قلیدی لیکن مغلوب بولوب
 کوچلوک غه اوزی فی تسلیم قلیدی و کوچلوک گورخان فی نظر بند صورتیده محافظه استیغنه

الیب اوزی نی گورخان اعلان اتنی . و گورخان تیرگو ۳۴ میل حکمدار تیر قیلغاندین کین اسپر
لیق دها کی میل عمر کوروب ۱۰۶۰ هـ ده وفات قیلدی . گورخان تیرگو نینگ اسپر لوبلما تانی
بیجان سکس میل دوم قیلغان فراتیضای دولتی بیقیلیدی

کوچلوک نینگ تشریحی توکستان غمہ اسپلای و ظلمی

۶۰۸ - ۶۱۵ هـ - ۱۲۱۱ - ۱۲۱۸ م

کوچلوک گورخان تی اسپر قیلغاندین کین اوزی نی گورخان اعلان اتنی . کوچلوک نینگ اول
قیلغان ایشی خلق تی اسلام دین باندوزب شامانی دینی غمہ گیر گورمکغه نسبت اتمک بولدی
بو ایشی بیجان توکستان مسلمان لری نینگ عمومی لغزت حسی تی قوزغادی . ایلی نینگ باش طرفیده
کی آلمالین (ایلی بلین) امالی سی اوز لری نینگ اسپر کینی تی خان کوتاریب کوچلوک
بیجان اوروشماق غمہ تیار بولدی . وقار لوق خانی ارسلان یا لغو چنگیز خان نینگ حمایه
سیغه کیردی . کاشغر ، اوج ، کوچلوک نینگ بیچ حکمی تی قبول نامی انی
شدت بیجان مدافعه قیلدی لر ، کوچلوک اولا آلمالین خانی بیجان تولا اوروشتی خیر انجان شهبند
دوسکری پراکنده بولوب آلمالین اولکده سی کوچلوک نینگ قولیغه کوشتی دبول اولکده کی شهر لری تی
کامل خراب قیلدی . آندین کین کوچلوک کاشغر و اوج اولکده لری لغزمن قیلغانی باشلادی لیکن
امالی غایت قاتیغ و فداکارانه مدافعه امکان اچون بولورت لرده کی شهر لری تی آلملادی
خیر کوچلوک بولورت لرنه بانفوسخی لری اریب شهر تایشده کی زبردت و یا بلا غلر غمہ و کنت لرده
کی اوی لرنه ادت قومیاق و دوتقان لرنی اولتورمکغه باشلادی ایکی میل مدت بو تخریب دوم
اتکاندین کین کاشغر و اوج امالی سی قحط ایک غمہ مبتلا بولوب مدافعه دین عاجز قالدی لر
کوچلوک بو وضعیت دین استفاده قیلیب ۱۰۶۰ هـ ده کاشغر غمہ هجوم قیلیب شهر تی ایکب ادت
تقویوب تمام ویران قیلدی و شهر اطرافینده کی خلق نینگ اوی لری تی تارتیب الیب اوز
آدم لری غمہ بوردی ، ۱۱۰۶ هـ ده کوچلوک خلق غمہ هجوم قیلدی و بیلیج خان مدافعه قیلیب

بشيڀه بولدى وقتن امانى سى نى كوجلوگ قتل عام قىلدى وشه برنى كويوردى واستىلماي
 تمام بولغاندىن كېيىن ختن خلقى نى اسلام دين چىقارماق دىن مانى دىنى غە كىر كوزىك اوجون
 ھىرسم نى قىلغانى توردى بىكىن كوجلوگ بىچ كىشى نى ش مانى دىنى غە كىر كوزىك موفق بولا
 مادى كوجلوگ بوغلق نىنگ اسلام دىنى دە متھكم بىكى نىنگ سىبى ختن دە علمانىنگ تولا لىقى
 دىب بىلىب علمانى يوق اتىك فكرى غە توشتى . بىر كوفى عالم تھما نىغىلسون دىن خصوصىدە
 مناظرە بولادور وحق قابىسى بولسە ھەمەمىز انگا تالغ بولامىز دىگان مضمون دە يار لىغ چىقاردى
 بولجا نەزىر سىدان نە تقرىبا ۳۰۰۰ عالم سىغىلدى وكوجلوگ عىسكەر لى بىلان حاضر بولوب مناظرە
 غە باشلادى ختن عالم لى دىن امام علاء الدىن اسلام نىنگ حىقىقى نى وحق لىق نى بوت پىرست بىك
 نىنگ باق و باس سىز لىق نى غايت تو نىنگ اچوق دىل لى بىلان اثبات قىلدى بولودىل لى قىلبدە
 كوجلوگ نوزم بولوب اچ نىمە دىالماي اسلام غە و سىغىر علمىيە السلام غە خقات قىلغانى باشلادى
 امام علاء الدىن شىل سىز پىر غىرت و منانت بىلان كوجلوگە جواب بىرىپ اولتى دىن بىلان اراق
 نوزم قىلدى . بولودىغىت نى كوجلوگ نوز مقصدى بولغان علاء قىل عامى غە باھانە اتتى و عىسكەر لى
 غە بىرىپ تولا نغان تمام عالم لى نى بىر لولى تىلغ دىن اوز كوزىك شىھىد اتتوردى بولكودىن
 باشلاپ آوزان و جماعت و باشقە اسلام شىغار لى نى كالا منع اتتى و مسجد و مدرسە لى نى وىران قىلدى
 و تولىقە كلمتور الگان كتاب لى نى كويوردى و سىلمان لىق نى اظھار قىلغان كىشى نى ھىر قسم قىيىن لى
 بىلان اولتوردى كوجلوگ اوشى صورەتدە تورت يىل حىكمدار لىق قىلدى و متھصب تولا بىن نام
 لى نىنگ تىجركى بىلان نە كورەت اچىپە شىرتى تور كىستان امانى غە بولمىان نىلم لى نى قىلىپ بول
 دىنت و علم اشر لى دىن تولا لىغ مىملىكت نى پىر خرابە جامالى غە كلمتوردى و خلق كوجلوگ بىلان
 و اېمانخا رپە قىلىپ تولا شىھىد بولوب و قاجىب يورت نىنگ نفوسى غايت آز قالدى
 ۱۵۶۱ھ ۱۲۱۸م دە چىگىز خان نىنگ عىسكەر لى شىرتى تور كىستان امانى نىنگ باردى غە شىرتى
 لى كوجلوگ نى اوتتورەت خلق نى آندىن تولا توردى دىن دە و ھەلش دە امانى نىنگ ناز دىق نى بىلان اتتى لى

بیر تاریخی شایعه نینگ یا لغا تیلیقی

نصرت پاپا کر سبب لریدن آئینغان تو سبده کی اوج روایت فی بعضی عصری تاریخ کتاب لری منه
 یازلیما قدہ دور لیکن حقیقت ده بوروایت لر اصل سیز دور و فقط بعضی بیر غرض لر تو غرض سیدین
 نصار امیو نر لری طرف سیدین تو قو لغان یا لغان لر دور . بو پرده بوروایت لر فی دانی یا لغان
 قیلا دوغان جواب لر فی یاز امیز (۱) کو چلوک نینگ قبیلہ سی نمایان لر نصار ای دینی ده ایوی
 و کو چلوک نینگ داو اسی نینگ آتی یوحنا ایوی و کو چلوک ہم نصرا فی ایوی شرتی تورکستان فی
 آغا زین کین خا تونی (گورخان نینگ قیزی) نینگ غوثی سلان ش مانی دینی غنہ کیرگان ایوی -
 ینہ بیر روایت ده یوحنا آیلغ تورک غانی گرایت قبیلہ سی نینگ غانی ہمیش . ینہ بیر روایت ده
 بو یوحنا آیلغ تورک غانی چکیرخان دین ایلگرمی تاجیکده آومیش . ینہ بیر روایت ده چکیرخان
 نینگ دلادی نینگ دوریدہ ہمیش . بو یوحنا نصار عالم لریدن داوایا لریدن ہمیش .
 بیر روایت غنہ کورده یوحنا نینگ قبیلہ سی بو لغان گرایت قبیلہ سی کو کو و غثن او لکه لری نینگ آسپو
 یعنی حاضرتی ، چر حن و چر خلیق او لکه لری ده اولتور و غلورغ ہمیش . منہ بو اختلاف لیغ روایت
 لر فی مورخ ابوالفرج جوزیس مختصر الدول آیلغ کتابیدہ ذکر قیلا دور

(جواب) . لونه اوزی ونه زمانه سی ونه مکانی تعیین تاپمغان بوخا افسانه سی نینگ کین لوده وکی
 قولیغه توشکان تورک قبیلہ لری نینگ تاریخی فی بو افسانه سلان بو باب اولر فی نصرا فی قیماق اوچون
 بعضی پاپا لر طرف سیدین تو قو لغان اصل سیز یا لغان حکایه ایکا نیکی فی اژوپا مورخ لری سیدان منه
 چیتاردی لر . بو قاریقی روایت لر فی تاسیسه قیماق اوچون بو اویدور مه و غیر معین بوخا نینگ
 چیتده بیر بیری فی یا لغان قیلا دوغان عجائب قصه لر بار دور . بو قصه لر فی تلیفوق الاخبار ده
 کورولسون . بو قاریقی روایت لر و قصه لر فی مغولستان محیطی غنہ تومرا قبیلته هم یا لغا یعنی آجوق
 معلوم بو لا دور . بو کجه چکیرخان دین ایلگرمی کی زمانه لوده نه نمایان ونه گرایت ونه محول ونه باشقه

مخولستان تورک لری نینگ اجنبی لر بیلان خصوصاً نصرانیت عالمی بیلان هیچ مناسبت لری بوق لوقی
 دبولر تمام کومچین چی دین و مذہب نہ جدی علائقہ بوق قوم لر ایکانیککی معلوم دور وگراہت قبیلہ
 سی مخولستان نینگ شمال شرقی سیدہ مشہور و قوتیکاک بیر قبیلہ بولوت خگیلر خان فولیدہ اولر نینگ
 انتقالی بوق بولغانی مخول تارخیلریدہ منواتر صورتدہ معلوم دور وچرچن اولکک لری دہ یوز لرچہ تیل
 دین بری سرلیغ ابوغور لر دین باشقہ بیر تورک قومی نینگ بوقلوقی غہ تاریخ شاہد دور
 دینہ بولکولونچ روایت لونی تورک و مخول تاریخ لری فی تمام خبریاتی بیلان ذکر قبیلان یوز لرچہ اسلام
 و چین تورخ لری دین هیچ کشتی ذکر قبیلای شت م نینگ کشیش لری دین بولغان بالناہلیغ ابو لغرچ جوزین
 نینگ بوقار یعنی صورتدہ دہ بیرمی بیرمی غہ یاقین کلماید وزغان بہارت لر بیلان ذکر قبیلغانی بولر روایت لر
 نینگ تورقوہ یعنی غہ کافی دلیل دور

۲ د) تاہیان ویاگراہت لر غہ نصرانیت دینی نہ یر دین کلدی دیگان غتر اصن غہ جواب تاہیان اوچون
 ابوغور لردہ نصرانیت بار یعنی فی دعوا اقیماق دور یعنی او غتر اصن غہ ابوغور دین کلدی دیب جواب
 برکغہ یول آچاق اوچون بودعوانی پیدا اقلدی لر و ابوغور لر نینگ نصرانیت دینی ذہ ایکانیککی
 فی اثبات اتراک اوچون تورپان خبریاتی ذہ بز کلکاک بلیغ یر دین نصرانیت اثر لری حقیقی دیب بیر
 شایعہ ہم تاراتی لر -

(جواب) - ابوغور لردہ اولدہ بودائی و مانوی دینی بار بار ہی کین لردہ مانوی دین بوق بولوب بار لغوز
 بودائی دینی غینہ قالغان یعنی ہم تاریخ روایت لری نینگ اتقاقی و ہم خبریاتی تیجہ سیدہ کشف بولغان
 اثر لر بیلان ثابت دور و تورپان خبریاتی ذہ بز کلکاک و باشقہ یر لردین حقیقان اثر لر برلین اثر غر فیا
 موزہ سیدہ دلندن برتیش مزیری ذہ آپ آچوق موجود دور نصرانیت اثر لری بار یعنی ویا بوقلوقی
 میدان دہ دور

۳ د) حاضر فی زمانہ میزودہ چین حکومتی نینگ مساعده سی بیلان شرقی تورکستان نینگ بعضی
 شہر لردہ تبلیغ ازی لری آچیب موفق بولامغان اسچ لیک میسیونر لر نینگ بعضی سی یازیلدو

که چنگیز خان دین کین تورکستان حکمداری بولغان اولغی چاغاتای خان نصرانی ایری و ایننگ حکومت
 دو دیده اوز اکتی ماده مسیحی دین روح تاققان ایری و کاشغره بیر چوپنگ بابا اولتور ایری
 اوز مانده چین قهارخان شهسور سیاحتی مارکوپولو اکتیب دور که یاکیزده ایکی کلیسا بار ایری
 (جواب) چاغاتای خان نینگ نصرانی بولغان و بولغانی خصوصیه کی سوز لرنی مؤرخ لرت دقیق
 تمیش لربولسئله بیر نینگ شیمیز دین خارج دور شرقی تورکستانه مغول لر زمانه سی دین
 اوج نصرانیلگری اسلام دینی نینگ غایت مستحکم سید نرلاغانی و خصوصاً کاشغره و یارکند ده قراخان زمانه
 سیده مسلمان دین باشقه نصرانیلغانی نی شک سیز بیر صورتده تاریخ بیان قیلادور و قراختای لر
 اوز لری شانلی دین ده بولسه لرموسلمان لرنینگ دینی نه بیج بیرد اخلاقمکانی و اولر نینگ دوریده
 آلتی شهر منطقه سی ده اسلام دین باشقه بیج بیر دین اولوقی اشکارا معلوم بیرسئله دور
 چنگیز و اولغول لری نینگ دین نه جدی علاقه سی یوقلوقی بولور نینگت بیر دین نه دشمن لیک قیلغانی
 و نه بیر دین نینگ روحی اوجون کوشش قیلغانی آغینه تاریخ بیگانرینه کوندک روشن معلوم
 بیرسئله دور بیچاره مسیونر مارکوپولو نینگ سیماقتانه سیده بوق بیر سوزنی اینلگین
 روایت قیلماق نه نیم ضرورت حس قیلغاندور بولور لرنی خاص نکور مسیونر لری پیدا قیلدیش لر
 و اسلام و شرقی تاریخیلریده بیج کور و لگان بولوقو بابا لغا لردین بومیسونر لرنینگ مقصد لری
 عوام و جاهل لرنینگ کوزی نی بویاب پدش بلر نیگلر و آتابا ننگلر نصرانی ایری و سیز لربو آتابا بولوی
 نی ترک ایتب آرزو نیگلردیب اوز تبلیغ و طیفنه لری نی ایلگری سورماک دور نصرانی میسیونر
 لری نینگ مؤندلر جلد و فسون لری نی مصر و شام و تورکیه و تونس و مراکش محرر لری نینگ کتاب
 لریده غایت تولاکور و لادور مغول دولتی دوریده روپا پال لری نینگ مغولستانه
 پنجه وقعه میسیونر لرنی ایباریب چنگیز خان نینگ اولادوی نی و تورک قبیلده لری نی نصرانیت نه کسر
 کوزماک اوجون قیلغان تشبث لری نینگ نتیجه سیز قانغانی نی اربو پامؤرخ لری بیان قیلادور
 و اسلام و مغول تاریخیلریده هم تولاکور و لادور و شهسور مارکوپولو بولسه روپا پاسی طرفی دین مؤمنان

غنایا باریگان پیرایا لایع کشیش دور بو آدم منوستان و پین غنایا باریب بیر وقتده قوبلای
 خان نینگ آلدیده منصب غنایا هم چقیب ۲۵ میل چین منوستان ده نصریت نشر قلیماق اوچون
 کوشش قیلیپ خیری بهیج بیر موفقیت حاصل قیلماق ایخیر ایسما غنایا یازیب یانیب کتتی
 هر قایدان بیر ادره و پالایع نینگ کوزی نی راست و حقیقت دیب طعنی قیلماق درغان بعضی عصری
 مشرقی محرر لری بو یوقاری طعنی با لغان سوز لرنی بهیج بیر ترقیق قیلماق دین ناریسخی واقعه لر قست اریده
 کتاب لر ایله بار میشر لر . حال بو که ایگیگی نصرانی لر ای حاضرقی عصر میزده کی میسیونر
 لری و پانگد چ لری نینگ تورک اسلام جامعه سی حقیقده قیلغان افترا لری غنایا تصدیق قیلماق درغان
 زمان اولوب کتتی دلو حاضرقی عصر میزولوبه ترقیق و کشف عصری دور . منقول حکومتی دور اریده
 نصرانی پایا نینگ تشبث لری حقیقده تورک تاریخ تدقیق جمعیتی دین چقیغان عمومی تاریخ دهر با لرغان
 بیره سوزنی محترم او توغوجی لر غنایا من ایچکیز نینگ با ساسی (قانونی) نه تولار عاینه قیلغان
 اولادی تابع لری نینگ جدانی آزاد یعنی غنایا بهیج دخل قیلماق ایدی لر . یا نلریده مسلمان نصرانی اولادی
 دشمنانی و باشقه دین و مذہب لر غنایا منسوب کتشی لر بار ایدی و اولرنی بهیج فرق سیز حکومت ایش لری نه
 سالار ایدی لر . بیره زمانلرده رو ما پالای لری آرقه آرقه دین میسیونر لر ایبار ایب منقول حکومت خان دانی نی
 نصرانی قلیماق اوچون کوشش قیلدی لر . وونین بخصه لری صلیب حرب لریده ایزالمای قانغان مسلمان
 لرنی منقول حکومت خان دانی نی نصرانی قیلیپ لر نینگ اسطه سی ملایان از نیک ایدی . فقط چکیز نینگ
 بنره لر دین بیره نجه شهنزاده لر و خان اولرنی نصرانی قیلیسه لر مو آخونده بو تشبث لری نتیجه سیز
 خالدی . چو نکه چکیز خان دانی نینگ امیر لری ایبار لر و یا بار لر و راهب لر نینگ قول لریده او یونچاق
 اولماق لری نی خیال لری غنایا هم کلغور ماس ایدی لر . منقول حکومتی غنایا تابع اولکه لر نینگ چین
 دین باشقه لر لریده اسلام دینی نینگ تأثیر یی بیره نجه غالب کلدی . آلتون اوردا خان لری
 و چاغاتای اولادی و ایخان لر ناما مسلمان اولدی لر و بو نینگ نتیجه سیده هنوز مسلمان اولغان
 تورک تواری هم اسلام غنایا من داخل اولدی لر .

قراچینتای دولتی نینگ تشکیلاتی

اوزون مدت چین ده اولنوزخانلری اوچون رسی ایش لرده چین تیلی نی ایشلا تور ایدی لر . قراچینتای لر نینگ دولت تشکیلاتی نده عاید تولا کلمه لر د ناموریت عنوان لر ی چین چه ایدی لیکن حکمدار نینگ عنوانی بولغان گوهرخان کلمه سی تور کچ ایدی . بود دولت نینگ سکری توپ توغرا گورخان نینگ لمری آستیده ایدی تو ماندن لر نینگ لمری آستیده یوز کشتی دین آشوق قوت قبولداس ایدی . دولت نده تابع لیتنی قبول اکتان بر لیک خان لر نینگ اعلی استقلالی نی احترام قلیماقده یوقا ریده مکر ایتلیخان تورک عنعنه سی رعایه قلیمنوز ایدی . مالیات ایشی او وقت ده چین ده دواج بولغان اصول نده موافق اوی باشیدین آیتنوز ایدی . هر اوی ییلده بیر طلاله بر کعنه محکف ایدی . بول اصول او ترا آسجا ده یاقین زمانه لر نده چه دوام قیلدی قراچینتای لر شت مانی دیشیده ایدی لر لیکن بیج بیر کشتی نینگ دینی نده و هتجائی ایش لر نده اخله قلیماس ایدی دپوتون دین لر آزاد ایدی غربی تورکستان نماء و شرقی تورکستان تو جو و بش ملین قمول و کنگست اولکه لر ی ده کی اویغوز لر و تیریم و چرچن اولکه لر بده کی سر نیخ اویغوز لر تو دانی ایدی لر و آرال کولی بوسیده بیر آز قبیله لر نصرانی بولوب نظوری مذبه یی ده ایدی و اسلام دینی ده کی لر مطلق اکثریت نده مالک ایدی لر . اسلام علم لر ی و مدینتی قراچینتای دور بده قراخان لر دور بده کی ترقی سی نی محافظه قیلدی . بلا ساغون و کاشغور و ختن و بارسخان و فالاس (طراز) و ایلی بلین و غربی تورکستان ده چونگ عالم لر تیشکان ایدی و غایت مشهور کتاب لر تالیف قلیمنغان ایدی . عز سچا اوبایت علم لر ی نده جامع بولغان حضرت ح اعلیوم نینگ مؤلفی امام ابو یعقوب یوسف السکاکي بلا ساغون عالم لر ی دین ایدی . و خفی مذهب کتاب لر ی نینگ آن معتبر می بولغان حمدایه نینگ مؤلفی ابو الحسن برهان الدین مرغیان لیغ ایدی و مشهور و آن صحیح فتاوی کتابی نی تالیف قلیغان امام فاضیلخان اؤگزند لیک ایدی و بولهر کی ذات قراچینتای دور بده تیشکان اسلام امام لر ی دور لر قراچینتای دور بده شرقی تورکستان ده مسلمان لر اکثریت

دینی نده سی سمان امانی سمان سکون ایدی اویغوز لر دسیر نیخ اویغوز لر

نہ ملک بولغاندک مدینت اعتباری بیلان مہم باشقہ غنصر لردین اوستون ایری لر منہ بونینگ
نتیجہ سیدہ مشرقی تورکستان دہ خواہی قراضتای لردردیہ دخواہی مغول لردردیہ اسلام مدینتی باشقہ دین
لر نہ مدینت لر نہ غالب کلگا نیکی فی تاریخ صحیفہ لربدہ کور مکدہ دور میسر . بعضی اور دپاٹوئرخ لری
قراضتای لر نینگ مغول لراوستیقہ نہایت چونگ بیر مدینت تاثیر لری توینا نیچی نظر یہ بیانی بیان
قیلا دور لیکن بولطریہ توینرا ایباس دور مغول لراوستیقہ ان چونگ مدینت تاثیر لری تیکوز کالر
بیرنجی درجہ دہ تورک مسلمان لر دیکنجی درجہ دہ مشرقی تورکستان دہ کی بودائی اولغوز لردور
مغول دہ لاتی نینگ اوارہ دتشیکیات آدم لری مسلمان تورک لرو اولغوز وختیای ونگوت
و پانچور لردک مدنی تورک اقوامی دین ایگانیک لری محسوم دور بناؤ علیہ مغول مدینتی دہ بولہمہ تورک
اقوامی نینگ مختلف مدینت لری نینگ تاثیر لری کور دسکدہ دور

شرقی تورکستان غمہ چنگیز خان نینگ استیلاسی

چنگیز خان نینگ اصلی دولت تورغانی و قوقاتی و یاساسی (قانونی) و تمام واقعاتی تاریخ کتاب لربدہ
غایت دوجہ دہ مشہور دور . لوتکایمیزدہ بایغوز شرقی تورکستان غمہ متعلق واقعہ لربینی غیبہ
بیان قیلا میسر . چنگیز خان مغولستان و شمالی چین دہ امپراطور لوتی فی تاسیس قیلا ندین لیکن
بیان دشمنی بولغان کوچلوک خان لی بوق انماک و شرقی تورکستان فی اوز امپراطور لوق حکمتی غمہ
قوشاق فکری غمہ کوشتی و ۱۳۶۷ھ ۱۲۱۷م نینگ آخریدہ چتہ نو بیان آتلیغ بیر فرماندانی
فی ۲۰۰۰۰ آتلیغ عسکر بیلان شرقی تورکستان غمہ بوللادی و چتہ نو بیان غمہ اولغوز و فارلق و باشقہ
تورک اقوامی دین نولاسکر قوشلوب کل مکدہ ایری کوچلوک تمام قوتی فی الیب خن دین
یورد ب ایسیغ کول نینگ یئدہ لوتخاب محاربه غمہ تیار لانیب توردی او طرف دین چتہ نو بیان
نیب کلپ مذکوریدہ اور دش بولوب کوچلوک مدہن صورتدہ مغلوب بولدی دشگری پر کسدہ
بولوب آرنیئہ عسکری بیان قاپچب کاشغر غمہ کلدی دکاشغر امانی کوچلوک فی آرا غمہ الیب بیشتی

صورت ده اتفاق لری فی آلدی . لیکن کو چلوک اوج آدمی بیلان قاجیب کا شغز نینگ چو بیسده
 کی تا غرضه اوزی فی آلدی . بو حالده چته نویان نینیب کلیب کو چلوک نی تو تفاق او چون بیر
 مقصد ار سکر اولادی کو چلوک بو سکر دین قاجیب جشان طرفیغه کتمک نیتی بیلان سیرغ قول
 یولینغه یوردی . سیرغ قول ده کو چلوک دین قاجیب اوجی لوق بیلان جیات کچو رب یورگان
 تورکستان یینغ لوانی آرغیغوزوب توتوب چته نویان نینگ سکر لری نه بردی لر بو سکر لر کو چلوک
 فی چته نویان نینگ آلدیغه کلغوزدی لر و چته نویان انی اوتوروب باشی فی جنگینر خان غه یولادی
 چته نویان مومنین کین یارکستد و خشن دکو چا اولدکه لری فی تمام اوروش سیرا اشغال
 قیلدی . اشغال کمال بولغان دین کین جنگینر خان نینگ بایر ساسی غه موافق دین مذمب و تجارت و
 زراعت و باشقہ ترگیلیک ایش لریده امانی نینگ آرا لوقی فی اعلان اتتی . بو صورت بیلان باشقہ
 یورت لر غه بلا بولغان جنگینر خان شرقی تورکستان غه بیر خلاصکار بولدی

و ۱۵۶۵ هـ ده جنگینر خان اویغوز و قارلوق و سیرغ اویغوز لر دکو بر لیک خان لری بار منظره لر غه اوز
 خان لری نینگ اداره سی استیئده داخلی استقلال بر دی اما آلتی شهر منظره سی ده بر لیک حکمدار
 بولغان او چون جنگینر خان نینگ آلدیده یوز تاپقان اویغوز لر دین مانگلای سویا آلتیغ بیر کشتی فی
 آلتی شهر غه والی قلیب بر لیک خان لر دکو خنبارات بیلان اداره اتمک او چون ایباردی (مانگلای
 سویا محبوب پیشانیک دیکدور) مانگلای سویا نینگ بیر آرایسی آساق بولغان او چون جنگینر خان انی
 دوغلات دیر ایدی (مغول لهجه سیده آساق دیکدور) بو مناسبت بیلان ۹۲۱ هـ غه چه الکتی
 شهر غه حکمدار بولغان مانگلای سویا خاندانی فی تأییح کتاب لریده دوغلات خاندانی دیلایدور

شرقی تورکستان نینگ جنگینر خان زمانه سیده کی احوالی

قدیم زمان لر دین بری شرقی تورکستان امانی سی تجارت غه عادتلا نگان بیر خلق ایگانلیکی معلوم
 دور لیکن قرختای لر نینگ اخیرتی دوریده و کو چلوک دوریده کی تیغج سیر لوق سببی دین تجارت فی

ترک آئنگە مېجور بولغان ايدى لر
 چىگنە خان استىلاى سىلان تېغى لىق مەل بولغاچ شىرقى
 تۈرك تەبلىغ لىرىنە تىجارت ايشى غە باشلادى لر اودوقت لردە شىرقى تۈركستان نىنگ خارجى تىجارتى
 نىنگ ان مەم راتى غىربى تۈركستان غە ايدى چىگنە خان بولتارت غە لول آچاق اودچون محمود
 يالواچ آتلىغ مىسلمان دىرىرى نى خوارزشا نىنگ كەلغىنە لولاب بىر تىجارت مەخادە سى مۇقدا توردى
 و عا ۶۱۷ ه دىن مەتبار شىرقى تۈركستان تىجارتى لىرى فرغانە و بخارا و خوارزم و بلخ غە بارىش كلىش
 قىلغانى باشلادى لىكىن بولتارت آران بىر تىل دوم قىلىپ سىنە توختادى . واقە شۇدور كە
 ۱۷۶۱ ه دە لوزت يوز كىشى لىك بىر چوڭ كاروان شىرقى تۈركستان دىن غايت تولامال سىلان
 خوارزم غە بارماق اودچون بىر دىر ياننىڭ بوسىدە كى اوتورار شەھرى غە بار دىلر و نە كور شەھەر
 نىنگ حاكى بولكاروان دىن بىر كىشى سىلان شىخسى عدا تى بار لىقتى دىن تمام كاروان نى اوتورادە توختا
 تىب توپوب خوارزشا غە - چىگنە خان نىنگ تورت يوز جا سوسى سودا كرىك سوسىدە لولاب
 كەدى بولرى نى نېمە قىلماقن - دىب كەتوب باروزى ، خوارزشا هىچ بىر تۇر دىقلىمايدىن اولر
 نىنگ مەم سى نى اولموز و مال لىرى نى آلىپ بخارا غە بارا كىل - دىب حەكم بردى . بونىنگ سىلان حەكم
 نە كور تورت يوز بىگنە مىسلمان نى ناحق و دەپ سىلان اولموز و مال لىرى نى آلدى مەنە بوسىب سىلان
 شىرقى و غىربى تۈركستان تىجارتى توختادى و چىگنە خان غە غىربى تۈركستان و باشقە مىسلمان مەملىكەت
 لىرىنە يوروش قىلماق يولى آچىلىپ شەھور فاجە لىر بولدى و مىسون لىرىچە مىسلمان نىنگ مەنە دىمالى بىر ناد
 بولدى . (عمومى اسلام و مەنول تارىخى لىرى نى كورسونلر)

چىگنە خان اولگاندىن كىين شىرقى تۈركستان

چىگنە خان اوز حىيات و نەسبىدە پۈتۈن مەملىكىتى نى تورت اونغلى غە نقتىم قىلىپ بىرگان ايدى بولمىق
 دە تمام غىربى تۈركستان و شىرقى تۈركستان نىنگ آلتى دىمىل دىن باشقە ولايت لىرى چىگنە خان نىنگ
 كىنچى اونغلى چاغاناى خان نىنگ حەمەسى ايدى و آلتى دىمىل اودچونچى اونغلى اوتكەنى خان نىنگ حەمەسىدە
 شۇلاد كۆرۈنسى
 www.uyghurkitap.com

داخل ايری (۱۶۱۶ مخی خرابه ندر اسونکر) چنگيزخان جيات وقت ده چاغاتای خان آرنیبه سیر
 مدت کمالین شهری (ماضرتی غولجه یا قین) نی پاتخت قلیب آلمالین و بلا سانون آرسیده
 کوچوب یوروب حکومت سوردی ، ۱۲۲۳ هـ ۱۲۲۷ م ه چنگيزخان اولگان دین کین چاغاتای
 خان و ایماقرا توروم ده توروب چنگيزخان نینگ اورنیخه قان (چونگ خان) بولغان اینی سی
 تولو خان غه مشا وریک قیلور ایدری و آندین کین قان بولغان ینه سیر اینی سی اولکئی خان نینگ
 زمانه سیده هم مذکور وظیفه ده ایدری . بودقت کرده تورکستان لرنی چاغاتای اولوسی
 دیلیه مو حقیقت ده چاغاتای خان نینگ اداره سیده امیاس ایدری غربی تورکستان محمود یا لواج
 و آندین کین اوغلی مسعود یا لواج نینگ اداره سیده ایدری و سیر و یادین ایمل غه خه نگرئی مغری
 نینگ شمالی نی سیرنجه یر لیک بگ لرداره قیلور ایدری لرداتی شهر مانگلائی سویا و غلات نینگ
 اداره سیده ایدری و فوجو دوش ملین و قول و بار کول اولکه لری نی او عوزر اید قوتی اداره قیلور
 ایدری . منزه بویر لیک حکمدار لرد خلی استقلال ینه مالک بولوب اوز اولکه لری نی چاغاتای خان
 آیتده امیاس بلکه قان نینگ آیتده اداره قیلور ایدری لر . دیبک که اودوره ده بو اولکه
 لرنی چاغاتای اولوسی دیبک فقط آت شمباری بیان عبیته ایدری . بودوره ده شرتی تورکستان
 الهی سی تیخلیفته با شتاب علی و قضاوی ایش لرده خلی بخشی ایدری

شترتی و غربی تورکستان ده چاغاتای خاندانی نینگ دولتی

چاغاتای خان ۱۲۳۹ هـ ۱۲۴۱ م ده اولدی و تورکستان لردین بمارت بولغان چاغاتای اولوی
 اولعتدک یر لیک خان لرنینگ قان آیتده کی اداره لری ده ایدری ۱۲۴۳ هـ ده قان
 این تختن سیده اولتورغان کیوک قان چاغاتای خان نینگ جيات وقت سیده سیر اوروشده
 اولگان اوغلی موتوگن نینگ اوغلی قرا حولا گونی چاغاتای اولوسی غه خان تعیین قیلدی بو کونین
 باشلاب تورکستان توپ توغرا چاغاتای خاندانی نینگ اداره سی غه کیردی قرا هولالگو

آلمالین شہری نی پانچت قلیب اولتوردی . کیوک قان چانغائای خان نینگ اولدی
 میسونوگوننی قراہولاکونینگ ولیعہدی تعیین ایلاگان ایدی ، ۱۶۷۰ھ کیوک قان
 اولکاندین کین میسونوگون قراہولاکوسلایان اوروشوبانی مغلوب ایتب اولدی خان اولدی میسونو
 مونوگونو پیریل خانلیق قلیب اولدی اورنبغہ نین قراہولاکو خان اولدی و ۱۶۵۰ھ اولدی
 اورنبغہ نارسیدہ اولغلی مبارکشاہ خان بولوب نینگ اتیدہ آناسی ارگنہ قاتون حکومت نی
 ادارہ قیلدی لیکن مذکور پیریل نینگ خضریدہ چانغائای خان نینگ نینہ بیر سزہ سی آغوز ارگنہ قاتون
 نی تخت دین توشوروب خانلیق نی تازیب اولدی ، قراہولاکو اول دفعہ تخت دہ اولتورغان پیریل
 دین آغوز نینگ تخت نہ حقیقان پیریل نہ چہ او تکان آلتی پیریل مدت اچیدہ چانغائای خاندا نی
 ادا سیدہ دایما مجادلہ بار ایدی بولمجالہ لر سببی دین شمالی تورکستان نینگ تولاش شہر لری
 دیران اولدی آغوز بولمجالہ لر نی توکاتیب بورت نی تیئج قیلدی بولتون تورکستان
 نی توغرا اوزدارہ سیغہ الیب یاغوز آلتی شہر دہ کی دغلالت خاندا نی ویشس بلین دہ کی ایقوت
 نی اور منظر لری نینگ دارہ سیغہ نایب صفعی بلایان مامور اتتی آغوز خوارزم افغانستان
 اولکە لری نی ہم الیب چانغائای خانلیقی غنہ قوشتی ۱۶۵۵ھ اولدی قان قانلیق
 مرکزی نی قراقروروم دین پکین غنہ بولمجالہ تورکستان دین بک اوزاق غنہ کتکانبیدین آغوز
 استفادہ قلیب استقلال اعلان قیلدی بولونینگ بلایان شرقی و غربی تورکستان و خوارزم افغانستان
 نیشال پیر چانغائای امپراتور لوقی قوردی دپانچت نی آلمالین شہری دین بولمجالہ سمرقند
 شہری نی پانچت قیلدی ۱۶۷۰ھ اولدی اورنبغہ قراہولاکونینگ اولغلی مبارکشاہ
 خان اولدی چانغائای اولادی دین اولاسلمان بولغانی اوشبو مبارکشاہ دور
 مبارکشاہ نینگ زمانہ سیدہ چانغائای خانلیقی یاغوز غربی تورکستان و بعضی افغانستان دہ
 غنہ قلیب شرقی تورکستان نی اوکتی خاندا نی الیرب کنتی

شترتی لوکرستان ده اوکٹائی خانڈانی نینگ حکومتی

غربی منولستان آلتی ویسیل اولک لری نہ حکمدار لین قلیب ارغلا نتو (حاضر قی قوبدو) ده اولتور
 دووخان اوکٹائی خانڈانی بولخان قایدوخان آغوا اولگایدین کین ایلی نہ هجوم قلیب او اولکھ نی آدی
 و آیزین کین آلتی شہر ده کی دغللات بگی نی و قوجو و بش ملیق ده کی اولتور اید یقوتی نی اوزی نہ تابع
 یقلدی . بولسورت بیلان ۵۶۶۵ ۱۲۶۶ م ده شترتی لوکرستان قایدوخان نینگ
 خاکیتی آیتغہ کیردی . قایدوخان وفاقی نہ چربو حکمدار یعنی نی محافظہ اتی و ۷۰۲ ھ
 ۱۳۰۲ م ده اولدی و اور نیغہ اولی چاپارخان تخت ده اولتور دی . چاپارخان حکومت نی
 قولیغہ آخان قسندہ غربی لوکرستان ده چاغاتای خانڈانی دین دوای چچن خان پادشاہ لین
 یقماقده ایدی بوکشی شترتی لوکرستان نی چاغاتای دولتی نہ قوشماق او چون چار پارخان
 بیلان اوروش باشلادی و بیر طرف دین دغللات خانی بایدارخان نی اوز طرفیغہ تارستی
 غرب دین دوای چچن خان و جنوب دین بایدارخان چار پارخان نہ اوروش آجیب اخیر اتی قاچور
 شترتی لوکرستان دین اوکٹائی خانڈانی نینگ ۳۰ میل یقوت خاکیتی نی یقوتی لر

شترتی لوکرستان نینگ نہ چاغاتای خانڈانی عہ اوکٹائی

دوای چچن خان ۷۰۶ ھ ۱۳۰۶ م ده شترتی لوکرستان نی کلا اشغال قیلدی بولش یلی لین
 محاربه آجیدہ محاربه سیدانی بولخان ایلی ویتہ سودا سینغ کول طرفیدہ کی شہر لو نینگ
 تولاسی ویران بولوب اہالی سی سچہ دفعہ قتل عام نہ دو چار بولدی . دوای چچن خان بایدارخان
 نینگ ایدوی نی قسندہ قلیب ایننگ مکافاتی او چون اینغ کول ایلانی نی شمالا توخاق و آلما آتاو
 شتر فایتہ سوغہ چہ آلتی شہر دغللات حکومتی نہ قوشوب بردی . بونینگ بیلان دغللات
 حکومتی تو لاکنگر و و حاصل لینغ مملکت نہ ایگہ بولوب ہم قوت حاصل اتی . بونصابت بیلان

دوغلات خاندانی نینگ قەستدار و شەھرت زمانەسى بايىر خان دورىدىن باشلانادور
 بىاننى دوغلات تايەنچەسى قەبىلىدە كېلادور چىگىن خان و اوكتاي قان زمانە لىرىدە
 كى شىرتى تۇركستان نىنگ قەستدارى چىشى لىقىنى اولردىن كىين كى مغول شەھزادە لىرى نىنگ اولردىن
 سوزگان دايىمى حىدادە و حىرى سىبى دىن كاملا بوزولغان ايدى بو قەستدارى وضعيت
 نىنگ بوزولغانى نىنگ نىنە سىبى چاغاتاي اولوسى دىلگان تۇركستان اولكە لىرى نىنگ
 بىر طرف دىن نىنگىنغە بولى يوق و تمام اطرافى بىر سىرى نغە دىمىن بولغان مغول حكومت لىرى نىنگ
 توپراق لىرى بىلان مەھلە قىلىنغا بىقى ايدى منە بوسىب اولردىن تۇركستان اما لىسى خار جەنە
 بخارت قىلانماى قەستدارى ايش لىرى بىك كىن قالماقدە ايدى دوامى چىن خان بونگا چارە
 بولماق اوچون تمام چىگىن اولغول لىرى نىنگ اول سىدە عمومى سىر صىلح تەبىس قىلماق نغە كوشش
 قىلدى لىكىن بو كوششى نىتجە سىر كوشچە جىاتى و فا قىلماى ۷۰۷ ھ ۱۳۰۷ م دە اولدى ئى اور نىغە
 اولغى كاخو ك خان اولتۇردى و ۷۰۸ ھ دە اولدى و اينىنگ اور نىغە چاغاتاي خاندانى دىن تەبىغى
 تەبىق تەختىدە اولتۇروب ۷۰۹ ھ دە اولدى و دوامى چىن خان نىنگ اىككىنچى اولغى بىك
 خان تىخت دە اولتۇردى و اىنى سى اىن بونغا خان بىلان اوروشوب اون آى تىخت اولتۇروب اخىر
 اىن بونغا خان غالب كىلپ تىخت نى كىك خاندىن تەرتىب الىپ ۷۱۰ ھ دە تەبىق دە اولتۇردى
 اىن بونغا خان تۇركستان نى چىشى نىتجە قىلدى اما بونىنگ زمانە سىدە تۇركستان نىنگ با شىغە
 بو وقت نغە چىر كور وىلگان فلاكت لىر كەلدى - واقىقە شۇ دور كە - چىن دە اولتۇروب قان لىق
 قىلادورغان قوبلاى خان و اينىنگ اولادى اول لىرى نى تمام چىگىن اولادى نىنگ اول سىغە قان
 سانا ايدى لىرى كىين تۇركستان دە كى چاغاتاي خاندانى و قىچاق اولكە سىدە كى التون اوردا
 (جوجى خاندان) خان لىرى اول لىرى نى كاملا سىقل تو توب قان لىر نغە بىرچ بولون اگما س ايدى لىرى
 و ايران دە كى اىنجان لىرى (هولاگو خاندانى) با لغوز غىز دە قان لىر نغە احترام قىلور ايدى لىرى
 بو باعت دىن قان لىرى چاغاتاي خاندانى نى و التون اوردا خان لىرى نى طاعت مەقانى نغە

چاغاتای دولتی ایکی غە ایرلیش شرقی تورکستان دە مستقل سیر چاغاتای دولتی تور وولغانی

تار ما شیرخان وفات قیلغونچە شرقی تورکستان دە کی ایرلیک حکمدار کرمستقل صورتدە یاشا بویلمەن لیکن ھمە لر ی کیچیک ساحە رده باشقە باشقە حکمدار لیت دە پولوب اوزادە سیرلیک بولغان اوچون خادجی سیردتمن نینگ بجومی لغت سیریدە محولوماق دین تور قماقدە ایدی لرو چاغاتای خاندانی دین بولغان سیر حکمدار نینگ قیادتی آستیدە سیرلاشماک آرزو سیدە ایدی لر

۷۳۰ ھ دە تار ما شیرخان نی برادر زادە سی اولتوروب مغربی تورکستان دە قاتنیغ سیر داخلی مجادلە چیقغان فرصت دین شرقی تورکستان نینگ ایرلیک حکمدار لر ی نینگ ان قویلیکی بولغان دوغلات حکمداری پولاجی باگ استفادە قیلیب تار ما شیرخان نینگ ایسی لریدین ھنوز مسلمان بولغان ایمال خو نی بخارا دین قاچور و ش شرقی تورکستان غە کلتوردی و تورک امراسمی غە مطابق چاغاتای خاندانی دوغلات خاندانی غە منسوب کتەر کمالینق شھری غە بیغیلیب ایمال خو جہ نی آق کیگنزدە اولتور غوزوب آنگا بیعت قیلدی لر وانی ایسن بولغان آتی سیلان آتادی لر . لوکشی چاغاتای خاندانی دین ایسن بولغان آتیغ ایکنجی حکمدار دور ایکنجی ایسن بولغان کمالینق تختی دە اولتوروب آزەت دە تمام شرقی تورکستان ایرلیک حکمدار لر ی و قبیلە باگ لر نی اطاعتی غە کیر گوزدی و چونگ یار و محمی سی بولغان پولاجی باگ نی بگلر بگی عنوانی سیلان اوزی غە وزیر تعیین قیلدی و تمام حکومت اختیاراتی نی آنگا تاشوردی

ایسن بولغان ھستە ھستە عسکری قوتی نی آشورب غربی تورکستان دە کی چاغاتای حکومتی نینگ اوستینغە سیاسی سیر لغوذ پیدا قیلدی و اولر نی اوزی نینگ چاغاتای اولوسی نینگ چونگ خانی ایکنگلی غە اثرات قیلدوردی . بوسورت سیلان غربی تورکستان دە کی چاغاتای خانی ایسن بولغان خاں لار ھردە ایکی چاغاتای حکمداری بولسە نو لیکن حقیقت دە اصلی

و مرکزى حکمدار بالغوز ايسن بونغا خان بولدى ، ايسن بونغا خان حياتى نينگ اىخرى نه چه
بولموقىستى نى محافظه قليب ۷۳۱ هـ ۱۳۲۰ م ده وفات قيسلدى -

شرقى تورکستان ده داخلى مجادله

ايسن بونغا خان وفات قىيغاندين كين ايننگ اوزبيده اولتورغودك داخلى يوق ايرى
ويسر كچيك خاتونى دين بولغان تولغوقىمور آتيلغ نارسیده اونلى نى چونگ خاتونى منولستان
نه هيساب ايسارگان ايرى دلو اولغول هم ايسن بونغا خان اولگان كونلر ده سكر باينده ايرى
الحاصل ايسن بونغا خان نينگ اوزبيده اولتورغالى بىچ ديهيدى بولغان سبدين
ايننگ تىختى بوش قالدى بير ليگ حکمدار لراور منطقه لریده مستقل بولوش بىر بير لرى بيلان
مجادله وقان توگوشمك نه توردى لر و سكر تيل مدت بود داخلى مجادله و حرس دعوالرى دو م اتتى
د بولدت ايسپه پوللاچى بگ نينگ لراوى ايسن بونغا خان نينگ نارسیده اولسنى نى
منولستان دين كلتور ب تحت ده اولتورغوز ماق ايرى وباشقه بير ليگ حکمدار لراور دعوا نه
مخالفت ائمه ايرى لر و بىر موخچه چاغاتاى شهنزاده لرى تحت نه حقيقت حرمى سليمان اولر لرى
نه طرفدار سپداق قلماق اوچون كوشش قىلور ايرى لر دلو سكر تيل ايسپه نرنى تورکستان
هم چاغاتاى داكتاى خاندانى آر ايسپه قايغ بىر مجادله ميدانى بولماقده ايرى ايسپه نرنى
تورکستان تىختى نى توليغ ائغان غازان خان (چاغاتاى) شرقى تورکستان ده كى داخلى مجادله
دين استفاده قليب ايرنه ايتيلا ائمك حر كسيده بولدى دلو حرکت نى اوز موجوديت لرى نه خطر
ميدگان شرقى تورکستان بير ليگ حکمدار لرى و چاغاتاى شهنزاده لر بدين اولار نى پوللاچى بگ
بيلان بىر لاشمك و مشترک خطر نى مدافعه قىلماق نه مجبور بولوب ايننگ باينه تولپاندى لر
پوللاچى بگ تولغوقىمور نى خان بعيين قليب شرقى تورکستان ده توتينگ بىر حكومت تاسيس
اتماى داخلى و خارجى خطر نينگ آلدى نى ائلاق ممکن ايسيلكى قضاى نه مذکور حکمدار لر شهنزاده

لرني اوناقتي و تونغلو قتيمورني موقبلتان دين كلتورمك اوچون آدم لوللادي و بيريل مدت ادم
موقبلتان ده لوزوب اخيرا تونغلو قتيمورني تاييب آلماليق ننه كلتوردهي واني تخت ده اولتور غوزناق

نه بالاتفاق قرار بروي لر تونغلو قتيمور خان نينگ خان بولغاني

۱۳۳۷ ۵۷۳۸ م ده تونغلو قتيمور خان ني آق كيگيز اوستيده اولتور غوزوب بيعت قيفاندين كين مرام

بيلان خانليق تختيده اولتور غوزوي لر . بوحالده تونغلو قتيمور خان ۱۸ ياشده ايدي
تونغلو قتيمور خان پولاجي بگ ني بگلرنگي ليك عنواني بيلان عمومي دولت آدم لري نينگ اوستيده لهنوز لونغ
وزير تبه سېغه تعيين قيدي و هم آلتی شهر و ايسينغ كول طرفي دين عمارت بولغان دولتات خانليقي ده
قيدي و بولمكت لر غه پولاجي بگ اوزي نينگ اينی لري قمر الدين بگ و شمس الدين بگ و شيخ دولت
بگ لرني و االي قليب اداره قیلوز ايدي

تونغلو قتيمور خان حكومتی نينگ تورنجي يي ليني ۵۷۵۲ ده مولانا ارشد الدين آتليغ بير عالم نينگ
دعوتی بيلان اسلام ني قبول اتتي و تونغلو قتيمور خان مسلمان بولغاندين كين پولاجي بگ باشليغ
تمام دولت آدم لري و سكر لري دين مهنور مسلمان بولغان كشي لرني اسلام غه دعوت قيلغالي
باشلادي و همه سي اسلام بيلان مشرف بولدي لر و قوللا عالم لرني آلماليق ننه كلتور و خلق غه اسلام
احكامی ني تعليم اتتوزدي . مذکور مولانا ارشد الدين كين لرده تونغلو قتيمور خان دين اون اسب
كوچا شهری ده سكونت قليب ايدروه وفات اتتي . حاضرده بودات نينگ هزاری كوچا
نينگ تبرك پير مزاری دور و بولكون غه چو كوچا نينگ دينی و طيفه لري نينگ تولار اقي غه اودات
نينگ اولادي ايگه بولماقده دور لر

۵۷۶۲ ده پولاجي بگ وفات قیلدي و تونغلو قتيمور خان نينگ بگلرنگي ليك و دولت حكراري
يليق و طيفه سي ني ينه بايثار اوغلي خدا وادخان غه بروي . و ايننگ و طيفه سي ني تاغاي
قمر الدين بگ تاييب ايتي صورتی ده اداره قیلوز ايدي . تونغلو قتيمور خان غايت فعال و

عسکر پسر گیت ایدی و بولسا یوده کوزین کونگه عسکری قوتی نی آشور و تمام شرقی تورکستان
 اهلای سی تی کال طاعت استیغنه آلدی و یورت نینگ تیغچلیق و آسایشی کمل بولدی و تمام
 چاغانا ای اولوسی نی اوز بایراقی آستیغنه آماق اوچون تیارلیق قیلماقغه باشلادی و مقصدی
 غربی تورکستان نی آماق ایدی

توغلو قشتمور خان نینگ غربی تورکستان نی آغانی

۷۴۷ھ دین اعتباراً غربی تورکستان ده خچنیز خان سلیدین بولغان بارلاس آتلیغ تورک
 قبیلہ سی نینگ بگی امیر قازغان کوچ تاپیب تمام نفوذ و حکومت ایننگ قولیده بولماقده ایدی
 بایغوز آت غنباری سلیمان چاغانا ای خانانی دین پسر کشتی نی خان قلیب اولتور غوزوب تو بایر
 ایدی و خان بولغان کشتی امیر قازغان غه مخالفت کورسانسه انی اولتوروب باشقہ سی نی خان قلیور
 ایدی و کین کرده امیر قازغان اولتورولوب غربی تورکستان ده غایت بیان پسر باش

سیرلین و داخلی مجادله پیدا بولدی توغلو قشتمور خان بول و صبغت نی اور مقصدی غه غایت

مساعد کوروب ۷۶۰ھ ۱۳۵۹م ده چونگ و منتظم بیروت سلیمان غربی تورکستان غه یوردش

قلدی . غربی تورکستان ده کی پسر بیری سلیمان مجادله قیلماقده بولغان بگ لر بو خبر نی

ایشیب غایت درجه ده اضطراب غه توشتی لر و بارلاس قبیلہ سی نینگ امیری حاجی بارلاس

باشلیغ بگ لر اور تابع لر ی و مال لر ی نی ایلب هرات و کابل طرف لر ی غه قاچتی لر و جلایر قبیلہ

سی نینگ بگی بولغان فرغانه حکمداری بایزید بگ و بارلاس صیلزاده لر دین کش (دیشیل شهر)

نینگ حاکمی تیمور بگ (مشهور دنیا فاتحی امیر تیمور) و باشقہ بیچر بگ لر توغلو قشتمور خان غه اطاعت

عرض قلیوی لر و بولر غه خان چونگ التفات قلیب اور منطقه لر ی نی اوز لر ی غه بر دی

بو صورت سلیمان توغلو قشتمور خان غربی تورکستان نی بیج پسر اور و دش سیر آلدی لیکن غربی

تورکستان ده اداره سیر لیک و باش سیرلینق منته درجه ده بر لایشیب قالغان و هر ایش ده

فساد و دغی بیلدیریلاب قالغان یستی اوچون اوفساد و اداره سیرلیک نی کاملایوق ائنگ و
 اصلاحات و استیش نی اورولماشتور باق تولو کمال سیر حالده ایدی . اوچون تولو قشیمور
 خان نینگ غربی تورکستان ده اوزون مدت تورقانی لازم ایدی بنا علییه خان غربی تورکستان
 ده تقریباً یکی ییل مدت قالدی . بودت ایچید قشیمور باق تولو قشیمور خان نینگ حضور نی غم کلیب
 سمرقنده ده توروی قشیمور باق بولکونورد ۲۳ یاشار سیر گیت ایدی اما ایننگ عقلی ذکاوتی فوق
 العاده زیاده بولغانی اوچون خان اوز فکریده قشیمور باق نی اوزی غم خصیمی سیر لک قشیمور خان نینگ
 واسطی بیلان غربی تورکستان نی اداره قشیمور باق نی قرار بر دی . بنا علییه قشیمور باق شمشیل شهر
 نینگ حکم لستی نینگ اوستینه تومن بگی لیک (.... اسکر غم قوما ند ائلیق) منصبی نی بر دی و بالاس
 قبیلده سی غم باق تعیین اتتی و سیر آلتون تامغایق منشورده سیر مهور هم بر دی . بونینگ
 بیلان قشیمور باق غربی تورکستان ده کی بر لیک باق لر نینگ آن امتیاز یعنی بولدی
 تولو قشیمور خان نینگ غربی تورکستان ده ایکی ییل تورغانی لازمیلیغ اصلاحات نی تماملا ما ق
 غم کافی کلدی لیکن آلمانن طرفیده میان سیر عصبیان حقیقانی اوچون خان غربی تورکستان
 نینگ اداره ایش لری نی قشیمور باق و بایزید باق جلا بر غم تاشقورب شرقی تورکستان غم کنتی
 عصبیان واقعه سی شودور که - تولو قشیمور خان اوسته سمرقند غم بارغان کونورد ده ایکی منصبدا
 خلق نی بولغانان و تولو آلتون و کوش توپلانان ایدی خان بونی انگلاب اولر غم جزا بر مرک قرار
 نی بر دی غم کور منصبدار لر بوقرار نی انگلاب اوز اوزم لری بیلان قاجتی لر و ایلی طرفیده کی
 بعضی قبیلده لر بیلان سیر لائیب نالایچمه یعنی قشیمور باق باشلادی لر اولده خان بوندرین
 بر و اقبیلما دی و بونالایچنی لر هم قابل اغنار سیر عصبیا پانچی دیلیگودک ایلیس ایدی لر لیکن
 خان نینگ ادریده نایب یعنی صفعی بیلان پانچت نی اداره قشیمور خان بکلر نی بولایچ باق .
 ۷۶۲ هـ ده وفات اکناندرین کین مذکور تالایچنی لر حقیقی سیر عاصی شکلی نی اییب تولو قشیمور
 آلمایق شهر نی فی ائید تیغالی باشلادی لر . بوسب دین خان غربی تورکستان ده لازمیلیغ

اصلاحات فی پالا قویوب باینب گلدی و تقریباً بیسیل دوم اتکان شد تیک تعقیبات دین
 کین عاصی الرنی کاملاً محو قیلدی

توغلو قتیمو خان نینگ اکنجی بویت غربی توکرستان غنچ پوروش قیلغانی

توغلو قتیمو خان شرقی توکرستان ده عاصی لرغه ادب برماک نه مشغول بولغان لقیب دین حاجی
 بارلاس باشقه قاچقان بگ لر استفاده قیلیب غربی توکرستان غنچ گلدی لر ده حاجی بارلاس
 سرفندی اشغال اتتی و بایزید بگ جلایر هم خان نینگ اطاعتی فی ترک اتیب باش سین لقی بولی
 فی توتتی ایتمور بگ خان نینگ وفادار پیراموری صفحتی بیلان حاجی بارلاس و بایزید بگ لر
 غنچ خلفت اتماک ه ایدی اخیراً حاجی بارلاس و بایزید بگ لر تیمور بگ فی یوق اتماک غنچ قرار
 بیرب آنکا کر لولی بیلان سو قصد قیلدی لر لیکن بوایشه موفوق بولامغان سبب این بایزید بگ حاجی
 بارلاس دین آیریلدی و حاجی بارلاس اورسکر لر ی بیلان تیمور بگ فی یوق اتماک اوچون شیشیل شهره
 پوروش قیلدی تیمور بگ من حاجی بارلاس غنچ تابع بولما این و میننگ قولومه خان نینگ آلتون
 تامغا لیغ منوشوره سی باره من ایننگ تابعی دور من و ب حاجی بارلاس فی مدافعه قیلدی و حاجی بار
 لاس مغلوب بولوب سرفند غنچ قاچتی و تیمور بگ انی قولاب سمرقند غنچ یاقین بارغانده بایراقی
 استنده کی بارلاس لر حاجی بارلاس طرفیغه او توب آلیب قوتی بگ آرزقالدی و مجبوراً خانون و
 باله سی فی الیب کابل غنچ قاین آغاسی امیر حسین نینگ باینغه قاچیب کنتی و ایننگ بیلان بیر
 لاشیب کابل طرفیده کی افغان قبیله لر ی دین و تورک قبیله لر ی دین عسکر قولاب غربی توکرستان
 غنچ کلیب حاجی بارلاس فی مغلوب قیلیب تیمور بگ شیشیل شهر فی و امیر حسین سمرقند فی الیب
 اولموردی لر بو نینگ بیلان تیمور بگ امیر حسین و حاجی بارلاس بایزید بگ باشقه لر اوزون
 و مددشس بیر داخلی مجادله غنچ تولدی لر دلو مجادله توغلو قتیمو خان نینگ پیرامورچه قوش لر
 نینگ آراسیغه هوادین بیتراش نوشکان دک اوشتون منون باجومی غنچ دوم اتتی

۷۶۳ هـ ۱۳۶۳ م توغلو قتيبور خان تولا قونداک و منظم عسکر سلجان غربی تورکستان غده
 يوروش قیلدی خان بود فعه ده غایت جدی بیر پروگرام سلجان کلدی و تمام عاصی لر نی یوق
 قیلساق و غربی تورکستان نینگ داره سی نی کاملأ اوز قولى غه ایلب ایدر ده کی اوز دین بری
 جاری بولماقده بولغان فساد و خوزیر لیتن نه قطعی صورتده نهایت برماک غزنی ده ایدی

خان نجبند نه کلیب لایا بیزید بگ نی ایلگرنکی باش سینه یستی (حاجی بار لاس سلجان بیر لاشکانی)
 نینگ خراسی اوچون اولتوردی . حاجی بار لاس و میر حسین لر سمرقند یاقینده خان نینگ
 قراول عسکر لر ی سلجان آرنیسه اوروشون چاچتی لر د کابل طرفیه کتتی لر تیمور بگ نینه اولتی د ک
 اطاعت عرض قیلیپ استقبال قیلدی توغلو قتيبور خان تیمور بگ نی سمرقند غه والی

تعیین قیلسه مویکن رده غزل قیلدی و بیر میل غه چه خان سمرقند ده توب غربی تورکستانده هیچ
 بیر مخالف نی قویا دی و اطاعت قیلغان لر نی هم ایلگرنکی د ک اختیارات برمای هر لیش ده مرکز غه
 تابع بیر حاکم دیا بیر قوماندان صفتی سلجان ایش غه تعیین قیلدی تیمور بگ بود فعه ده خان دین
 چونک بیر منصب طبع تینماقده ایدی لیکن خان آنگا نینه اولتی شیشیل شهر حاکم لیتی و بار لاس قیلمه
 سی نینگ اوستیده تومن گنی عنوانی سلجان تورماقی دین باشقہ بیر منصب برما دی تیمور بگ
 نینگ کین کی عصبانی نینگ مهم راق باغشی اوشبو ایدی

توغلو قتيبور خان اولغی ایلاس خوجه اوغلان نی غربی تورکستان غه عمومی والی تعیین قیلدی و کیچیک
 بگ آتیغ بیر قوماندان نی کافی درجه ده عسکر سلجان سمرقند ده قويدی و تمام حدود و شهر لر غه
 عسکر لر و حاکم لر تعیین ایلا دی و ۷۶۵ هـ ده آلمالیت غه یانیب کلدی

تیمور بگ نینگ عصبانی

توغلو قتيبور خان کتکان دین کین تیمور بگ غربی تورکستان ده عصبان چقارماق اوچون فرصت نه منظر
 تورماقده ایدی ایلاس خوجه اوغلان و کیچیک بگ باشلیغ عسکر و مأمور لر مغول عا دتیجه ایر

رنی قول قیلماق و ساقاق غه توروی اردو باسیر لر تماماً مسلمان ایدی لر
 اهلای سی بو مسلمان لر نینگ قول قیلینغانی نینگ اسلام شریعتی غه مخالف بیرلش بولغانی او چون
 تولانچه بولدی لر دونینگ اوستینغه کیچیک بگ ظالم بر آدم ایدی و سکر لر نی اهلای غه علم و
 تعدی قیلماق دین لوس ماس ایدی و ایاس خواجہ اوغلان باش دغدر بیر شهنزاده بولوب ایما
 آریلان مشغول ایدی مند بو وضعیت غربی تورکستان اهلای سی نینگ ایاس خواجہ اوغلان و
 کیچیک بگ ردین نفرت قیلماقیغ باعث بولدی تیمور بگ بو فرصت این استفاده قیلیب لر نی
 محضی صور زده عصیان غه تشویق قیلور ایدی و بیر طرفین اهلای نینگ اوزی غه قوشولماقی نی امید قیلور ایدی
 ۷۶۵ هجری نینگ آخریده تیمور بگ شیل شهر اطرافیده کی عسکر لر نینگ اوستینغه هجوم قیلیب او
 لر نینگ تولیده کی اسپر لر نی زور سیلان تار تیب الیب آرا و قیلماق غه باشلادی ایاس خواجہ
 اوغلان تیمور بگ نینگ بو حرکتی نی داهلای نی عصیان غه تشویق اتکانی نی خان غه باز دی
 خان تیمور بگ نی یوق انمک غه یاریغ بردی بو یاریغ نینگ خبری نی تیمور بگ انکلات
 بچده خانون و باله سی نی و ۱۲۵۰ یتیم آدمی نی همراه الیب فاجتی دامور یادین اوتوب بیر نخر آی
 خایت بیان مشقت لر نی کوروب اخیر آق امین آقاسی امیر حسین سیلان بیر لاشتی و گاهی افغانست
 گاهی بلخ آرسیده بورد ب کوشش لر قیلیب یانی غه لیش آلتہ بینگ کشی بیک بر قوت تولادی
 تیمور بگ دامیر حسین بو قوت سیلان امودر باغہ یاقین بلخ جو اریده بیر لاشتی لر بو قوت سیلان
 غربی تورکستان غه هجوم قیلماق ممکن ایاس ایدی بلکه تیمور بگ نینگ مقصدی مذکور قوت سیلان
 اوزیری نی محافظ قیلیب توروب غربی تورکستان ده کی طرفدار لر نی آهسته آهسته یانی غه حکومت
 کانی در جده قوت غه ایگہ بولغان دین کین هجوم غه قدم قویماق ایدی لیکن امیر حسین تیمور بگ
 نینگ مصلحتی سیر امودر یادین اوتوب ایاس خواجہ اوغلان نینگ حدود چی عسکر لر نی غه تشرش قیلدی
 دیان مغلوب بولوب عسکر لر یراکنده بولدی و اوزی ناچیب تیمور بگ نینگ بانیغہ کلدی امیر حسین
 نینگ بو وقت سیر هجومی و مغلوب بولغانی بیر طرفین تیمور بگ نینگ پلانی غه چوگان صر بردی و سیر

طرفین ایاس خوجه اوغلان نینگ کوزی نی آپریب قویدی چونکه ایاس خوجه اوغلان ایچین
نینگ اجمومی نی انگلاب دریا نینگ ادر طرفیده قونیک بیره دشمن بالیقچی نی بیلیدی دور حال کچیک
نی ۴۰۰۰ عسکر سلاین دریا یوینی غیولادی -

تیمور بگ کچیک بگ نینگ آراسیده کی تاش کو پروک محاربه سی وغربی تورکستان

نینگ تولدین کتکانی

ایچین نینگ عسکری نینگ پراکنده بولغانی تیمور بگ غه نومید لیق کمتورا دور غان بیره جادته
ایدی اباوجهانگیریک استعدادی بیلان بر تیلغان آدم بوجا نده دین ایتیج متاثر بولمادی دور حال
فعالیت نه کلیب پراکنده بولغان عسکر نی ممکن قدر سیغدی وغربی تورکستان دین دسیر دین
طرفدار لری نی ممکن بولغان طرفه بیلان یانی غه توپلامان غه کوشش قیلا بر دی الحاصل بیره کچیک
مدت پیچیده تیمور بگ نینگ یانی غه مهم مقدار ده قوت توپلانیدی تیمور بگ بوقوت نی الیب بیره
آز بیکر بلیب آمودریا نینگ تاش کو پروک دیلای دور غان کچیک نینگ اذ توریده بیره کچیک
بگ تمام لورده سکر توپوب اوزی عسکری نینگ قتم کلی سی بیلان تاش کو پروک نینگ توریده لایق
کچیک بگ تیمور بگ نینگ قوتی نینگ اوز قوتی دین تولا کصیف لیق نی بلیب دریا دین اوزنگ اهر
قیلماق نی لازم کورمادی تیمور بگ سیرای توختا غا ندین کین امیر موسی آتلیغ بیره قوماندا نی ۵۰۰
کشی بیک سیر قوت بیلان تاش کو پروک ده توپوب اوزی بیره کچیک ده تمام قوتی نی الیب ایاغ طرفین غنی
صورت ده دریا دین اوتسی کچیک بگ نینگ عسکر لری نینگ آرتی پیغه اوتوب اذیره کی دونگ نی
انتقال تادی

کچیک بگ بیره سی اوزی نی دشمن نینگ احاطه سی اچیده کوردی لیکن بونینگ بیلان عم
قنا شیب قالمای کچ غه چیه شدتیک مجار بلیب برقی نی عاقله اتی وچیه ده تیمور بگ عسکر
لری اوزوق ده اشتراحت قیلماقده بولغانی کچیک بگ احاطه دین حقیق اوجون عسکر لری لایق
کوچوب بونقیقت بیلان ایما ندین حقیقی و بوحالده ایچین تولا افغان دور کوزی

بیجان تیمور بگ نینگ یارومی غه گلدی وغربی تورکستان دین بیرنچ قبیله لردخا تو بیضه پیراخ
 اکناق امکانی نی تاپکان ایروخا لون دین مرکب بیرنچه مینگ یارمچی ارتیشتی لر و بونلیک
 بیجان تیمور بگ نینگ توتی کچیک بگ نینگ کیدین آشتوق بیر حاله ییتی بود ضیعت غه
 ایگه بولغان تیمور بگ کچیک بگ نی توغلا غالی پاشلادی کچیک بگ نینگ عسکر لری آرتق
 دین دیاندین غربی تورکستان لیغ لر نینگ نیزه منتظم هجوم لر ی تیمور بگ نینگ منتظم قوتی نینگ
 قیضکانی دین قنات شیب فاچاق غه یوز قوبدی لردو کون دین کونگه تیمور بگ نینگ توتی تولابولغان
 سبب دین ایکیس خوجه اوغلان اوزی نی و عسکر لری نی تهکده دین توتقو زماق اوچون غربی نی بولغان
 یوروب سیر در یادی اوتوب عسکر لری نی تو یلاب مدافعه ضیعتی نی الیب توروی دبو حاله تیمور بگ
 و امیر حسین تمام قوت لری بیلان کلب دریا نینگ اوبویید میرا زلدی لر روایت لر غه کوره بیر
 کون ایلاس خوجه اوغلان دریا بوییده آلیغ پر مکده ایدی تیمور بگ و امیر حسین آتلا نوب دریا
 بو تیغی باریب ایلاس خوجه اوغلان نینگ اوتور یغی باریب آت لردین توشوب سلام قلیب احترام
 رسمی نی ادا قیلدی لر

توغلو قیمتورخان نینگ فاتی و ایلاس خوجه اوغلان نینگ خان

بولغانی و تیمور بگ بیلان محاربه

۷۶۷ ۵ ۱۳۶ م ده توغلو قیمتورخان وفات اتی توغلو قیمتورخان پاش سیر ادم بولغانی
 بیلان غایت هشیار و عادل دست یابا سیده هم مثل سبزیب داهی ایدی دبو مار نیچه چنگیز خان دانی
 نینگ آنتون اوردو خان لر دین باشقده انقرض دوری نی ماشا فاقده بولوب اهمیت دین
 توشکان بر حاله ایدی توغلو قیمتورخان بودولت نی نیگی دین تیرگوزنگ اوچون کوشش
 قیلماقده دچونگ بر جهانگیر لیک پلانی نی فورما قده ایدی لیکن ۳۶ یا نینده وفات اتی
 دبو مقصد لری وجود غه چیتقادی بلکه ایننگ دشمنی بولغان تیمور بگ غه میسر بولدی
 توغلو قیمتورخان وفات قیلغوخه ایلاس خوجه اوغلان و تیمور بگ لر آراسیده محاربه بولغان ایدی

خان نینگ وفات خبری کلگان زمان ایاس خوجه اوغلان کوچیک بگ بنه اچی قوماندان
 نینگ قیادتی استیده کافی درجه ده عسکر توپوب اوزی المایق غه کتتی وادیرغه باریب سراسر بلایان
 خانیق تختیده اولتوروی . بو اراده تیمور بگ امیر حسین کوچیک بگ لر بلایان شت نینگ
 اوروش باشلادی و تولا اوروش لر دین یکتا خان نینگ عسکر لر ی مغلوب لوب کوچیک بگ اچی
 قوماندان باشلیغ تولا عسکر تیمور بگ نینگ قولی غه اسیرلوشتی لر . تیمور بگ مذکور اسیر لر نینگ کجاشتی
 دغان نینگ تزی غه دفا قیغان لر یی تقدیر قیلیب اولرغه مکلف ضیانت بردی و کوچیک بگ
 دین سوروی که سیز لر نینگ تخینه کلر ده پیره معامله قیلما قیم نی هیذ فلا سیر لر . کوچیک بگ ساکن
 و پر داسینه بر تورو ق بلایان جواب بردی که . سیز گ نیمه معامله قیلماق اختیار ی سنده دور اولتور ننگ
 انتقام آغافان بولور سن دساق توپسنگ اوز فایده لر یکنی کوز لاگان بولکن اما بیز اوجون هر کبی سی
 برابر دور . سیز پیمیز غه قلیج آسقان کوندین اعتباراً اولوم غه اوز دمی زنی تیککان ایدوک
 دیدی . تیمور بگ بوجبارت لیک جواب دین خوش بولوب اولر نینگ براغلی نی بیر یات هم
 بیر یب ارا قیلیب المایق غه پر لادی . تیمور بگ امیر حسین لر هم سمرقند غه کتتی و نینگ بلایان
 تیمور بگ و امیر حسین پوتون غربی تورکستان نی دافغانستان نینگ کابل غزنی غه چر لصفی دین
 تولا ر ق حصه نی مشترک حکم دار لیت لر ی استیغه اکر بلیز .

ایاس خوجه خان نینگ تیمور بگ نی مغلوب قیلیب غربی تورکستانی آغافانی
 یاس خوجه خان نینگ تحته اوله تورغان کوندین اعتباراً اغایت توتلیک دمنظم و جبهه عسکر تار لایماق
 و تیمور بگ امیر حسین نی تعطی صورت ده مغلوب تیب غربی تورکستان نی قولی غه الماق آن مهم مقصدی
 بولدی . تیمور بگ امیر حسین اوز لر ی نینگ یونگی تولعه کلن تورگان دولت لر ی غه ایاس خوجه
 خان نینگ قوتی نی توتلیک دایمی سر خطره بیلور ایدی لر . نباء علییه اولر نینگ ان مهم بلایان لر ی ایاس
 خوجه خان غه آرام برهای قایتع هجوم لر بلایان انی ضعیفلا شتور ماق ایدی . بو اوجون تیمور بگ امیر
 حسین غربی تورکستان اهل یی دین دافغان تاننده کی افغان وغور قیلیه لر دین مرکز هم بر عسکر

توپلاب ۷۶۷ هجری نینگ آخريده پوروش قیلیب سیر دریا یونی غه کلدی لر و دریا دین هم اوتوب خان
 نینگ عسکر لری نی مغلوب قیلیب ایگر بیلایک غه باشلادی لر . و بو طرف دین ایلیاس خوجه خان
 غایت منظم پوروشکر میلان المالیق دین پوروش قیلدی و بو ایکی قوت تاشکند نینگ یا قینیه
 اوچرا شیب اوروش غه تیار لاندی لر . بو ایکی عسکر نینگ حربی تمیتی خصوصیه بعضی عصری
 تاریخ کتاب لریده یازیلغان ملاحظه فی محترم اوتوغوجی لرغ میان قیلدیمیز تیمور بگ نینگ عسکر لری
 عدوغه کوره ایلیاس خوجه خان نینگ کیدین خلی زیاده ایدی بکین حربی تمیت غه کوره ایلیاس خوجه خان
 نینگ عسکر لری تولا قونیک ایدی چونکه خان نینگ عسکر لری بخشی بر این نظام غه تابع در حجت به
 لری مکمل و کمالا ختمیز اوز قوماندانی غه اطاعتکار و دولتی غه فداکار و همه سی بر مروت نینگ افرادی ایدیلر
 اما تیمور بگ نینگ عسکر لری ده بوضعت لیک لر ازل بولوب هم کالی تیمور بگ نینگ آرتق
 سپه دین یور ویدور خان بعضی مشایخ لر نینگ تشویقاتی میلان قوشونلغان انتظام سینه آلمان امدادچی
 لر و اوشوش نی کورای یراق دین ایشتیگان افغان وغور قبیله لری دین عبارت بولوب بولرده محار
 بیتی اوصافی یوق آدم لر ایدی لر . مهعدا تیمور بگ نینگ عسکر لری اوز لری نینگ تولا بیتی لری و
 بعضی روحانی مددکار لری غه ایشیانیب غالب کلک لری غه شبهه اناس ایدی لر . اما تیمور بگ نونی
 نخبه لیک عالم بر عسکر آدم بولغانی اوچون یوقا ربعی فرق نی بیلور ایدی و محارب لیک صفانی غه کلک
 لری نی اوز قیادتی غه ایستب حربی مالوره لر میلان غالب کلک امیددی ده ایدی محاربه باشلار باشلا
 ماس بولور بولوب غایت قایمغ یا مخور یا غیب بولور کور کیراب و آل قوشوب نهایت مدتش بر ضعیف
 آلدی و سیر ساعت ایچیله میدان لر میان بر یاتقا قلیق صالی غه کلدی و آدم و آت نینگ پوروش مکمل
 لاشتی و اوشبو حال بیلان محاربه کچ غه چوروم قیلدی کچغورن ده حسین یمان مغلوب بولوب میدان
 دین قایمچی و کین راق تیمور بگ هم مغلوب بولوب آرتق غه یاندی و آخشام بولغانج اوشوش اوتوقا
 تیمور بگ کیچیه سی عسکر لری نی توپلاب متقابل تعرض غه تیار لاندی و ابر تری هنوز مخور
 تونا کونگی شدنی میلان یا غماقده ایدی . بو حالده ایلیاس خوجه خان نینگ عسکر لری تیمور بگ

پینگک عسکر لری نی آراغه الیب یمان بیری شیخ اوروشی بولوب تیمور بگ نینگ منتظم عسکر لری نینگ
تولای سی قیریلدی تیمور بگ قاچقا نچه سمرقند غه باریب توخاوی تیمور بگ نینگ توزی نی
یریکان دانعه نویس لرد اولرغه تارخ بولغان بعضی مؤرخ لر بو هنریت نینگ سببی نینگ میانی ده ایچی سبب
بیان قیلا دور لر بیغول سحر لری یا قلیب یا مغور یا غدر یا غلیقی ایتمیش یینبری

ایچین نینگ غیرت سزکی ایتمیش دور اما مؤرخ لر بوسوز لری بیارقات غه المای دور لر
تیمور بگ سمرقند ده هم عسکر لری نی توپلا یا المای سمرقند المای سی نی مدافعنه شوق قلیب قوت توپلا
کلیک وعده سی نی بیری شیشل شهر غه کتتی و ایلاس خوجه خان قلیب کیب سمرقند نی حاصو
قیلدی تیمور بگ خان نینگ عسکر لری نی مدافعنه قیلاق غه قدرتی بولغوقی نی بیلیم شیشل شهر دین

آدم لری میلان چقیب قاجی و آموور بادین اذوب بلخ یا قلیق ده توختاب توزدی ایس خوجه خان
مؤرق دین باشقه تمام غربی تورکستان شهر لری نی آلدی اما سمرقند شهر ی نینگ قلعی قایت ستمک
دو انالی سی مسلح بولغان اوچون شدت میلان مدافعنه قیلدی لر بولغانه نمرنی تورکستان
ده انقشاش حقیقان سبب دین ایس خوجه خان سمرقند اطرافیده دهر برده کانی عسکر توپوب
شهرنی تورکستان غه یانیب کتتی و بویانیش ۸۶۷ هجری نینگ آخونده ایدی

شهرنی تورکستان ده انقلاب ایس خوجه خان نینگ شهید بولغانی دیر لیک بگ نینگ مستقل بولغان لری

ایس خوجه خان عسکر نیظمی و حرب فنونی ده تولاما اهل ایدی لیکن اوزی یاش ده خلی کجیک مخور
سیاست ده تجربه سیز بیریگیت ایدی ووجهت دین یاش گیت لرغه اختیار سیر قلیب
پورت نینگ کلی لغو غه مالک بگ لری نی و تجربه بیک پیشقدم لری نی اعتبار دین تو شعور د اولر نی
اوزی دین نارحنی قیلدی بوجه دین آن هم بولغانی نی نمونه صورتی میلان ذکر قیلا مینر
توغلو قیبتور خان نینگ وقت بده دولت نینگ آن چونگ آدم لری و مدبر لری بولغان قهرالدین بگ

نی دشمن الدین بگ و شیخ دولت بگ دو غلات لر نی ایش دین چیقاریب بولر نینگ اوز بیغ برادر زار
 لری بولغان گیرمه یاشار خداد ادخان نی هم بگلرگی دهم دو غلات خانی تعیین آتی بولر نینگ مشالی
 ده بیر بوچر اداره و سیاست خطا لری غه از کاب قیلدی . بولغاغ دین بورت نینگ ملی نفوذ حساب
 لری و انان تولاد ادم لر خان دین چیده بولدی لر . دیر طرفین خان نینگ ایش لر لری استین اوستون بولسا
 بونازک دقتده مملکت نینگ آنج طرفی انتظام سیزلین غه باش لادی بولسب دین ایاس خوجه خان
 نینگ حکومتی دین از لرکیان خلق تولابولغانی تورودی ایاس خوجه خان یوقاریغی ادرش اوچون تمام
 عسکر لری نی الیب کیتیب تقریباً بیسریل مدت مرکز دین اوز افلا شیب قانغان فرصت دین قمر الدین بگ
 پشلیغ ناراضی بگ لر استفاده قیلدیب هم قوت لر توپاب انقلاب چقیا رولیر و شالده کی جنگجوی قیلید
 لر نینگ تولاسی شمه الدین بگ غه قوشولوب ۷۶۸ ه نینگ اخر لریده المایق شهری غه هجوم بولغانی
 باشلا دیلر ایاس خوجه خان بو خبر نی آنکاب غزنی تورکستان ده کافی عسکر قویوب سمز قند
 نی مستح قیش نی هم ترک ارب المایق غه کلدی و انقلابچی لر سیلان ادرش غه کیرشتی و غزنی
 تورکستانده کی عسکر لر نینگ هم قسمی عاقی قیلید لر دین بولغانی اوچون قاجیب کلگالی تورودی لر دیر
 طرفین غزنی تورکستانده عمومی بیارات و باسی پیدا بولوب اویره ده کی عسکر لر نینگ آت لری نینگ تولاسی
 اولوب کنتی و پیاده محاربه سی نی امکان سیز کورادورغان بوعسکر لر غزنی تورکستان نی ترک اتمک غه
 مجبور بولوب تماماً یا نیب کلدیلر بونینگ بیلان غزنی تورکستان عسکر دین خالی بولوب قانغان دین
 سین اجمیرین کلیب سمز قند و بخارا غه ایگه بولوب اوزی نی حکمدار اعلان آتی و تیمور بگ ایننگ تاجی
 بولوب قالدی ایاس خوجه خان د انقلابچی لر آسیده کی محاربه اوزون ددهم قیلیب اخیراً
 ۷۷۰ ه ننگ اخریده شمه الدین بگ غالب کلیب ایاس خوجه خان د خاندان دین ۸ شهنزاده
 شهید بولدی لر شمه الدین بگ بوکوزین اعتباراً کاشغر اوج ، یار کند ، خنتی ایس کل
 اطرفی ، ایل جلیغی ، نرسو اوکمه لری ده مستقل حکمدار بولدی کاشغری پایتخت قیلدی اوسینغ

حاشیه: نینگ ایاس خوجه خان ادرش غه کیرشتی و غزنی تورکستانده کی عسکر لر نینگ آت لری نینگ تولاسی

کول اطراف ده اکاسی شمس الدین بگ نی دینه سووه اینی سی شیخ دولت بگ نی والی قیلدی
 والی ده بیر بگ بگ زقر الدین بگ نینگ آتیه ده حکمدار بقی قیلدی لر بگگرگی خداداد خان باشلیق
 ایاس فوج خان طرفدار لری تطعی صورتده مخلوب بولوب ایاس فوج خان نینگ اینی سی خضر فوج
 ادغلان نی همراه اییب کوچانه قاجتی لر خداداد خان کوچانه کلیم چایش نی هم اشغال قیلیب
 استقلال اعلان اتتی (قراشهرنی مغول لر چایشس دیرایدی لر کوچانی کوسن دیرایدی لر) ادغورا
 یدیقوتی هم مستقل بولوب قالدی ۱ مننه بویارچه لامناق ۹۵۷۷۱ ۹۵۷۷۱ م ده قرار تاپیب
 دخلی مجادلر توگادی ۱ بوتازنخ غه چه تیمور بگ نینگ بجموبیدین شیخ نورقولماس ایدی
 چونکه تیمور بگ بولدت ایچیه قایمین آغاسی امیر حسین میان مجادلر غه مشغول ایدی ۵۷۷۱
 ۹۵۷۶۹ م ده امیر حسین نی یوق آتیب تمام غربی تورکستان و نهمالی افغانستان غه اوزمی نی مراسم
 بیلان حکمدار اعلان اتتی بیلمک کورک دورکه تیمور بگ شیخ بیره عنوان قبول انعامی
 اولقی تیمور بگ آتی بیلان آخروسری غه چه حکمدار بقی قیلدی و امیر عنوانی بولسه تیمور بگ نینگ
 عنوانی ایاس دور بکده بگ نینگ عربچه سی بولوب ایران مؤرخ لری نینگ استعمال آنکان لفظ
 لری دور بولاد چون بیز لوگتا بیزده تیمور بگ دیمیر نینگ کورگان عنوانی بار دور (حکمدار نینگ کیسواغلی
 دیکدور بوتار ایچده شرقی دیناسی ده شرقی و غربی تورکستان لرده کی یوقاری قی تاپیجی حادثه لر دین باشقونه
 غایت مهم سیر حادثه بار دور و ادو حادثه بودور که ۵۷۷۲ ۱۳۷۰ م ده حسین ده
 کی مغول قان بیقی بقلیب چینن ائالی سی دین بولغان مینگ خاندانی اسپر طور لوقی تاپیس تاپتی
 و بیریل دین کین چین حکومتی اوزون دین بری ادغور لر نینگ بیر ولایتی بولغان اوج ایل (بولونجی
 سوچو دودونخو ائنگ) اولکده سی نی قمول و بار کول نی ایدی قیوقت دین تار تیب آلدی
 ۵۸۰۰ غه چه قمول و بار کول چین تولیده قالدی

شترتی توکرستان حکمدار لری تیمور بگ آسیدہ اون سلی لیتق محار بہ لر

تیمور بگ حکمدار بولغا ندین کین اوز دولتی غنہ شترتی توکرستان حکمدار لری نینگ قوتی نی آن میان خطر دیب سلور
ایدی و بولاد چون اولر فی ضعیفلا شتور باق دی میچ بولمسه غربی توکرستان حدوی دین اوز اقلدا شتور باق تیمور
بگ نینگ ہمہ دین ہمہ ہر مقصدی ایدی و بولمقصد نینگ حصولی اوچون توبسندہ کی ایکی بول نی توتتی -

سیری - شترتی و غربی توکرستان اہلی سی نینگ آئی ہیر لیک دینی و ندہ ہی اتحاد و بطہ سی فی یوق اتماک اوچون
شترتی توکرستان اہلی سی فی چتہ منول یعنی باغی مغول بیگان نیگی ہیراگت اختراع قیلدی دہرسم دین سیر لیتق
دیبا اسلام اصولی دین یراق لیتق افتراری فی شائع قلیب اولر نینگ اوستیمغہ عزات قلیماق نینگ فرض لیتقی فی
اعلان اتنوزور ایبری - یزہ سیری - سیر دریا بوی منہ چہ چوزدولغان قمرالدین بگ نینگ مملکتی منہ ہر فرمت
دہ ہر جمع قلیماقدہ ایبری و قمرالدین بگ شد نینگ مدافعہ قیلور و گا تیمور بگ نینگ مملکتی منہ تعرض ہم قیلور
ایدی دہر ایکی طرفدہ غالب لیتق و مغلوب لوق نوبت چہ بولغان لیتقی توبسندہ کی تفصیلات دین آنکلا تا دور

بوصورت سلیمان آزانہ فاصلہ سلیمان تقریباً اون میل مدت اوروش دوم اتتی تفصیلی بودور ، ۷۷۱ھ
نینگ آخریہ تیمور بگ نینگ سکر لری سیر دریا نینگ شرق قایبی سی دہ کی قمرالدین بگ نینگ حدوی منہ
تعرض قلیغالی باشلاودی لر قمرالدین بگ اہلی جلیغہ سی دہ کی قبیلہ بگ لری دین بگ تیمور بگ شتر اول
بگ حاجی بگ لر سلیمان ہیر لاشیب ہمہ ہر قوت سلیمان سیر دریا بویغہ لوروش قیلدی لر و تا شکندہ
بارغاندہ حاجی بگ سلیمان اوترا لری دہ ہیر اختلاف حقیقان سبب دین قوت لری پارچہ لاندی و بولامش دین
آرقہ منہ یا باق منہ مجبور بولوب اوز مرکز لرینہ یا نیب کتتی لر . بولر کتکان دین کین تیمور بگ کلیب تاشکندہ
داودہ تیسپہ شہر لری فی اشغال قلیب شترتی ہر مشرق غنہ ایگر بلا مکنتہ باشلاودی و سیغ کول نینگ غربی قایبی
سی منہ باقین تیرکان حالدہ قمرالدین بگ تولاقوت سلیمان کاشغور دین بودور ب تیشیب کلدی و قاتبع اوروش
لر دین کین تیمور بگ مغلوب بولوب آرقہ سیغہ یاندی و قمرالدین بگ توغلا غانچہ تاشکندہ حدوی منہ چہ ہر بار
تیمور بگ اشغال قلیغان اولکہ لر فی یاندور ب آلدی

۷۷۲ھ ۵۷۷۲ھ تیمور بگ بھراوغلی فی تولامسکر بلایان اوزکسندیولی دین نایرین اولکھ سی غنہ یوللادی دنایرین املی سی غایت قایتغ بدافعه قلیب تیمور بگ نینگ اوغلی فی میان مغلوب قلیب قاچوردی لر

۷۷۳ھ ۵۷۷۳ھ تیمور بگ شیخ علی بہادر ویسف الملوک آتلیغ ایکی قوماندانی نینگ قیادتی آیتندہ نایرین غنہ یوللادی بولن نایرین غنہ بجوم قلیب نایرین املی سی فی قتل عام وبالہ بلدقہ لری فی اسیر مال لری فی اولجہ قیلدی لر قمرالدین بگ بو عادتہ فی آنکھاب کاغھزدن حرکت قیلدی بولور حرکت خبری فی تیمور بگ نینگ قوماندان لری آنکھاب کونولماق آتلیغ یاغلیاغ دین قاچریب فرغانہ غنہ کنتی لر

۷۷۴ھ ۵۷۷۴ھ پیردایت دہ ۵۷۷۵ھ تیمور بگ سار بولغا و عالدی شاہ جلایر و ضیقانی بہادر و الھی بولغا آتلیغ تورت قوماندان نینگ قول استیدہ تولامسکر فی قمرالدین بگ بلایان اوروشقا اوچور تی تورکستان غنہ اوز کسندیولی بلایان یوللادی یوللہ سار بولغا و عالدی شاہ جلایر تیمور بگ دین یوزاوردوب غنیانی بہادر و الھی بولغانی اسیر قلیب سکر لری بلایان قمرالدین بگ نینگ اطاعتی غنہ کیردی لر . بو واقعه لر ۷۷۱ھ و

۷۷۶ھ ۵۷۷۶ھ آرا اسیدہ و قورغ غنہ کلگان کچیک واقعه لر دور تیمور بگ بو واقعه لر دین تجربہ حاصل قلیب قمرالدین بگ نینگ قوتی فی یوق قلیماق اوچون موندان کچیک سکر ی حرکت لر نینگ فائدہ برما سلیکی فی بلدی و اوزی تمام قوتی بلایان شرتی تورکستان غنہ یوروش قلیماق غنہ قرار بردی ۷۷۷ھ ۵۷۷۷ھ

دہ تیمور بگ و اوغلی جہانگیر میرزا مقام قوت لری فی الیش شرتی تورکستان غنہ یوروش قیلدی و ایسیغ کول نینگ یاقینیدہ قمرالدین بگ بلایان قاتلیغ اوروشوب انی مغلوب اتتی و تیمور بگ ادری ارباشی غنہ چہ ایلگرایدی و جہانگیر میرزانی آلمالین طرفیغہ یوللادی و اولدیرنی توسقان وطن پرورد لر فی مغلوب قیلا قیلا آلمالین غنہ باردی و اوک شہرنی کویدوروب یران قیلدی . لوصورت بلایان تیمور بگ سیرور یا و اطی ویا

سی آرا اسیدہ کی مخالف لری فی جنوب (آلتی شہر) غنہ قاچوردی و بوشمال اولکھ سیدہ کی تمام شہر و آبادلیق لر فی یران قلیب او اولکھ نینگ ثروت لری فی اولجہ قلیب سمرقند غنہ نایب کنتی بولماریبہ قمرالدین بگ نینگ آکامی الی شمس الدین بگ و غلات نینگ خاتونی دقیزی فی تیمور بگ اسیر قیلدی روضتہ العضا و تلمیض الاحیاء نینگ ایسی غنہ کورہ بولجور تیمور بگ نینگ شرتی تورکستان غنہ قلیغان لیکن

بجمومی امیش دور تیمور بگ بوجومی سلیمان شرقی تورکستان ابالی نینگ تعرض قوتی نی کا لئا

سیند و رغانی غه قاتعلاندی لیکن بوتقاعتی نینگ یریده ایسا سبکی کین چه معلوم بولدی

۷۷۸ هـ قمرالدین بگ منتظم برفوت سلیمان نارین غه باریب او بر دین فرغانه غه یورش قلیب فرغانه والی سی بولغان تیمور بگ نینگ کمنچی او علی عمر شیخ میرزانی میان مغلوب قلیب او کین دین نجند غه چه

تمام فرغانه نی اشغال قلیدی و فرغانه ابالی سی قمرالدین بگ غه تولایار دم قلیدی لر تیمور بگ محاربه غه تیمار لاندی و قمرالدین بگ نینگ محاربه سینغه بارای قانغان کشتی فی اولتور امن دیب اعلان قلیدی و بولتو هسید

بسبی دین بولغ کوزمکنه قدرتی بار کشتی لر نینگ همه سی فی مسکر قلیب تیمور بگ فرغانه غه یورش قلیدی تولایا و روش لر دین کین قمرالدین بگ مغلوب بولوب فرغانه فی بوشتایب کاشغر غه یانیب کلدی

قمرالدین بگ نه یار دم قلیغان فرغانه لیک لر فی تیمور بگ قتل عام و اسیر قلیدی

۷۷۹ هـ قمرالدین بگ نیه فرغانه غه یورش قلیدی لیکن بودغه دو تیمور بگ او علی عمر شیخ میرزا و آق بولغا و غیتای بجاور فی تولایا مسکر بیلان فرغانه حدودی ده قویغان اییدی و بولوقت قمرالدین بگ نینگ قوتی دین شوق

ایدی بولوا چون قمرالدین بگ حدود دین ایلیگر یایالی یانیب کلدی نه کور یورش دین کین قمر الدین بگ تیمور بگ نینگ حدودی غه تعرض قلیهای مدافعه و ضعیفی فی قوتی ۷۸۱ هـ غه چه تیمور بگ

نینگ مسکر لر ی پات پات قمرالدین بگ نینگ حدودی غه تعرض قیلور اییدی لر و قمرالدین بگ قاتنج مدافعه قلیب چودریا و تالاس تاغلری و فرغانه نینگ شمالی شرقی سیده کی قاپاق آرت تاغلری دین تیمور بگ نینگ مسکر

لری فی قطعا اولکوزمای اولجسد و دی فی یخیشی ساقلادی

۷۸۱ و ۷۸۸ هـ آسیده تیمور بگ و قمرالدین بگ اولتر آسیده محاربه بولغانی بیسج روایت ده کور و لیدی و مصاحبه بولغان و یا بولغان فی هم معلوم ایاس دور هر حالده قمرالدین بگ تیمور بگ نینگ قاهر بیر قور حنی

دین دایما قورقار اییدی و بونینگ مدافعه سی او چون کوچلونغ برفوت لازم ایکن ایسکی غه توشولور اییدی و بونینگ یگانه چاره سی شرقی تورکستان نینگ تمام حکمدار لر ی نینگ بیرشکل قوت لری فی یالغوز بیر

بایراق آسینده بیر فرماندان نینگ قیاد سیده تولغانا قی دور دیو اییدی و بونینگ او سینه خار ج دین

ہم تو بیک دست لڑتے رہے تھے۔ تیمور بگ ہم حاضر چہ قمر الدین بگ نینگ توموسی دین خاطر جمع بولغانی اوچون اولا آیتدہ کی آس دک بولغان ایران و عراق ملک لری نی اشغال قلیماق نی غنیمت بیلیب ا طرف لرغہ یوردش قیور ایری و شرقی تورکستان تہ تعرض قلیماق نی کین غہ قویوب بوطرفدہ کی حد و دلرودہ مدافعہ و ضعیفی نی آغان ایری

حضرت خوجہ اوغلان نینگ خان بولغانی و شرقی تورکستان دہ اتحاد

۵۷۷۶ھ دہ خداداد خان و اعلیٰ جلیغہ سیدہ کی بگ لربیر لاشیب تو غلو قتمیور خان نینگ کچیک ادغلی حضرت خوجہ اوغلان نی خالین تختیدہ اولتور غوزدی لرو آلمالین شہری نی قیسر قلید و پروادیر نی پانخت تیلدی و خداداد خان نی بگ لری تعیین تیلدی موزین کین حضرت خوجہ خان آہستہ آہستہ موقع غہ کورہ اوزولینی نی قولاندور مکئہ باشلادی و طرفدار لری نی بخشی ادارہ قلیب مرکز تہی نی ہمہ غہ نولوتی دبارا بار ۷۸۰ھ طرفی خان نینگ قوتی قمر الدین بگ بھاگ قوتی دین آشتی قمر الدین بگ اولدہ حضرت خوجہ خان نینگ خانلیغی نی تولومای و دشمنیک ہم قیمای مایغوز اوز قوتی بیلان تیمور بگ بیلان یوقاریلی اوزوش لری قلیماق غہ مشغول ایری لیکن ۷۸۲ھ طرفیدہ یوقاریدہ آیتلغان دہ بیلان شرقی تورکستان قوت لری نینگ تیمور بگ نینگ مقابلیدہ بیر شک ضرورتی نی حس قلیغانی اوچون قمر الدین بگ حضرت خوجہ خان غہ اطاعت قلیماق نی قبول اتتی و حضرت خوجہ خان ہم قمر الدین بگ نینگ حرب ایش لریدہ کی ہمار تی نی داینگا عسکری قیمتی نی سیلور ایری اوچون حضرت خوجہ خان قمر الدین بگ نی تمام شرقی تورکستان نینگ عسکری قوت لری اوستیدہ باش قوماندان تعیین تیلدی بونینگ بیلان شرقی تورکستان چاغاتای دولتی نینگ قوتی کونیدین کونگہ آشاقتہ

باشلادی۔

قمر الدین بگ نینگ قوتی منیش خان بیلان بہر لاشیب بی تورکستان غہ ہجوم قلیغانی

تیمور بگ ایران و عراق و باشقہ اسلام ملک لری نی فتح قلیب غایت ہم قوت غہ ایگہ بولوب ہر طرف غہ یوردش قیلدہ موفق بولغانی باشلادی و پوتون آسیا ملک لری دہ کی دولت لرتیمور بگ نی اوز استقلال لری غہ مدہشت

بیر خطر دیب بلیدی لر و شرقی تورکستان بومدهش خطر نه همه دین یا قین راق ایدی شرقی تورکستان دولت آدم لر ی اوز قوت لر ی فی ممکن قدر اثور ما فده بولغان نینگ اوستینه تیمور باگ نینگ دشمن لر ی سیلان اینگ ضدی بی اتفاق نایس اماک نه کوشش قلیما فده ایدی لر

۷۸۷ هـ تیمور باگ سیلان آلتون اوردو اخانی توقا میش خان نینگ دوستلوق مناسبتی بوزولدی قمرالدین بگ بونی ایشیتیب دعالم توقا میش خان نینگ اکیلیغه بیر الحی یولاب تیمور باگ نینگ ضدی نه بیر اتفاق معاهده سی عقد اماک نه تیگمک قیلدی توقا میش خان بونی قبول ایتیب تیمور باگ لغرض قیلغان ققتیرده بیر بیر لر ی غه یار دم قلیماق معاهده سی عقد اتی لر دیک که خضر خوجیه خان و توقا میش خان بومعاهده سیلان چاغاتای دولتی و آلتون اوردو دولتی نینگ قوت لر ی فی تیمور باگ نینگ تعالیسه بیر لاشنوزب غایت قوتلک بیر جبهه تشکیل اتی لر بوجبهه اگر مدافعه جبهه سی ایک علیسه فاسه ایدی تیمور باگ بولر سیلان مدار اوردو دوستلوق یولی فی توقا نه بچور قالماتی شبیه سیر ایدی لیکن توقا میش خان مغرور بولوب بوجبهه فی لغرض جبهه سی ایک صالی نه کلتور دی و ایننگ علمی بخشی حقیقی قالدی و اتفاق نینگ فایده سی بولماوی واقعه نینگ تفصیلی بودور که توقا میش خان شرقی تورکستان غه بیر الحی ایباریب شمالین اوز قوتی و شرقی دین خضر خوجیه خان نینگ قوتی نینگ بیر وقتده غربی تورکستان غه هجوم قلیب تیمور باگ نینگ دولتی فی مقتدیماق نه تکلیف اتی و بوقتیرده هر ایک دولت نینگ خطر دین قلیما امین بولماقی کوزنده کورونمده ایدی بنا علیه خضر خوجیه خان مذکور تکلیف فی قبول ایتیب هجوم و قتی فی تعیین قیلدی ۷۸۹ هـ توقا میش خان غربی تورکستان غه ایک قول عسکر بولادی بیر ی آرال کولی نینگ غربی دین خوارزم غه اوتوب اوردین توغرا سارا غه و بیر ی آرال کولی نینگ شمال و شرقی دین اوتوب شرقی تورکستان عسکر لر ی سیلان بولاشیب تا ملک و اطراف فی ایب سر قند غه بار و ایدی شرقی تورکستان دین هم ایک قول عسکر بولما غه ی بیر ی قمرالدین بگ نینگ قبادتی آسیتده تالاس بولی سیلان بوردوب توقا میش خان نینگ اکیلیخی قول عسکر لر ی سیلان بولاشمکی دینه بیر ی مرحوم حاجی باگ نینگ برادر زاده سی آنگا تور باگ نینگ قبادتی آسیتده کاغوز بولی سیلان خرقانه غه هجوم قلیماقچی ایدی بوقت ده تیمور باگ ایرانده کی مظفر شاه جلایر سیلان اوردو شماقده

ایدی داد علی عسکر شیخ میرزا اندجان ده تولا قوت بلیان بارایدی و سمرقنده امیر سیلخان شاه و
امیر لعل امیر عباس و شیخ تیمور و بخاراده امیر تاغای بوغاد امیر پلیمیش تو چین لر تولا قوت بلیان
بارایدی لر ، اولاً قمرالدین بگ تاس اولکده سی نی اشغال قلیب ایلیگر ایلیک سغناق شهری نینگ بائینده
توقا میش خان نینگ کبخی قول عسکری بلیان بیر لایشب سغناق نی آدی لر داویر دین یوزب او وقتده
چونگ شهر بولغان ساوران (اسپجایب) شهر نی محاصره قیلدی بولوشهر ده تیمور خوجه آتلیغ فرمان
نینگ قیادتی استیده تیمور بگ طرفیدین تولا قوت بارایدی - او طرفین پوتور من خبری نی عسکر شیخ
میرزا د سمرقند فرمان لر می انگلاب در حال همه سی یوروش قلیب تاشکند ده بیر لایشب شمالی غه
یوردی لر - بو خبر نی قمرالدین بگ و توقا میش خان نینگ عسکر لر می انگلاب دوران نی محاصره ده قیولوب
جنوب یوردی لر بولایکی دشمن اونرا ار شهر ی نینگ شمال شرقی سیده کی چولک آتلیغ برده اوچرا
شیب ایزگن دین کچ غه چه غایت قایتغ اوروش بولدی کچخوون ده عسکر شیخ میرزا د عسکر لر می میان
صورت ده مغلوب بولوب پراکنده حالده قاچیب سمرقنده یوردی لر بولوقته آنگا تور بگ
فرغانه غه هجوم قلیب بیر کچه شهر لر نی الیب فرغانه مرکزی بولغان اندجان شهری نی محاصره قیلغان ایدی
بو خبر نی عسکر شیخ میرزا اول ده ایشیتیب باشقه فرماندان لر نی سمرقند غه بولوب اوزی عسکر
لر می بلیان اندجان غه باریب آنگا تور بگ بلیان او دوشوب قایتغ مغلوب بولدی و عسکر لر می پراکنده بولوب
عسکر شیخ میرزا آرنغینه آدم لر می بلیان قاچیب اندجان تاغ لر می غه حقیق قالمغان حالده بولوب قالدی
بولینگ بلیان آنگا تور بگ تمام فرغانه نی اشغال ایتی
قمرالدین بگ و توقا میش خان نینگ عسکر لر می چولک محاربه سیدین کین ساوران و اونرا و تاشکند
اولکده لر می نی لغاندین کین بخار ا غه یوروش قلیب ایدره و توقا میش خان نینگ بیر کچی قول عسکری
بلیان بیر لایشب بخارانی محاصره قیلدی لر بخار اینگ استحکام لر می غایت توئیک و عسکر هم تولا ایدی
بو اوچون محاصره اوزون غه تارتتی و آلتون اورد اوچا غاتای عسکر لر می نینگ اوزوق لر می تو گادی
تیمور بگ ایرانه بیدگور حاکم لر نی ایشیتکان زمان منظر شه بلیان مهاجمه قلیب غایت ایتیک یوروب

غربی توکرستان غریباقیلداشتی و خبر فی التوتن اورد او چاغانای عسکر لری آنکلاب اوز لری غنه کافی اوزوق
 و مستحکم بیر مرکز آفاق اوچوک سمرقندنه هجوم قیلدی لر لیکن سمرقند نینگ استحکامی و عسکر لری قوتی بولور
 خیال قیلغاندین آشتوق ایدی و بیر سرخچکون محاصره قیلدی لر . بیر طرفدین اوزوق سیزلینق و بیر
 طرفدین تیمور بگ نینگ مددش بیروت سلیمان آمودریا بوی غنه کلگانی سببی دین توقا مییش خان نینگ
 عسکر لری غربی توکرستان فی لوشا تیب خوار زم طرفی غنه باندی لر . قمرالدین بگ آنکلاب تور بگ
 لریا لغوز اوزوق لری سلیمان تیمور بگ غنه برابر کیلا لهما سیدک لری فی جانبلا ب اولر هم عسکر لری فی لمیب
 آرم و نظام سلیمان شرقی توکرستان غنه باندی لر

شرقی توکرستان ده اسی اختلا فی و قمرالدین بگ نینگ وفاتی

بولو اخیر قی محاربه نتیجه سیده شرقی توکرستان امانی سی تیمور بگ نینگ قوتی نینگ مددش بیورده ده
 ایجا لیسکی فی آچوق بیلدی لر . بونینگ تاثیر می نتیجه سیده دولت آدم لری نینگ تولاراتی
 تیمور بگ سلیمان دشمن بولماق شرقی توکرستان فی بر باد آسکدور و ایننگ سلیمان مناسبت پیدا قیلیب
 دوستانلوق سایه سیده یورت فی دولت فی تهلکه دین ساقلاماق نجیشتی دور . دیگان ای فی اظهار
 قیلغانی تور دی لر . لیکن تجربه لیک ده ای قمرالدین بگ لور ای غنه جدی صورتده مخالف ایدی -
 تیمور بگ نینگ مقصدی استیلا دور و استیلاچی لوق حرصی غنه دوستانلوق و ملحق نافع بوللا مایا دور بنا علیه
 آنگا دایما قوت سلیمان مقابله اتماک آخضره چه مقاومت اتماک یورت نینگ و خلق نینگ سلامتی اوچون گانه
 وسیله دور - دیر ایدی . مننه بو اختلاف جدی بی صورت آفواج خلق نینگ مغویاتی پستلاندی
 و اوزون ییل لردین بری ایما محاربه ده بولوب زیر کیلیب کتکان خلق صلح طرفدار لری نینگ یانینده اولماق
 قمرالدین بگ نینگ نصیحتی فی قینگلا بدور غانلر بگ آرقالدی . ۷۹۵ هـ قمرالدین بگ استخار
 علی سلیمان وفات استی . و ایننگ یورتی فی خضر خوجیه خان تقسیم قیلیب ختن و یار کند و کاشغور
 اوچ ولایت لری فی بگلرگی خداداد خان غنه بردی و سیبغ کول طرفی فی قمرالدین بگ نینگ اوغلی جهان شاه

میرزا غلام بریدی ، ستانی لین پول خضر خوجہ خان نی ۷۹۱ھ ده خان بولدی دین بایزیدور

لیکن بو تخمین غلط دور
تیمور بگ ننگ شرقی تورکستان غمہ بجوم قلیب خضر خوجہ خان فی مغلوب تگانی

یوقاری قی محاربه دین کین تیمور بگ توقامیش خان سلیمان تولدا اور وثوب انی مغلوب اتیب خوارزم دین
سوزب چقاریب ایننگ در حال بجوم قیلماقی دین خاطر جمع بولدی و بولایش لر تقریباً کی سلیمت توتتی

آذین کین شرقی تورکستان حلقی دین اتقام آماق اوچون ۷۹۱ھ ۱۳۸۸م ده تیمور بگ
تمام قوتی سلیمان شرقی تورکستان غمہ یوردوش قلیدی خضر خوجہ خان ہم قوت لر ی فی تو یلاب آلمالین

دین یوردی بولامکی قوت اسپنغ کول نینگ مایندہ اوچرا اثیب قایتغ اوروش بولدی اوخیر خضر
خوجہ خان مغلوب بولوب آلمالین غمہ یازدی تیمور بگ تو غلاب بایب آلمالین نینگ یاقیندہ اوروش

بولوب ینہ خضر خوجہ خان مغلوب بولوب کرمی سلیمان آلمالین نینگ خوب شرقی سی ده کی یولد وزیرایلاخی
غمہ قایتتی تیمور بگ آلمالین شہری غمہ اوت قویوب دیران قیلغان دین کین یولد وز غمہ یوردی او یوردہ

ینہ خضر خوجہ خان مغلوب بولوب یازدی کی قوت لر ی سلیمان نگر ی تاغ لری دین آتشیب کوچمانہ کلدی
تیمور بگ یولد وزدہ بیر سچہ کون تور د آرقہ سی غمہ یازدی وایلی دین تا سیر دریا نینگ یاقین لر ی غمہ چہ

یوچ بیر آدلیق قومیای ہمہ سی فی دیران واملی سی فی پریشان قلیب سرفندہ کنتی وادغلی عمر شیخ میرزا
فی بیر قسم قوتی سلیمان قراقول بولی (حاضر فی تو دوع آرت بولی) دین کا شغرنہ یوللادی کو یلوک بگ اتلیغ

کا شغردالی سی قایتغ مدافعہ دین کین مغلوب بولی و عمر شیخ میرزا کا شغرنی ایب کو یوردوب اندجان غمہ کنتی
لودفعہ تیمور بگ ننگ شرقی تورکستان غمہ اینیلا قیلماقی ینہ بیر سچہ محاربه دین کین ممکن

بولادورغان درجہ ده آسنا شقان ایدی و تیمور بگ ہم یولد وز محاربه سیدین کین آلتی شہر غمہ بجوم قیلماقی
ایدی لیکن تیمور بگ نینگ یولد وزدہ کی دقتیدہ توقامیش خان نینگ عسکر بیغاقدہ بولغانی نینگ خبری

کلیب قلدی بواوچون تیمور بگ اوز مرکز یی ده بولماق فی ضرور کورد غایت آلدیر شلیق سلیمان یانیب کنتی
د سرفندہ بایب لالوختا سیدین توقامیش خان نینگ محاربه بیغہ کنتی

دو مجاریبده چاغاتای دولتی اوزون زمان غزیه تیمور بگ نینگ حدودی نه تعرض قیلاما خودک درجه ده ضیعیلاشتی

خضر خوجه خان نینگ چالیش نی پایتخت قیلغانی و اداره تشکیلاتی

تیمور بگ نینگ تعرضی و اوزغور لر نینگ مسلمان بولغانی و باشقه واقعه لر

خضر خوجه خان یوقاری یعنی مغلوب لوقیدین کین حاضر چه کمالیق و یا باشقه شمال اولکله لیدین پیری نی مرکز قیلاق دولت نی خطر آلدیده تو متاقدین عبارت ایکانیکلی نه لوشونوب عربی و موغویی غایت مستحکم شرقی توکرکین نینگ نام اوترا سیده بولغان چالیش شهری (قرا شهر) نی پایتخت قیلیب ایدر ده اولتوردی و تمام یورت نینگ اداره تشکیلاتی نی نیکی باشیدن تنظیم قیلدی . بیانی بودور که

آلتی شهر نی بگلرگی خدا داد خان نینگ اداره سی غزیه بودی . کاشغوره بهم صحت دار ده قوت بیلان و غملاط خانانی دین پیری نی مدافعه قومانذانی تعیین قیلیب قویدی . ایسیغ کول نینگ جنوبی ده فرغانه حدودی غزیه امیر جهان شاه و غملاط نی کافی قوت بیلان تعیین اتتی . و ایسیغ کول نینگ شمالی یعنی کوچک (بالخاش کول) و چودریایی و یایی در میسی نینگ آسیده کی ساحه ده آنکا تور بگ نی ان تو تیک بیر فرقه عسکر بیلان تعیین اتتی . کاشغور دین کوچک نینگ غزیه چوچورو لغان شرقی تورکستان حدودی ده کی یوقاری یعنی طرزده کی عسکری فعالیت تیمور بگ نینگ دقتی تی جلیب اتتی و خصوصاً آنکا تور بگ نینگ قوتی دین تیمور بگ خلی شوشن ایدی . لواد چون تیمور بگ

توقا میش خان نینگ اوروشیدین بانیب کلیب لا ۷۹۲ هـ ده امیر سلیمان شاه و خدا داد حسین نی ۲۰۰۰۰ کشتی لیک بیر قوت بیلان آنکا تور بگ بارجهبه غزیه تعرض قیلاق اوچون اولادی . آنکا تور بگ محاربه قیلاق دین اجتناب کورسایتب حد و زین آرقه غزیه بانیب کوچک نینگ نینگ جنوبی ده کی قراتال اولکله سی غزیه باریب لوقا دادی و تیمور بگ نینگ عسکر لری هم قراتال حدودی غزیه چه باریب آرقه غزیه بانیب کشتی لر . تیمور بگ لوقا تعرض نتیجه سیده شرقی تورکستان چاغاتای دولتی نینگ

غربي تركستان ندره عرض قبايق غه قوتى لوق قوتى واو دولت نينگ جدى صورتده صلح طرفدارى ايكايلىكى
 غه ايناندى نونين كين تيمور بگ آلتون اوردو عراق دهنه دستان و شام و آنا طول فتوحاتى غه مشمول
 بولوب شرتى توركستان غه هج نعرض قبايقى آراوين ۱۳ ميل مت پنجيلين بيلان اوتتى . بولمت ايچده
 رسما بير قتلده كه ويا مصاحبه لغت ايتلگاني نى سيليا ميز ليكن بير نخچه دفعه الهى لوبارخان و كلگاني و احترام
 بيلان مصاحبه لوبولغانى معلوم دور . بونچيلين مدتى ايچپيده خضر خوجرخان و دولت كوم
 لرى بيركار تورماي بولسنده كي صورتده فعاليت كورساتتى لى . تفصيلى بولور كه
 يوقايرلىقى محاربه كرده ويران بولغان شهر لى نينگ تولاراقى نى نينگ باش دين آباد قىلدى لى .
 عسكىرى قوت نينه مهم صورتده وجود غه كلتور لى و تولو ايلگير بلباب توبن ده كي فايده لى حاصل بولدى
 او يغور لى بولكون غه چيه اسلام دىنى نى قبول ناماي بولور دىنى ده حكيم تورماقده ايدى لى او ايس
 خوجرخان شهيد بولغان دىن كين كي پر كسند ه لىك لى دين ايدى قوت استفاده قىليب كاملا مستقل حالده
 باشا ماقده ايدى . خضر خوجرخان ۷۹۵ هـ دين اعتبار او يغور لى نينگ او سيمغه بير نخچه قاتا غزات
 قىليب خيبر ايدى قوت نى اولتور ب او يغور لى دين اسلام دين باشقه نى قبول قبايقى ۸۰۰ هـ طرفنده
 تمام او يغور لى خواه نا خواه مسلمان بولدى لى . قديم دين او يغور اولكده سى بولوب ۷۷۴ هـ دين اعتبار
 چين استىلايى آيتنده قانغان قول بار كول اولكده سيمغه خضر خوجرخان ۸۰۰ هـ ده عسكىر ايسار بى اولكده
 لى دين چين عسكىر لى نى قونلاب چيقار ب ايدى لى نى الهى ، خضر خوجرخان لوب او يغور اولكده لى نى
 آغا نى دين كين او اولكده لى نى تورپان ولايتى (منول لى بجه سيمده ميوه لىك ياك باغ نىق و ميكدور) و صانترقى
 تورپان شهرى نى بنا قىلده و بول ولايت نينگ مركزى قىلدى ، خضر خوجرخان تورپان ولايتى نى
 ايتار بليغ بىر ولايت قىلپ خانلىق خاندانى دين بير شهزاده نى ادير غه والى تعيين قىلدى ،
 و تورپان ولايتى غه خانلىق خاندانى دين بير شهزاده نينگ الى بولماق عنغنه سى قانماق استىلايى غه

چده اول قىلدى ۷۹۹ هـ ده تيمور بگ غياث الدين نى خان نينگ رايستى استنده بير الهى لىك سياقى
 نى شاهانه حصه لى بولغان خضر خوجرخان نينگ حضورى غه بوللاب نبره سى اكنى در ميرزا (عمر شيخ

میرزا ایننگ اوغلی (ادرچون خان نینگ کیسل خانیم آتلیغ قیزی ننه سوز آچتی خان بوئی قبول قلیب
 شامانه توی و مراسم سیان تیکس خانیم نی سمرقندنه لوللادی . بولوی ده اجرائی قیلنغان دبدبه لیک
 و تکلف مراسم نی تاریخ رشیدی دروضه لصفاهه اوزون بیانات سیان ذکر قلینب دور تیمور بگ
 تیکس خانیم نی اوزی معظم شرفیات سیان استقبال قیلدی بولوی مراسمی نی اجرائی قلیب نخاح قیلدی
 ... ده نهنر خوجو خان تیمور بگ نینگ حضوری نده الچی بوللاب بیروستلوق و تعرض قیلدیشماستین
 معاہدہ سی عتدائلکنه تکلف قیلدی لیکن تیمور بگ آچوق جواب بریادی . بو کونین اعتباراً بوسهرکی
 حکمدار اوز حد و لری نی حکم توتا دورغان بولدی لر شرقی تورکستان حدودی نی آنکا تور بگ
 قوتینگ عسکر سیان محافظه قیلورایدی و غربی تورکستان حدودی نی تیمور بگ ننگ نبره سی محمد
 میرزا (جہانگیر میرزا ایننگ اوغلی) ساتقارایدی

تیمور بگ نینگ شرقی تورکستان نجه خیرتی جومی نینگ اوزی سیان دفع بولغانی

تیمور بگ ۸۰۷ ھ نینگ اولی سده آنا طول فتحی دین بایزید سمرقند ننه کلیب فقط اوج آئی آدم لیب
 ایمدی شرقی دیناسی نی فتح قیلماق اچون غایت آکدیراب قییش اوتور ایسیده ... عسکر سیان
 حرکت قیلدی بولول ده سوماق دین آدم و حیوان خیلی تولا ضایع بولدی بولونینگ سیان ہم توختا ہی
 یور و ب سیرور یادی نوز اوتتیدین اوتوب اوتزارا شہری ننه کلدی اوتزارا نینگ شرق طرفینده
 قارباک قالین بولوب یورمک مکانیسز بولغانی اچون اوتزارا ده ایرنہ یازنہ چرتورماق نهم مجبور بولدی
 تیمور بگ نینگ بولوروش ده کی پلانی ننه بولایدی کہ — تیمور بگ اوزی ... عسکر
 سیان . چینگیز خان نینگ بولوروش بولی بولغان . نینہ سو آتای بولی سیان مغولستان نجه اوتوز
 اوبور دین چین نده بولوروش قیماقایدی نبره سی اولون بگ میرزا شرقی تورکستان نینگ شمالی
 شرق اولکک لری نی یعنی سینج کول اطراف و ایالی و بشش بلنق و تورپان اولکک لری نی چین حدودی ننه چہ
 اشغال تنک ننه مامورایدی وینہ بئر نبره سی ابرہیم میرزا آلتی شہر و چالیش اولکک لری نی اشغال

انیک نہ نامور ایدری ، خصصر خوجہ خان نینگ بوزگا مقابل آفغان و صنعیتی نینگ نیمہ ایکانیکسی
 خصوصیدہ مع الاسف معلو یائیمیز لوق دور . لیکن خدا نینگ قاهر ارادہ سی بوجونگ بیان
 فی کالاً بر باد اتی یعنی ۱۷ شعبان ۸۰۷ھ ۱۴۰۵م دە تیمور بگ اوتزار شہریدہ ذفات اتی و اولادی
 نینگ آر سیدہ سلطنت تالاشی یوزیرین قانلیج مجادلہ لہر حقییب یوقاری یعنی عسکر لہر تانما پراکتہ بولدی لہر
 بونینگ بیان ۳۵ ییلدین بری دایما تہدید آسئیدہ یا شاخان شرقی تورکستان دولتی و امانلی سی بیر
 راحت نفسی نی آکدی لہر

خصصر خوجہ خان نینگ فاتی و محمد خان نینگ خان بولغانی

۱۰۸۱ھ ۱۴۰۸م دە خصصر خوجہ خان ذفات قیلیب اوزنجہ چونگ اولغی محمد خان تختہ اولتوردی
 محمد خان عسکری قوتی فی خلی آسورب شرقی تورکستان دین ہر قایدانخ دشمن فی مدافعتہ قیلا خودک و جہدہ
 یتکوزدی . یاز کونوردہ نگر می تاغلیر دین اوتوب آرتباشی دە بازار ایدری و اویرنی ییغشی آبا د قیلیب ایکنجی
 پایتخت قیلدی و اولو عسکر اویردہ دایما تورماقتہ ایدری

محمد خان نینگ زمانہ سیدہ تیمور بگ نینگ اولغی شاہرخ میرزا مغربی تورکستان و افغانستان دایران نینگ
 بعضی سی نم پادشاہ ایدری و محمد خان نینگ متغایبہ دە لولاقت بیان اولغی اولوغ بگ میرزانی اندجان
 دە قولغان ایدری محمد خان نینگ شاہرخ میرزا اپیان مناسبتی یکنجی ہمایس ایدری و محمد خان
 سکتی فی کنگر و تنک سیر دریا نینگ شرقیدہ کی تاکنزد اوتزار و تالاس لایت لری فی تیمور بگ نینگ لاوی
 دین تازیب آلاق اوچون دایما فرصت ایسترا ایدری و او ولایت لردہ عصیان چقپارماق اوچون سیاسی وسیسہ
 دین ہم نام تینماس ایدری . بودیسہ لرنینگ اثری دە ۱۱۸۰ھ دە اوتزار والی سی ایشیشخ نورالدین
 شد نلیک پیر عصیان چقپاردی و محمد خان آنکا بار دم قیماق اوچون اوزایی سی شمع جہان خان فی عسکر
 بیان اوتزار غہ یوللاودی لیکن شمع جہان خان بارغوجہ شہرخ میرزا اندکوز عصیان فی کالاً با یسقتور و ب
 بولغان اوچون شمع جہان خان تالاس طرفیدین یانیب گلدی محمد خان نینگ بولغان لیتی نتیجہ
 سیدہ تالاس اولدک لری فی اوروش سیز شرقی تورکستان غنہ قوشتی ، محمد خان شرقی تورکستان فی

هر برابره ترقی قیلدوردی و آسمی شهرت و قولا جامع لر و مدرسه لر بار قیلدوردی بوجمله دین فارغین شهریه
کی کشیل مدرسه بوگون نه چه محمدخان نینگ آستیده باقی دور ، محمدخان ۱۸۱۸ هجری وفات اتتی

سمع جهان خان نینگ خان بولغانی

محمدخان وفات اتکان دین کین اینی سی سمع جهان خان تحت ده اولتوردی . بو ذات نینگ اعلی
سیاستی اصلاحات و مرکزیت نی قولانمور مک ایدی و سیاست تقاضای چه یورت ده کی شهرزاده لر
ویر لیک باگ والی لر نینگ آسوق نفوذ لرینی یوق اتمک اوچون کوشش قیلور ایدی بو کوشش نیتجه
سیده فوق العاده نفوذ و قوت نه ایگه بولغان بگلر . گکی خداداد خان محدود بیر اختیارات بلع بیر والی
رتبه سی نه کلیف قلدی و محمدخان مرحوم نینگ شهرزاده لر بی هم کلا سمع جهان نینگ امری آستیده بولوب
قالدی لر . بو سیاست اوز و ندین بری آستیداد و نفوذ نه ایگه بولوب کنگان شهرزاده لر و باگ نه
غایت غیر ملکه ایدی اخیراً محمدخان نینگ بزه سی اولیس اولغان (بیر علی اولغان نینگ اولی)
و خداداد خان و تولو شهرزاده و باگ لر سمع جهان خان نینگ ضدی نه بیر لایشب توتلیک بیر نصیان
بیچاره لر و نیتجه ده اولیس اولغان سمع جهان خان شهید اتتی و بو واقعه ۱۸۲۱ هجری ایدی

سمع جهان خان چونگ اولغی نفش جهان خان نی تورپان ولایتی نه والی قیلغان ایدی و پایش ولایتی نی
هم تورپان ولایتی نه قوشوب برگان ایدی . بو کشتی نینگ والی بولغانی و وفاتی نینگ تاریخی معلوم
ایماس دور . بر و فیسور بار تولد نفش جهان خان نی چونگ خان لر قاریده سانابدور کین بوسوز
حقیقت نه تولد کلمه ایدر و حقیقت بو دور که سمع جهان خان شهید بولغان دین کین فقط تورپان و قرا شهر
ولایتی نی نفش جهان خان محکم توتوب نه کور منطقه ده استقلال اعلان اتگان ایدی و اوز آیتده پول قاقور و
و خان عنوانی بیلان یایلیع برگان ایدی بار تولد مذکور پول اثر لر نه قراب بو قاریقی نه گمان نی قیلیمش

شمع جهان خان شهید بولوشیر محمد خان نینگ خان بولغانی

شمع جهان خان شهید بولغاندین کین اونلی شیر محمد خان اولس اولغان بیلان قاتبع محاربه کیرلشیتی
بولوشیر محمد خان اولس اولغان نى قطعى صورتده مغلوب اتیب ۸۲۳ هـ
ده خاپن تختبیده اولموردی

شترقی تورکستانده کی بولوشیر محمد خان
شترقی تورکستانده کی بولوشیر محمد خان اولس اولغان نى قطعى صورتده مغلوب اتیب ۸۲۳ هـ
ده خاپن تختبیده اولموردی

۸۲۳ هـ اولوش بولوشیر محمد خان
۸۲۳ هـ اولوش بولوشیر محمد خان اولس اولغان نى قطعى صورتده مغلوب اتیب ۸۲۳ هـ
ده خاپن تختبیده اولموردی

۸۲۳ هـ اولوش بولوشیر محمد خان
۸۲۳ هـ اولوش بولوشیر محمد خان اولس اولغان نى قطعى صورتده مغلوب اتیب ۸۲۳ هـ
ده خاپن تختبیده اولموردی

۸۲۳ هـ اولوش بولوشیر محمد خان
۸۲۳ هـ اولوش بولوشیر محمد خان اولس اولغان نى قطعى صورتده مغلوب اتیب ۸۲۳ هـ
ده خاپن تختبیده اولموردی

۸۲۳ هـ اولوش بولوشیر محمد خان
۸۲۳ هـ اولوش بولوشیر محمد خان اولس اولغان نى قطعى صورتده مغلوب اتیب ۸۲۳ هـ
ده خاپن تختبیده اولموردی

۸۲۳ هـ اولوش بولوشیر محمد خان
۸۲۳ هـ اولوش بولوشیر محمد خان اولس اولغان نى قطعى صورتده مغلوب اتیب ۸۲۳ هـ
ده خاپن تختبیده اولموردی

مخاربه بولدی واقعہ شود کہ — اولوخ بگ نینگ چونگ تو ماندا نلری دین علی تکریت نینگ انلی
اولوخ بگ دین یوزا ویروب قاپچیشیر محمد خان نینگ نیا ہیغه بیغندی اولوخ بگ میرزا اولوخ بگ
یازدروب ایبارمکتی قلب قلیب بگ ارسلان آتلیغ بیر کشتی سی فی الحقی قلیب ایباردی شیر محمد خان
نذکور طلب فی قبول امتدی دلچی فی حبس قلیدی اولوخ بگ میرزا اینه ماہیغہ بیر دلچی ایباریب
ایلگیر کی دلچی فی وقا چقان تو ماندا ن فی یازدروب ایبارمکتی طلب قلیدی وقبول اتمکان لغت سیرده محارب
اتمکی فی بیلدوردی شیر محمد خان اینه یازدوه جواب بیر امن دیب اکیچی دلچی فی یازدوردی
اولوخ بگ میرزا ابو جواب فی آغان زمان تہسید اچون سمرقند دین سیروریا بونی غنہ وانہ زبان غنہ
نولاسکر سوق اتتی شیر محمد خان ایننگ مغالبدہ اسپنج کول نینگ غربی غنہ اینی سی حضر خوجہ
اوغلان دہیر شاہ جهان و بگ رنگی خدا داد خان و صدر الاسلام و ملک الاسلام نینگ قیادت لری
آقیتدہ آرتدہ آرتدہ دین سکر بوللادی اولوخ بگ میرزا ابو علی جوابغ اچغیلاب اوزی تمام قوتی بیلان
نٹانگ ندغہ یوردوش قلیدی ادا سی شاہ سرح میرزا اولوخ بگ میرزا فی اوردوش قلماق دین تو سوب کتر
یازدوغیا مہ لریبار سہ مو اولوخ بگ بولوروشیدین تو نغما ی یوردوب ۲۷ ربیع الاول ۸۲۸ ھ
دہ نٹانگ ندغہ کدی شیر محمد خان ہم آملاین دین یوردوش قلیب اسپنج کول نینگ جنوب غربی
سیدہ کی ارتباشی قصبہ سی نینگ شمالیدہ کی تیکہ سکر پوریا سی (سیروریا نینگ باشی) بوسیدہ
کیش آتلیغ یا یلانغ فی حربی مرکز قلیب نوشتی دہیر جہان شاہ فی تالاس شہری غنہ و خدا داد خان و حضر خوجہ
اوغلان فی تالاس اسپنج کول آریغہ و صدر الاسلام و ملک الاسلام فی تالاس نینگ شمال شرتی سیدہ
کی اورتا کول بونی غنہ یولاب اولوخ بگ میرزا ایننگ ہجوم یول لری نہ سحکم جہہ لرتا یس اتتی
اولوخ بگ میرزا اٹانگ ندغہ دین حرب لغیبہ سی بیلان یوردی و تالاس حدودی دہ میر جہان شاہ نیتیب
کلیب قاتلیغ اوردوش بولدی و ہر کی طرف بیر نخہ نینگ کشتی ایک ضایعات برگانین کین میر جہان شاہ
جنوب طرفہ سکر ہی فی تارتیب تالاس تا نلری غنہ یرلاشتی ادا اولوخ بگ موندین جہر سپہر
قالب بلکہ میر جہان شاہ فی قاپچیش حضر خوجہ اوغلان و خدا داد خان لغنہ قوشولای دیب خیال قلیب

عسکری نینگ پیر قسیمی فی ایلگری دیلاب اوزی تولاراق قوتی بیلان آتد دین یوردی ایلگری
 یورگان عسکری توفیوسوز حالده خضر خوجه اوغلان نینگ عسکر گاهیی منه باجوم قیلدی قاتیغ اوروش دین
 خضر خوجه اوغلان فی اسیر قیلدی دانی اولوغ بگ در حال سمرقند نه یولادی . موزین کین اولوغ بگ نام
 عسکر لری بیلان بیر لاشیب ایتق سو (حاضرده آسو) یولی بیلان توغرا شترق نه ایلگری لایب اودا خان
 بیلان اوروش قاق اوچون یوردی وچوردی ایسی نینگ غربی قایی سیده آلیش آتلیغ بیر ریده خداداد
 خان نینگ بوقورمه ده توفیان بیر قطعه عسکری توفیوسوز حالده اولوغ بگ نینگ عسکر لری اوق نه
 توتوب مهم ضعیفات نه دوچار قلیب نینه غایب بولدی . اولوغ بگ اویر دین اوتوب قوش بلاق
 نه کلهدی بویر خداداد خان نینگ عسکر گاهیی نه یاقین ایری اولوغ بگ خداداد خان فی آرا نه آماق
 نه موفق بولدی و خداداد خان قاتیغ مدافعه دین کین تسلیم نه مجبور بولوب اسیر توشی اتی هم اولوغ بگ
 سمرقند نه یولادی اولوغ بگ خضر خوجه اوغلان و خداداد خان بیلان محاربه نه توتوشقان کون لره
 صدر لالاسلام و ملک لالاسلام اوزنا کول دین یوروش مال بیلان ایلگری لایب چور دین اوتوب آق قایس
 دریایی بوسیده تقریباً بونگونگی کاستک آلتا آتا آسیده توخدادی لر اولوغ بگ میرزا بولر
 نینگ بصورت بیلان ایلگری نه اوتوب آلتا نری فی ایچ بیلای قالدی بلکه بولر فی باقا جتی یاکه
 اوزنا کول دین یونکالدی دب خیال قلیب اولر نه اهمیت بردی بو اوچون اولوغ بگ میرزا
 شیر محمد خان نینگ عسکر گاهیی فی خیبر لکیه باسماق اوچون توغرا جنوب ایلگری لایکته باشلادی
 اولوغ بگ نینگ تمام حرکت لری دین خبر وار بولوب تورخان صدر لالاسلام و ملک لالاسلام
 چور دریایی نینگ شترقی و ایسیغ کول نینگ بوی بیلان جنوب نه یوروب اولوغ بگ میرزا نینگ آلفیه
 اوتوب شیر محمد خان نینگ عسکر گاهیی نه باریب توشولدی لر . بو نینگ بیلان شیر محمد خان نینگ
 قوتی اوج حصه اشتی . بو ما برانه نالوزه لر تمام بولغان دین کین اولوغ بگ واقف بولوب
 غایت درجه ده دشت دجیرت ده قالدی ، اولوغ بگ شیر محمد خان نینگ عسکر گاهیی نه
 یاقینلا شیب هر طرف نه کشف قول لری اباردی و بو کشف قول لری اوزون یولر نه چیر کرب

یانب کلدی رود دشمن دین بیج اثر کور مدوک دیدی لر لیکن شیر محمد خان اوز حرکتی فی اولوغ
 بگ نینگ کشف قول لیدین مخفی قالمق اوچون قلیغان تشبث لری ده یوزده یوز موفق بولغان ایدی
 چونکه ند کوشق قول لری هنوز سوز لری فی تمام قلیهای تورغان حالده شیر محمد خان نینگ عسکر
 لری بریم دایره شیکلده احاطه تری تباتی بیلان تیب کلدی لر اولوغ بگ فی امان برمای تورش اب
 ایدی لر بوضورت بیلان اولوغ بگ بیر کیمچه کوندوز احاطه ایچیده قلیب عسکر لری نینگ نولای
 ضایع بولدی . اخیراً اولوغ بگ نومیدانه بیر قلیج محاربه سی نتیجه سیده احاطه دین چوقیق غنه
 موفق بولدی و بوحالده امیر جهان شاه نینگ اولوغ بگ نینگ آرقه سی دین فعالیت غه کلیب ایننگ
 خط رجعتی فی کسان خبری کلدی . اولوغ بگ غایت درجه ده ناشیب بیج زرنه قرامان
 قاقچاق دین باشقه چاره تاپمای و حال آرقه غه نایدی و عسکر لری فی اوج غه بولوب اوج بیلان غایت
 احتیاط و ایننگ ایک بیلان تاشکند رط فی غه بوردی . اولده امیر جهان شاه اولوغ بگ نینگ
 عسکر لری نینگ شمال لولیده کی قسمی غه هجوم قلیب بولور فی تماماً قلیج دین اؤکوز دی و بولور
 دین باغوز محمد بار لاس و کس در بگ آلیغ ایکی تومان ندان غینه اولو دین قوتولوب اولوغ بگ نینگ یانیغ
 قاجیب بار الدی . الحاصل اولوغ بگ عسکر لری نینگ قسم کلی سی فی ضایع قلیب دیش بیر مغلوبوق
 فلاکتی بیلان ۱۰ شعبان ۸۲۸ هـ سمرقند غه باردی

اولوغ بگ فی بوحربی اقدامات دین داد ای شاه سرخ میرزا نینگ منع قلیغانی و ناره ضعی بولغانی فی
 یوقاریده ذکر قلیغان ایدوک . ایدی بواقدامات نینگ بوضورنده میان بیر فلاکت بیلان نتیجه
 لانگانیدین شاه سرخ میرزا غضبنا تیب اولوغ بگ که جزا بر مرک اوچون هرات (پایتخت) دین سمرقند
 بوردی لیکن سمرقند غه کلگان دین کین تمام کورگان خاندانی نینگ شفاعتی بیلان غمخواتنی و اولوغ بگ امیر
 قلیب کلگان خضر خوجا و غلان خدا وادخان لرنی تولا احترام قلیب آراد قلیب یانیدوردی خضر خوجا
 او غلان شرتی ترکستان غه یانب کلدی اما خدا وادخان قرغیان و قیتمده بیر حج قلیب آیدین کین
 وطن غه یانمن دیب مکه غه باریب حج ادا سیدین کین ۷۵۰ یا شیده مکه مکرمه

شیر محمد خان وفات بولوب اولس خان نینگ خان بولغانی

شیر محمد خان یوقاری تھی اوروش ده اولوغ بگ میرزا فی مغلوب تکا زین کین دفاتی ندر چه بولغان و اقسا تی
 خصوصیده ایشا گوردک معلومات یوق دور ، شیر محمد خان ۸۲۸ هـ ۱۳۲۵ ده وفات قلیب
 اور فی نه دستخی بولغان اولس اولغان خان بولری . اولس خان نینگ اون ییل لیس سلطنتی دوری نه متعلق
 معلو یایمیر بک آزدور اولس خان کورگان خاندا فی (تیمور بگ نینگ اولادی) بیلان مشابته دستانه
 ایردی و بیر قیزی فی اولوغ بگ میرزا نینگ اولغلی عبدالعزیز میرزا ندر بیرب بیر اولوغ قلیق رابطه سی هم پیدا
 قیلغان ایردی ۸۳۱ هـ ده داخلی بیر نقشاش حقیقی بو نقشاش فی کیم چقاغانی فی بیلیامین
 ابان نقشاش غایت شدت بیلان سکریل دوم قیلدی اخیرا ۸۳۸ هـ ده اولس خان شهید بولدی
 بو ذات نینگ کیم نینگ تولیده شهید بولغانی معلوم ایلاس لیکن بایسرخ رشیدی و بابر تولوزو کی
 نینگ شارت لری نه کورده اوز اولغلی اولس خان نینگ تولیده شهید بولغانی هی آنگلانا دور

اوجونجی اسپن بولغان خان نینگ خان بولغانی

اویس خان شهید بولغان زین کین ایکی اولغلی اسپن بولغان خان و یولس خان تحت تالاشیب اوروش خالی باشلادی لر
 و تولو اوروش لر دین کین دولت آدم لری و خلق نینگ تولو لاری فی اسپن بولغان خان طرفداری بولغانی اوجون یولس
 خان مغلوب بولوب اوز طرفدار لری بولغان نایین تومن گی ابرر ن بگ تالاس تومن گی میرن کور کمن
 باشلیغ تقریبا ۳۰۰ اولوک آدم لر بیلان قاچیب فرغانه غه اولوب اولوغ بگ میرزا نینگ پناهیغه یغنیب
 اینگیلین آگاسی نینگ ضدی ندر یاردم تیلادی اولوغ بگ میرزا یولس خان فی آدم لر دین آیریب یالغوز
 خانون باله بار قه لری بیلان خراقره طرفیغه هیس دادی و آدم لری فی ولایت لر نه تار قاتیب پر اکنده قیلدی
 بو صورت بیلان اسپن بولغان خان دشمن دین قوتولوب اوزی فی حان غلان اتی چاغاتای خاندانی
 دین ضایع تختیده اولور خان اسپن بولغان خان آیتلح لر نینگ اوجونجی سی بودور اسپن بولغان خان

اقتشاش نتیجہ سیدہ ویران بولغان بورت لرنی آباد قیماق دہ تولا فعالیت کورساتی گورگان خاندانی
 حکمدار لری بیلان سختی مناسبت پیدا قیلدی ، عسکری قوتی نی آشوردی ، یوزمانہ لردہ آلتای و
 ایمل زارغالانتو (قوبدو) وزیرغالانتو (اولاستمای) اولک لریدہ قولانرب استقال اصل لکان وایلی
 دینہ سو و بارکول طرف لری غمعرض قیماق غم باشلانغان قالماق آلتیغ ترک قبیلہ لری بیلان اوردوب
 اولر نی مغلوب اتیب خراج بر مرک صورتی بیلان اطاعت قیماق غم مجبور قیلدی دینہ او دستدہ آل کولی
 و توبول ایرتیش دریا لری آسیدہ نیگی دولت تاپیس لکان اوزبک لرنی مغلوب اتیب اولر نینگ
 تورکستان غم هجوم قیماقی دین ایمن بولدی ، اوزبک خانی اولر نجیر خان بیلان مجادلہ قیلیشیب ایضاً
 مغلوب بولوب چیب کلگان تراق خان لری جانی بگ احمد خان و تالغ لری غم ایمن بولغان سیرور بانیگ
 آیغ طرفیدہ بر سیریب اولر نی اوزنیہای غم آلدی ، لیکن ایمن بولغان اوزر طرفدار لری بولغان مغول بگ
 لری و عسکر لری غم کلگرو اختیار ات بردی و بوسبب دین الالی غم بک تولا ظلم لر بولدی ۶

ایمن بولغان خان نینگ فرغانہ نی آلتانی

گورگان خاندانی نینگ چونگ پادشاہی شہزخ میرزا اوقات اتکان دین کین گورگان خاندانی آسیدہ داخل
 مجادلہ باشلانندی و بوفرصت دین ایمن بولغان خان اتقادہ قلیبیلد و غمہ یاقین بعضی علاقہ لرنی اوروش سیرت
 اشغال اتتی ، ۸۵۳ھ اولوغ بگ میرزا بیلان اولعلی عبداللطیف میرزا آسیدہ کی مشہور فاجہ لیک
 مجادلہ حقیقان دین کین ایمن بولغان خان فرغانہ غم لوروش قلیبیلد او کت دین حجب غمہ چہ تمام فرغانہ نی
 اشغال اتتی لیکن اولوغ بگ میرزا نینگ زمانہ سیدہ کی عدل و انصاف تبع ادارہ غمہ عادلانرب قانغان فرغانہ
 الالی سی ایمن بولغان خان نینگ قوماندان لری نینگ ظلم لری نی تحمل قیلیما دی ایماقتشاش چقارماقدہ خصوصاً
 اندجان الالی سی ایمن بولغان خان بیلان اوژون مدت اوروشتی لرد بوسبب دین ایمن بولغان خان اندجان الالی سی
 نینگ تولا سی فی ایمر قلیبیشتر تی تورکستان غم سوردی اگر فرغانہ الالی سی بونشاش لری بیلان
 ۲ ایمن بولغان خان نینگ پوتون غربی تورکستان فی اشغال اکلغہ اولدہ وضعیت بک مساعدی

ایمن بولغان خان نینگ قوماندان لری

ایسن بوغخان فرغانه املی سی نینگ انتشاشی فی بایستورباق نه مشغول بولوب قانغان مدت ده کورگان خاندانی
 دین ابوسعید میرزا باشقەر قیب لری غه غالب بولوب اغلی مجادلہ فی یوق اتیب حکمدار ایسن فی قوی نه آلماق
 غه موفق بولدی و اوزی غه کورگان خاندانی نینگ غننه سی نینگ خدانی ده سلطان غوانی فی آلدی سلطان ابوسعید
 میرزا ۸۵۵ ۸۵۶ ده ایسن بوغخان دین فرغانه فی آجر اتیب آلماق اوچون مجاربه نه کیریشتی اخیراً ۸۵۵ ۸۵۶ ده اسغزہ
 (مرغیان نینگ غرب طرفی ده بیر قصبه) مجاربه سیدہ فرغانه املی سی نینگ ایدی سلطان ابوسعید میرزا ایسن
 بوغخان فی مغلوب اتتی و ۸۵۷ ۸۵۸ ده اندجان نینگ قیسینده بیر مجاربه بولوب نیه ایسن بوغخان مغلوب بولوب
 فرغانه فی بوشتایب چقیب کنتی . الی اصل ایسن بوغخان نینگ فرغانه غه استیلا سی نصرتجا بشیل و ام اتتی
 ۸۶۶ ۸۶۷ ده ایسن بوغخان اغلی دست محمد خان فی تورپان غه الی قلیب آقود کوچا ولایت لری فی ہم دوغلات
 حکمداری محمد میرزا دین آجر اتیب آلیب دست محمد خان غه بردی و محمد میرزا ایسن دست محمد خان نینگ
 امری استیغنه کیرگوزدی . دیک که دست محمد خان تورپان و آلتی شہر دوش بلین ولایت لر لغه عمومی الی بق صفتی

فی آلدی ایسن بوغخان و پولس خان آراسیدہ آلتہ ییل سبق مجادلہ و ایسن

بوغخان سقیلیب پولس خان نینگ خان بولغانی

سلطان ابوسعید میرزا ایسن بوغخان نینگ غربی تورکستان غه هجوم قیماقی دین دایما قورقار ایدی بو خطر
 نینگ دفعی اوچون آن سنجی چارہ شرتی تورکستان ده بیرد اغلی مجادلہ چقیماقی ایدی سلطان ابوسعید میرزا
 بولطرزہ بیرد اغلی مجادلہ چقچار باق اوچون قویس دین کلگان کوشش لرنی قیلدی و حاجی بگ بشلیغ پیرنخ توین
 بگ لری فی تشولن اتیب ایسن بوغخان نینگ ضدی غه عصیان چقچار توردی اما بولکچیک عصیان لر ایسن بوغخان
 نینگ قوتی فی آزلاتالمادی . لیکن سلطان ابوسعید میرزا ۸۶۶ ۸۶۷ ھ اطرافینده بولمقصدی اوچون ایش غنہ
 یراغودک سیراکت تاپتی و اوائت ایسن بوغخان نینگ ایچی سی پولس خان ایدی . بو کوشی گیر میر سیدین
 ایگرمی شرتی تورکستان دین چقچار یلیب ایران ده آوارہ بولوب یورمکده ایدی منہ بول پولس خان
 فی سلطان ابوسعید میرزا ایران دین سمرقند غه کلکوروب . تولا احترام قیلدی و آنکا دیدیکہ - چانغامای

خاندانی دگورگان خاندانی آسیدہ میراثی بیر دشمنیک بار دور و دایما یو ایک خاندان آسیدہ
 قانکر تو کو لمکده دور . ایدمی بیرو دشمنیک نی اوترا دین یوق اتک نی خواہا میسر و اوز لری
 نی چاغاتای دولتی نینگ خانی تو لوماق و اوترا میزده صیہی بیر دوستلوق تاسیس تمکنی آرزو قیلا میز
 و اوز لری نینگ خانیق تختی نی ائاق لری اوچون یاردم قیلاق غنہ سیز حاضر دور میز . یونس خان بو
 سوز نی خوشلوق بیلان قبول قیلدی و قسم لربیلان دوستلوق معادہ سی عتد اتیلدی موندین
 کین سلطان ابو سعید میرزا بیر سچہ نینگ کشتی یک بیر یاردم قوتی نی یونس خان غنہ قوشب اذکند یولی
 بیلان شرقی تورکستان غنہ بولادی . بو کونکرده یونس خان نینگ قایمین آتاسی حاجی بگ باشلیغ
 عاصی تو من بگ لری این بوغا خان دین مغلوب بولوب فرغانہ حدودی ده عسکر لری بیلان یونس خان غنہ
 منتظر تورماقده ایدی لر . یونس خان کنگان زمان اولر تورک غنہ سی غنہ موافق بیر قورولش قیلب
 یونس خان نی آق کیگیر اوتیدہ اولتور غوزب سعیت مرآسی نی جرا قیلیب یونس شرقی تورکستان غنہ
 خان اعلان اتتی لر . بو کوندرین باشلاب یونس خان دایسق بوغا خان آسیدہ محاربہ
 جاری بولوب اتراده قان تو لمکده ایدی ۸۶۸ هـ ده یونس خان مغلوب بولوب سمرقند غنہ قاچیب باردی
 سلطان ابو سعید میرزا اینہ تولاراق یاردم قوتی بیلان یونس خان نی شرقی تورکستان غنہ بولادی
 موندین کین آکا و اداک اوروش اوروشا ۸۷۰ و ۸۷۱ هـ آسیدہ یونس خان قطعی صورت ده
 غالب بولوب نگر ی ناغری نینگ شمالی نی کلا ائخال اتیب دولت مرکزی آلما لوق نی قولینہ آلدی
 این بوغا خان نینگ قاقیتی نیمہ بولغانی خصوصی سیدہ معلوما میسر لوق دور تورپان و کوچا و اوج غلوی
 والی سی دوست محمد خان و دولت حکمداری محمد سعید میرزا لری یونس خان غنہ اطاعت قیلدی لر
 بو نینگ بیلان تمام شرقی تورکستان لری نینگ علی استیغہ کیردی یونس خان او وقتده
 کی کورگان خاندانی حکمدار لری غنہ تقید قیلیب اوزی غنہ سلطان عنوانی نی آلدی ۸۷۲ هـ ده یارکند
 و ختن نی ابا بکر میرزا دولت ائخال قیلیب استقلال اعلان اتتی سلطان یونس خان و سلطان ابو سعید
 میرزا آسیدہ دوستلوق ایلیگرگی معادہ غنہ موافق غایت قوتیک بولدی و کین چہ سلطان

ابوسعبد میرزا ایننگ اوج اوغلی نه سلطان یولسن خان نینگ اوج قیزی نی غایت دبد به لیک تومی مرسم
 بیلان نکاح قیلیندی (بهننگار خانیم نی احمد میرزا انه و قوتلوق نگار خانیم نی عمر شیخ میرزا انه و سلطان نگار
 خانیم نی محمود میرزا انه نکاح قیلیندی) . بونینگ بیلان بویکی حکمدار آسیده کی دوستلوق توغقان
 لیتن رابطه سی بیلان تخی مو قوتلاندی ۸۸۳ هـ ده تورپان اچوج دکو چاغومی الی سی دوست محمد خان و قات
 ایتیب اورنیجه اینی سی پکک سلطان عمومی الی بولدی

سلطان ابوسعبد میرزا و قات آکاندین کین مملکتی پارچه لاندی یعنی چونگ اوغلی احمد میرزا اسمرتند بخارا
 ده و اوترا سخی اوغلی عمر شیخ میرزا فرغانه ده و کیچیک اوغلی محمود میرزا بلخ و تخارستان ده استقلال اعلان
 اتیبی لر . بولر نینگ بیر بیر لری بیلان مناسبت لری سنجشی بولغاندک قاین آتالری سلطان یولسن
 خان نه هم ادری نینگ قسیده کی دوستلوق نی رعایه قلمبادی لر سلطان یولسن خان بوسب دین
 وضعیت نی دایما کوز آستیده تومتاق اوچون کافی درجده قوت بیلان سیبغ کول طرفیده توردی
 و پکک سلطان مهم مقامده بیر قوت بیلان قالماق لر نینگ غارت لری نی مدافعه قیلورایدی کاشغر محمد
 جید میرزا و دولات نینگ داره سبیده ایدری ختن و یارکند ابابکر میرزا و دولات نینگ مستقل اوارق
 سی آستیده ایدری

فرغانه و یارکند قالماق محاربه لری

۸۷۸ هـ ده شرقی تورکستان اولکه لریدین بولغان نارین نه فرغانه حکمداری عمر شیخ میرزا لغرض قیلدی سلطان
 یولسن خان در حال تولا عسکر بیلان نارین نه بوردی . نارین نینگ غربی ده فرغانه حددی ده کی تنگه سکر بوردی
 سی نینگ بوسیده اوروش بولوب عمر شیخ میرزا مغلوب و اسیر لوبدی و سکر لری پراکده بولدی سلطان
 یولسن خان بولکوب اوغلی نه احترام بیلان معامله قیلیب نصیحت لر قیلیب اذ نرا ده لغرض قیلیب شایقن معاهده سی عقده
 اتکاندین کین عمر شیخ میرزا نی فرغانه نه اوز اتیب کمالیق نه یانیب کلدی ، موندین کین سلطان یولسن
 خان و عمر شیخ میرزا ایننگ مناسبت لری کوندین کونکه سنجشی بولدی . بونینگ بیلان سلطان یولسن خان
 غرب حدودی دین خاطر جمع بولوب یورت نینگ باشنه طرف لری نه حربی اقدامات نه باشلادی ،

۸۷۹ هـ ده سلطان یونس خان ۳۰۰۰۰ عسکر سلیمان اوج (آق سوه) غه کدی و کاشغر حکمداری محمد حید میرزا
 د وولات اوج غه باریب خان نی زیارت قیلیب ابا بکر میرزا ایننگ اوستیغه یوردوش قلیماق اوچون خان دین یاروم
 تیلادی و خان نینگ امری سلیمان کاشغر غه یانیب عسکر توپلاماق غه باشلادی . سلطان یونس خان اوج
 دین یوردوب کاشغر غه کلیم محمد حید میرزانی ۲۰۰۰۰ عسکری سلیمان همراه ایلب یاگت طرفیغه یوردوش
 قیلدی ، خان نینگ امری آستیده کی بو عسکر ۵۰۰۰۰ کشتی دین عبارت بولغان مدمش بیروت ایدی
 بو نینگ مقابیده ابا بکر میرزا ایننگ قوتی ۱۲۰۰۰ کشتی ایک کیچیک بیروت ایدی . لیکن حربی
 قیمت یوزی دین ابا بکر میرزا ایننگ عسکر لری قویک ایدی . چونکه سلطان یونس خان نینگ عسکر
 لری نینگ تولاراتی قدی قیضی جنگجو ملوق خاصیتی نی لوق اتکان بولولان و مالان غه عاده تانیب کتکان مغول
 و قیرغز لردین عبارت بولوب حربی قیمتی آزیدی اما ابا بکر میرزا ایننگ عسکر لری اوزون دین بری کشتی ترسیه کورگان
 و منظم تربیات غه تابع بولغان ضمنه یار کند گیت لری دین عبارت بولوب غایت درجه محضه بیروت ایدی
 بولونینگ اوستیغه ابا بکر میرزا یاگت شهری نینگ تقریباً ۱ میل غرسیده کی کوک رباطده قویک
 استحکام لرتیار لغان ایدی ، سلطان یونس خان کوک رباطه کلگان زمان مجاربه باشلانیب قاتیغ
 اوردوش بولوب خان نینگ عسکر لری میان مغلوب بولوب پراکنده بولدی و خان کاشغر غه یانماق غه مجبور بولدی
 و کاشغر ده هم عسکر لری نی توپلایا لهای اوج غه کشتی محمد حید میرزا هم تمام تابع لری نی ایلب کاشغرنی ویران
 قیلیب قاحتی و اوج ده خان نینگ آرقه سیدین یتتی . بونینگ سلیمان کاشغر هم ابا بکر میرزا غه قالدی
 (ابا بکر میرزا ایننگ مفصل اتفاقی تو بسنده دو وولات تاریخچه نسبی فصلی ده کیلادور) موندین کین سلطان
 یونس خان قاتی غه چه ابا بکر میرزا سلیمان مجاربه قیماق غه فرصت ناپالهادی . چونکه او وقت لرده اوز بگ خان
 لری و فراق خان لری کونیدین کونگه قولان یانیب سیروریا و چودر یا ایننگ آیانغ لریده کی ساحه لر غه اوز بگ لرد
 کوکچه نگیز (بالماش کولی) نینگ شمالیده کی اولکه (بولونگی سیمی پلاتینسکی) غه فراق لرد استیلار
 قیلیب شرتی تورکستان نینگ شمال قسیمی غه بیخظر حالیده ایدی لر . بوسب دین سلطان یونس
 خان اوز قوتی نینگ تولاراتی سلیمان شمالده تورماق غه مجبور بولدی -

آلتای و میل و لکه لری غه قالماق لر استیلا و قیلیب ایلی و یتیه سو و لبش بلیق و بار کول حدود لری غه پات
 پات لغرض قیغالی باشلا دی لر بو اوچون خان قوتی نینگ مهم بیرتسی نی تورپان عمومی و الی سی کپک سلطان
 نینگ قیادتی استیده قالماق لر نینگ او تیبغنه بولاب ادرش غه امراتی و ۸۸۵ هـ طرفیده کپک
 سلطان قالماق لر نی مغلوب آلتای تاغ لری نینگ ایچیغنه همید اب چقاردی

سلطان یونس خان تاشکند و شاهزاده شهر لری نی تولیغنه کلنور و تاشکند نی پایتخت قیغالی

سلطان یونس خان و کیوان علی عمر شیخ میرزا ایننگ مناسبت لری بخشی لاشقان وقت دین بقبار ابلر نینگ
 ادرسیده زیارت لر و کلیش باریش تولابولدی عمر شیخ میرزا و اکاسی سلطان احمد میرزا ایسور و یانینگ
 شمایلده کی تاشکند و شاهزاده شهر لری نی تالانور لیری لر (شاهزاده نینگ آلی آتی فناکت دور . سیردی
 نینگ شمال قالی سی غه یاقین دور و خجند شهری نینگ ادر لوریده دور . چونگ بیر شهر لیری لافزده بو شهر
 یوق دور) و هر حالده بولایکی شهر عمر شیخ میرزا ایننگ تولیده لیری ، ۸۸۸ هـ ده سلطان یونس
 خان نینگ عمر شیخ میرزا ایننگ نکاحیده کی قیزی تو تونق نگار خانیم پیر اوغول تولندی عمر شیخ میرزا بولدی
 نینگ آت لوی سرسی اوچون سلطان یونس خان نی فرغانه غه دوت قیلدی خان فرغانه غه باریب تولاد بده بلیک
 لوی لر بیلان بونینگ توغولغان نبره سی غه با نوات قویدی و خواجه عبید الله جزا طهر لیر الدین محمد آن قویدی

(شاهزاده هندوستان فاتحی ظهیر الدین محمد برباد شاه ادرش دور) ، لور اسم دین کین عمر شیخ میرزا
 ندر کوزلغ موضوعی بولوب قالماق تاشکند و شاهزاده شهر لری نی سلطان یونس خان غه صدیه قیلدی ،

سلطان یونس خان بو شهر لر نی تولیغنه الیت تاشکند شهری نی پایتخت قیلیب ایبرده اولنوردی
 ۸۹۰ هـ ده تورپان و لبش بلیق و چالیش و کوچا و اوچ ولایت لری نینگ عمومی و الی سی کپک سلطان وفات
 قیلدی و ایننگ ادریغنه سلطان یونس خان اوزی نینگ ایکینجی اوغلی احمد خان نی عمومی و الی تعیین قیلدی
 احمد خان قالماق لر بیلان تولامار بقیلیب اولر نی قطع صورتده مغلوب ایتب هر تیل ده معین مصت دار ده
 خراج آلاق صورتی بیلان اولر نی اوزی غه تابع قیلدی ، احمد خان قالماق لر نینگ آن میان دشمنی

بولغان اوچون اوزدات نى قالماق لرا لاپچى ديرايدى لى (اوزون ديمك دور . بولنى اوزون كىشى ايدى) احمد خان
 هم بولقب نى بىخىشى كور ديرايدى . بنا و عليه بولقب سليمان شهرت تاپىب احمد لاپچى خان ديملور ايدى .
 كين لردە توركستان ائالىسى تخرىف سليمان آلاچە خان ديرايدى لى

سلطان يولس خان نىنگ مدنيت غەلبى مەم خەتتى

۱) اوزمانە لردە شىرقى و غربى توركستان دەكى دولت لردە قىبىلە لردە سىر بىر لوى سليمان اوروشوب سىر آفغان
 آدم لرنى قول قىلماق دوتانينگ هر طرفى غەلبىب بارىب ساق عادتى بار ايدى سلطان يولس خان بولس نى
 شىرقى توركستانە قطعياً منع قىلىب انسان نى ساق و ساتىب آلماق نى بوق اتتى و غربى توركستان و
 افغانستان و ايران اولكە لرىدە كى كورگان خانەدانى حكمدار لرى غە اوزمانە دەكى طرفىت مرشدى شو اوجە عمىدا
 احراء نىنگ تصديق و تشويق لرى سليمان توتىت قىلىنغان تىلغىغا مە لىبار سىلمان لردىن قول بولوق افغان لرنى
 آزاد قىلماق غە تەكلىف قىلدى . بونىنگ نىجە سىدە مېنگ لرحە قول لرا آزاد بولدى لى

۲) ائىلى جىلغە سى دىتە سوچور يولبويى و مالا سىلا تى و سىغ كولى طرفىدە كى قەبىلدىن فوق لىساده
 آباد بولوزىن زىادە شەهر غە مالك اولكە لرحە چىگىن خان اولادى نىنگ سوق لىش يولى دچا غانامى خانەدانى و تىمور
 بگ اولادى نىنگ دورە لرىدە خارجى و داخلى حىارىدە لرنىنگ مېدانى بولغانى اوچون نە كورا اولكە لردە يران بولوب
 بىج بىر شەهر قالمغان ايدى بولواولكە لرنىنگ ائالىسى تىما كوجىن لىك غا تىمور لىك جىاتى غە عادەتلا تىت كىگان
 لرى اوچون بولواولكە لرنى آباد قىلماق و شەهر لردە قەبىلە كىت لرا تىس قىلماق امكان سىز بىر حال غە كىگان ايدى
 سلطان يولس خان بولواولكە لرنى آباد قىلماق و ائالىسى نى مدنيت غە كىرگوزمەك اوچون تولوكوشش قىلىب
 موفق بولالمادى . اجىزاً - اولابولمىق نىنگ لىغىنى سى نى شەهر جىاتى غە عادەتلا نە دورمەك كىن كىن اولر
 نىنگ اوز قولى سليمان آهستە آهستە بولواولكە لردە كىت لردە قەبىلە لردە شەهر لردە وجود غە كىتورمەك لازم اىكە نىنگى
 غە تولوشوب سلطان يولس خان نە كورا اولكە لرنىنگ ائالىسى دىن بىر نىچە مېنگ ايلوك نى زور بىلان كوجوروب
 تاشكەن شەهرىدە يرلاشتوردى . اگرچه بولردىن لىغىنى سى بولدىن و لىغىنى سى تاشكەن دىن قاچىب كىتە لردە مو

تولاراق لری تا سگنده بیر نخچه میل اولتوروب شهر حاتی غنه عادتلانندی لر و کین کرده بو آدم لر نی اوز
یورت لری نه باندوردی دبلور نینگ قول لری سیلان نولاکت و قصبه لر و آلمانا و توشاق و قرا قول
دک شهر لر وجود نه کلمتور و لدی

سلطان یولیس خان نینگ وفاتی و اوغلی محمود خان نینگ خان بولغانی

سلطان یولیس خان ۵۹۲ هـ ۱۳۶۲ م ده وفات اتتی و ادرنی غنه و لیعهدی بولغان چونک اوغلی محمود خان
تخت ده اولتوردی ، سلطان محمود خان نینگ خانین تختیده اولتورغان زمانه سی ده سیاست
د صرب ایش لری نه ما هر بر پادشاه اوچون سلطنتی نی محکم لاشتورماق دیورتی نی کنگر و توب شر تی و سز بی
تورکستان غنه شال بیر تورک امپراطور لوقی قورماق غنه میس دان کا ملا آچوق اییدی . پوزمکه او وقتده
شرقی تورکستان نینگ کیچیک پیرتسی (نختن و یازکند) ده کی ابا بکر میرزا ایننگ آوغینه مخالف قتی
دین باشقه تمام اهلی کال اطاعت و سکون بیلان باشما قده اییدی و مملکت دین غایت قوتلک عسکر
بیعناق آسان بیر مسئله اییدی سز بی تورکستان کورگان خاندانی غنه منسوب شهزاده لر و ولایت
ولایت ده بلکه شهر شهزاده مستقلن لولوشوب بیر سیری سیلان و ستمن لولیف الملوک شکلی نی الیب انقراض
دوره سی نی باشما قده اییدی لر اما سلطان محمود خان بوندانغ فرصت دین استفاده قیلماق غنه
لیانیتی یوق بیر فوات اییدی - بایر پادشاه بایر تورک و کی ده یازیب دور که - خان داوام
(سلطان محمود خان) جنگی ادم اما یس اییدی عسکر لیکدین کا ملا مجرد اییدی تاریخ رشیدی نینگ مؤلحق
چسدر میرزا یازیب دور که - سلطان محمود خان لیاقت سیز بر شهزاده اییدی و تیار پادشا هلیق
غنه ایگه بولغان و ایننگ قدری نی بلیگان بیر فوات اییدی داوا سی نینگ اتقاد لبق امر ایسی نی
اعتبار دین توشور و باوزی نینگ نیش و تجربه سیز آد اش لری نی اقتدار غنه چقار دی دبلور نینگ خطا
تدبیر و سو بر اداره لری سببی دین تمام اهلی ایش ادم لر سی سلطان محمود خان دین یوز ایدوب هر طرف غنه
کتتی لر سلطان محمود خان نینگ رحمت پیرت لیک بی تدبیر لکی نتیجه سیده و قوعنه کلگان فصیح

حادثه لر تو لادور . بوجمله دین بیری سلطان محمود خان نینگ سلطنتی نینگ نوالی دوزی و خاندانی نینگ دشمن قویله شهید لولماتی نه سبب بولغان حادثه و خطا تدر دور (توگادی)

اوز بک حکمداری ابو بخیر خان نینگ بزه سی محمد شیبانی خان (شاهی بگ شاه بخت هم دیلا دور) او زیور تپده مغلوب بولوب قاچیب سلطان احمد میرزا طرفی دین بخارا و الی سی بولغان عبد العلی ترخان نینگ خدمتی نه کیرگان ایردی و کین چه یا نیغنه بیر مو پنجه اوز بک لر نی میغیب عبد العلی ترخان نه خجایت قلییب و مغلوب بولوب قاچیب سلطان محمود خان نینگ پناهیغنه میغندی و چکنیر خان اولادی دین بولغانی اوچون سلطان محمود خان آنکا احترام قیلدی و صحبتی نه داخل قیلدی . شیبانی خان نور سوز لامک و مسکر لیک سی ساتده خجلی ما سر بر آدم ایردی ، شیبانی خان صحبت انا سیده سلطان محمود خان نه - کورگان خاندانی نینگ غایت درجه و ضعیفلا شتانی نی آنکا تیب دیری که اگر خان منگ یار یلغ بر سه بیر آرد مسکر بر سه کورگان خاندانی نینگ شهر لری دین ممکن بولغانی آنسام بولصورت بیلان کورگان خاندانی نینگ کنگر و مملکت لری خان نینگ سلطنتی نه تابع بولسه - دیدی . سلطان محمود خان بوسوزنی در حال قبول اتی و ۸۹۳ ه طرا میزده شیبانی خان نه بیر مقدار عسکر دپول لوارم بیر تانگ نینگ شمالیده کی اوز تار ، ساوران ، تورکستان شهر لری نی لاق اوچون لولادی بوشهر لر او وقتنده سلطان احمد میرزا نینگ حاکمیتی آستیده بولوب محمد فرید ترخان الی ایردی شیبانی خان محمد فرید ترخان بیلان اور و شوبانی مغلوب قلییب لیت نی آدی . سلطان محمود خان تورکستان نی محمد شیبانی خان نه و ساوران نی ابی سی محمود شیبانی غم برودی ۸۹۵ ه ه فراق خانی براندوق خان تورکستان شهری نه هجوم قلییب شیبانی خان نی مغلوب اتی و سلطان محمود خان عسکر یاریب براندوق خان نی قاچورد و کور شهر نی ینه شیبانی خان غم برودی ، موندین کین شیبانی خان اوزیور تپدین قاچیب کلگان اوز بک لر نی یا نیغنه توپلاب کوندین کونگه قوتی نی آشور ما فده و طرف نه کیچیک کیچیک یوردوش لر قیما فده ایردی . بولصورت بیلان سلطان محمود خان نینگ طرفیدین تورکستان شهری نه حاکم هم عسکر قوماندانی لیت صفتی بیلان اون میل دین زیاده راق مدت دوام قیلدی کین کی واقعه لری توبنده لوز مور دیده کیلا دور

سلطان محمود خان بېنگ کورگان خاندانی بیلان قلیغان محاربہ لری

۸۹۶ھ ده سلطان احمد میرزا سیرور یا دین اوتوب تا شکر نینگ جنوب غربی سیدہ کی بیر علاقہ غنہ تعرض قیلدی
سلطان محمود خان در حال مدافعتہ اچون مذکور علاقہ غنہ باریب چرچین دریا سی نینگ بویئدہ اوروش
بولوب سلطان احمد میرزا مغلوب بولدی و دریش بگ آتلغ بیر قوماندانی باشغ تولاراق مسکری دریا ده
غرق بولوب اولدی . بونینگ بیلان سلطان احمد میرزا ایانینب کنتی
فرغانہ حکمداری عمر شیخ میرزا گاہی گاہی کاسی سلطان احمد میرزا غنہ تابع اولکک درنہ و گاہی قاپین آغاسی سلطان
محمود خان غنہ تابع اولکک درنہ تعرض قیلیب بولایکی سی غنہ تولازین لری تیکوز درایدی . لواچون ۸۹۹ھ
ده سلطان محمود خان سلطان احمد میرزا ابیر لاشیب عمر شیخ میرزا انی اوترا دین کورتاریب فرغانہ اولکک سی
نی سیرور یا فاصلہ بولماق صورتی بیلان ایکولان تقسیم قیلیشماق غنہ قرار بیریشیب شمال دین سلطان محمود خان
غرب دین سلطان احمد میرزا فرغانہ غنہ پوروش قیلدی لر . بولہر ایکی سی فرغانہ حدودی غنہ کیرگان قندہ
عمر شیخ میرزا اوگرہ دین قیلیب فاتاتی و اورنیغہ اون ایکی یاشار اولی باریب میرزا اندجان شہریدہ
فرغانہ حکمداری اعلان قیلیندی . بولکچیک حکمدار ایکی متعرض نینگ سیری غی دیری خالی بولغان مناسبت
بیلان اولر غنہ بولور ایب الحی اریا باریب سواہ لر قبول اتای سلطان احمد میرزا اورہ پیئہ نجسد و مرغیان شہر
لری نی آلیب اندجان طرفیغہ ایلگرایدی سلطان محمود خان کاسان شہری نی آلیب عمر شیخ میرزا ایننگ
پایتختی بولغان آخسی (مننگان) شہری نی محاصره قیلدی اصل صفتت ده مسکر لیک و
فاتح لیق اتعدای بیلان یار اتیلغان باریب میرزا اوزی نینگ کچیک لیک قوتی نینگ آلسی غنہ قرامای
بولایکی چونگ دشمنی نینگ مقابلیدہ غایت جدی بیر شجاعت کور ساتیب ہر ایکی لاسی نی مدافعتہ قلیماق غنہ
قرار بردی و بگ لری و مسکر لری ہم فوق العادہ فادار لیق کورس تسی لر . باریب میرزا اندجان غنہ
یاقین کلگان سلطان احمد میرزا انی اندجان شہری نینگ آلدیدہ کی قرار یا بوییدہ غایت قاتیع مدافعتہ
قیلیب آرقہ سی غنہ یاغما غنہ مجبور اتی و سلطان احمد میرزا ایننگ تولامسکر و آت ویتوہ لری غرق بولدی

لو واقعہ دین کین سلطان احمد میرزا بابر میرزا انہ پر لھی ایاریب صلح قلیب یانیب کنتی
 سلطان محمود خان فی بابر میرزا ایننگ اخیسی ده کی مسکر لری نمودانه مدافعه قلیدی لری اخیسرا قرار دیا واقعہ
 سیدین کین بابر میرزا اخیسی عنہ یارده م قوتی ایاریب سلطان محمود خان کاسان عنہ یاردهی دکاسان ده آنگا
 قاتبع بیرکسل عارض بولدی بولہانہ بیلان شکست عنہ یانیب کنتی

اندجان اوروشیدین یانیب سمرقند عنہ بارور بارور سلطان احمد میرزا اوقات تیب اورنیتہ اولی بایسقر میرزا
 حکمدار بولغان ایدی سلطان محمود خان ۹۰۰ ۵۵۰۰ بایسقر میرزا دین سمرقند بخارا فی آلتاق اورچن
 یوروش قلیدی بایسقر میرزا ہم تمام قوتی فی الیب سمرقندین ناشقاری حیضتی و سمرقند نینگ یاقینبده
 اوروش بولوب سلطان محمود خان نینگ ہر اول (مقدمہ) قوماندانی جیدر کو گلداش باشلیغ بیرر میننگ
 مسکر لری اولتور دگان سیدین سلطان محمود خان نینگ غرضتی سستلا شیب اوروش میدانیدین مسکر لری فی
 انتظام بیلان یاندوروش ہر خنیہ عنہ کلدی و اوکو نکرده بایسقر میرزا عنہ تابع بولغان اورہ تیبہ شہری فی
 وحوالی سی فی اشغال قلیب سابق کا شغز حکمداری محمد حیدر میرزا ایننگ اولی محمد حسین میرزا دو غلات فی اورہ
 تیبہ عنہ والی قلیدی سلطان محمود خان شاہر خنیہ وہ ینہ مسکر تریاتی عنہ باشلادی۔ بابر میرزا ایننگ

سوزی عنہ کورہ سلطان محمود خان فرغانہ عنہ یوروش قیماق غیتیدہ ایدی۔ بابر میرزا بونیت فی
 بیلگان کنتی بولوب خان دادم فی زیارت قیلمن دیب آرنینہ آدم لری بیلان شاہر خنیہ عنہ کلدی و سلطان محمود خان
 بیلان کوروشوب ایکی کون آنگا اتمان بولدی بولوی ایکی کون آسپیدہ بابر میرزا سلطان محمود خان عنہ ناشر قلیغورک
 معالہ نور لری قلیب فی دیشمیک و ضعیفی دین چقاریب ہر یار دچی لیک و ضعیفی عنہ کلنوردی

بوصورت بیلان حاضرہ بابر میرزا فرغانہ حکمداری لعیبده قالدی و سلطان محمود خان شکست عنہ کنتی
 ۹۰۲ ۵۵۰۰ بابر میرزا سمرقند فی آلفاندہ ایننگ بگ لری دین احمد بگ تنبل داوزون حسن قرا قویوق لری
 سمرقند دین قاجیب فرغانہ عنہ کلیب عصیان چقاریب بابر میرزا ایننگ اینی سی جہاگیر میرزا فی حکمدار اعلان
 اتنی لری بابر میرزا ابو عالی الرنہ ادب برماک اورچون سمرقند دین یوروش حجت عنہ کلور کلاس سمرقند
 فی سابق حکمداری اشغال قلیدی بونینگ بیلان بابر میرزا ایکی دشمن آرا سیدہ قالیب بیج طرف عنہ

حرکت قیلاهای نجسده تورب سلطان محمود خان دین احمد بگ تنبل نینگ ضدی ندرم تیلادی سلطان محمود خان
 بش آلته نینگ عسکر بلان نجسده کلیم با بریزد ابلان بیر لایشب خسی شهرنی فی الغا دین کین عاصی لوسلطان
 محمود خان دین صلح تیلادی لوسلطان محمود خان با بریزد ابلان نینگ ضدی سیر لوسلح فی قبول اتیب ادروش دین قلی
 فی سیغدی ، و با بریزد انده - من سیر غم سمرقند و بخارانی الیب سیرای فرغانه نینگ سیر جهانگیر سیر لوسلطان
 ویب تسلی بریب تاشکند نده ماینب کستی ، با بریزد شاه نینگ یازغانبعنه کوره حقیقت ده فرغانه فی سلطان

محمود خان اوزی الماق نیتده ایدی ، لوصورت بلان با بریزد اینده نجسده قالدی
 مذکور سیده رمضان نینگ خردیه با بریزد سمرقند فی الماق اچون یاردم تیلاب سلطان محمود خان نده کستی ایباردی
 سلطان محمود خان اولغی محمد سلطان (سلطانیم لقی بلان مشهور دور) فی بش آلته نینگ عسکر بلان لوسلطان
 نده یولاب شان اوزی سمرقند قوت بلان شوال نینگ خردیه اوره نیتده کلدی و با بریزد انی اوز قوتی بلان
 سمرقند نده یولادی اوزی هم آرقه دین یورمچی ایدی . لوصالده محمد شیبانی خان نینگ خیانی نینگ خبری
 کلیم خان در حال تاشکند نده مایناق و سلطانیم فی هم یولیدین مایند و راق نده مجبور بلدی با بریزد اهرم مجبور انجسده

یاندی -

محمد شیبانی خان نینگ سلطان محمود خان غم خیانت قیلغانی

شیبانی خان خلی قوت نده ایگه یولغان ایدی و سیر یلیدین بری بخارا و سمرقند طایفه اچمه مورچه یوروش لوسلطان
 هم قیلغانی باشلانغان ایدی لیکن سلطان محمود خان نده ایگه کی دک تابع لیت و صداقت کور سا تگده یولغانیغ
 بوساده و مغرور حکمدار شیبانی خان دین هیچ اندیشه قیماس ایدی . لوقای لقی فصل ده کی وجه بلان
 سلطان محمود خان سلطانیم لوسمرقند سفری نده کسیت تاشکند نده حوق قوت قالمغانی فی شیبانی خان انگلاب
 اوزی تاشکند نده و اینی سی محمود شیبانی سیار ام نده یوروش قلدی سلطان محمود خان اوره نیتده دین سمرقند
 یورمک نده تیار لانغان حالده لوجر آنگا یتتی و در حال نریمتی فی تغییر سیر تاشکند نده یوردی و شیبانی خان
 دین ایگه خبری شهرنی نده کیریب آنگا جزا برمک اچون نده سیر ایدی و سلطانیم هم داد ای نینگ امری بلان سمرقند
 نده یاقین یوردین یاندی ^{تولد کورویسی} شیبانی خان بوجبرنی اشتیبب و حال آرقه سیغه یاندی و گهای دین مایناق پسر

عذر نامه بازيب خان نه ابار دى . تا پنج ريشيدى نه كوره بو عذر نامه نينگ مصنوني بو ايدى - خان حضرت لرى نينگ عاصى قول لر بايشى نه عثمان دولت لرى ني مخطوط قبيغا نلرى ني انگلاب ناسك شهري ني خلق نينگ اموال اهل عيالى ني محافظه عتيماق خدمتى ني ادا الامك اوچون يوزب ايديم حضرت لرى نينگ تبر سلطنت ده نزول جلال بو لورغان لرى ني انگلاب نامور لوق يريم بولغان تور كستان نه يانديم - شيبانى خان ايشى محمود شيبانى نه - خان بولدين يا نيب دور و سمن هج بير رينه قهرصن قبيماى در حال يا نيل - ويب بير مكتوب ايزغان ايدى ليكن بو مكتوب نيكوجه ايشى سى سايرام نه قهرصن قبيماى اير نينگ حاكى بولغان احمد باگ ني اولتورگان ايدى . بو حوالده سلطان محمود خان نينگ سايرام نه ابارگان عسكر لرى تيشيب محمود شيبانى ني توتوب خان نينگ حضورى نه اليب كدى شيبانى خان نينگ بو خيانتى ني كوروب ايننگ نيتى ني بديگان سلطان محمود خان آنگا جزا ايرمك ايننگ تهلكه سى ني در حال لوق اتمك نه قرار بوى ليكن خان نينگ اورده اى نينگ اچسپيده شيبانى خان نينگ مخفى دوست لرى بار ايدى بولر نينگ كوشش قليب شيبانى خان نه اباريب بوى

سلطان محمود خان نينگ با بر ميرزا نينگ فايده سى و ضررى نه قبيغان بار دم لرى

۹۰۳ هـ . با بر ميرزا تاشكده نه كليغ فرغانه ني اداق اوچون سلطان محمود خان دين يار دم تيلادى . خان سيد محمد ميرزا اولمات دايوب باگ ني سكر لور كشي ليك بير قوت بيلان قوشوب با بر ميرزاني اوز اتتى با بر ميرزا اولمات قوت بيلان نجب نه كليغ مرغنيان نينگ اير بولر لرى نه هجوم قليب هج ايش قبيلا هاى خير اندكوز ايدم قوتى نه جاره بير ب ايروردى موندن كين با بر ميرزا با لغوز سلطان محمود خان نينگ ايردمى بيلان مقصدى نه يتيلا سلكى نه توشونوب بير طرفين فرغانه اهالى سى ني اوز طرفيه تار تاق اوچون امين آدم لرى ني فرغانه اچيغه تارقاتتى وينه بير طرفين سلطان محمود خان دين يار دم تيلادى احمد باگ تنبل نينگ نظيمدين زيريك كان فرغانه اهالى سى نه و بلكه تنبل نينگ اوز كوم لر يه با بر ميرزا نينگ پروا گند لرى سخي تاثير قليدى و بوجه دين با بر ميرزا تنبل طرفين مرغنيان نه حاكم ليعتده بولغان كشي ني اوز طرفى نه تار تاقى و ۹۰۳ هـ

غذو حاکم نینگ اطاعتی سايه سیده او شتو متوت مرغنیان نی بابر میرزا اشغال اتتی و بوجالده خان طرفین
 بنده علی جیسده که کلداش و حاجی بگ آتلیغ قوماندان تولا عسکر سلیمان بابر میرزا ایننگ یارومی او چون کلیت شتو
 لدی له و در حال انجهان غم یوزب اوش و او کس ندین باشقہ تمام فرغانہ شہر لری نی بابر میرزا آلدی ،
 بو نظر اثناسیده خان طرفین باروم او چون کلگان یوقاری یعنی عسکر لرتولا اوجہ لراغان ایدی له بابر میرزا
 بعضی بگ لری نینگ تشویقی بیلان مذکور اوجہ لرنی اولر نینگ قول لیردین تازیب گلدی و بوسب دین باروم
 عسکر لری تاشکند نہ کنتی له و خان ہم بابر میرزا دین خیل چہ بولدی و بویار دم قوتی یانیب کنگان
 سبب دین بابر میرزا احمد بگ تنبل نی قطع صورتده مخلوب قیلمادی و اوش داؤکت تنبل نینگ قولیدہ
 قایلب بیریل بت او ریش دوم اتتی ، اخیر احمد بگ تنبل سلطان محمود خان نینگ ایشیک گنای بلغان
 آگاسی بگ ننگ نینگ ارطہ سی بلان خان غه اطاعت عرض قیلیب بابر میرزا ایننگ ضدی غه باروم تللادی
 ۹۰۵ ھ ده سلطان محمود خان اولی سلطانیم (محمد سلطان) نی ... عسکر سلیمان تنبل نینگ یارومی او چون
 یوللادی و سلطانیم کلیب گان شہری نی بابر میرزا ایننگ عسکر لری دین آلدی و بابر میرزا مدافعہ نہ چری
 صورت ده اقدامات قیماق غه عزم قیلدی و سلطانیم بونی یلیب گان نی بو تازیب یانیب کنتی

کاشغر مجار بہ سی ابا بکر میرزا ایننگ اوج غه استیلائی

سلطان محمود خان یوقاریدہ ایقیلغان و چہ سلیمان غربی تورکستان ایش لری یعنی لہسنی وقت لردہ جزئی مدخلہ لرتقی
 و باشقہ چاغلردہ اوڈا ایچیدہ عیش و فراغت سلیمان حیات کچور کلدہ ایدی و اینی سی احمد آلاچہ خان
 دایما قالمق لو نینگ اطاعتی نی تاہین قیماق او چون عسکر ی اقدامات غه مشغول ایدی اخیر قالمق لرنی
 کاللا یازیب اولردین خاطر جمع بولدی . ایمدی اوز و ندین بری دولت غه اطاعت اتماقی مستقل پاشا قدہ
 بولغان ابا بکر میرزا او غلات نینگ دستبغہ یوردش قیماق و کاشغر و یاکسند و ختن ولایت لری نی خالین
 مرکز نی غه تابع قیماق نینگ نوبتی کلگان ایدی
 منہ بو مقصد سلیمان ۹۰۵ ھ ده آلاچہ خان
 کاشغر غه یوردش قیلدی و لولا اوروش لوبوب و ترادہ یگی آباد بولغان کاشغر شہری دیران بولدی و

اغیراً الاچره خان مغلوب لبوب تورپان نه یانیب کنتی ابا بکر میرزا آرقه دین اچو نه یوروب اویرنی اشغال اتی
فالغان تفصیلات و دخلات تبارنجه سی فصلی ده کیلا دور

سلطان محمود خان نینگ شیبانی خان ضدی اقداماتی

شیبانی خان نینگ قوتی لهم درجه زباده لاشتی و سلطان محمود خان غه آشکارا دشمن لیك قیماق و هر طرفین
اوزی اوچون یورت لر فتح قیماق غه باشلادی . ۹۰۵ هـ شیبانی خان اوشتو منوت بخارا غه هجوم
قیلیب اویرنی اشغال قیلدی ایننگ وضعیتی نه کوره قوت تا پقان لغتدیره ده تمام تورکستان نینگ باشینه
مدهش بیرلا بولما قیده هیچ شک قالمادی . سلطان محمودن بو نظرنی بسیه مو ایننگ دفعی اوچون جدی و
اسلیغ اقدامات قیلمای بلکه توبنده کی صورتده مغورانده و جرنی اقدامات قیلدی . شیبانی خان سمرقندنی
الماقغه اقدام قیلیشتی وین ایلگری اویرنی اشغال قیلیب آماق نینتی بیلان سلطان محمود خان محمد حسین میرزا
و دخلات و خان میرزا آیتغ قوماندان لر نی بیرنجه میننگ عسکر بیلان سمرقند غه یوللادی و بابر میرزانی هم
بو یوروش غه شریک بولماقغه و سمرقندنی ایلب بولغان دین کین بخارانی هم ایلب و مملکت لر نی آنگار بکگنه
دعوت و وعده قیلدی . بابر میرزا در حال بیرا کی میننگ کشتی لیك قوتی نی ایلب سمرقند غه یوردی .
بو صورت بیلان بو قوت لر سمرقند غه یاقینلا شتقانده سمرقند حکمداری علی میرزا ایشبانی خان دین یاردم تللادی
شیبانی خان در حال بخارا دین یورد ب سمرقند غه کلیب علی میرزانی تو قوب حسن قلیب سیچ بیر مشتقت سیر سمرقند
نی اشغال اتتی . بابر میرزا و محمد حسین میرزا لر بولجا لده سمرقند غه هجوم قیلمای کشت (یشیل شهر)
غه یاریب یرکشتی لر و خان دین یاردم قوتی کلک ایسدی بیلان بشت آلتنه آسی اویرده تور دیلر لیکن بو
ایسده بوش چقتی و اوزوق اوچون قینتالیب محمد حسین میرزا و خان میرزا لر اوز قوت لر نی ایلب یانیب
کنتی لر و بابر میرزا ایننگ عسکر لر ی هم هر طرف غه قاچیب فقط ۲۴ کشتی لیك آرنیبه سیر قوتی قالدی
شیبانی خان بو وضعیت نی کوروب خاطر جمع بولوب سمرقند غه بشت آلتنه یوز چه عسکر قویوب بخارا غه
کنتی بولاننده بابر میرزا سمرقند ایلی سی بیلان محضی صورتده بیر لاشیب مذکور از قوتی بیلان سمرقند

نەبىر كېچە باستۇقنى قىلىپ اھالى نىنگ ياردىمى بىلەن سىرتىدىكى ئاسەن شەھەر ئىچىدە محاصىرە بولغانىكەن بولۇپ قالدى دىسلطان محمود خان دىن ياردەم ئىلادى . خان سىد محمد مىرزا دىن غىلات نىنگ قىياتى ئاستىدە ۵۰۰ كىشى لىك بىر قوت يوللادى دىل قوت بىلەن با بىر مىرزا شەھەردىن حىقىقت شىبىنى خان بىلەن اورۇشتى لىكىن قايتىغ مغلۇب بولۇپ خان نىنگ ياردەم كىرگىزى پرا كىدە بولۇپ چىپ كىتى لىدە با بىر مىرزا اوز قوتى بىلەن شەھەرنە كىرە حىقىقتى صورىدە محاصىرە بولدى واكىكى آقى قىدە رادافىغە غلغاندىن كىن بىر كېچە دە شەھەردىن قاچىپ بىر نەپە نە مېنىگ مىشت بىلەن كەلدى . بولۇقتىدە احمد باگ تىنل تمام فرغانە نى الېب شىبىنى خان بىلەن بىر لاشكان ايدى . با بىر مىرزا تاشكەند نە باردى دىخان انى اوزە تىپە نە والى قىلدى لىكىن سىلانى والى سى محمد حىس مىرزا دىن غىلات اوزە تىپە نى با بىر مىرزا نە بولشا تىب بىر كىشى قوبول تىدى دىلوا وچون با بىر مىرزا اىبە نە تاشكەند نە باردى دىخان غىنە دىن كىن احمد باگ تىنل اوزە تىپە نە باجۇم قىلىپ اوزى نى اشغال قىلدى دى محمد حىس مىرزا نى قوغلاپ چىقاردى . بولصورت بىلەن سلطان محمود خان نە شىبىنى خان وا احمد باگ تىنل دىن بىارت بولغان واكىكى دشمن پىدا بولۇپ بواكىكى دشمن بىرلاشتى لىر

سلطان محمود خان نىنگ جەدى اقداماتى وا سىر بولغانى وا تاشكەند نى شىبىنى خان نىنگ الېب كىتكانى -

شىبىنى خان وا احمد باگ تىنل لىر نىنگ كوزىدىن كوزىكە قولانېپ واكىكى سى نىنگ بىرلاشكانى دىسلطان محمود خان نە بولمى نىنگ اشكارا دىشمنىك قىلماقغە باشلاغانلىرى نى احمد آلاچە خان انگلاب تور پاپىدە اوزا ورتىدە چونگ اوزىلى منصور خان نى قولۇپ ۹۰۸ ھ نىنگ اۆلېدە تاشكەند نە باردى دىن دىكورا كىكى دشمن نى لوق اتىك واچون جەدى اقدامات فكرىدە بولدى لىر - اولافىرغانە نە لوردوش قىلماق توشىل نى لوق اتىك آندىن كىن سىرتىدە نە لوردوش قىلىپ شىبىنى خان نى لوق اتىك تىلور كىستان نى اوزىك خىطرى دىن قوتقوزماق - پىلانى بىلەن ۳۰ مىنگ كىشى لىك بىر قوت بىلەن سلطان محمود خان آلاچە خان وا بار بىر مىرزا فرغانە نە لوردىلە توشىل نىنگ قوتى نى بىر رىدە مغلۇب قىلىپ اندىجان دىن باشقىغە تمام شەھەر لىر نى

الیبت تنبل ابتاعی فی اندجان ده محاصره قیلدی لر
 خان لرفرغانه نغریوروش قلیغان زمان تنبل
 شیبانی خان نغرض اطاعت قلیب انینگین یاردم تیلگان ایدی ، خان لرانذجانی محاصره قلیب
 شهرنی آلامیزدیپ توغان حالده شیبانی خان نینگ اوره تپه نغ کلگان خبری کلدی ، خان لروزل
 اندجان محاصره سی دین قول غیب شیبانی خان بلان اوروشاق اوچون مرغینان نغریوردی لر و اویردین
 نجند نغ باردی لر و اوروشقه تیار لیم قیما قدی ایدی لر بیرکونی اوشتومتوت غرب دین شیبانی خان
 و شرق دین تنبل نینگ نجزند یوروش قلیغان و یاقینلاشقان خبری کلدی . خان لربویاکی دشمن
 آرد ایسده قامایب قالماق تهلکه سپیدین قوتولماق اوچون دجال نجسندی بو شایب سیردریادین اوتوب
 شاهرنیه و خسی فی حربی مرکزنی قیماق نیی بیلان شاهرنیه نغ کلدی لر و سکر نینگ بیر قسمی بیلان بار
 میرزانی انجسی نغ یولادی لر لیکن سکر لیک ایش لری حرب نوزده لریده خان لردین جین ما هر بولغان
 شیبانی خان و تنبل لر شاهرنیه و خسی نغ مددش بیر کچه بقونی قیلدی لر و غافل حالده شهر نینگ تاشیده
 بیر باغ ده اوخلاماقده بولغان سلطان محمود خان و آلاچرخان لرنی و اونول لری فی شیبانی خان اسیر قیلدی
 و تنبل خسی نغ مددش بیر کچه بقونی ده با بر میرزا اسودان مدافعه قلیب بیر کچه کوندوز اوروشسه موخان لر
 نینگ اسیر بولغان خبری کلگاچ ایننگ سکر لری پراکنده بولوب با بر میرزا شهر دین قاچیب قوتولدی
 شیبانی خان سلطان محمود خان فی و آلاچرخان و اونول لری فی اسیر قلیغان دین کین خان لرنینگ سکر لری غایت
 پراکنده حالده اطراف نغ نوزد کنتی لر شیبانی خان توختا ماسیدن خان لرنی همراه الیبت تاشکنده
 یوروش قیلدی سلطان محمود خان نینگ تاشکنده نایب قلیغان اوغلی سلطان نیم (محمد سلطان) بومدش
 خبرنی آنکلاخان زمان تمام خلیق خاندانی و خزانه لرنی الیشترقی تورکستان نغ قاچیب اسینج کول اطرافی
 ده توختادی با بر میرزا انجسی دین قاچغان دین کین پراکنده بولغان سکر لر دین ایکی اوچ نوزمقداری
 فی یانیه توپلاب فرغانه نینگ جنوبیده کی اغره تاغلری ده بیر میل مدت شفقت بیلان عمر کچوروب اجیرا
 قرا تکیمن یولی بیلان کابل نغ کنتی -

خان نینگ اسیر یقین تۇلغانى و آلاچە خان نینگ وفاتى و شىرقى تۇركستان دە انقلاب

شىببىنى خان ئاشىق دۇرغاننى اشغال قىلىپ بولغاندىن كىن سلطان محمود خان آلاچە خان لغە - مەن سىز
 لارنى اسير كىلىم لىكىن سىز لار نىنگ ياردەم لىرىنگە نىتىجە سىدە كىنگرە بىر مەملىكەت نە اىگە بولغانىم بۇرگان تۇزۇنگەر
 نى رەھبەر قىلىپ سىز لارنى اولتۇرمايۇم اىمىدى خۇايلانغان يىغە كىتىنگەر - چىب آزا قىلدى . خان لار اسير
 يىقىدىن تۇلۇپ شىرقى تۇركستان غە قىلىپ سىمىخ كۆل بولسىدە يىلاشقى لىرىكىن شىرقى تۇركستان نىنگ شامىلە
 تۇرماق لىرىنى اوز لىرى غە خىر سىلگە نىرى اوچون آلتى شەھەر غە اۆتكە غە قىرار بىرىپ اوچ (آقسو)
 اۋلىسى نى ابا بىر مىرزا غە قىسسان قىلدى و بۇلار نىنگ ياردەمى بىلان خان لار اوچ غە قىلىپ اۆزىنى پاتىخت
 قىلىپ اولتۇردى لار . اوچ شەھىرى غە كىلگەندىن كىن آلاچە خان كىن لولۇپ ۹۰۹ ھ نىنگ
 آخىر دە وفات اتتى . آلاچە خان اوز چا كىرى نىنگ تولىدە اسير لولۇپ دولت پاتىختى نى بۇق اتىپ
 بولسا ئىكەن بىچىدە كورگان خوار و زارلىق و فلاكت لار دىن مەنئە لىك سېمى دىن كىن بولغانى نى بىلان بىلا مىرزا
 آلاچە خان نىنگ فاتىمىدىن كىن سلطان محمود خان آلاچە خان نىنگ غۇمى ولى قىتى نى اىزىنگ چىنگ
 اوغلى منصور خان نە بۇردى ، و خان اوزىنى تمام كىر لىرى نى و خانلىق خاندانى و دولت اۆم لىرى نى اىلىپ
 اىمىخ كۆل اطرافى و اىلى و نىنە سواد كىر بىدە كى قىبىلە لىرى شىببىنى خان نىنگ نىغۇزى غە كىرىپ قالمادىن
 ساغلاماق اوچون شىمال غە كىتتى . و ابا بىر مىرزا دىر حال يۇرۇش قىلىپ اوچ ولايتى نى اشغال اتتى
 سلطان محمود خان شىمال غە بارىپ تىنە سواد كىكەسى غە آلاچە خان نىنگ كىچىك اوغلى خىلى سلطان
 نى ولى قىلدى و خان اوزى اولقى دىك عىش وراحت غە تۇتۇپ بىلا غەدىن بىلا غەتە كۆچۈپ يۇرۇپ آو
 لاماق و اۋپون اوينا قاتغە تۇردى و پورت نىنگ اداره ايشى لىرى نى باينىدە كى لياقت سىز و زىل خاص
 لىرى غە تاشلاپ تۇردى . بۇ اۆدوم لار نىنگ سواد كىر اداره لىرى سېمى دىن منصور خان سلطان محمود خان
 دىن يۇز اۋرۇپ سىغىلال بىلان اتتى بۇلار نىنگ بىلان شىرقى تۇركستان نىنگ آباد دىر حال لىنغ قىسمى بولغان

آنگه شهر قزوین بنامین اوله که بی خان نینگ حکیمتی دین چقیب کستی و مایغوز نگر می تاغری نینگ شامیده کی حاصل
 سیر و نفوس سیر با یانغ منطقه لر عینه خان نینگ قولیده قالدی ۹۱۳۰ هـ ده تیه سوالی سی
 مجلس سلطان آکاسی سید خان لر تیه سوده استقلال اعلان اتی لر و هر یوده قبیله بگ لری و تومن بگ
 لری باش سیر لوق و عیسان چغیا رغالی باشلادی لر . سلطان محمود خان بوعیسان لر نی با یسغوز ماق او چون
 سیر یل مت کوشش قلیب اخیراً سید خان دین پنجه دفعه مخلوب بولدی سلطان محمود خان اوزی عیش
 پرست و غیر سیر بولغان نینگ او تیغنه باینده هم ایش نه پراغود ک آدم لری یوق حسابده بولوب بولغان

ایدی

سلطان محمود خان و اوغول لری نینگ شهید بولغانی

سلطان محمود خان اگر ادره چی و جدی حرکت نه قابلیتی بار سیر ذات بولسه ایدی بودا علی عیسان لر نی
 با یسغوز ماق و دولت نی خطر دین توغوز ماق ممکن ایدی لیکن خان بوعیسان لر سببی دین کوز دین کونگه زیاده
 لاشما قده بولغان عیش بوز و قوتی و راحت سیر لوق نه صبر قیلامی لورت دین چقیب کتمک نیجالی نه توشوب
 قالدی و سیر طرفین باینده کی ردیل خود لری بولوب کاس مجادله و عیش بوز و قوتی دین توغوز ماق او چون
 خان نی شیبانی خان نینگ پناهی نه یغینماق و ایننگ اخرا می سایه سیده فراغت بیلان حیات کچور مک غم تشوین
 قیلمالی توردی لر ۹۱۳۰ هـ سلطان محمود خان شیبانی خان نینگ آلدیفه کتمک شرقی تورکستان نی
 اوز عالی نه ناشلاب قیماق نه قرار بوردی اما خان نینگ چونگ اوغلی سلطانیم دادا سی بوقزار دین باندور ماق
 او چون تولا کوشش قیلدی و شیبانی خان نینگ ظالم و خونریز یقیقیدین تور قوتی لیکن سلطان محمود خان
 اوغلی نینگ نصیحتی نی قبول قیلامی لوق اوغلی محمد حسین میرزا و و غلات باشلیغ خود لری بیلان فرغانه طرفی
 غم یوردی و سیر یلخی صورتیده بولوب فرغانه غم کیریب محمد غم بار دی شیبانی خان بونی ایشیکان
 زمان سلطان محمود خان نی و اوغول لری نی توغقان یرده اولتور مک او چون آدم لر بولمادی بوا آدم لر خان
 نی و لوق اوغلی نی محمد ده تولوب سیر دریا بویغیه الیب چقیب شهید اتی لر

سلطان محمود خان شهبیدر بلغان دین کین کی واقعہ

سلطان محمود خان شرقی ترکستان دین حقیب کتکان دین کین اور سیدہ قانان اوغلی سلطان نیم سعید خان و خلیل سلطان لر بلغان بیر سچہ کون اور وشتی و خیرا مغلوب بولوب بری نی ترک انگلغہ جمہور بولدی و داد اسی بزرگ شهبیدر بلغان دین خبری یوق ایدی بلکہ شیبانی خان سلطان محمود خان غدا احترام قلیقان شایعہ لر سپیدا بولماقده ایدی . بنا علیہ سلطان نیم پورت تی تا شلاب شکند غدا لوردی و بار و بار باس اتی ہم شیبانی خان شهبیدر قبیلدی خان نینگ اوغول لر ی نینگ موندانخ خوار و زار شهبیدر بولماقی نینگ اساس سببی سعید خان و خلیل سلطان لر نینگ عیسائی و خان فی فضلیق آستینغہ آغان لر ی ایدی . منصور خان تور با پزده بولماقده نی انگلاب غایت درجہ و دہماتر بولوب مرحوم خان نینگ قصاصی نی اوز اینی لر ی سعید خان و خلیل سلطان لر دین آلماق اچون بسن ملین بولی بلغان تہ سونغہ لور ووش قبیلدی و اولر نی قاتلج محاربہ لر دین کین تہ سو دین سورب غرب طرفیغہ توغلاب آما آتا غہ چہ باریب ایدرہ مد شس محاربہ بولوب سعید خان و خلیل سلطان لر نی قطعی صورتہ مغلوب اتی . بولر نینگ اسکر لر ی پر اکندہ بولوب سعید خان لر غینہ آدم لر ی بلغان جنون قاچیب نایرین اولکہ لر ی غہ باریب ایدرہ کی جا کمال لر نینگ اچسیدہ با شوئدی (باقی احوالی توبندہ سلطان سعید خان و ایننگ سلطنتی عنوانیغ فصلہ کیلا دور) ، خلیل سلطان غرب غہ قاچیب تالاس تا شکندہ آرسیدہ شیبانی خان نینگ آدم لر ی نینگ قولیغہ اسپر توشتی و شیبانی خان اتی سپروریا غہ تیرگیگ تا شلاب سونغہ پیشیب اولتوردی منصور خان یا نب تور بان غہ کنتی بولنینگ بلغان ایسغ کول اطرافنی و تہ سو اولکہ لر ی حکمدار سیر قالیب قبیلہ لر لہ آسیدہ باس سیر ملین و تیغ سیر ملین حکم سورگالی باشلادی بولرحال ہسیر طرفیدہ کی خراق خان لر ی دین قیرغیز لر قاچیب کلیب نہ کور اولکہ لر دہ کی قبیلہ لر نی مغلوب اتیب بول اولکہ لر دہ یر لاشکالی باشلادی و خصوصاً ایسغ کول اطرافنیہ تولاراق بر لاشیب اول اولکہ لر دہ کی خلق تہ غایت تولاربان لر بولدی

شرقی تورکستان ده چاغاتای مغول دولتی نینگ یقینغانی

سلطان محمود خان غەچە اوئان چاغاتای خاندانى حکمدار لىرى نینگ ۳۰۰ يىل دوام قىلغان دولتى نى مغول دولتى دىيلا دور چونکه بو حکمدار لر چاغاتای خاندانى دىن بولغان غە علاوہ اولر نینگ اداره تشكىلاتى و رسمى مراسم لىرى کا ملا مغول غەنىسى غە مطبق ايدى و دولت آدم لىرى و عسکر لىرى نینگ اکثرىتى نى مغول لر تشكىل قىلور ايدى بو حکمدار لر دىن مسلمان بولغان لىرى نینگ دوره لر بده هم بوقار لىقى و ضيقت سلطان محمود خان نینگ شهادتى غەچە دوام اتتى و فقط دىنى و بعضى اجتماعى ايش لر تغيير تاپتى اما سلطان محمود خان نینگ شهادتى دىن سکرىپل کىن سلطان سعید خان نینگ تورخان دولتى ده مایغوز حکمدار لر چاغاتای خاندانى دىن بولوب دولت آدم لىرى و عسکر خالص شرقى تورکستان اىلىسى دىن ايدى و اداره تشكىلاتى و رسمى مراسم و عمومى حیات و معارف باشقە اجتماعى ايش لر کا لا شرقى تورکستان نینگ دىنى اىلىسى نینگ روحانى و اسلام تېزىسى غە مطبق بولوب بىلگىرى کى چاغاتای دولتى دور بده کى دىن باشقە تشكىل ده و مغول غەنىسى غە قطبى مخالف ايدى

منه بو مناسبت بىلان سلطان محمود خان نینگ شهيد بولغانى بىلان چاغاتای مغول دولتى يقینغان ايدى و بىک لازم کىلا دور و سلطان سعید خان دىن باشلانيب آفاق خوجە نینگ لىقى و قالماق ايتىلاسى غەچە دوام قىلغان دولت نى شرقى تورکستان نینگ مىلى و باير لىک دولتى و بىک مناسب دور بنا و عليه چاغاتای دولتى دور بده کى شرقى تورکستان نینگ علمى و اجتماعى و سياسى احوالى غە متعلق معلومات و مطالعه لر نى بولورده و ذکر قىلىپ اوتا مىز

چىنگىز خان دورى دىن باشلاب چاغاتای دولتى دوره سىده

شرقى تورکستان نینگ علمى و اجتماعى احوالى و اداره تشكىلاتى

چىنگىز خان ايتىلاسى اولقى کور و نوشده شرقى تورکستان نى کوچلک نینگ نظم و تخرىباتى دىن توتقوزغانى چىشتى بىلان بولويت نى مەش بىر نظر و نهىکه دىن نجات برگان صورتى بىلان کور و نادور اما حقيقت

کوزی بیلان قزاقسه دوام سیز بیر بحران دین قوتلوب فرمن (دو امینغ) بیر علت نه مبتلا بولغا نلیقتی
 آشکارا کورونادور . چونکه کچلوک مدیش بیر ظالم و بیجا دورغان و باقا دورغان بیر وحشی بولسه
 مو ایننگ آرقه سیده حقیق قوتی بولغان اوچون ملت نینگ بیر حسدی حرکتی انی کا لایوق اینا دورغان
 وضعیت ده اییدی . اما چنگیزخان استیلاسی دین تا چاغانای دولتی یقیلغونچه دوام قیغان کامل
 ۳۰۰ میل الحسپده شرقی تورکستان اهلای سی متهاومت قیلاما غودک درجه دو قاهره سیر قوت نینگ حاکمیتی
 آستیده یا شا ماقده اییدی لوبوقا هر قوت نینگ آستیده شرقی تورکستان اهلای سی نینگ کورگان محنت
 لری و دولت نینگ مدنییتی عنده بولغان زیان لر نینگ آلدیده چاغانای دولتی طرفین بولمیت نه حاصل
 بولغان آسایش زخایده لوبوقا نینگ حکمی ده دور . چونکه نگرتهی نعلری نینگ شالیده کی ایسیغ کول
 اطرافی ، تالاس ، ایلی ، یتسه سو ، ایسل ، آلتای ، اوکله لری دایما سوق الحیش لوبی بولغان نینگ وسیعنه
 چاغانای خاندانی نینگ غلی مجاوله لری نینگ قانیغ بیر سیدانی اییدی و تیمور بگ اولادی نینگ دوریده
 بیر تعرضن جهه سی اییدی . لوبو باعث دین بو اوکله لرده کی یوز دین آردو قراق شهر لر دین بیر شهر ساق
 قالمای تماما کوجی منول باشقه قسبده لر نینگ یا ایاعلری و یا که قوملوق چول رحالی نه کلیب مدنییتی کا لایوق
 انقی ، منول دولتی دوریده آن میان فلاکت لر نه اوچرغان منطقه بو اوکله لردور ، جنوب اوکله لری یعنی آلتی
 شهر و نوربان ریش بلین اوکله لری بیر تیخیلیق نقطه سی بولوب شهر لری بک دیران بولمادی و اهلای سی قتل
 عام نه اوچرادی لیکن غیر ایلیات و آلوان لر بولورت لر نینگ باسقی عنده کلیب ایز غیکده اییدی و لوبو باعث
 دین قزاقان لر و قزاقینای لر دوریده کی مدینت نکشت لری و اقتصادی سعادت لری و زفاه و آسایش
 لری یوق بولوب کتکان اییدی . لوبو حال منول حکمدار لری نینگ مدینت نه دیشمنسکی اداره سیز نلیقتی
 دین اییاس اییدی چونکه منول حکمدار لری نینگ نایلیغ (قانون) لری اداره تشکیلاتی مدینت اصولی نه
 موافق و خلق نینگ فاه و آسایشی نی کوز آلدیده توتقان حکیمانہ بیر ضبط و ربط دین عبارت اییدی و تیخی
 یقن کوز لریده بولر نینگ مدینت و خلق منفعتی اوچون قیغان خدمت لری خیلی خجشی دور .
 اما شرقی تورکستان نینگ کورگان او مصیبت لری نینگ بسبی منول حکمدار خاندان لری نینگ آستیده

کی دولتی اختلاف دین توغولغان دینی مجاولر لری ایدی چینگیزخان نینگ سانغ (قانون) لری مؤل تاریخ
 لوده مذکور دور مننه بودوره ده شرقی تورکستان نینگ جنوب قسیمی ده کی خلق نینگ علمی اجتماعی احوالی
 فی وچاغاتای دولتی نینگ اداره تشکیلاتی فی بیان قیلامیز

علمی و ادبی احوال

چینگیزخان و اولادری نینگ سیماستی مغلوب ملت لری علمی دینی و ادبی و اجتماعی ایش لریده آزاد قویماق ایدی
 لیکن بو ایش لرنینگ ترقی سی مننه هم یاردم لری یوق ایدی . بو اوچون کو چلوک دوریده شرقی تورکستان نینگ
 ویران بولغان علمی ادبی ایش لری مؤل دولتی دوریده خالص ملت طرفیدین احیاء قیلینغان ایدی . حکومت
 طرفی دین توجه بولسه بو ایش لرنینگ مغلوب پول سیز و قهتانات سیز بیر ملت طرفی دین بولغان کوشش لری
 بیلان ایلگه رایلیکی نینگ بک آهسته صوزنوره بولماقی طبیعی دور . هر حالده شرقی تورکستان انالی سسی
 قدیم دین علم و مدنیت حیاتی مننه عادتلا نکلان بیر قوم بولغانی اوچون آنا بابا لری نینگ علمی ادبی اثر لری فی و
 مؤسس لری نینگ بقییه سسی فی محافظه قیماق مننه ممکن بولغان کوشش لری فی قیماقده ایدی لرو مدرسه لری
 و مکتب لری دین موجود لری ده تعلیم تدریس ایش لری جاری ایدی . کین چه بعضی همت ایک عالم لرو ملت پرود
 بای لری طرفیدین نیگی مدرسه و مکتب و کتبخانه لره هم تاسیس قیلیندی . توغول قشیمورخان مسلمان
 لولوب دولت ادم لری تنما ، اسلام مننه داخل بولغان دین کین شرقی تورکستان نینگ علمی حیاتی مننه بیر قوت
 قوشولدی و حکمدارخان لری دیر لیک کیچیک حکمدار لری لولا مدرسه لرنی با قیلدور و پولون پولون کنت لرنی مذکور
 مدرسه لرنه وقف قیلدی و دنیا نینگ هر طرفیدین چونگ عالم لرنی کلتور و تدریس وظیفه لری مننه تعیین قیلدی
 لرو آرزمانده شرقی تورکستانده کتبه عالم لرنی تشییب دنیا نینگ باشقه بر لر لیه استاد لرنی تارادی
 مشهور ملا عبدالرحمن جانی و علی شیرباگ لوی لرو وقتده کاشغور مدرسه لری دین چقیغان مولانا سعدالدین
 کاشغوری نینگ شاگرد لری ایکن نینگ لری اولر نینگ اوز تالیف لری دین آنکلانادور ، کاشغور خلق کوچا
 شهر لری اوچانده کی بهم علم مرکز لری دین سانالور ایدی تیمورباگ نینگ اولادوی نینگ دوره لریده

لیق مدتی آرد و ام قلیغانی اوچون بولایککرایماک لر تعریف غم لایق بیر نقطه غم میا میای تورب قانور یا آرقه سیغه
 یاینب کیتارایدی - تیخی لیق اوزون دوام قیلاغان جنوب (آلتی تهنز تورپان) اولکک لریده قول
 صنعت لری تولانکشاف حاصل قلیغان ایدی چونکله شمال اولکک لریده تولاراق حکومت عسکر لری داویرده
 برلاشکان مغول قیرغیز و باشقه کوچمچی قبیلله لر صنعت سینر بر خلق بولغان لری اوچون جنوبده کی خلق
 نینگ هر خیل مصنوعاتی غم غایت یخیشی ضریر ایدی لر دلولوز دین هنر مند لر که غم دین کونگه تولابولوب
 هر قسم ایک دلولوز دین کیم یک ذیلچی تولوب هر خیل اوی اسباب لری ذرینت اسباب لری
 حرب یراغلری و کاغذ و باشقه زر لر نی یاراب تجار واسطه سی بلان شمالده کی لر غم ساتار ایدی لر
 تجارت ایش لری بولسه خارجی تجارت نقطه د اخلده د قوشنه مملکت لرده تیخی لیق بولغان زمان لرده
 چین غربی تورکستان غم تجار فاعله لری باریب کلیم تجارت قبولو ایدی لر لیکن بوش شرط ایچیده بولغان
 تیخی لیق از بولغانی اوچون خارجی تجارت لر بعضی وقت ده بار و بعضی وقت ده یوق ایدی ابلولغان
 وقت ده آسیا نینگ شرقی و غربی آراسیده تجارت واسطه سی بولغان شرقی تورکستان تجار لری نینگ
 آفغان فایده لری غایت تولای ایدی اودوره ده هندوستان و شرقی تورکستان آراسیده تجارت
 اکلانیز ایدی چکوبولایکی پورت آراسیده واقع بولغان غربی قیبت و پامیرده هیچ بیر حکومت یوق خلق
 تمام بولایچی و وحشی بیر حالده ایدی امداخلی تجارت پورت نینگ شمال جنوبی آراسیده دایماجاری
 ذیلی یخیشی ایدی لیکن شمال اولکک لریده پات پات واقع بولادورغان د اخلی مجادله لر بسی دین بود اخلی تجارت
 هم مهم ضرر لر غم اوچور ایدی

اداره تشکیلاتی

چغانغای حکمدار لری نینگ اداره تشکیلاتی قول استیده کی خلق نی تورت صنف غم آریب هر صنف بیر
 باشقه ولیفه غم مملکت بلماق دین عبارت ایدی ،

۱) تومن - پایات بیرادورغان عوام رعبه دین تقریباً ۱۰۰۰۰ نفوس دین عبارت بولغان جمعیت
 دیمک دور ، بیر اولککده اولتور و غلور بوجمیت هر آدم باشیغه بیر مقدار آلوان نی هر سیلده خان

بزرگ خزانة بی غنہ بر ملک محکف ایدری ہر تو من نینگ او تنیدہ خان طرفین تعین قبلیغیان بر تو من
 گی بولور ایدری و تو من گی بو آوان نی یغیب خان نینگ خزانہ بیغہ تجول قیلور ایدری
 (۲) قومین (شرقی تورکستان لہجہ سیدہ توئون) عسکر لیک فتریدہ آئی بار کشتی لردیک دور
 بولور آدم باشی آوانی دین محاف ایدری لردہ وقت حکومت خواہلا سہ بولور نی مجبوراً عسکر لیک تہجیر
 یرانغ آسینغہ لور ایدری بولور تولاراق مغول لردین و یادولت آدم لری نینگ قبیلہ لردین بولور ایدری لرد
 بولور نی عسکر لیک تہجیر ماق و یا خصت بر ملک وظیفہ سی جنوب دہ تو من گی و شمال دہ قبیلہ گی نینگ
 ذمہ سیدہ ایدری -

(۳) او میاق (شرقی تورکستان لہجہ سیدہ آیماق) - آدم باشی آوانیدین و تو شولوق دین مغان
 بولوب ہر سیلی حکومت غہ ہر مقداہ شلیق و یا کیم لیک مونگا او خاشش ہر قسم آوان نی بر کشتی لرد
 آغان امتیاز لینغ ہر قبیلہ و یا بر کنت و یا ہر کج آدم لری نی آیماق و یا او میاق و سیلور ایدری
 بولور تولاراق صیل نہادہ لردہ یادولت آلدیدہ آبر و لوغ کشتی لردہ لور نینگ تابع لری ایدری لرد مذکور
 آوان نی آیماق باشلیغی اوز تابع لردین یغیب خان و یا بر لیک حکمدار خزانہ لرغہ تافتور و ایدری
 (۴) شرعی منصب دار لردہ واقف متولی لری و مدرس لردہ خطیب لردین بھارات ایدری -

بولور نینگ تولاراقی دولت آدم لری نینگ توغنا لری و یادولت لری و یورت نینگ صیل نہادہ لری
 دین تعین قبلیغیان لیاقت و استحقاقی آذ کشتی لرد ایدری لرد و با شتہ لردین فوق اعادہ ہر فضیلت نہ شہرتی
 تاپقان کشتی لرد نینگ ہم بو وظیفہ لرغہ تیمک لری ممکن ایدری . بویان قبلیغیان شکل توپ توغرا
 چاناتای حکمدار لری نینگ ادارہ سیدہ کی منطقہ لرغہ مخصوص ایدری . امارد اعلی استقلال غہ
 مالک بولغان بر لیک حکمدار لرد نینگ ادارہ لریدہ کی منطقہ لردہ یا لغوز تو من صنفی نینگ آوان لری
 خان نینگ خزانہ بیغہ بر لیک حکمدار واسطہ سی سلان ہر ییب باشقہ اوج صنف بر لیک حکمدار نینگ
 اختیاریدہ ایدری . بو صنف لرد نینگ تشکیلاتی ہر داخلی مستقل اولکدہ باشقہ شکل دہ ایدری

ذوالکعبہ

آئنی شہزادہ کی داخلی مستقل دوغلات حکمدار لری نینگ ناخچہ سی

(شرقی تورکستان نہ چنگیزخان استیلائی) فصلی دہ ایتیلغان درجہ سلیمان دوغلات خاندانی نینگ
 بیرنجی حکمداری مانگلای بوبادوغلات دور . لوکشی اولوغوری دی وچنگیزخان نینگ یاقین آدم لری بدین
 ایدی . دوغلات خاندانی فی مغول قبیلہ سی دین دیگان روایت اعتبار نہ لایت ایماں سیرگان دور
 مانگلای بوبا ۱۵۶۱ھ دہ آئنی شہزادہ حکمدار بولوب بولعکدار لرتن ایننگ اولاد بدہ مسلسل صورتدہ ۱۵۲۱ھ غرچہ
 دوم اتنی (۱۷نجی خریلہ نہ قراسونلر) ، مع الاسف مانگلای سویا دین کین ۷۰۰ھ طرفیدہ
 دوغلات حکمداری بولغان بایبارخان نہ چہ اۆکان دوغلات حکمدار لری و دؤغلات لری خصوصیدہ
 معلوما سیمیز لوق دور . دوغلات حکمدار لری نینگ پایتختی اولدہ کوچا شہری ایدی داؤترادہ و آخردہ
 کاشغر شہری فی پایتخت قیلدی لر . تبارکندہ شہرت تانقان اولغتی دوغلات حکمداری بایبارخان دور
 بایبارخان اولدہ اوکتای خاندانی دین شرقی تورکستان حکمداری بولغان قایدخان نہ تابع لرتن دہ ایدی
 بایبارخان ۷۰۶ھ دہ قایدخان نینگ اولغی چارپارخان نہ حرب اعلان قییب چاغانای خاندانی دین بولغان
 دوای چچن نہ تولایاروم لر قیلدی و شرقی تورکستان نینگ ایچنجی دفعہ چاغانای خاندانی نینگ تولیغہ اؤتمکی
 نینگ ان بہم عالی بایبارخان نینگ قدانی ایدی . دوای چچن ایننگ بو خدمتی نہ مکافات صورتی سلیمان
 ایسیغ کول اطرافی و پتہ سوادکھ سی فی بایبارخان نہ بردی . بونینگ بیلان دوغلات حکومتی نینگ مملکتی ایکی
 حصہ کنگرودی . بایبارخان نینگ وفات تاریخچہ معلوم ایماں دور ہر حالدہ لوکشی وفات اتکان دین کین
 چونگ اولغی تۆنگ بگ حکمدار بولدی . تۆنگ بگ خصوصیدہ ہم معلوما سیمیز لوق دور تۆنگ بگ دین
 کین اینی سی پولوچی بگ حکمدار بولدی . پولوچی بگ حکمدار بولغان دین اعتباراً دوغلات حکمدار لری نینگ
 اقتدار و نفوذ لری ان یوقاری درجہ نہ حقیقی و چاغانای خان لری فی تحت دہ اولغور غوزماق و خان اولغورماک
 و حرب صلح وک تمام شرقی تورکستان نینگ مقدراتی فی تعیین قیلا دورغان چونگ ایش لر بولر نینگ تولی نہ اوتتی
 پولوچی بگ شرقی تورکستان دہ مستقل سیر چاغانای دولتی تشکیل قیماق و غربی تورکستاندہ کی مجاولدہ

خويز نيز ليق لر دين اوزاق قالماق طرفداري ايدى . بواچون ۷۳۰ هـ ده ايجي ايسن بولغا خان نى الم ليق
تختيده اولتورغوزماق نينگ ان قوتليك ماري پولاپچى بگ بولدى . ۷۴۸ هـ ده توغلو قتيورخان نى تختده
اولتورغوزماق نينگ بگانه عالى پولاپچى بگ ايگايلىكى ايننگ بگلر گى بولغانى ۷۵۳ هـ ده مسلمان بولغانى وفاتى
توغلو قتيورخان نينگ ياسينده اوتتى . پولاپچى بگ فات اگاندين كين اولغى خدا دادخان نينگ بگلر گى
بولغانى و قمرالدين بگ نينگ اقره لرى يوقا ريده اوتتى ، قمرالدين شمس الدين شيخ دولت ديگان آتور بول
لر نينگ اصلى آتورى بولماي مسلمان بولغاندين كين ختياز قيليغان اسلامچي آتورى دور ، قمرالدين بگ شرتى
تورکستان نينگ چنگيز اولادى نينگ حكم لرى استيده بولماتى لازم ديگان محافظه كار لر نه مخالف ايدى بلكه حاضر
ده بوزگاجا حجت يوق و مستقل على حكومت قورماق زمانى كلدى ديگان فكرده ايدى بواچون قمرالدين بگ
۷۶۸ هـ ده ايباس خوجره خان نينگ ضدى نه افتلاب چتقار ب انى يوق ايتب اوز قيادتى استيده شرتى تورکستان
نينگ تولاراق حصه سى نى قولغيه ائلاق نه موفق بولسه موداخل ده خدا دادخان باشقه لر نينگ مخالفتى و خارجين
تيمور بگ نينگ پى در پى هجوم لرى سببى دين اوز مقصدى نه كاملا موفق بولالمادى ، شونداغ بولسه تيمور بگ
دك بير دنيا فاتحى نى اولگو نچه ده اقره قيليپ شرتى تورکستان نى چييده بير سنجى درجه ده قهرمانلىق آتى نى اوزى
نه حاصل اتتى و واقعه لرى يوقا ريده مفصل صورتده بيان قيلمىزى . قمرالدين بگ نينگ بايجتى كاشغر ايدى
كاشغر ، ياركند ، خنن ، اوج ، اينغ كول طراني ، نيسه سو ، اولكه لرى تاما قمرالدين بگ نينگ حاكيمنى
آستيده بولوب اينغ كول طراني نه اگاسى شمس الدين بگ نيته سوغه اينى سى شيخ دولت بگ الى ايدى
و چاغاتاي حكمدار لر دين بگلر گى عنوانى نى آغان خدا دادخان بايعوز كوچا و طراني نه حكمدار لر نين قيلمده
ايدى و ايننگ قمرالدين بگ نينگ جياتى ده دوغلات خاندانى اوستينغه بيج لغودى يوق ايدى
قمرالدين بگ ۷۹۱ هـ ده وفات اگاندين كين يوقا ريده ايتيلغان وجه بيلان خضر خوجره خان خدا دادخان نه
تمام شهنرى بردى بولونينگ بيلان دوغلات خاندانى نينگ ان چو نك حكمدارى بولوب فتهدار حاصل اتتى
خدا دادخان ۸۲۸ هـ ده چه بگلر گى ليك عنوانى نى و آلتى شهر حكمدار ليغى نى محافظه قيليپ نكور سييله
اولوغ بگ بيمرز نينگ توليغى سيمر توشوب مغربى تورکستاندين حج قيلماق اوچون مکه نه بارىب ۸۳۰ هـ

ده مکه مکرمه ده وفات اتنی خدا داد خان وفات اتکا ندین کین دروغلات حکومتی یکی غنہ ایلدی
 بیری اوج و کوچا قرا شہر در یاسی غنہ چہ بلولوب خدا داد خان نینگ چونگ اوغلی محمد شاہ غنہ تابع ایدی
 ینہ بیری کا شغریا کتد و ختن ولایت لری دین عبارت بلولوب خدا داد خان نینگ ینہ سیر اوغلی سید احمد خان
 نینگ اداره سیدہ ایدی . بویا یکی حکمدار نینگ تاریخچی واقعه لری و وفات تاریخچی مخصوصیدہ معلوما تمیز
 یوق دور . سید احمد خان نینگ آنای سید لروین بولغان مناسبتی بیلان بوزات و اولادی سیدہ غوانی
 فی آیش لردور . سید احمد خان نینگ فات تاریخچی معلوم بولسه مو حکمدار یعنی یکی اوج بیل دین اوزون
 بولغانی معلوم دور . سید احمد خان نینگ فاتی دین کین اوز غنہ اوغلی سید علی میرزا کا شغریا کتد و
 ختن حکمداری بولدی . بولودتدہ او بیل خان نینگ زمانہ سیدہ کی توفوز بیل لیت انتشارش پسلا
 بولدی سید علی میرزا ابو انتشارش وقت سیدین استفادہ قلیب سکر یغیب اوج و کوچا غنہ بوزوش قلیب او بیل
 لرنی تا غاسی محمد شاہ دین تاریخ بیل تمام کتی شہرنی اوز حکومتی غنہ تابع قیلدی و کا شغریا اتی شہر و غلات
 حکومتی نینگ پایتختی قیلدی و اوزی غنہ امیر کبیر عنوانی فی آدی و اتی شہرہ کا نام مستقل سیر حکومت توردی
 امیر کبیر سید علی نینگ بوشغال دوریدہ اتی شہر نامی سی نینگ سایشی مکمل صورتدہ تائین
 قیلیندی و علمی اجتماعی ایش لردہ اتی شہر فوق العادہ ترقی قیلدی کا شغریا ختن و اوج و کوچا شہر لری
 ده چونگ مدرسه لری بنا قیلیندی و ہر قسم عمارت لری و باغ لری وجود غنہ کلدی دیورن نینگ تولای لری لریدہ اوننگ
 لری قایلیب زراعت لری لری تولای بولدی . ایصل اتی شہر نیگی سیر حیات دور غنہ اولاشتی . امیر کبیر
 سید علی کا شغریا شہری فی تومن بویا نینگ کی قیادی غنہ نیگی باشدین بنا قلیب فی شہر نینگ اوزرا بیلدین
 آقیمتی بونینگ بیلان کا شغریا زمانہ نینگ آن چونگ وان چیرا بیغ شہری بولدی . امیر کبیر سید علی
 ۸۴۸ھ و وفات اتنی . دول اسلامیہ ده کی سلسلہ بوزات نینگ فاتی فی ۸۶۲ھ دە دیب کورسا
 نیب دور موندہ سیر سہولسہ کرک دور . امیر کبیر سید علی میرزا ایننگ یکی اوغلی بار ایدی چونگی
 سانسین میرزا کچیکلی محمد سیر میرزا آیتلیغ ایدی امیر کبیر نینگ اوز غنہ سانسین میرزا حکمدار بولدی و
 امیر کبیر عنوانی فی آدی بوزات نینگ اخیر حیات غنہ چہ استقلال فی محافظہ اتکانی ویا کہ ایسن بولغان غنہ طاعت

قیلغانی معلوم بھایس دور لیکن وفاتی غمہ چہ تمام آلتی شہرہ را چہ لائمی ایننگ ادارہ سیدہ ایدی
 امیر کبیر سائیز میرزا ایتھیل حکمدار این قلیب ۸۵۵ھ دە وفات اتی . دول اسلامیہ ۸۶۹ھ
 دیب یازغانی خطادور ، امیر کبیر سائیز میرزا ایننگ ایکیزک توغولغان ابا بکر و عمر آتلیغ اولن بایشار
 ایک اوغلی بار ایدی . بو اوغول لر ہنوز نارسیدہ بولغان لری اوچون سائیز میرزا ایننگ اینی سی محمد حیدر
 میرزا حکمدار بولدی و تورک غمغنی سی غمہ مطابق سائیز میرزا ایننگ خانونی (ابا بکر میرزا ایننگ آتاسی) نی
 نکاحی غمہ آلدی . محمد حیدر میرزا حکمدار این قلیب اتی دین مجرد ملایم و صوفی بیر آدم ایدی و سکر لیک
 سیاست ایش لریدہ بیج قالمیتی یوق ایدی . بو کشتی نینگ بو وضعیتی دین اسپن بولغان تہنادر
 قلیب آلتی شہر غمہ نفوذی نی مستحکم صورتدہ بایدی دیورت لر غمہ تمام مغول لر دین تو من بگ لری و باشقہ
 منصبدار لر تعیین قیلدی و ۸۶۶ھ دە کوچا و اوج ولایت لری نی محمد حیدر میرزا دین الیب توپان والی
 سی بولغان اوغلی دوست محمد خان غمہ بردی و تو نینگ ایتھغہ این بولغان خان محمد حیدر میرزا نی دوست محمد
 خان نینگ امری آستینغہ کیر کوزوب قویدی دوست محمد خان ظاہراً ایساحت عنوانی سلطان کاشغر غمہ
 کلیب بیر بوچہ مدت اویردہ لوزوب کاشغر حکومت ایش لری نی اوزی خواہلانغان طرزدہ حکمیتی آستینغہ
 ایلب مغول لر دین تولا آدم لر نی کاشغر و بایرکست و ختن نینگ ادارہ ایش لر لغہ تعیین قلیب بایب کشتی
 و یکم کہ وہ غلات حکومتی فقط دوست محمد خان نینگ نفوذی آستیندہ بیر ولایت عالی غمہ کلیب قلدی
 امیر کبیر سید علی نینگ زمانہ سبیدین بری بیج ظلم کورما ی آتیش دە یاشانغان آلتی شہر اہالی سی
 نینگ آستینغہ تو من بگی باشقہ منصبدار بولوب کلگان مغول لر تولا ظلم قیلدی لر . و ۸۶۶ھ دین
 ۸۷۱ھ غمہ چہ اسپن بولغان خان و بولس خان آرسیدہ کی مجاہدہ کونریدہ مذکور مغول منصبدار لر نینگ ظلم
 و تہد اد لری غارت و تخریب شکلی نی آلدی و آلتی شہر اہالی سی بک تولا زاین کوردی لر محمد حیدر میرزا
 بو ظلم لر غمہ بیج چارہ فیلا ماس ایدی . لیکن محمد حیدر میرزا ایننگ برادر زادہ سی دہم اوگای اوغلی
 ابا بکر میرزا بو ظلم لر دین خلق نی قوتقوزماق اوچون چارہ ایستادی و بو چارہ فقط بیر غیرت و خدا

سلطان ابا بکر میرزا و علائنگ الکی شهزاده مستقل دولت تالیس قیلغانی

ابیر کیرسانیز میرزا ایننگ نارسیده اوغلی ابا بکر میرزا اتانغی محمد حیدر میرزا ایننگ ترمینی ده یانئارا ایدری ابا بکر میرزا کیمیک لیکیدین غایت ذکی و هتئیک بیز میرزا ده ایدری و چون گوناغچه فوق العاده هجی و یخشئی خلاق لیغ بیر کیت بولدی و بولمخات و خلاق و اسطه سی سیلان تمام مایش ایل زاده لر نی اوزی غنه میطیع قیلدی . ابا بکر میرزا ایننگ یاشلیق و قستیده کی فضایل و اخلاقی نی ایننگ و هتئیی بولغان برادر زاده سی حیدر میرزا کورگان تالیس رشیدی ده مفصل ماین قیلیب دور (تاریخ رشیدی نی کورنولر) دوست محمد خان کاشغر غنه کلگانه ابا بکر میرزا نی ایننگ اخلاقی و هتئیک لوزیدین غایت یخشئی کوردی و تورپان غنه همراه الیب کتئی و ایکی اوج یل ماینده تو ختایب خیر اوست محمد خان اور سینگلی سی نی ابا بکر میرزا غنه برودی و کاشغر غنه یانئاق غنا جازه برودی ابا بکر میرزا انمول لر نینگ ظلم لر ی دین خلق نی تو قوتور ماق بورت نی ویران بولماق دین سا فلماق اوچون خلق سیلان بیر لاشمک اولدین بیر عسکر تشکیل قیلماق فکری سیلان تورپان دین کاشغر غنه کلدی و کلب لاوزی نینگ ایشا پنچیک دست لر ی نی اوز فکری غنه طرفدار قیلماق غنه کوشش قیلدی و بیر آز طرفدار سپید اقلدی لیکن ابا بکر میرزا نینگ بول فکری نی وجود غنه چتیار ماق غنه او گای اداسی محمد حیدر میرزا ان چونگ مانع ایدری و هم کاشغر ده مغول قوتی خلی توللا ایدری . بو اوچون ابا بکر میرزا ایننگ اقداماتی کاشغر ده امکانیز ایدری بنار علیه ۸۷۲ هـ ابا بکر میرزا اور طرفدار لر ی سیلان کاشغر دین قاجیب یاکست غنه باردی و او برده حکومت طرفی دین بیز قوت بوق ایدری چونکه او قستده یاکست خراب کیمیک بیر قصبه عالیده ایدری ابا بکر میرزا اور حال اریکندی اشغال قیلیب ز مدت ده بیر سچه مینگ مسلح آدم لر نی یا نینه تو پلاب مستقل لیق و ضعیفی نی آلدی . محمد حیدر میرزا ابا بکر میرزا نی بوق اتماک اوچون قوتوبدا ... ده عسکر سیلان یاکست غنه لوزوش قیلدی ابا بکر میرزا اهل لوده بو قوتور غنه لر قویوب غیر منتظم هجوم لر قیلیب توللا اوروش لر دین کین محمد حیدر میرزا ایننگ عسکر لر ی بیان مغلوب اتئی و محمد حیدر میرزا ابریشان عالیده کاشغر ده

کتنی لوطف دین کین ابا بکر میرزا ختنی نی ہم آلیب قوتی نی جتن آشوردی و بارگت شہری نی نیگی دین بنا قیلدی و اطرافی نی ننگر و سپیل بلایان احاطہ قیلیب چونگ مستحکم بیر شہر عالی غنہ کلنوردی . بو گو نگی یارگت کمنہ شہر نینگ سپیلی تزلدور . ابا بکر میرزا ایننگ بونگی بنا قیلغان یارگت شہری غنہ یاسانگان ازگ (اوردا) و بلخ لرو غمارت لر نینگ کشتی یقینی و مساحہ لری نی تارنج رشیدی و غنہ مفصل بیان قیلیب دور . ابا بکر میرزا یارگت ختن نینگ غنہ خلی اصلاحاتی و خلق نی خوش قیماق اوچون منظم قانون تیار لاب ہر نامور نی مذکور قانون موجبی چہ ایش قیماق غنہ مجبور اتتی و بیر طرف دین سلطان یوس غنہ محمد حبیب میرزا لر نینگ تعین لری نی مدافعہ قیماق اوچون ختن و یارگت داییش لر دین عسکر شعیب بولر نی غایت منظم و جہتہر بیر عسکر عالی غنہ کلنوردی و دایما مدافعہ غنہ تیار لین حالدہ اییدی

ابا بکر میرزا ایننگ بو انتھالی یارگت و ختن ایالی سی نینگ باشقہ منظمہ لر غنہ باریش کلیش لری نی ایگای شہر قیلیب قولغان اوچون تجارت ایش لری کا مالو انتخاب قالدی بنا و علیہ ابا بکر میرزا ایلوت غنہ بیر تجارت بولی آچماق اوچون غربی تہیت (لداخ بالستان) نی آفاق غنہ قرارہ سرب ۸۷۷ھ و غنہ غربی تہیت غنہ تولا عسکر لری لادای بو عسکر لر مشہور لداخ بولی بلایان بورد ب نوبر او مار یول (حاضر قی لداخ) و بالستان ولایت لری نی فتح قیلیب کشیمیر غنہ دی غنہ چہ باریب تونخا دی لر ، اود وقت کہ کشیمیر پادشاہی سلطان زین العابدین بالستان نی اوز حکومتی غنہ تابع اییدی دیگان دعوانی قیلیب ابا بکر میرزا ایننگ عسکر لری کشیمیر عسکر لر نی مغلوب قیلیب تونخا کسرب نگر شہری نینگ باقیمنی غنہ چہ باروی لر

بو حالدہ سلطان زین العابدین تمام قوتی بلایان شہر دین چقیب مدافعہ قیلدی و بیر سچہ کون اوروش بولوب تورک عسکر لری آرقہ غنہ بائیب بالستان غنہ کلدی لر . موندین کین بالستان و نوبر او مار یول (لداخ) اولکہ لری ابا بکر میرزا ایننگ وفاتی غنہ چہ قولیب دہ اییدی بولوب بلایان ختن دایرہ کند تجارت لری ہست دستان غنہ تولا کلیش باریش قیلیب غایت درجہ دہ کشتی تجارت قیلور اییدی لر و تجارت نینگ بوجارت دین آغزان فایدہ لری دیورت غنہ حاصل بولغان اقتضای منفعوت لر اوز دین و ناملردین بی کور و لگان سرب و صنعت دہ ترقی تملکہ دہوام قیلدی

یوقاریده ایتلیغان وجه سلیمان ۸۷۹ هـ ده سلطان یونس خان و محمد حید میرزا ۵۰۰۰ کشتی ایک
بیر قوت سلیمان ابا بکر میرزا ایننگ اوتتیه، هجوم قلیب میان صورتده مغلوب بولوب یا تیری له و محمد حید میرزا
حکمدار لیسفی نی تا شاب کا شغز شهر نی دیوان قلیب قاچیب کشتی . ابا بکر میرزا آرقه دین باریب کا شغز
نی اوروشن سیز اشغال قلیدی و شهر نی نیگی دین تو من سوی نی نینگ غربی قایی سی نه بنا قلیب طرافی
نی مستحکم سپیل سلیمان احاطه قلیدی - حاضر تی کهنه شهر و سپیل شوک دور ، ابا بکر میرزا کا شغز نی آغان
دین کین اوزمانه ده کی مستقل اسلام حکمدار لری قلیب قلیب سلطان عنوانی نی نخست بار استی
موندین کین سلطان ابا بکر میرزا سلطان یونس خان نینگ تعرض قیما تی دین خاطر جمع بولدی . چونکه
یوقاریده ایتلیغان وجه سلیمان سلطان یونس خان تمام قوتی نی پارچه لامای شماله تورماق نه مجبور ایدی
سلطان ابا بکر میرزا ۸۸۱ هـ طرفیده ناندوم باش (سیرغ قول) بولی سلیمان بدخشان
طرفیغه عسکر بوللادی بو عسکر لر سیرغ چوپان (حاضر تی واخان) اولکده سی نی اشغال قلیب اویردین
بدخشان غم بوردن قلیب بدخشان نینگ بر لیک حکمداری نی سلطان ابا بکر میرزا نه تابع لوق نی قبول انک
و هر سیلی معین بیعت داده خراج بر مکغه مجبور قلیدی لر ، تا ۹۱۰ هـ نه چه بدخشان حکومتی سلطان
ابا بکر میرزا نه تابع لیفتده قالدی و مذکور یلیده بار بار پادشاه نه تابع بولدی
۸۹۹ هـ ده سلطان ابا بکر اوان ایکی یاشار بار میرزا ایننگ فرغانه تختیده اولتورغانی نی ایشیتیب
فرغانه نی آلماتق اوچون یوروشن قلیدی و اوگرت شهر نی نی محاصره قلیدی لیکن بو کونورده بار میرزا
خیلی قوت نینگ ایدی و سلطان ابا بکر نی قایتغ مدافعه قلیدی خیر اوتورده مصاحبه بولوب سلطان
ابا بکر باینیب کدی ۹۰۵ هـ ده یوقاریده ایتلیغان وجه سلیمان احمد آلاچر خان کا شغز نه هجوم
قلیب و مغلوب بولوب تورپان نه کتک ندین کین سلطان ابا بکر میرزا آرقه دین باریب اوج (آق سو)
ولایتی نی اشغال قلیدی و بولایت نینگ شهر قیده کی بای شهر نی نی الپت سی نینگ جنوب شمال
طرف لریده کی یول لر نینگ اوتتیه مستحکم قلعه لر دستحکام لر بنا قیلدوردی و نگر ی تا نگر ی نینگ
اچسیده کی شمال یول لر ی نینگ اوستی نه هم تولا قلعه لر دستحکام لر بنا قیلدوردی و او قلعه لر و

تسخیر کرده کافی مقدار دوشمیر لرتوبدی . بوسورت بیلان آلاچہ خان و سلطان محمود خان نینگ
 تعرض لری دین خاطر جمع بولدی ، ۹۰۹ ھ دە یوقاریدہ ایتیلغان دجبر بیلان سلطان محمود خان و آلاچہ
 خان لراوچ (آقسو) اہالی سی نی سلطان ابوبکر غنہ عیسان قیلدوروب نینگ الی دوشمیر لری بوقا تکان
 دلا فاجہ یکتہ اقصہ لربولغان ایدی . آلاچہ خان وفات قلیب سلطان محمود خان شمال غنہ کتکان دین
 کین سلطان ابابکر میرزا اوج نی ینہ اشغال اتتی و ابیلگرنہ کی عیسان غنہ خراسانی بیلان اوج ولایتی نینگ
 اہالی سی دین تولاراتی نی کوچوردوب یارکند و کاشغر و ختن غنہ تارقاتتی

سلطان محمود خان شہید بولوب سجد خان فاجیب شمال اولکمریدہ بیر حکومت دوشمیر قالمغان کونردہ سیر
 طرفی دە کی فراق داوزبک لردین اویر لرنینگ اصلی اہالی سی بولغان قیرغیز لرقاچیب کلیب شرتی تورکستان
 نینگ شمال ساحہ لری بولغان ایسیغ کول طرفیدہ یرلاشتی لردن خصوصاً ایسیغ کول نینگ جنوبیہ یور
 لاشکان قیرغیز لرقاچوغراوچ نینگ شمالیہ کی بایلان غنہ غارت یوردوش قلیب ایردہ کی خلق غنہ تولار
 زبانی تیگوردی لردن سلطان ابابکر میرزا ابوقیرغیز لرنی بوق قلیماق اوچون آرتہ آرتہ دین دوشمیر ایاریب
 قیرغیز لرنی مغلوب قلیب چوردی بوقیرغیز لرشرقی طرفی غنہ قاجیب منصور خان دین یرتیلادی لرمصوب خان اولر غنہ
 کوچا و ایلی تاغلیدہ یربردی . بوسورت بیلان شرتی تورکستان نینگ مہم قسمتی بولغان ایسیغ کول
 نینگ جنوب غرب طرف لریدہ کی ساحہ لرنغ بافرغانہ حدودی غنہ چہ سلطان ابابکر نینگ مملکتی غنہ قوشلدی
 ۹۱۶ ھ دە محمد شیبانی خان نی شاہ اسماعیل صفوی (ایران پادشاهی) مردودہ اولتوردی و بولوب
 سب بیلان اوزبک لردہ ای غنہ پراکندہ یک پیدا بولدی سلطان ابابکر میرزا بوقرغیز دین استفادہ
 قلیب فرغانہ نی آلماتق اوچون آرتباشی بولی بیلان یوردوش قلیب اوزکند طرفیدہ جانی بک خان اوزبک
 نی مغلوب قلیب اوزکند نی آکدی و ابیلگرنہ لراوش نی ہم آکدی . بواویرادہ فرغانہ دە کی چایغاتای
 و کورگان خاندان لری نینگ طرفدار لری جانی بک خان نی مغلوب اتیب فرغانہ دین توغلاب چچقارغان
 ایدی دیر طرفین بابیر پادشاہ بخارا غنہ ہجوم قلیب آلاچہ خان نینگ دوشمیر سلطان محمود خان نی سیرمقدار
 قوت بیلان فرغانہ یک نینگ لردوشمیر ایاریب . سجد خان تمام فرغانہ اقتدار لری نی

بیرلاشتور و بہم بیروت توپلاب اند جان غہ کلیب تور دی ، بونینگ بیلان سلطان ابا بکر نینگ
فرغانہ فی الماق غہ اوز بک لر دین باشقہ یعنی سعید خان نینگ قوتی دین عبارت بولغان بیر مانع پیدا بولدی
سلطان ابا بکر میرزا سعید خان دین فرغانہ فی الماق اوچون پوروش قیلدی و اند جان شہری
نینگ شرق طرفیدہ کی تو تلو ق آیتلیغ یردہ سعید خان بیلان اوچرا شیب قاتلیغ اوروش بولدی

اخیرا سلطان ابا بکر نینگ بعضی قوماندان لر ی خیا نت قیلغان سبب دین سلطان ابا بکر نینگ تور تیش
مینگ سکری فی سعید خان ابا بکر نینگ اولاسی فی اولتوردی و بونینگ نتیجہ سیدہ سلطان
ابا بکر نینگ سکری بر پانگہ بولوب قاتلیغ مغلوب بولدی و سلطان ابا بکر یانیب ۹۱۷ ھ یرکنڈ غہ کلدی

سلطان ابا بکر میرزا نینگ عقلی نینگ ختمالی

توتلو ق محار بہ سیدین مغلوب بولوب کلگان دین کین سلطان ابا بکر نینگ عقلی صلح تاپیب طبعی بوز و لوب تو لاطلم
و فصیح قان تولک غہ باشلادی . اینا شپیک دولت آدم لر دین اولاسی فی منگا سور و قصد قیلدی دیگران اتہام
بیلان قاتلیغ قیین لر آسیندہ اولتوردی اولر نینگ اولاد و توغقان لر ی فی یاید اولتوردی و با مال لر ی فی مصاورہ
قیلدی داوڑی نینگ سینگ سی خان سلطان خانیم فی آچیلین بیلان قیناب اولتوردی محمد شاہ آیتلیغ بیر ایسی فی
کو کسی دین تام غہ میخجاب اولتوردی . توتلو ق محار بہ سیدین یانیشدہ اولر کن د اٹالی سی فی سو قصد
اتہامی بیلان قتل عام قیلدی و لوقتل عام دہ ۳۰۰ دین زیادہ لاق مسلمان شہید بولدی و بار کن دہ
اوری نینگ ایک اولی فی سو قصد اتہامی بیلان اولتوردی . کاشغر و فرغانہ آرا سیدہ کی یایلا غردہ اولتوز و
غلونع چکیر اک قیسیمی فی سعید خان طرفہ اری بولدی دیک لایوق اتتی . وان چونک قوماندانی میر ولی
بگ و خزانہ چی سی شاصدانہ کو کلکد اش لر فی توتلو ق محار بہ سیدہ دشمن بیلان مخفی سوز لاشتی دیگران بیر جا قیم
غہ بار منصب لر دین عزل و طعن لر ی فی مصاورہ قیلدی ، الحاصل اوشبو طرزہ مجنونانہ و وحشیانہ ظلم لر بیلان
یابیندہ کی بار اریلیغ کینشی آدم لر ی بک آرقالیدی و خلق فی ہم اولر دین زیر کینتوردی . لوصورت بیلان سلطان
ابا بکر میرزا نینگ قوتی صعیط شیب ہر قایدانغ بیر دشمن نینگ اگدیہ مغلوب بولادورغان وضعیت غہ کلیب قالدی

شترقی تورستان محمد بیگ خان نینگ حجوم قیلمخانی و سلطان ابابکر شهباز بولوب دولت

دولتی نینگ مقبلیغاتی

سیدرخان فرغانه فی الیپ اوج بیل دت اویرده سلطان عنوانی بیلان حکمدارلیق قیلیمه مو ۹۲۰ هـ ده اوز
 بگ لر دین قطع صوره توره مغلوب بولوب فرغانه فی بو شایب تابع لر ی و عسکر لر ی بیلان یسیغ کول نینگ جنوب بی
 یسخته کلدی و شمال اولکده لر ی ده اوز ی غنه میر حیات منطقه سی تا یمن قیماق کلر ی ده بولدی سلطان ابابکر میرزا
 دین قاچیب حقیق کتکان بیلان کاشغر حکمدار ی محمد حیدر میرزا نینگ اوغلی سید محمد میرزا او بزه سی حیدر میرزا
 (نایب رشیدی نینگ مولفی) سیدرخان نینگ چونگ دم لر دین ایدی لر بولرد ایما سلطان ابابکر میرزا
 دین اتقام قیماق مقصدی ده ایدی لر . منه بولعاده سیدرخان فی آلتی شهر نه بولوش قیماق غنه توشیق
 قیماق غنه باشلادی لر . سلطان ابابکر نینگ یاشی مییش دین آشیب متعلی خلل تا یب عسکر ی قوی
 ضعیفلا شیب یاشیده بارا ر یلیغ آدم لر ی قالمای ایننگ دولتی نینگ ساسی سستلا شقان لیتی هر کیم غنه معلوم
 ایدی بولوشیغیت سیدرخان فی امیدان زور یافته ایدی . اخیرا ۹۲۱ هـ نینگ اولیده سیدرخان
 آرتباش یولی بیلان کاشغر غنه بولوش قیماق غنه قرار بوردی . بونجری سلطان ابابکر میرزا آنکلاب دور حال
 یاکند دین کاشغر غنه بار یب پیل فی مستحکم قیلیدور . و کافی درجه اوزوق و مهمات بیلان یوسف بگ میرو شلی بگ
 و شاهانده کولکد اش لر نینگ قیادتی آستیده ۱۰۰۰۰ آتلیغ و ۱۴۰۰۰ پایاده عسکر قویوب بنگی حصار غنه بار یب
 اوبرنی مهم مستحکم قیلیب امین داروغا و اوغلی اصل بگ لر فی بیرقف دار عسکر بیلان مدافع غنه تعیین قیلید یاکند غنه
 کلدی و اویرده نینه قوت توپلاماق غنه باشلادی . او طرفین سیدرخان آتوچ غنه کلیب اوبرنی
 الدی و بیر نسخه کون آرتوچ ده تور د ب االی دین ۳۰۰۰ دین آتوق لاق عسکر الیب اوز قوی غنه قوشوب
 کاشغر شهری غنه بوردی اوج پورخان تیپه سیده سلطان ابابکر نینگ عسکر لر ی سیدرخان فی مدافع قیلیب
 قاتیغ اوزوش دین کین مغلوب بولوب قاچمی لر (اوج پورخان اوج بت دیکدور قدیمغی بیچ سید نینگ
 خرابدی دور . حاضر ده غنی اوبرنی اوج مروان دیدور) سیدرخان اوج پورخان دین اولوب شهر نه

یا قیندا شیب سرمن کچیگی دین تو من دین اذوب ساغا توفده کی سلطان ابوبکر نینگ باغی غه توشتی بوحالده شهرین
 یوسف بگ سکر لری بیلان چقیب محاربه باشلانیدی اخیر اسیدخان مخلوب بوب توفوز آق طرفیغه قاچتی دیگی
 اوج کون توفوز آق ده تور بونگی حصار نه هجوم قیلیدی امین داروغا داخل بگ لر شهر ایچینه قا بایر بوب
 قانیغ بیا فعه قیلیدی لر بوهورت بیلان سعیدخان نیگی حصار نی ایگی آی دین اوز و نراق مدت محاصره قیلیدی
 امین داروغا شدت بیلان مواضعه قلیسه مو آنگا یارکت دین و یا کا شغز دین بیج بیر ایدوم کلدی و سعیدخان
 نینگ قوتی کوزیدن کونگه آشفاده ایدی نونینگ بیلان سعیدخان غیر تلابب محاصره نی قانیغ قیماق و
 شهر نه هر طرفین کو توفوب پس نینگ تولا لر نی نی میقان بیلان شهر نه بول آحتی امین داروغا تسلیم
 نه مجبور بوب جب آبی نینگ اولغنی کونی نیگی حصار سعیدخان نینگ تولیغنه توشتی بو اوززاده سلطان
 ابابکر میرزایارکت و قطن دین تولا مسکر سعید دروش غه تیار لانا فاده ایدی لیکن بوسکر لر بیج محاربه کورمگان
 و غیرت شهر نه زود هتقان آدم لر دین عسارت ایدی و هم بولر نی اوزاره قیلا دورغان لاتیق قوماندان لر هم لوق ایدی
 هر حالده سلطان ابابکر بونگی مسکر لری نی ایب یارکت دین چقیغان کونی نیگی حصار نینگ قولیدن
 کونکان خبری کلدی بولوخبر سلطان ابابکر نینگ تنظیم سیز مسکر لری نینگ روحیاتی ننگ میان تاثیر قیلیدی اولر
 ادر سیده میان بیر قور قوشج و اضطراب کورولدی سلطان ابابکر بو وضعیت ده کی مسکر بیلان اوروشنه
 بارماق نی مصیحت کورما یی یارکت غه نایدی نیگی حصار نینگ توشکانی و سلطان ابابکر نینگ بول
 دین یارکت غه پانغانی نینگ خبری کا شغز غه کلپ ایدره کی مدافعه چی مسکر لر نینگ ممنویاتی غایت درجه
 و در خراب بولدی قوت لری آزالما فعه باشلادی و هر طرفین شهر امانی ای اوج لوزت ایدین بوی
 محاصره حالیده قالدان سعید دین قوط لیک هم انتها درجه سیغنه تیکان ایدی سعیدخان بو وضعیت
 نی سبب جب آبی نینگ اوزر سیده کا شغز غه اوروشش قیلیدی و ایدره کی قوت سیز و مجبور لوق حالده قالدان
 قوماندان لر (یوسف بگ میرولی بگ شاهانه کورکلر اش لر) اوروشش سیز کا شغز نی سعیدخان غه تسلیم
 اتتی لر سعیدخان کا شغز نی آقا دین کین در حال یارکت غه لوروشش قیلیدی سلطان ابابکر
 بو خبر نی حکما ب حکم اریق دین اوزنی نی ضلع قلیب اوغلی جها بکر میرزانی حکم اریق تخمش ده اولتور غوز و

عسکر و ہرگز نہ فی انکا تافشوزوب اوزی قولاراق خزاوند میسخت داسکر فی ہماہ الیب ختن نہ کنتی .
 جہاگیر میرزا مدافعہ غمہ تیار لایب تور دی لیکن سعیدخان نینگ باقینما شتانی تاشیری دین یارکت دایا ای
 و عسکر آد سیخہ تو شکان دہشت و ہیجان مدافعہ فی ہماکسیر لاشتوز ماقدہ ایدی . بو اوچون جہاگیر میرزا افرام
 و سانگ لری فی اسچیب کوزہ ہک ممکن بولغانی فی اوزی الیب آشتانی فی خلق غمہ تالان نہ بیریب یارکت دای
 بو شایب سا بخونہ باریب او غایلق دستحکم منطقدہ عسکر لری بیلان یرلاشتی . سعیدخان یارکت دای غمہ کلیب
 شہرنی اوروش سیزالدی و در حال سلطان ابابکر فی قولماق اوچون دیم علی باگ بگ محمد و قرا قولاق میرزا
 و حاجی میرزا و سلطان علی میرزا و نظر میرزا و قنبر میرزا و علی تانای آبلخ سکر تو ماندا لئی قولماک بیلان ختن
 غمہ بوللادی . بولر ختن غمہ باقین تیگاج سلطان ابابکر ختن شہرنی فی بو شایب قرا لگھو تاغٹہ قاچمی و ختن
 انالی سی سعیدخان نینگ تو ماندا لری فی استقبال قیدی لر . دیم علی باگ و یگ محمد لر عسکر لری بیلان
 ختن دہ قابیب باشٹہ آگنہ تو ماندا ان تمام قوت لری بیلان سلطان ابابکر فی قولماق قرا لگھو تاغٹہ یوردی لر
 سلطان ابابکر بو خبرنی انگلاب تمام غیر لوکری فی کوبد و ریب یوز لر چہ خورجون آلتون و کوش و جواہرنی
 قرا لگھو تاغ کوپر و کیس دین (مشہور کولاکو کپر و کدین) دریا غمہ نو کتوروب اینگ ورنیغہ ایشلیق بوکلاب
 منیت طرفیغہ قاچمی آراپا پورچاقی آس ایگان یونجو مرحان ناس ایگان - دیگان مشہور خلق سوزی
 فی سلطان ابابکر دین روایت فیلینا دور ، سلطان ابابکر قاچیب تیت غمہ بار و بار ماس تیت
 یک لر ہر طرف دین اجاوت قیلیب آنگا سور قصہ قیلیا قنہ باشلا دیلر و بو باغٹین تیت دہ نورماق و
 یا اویر دین او توب ہند و ستان طرفی غمہ کتک ممکن بولمادی . باز علیہ سلطان ابابکر ہر نیمہ بولسام
 اوز یور تودہ بولای دیب یارکت دای باق و اوزی فی سعیدخان غمہ تسلیم قلیماق غمہ قرار بیریب
 یارکت دای یوردی ، بو خبرنی سعیدخان انگلاب سلطان ابابکر فی احترام بیلان یارکت دای غمہ
 الیب کلماک اوچون استقبالی غمہ آدم لر بوللادی و سید محمد میرزا امن ہم آگام نینگ استقبالی غمہ اوز آئیدہ
 کشتی ایبار سام دیب سعیدخان دین اجازہ الیب ہر سچہ آدمی فی قوشتی (سلطان ابابکر بیلان
 سید محمد میرزا آنا نزد الوک سیر تو غغان ایدی) سید محمد میرزا بو آدم لری غمہ فرصت تا بقا ندہ

سلطان ابا بکر فی شخصی صورتده اولتورمک فی توصیه اتکافی توتیک جمال دور ، اصل مذکور استقبال
 هیاتی اوزر اولده سلطان ابا بکر غدا چراب استقبال رسمی فی اذ قبلیت سعید خان نینگ طینان رگانه
 کتوبی فی تقسیم اتی لر سلطان ابا بکر تولا خوش بولوب یولی غدا دم اتی دیبر سچه کون یورگان نین
 کین بیز تو غدا غده سلطان ابا بکر و تمام قافلہ اولاب قالغان و متنده سید محمد میرزا نینگ آدم لری
 سلطان ابا بکر نینگ چادری غیر سیرانی یا تقان بریده بونوز لاب شهید اتی لر بو عا دته ۱۵۱۳ ۱۵۱۴
 ده واقع بولدی . بو صورت بلان گاهی اعلی و گاهی کامل استقلال غدا مالک بولوب ۲۰۶ میل
 دوم قبیخان اتی شهر و نعلات حکومتی یقیددی سلطان ابا بکر نینگ اعلی جهانگیر میرزا بیر مرتد ار
 قوت بلان سانجوده محکم نوزغان ایری دادا ہی شهید بولغان نین کین سعید خان فی تسلیم غدا دعوت
 قییب لچی ایباردی جهانگیر میرزا آنا طرفین سید خان بلان توغقان ایری او هم سعید خان نینگ
 یسنگلی سی نینگ نکاحیده ایری بو قرابت غدا شایب تسلیم بولدی بو غدا آنا ایسلانه مع غدا
 قیلدی بخشی عزت بردی و کین رده حیلی غونوز تاپیب سعید خان نینگ آن باقرن کشتی سی بولوب قالدی
 ابا کین رده مجبور بیر کشتی فی اولتوردی . بو قتل سید محمد میرزا طرفین بولغان یعنی تکان قیلینیشدور
 سلطان ابا بکر نینگ نینه ایکی اذ غلی قالغان ایری اولدین بیر سی (تور انگیر میرزا) فی دریا ده غرق
 بولدی دیگان شایبه فی تاز ایسلدی اما حقیقت ده اتی سید محمد میرزا نینگ آدم لری اولتوردی نینه بیر سی
 (باستانگیر میرزا) بو عا دته لر فی کوریا یا کین دین قاچیب تاشکنده غدا باریب یونجاک خان اوز بک نینگ
 پناه ییغه یغیندی

سلطان ابا بکر میرزا نینگ اداره تشکیلاتی و بعضی اجرائی

سلطان ابا بکر نینگ اداره تشکیلاتی چانغامای دولتی نینگ کی غدا مخالف ایری و غایت منظم بیر صورتده ایری
 عدلیه ایش لری علمای محبتی نینگ فتوالر ییغه موافق اجراء قیلینور ایری و تمام داخلی سیاست اداره ایش لری
 خصوصیده سلطان ابا بکر قانون لر وضع قیلغان ایری بو قانون لر غدا عمل قیلغان کشتی لر غدا تعیین لیغ جزا لر
 بار ایری . اداره ایش لری نینگ هر شعبه سی غدا آیریم آیریم اداره لر و مالور لر تعیین قیلغان ایری و دیک که

حاضر تری زمانه میزده کی وزارت لردک سلطان ابا بکر نینگ الدیده کول اداره و ماور لربار ایدی . بیر شهزاده یا قصبه
 و عطا فروده بیر حاکم نی توپ نغرا سلطان ابا بکر اوزی تعیین قیلور ایدی و عسکر لر علی ایش لر نغرا لاشماس ایدی
 و بونینگ سلیمان چاغاتای دولتی زمانه نسیده کی عسکر ی حکومت یوق بولوب خلق نغرا تولد ایت و تالیش حاصل بولان
 ایدی . تمام گناهار کور موس لر نغرا و اسیر لر نغرا ایش تعیین قیلیب اولر نینگ یماک باشغور حویاچی نی خزانه دین
 سیریب نینگ برابریده اولر نی مناسب ایش لر نغرا ایشلا تور ایدی . ایزکشی لونی قدیم شهزادگت لر نینگ
 خرابه لر ی نی قازناق و کان کا و لائق و عمارت ایش لر ی نغرا سالور ایدی و خانون مجرم و اسیر لر نی خانون کشتی نغرا
 مناسب ییب اگیلمک دکیتم تیکمک ایش لر نغرا سالور ایدی . کاشغورده قایلوق آیتغ بیر شهزاد نینگ خرابه ی
 نی قازدور و ب نهایت تولد آلتنون کوش و جوار تیرا تیرتی و ختن نینگ بیر قدیم شهزادی نی قازدور ب حساب سیر
 خزانه لر تیرا تیرتی و خزانه لر جمده سیدین ناسخ صحیفه سی نغرا نیت بیر ادورغان بیر تسی نی ذکر قیلمیز و بول
 قسم نی جدید میرزا (ناسخ رشیدی نینگ مؤلفی) اوز کوزوم سلیمان کوزوم دپ یازیب دور .
 و او نغور دور که . نذکور شهزادین ۲۷ کوزه حقیقی و هر کوزه نینگ اچگی کوزم کیر سه کوز و نغور دور که درجه
 ده چونگ ایدی و هر کوزه نینگ اچسیده بیر ریم کوز اوز و نغور دور که میرس آقابه بار ایدی و بول آقابه لر
 تماماً خام آلتنون دین تولد ایتغ ایدی و آقابه نینگ ناسخیده کوزه نینگ آغزنی نغرا چه زنی لیش لوشغال
 یسکوش یا میر لربلاین تولدور و لغان ایدی و هر آقابه نغرا (تو مار خانون نینگ اولغی نینگ تو بی او چون)
 دیگان عمارت یا نغیران ایدی . بولقو مار خانون کیسم وقایسی ناز کجیده اولتکلی معلوم لباس دور
 سلطان ابا بکر کوزه و اچسیده کی تمام نرسه لر نی تقییر رهای یارکستد خزانه سیده ساقلان ایدی و سید
 خان نینگ جمعی نتیجه سیده بونرسه لر تماماً یوق بولدی سلطان ابا بکر عمارت وزرعت او چون بابک
 تولد کوشش قیلور ایدی . جدید میرزا یازیب دور که - سلطان ابا بکر اوز مملکت سیده اولن ایکی میننگ
 دین آسئوق راق عمارت و باغ یا قیلدوروی و بونینگ تولد اراتنی یارکستده ایدی و مملکت نینگ هر طرفیه
 تولد اوستنگ لر قازدوری یارکستد کاشغور نینگ نامه میر نغرا چه قافلان که نه شهزاد سپیل لر ی
 سلطان ابا بکر نینگ ناسخ ایش لر ی دین دور - جدید میرزا - بول شهزاد نینگ مساحه سی و سپیل لر

نینگ اگزیر لیک و قایلین لیتی و یا کس داز کی (اور دای) نینگ بوز تا ناب لیتی بوسا حده بنا و قیلینغان
 معظم بوسا حده ایگای لیک نی - اوزون لفصیل لر بیلان بیان قیلیب دور ، سلطان ابا بکر پورت نینگ
 بیجلیتی غنہ غلن تیریک ندر بول بر یا سیدک ادر چون انندا و جبرده آگا هلیق قیلور ایدی و خصوصاً او وقت ده کی
 جاہ طلب چانغانای خاندانای و کورگان خاندانای غنہ منسوب سی لر اگر سلطان ابا بکر نینگ حکم کنی غنہ کیر سه اولر کنی
 دایما مر اقبیت استینده تونار ایدی و پورت دین ایکنجی بیج چقار ماس ایدی و اگر اولر دین شبهه لانسہ یا
 اولتور وریا ایدی صورنده حسب قیلور ایدی ۰ منہ بو آگا هلیق سیایه سیده ۴۸ میل لیتی حکمدا لیتن غنہ
 ایچیده بیج بورد اعلیٰ غنشا شس حقیقان ایدی

اوزبک نینگ و قراق نینگ اصلی

اوزبک قراق اتی بیلان حاضرده تونولما قده بولغان تورک قوم لری اگر چه شرتی تورکستان املای سی دین بولمای
 غربی تورکستان و تکرری تا غلری نینگ شمالیده ساکن بولغان لری اعتباری بیلان اولر نینگ مسلمہ لری
 بیز نینگ کشیمیزده آنچه ہم بولبسه موسرتی تورکستان نینگ غرب شمالیده کی اولکده اولتورغان قوشنه
 لر بیز و ہم تونغان لر بیز بولغان لری مناسبتی بیلان بولر بیلان نازیمیمز مشترک در جبرده آرا لاشلیق
 بار وور بولکما بیزیزده بولر نینگ کوری تولا لیکلا دور ، بنا و علیہ محترم اوقونچ لرنینگ معلوماتی دین
 بیز هم تاریخی حقیقت ناشقاری قالماسون دیگان مقصد بیلان بولایکی آت نینگ اصلی منشائی فی بولوات
 لر بیلان تونولما قده بولغان تورک لر نینگ اصلی فی بیان قیلیب اوتماک فی لازم کور ووم

اوزبک

اور و پامحر لری دین بعضی سی اولر دین روایت قیلغان بعض شرق مورخ لری اوزبک لفظی فی اتنور غزانی
 (نسب متعلق) بیز لفظ گمان قیلیب غربی تورکستان تورک لکانی قدیم دین اوزبک اتی بیلان تونولغان
 بیز بیلیدیب یازیب دور لر و یا قیمن زمانه غنہ چه قرغانه و بخارا و حیوہ ده دوم قیلغان اوزبک

حکمدا لری خاندانی نیکو اولدو لکنک اصل امانلی سی دین دیگان اشتباه لرنه توتمیش لردور
 دیورن لرنینگ امانلی سی نینگ تولای لوات لری خصوص سیده هرتم اصل سیز صفا لرنی سوز لاسنکه
 دور لری بیکن لری هر سی حقیقت نده توغرا کلمه دورغان گمان دنجین لردور . حقیقت بودور که ...
 اوز بک غلطی اتوغزانی بیر کلمه ایس دور یعنی سرتورک قبیله سی نینگ آتی ایس دور و غربی تورکستان امانلی
 سی نینگ قدیم سیرکت لری دیالقب لری هم ایس دور چونکه تاریخ دوره لری نینگ آن قدیم زمانه لری
 دین مغول استیلا سی نجه شرقی و غربی تورکستان امانلی سی نینگ فقط تورک آتی بلاین تولوغا نبعی و ساندین
 باشنه قبیله قوم آتوی اولغوتی کهنه تاریخی و ادبی اثر لردین شته سیز صورتده معلوم دور یاغوز بخارا و مرقند
 امانلی سی بلغان تورک لره اسلام دین ایگوری و کین کی تاریخچه سوئدق و سوغوت (عرب لر صغدی لری) آتی
 بلاین معروف بلایش دور دیوان هم قبیله آتی بولهای اولتورغان اولدو لری دین کلگان آت دور چونکه
 بخارا و مرقند لری سوغارا دورغان زر نشان در یاسی نینگ قدیم آتی سوغوت ایدی و اولدو لری هم بول
 آت بلاین تولو لور ایدی قدیم زمانه ده کی شرقی و غربی تورکستان امانلی سی دین هر اولدو اولتورغانی اولدو لکن
 سی نینگ آتی بلاین تولو لور ایدی و حاضر ده هم شومارغ دور اولدو لکن آتی یا قین تاریخ ده عارضی بیر
 واسطه بلاین غربی تورکستان امانلی سی نده چالاشیب قالغان بیر لقب دور ، واقعه شودور که .
 چینیان و شتی دروس لورن لری چینگیز خان نینگ چونگ اولغی جوجی خان نینگ حصه سی نده تعیین تاپقان
 ایدی بولمناسیت بلاین اوپر برده کی مختلف تورک قومی تی جوجی اولوسی دیبلگان ایدی . و کین لده جوجی
 خاندانی دین بولغان آلتون اور دوغایلیتیده هم موقع کب اتکان خان لر نده نسبت بیر لور ایدی
 مثلا باتو خان زمانه سیده باتو اولوسی دوز کا خان زمانه سیده بکا اولوسی و اوزبک خان دوریده اوزبک
 اولوسی دیشهرت تاپقان ایدی و مودین کین بولقب تیریل نامهای مذکور تورک لرنی اوزبک اولوسی دیک
 دو هم قیلدی تیمور بک دوریدین باشلاب غربی و شرقی تورکستان دولت لری و آلتون اور دادولتی
 لره سیده سیاسی مناسبت و محاربه ایش لری تولاولدی و کین لده روس لر قوت تاپیب آلتون اور دادولتی
 دولتی تی منسوب لکنان کین اور دولت نده منسوب کشتی لر تورکستان نده یاقین اولدو لرنه کلیمب دولت لر

تاریخ سیستان از زمان کوروش تا زمان قاجار

سپهسالاری که در زمان سبکت بلبلان اول در سیستان شرقی و غربی تورکستان دولت لری آمد اسپیده حرب و صلح
 معامله لری سختی نمود لابلولدی بود وقت ده تورکستانده ، اوزبک بلبلان اول در کوش بولدی ، اوزبک مغلوب
 بولدی ، اوزبک دین المچی کلدی ، اوزبک نه المچی کنتی ، دیگان دک سوز لرتولابلولورایدی ، یوفاریدیه تهلین
 و جیه بلبلان ۹۰۶ هـ و محمد شیبانی خان غربی تورکستان نه استیلا قیغالی باشکاب خیزا بولورن لری ایلیش شهر
 اوزبک دولتی فی تالیس قلدی و دیکن لوده بود دولت پارچه لایب بخارا و خیره و فرغانه ده کی بقیبه لری تازه میزده
 کی روس استیلا نه چه دوم اتی ، منه بو چکدار لر نینگ بقی بولغان اوزبک کلمه سی سه قول غنجه سینه تهلان اولار نینگ
 دین بولقب بلبلان آتایب قالدی لر . بولینگ بلبلان اولر نینگ قدیمی تورک عنوان لری و مول استیلا سی
 دین کورگان خاندانی قیغیغیچه دوم قیغیان چاغاتای تورک لری دیگان لقب لری اولو تولوب بوتاشقاریدین
 کلگان اوزبک لقبی بلبلان زمانه میزده شهرت تاپتی لر

فراق

بوهم بیر تنوغرائی ات ایلاس دور یعنی حاضرده فراق دیدگان کو چپنجی مسلمان تورک لر اصلی ده مذکور است
 بلبلان آتالغان بیز سبیل ایلاس دور حاضرده فراق دیلار و رخا کو چپنجی تورک قبیلده لری قدیم زمان
 لر دین همنار کچچاقی و شتی دیدگان شرقی اور و پیاوسیبر و خزره آرال نیکر لری نینگ بوی لری و تولول اولار نیش
 دریا لری نینگ اسپیده کی یایلاخ لر و شرقی تورکستان نینگ شمال قسمی ده یا شاغان لیز لر چه تورک بوی لری
 (قبیلده لری) غن بولور دین بولغان حکمدار لری و اسطری بلبلان یاقین زمانه لوده چا پلا شیب بولغان بولقب دور
 دیک که بوقبیلده رنه طلاق ایلمکده بولغان فراق آتی غربی تورکستان ایلی سی نه تهلینان اوزبک آتی
 دک بولقب دور . عاصم نجیب افندی نینگ تورک تاریخی ، حاجی محمد الفخار فریم بیغ نینگ
 تاریخی ، شهاب الدین مرعانی نینگ مستفاد الاخباری ، مراد فری افندی نینگ تلیف فی الاخباری
 دین بشارت بولغان تورک و تاتار نینگ محقق مؤرخ لری نینگ کتاب لریده اتفاق صورتی بلبلان یا بلبلان
 قیتمیک معلومات بودور که یوفاریقی یورت لوده اولمور ما فده بولغان نامیان ، گبرایت ،

توگرات ، اديرات ، پىنچك ، آلاچ ، آرخون ، چاپاس ، قاما ، باشقرد ، چوش ، چرمىش ، چىگ
 بسىل ، قالاچ ، بولردىن باشقىچە ئوزلرچە تورك قىبىلە لرى نىنگ ئوزمانىمىز دە مومۇ قراق لغىنى نىم كىرىپ
 قالىش لرى نىنگ باغشى بولغان واقىقە لراوش بىدور كە آلتون اوردادولتى ضىغىفلا شىب
 جوجى خاندا نى آرايغىغە اخلاق توشكان وقت لردە ئولاش شىزادە لرخان نىنگ اباغنى دىن چىقىپ قىچاق
 دىشى دىسېر نىنگ مەركىزىن اوزاق بولغان منىطقە لرى غەبارىب استىقلال اعلان اتكالى باشلادى لى
 دىن داغ عىصىپا نى لىنى دولت مەركىزىدە كى قراق دىرايدى لى (بولاسىچى دىمكىدور تىلغىق الاخار غە كورە
 قاقاق نىنگ تىخى لىنى دور) ائىسەندە ائىسەندە بىدور تىك عىصىپا نى لى ئوللا بولوب قراق اتى بىرلىك لىر ئوللا بولوب
 كىتى لىر . وكىن لردە بولعىپا نى شىزادە لى نىنگ حكومتى غە تابع بولغان تورك قىبىلە لرى اىم بوآت بىلەن
 آتالىق قىلدى لى تىخى موكىن لردە مەكۇر شىزادە لى غە تابع بولسۇن دىخواى بولما سۇن شىرتى اوروپا دىن
 تىبايا (نىنىسى) درىياسى غە چىزولغان بايلا غلر دە اولتورغان تمام كوچىچى سىمان تورك قىبىلە لرى نى
 قراق دىك عادت بولوب قالىدى ، ۹۰۰ھ طرفىدە جوجى خان نىنگ اوغلى توقايغىمور نىنگ اولادى
 دىن احمد كىلدى خان بىرلەندوق خان دىقاسم خان ائىلىغ شىزادە لى قىچاق دىشى دىسېر دە كى تورك قىبىلە
 لرى نى بىرلاشتوروب بىر كوچىچى لردولتى تشكىل قىلدى بولغان نىنگ دولتى ۱۱۳۲ھ ۱۳۰۰ھ
 دە روس سىياسى بىلەن استقلال لرى نى بوق اتتى لى . بولدولت كورستان تارىخ لىر دە قراق دولتى
 واوروپا تارىخ لىر دە رىتومۇن چار لىغىنى اتى بىلەن مشهور دور

شىرتى تورستاندە سەئىد بەگلى دولتى

سلطان محمود خان شىبىد بولغان دىن كىن چاغاناى خاندا نى دىن شىرتى تورستاندە چىنگىلدا اىغىنوا نى بىلەن
 حكومت بورا دورغان كىشى قالدى . بلكە اتى شىبىر اولكە سى نىنگ غەرب جىنوب قىبىلە دە سلطان ابا بىكەر
 دولتات حكىدار ايدى ، وكوچا دىن قول بىش بىلەن دىلوقا لىغى اتى (حاضرى غولجى) اولكە لىر دە آلاچە خان
 نىنگ چىنگىل اوغلى مەصۇر خان مومۇ دالى تىن صىغىنى بىلەن مستقل سوزىدە حكىدار لىق قىلور ايدى دىسېغى كىل
ئۆلەك كۆرۈنۈشى

اطراف وینه سواد لکه بریده که همچنی قبیله که حکومت سبز باشتاق باشا ماقده ایدی له و بولو وضعیت
 سکرز میل دوم قیلدی ۹۲۱ هـ سعید خان یوقاریده هیتلیغان وجه سلیمان سلطان
 ابا بکر فی قاجور و بیا کندی اشغال قیلغان دین کین تورک غننه سی غنه موافق اوز قول آستیده کی بگ له
 و عسکر له و یار کندی غننه دین مرکب بیر ساوون (قورولهای) غننه ایتیب اوزی آق لیگیز اوستیده
 اوتور ب اوزی فی تمام شرقی تورکستان غنه چونگ خان اعلان اتتی و بولیشکی قورولغان دولت
 یوقاریده هیتلیغان وجه سلیمان تام معناسی سلیمان شرقی تورکستان نینگ متلی ویر لیک بیر دولتی ماهیتی ده
 ایدی بنا علیه تاریخده چاغاتای دولتی و سیلجایی سعیدیده دولتی دیلادور سعید خان
 مذکور رسم دین کین یار کندی غننه ده اوتور ب سلطان عنوانی فی اگدی

سلطان سعید خان و ایننگ سلطنتی نینگ قورولوشی

سلطان سعید خان شرقی تورکستان ده ۱۷۰۰ میل دوم قیلغان بیر متلی دولت نینگ موسسی بولغانی
 اوچون بوزات نینگ ترجمه عالی دیجاتی غنه متعلق معلوما تهمینزنی یازماق لازم دور . بوزات نینگ ترجمه عالی فی
 همعصری و یاقین آدمی بولغان سعید میرزا کورگان تاریخ رشیدی ده مفصل صورتده بیان قیلیب دور
 و نیزه بیان له فی قیست قایتیب محترم اوقونوچی له غنه عرض اینما میر

سعید خان احمد الاچه خان نینگ اوچونجی اوغلی و سلطان یولس خان نینگ نبره سی دور ۸۹۲ هـ
 ده توغولدی و ۱۶ یاشی غنه چه دادای نینگ ترجمه سیده چونگودی و ۹۰۸ هـ ده الاچه خان تاشکند
 غنه بار غانده سعید خان بیله بارغان ایدی و ننگوزیل ده خان له شیبانی خان نینگ قولیغه ایسرتوشکان
 محاربه ده سعید خان با بر میرزا سلیمان نحسی محاربه سینه اشتراک ارکان ایدی و ننگوزیل محاربه ده سعید خان
 فاتح یار الا نیب احمد بگ نبل نینگ قولیغه ایسرتوشتی و بیر میل ات نحسی حبس خانه سیده غایت مشقت
 سلیمان مجوسس قالدی ایکنجی میلی فرغانه غنه جانی بگ خان و اوز بک المی بولوب سعید خان فی حبس دین
 چیتقاریب نظر بده صورتده ساقلا دی ، بول نظر بده لیک کولوریده شرقی تورکستان غنه قاجاق

او چون مخفی صورتی که کوشش قبولی را بدی و ۱۸ مساجد و تبلیغ آدم بنا بر لادی و بفرصت نی تا بیست مذکور آدم لر
 سلطان فرغانه دین حاجب نایب نه گلدی و او در دین لوزب سیخ کول بوبیده سلطان محمود خان نینگ یا نبغه
 گلدی . بفرصت وقت سلطان خان نینگ حضور دیده فرانت بلان توروی . لیکن سلطان محمود خان نینگ
 عیش بریت یکی دولت نینگ بدش صورتی فساد نه تو شکا نیدین بک تماشای ایدی و مونینگ چاره سی
 ده فکر قبولی را بدی . اخیراً سلطان محمود خان نی یقینتاً و دولت نی نیگی دین کو چلان دورای اصلاح نینگ چاره سی
 یوقلوقی نه تو مخلوب خان دین کجراتاق و اوزاق بفریته بارب بفرشیکلات فورماق غه قرار بر دی و خاندین
 بفره سوغه بارماق او چون اجاره تیلادی لیکن خان اجاره بریدی . سیدخان مخفی کوشش بلان بفر
 شکلات توروب ۲۰۰ دین زیاده راق مساجد آدم تیار لادی و بفر فرصت تا بیست مذکور آدم لر می بلان حاجی
 و سلطان محمود خان انی تو تفاق او چون عسکرا یار دی سیدخان بو عسکر بلان اور و شوب مجروح و اسیر بولدی
 خان نی نظر سید قلیب تویدی لیکن خان نینگ غافل بی پروا ایستی سببه سیده سیدخان بفر مخفی فعالیت نه
 دوام قبولی و ایکی میل بدت نظر سید بیک زمانه تو تیک طرفدار لر سپه اقلیدی بو طرفدار لر می بلان
 ۹۱۳ هجده قاجاق غه موافق بولدی و بفره سوغه بارب ایستی نمی خلیل سلطان (نیه سو والی سی) بلان بفر لاشتی
 و مذکور سیدله سیدخان اوزی نی خان بلان اتقی و سلطان محمود خان یقینتاً او چون حربی اقدامات نه باشلاک
 اخیراً یوقاریه او کلان وجه بلان سلطان محمود خان مخلوب لوب ۹۱۴ هجده فرغانه غه بارب شهید بولدی
 و بونینگ بلان بگری تا نظری نینگ نماینده کی نیه سو و سیخ کول طرانی سیدخان نینگ غایبی غه
 تا بلان بولدی لیکن بو وضعیت دوام قبولی یوقاریه کور و لگان وجه بلان اکا سی منصور خان نینگ تجوی بلان
 نیه سو و آقا آتما حاجا بفر لوب بولوب آدم لر دین آیریلیب نایب جانگال لریده یا توندی و او برده
 بفر تورالماسی از غننه کوم غیب آنتی شهر طرفی غه اذوتوب بفریم درایسی بوبیده کی دولان لر (سیخ او یوقاریه)
 ادره سیدخان بولدی و او لر دین عسکر سیخاق وینه ایش نه باشلاک مقصد دیده ایدی . لیکن دولان لر سیدخان
 ندرایدم قیامتله یوق آراکاسو مقصد قییب بعضی آدم لر نی او توروب بعضی سی نی اسیر اتقی لر اما سید
 خان یاغیز بفر بلان حاجب نیه نایب نه کستی و او برده آواره حالده یورگان قرق ایلیگ آدمی بفر

خاتونی فی تاپیب سیرایلا یغده پورگانه سلطان ابا بکر نینگ سکر لری او چراب اولر بیلان ادر و شوب قاچیب
 تو تولدی . لیکن بئش آگته دین آشوق آدمی قالمادی . دایما شرق دین منصور خان و جنوب دین سلطان
 ابا بکر و غرب دین اوزبک لر نینگ قولیغته گوشمک فیمج صورنده اولتور و ملکی نینگ قور و قونجی سی ده ایدری
 و بولصورت بیلان نگر و دنیا سعید خان غه تالیق قیما قده ایدری ایضا مخفی طرزده فرغانه دین
 اوتوب افغانستان غه کتیمک بار برباد پشته نینگ پناهی غه بیغینماق غه قراره سیریب فرغانه غه لوردی
 اندجان غه بارغانده تولوب قلدی و اوزبک لر طرنی دین اندجان غه حاکم بولغان آدم سعید خان فی بولد اش
 لری بیلان تولوب حبس قلدی لیکن مذکور حاکم سعید خان غه قلباً دوست ایدری و بیر نسخه کون کین بیر حبسه
 بیلان سعید خان فی بولد اش لری فی مخفی صورنده حبس دین چنچار بیق چوردی سعید خان قاچیب
 قراگین غه اوتوب ایرده هم توختا هاسدین بدخشان غه کنتی و بدخشان حکمداری میرزا خان نینگ پناهی غه
 سیغیندی و بیر نسخه کون ایدریده توروب میرزا خان نینگ مساعده سی بیلان کابل غه کنتی و ۹۱۵ هـ شعبان
 آیمده کابل غه باریب بار برباد پشته غه همان بولدی و بار برباد پشته آنکا تولا عزت قیلدی ، مقررناً ایکی میل
 مدت کابل ده توردی و بولدت ایچسیده فرغانه ده کی تونوش لری بولغان چاغتای و کورگان و دوغلات
 خاندان لری غه منسوب کئی لر بیلان مسلسل مکتوبلا شیب اولر فی مخفی صورنده اوزری غه طرفدار قلیب فرصت غه
 منتظر تورما قده ایدری ۹۱۵ هـ و شنبهانی خان مرده شاه اسماعیل صفوی نینگ قولیده اولتورولوب
 اوزبک لر نینگ ایچغینه پراکنده لیک گوشکان فرصت دین بار برباد پشته استفاده قلیب غربی تورکستان
 غه لوروش قلدی و سعید خان هم بولوروشده همراه بولوب قوموز شهری غه کلگانه فرغانه
 ده کی سعید خان طرفدار لری نینگ اوزبک لر فی مخلوب ارکان خبری و بار برباد پشته دین اولر نینگ ایدرم
 نیلاب ایبارگان اچمی لری کلیب بار برباد پشته بیرهت دار توت بیلان سعید خان فی فرغانه غه تولودا
 سعید خان فرغانه غه کلیب یوقاریده تبلیغان وجهه بیلان فرغانه فی آدی سلطان ابا بکر فی
 قولوق محاربه سیده مخلوب اتتی ، موندین کین سعید خان فرغانه دین و بار برباد پشته
 سمرقند دین اقدامات قلیب غربی تورکستان دین اوزبک لر فی چقارماق اچون اوزبک لر بیلان

مخاربه نه کیریشتی لرو ۹۱۸ هـ غه چه بولر غالب اوز بگ لر مغلوب وضعيت ده بولسه لرو اوز بگ لر نی
 قطعی صورتده مغلوب اتک غربی تورکستان دین چقاراق غه موفق بولالما دیلر . ۹۱۸ هـ ده سعید خان
 تاشکندنی اوز بگ لر دین آلماتق اچون یوردوش قلیب اوز بگ سیونجک خان دین مغلوب بول فرغانه
 نه یانیب کدی . بوحالده سعید خان نینگ یاردیچی سی بابر پادشاه اوز بگ خانی سعید خان دین
 مغلوب بولوب غربی تورکستان نی بوشتایب افغانستان نه یانیب کتیب اوز بگ لر نینگ مقابلیده
 سعید خان بایغوز قالدی . بوحالده سیونجک خان فرغانه غه هجوم اتتی سعید خان سیونجک
 خان نی هم آلدی دین مدافعه هم آرقه سعیدین خطر حصتی نی کسک صورتی سلیمان مغلوب اتیب اتی قاچاقته
 مجبور اتتی . موندین کین اوز بگ لر داخل ختلانی نی تاشکاب سعید خان نینگ بایرانی استیده
 بیرلاشیب هر قایدان دوشن غه غالب کلمک وضعیتی غه کدی لر سعید خان اولر غه مقابل تورکسلطنتی
 نی سلیب اوز بگ لر نینگ شمالده کی دوشنی بولغان فراق خانی قاسم خان سلیمان بیرلاشیب اوز بگ لر
 نینگ صدی غه بیر جری اتحاد معاهده سی عتد اتک اچون سعید خان اوزی قیچاق دوشنی یز
 یوردی ۹۱۹ هـ کوردنستیده قاسم خان سلیمان کوردوشوب بیر اتحاد معاهده سی عتد اتتی دایره
 یازده ایکی طرفین اوز بگ لر نینگ اذیتیه هجوم قیلاق غه قرار بیریشیب سعید خان یانیب کدی
 لیکن ایرتته یازده قیچاق دوشنی نینگ غربی ده قشاش حقیقت قاسم خان اولر طرف غه یوردوش قیلاق
 نه مجبور بولوب غربی تورکستان نه کیلامای قالدی . سیونجک خان بواقته نی سلیب ۹۲۰ هـ
 ده فوت ایک بیر شکر سلیمان فرغانه غه یوردوش قیلدی . سعید خان و بگ لری بواقته ده سیونجک
 خان سلیمان اوروشماق نینگ نتیجه سی قطعی بیر مغلوبوق و بار فوت دین آجرب کتیک بولمانی غه توشولوب
 فرغانه نی بوشتایب اوز بگ لر یولی سلیمان شرقی تورکستان غه یوردی فرغانه کی تمام چاغاتای و کورگان
 دودغلات خاندان لری مغلوب کتشی لر نی همراه الیب تضریبنا ۱۰۰۰۰ کتشی سلیمان بیع الاول ۹۲۰ هـ ده نایز
 نه کدی ، آندین کین سلطان ابابکر نینگ بایزیده نیلیغان وجه سلیمان جامدی لاولی آیدده کاشغر غه هجوم
 قیلیب اولایتی حصرا کاشغر آندین کین یاکستنی اشغال قیلدی ، کوردولور که سعید خان نینگ

۹۰۸ و ۹۲۰ هـ آراسیدہ کی ۱۲ میل بہت اچھدیہ باشیعہ کلگان حادثہ لر عادتاً ہرزما ندہ چونگ پیر
انقلابچی ویابیر دولت مورستی بولغان کشتی لر نینگ باشیعہ کیلاد و رغان واقعہ لر و ہشت ایک حادثہ لر
نینگ یعنی دور وسیع رغان نینگ بو حادثہ لر مقابلہ کورستانگان صبر و ثبات و ہار سلیقی ہم عیناً دینا
تا بیخ لر پیرہ کی چونگ قہرمان لر و نابغہ لر نینگ صبر و ثبات و منانت لر ی قبیلہ سیدین دور

سید رغان یا کیند اشغالیہین تیرہ کون کین ۳۰ سخی رجب ۹۲۰ ۱۴ ۱۵ م دور و بولغان چونگ
قورولتای دہ شترتی نورکستان خانی اعلان قبیلہ سیدی بولور و لتای و عبت مرہسی تمام بولور و سچہ سید رغان
یا کیند شہری غنہ کیر مای تا شقار پیرہ بولایش لر بولغان دین کین چونگ دبدبہ و مرہم سلان شہرہ کی
ررگ غنہ کیر پ تخت دہ اولور دی و سلطان عنوانی سلان یا قبیلہ نفاق فی اعلان اتقی و یا کیند شہری فی
دولت نینگ دہمی پاتختی قرار بردی و آن مہم یار دچھی سی بولغان سید محمد میرزا اولغات فی امیر کبیر
عنوانی سلان وزیر دگا شغردالی سی یقین غنہ تعین اتقی ، بصورت سلان یا کیند دگا شغرد و نعتن و اوج و پینغ
کول اطرافنی و پتہ سو ولایت لر فی فعلاً سلطان سید رغان نینگ حاکمیتی آسیتغہ کیر پ ہر ولایت غنہ والی
و عسکر قوماندان لر فی و باشقہ نامور تعین قبیلہ کی کو چادین قول و لیش یقین و غولجہ غنہ چہ چوز بولغان اولکہ لر
سلطان سید رغان نینگ حاکمیتی فی تو نو مای و شمشیک و ضعیبتی فی الیب تور دی لیکن سید رغان منصور رغان
فی اعلیٰ غنہ کیر گوزمک او چون حربی اقدامات قیماق فی اختیار لتای سیاست و صلح یولی سلان انقیاد و قیلدور
ماق فی ترجیح قیلدی سلطان سید رغان نینگ سیاستی یورت نینگ پینچلیقی و خلق نینگ سیاستی
فی ہرز سہ دین مہم اراق کورمک بولادو چون کوشش قیماق ایبری و محار بہ دین صلح فی ترجیح قیلور ایبری
دولت تور باقدہ مقصدی فتوحات و حرص ایماک بلکہ عصر لر دین بری راحت کورمگان خلق فی استایش
غنہ نیگوزمک اصلی مقصدی ایجانلیکی فی اعلان لر تار قاتیب خلق غنہ سیدلور گانی روایت قبیلہ دور

سلطان سید رغان غنہ منصور خان نینگ انقیاد و قبیلہ خانی

سلطان سید رغان سلطنت تختیدہ اولور غان دین کین منصور خان اینی سی ایمن خوجہ سلطان فی قوتی نینگ

سلطان سید رغان غنہ منصور خان نینگ قبیلہ خانی

تولاراق قىسى بىلان كوپچا ۋە تولوب سلطان سەيدىخان تەرىپىدىن قىلىنغان قەست بىر دەرىجە قىيامەتتە ئامراتتى
 سلطان سەيدىخان ۹۲۱ ھىزىنگ آخىرى غەنە چەنەنخورخان دايمىن خوجە سلطان بىلان رەسمى سۈزۈتتە
 يا حرب يا صلح اوچون پىنج بىر قىلانات قىلمايدى لېكىن ئىخفى سۈزۈتتە يەنى سى امىن خوجە سلطان نى اوز طرفىغە مايال
 قىلماق غەنە كوشش قىلماق دەيدى دايمىن خوجە سلطان ھەراكى آكاسى غەنە مەدارا كورسا تىب خىزرا امىن خوجە سلطان
 بىر نىچە بگ لرى بىلان ياكى غەنە كىلىب سلطان سەيدىخان نى زيارت قىلدى دىنى چوڭك حكمدار تولوب
 رىسما بىعتىم قىلدى و سلطان سەيدىخان اوز طرفىدىن امىن خوجە سلطان نى اوج و كوپچا ولايت لرى غەنە والى
 تەيىن قىلىپ ئىككا تولا سەيدى لرى نى بردى دەپرا بگ لرى غەنە بىم دەپىر لردى تەبە و مەنصب لرى بىر بولدى كالا
 اوزى غەنە طرفدار قىلىپ اوزاتتى . بۇ سۈزۈت بىلان مەنخورخان نىنگ ان مەم قونى سلطان سەيدىخان نىنگ
 طرفى غەنە اوتوب كەتتى . سلطان سەيدىخان بۇ موفىقىت دىن كىن مەنخورخان غەنە لى لرا يارىب انى صلح و خداد
 بولى غەنە دىوت قىلغانى باشلايدى دىر نىچە قاتا اوز اوزا دەپرا بىر بولغان نىنگ نىتىجە سىدە سلطان
 سەيدىخان مەنخورخان كور و شىمك و بالذات ايش نى ئىخفى سۈزۈت بىلان پىنكوز نىكەتتە قرار بىر قىلدى اوج
 و باى آرسىدە كور و شىمك غەنە اتفاق حاصل بولدى . لوقرار و اتفاق موچىسىمە سلطان سەيدىخان ياكى سەيدىخان
 دىن دولت ار كانى و تولا سىر بىلان پوروب ۹۲۲ ھىزىم آسىدە اوج غەنە باردى و مەنخورخان مەم كەتتە
 آدم لرى و سىر لرى بىلان باى غەنە كەلدى . لېكىن مەنخورخان ايلگىرىكى نىبە سو و آلمانا مەم بىر لرى نىنگ
 اتقانى نى كور مو كىن دىر سلطان سەيدىخان دىن امىن بولالماي كور و شىمكىن ايلگىرى بىر نىچە كىشى نى
 رەن سۈزۈتتى بىلان مبادە قىلىشماق شىرطى نى قولوب لى لرا بولدى سلطان سەيدىخان بۇ شىرطى نى قبول
 قىلىپ كىواغلى سەيدىمىرزا كورگان باشلىغى سىلەت خاندانى دىن بىر نىچە بىر كىشى و خانون كىشى لرى نى
 مەنخورخان نىنگ كەلغىنە ايار بولدى مەنخورخان مەم دىر بىر بىر بولدى بگ باشلىغى بىر نىچە بىر خانون
 دىن عمارت بولغان خاندانى دىن مەركىب بىر رەن مەيأتى نى سلطان سەيدىخان نىنگ كەلغىنە ايار بولدى
 و كور و شىمكىرى جام و آبا و آرسىدە كى سىدە بولماق دەپرا بىر لرى نىنگ سىر لرى بىر بىرى نى
 كور و بگ بىر دەرىجە سەيدىمىرزا نى تيار تورماق دەپرا بىر لرى نىنگ خان مەم لرى دىن اوز اوزا تولوز

کشتی سلیمان کوروش و شاد دورغان برینده کلک نه قرار بیرلیدی و کوروش تک وقتتی تعیین قیلیدی سلطان
 سعیدخان کوروش تک بری نه چادر لر تکیتور و بیایکی تخت قیدر و بخت مستم صوزنده جابد و متی
 تعیین قیلینیغان کونده منصورخان بای دین لور و بقرانغ لوی سلیمان آباد نه کلیب اویر دین چادر تکلیگان
 بر نه کلیب اوزی نه تعیین قیلینیغان تخت ده اولتوردی و بیر ساعت دین کین سلطان سعیدخان بنیب
 کلدی و او وقتده مهود بولغان تعظیم مراسمی سلیمان آکا و اوکا کوروشی لر و تخت لورده اولتور شقان دین
 کین سلطان سعیدخان بوز نه باشلاب دیدیکه - نه شاش و اخلاق نتیجه سیده کورگان آچغ الم لریمیز
 نه بو اتحاد و محبت لحظه سی تانی بولادور . منصورخان جواب بیر دیدیکه - اگر چه باشد من سیز دین چونک
 بولسام مو مرتبه ده سیز منینگ آتام دو سیر . منه بولغان مختصر و منته در جبه ده مننی یک ایکی جمله سوز
 سلیمان آچینیغان مجلس ده صیمانه و خرامکارانه مذاکره لور بولوب منصورخان سلطان سعیدخان نی تمام
 شرقی تورکستان نه چونک خان تولودی و سیاست خصوصیده اوزنی نینگ اولادی نینگ ایما سلطنت
 مرکزی نه تابع و وفادار بولماقی نه آندیا چیب عهد قیلیدی و سلطان سعیدخان منصورخان نی فوق اعاده
 امتیاز لیغ بیر علمی الی صفتی سلیمان کوچا دین قبول و بش بلیق و خوبجه نه چه چور و لغان شرق اولکده لوی نه
 حکمدار تولودی و بول حکمدار لوق منصورخان نینگ اولادی نینگ حقی بولماق و اولورنی عزل و نصب قلیش ده
 سلطان سعیدخان اولادی نینگ بیج بولما سیلفی و مذکور اولکده لر نینگ تمام عسکری و اداری و مالی
 ایش لوی ده منصورخان اولادی مستقل قبول بولماق شرط لر نی سلطان سعیدخان قبول قیلیب آن بلیان
 عهد قیلیدی . و کج وقتده و داعلا شیب هر ایکی سی اوز قرار گاه لری نه یازدی لر و ابر تنه سی
 سلطان سعیدخان اوج نه منصورخان تورپان نه یوردی الحاصل منصورخان حقیقتاً مستقل و
 فقط ایما سلطان سعیدخان نه تابع بولوب بولورت سلیمان غرباً پامیر و فرغانه حدودی و چور و یاسی و
 شمالاً کورکچنگیز (بالناش کول) و تار و دغای تاغ لری و شرقاً مغولستان و چین حدودی آر سیده
 کی اولکده لر سعید پید و لوقی نینگ حاکمیتی استیده بیر مملکت عالی نه کلدی (۱۸۰۸ نجی خریطه نه
 قرا سولور)

۹۲۳ دین ۹۲۶ غمچہ بلوچان واقعہ

شمال سیاحتی

۹۲۳ھ ایرتہ یازیدہ سلطان سعید خان تنگری تاغری دین اوتوب اسپنخ کول بوسیدہ یازلاماق
 و اگر اوزبک لر نینگ قوتی آرز بولسه فرغانہ غمچہ پوروش قیماق تینی بیلان تولا غمچہ ہراہ الیب شمال غمچہ اوتوب
 د اسپنخ کول طرائی ذہ سیاحت قبلیب آد اولاب فرغانہ حدودی غمچہ یاقین بر لر غمچہ ہراہ الیب اوزبک لر
 نینگ ضعیبتی دین خبر آدی . لیکن اوزبک لر غمچہ پوروش فرغانہ دہ تولا قوت تولاغان خبر معلوم بولوب
 فرغانہ غمچہ تعرض قیماوی دشمال اولکہ لر ہی لخصتی اصلاحات قبلیب کوز وقت سیدہ ہار کند غمچہ یاقین کدی

ختن سیاحتی وسیع اولغور ختاتی و قیرغیز لر غمچہ ادب بیرلیگانی

۹۲۳ھ ایرتہ یازیدہ سلطان سعید خان ختن غمچہ سیاحت قیلدی . و اود وقت دہ چرچن و دیر خلق و
 تیریم اہالی سی بلوچان وسیع اولغور لر حاضر دہ کی اولر نینگ اولادی غمچہ ختاش بریم کوز چنچی و مالدار بیر خلق
 ایدی و سنوز اسلام دینی فی قبول اتماہی بود ایسی دہ قانغان ایدی لر و غمچہ مرکزی غمچہ اطاعت لر ہی ہم بوق
 ایسی . سلطان سعید خان ختن غمچہ کلگان زمان بیرمت دار سکر فی مذکور وسیع اولغور لر نینگ اوسیتغہ
 غزات قیماق و اولر فی اسلام غمچہ کیر کوز ننگ اچون چرچن طرفیغہ بوللادی . بوسکر لر بارغونچہ وسیع اولغور لر
 مال لر کی فی الیب اوزاق تاع لر غمچہ و جاناگال لر غمچہ قاچیب یورت دین اوز اولاشیب کنتی لر بوسب دین مذکور
 عسکر لر وسیع اولغور لر فی تاپا لہای بریمونچہ اولجہ مال لر فی الیب یاقین کدی لر تنگری تاغری
 نینگ شاہیدہ نارین و بارخان (حاضر فی اسپنخ کول نینگ شرقی دہ کی قرا قول) یا یلا غمچہ ہراہ الیب
 قیرغیز لر نینگ اوسیتغہ سلطان سعید خان اولر نینگ قبلیبہ لکی محمد قیرغیز فی والی تعیین قبلیب قانغان
 ایسی . سلطان سعید خان نینگ ختن دہ کی کوز نگریدہ محمد قیرغیز نینگ اوزبک لر بلان دوشلوق
 پیدا قیلب قانغان فی آنکادی بونچہ غمچہ سلطان سعید خان تولا اہمیت بریم بوسم نینگ کوز وقتی بولفی
 ہم قرامای اوج غمچہ یاقین بیدک آر ت یولی بلان تنگری تاغری دین اوتوب بارخان غمچہ ہراہ

محمد قیرغز باشلیغ بیر سیمه قیرغز بیگ لری نی تو توب اولر نینگ لری نی فیض ط قیلدی د ب صورت بیلان قیرغز
لر نی اطاعتین چچقلا میدرخان در جده ادب بیر ی قیش کونلریده محمد قیرغز باشلیغ مجرم لر نی ایسر
صورتده همراه الیب یاکتدغه یانب گدی

بدخشان غم یوروش

سلطان ابا بکر میرزا نینگ دوریده پامیر وسیلغ چوپان (دوخان) و شغنان اولکده لری شرقی تورکستان
غده تالیج اییدی سلطان ابا بکر نینگ دولتی یقیلیغان وقتده بدخشان حکمداری میرزا خان مذکور اولکده
لر نی شغال قیلغان اییدی کین رده سلطان سعیدخان مذکور اولکده لر نی شرقی تورکستان دولتی غده
یا ندوروب بر مکنی میرزا خان دین طلب قیلدی لیکن میرزا خان بول طلب نی رد قیلدی بوا و چون سلطان
سعیدخان ۹۲۵ هـ تولا اسکر بیلان بدخشان غم یوروش قیلدی وسیلغ چوپان غده بارغانده میرزا خان الحی
ایباریب مذکور اولکده لر نی سلطان سعیدخان غده تسلیم قیلدی . سلطان سعیدخان اولکده لر غده اوز طرفین
عقدار لر تعیین قیلیب یانب گدی

اوج سیاحتی

۹۲۶ هـ سلطان سعیدخان اوج غم باردی منصورخان نی اوج غم کلک کور و شماک غم دعوت قیلدی
منصورخان اوج غم کلیب کور و شوب هر باده ندا کوره لر قلیشیب تورپان غم یانب گنتی و سلطان سعیدخان
اولدایت نینگ هر ایسی نی کوزیرین اوز کوزوب یانب یاکتدغه گدی
۹۲۸ دین ۹۳۱ هـ غم چه بولغان واقعه لر

عبدالرشید سلطان شمال والی سی بولدی

سلطان سعیدخان دولت تورغاندین کین ایسیغ کول اطرافنی دینه سوو آباغ ایلی اولکده لر ی ده تولا لراق
یر لرده کی کوچخی قبیله لر نینگ اداره سی اوچون اوز بیگ لری نی تعیین قیلغان و بعضی یر لرده مرکز دین
حاکم لر تعیین قیلغان اییدی لیکن کوچخی قبیله لر نینگ بیگ لری تولا وقت رده باش سیزلن قیماق و بعضی
وقت لرده اوز بیگ و فراق دولت لری نینگ غرض لر ی غده آن بولماق بیلان دولت غم ضرر برکده اییدی لر

بنا علیہ مذکورہ او لکھ لہرنی ادارہ اتماک بگ لرنینگ طاعتی فی تائین قیماق اوچون بیرومی ملی دکانی وجہ
 وہ عسکر قیقین اتماک لازم یعنی معلوم بولدی و سلطان سعید خان چونگ او علی عبدالرشید سلطان فی عمری
 والی تعیین قیقیب تولا عسکر سلیمان یولادی . دایر علی تاغاسی فی اولوس بگی (خلق فی ادارہ قیلا دو خان
 معاون) صفحتی بیلان عبدالرشید سلطان غہ قوشتی و محمد قیرغیزنی غہ قیقیب قیرغیز لہر غہ ایکبچی بگ قیقین
 قیقیب ایباردی . عبدالرشید سلطان اسبغ کول نینگ نریدہ کی قوچقار باشی قصبہ سی فی مرکز قیلا دی

قالماق غراتی

سلطان محمود خان نینگ دوریدہ میل آلتی او لکھ لہریدہ کی قالماق لر چاغانای دولتی غہ تابع و باجگدار
 ایدی لر سلطان محمود خان نینگ شہما دتیدین کین او لر مستقل صورتہ یا شا ماقده ایدی لر
 سلطان سعید خان ۹۲۹ھ و عبدالرشید سلطان فی قالماق لر نینگ او سبغ لوروش قیقیب غرات
 قیماق غہ امراتی عبدالرشید سلطان عسکر لری فی الیب یوروش قیقیب قالماق لر فی مغلوب اتنی و نتیجہ وہ
 قالماق لر دولت غہ تابع بولماق دہر سیلی معین معتمدارہہ خراج بیر ممکنی قبول اتنی لر

قالماق لر نینگ بغاوتی فی باسقورتاق و فرغانہ غہ لوروش

سلطان سعید خان تولا راق بیل لر نینگ یاز کونلرچہ توروغ آرت غہ بار بپ چادر کول بوسیدہ یاز لار
 ایدی . بو حوالہ ۹۴۱ھ و توروغ آرت غہ باردی و آو آلاب اسبغ کول بوی غہ بارغانہ میل
 وہ کی قالماق لر نینگ باغی بولوب نینہ سونینگ شمالی غہ تعرض قیقین خبری گدی . خان اوزی باش
 بولوب عسکر لری بیلان نینہ سونہ لوروش قیقیدی و نینہ سونینگ شمالی غہ قالماق لر فی مغلوب قیقیب
 و آرتہ سیدین توغلاب ابرتیش در یاسی غہ یاقین بولغان بالا آلتیغ یر غہ چہ باردی . بو حوالہ
 تاہمکند فرغانہ حکمداری سیونچک خان اوز بک نینگ اولگانی و ایننگ سختی تی تالاشیب اور بک لر
 اسیدہ و علی اوزوش چقغانی نینگ خبری گدی سلطان سعید خان در حال آرتہ غہ یاسب

قزاقوں نے گلدی و اوپر دین یا کست درہ کی ناپسی میر کبیر سید محمد میرزا نے تمام قوتی سلیمان اوش نے ہجوم تکمیل
 یا رینغ ایباریب اوزی قوچقار باشی نے گلجیب اوپر دہ کی قوت کر نی الیب اوز کست درہ ہجوم قیدی اوپر نی
 اشغال قلیب اوش نے باردی و سید محمد میرزا سلیمان بیر لاشیب اوش و اندجان آرا سیدہ کی ہنہور جرنی
 قلعہ بولغان مادو قلعہ سی نے چہ ایگہر یلاب مذکور قلعہ نی ہم آلدی سلطان حمید خان نینگ ہوجوم
 و ایگہر یلامکی اوز یک لر نہ مشترک پیر خطر بولغان اوچون اوز یک لر داخلی مجادلہ لری فی ترک اتیب ہمہ سی سلطان
 حمید خان فی مدافعہ قلیماق اوچون بیر لاشی لر و یوز مینگ کئی ایک قوت سلیمان اندجان نے گلدی لر و بوعظم
 قوت نینگ مقابلیہ سلطان حمید خان نینگ قوتی یگر مہ بش مینگ کئی ایک کچیک پیر قوت ایدی
 بو اوچون ضلعن لکخان یر لری فی اوروش پیر لوشا تیب شرقی تورکستان نے یانیب گلدی

شرقی تورکستان نینگ شمال حصہ سی نینگ تولدین کتکانی

تراق خانی طاہر خان نے اوز تابعی بولغان منغیت قبیلہ سی عاصی بولوب اوروشما قندہ ایدی ۹۳۲ھ
 دہ طاہر خان مغلوب بولوب پیر خچہ مینگ او بولوک تراق لر بلان قاچیب قیش کونیدہ کوچقار باشی نے
 گلجیب عبدالرشید سلطان نینگ پناہی نے سیغندی و منغیت لر نینگ ضدی نے یار دم تلادوی
 عبدالرشید سلطان طاہر خان نے تولا احترام قلیب یرو یا یلانغ بروی لیکن یار دم بکلی قبول اتدی
 طاہر خان حکومت دین نچہ دفعہ ادب لیگان قیرغیز لر سلیمان مغنی دوستلوق پیدا قلیب اور
 سلیمان بیر لاشی و عبدالرشید سلطان بو ایشدین کالما خیر سیز ایدی ، ۹۳۳ھ نینگ باشیہ
 طاہر خان و قیرغیز لر اوشتموت قوچقار باشی نے باستقون قیلدی لر و عبدالرشید سلطان بیان مغلوب
 بولوب جان قوتلوزوب آرتاشی نے قاچیب گلدی ، بو خبر نی سلطان حمید خان انگلاب و حال
 یا کست دین یوروش قلیب آرتاشی نے باردی ، سلطان حمید خان نینگ بو حکمتی فی طاہر خان
 انگلاب قیرغیز لر بلان شرق طرفی نے قاچیب ایلی نینگ شرق طرفیہ کی کونگس بایلایمی نے کستی
 خان کونگس نے عسکر تولدای بو عسکر لر باریب طاہر خان و قیرغیز لر نی مغلوب قلیب اوپر دین ہم

تاجو روبر يوز مينگ دين استوق راق قومي دکالاسري ني اولجه اليب يانيب گلدی لر خان ايلي
 ديسنغ کول طرفيه کي تمام قيرغيز لر ني آرتياشي طرفي غنه منغيب ايرده يرلاشتورده ي
 سعب درخان دولت قورغاندين بری بوشمال اولکده لريره مهم درجه ده عسکر توختا تاق غنه مجبور ايدی چونکه
 بو اولکده نينگ يچسپيده کي کوچيني لر ني تولاسکر بولسه اطاعت لفظه سپيده تورغوز تاق امکان سيز اير
 دولونينگ اوتينغه مثاله فراق و غزنده اوز بک دولت لر يدن عبارت بولغان دشمن لر بو اولکده نينگ غه و ديده
 بولغانی اوچون شرقي تورکستان نينگ آن مهم قولاسکري نينگ بو اولکده ده تور ماني لازم ايدی
 بو اولکده رده قديمي شهر لر و آبادين لر دوزر عنت ير لر ي کا ملا يوق بولوب تولاي لر ي قولوق چول لر
 دلجصني ير لر ي کوچيني خلجوي قسبده لر نينگ يايلا غلري دين عبارت بولغانی اوچون دولت خزانه ي
 غه فائده سي و عايداتي يوق ايدی و ايرده تورغان عسکر لر نينگ اوزوق و نايمناتي ني آکتي شهر دين
 کلنور و لور ايدی . مننه اميدی بو اولکده رده کي خلق نينگ اکثر يتي ني تشکيل قيلماقده بولغان
 قيرغيز لر اوز مجبوسى بولغان فراق لر سيلان بيرلا شيب دولت غه ميان بير دشمن حالي غه کليب قالدی
 سلطان سعب درخان بو اايل يلق تجربه نتيجه سپيده بولفايده سي يوق بلکه همضادى ياني
 بار اولکده ني ترک اتنگ غه قرار برده ي و تمام عسکري و ملکی آدم لر ماني ايب يار کنده غه يانيب گلدی
 و بونينگ بيلان شرقي تورکستان مهم نينگ بيرار چه سي بولغان ايسنغ کول طرفي و دینه سو اولکده سي
 شرقي تورکستان دولتي دين اجراب کنتي موندین کين طاهر خان آرتياشي غه چه کليب ايرده
 کي قيرغيز لر ني ايب کونگس غه کنتي . مننه بوشمال اولکده لر ي نينگ شرقي تورکستاندين اولدغه
 اجراب کتکاني اوشبودور و دینه فراق لر نينگ و قيرغيز لر نينگ شرقي تورکستان نينگ
 شمالي ده قطعى صورتده يرلا شتمک غه باشلانغانی هم اوشبوتاي سجدین اعتباراً واقع بولميش دور
 و قيرغيز نينگ تورکستان يايلا غلريده اهنه اهنه ايسيليب پامير و سولخ قول غه چه يرلا شکانی
 مذکور تاي سچ دين کسن دور

بلورستان غزالی و بدخشان غنہ لوہوش

حاضر فی کابخت و گلگت و خیرال درہ لری فی اورمانہ لردہ بلورستان دیلویریہی و او درہ لرنینگ
 اٹالی سی او وقتندہ تمامت پرت ایدی لردہ سلطان سعید خان ۹۳۴ھ دہ اوغلی
 عبدالرشید سلطان و کیو اوغلی حیدر میرزا کورگان نینگ قیادنی آستیدہ تولاسکر فی بلورستان غنہ
 یولاب غزات غنہ یارینغ قیلیدی و بولر لسن آکٹہ آئی مدت بلورستان درہ لری دہ غزات قیلیب لکلیک
 مینگ کشتی فی اسیر الیب سیرغ چوپان (دو خان) یولی سلان یاکسندہ غنہ یانیب کلدی لردہ
 بلو اسیر لردہ فی تمام قول قیلیب خلق غنہ ساتیلیدی اوزون پیل لردین بری بدخشان حکمداری میرزا
 خان اوز بک لرنینگ غزاتی دین ساقلانمانی اوچون بابر پادشاہ نینگ حمایہ سیغنے کیرب بایشا ماقده ایدی
 و بابر پادشاہ بدخشان دہ اوز اینی سی ناصر میرزانی و آئین کین کورگان خاندانی دین بیر کشتی فی کافی
 عسکر سلان قویغان ایدی ، ۹۳۴ھ دہ بابر پادشاہ بدخشان دہ کی عسکر لری فی ہندوستان
 غنہ قہقہیرا الیب کشتی و بدخشان دہ بیچ قوت قالدای بوسب دین میرزا خان بابر پادشاہ نینگ حمایہ
 سیدین نومید بولوب سلطان سعید خان نینگ حمایہ سی فی تیلادی مونداغ فرصت فی
 استیاب تورغان سلطان سعید خان ۹۳۵ھ دہ یاکسندہ عبدالرشید سلطان فی یایب قولوب
 اوزی تولاسکر سلان بدخشان غنہ لوہوش قیلیدی . سیرغ چوپان غنہ یار خاندان بابر پادشاہ
 بدخشان حمایہ سی اوچون اوغلی سہندال میرزانی ایبار گانی آنکلاندی و بولخبر فی آنکلاب سلطان
 سعید خان بولوروشیدن پشیمان قیلیدی لیکن قہیش کیریب قانغان سیدین آرقہ بیغنے
 یا غناق امکان سیر ایدی و سیرغ چوپان غایت قوروغ و تار سیر کچیک علاقہ بولغان اوچون او بوردہ
 قیشلا ماق ہم ممکن ایماس ایدی . ناز علیہ سلطان سعید خان قہیش فی بدخشان دہ قہقہیرا ماق و ایرتہ یاز
 فصلی کیرگان زمان شرقی تورکستان غنہ یانیب کلک نتی فی بلدیروب سہندال میرزا غنہ الھی ایباردی
 سہندال میرزا بولوب فی سیر مکرگان قیلیب قبول اتدی . سلطان سعید خان زور سلان

بدخشان غبارومی و همدان میرزا قلعه ظفر (بوگونگی رستاق) ده عسکری فی توپاب تورومی
 سلطان سعیدخان باریب قلعه نینگ تاشیده پرلاشتی و قیمن چیتغوچه سلطان سعیدخان قلعه نینگ
 تاشیده و همدان میرزا ایچسیده اولتورومی لر ایرته یازده سلطان سعیدخان باریپا پاشاه
 نینگ حضوری نده الحی ایباریب بو حرکتی نینگ دشمنانه ایماکی فی سله و ژوب و حذر لر براین قلیب یارکده
 نده یانیب گلدهی باریپا پاشاه بدخشان دین اوغلی فی قیچقیریب اور فی نده چاغاتای خاندانی دین
 یلدا نسا میرزانی تعیین اتتی و بونوزاکت معامله سی بیلان گوکه بدخشان بیر فی طرف یا که مشترک صحابه
 منطقه سی بولدی دیک بولور ایدی

عبدالرشید سلطان نینگ ولعیهد بولغانی

۹۳۴ هـ ده سلطان سعیدخان چونگ اوغلی عبدالرشید سلطان فی اوزی نده ولعیهد تعیین اتتی
 و ندکوریلده سلطان سعیدخان ابنی سی امین خوجه سلطان فی اوج والی لیسفی دین عزال قلیب عبدالرشید
 سلطان فی اوپر نده والی تعیین قلیب ایبارومی

تیمت و کشمیر فتحی

غربی تیمت (حاضر فی لداخ و بانگستان) سلطان ابابکر نینگ زمانه سیده شرقی تورکستان غنم تابع
 ایدی لیکن سلطان ابابکر دین کین هر دره ده بیر یگ مستقل بولوب باش سیز بیر حالده ایدی
 و کشمیر نینگ پادشاهی ده پادشاهین آت دین باشقعه بیر زمره قالمغان و چک خاندانی ویدگان بگله
 مستقل حالده بولماقده و حاکم بیر سری نگر شهریده بیر سچه حکمدار حکم سورگده ایدی و بولصورت بیلان
 کشمیر دولتی ضعیف بیر حالده ایدی ، امیر کبیر سید محمد میرزا و حسد میرزا کورگان لر سلطان
 سعیدخان فی غربی تیمت و کشمیر فی البیش شرقی تورکستان دولتی نده الحاق الکیفه شوق قبولور ایدی لر
 و عبدالرشید سلطان و میر تانغای باشلیغ لر بور ای نده مخالف ایدی لر و او تراده کی بول نینگ
 بمالیجی و ندکور مملکت لر نینگ فایده سی نینگ آریسفی فی کور ساتیب خان فی اولورت لر نده بولوروش
 قیماقدین جدی صورت ده بولساقده ایدی لر ، لیکن سلطان سعیدخان نینگ همیشه یانیده بولغان

نواد کوروتسی

سید محمد میرزا حمید میرزا ارخان فی اخیراً اوز را می لر می نه اوانستی لر ، ۵۹۳۸ یننگ
 آخزیده دیجه آسیده ایکی یننگ کشتی لیک بیروت سیلان حمید میرزا و سلطان سعید خان نینگ کچیپک اوغلی
 اسکندر سلطان ساجخو یولی سیلان نویر او مار یول (حاضر قی لداخ) اولکده سی غه یوروش قیلدی لر
 و سلطان سعید خان اوزی اوج میننگ کشتی دین بمارت بولغان بیروت سیلان ختن غه کلدی و او بر
 دین پولور نامی غه بار دی مقصدی پولور یولی سیلان دؤلنه (مثالی نیت یعنی چانگتنگ) اولکده سی
 غه یوروش قیماق ایدی اسکندر سلطان حمید میرزا لر توغرا اوردی غه هجوم قیلیب او
 دره تی اوردوش سیلان ایدی لر و مار یول دره سی (لداخ) امانی سی اوردوش سیرا طاعت قبول اتتی لر
 اما سلطان سعید خان پولور یولی سیلان چانگتنگ نغنه عسکر الیب بارماق نینگ امان سیرا ییقتی فی
 سیلیب پولور دین ختن غه یانیب ساجخو یولی سیلان ایلگر کی قوشون غه نیشماک اچون یوردی یولده
 ایس سبسی دین خان نینگ صحتی غایت در جرده خراب بولدی لیکن نویر ادره سی غه بارغاندا ییختی
 بولوب قالدی خان نویر ادره بار یب صحتی ییختی بولغان دین کین مار یول ده کی اسکندر سلطان
 حمید میرزا باشلیغ باب لر فی نویر ادره ییچتیردی و اویرده بیر مجلس عقد اتیب موندین کین قیلا دورغان
 ایس لر خصوصاً صیده مذاکره لر قیلیندی بول مجلس ده خان بیر مقصد ا عسکر سیلان دو ان سیر
 و ایس سیر بولغان نویر اولی سیلان بالنتستان غه بارماق و او اولکده نینگ فتحی دین کین کشیر غه بارماق
 و اسکندر سلطان و حمید میرزا باشلیغ لر حاضر قی معروف لداخ و کشیر لولی سیلان توغرا کشیر غه هجوم
 قیماق غه قرار بیرلیدی بولقرار غه مطابق اسکندر سلطان حمید میرزا لر فی نورت میننگ
 عسکر سیلان کشیر غه بوللاب خان اوزی بیر میننگ کشتی لیک بیروت سیلان بالنتستان غه یوردی و
 مینان مومسیده بالنتستان غه بار یب او اولکده فی ایکی آی مدت ده کاملاً اشغال قیلدی
 و اسکندر سلطان و حمید میرزا لر یولی لر ی نه باقین بر لرده کی نیت و بالتی اولکده لر فی فتح قیلا
 قیلا ییچ مانع سیر کشیر دوران دین اوتتی لر کشیر حکمدار لر ی لار آبلنغ بونغاز ده عسکر بوللاب
 مدافع غه تیار لاینب تورغان ایدی لر تورک عسکر لر ی اویرده توختاب بیر کچه ده ایکی غه

ایرلیب بیستسی تومن بهادر نینگ قیادتی استبدده بولغان لوز کشتی کیشیر لیک لر نینگ اوستی غنه
 شز تیک بیر کیچه باسقونی قیدیپ اولر فی مغلوب ایتیب بولغاز دین آرقه نایدوردی و بیستسی
 چیدر سرزانینگ قیادتی ده بولوب بیز نغدین استیب کیشیر لیک لر نینگ آرقه سی غنه اولوب اولر تینگ
 خط رجعتی فی کیب تورغان ایدی قاچقان کیشیر عسکر لر ی بولایکی قوت نینگ آرقه سیده قالیپ
 نما یالوق ایتلیدی لر . بویردین تورک عسکر لر ی ایتیک یوروب اوززاده بیر قویوب سر سیکر شهری غنه
 کیردی لر کیشیر حکمدار لر ی و خلق نینگ تولار اتی شهر دین قاجیب تاغلو و جاگال لر و دریا آرقه لر ی
 نه کتکان ایدی لر و بوسب دین اکندر سلطان عسکر لر ی بیلان ۹۳۹ هجری جمادی الثانی ده سر سیکر
 شهری غنه پیچ بر اوروش سیز کیریپ راجدان غنه لوشتی لر (کیشیر تسلیمه حکمدار نینگ اوروشی فی
 راجدان دیر لر) . بوسورت بیلان اگر چه کیشیر نینگ یاچختی فتح قیلنغان بولسه مویکن کیشیر نینگ
 حکمدار و عسکر لر ی و خلق نینگ تولار اتی اطاعت قبول اتمای مستحکم یر کرده تورغان لر ی اعتبار ی بیلان
 بولفتح فی حساب غنه الینما سلفی لازم ایدی . و کیشیر لیک لر فی مستحکم موقع لر دین تورمیدان غنه
 چیتاریب محاربه قیلیق اوچون بیز حیدر ایدی . بولواچون اکندر سلطان تمام عسکر لر ی بیلان
 سیر سیکر شهری دین چیتیب کامراج آیتلیغ برده یرلاشتی لر و او بوردین آرز قطعه لر کیشیر لیغ لر
 دافعه قیلیغ ضعیف لیق کورساتیب قاجار ایدی لر . بولوضعت برآی دوام قیلیغ دین کین کیشیر لیک لر
 تورک عسکر لر ی بی جگجوی ایماس تور قحاق آدم لر ایکان دیب خیال قیلیق و تورک عسکر ی نینگ اوستیغ
 هجوم آملکغه باشلادی لر و بولوجوم لر مقابلیده تورک عسکر لر ی سخن موضعیق لیق کورساتتی لر و بولجمله
 فی سلیکان کیشیر لیک لر یوراکلاریب همه سی مستحکم موقع لر ی دین چیتتی لر و باغ بون آیتلیغ برده
 چو غلا شیب تورک عسکر لر ی نینگ اوستیغ باسقون قیلیق نرتیبانی فی تیار لاماقده ایدی لر اوشتو
 متوت تورک عسکر لر ی کلپ کیشیر لیک لر فی دوزت طرفین آراغنه آلیب اولتورمکغه تورودی لر بلک علی
 باشلیغ بیز سچ حکمدار و بیز سچه مینگ کیشیر عسکر ی اولتورولدی و کیشیر تاریخیده مینگ بیز شوق
 راق کشتی مقتول بولدی و بیز یازیب دور . بولمحر برده کیشیر لیک لر میان مغلوب بولسه لر

کیشیر لیک لر فی مستحکم موقع لر دین تورمیدان غنه

موبینه اصلی مقصد حاصل بولمادی چه نکه اولوم دین کشمیر قلعان کشمیر یک لر قایب نبه مستحکم بر لر غنه
 باریب آلدی لر . بوسودت بلیان ایرته باز کیر گو پنجه منهر و پورت لر تورک لر نینگ قولیده فتاغ
 و جانگال لر کشمیر یک لر نینگ قولیده توردی . ایرته باز بولغا چ نبه اوروش باشلاندى و کشمیر
 یک لر دایما مغلوب بولسه لر بوموقع لر می مستحکم بولغانی اوچون پر اگنده بولما دیلر . اخیراً تورک عسکر لر می
 کشمیر یک لر نینگ مستحکم موقع لر می نه هجوم فیغانی باشلان دیلر و بوجوم لر ده تورک عسکر لر می تولا ضیاعا
 برگان سبب دین تو ماندان لر آرا سیده هجوم و مصاحبه سئله سی خصوصی ده اختلاف پیدا بولدی و
 اکثریت مصاحبه غنه مایل کور و سئله ایدی . بوحالده کشمیر حکمدار لر می مصاحبه طلب قییب الحی ایباردی
 لر و توبنده کی شرط لر بلیان مصاحبه عتدایتیلدی

(۱) کشمیر نینگ حکومتی اولقیب دکر اوز ابالی سی نینگ قولیده بولماق

(۲) خطبه و پول سلطان سعید خان نینگ اتیده بولماق

(۳) کشمیر مالیتی نینگ بیر حصه سی فی هر سیلی پارکد خزانه سی نه ایبارمک

(۴) کشمیر پادشاهی محمد شاه نینگ قیزی فی اسکندر سلطان غنه بر مرک

بومعاهده عتدایتلگای دین کین محمد شاه باشلیغ کشمیر حکمدار لر می اسکندر سلطان فی زیارت قیلدیلر
 و اسکندر سلطان هم بگ لر می بلیان بر لیکده محمد شاه فی زیارت قیلدی و بوزیارت لر ده بیر بیر لر می
 غنه شاهانه سوغات لر لغت بریم قییبشتی لر

سلطان سعید خان بالتمسان فی فتح قییب بولغونجه بالتمستان و کشمیر آرا سیده کی یول لر غنه
 غایت قایلین قار تو ثوب سوق الحیش امکان سیز بولغان سبب دین بالتمستان ده قیشلاب قلعان
 ایدی . ایرته یازده کشمیر یک لر بلیان یوقاری عتی صورنده عتدایتلگان مصاحبه فی سلطان
 سعید خان منظره قییب کشمیر غنه بارما ی بالتمستان دین مار یول (لداخ) غنه یاندی و اسکندر
 سلطان باشلیغ تمام تورک عسکر می فی نیت غنه یانماق غنه یارلیغ قیلدی . اسکندر سلطان عسکر
 لر می بلیان کشمیر دین یانینب اوترا ده هنوز فتح قییبخان بعضی نیت علاقه لر می فی فتح قییب

بائسکا قلعه سی (او وقتہ کی لداخ مرکزی) دہ سلطان سعید خان غہ تیشیتی لہر۔

سلطان سعید خان نینگ و فانی

سلطان سعید خان تہیت و بالستان علاقہ لہری غہ حاکم لہر و کفایت مقصداری عسکر لہر تبیین قبلیہی تمام بودائی لہر نینگ قبلیہ سی بولغان اور سنگ (لہاسہ) نی و دولہہ (چانگتا نگ) دو کو کو اولکہ لہری نی تمام فتح قبلیہ اقوچون سکندر سلطان حمید میرزا نی ایکی مینگ آئیغ عسکر سلیمان شرقی تہیت غہ یوروش قبلیہ اقوچون بائیغ قبلیہ سلطان سعید خان ۶ سخی ذیحجہ ۹۳۹ھ دہ ہکا قلعه سیدین یوروش لہر ایننگ مرکزی بولغان ہوندا قلعه سی غہ گلہی ہوندا رده قربان سعید نمازی نی اوتاب بارکند غہ قراب یوردی و پسنگ دقرا فورم داوان لہر دہ خان غایت قاتبع ایسلادی بولویس علی سلیمان لویلہ و فانی اتنی و جسدی نی بگ لہر بارکند غہ مکتوروب ارگ نینگ باغیغہ دہ دفن قبلیہ لہر (حاضر نی آلتون فرار سلطان سعید خان و اولادای نینگ فراری دور۔

شرقی تورکستانہ قدیم دین پادشاہ لہر نینگ فراری نی آلتون فرار دیلادور) ، تاریخ رشیدی جمہ سلطان سعید خان نینگ منقبت لہری نی اور زون بنایات سلیمان ذکر قبلیہ دور و ایننگ حاصلی نی بیان قبلا میرزا — سلطان سعید خان حلیم ، داسی ، سیاسی ، دیندار ، علما و دست - عادل بیروان ایبری ، راحت و طبیب غہ رہنمائی یوق ایبری ، سیاحت و آو و غزات نی دوست تونار ایبری ، غلام سوزی نی قبول اتناس ایبری ، قان توکمکین و جہان نافرمت قبول ایبری ، اکندر سلطان حمید میرزا لہر خان نی باسک دین اوز اتقا دین کین ایکی قول بولوب اور سنگ (لہاسہ) غہ یوردی لہر اور توادہ تہیت یک لہر نی مغلوب ایٹیب ایگرایا مکہ ایبری لہر ہند و عثمان دین بودائی لہر نینگ مقصد س قبلہ سیدین مدافعہ قبلیہ اقوچون کلگان بیر سخمہ مینگ ہند و سلیمان اوچرا شیب قاتبع حمار بہ دین کین ہند و لہر نی مغلوب ایٹیب ایگرایا دی لہر و سنج دریا سی نینگ باشی غبار غار دہ اکندر سلطان سکندر نینگ لہری سلیمان اویردہ قایب حمید میرزا ۹۰۰ کشتی سلیمان

اور سنگ نه لوروی لیکن پولده آت و آدم لری ایسلا ب حرکتین قافلانی باشادی و اور سنگ نه سکر
 کونوک یول قافان رینه چه باردی اما آت لر نینگ یوزده سگستی اولوب سکر لر سادیه یورمک نه مجبور
 بولدی لر و بونینگ اوستیغه اور سنگ ده تولا قوت باره یقینی فی بیلمیدی بو او چون حیدر میرزا اور سنگ
 نه بارامی اولراقده کی نسبت علاقہ لری نه باسقون قیلیب یوزمینگ قومی گیرمه مینگ قوتاز و
 بیر سخره یوز توتی (قیمت آتی) دین بشارت بولغان اولجه و بیر سخره یوز اسپر قویلیغه کلتوزوب ۹۳۰ هـ
 نینگ اولیده اکندر سلطان نه تیشیب لداخته کدی لر (بوسفر نینگ تفصیلاتی فی تاریخ رشیدی ده
 کور و لسون)

سلطان عبدالرشیدخان نینگ خان بولغانی

سلطان سعیدخان دهن قلیبیغان کونروده و سعیدی عبدالرشید سلطان اوچده ایدی خان دهن قلیبیغان
 دین کین میر کبیر سید محمد میرزا اکا شور دین کلیب تعزیت مراسمی فی اولقیلغان دین کین تمام خانیق خاندانی و
 بگلر فی جمع قیلیب اوزی نینگ میر کبیر کی ندا لر فی تصدیق اتوردی و تمام بگلر و سکر لر فی اوزی نینگ
 امری استیغه کیرگوزمک عبدالرشید سلطان فی فقط اسماء خانیق ده قویماق نه شدت قیماقنه باشادی
 سید محمد میرزا نینگ بو حرکت لری فی بعضی خانیق خاندانی و بعضی بگلر مخفی صورتده عبدالرشید سلطان مفصل
 صورتده یازدیله ، بو اولتراده عبدالرشید سلطان یار کندنه باقیلا شتی میر کبیر سید محمد میرزا
 باشلیغ تمام چوگان کیچیک لر استقبال نه حقیقی لر . عبدالرشید سلطان سید محمد میرزانی استقبال نه کلگان
 برده تولغوزوز اولتورمک اوچون آدم تعینلاغان ایدی . سید محمد میرزا عبدالرشید سلطان فی کورگان زبان
 آتین تولتوب سلام بردی بولوحالده انی اولتورمکغه تعینلاغان آدم لر انی قلیح نه تولتی لر و معاوی سید
 علی سلیمان ایکی سی فی اولتوردی لر . آندین کین عبدالرشید سلطان تولغوز سلطان سعیدخان نینگ
 مزاری نه باریب زیارت قیلدی و اویر دین یاینب اولد اغه تولتوب تعزیت و ماتمدا ر بقن مراسمی فی اولقیدی
 محرم نینگ بیر سخره کونی ۹۳۰ هـ ۱۵۳۶ م ده مهجود مراسم بلان آق کیگیز اوستینده
 اولتوزوب بگلر و خلق نینگ محبتی فی الیب اوزی فی شرقی تورکستان و نسبت نه چوگان خان اعلان اتتی

سلطان پسر ارشد خان سید محمد میرزا ایننگ تمام تعلقاتی فی ضبط قلیب اوغول لری فی نظر بند قلیدی
 وایر علی تاغای فی امیر کبیر وکاشغر والی امیر حسین اتی تورپان عمومی والی امیرقی منصور خان ایننگ قلیده
 بولوب اولقی تابع لیتق ده بولدی و تیرت غه اکت در سلطان فی والی قلیدی و اویره کی عسکر لر غه رخصت
 بیریب بیر آرنی عسکر بوللادی . لیکن ایلگه کی تولا عسکر یانیب شرقی تورکستان غه کتکانی فی تیرت
 یک لک لک کورگان زمان هر طرفه عمومی لغاوت حقیقی و اکت در سلطان ایننگ قوتی بولغان و چون تیرت
 دین چوقیب کتکغه مجبور بولوب اینده کی عسکر لری سلیمان بایکت غه کتتی . و سید میرزا سلطان عبد
 الرشید خان دین تورقوب بایکت غه بار مای رسکام دره سی سلیمان بدخشان غه باریب اویره دین پادشاه
 ایننگ اولی همایون پادشاه ایننگ یانینغه کتتی الحاصل سلطان سعید خان ایننگ باشی فی یرگان
 تیرت کشمیر حاکمیتی بیریل دین آشوق دوم امسدی

محترم او توغوجی لر میر غه غله میسر

شرقی تورکستان تاریخی ایننگ آن مهم پارچه سی بولغان سعیدیه دولتی غه متعلق معلوما تهمیز ایننگ
 یگانده منبعی تاریخ رشیدی دور و سلطان عبد الرشید خان ایننگ تخت ده اولتورغان زمانی دین تا چین
 اتیلادی غه چه اوتکان واقعه لر بوناسیج رشیدی ایننگ اوچونجی جلدی و ایننگ آباغی غه هر زمانه الحاق
 اتیلگان ذیل لری دین باشقہ کتاب دین تا پیلادی و مذکور اوچونجی جلد ذیل لری افغانستان هندوستان
 تا پیلادی . بوسیدین سلطان عبد الرشید خان دین عبد الدخان ایننگ تخت ده اولتورغان و قتی غه
 چه کی واقعه لر ایننگ فقط بیر فهرستی دین هم آذراق یری فی ذکر اتنگ غه مجبور دور من وان شاء الله کین چه
 ایشا چنیک منبع تا پیلوب نقصان ایننگ تکمیلی فی امیر قلیامن و عبد الدخان ایننگ تخت ده
 اولتورغان و قسیدین حاضر قی کونلر یعنی ۱۰۴۸ هـ دین ۱۳۵۹ هـ غه چه کی واقعه لر فی هم مقصد عده کی
 وک مفصل یزاق اوچون تولوده کی ایشا چنیک منبع لر کفایه قلیایدور . بنا و علی بولوب واقعه لر فی هم صحتی غه
 قناعت قلیغایم فی کابول و گاهی مفصل صورتده یازماق غه مجبور دور من بولوب مجبوری تصور دم توغراسیدین محترم

ادقو غوجی اردین عدز تیلان

۹۴ دین ۱۰۴۸ هـ غمہ چہ او تکان واقعه لر

سلطان عبدالرشید خان تخت دہ اولتورخان دین کین آتای دیسل دین باشقہ خانفردہ کی عادت چہ شرقی تورکستان دیسلادورخان اولککرسعیدرہ دولتی نینگ مملکتی بولوب غایت درجہ دہ پیچلین و آسایش بیلان حیات کچوردی . ۹۵۰ هـ تورپان مالی عمومی سی منصورخان وفات ایقب اورنیغہ

اولی شاه خان عمومی الی بولدی ، ۹۷۸ هـ سلطان عبدالرشیدخان وفات اتتی واورنی غمہ اولی شجاع الدین احمدخان تخت دہ اولتوردی و مذکورسیلده تورپان عمومی مالی سی شاه خان وفات اتتی شجاع الدین احمدخان دین کین عبدالکیرم خان دایننگدین کین محمدخان و آذین کین عبداللطیف خان

لرخان بولدی لر بولوت کشتی نینگ ۵۹ سیل لیتی سلطنت دوره لریدہ کی واقعه لر خصوصی صیدہ معلومیمیز بولغاندک بولرنینگ تختدہ اولتورخان وفات قیغان تاییخ لری نی ہم ہوز بیلانما دوک سلطان

عبداللطیف خان ۱۰۳۷ هـ وفات اتتی ، بواو تزا دہ سلطان عبدالرشیدخان نینگ اولاد دین عبد الرحیم خان تورپان عمومی الی ایبری بولکشتی استقلال اعلان قلیب شرقی تورکستان سعیدرہ دولتی

ایکی غمہ آیرغیان ایبری سلطان عبداللطیف خان وفات استکان دین کین شہزادہ لر آراسیدہ غامیعی تالاشی یوزیدین مجادلہ حقیقی بولوبجادلہ غایت قاطیع و مدتش صورتدہ اون ییل دو م قیلدی

اچیز ۱۰۳۸ هـ تورپان عمومی الی سی عبد الرحیم خان مرحوم نینگ اولی عبداللہ خان ہمہ غمہ غالب بولوب مجادلہ نی باسقتورب یاکرستختی دہ اولتوردی

عبداللہ خان نینگ غامیق دوری

عبداللہ خان یوقار یعنی مجادلہ نی قوت بیلان باسقتورب ۱۰۳۸ هـ ۱۶۳۸ م دہ یاکرستختی دہ اولتورب اوزی نی خان اعلان اتتی . او وقتدہ کی سعیدرہ دولتی غمہ تابع اولکک لرد آلتی شہرو

تورپان ویش بلیق و غولجہ نی عبداللہ خان توپ غرا اوزی ادارہ قیغالی باشلادی بولواولکک لردہ بیچ ببرد اخلی استقلال غمہ مالک حکومت قالمادی بولصورت بیلان شرقی تورکستان نینگ تمام عسکری مالی و

دین کین تورپان و قول اولدیک لری هم قالماق لر نینگ قولیغه نوشتی .
 بومحاربه لر نینگ تفصیلاتی
 خصوصاً سیده معلوم نامینر لوقی دور . بومحاربه لر نتیجه سیده شرقی تورکستان نینگ غایت مهم قسمتی
 سیبیده دولتی دین آجراب کتیب باغوز آلتی شهر غنینه قالدی و بونینگ بیلان عبداللہ خان نینگ لکری
 و اقتصادی قوتی بک صغیر فلان شیب کنتی
 عبداللہ خان نینگ دوریدہ مغربی تورکستانده کی پرچہ پرچہ
 بولغان اوز بک خان لری ایما بیز سیر لری بیلان اوروشاق و سیر سیر لری نینگ پورت لری نی ویران قیلماقده
 ایدی و بونینچ سیزلینق سیمی دین مغربی تورکستان امانی سی آقین لر صورتده شرقی تورکستان نغہ ہجرت قیلور
 ایدی لر عبداللہ خان بوہاجر لر نغہ غایت بمزدول مروت لر قلیب اولور نغہ یرو با شفقہ نرسہ لر سیر و ایدی
 بوہاجر لر آرا سیدہ سید لیق دعواسی قیلا ووغان لھنی خود لر ہم بار ایدی ، اولھصر لودہ من طر لیت شرقی
 دیاسیدہ دور من دیگان کشتی لر نینگ اسلام علیدہ کی بازاری نینگ فریق لیقنی تاریخ اوقفان کشتی لر نغہ معلوم
 دور . بوخوجہ لر نغہ عبداللہ خان حد دین استوق احترام قلیب ہر لیش نی اولر نینگ استخارہ لری و
 مشورہ لری نغہ موافق اجراء قیلماق و اولر نینگ خواہشی نغہ ہر نرسہ سی نی فدا قیلماق نغہ باشلامدی و
 اوزی باشلیغ تمام خانلیق خاندانی دولت آدم لری اولور نغہ مرید بولدی . و بوم خلق بوخوجہ لر نی تقوی
 نینگ ایتیدہ ہر مرتبہ دە دیب عیتدہ قیلور ایدی لر ، منہ بو صورت بیلان بوخوجہ لر نینگ نفوذی ہر
 نفوذ نینگ اوسیندہ بولدی و عبداللہ خان وفات ارکان دین کین دولت نینگ مقیلماتی نغہ و شرقی تورکستان
 ملتی نینگ پیچ پرتا پیچ دە کور و لمگان فلاکت لر نغہ مبتلا بولماقی نغہ بوخوجہ لر نینگ حرصی و لوز کور
 لوقی سبب بولدی
 تفصیلاتی توئسدہ کیلا دور

عبداللہ خان نینگ خانلیق دین مقیلماتی

عبداللہ خان یولبارس خان کیلیغ پیر اوغلی نی کا شغرنغہ والی قیفان ایدی . یولبارس خان بک
 ظالم و مستبد بولغانی اوچون عبداللہ خان انی عزل قیلماق و بلکہ لوق اتماک نغہ قرار بردی یولبارس خان
 واداسی نینگ بوقراری دین خبر تا پیب علیان چفقاردی و عبداللہ خان آنکا ادب بر مرک اوچون لکری

ایباردی و بوشکر مغلوب بولدی . دایمچی نوبتده دادا داوغول آراسیده قاتنیغ اوروش
بولوب عبدالمدخان نینگ سکر لری ۱۰۷۸ هـ قشعی صورند مغلوب بولدی عبدالمدخان اولوغلی
دین بولفلکت نه لوشکانی نه نخل قیلمای بوزدین چقیب کنتک غه قرار بیریب کیچیک اولغی عبدالمومن خان
نی خلیق تختسیده اولتوروزوب قولوب اوزی بیر یونجه خاص آدم لری سلیمان هندوستان غه کتتی
دهندوستان پادشاهی اوزنگ زیب عالمگیر بوجرنی انگلاب کشیرالی سی مبارزخان فی عبدالمدخان
غه شالانه احترام و استقبال قیلیب دلی نه اوز اتاق غه امر اتتی . مبارزخان عبدالمدخان غه تولدا احترام
قیلیب کشیرده بیر یونجه کون استراحت قیلغاندین کین دلی نه اوز اتتی ، عبدالمدخان دلی نه بارغاندا
اوزنگ زیب عالمگیر مرسم سلیمان استقبال قیلیب فوق العاده احترام لر قیلدی . عبدالمدخان دلی دین
مکنه غه باریب حج قیلیب هندوستان غه کلدی داوانگ زیب عالمگیر عبدالمدخان غه دیدیکه . اولغانلری
گتتیلغ قیلغاندین من تولداتما تروورمن اییدی وطن غه کتما سون لردومنی اولغان یریده کوردوب
هندوستانده اقامت السه لرمن اوز لری نینگ فادار بیر اولغانلری صفی سلیمان احترام لری غه حاضر
دورمن - عبدالمدخان بولطفکارانه معامله دین تولدا احترام بولوب هندوستان ده قالدی و
۱۰۸۰ هـ کشیر غه یازلاماق اوچون کلیب اوپورده وفات اتتی ، عبدالمدخان پورت دین
چقیب کنتکاندین کین یولبارس خان اینی سی عبدالمومن خان فی مغلوب قیلیب اوزی خان بولدی و
یکیل پورت تولداتلم و استبداد سلیمان خلیق قیلیب ۱۰۸۱ هـ اولتورولدی تا یونج رشیدی نینگ
تولیبده یولبارس خان نینگ ظلمی خصوصیده ایتما دورکه - یولبارس خان شونداغ ایمان ظالم اییدی
که ایننگ آلدیده حجاج ظالم مجل و ضحاک مالان منفعل اییدی

اسمعیل خان نینگ خان بولغانی و آباق خوجه نینگ توز کور لوقی -

یولبارس خان نینگ ظلمی غه خلق طاقت قیلمای ایننگ ضدی غه عمومی بیر الفتلاب توز غالیب نتیجه
ده یولبارس خان اولتورولدی و خلیق تختسیده عبدالمدخان نینگ اینی سی اسمعیل خان اولتوروب پورت

فی تیخ قیلیدی . امیرعلی خان نینگ زما نه سیده بو قاریده مذکور بولغان مهاجر خوجهر لر دین صدایت اهد
 خوجهر آبلغ بیرسی بک زیاده نفوذ تاپقان ایردی بولونفودهی نه قاضیت قیلیدی خان لنین تختی نی آتماق اوچون
 کوشش قیلغانی باشلادی و ۱۰۸۷ هـ طرفیده جاهل مرید لری نینگ یار دمی سلان آشکارا باغی بولوب
 آنگانان برگان و عزت و آبرو برگان دولت خانی امیرعلی خان غه حرب اعلان قیلیب یارکند فی محاصره
 قیلدی و شهر را بچیده کی مرید لر نینگ یار دمی سلان شهر نی الیب امیرعلی خان نی ایسیر قیلیب اوزی نی
 پادشاه اعلان اتتی . مرید لری بولباغی نی خواجهر آفاق دیدور بولقب مذکور باغی غه کین کی مقبولی
 بولغان قالماق خانی گالدان فوتتاجی نینگ برگان آباق خوجهر عنوانی نی کین لرده تخریف قیلیب خواجهر
 آفاق قیلیب لردور کین صدایته الله خوجهر نینگ بو استیلا سی دوام اتدی بلکه اوج تور ت آی دین
 کین خالین خاندانی دین محمد امین خان تولاقوت توپلاب صدایته الله خوجهر نی مغلوب قیلیب یارکند
 نی آلدی صدایته الله خوجهر امیر امیرعلی خان نی و تابع لری نی الیب ایلی غه قاجتی و قالماق خانی گالدان
 فوتتاجی نینگ پناهی غه سفینیب محمد امین خان نینگ صدی غه فوتتاجی دین یاردم تیلماجی

سبعده ملی ولتی نینگ سقیلیغانی

هدایته الله خوجهر نینگ یاردم تیلماگانی گالدان فوتتاجی نینگ آرزوسی غه توغرا کلدی چونکه اوزو دین
 بری آلتی شهر نی آتماق گالدان نینگ آرزوسی بولسه موآلتی شهر مسلمان لری نینگ انی قایتغ مدافعه
 قیلماقی و استیلا قیلغان لغتدیر ده هم استیلا سی نینگ دوام قیلما سلیقیدین تورقار ایردی هدایته اهد
 خوجهر بولسه آلتی شهر مسلمان لری نینگ بیرسی و پیشوا سی بولغانی اوچون تولاراق خلق آنکا یاردم و اعلا
 قیلیشی نی سلور ایردی . بولباشیدین گالدان صدایته الله خوجهر غه تولوا احترام لر قیلیدی و قالماق
 لرده شرف عنوانی بولغان آباق عنوانی نی آنکا بردی ، گالدان فوتتاجی ۱۰۹۰ هـ ده اباق خوجهر
 فی آلدی غه سالیب ... قالماق عسکری سلان آلتی شهر غه یوروش قیلیدی
 محمد امین خان قایتغ مدافعه قیلیب گالدان نی آقوغه گیر گوزما ی توختاتتی لیکن آباق خوجهر نینگ

تسویبی بیلان کاشغور یارکندە کی جاہل مرید لری انشائش چیقار غالی تور دی لردو بسبب دین محمد امین خان یارکندە یانماق نە مجبور بولدی و اگر قەدین گاللان آستور د کاشغورنی مقاومت سیسر الدی و دولت طرفدار لری نی قتل عام قیلیدی . آدین کین یارکندە یوروش قیلیدی محمد امین خان شەرنە قامایب غایت قاتیغ برافقە قیلیدی و گاللان یارکندە شەری نی آماق دین نومید بولدی لیکن شەریچیدە آباق خوجە نینگ مرید لری خیلی تولوایدی بومرید لردو اسطە سی بیلان شەری چیدە انشائش چیقار دی و بوخاین مرید لردو خوجە نە دروازە نی آچتوق دین قالماق لرنە دروازە آچیب قالماق عسکر لری شەرنە کیردی و قتل عام و غارت نی انتها درجە نە نیکوز ب اجرا قیلیدی و محمد امین خان شەید بولدی . بومسورت بیلان ۱۷۰ میل لیق ملی اسلام دولتی بیقیلیدی

سعیدیه دولتی وە ادارە تشکیلاتی و عسکر

سعیدیه دولتی اوز زمانە سیدە اوترا آسیا نینگ آن چونگ دولتی سانا لورایدی . بونکە بودورە دە غربی تورکستان و شمال دکن لری پارچە لانیب کچیک کچیک اوزبک تفریق و قالماق خانلیق لری دباگ بیک لری دین عسارت بولوب قالغان اییدی حالبوکە حاضره شرقی تورکستان دیلا دورغان اولکنە نینگ آتای و میل دین باشقە تمامی سعیدیه دولتی نینگ ادارە سی آستیدە آیدی سعیدیه دولتی چونگ پیر خانلیق بولوب عمومی و رسمی پانجینی یارکندە شەری اییدی لیکن دخلی ادارە اعتباری بیلان ایکی مستقل ادارە نە نالیج اییدی - بیر ادارە یارکندە خان نینگ ادارە سیدە بولوب کورچا دین باشقە اتلی شەری ولایت لری توپ توغرا بولادارە نە مر بولوب اییدی و بولکنە لرنە الی لردو حاکم لر بیتین قیماق و عزل قیماق بولادارە دین بولورایدی و مالیاتی ہم نمانا خان نینگ خزانە بیغە الینور اییدی - ینە بیر ادارە تورپان عمومی الی سی نینگ ادارە سی بولوب کورچا دین قول دیش بیتین و غولجە نە چەم چوزولغان اولکنە لرنینگ تمام دخلی ایش لری و مالیاتی بولادارە نە مر بولوب اییدی تەولاد گوزوبولور بولور ایکی ادارە نینگ اجرا اتی بیر اصول دیر سکلە اییدی عدلیە و جزا اییە

ایش لری شریعت قاضی لری نینگ عهد سیده بولوب هر شهر و قصبه ده منتظم حکم لرو و صیحا نه لربار ایدی
 امنیت ایش لری علیحده اداره لرغه مفوض ایدی و بولوا داره لر فی غربی تورکستان اصطلاحه تقصید
 قلیب کوتوال ایتی یا که شهنه لیک دیور ایدی و امنیت مدیری فی میرتب دیور ایدی و بولوا داره بک منتظم
 ایدی . بابیات تریم بر دین بر تاناب نه معین مستدار ده قویولغان آلوان و چهار پایی مال غنه تعیین
 قلیبغان اوت اوچی دیسلاد و رخان آلوان و تجارت مال لری نینگ کاتی و بر محصولاتی نینگ عشری این
 عمارت بولوب بولمایدات فی خلق دین آفاق و خزانه غنه تا فستوراق غنه حاکم لر نامور ایدی لر
 چاغانای دولتی دور برده کی یورت امانی سی فی صنف لر غنه بولمک اصولی بود دولت دور برده لغو قلیبغان ایدی
 خان بولغان ذات هر سیلی یورت نینگ بر طرفیحه سیاحت قلیب امانی نینگ دادی فی
 آنکلاماق و نامور لر نینگ اجرائی فی تقیتش قلیماق و لازم کورولگان عمومی فایده لر غنه متعلق انشات غنه
 یادیلغ بر ملک دکن فیضه لر فی لواقیماق فی خان لر نینگ تولداتی خلی مهم بر طرفیحه دیور ایدی لر
 سعیدیه دولتی ده عسکر لیک ایش لری ایلگری کی تورک دولت لر برده کی دکن زیاده اهمیت لیک
 ایماس ایدی چونکه بود دولت نینگ سیاسی فاتح لنین ایماس ایدی و فقط داخلی پیشیقت فی تائین اتمک
 سیاسی فی تلقان سلمی (صلح چی) بر دولت ایدی و قوشنه لری بولسه شرتی تورکستان غنه لغزین
 قلیغور دکن قویک دولت لر ایماس بلکه کچی کچی بگ لیک لر ایدی و بالوغوز شرق ده چین امپراطور
 لوقی بولسه مواد و قسته کی چین امپراطور لری بولغان مینگ خاندانی ضعیف بر حالده بولوب شرتی
 تورکستان غنه لغزین قلیماق احتمالی لوق ایدی مننه بولماقت لر توغرا ایسیدین سعیدیه دولت خاندانی
 داخلی پیشیقت غنه کفایه قلیغور دکن از بر صحت مدارده عسکر ایشلا تور ایدی لر بولعسکر هم ایکی اداره غنه
 آبریلغان ایدی یا کینتده خان نینگ اداره سی آسئیده بر سرچه مینگ کشتی لیک بر قوت دایما
 تور ایدی و والی لنین مرکز کرده هم مذکور اداره غنه تابع بر صحت مدار عسکر بار ایدی و هر رده بر لغزش
 چیقیه رکسندده کی قوت وین بر مقدار لری فی ایباریب لغزش باسقتور و نور ایدی
 تور این عمومی والی ایتی نینگ اداره سی آسئیده ملاحظه بر سرچه مینگ عسکر بار ایدی شاملین قالماق جنوبین

گو که او کاسه سیده کی قبیله لر نینگ تعرضی نی مدافعه قیماق دولایت نینگ منخلیجی نی تا مین قیماق مذکور
 عسکر لر نغ مفوقین ایردی ، بالقرعبد الله خان نینگ زمانه سیده قالماق لر بک زیاده تو تلا مین
 شرقی تورکستان نغ میان خطر پیدا بولغان سبب دین عسکر ایشی نغ تولا اهمیت بیله تولا تو قونماک
 عسکر تیار لافغان ایردی دلو قوت سایه سیده خوقند و تا سکنده خان لر ی نی حمایه آستغنه آفغان ایردی
 لیکن کین کرده قالماق لر دین بولسکر لر قاتیغ مغلوب بولوب پراکده بولدی وغایت درجه ده
 ضعیفلیق نغ نوشتی بوسبب دین دور که عبد الله خان اوز او علی دین مغلوب بولدی و کین چه دولت
 نینگ یقیقیا تی هم بولسکر ی ضعیف لیت نتیجه سیده واقع بولدی

تجارت و زراعت و صناعت

سببیه دولتی دوریده کی پنخلیق سایه سیده یورت نینگ اقتصاد ای ایش لر ی قرخان لر دوریده
 کی ترقی سی درجه سی نغ مینی بولویور دین شرقی تورکستان نینگ ثروتی غایت درجه ده ترقی قیلدی
 داخلی تجارت نینگ انگشانی بک زیاده بولوب شهر بازار لر مثل سیر آباد لیقته ایردی خارجی تجارت
 خصوصیه اوز زمانه نینگ ان هم تجارتی شرقی تورکستان بیغ لر نینگ تولید ایردی . چونکه اوز زمانه
 ده صناعت و ثروت اعتباری سلیمان دین نینگ ان یوقاری حصه لر ی بولغان چین و هندوستان نغ شرقی
 تورکستان کار دان لر ی دایما باریب کلکده ایردی لر شرقی تورکستان سودا گر لر ی چین نغ آلتون
 و فاش ناسی و جواهر و خام و چکین و یونگ و دیر و ذیلچه ایب باریب ساینب چین دین ایک کیم لیک لر
 و سپینی قاچار ایب کلور ایردی لر ، هندوستان نغ کیگینه خام و چکین و آلتون و چین مال لر ی نی ایب باریب
 اوبور دین دار و دوطر و توبال (مورج دار چین و بو حسن لیغ زر لر) و کیشیرشالی ایب کلور ایردی لر
 غربی تورکستان ، افغانستان و ایران مملکت لر ی نغ خام و چکین و ذیلچه و تیمور و باقر (مس) و چین مال لر ی
 و آت ایب باریب ساتار ایردی لر و اوبور ت لر دین هم مناسب مال لر نی آتور ایردی لر

زراعت ایش لر ی نینگ ترقی سی بودولت دوریده آبا بولغان یورت لر و قاز لیغان اوستنگ لر و کار نزلر

نینگ تولدیعنی دین آنگلانا دور . آلتی شهرده چول لر نه آقیب کینا دورغان منفعت سیر یار و جلیغیه سو
 لری نی بود دولت دوریده نمانا منتظم و صنعی اوستنگ لر شکی نه کلتور و لو بایت تولای لر نینگ آباد بولغانی
 یضیی صورتده معلوم دور . فنن و کربا آسیده کی مانگومی چیرا و گلخانا قزاقیر قصبه لری و بولور نینگ
 طرائی و آری ده کی یوز لر چه کنت لر و گو ما قار غالیقن طرفیده تولاکنت لر و مرکیت قصبه سی مرا اباشی
 و کلپین و اوچنوز پان و آق سو آبادی و کوچاینگی حصاری و شهبیار و کاخو فریض آبادی دین بشارت بولغان شهر لر
 و اطراف لری ده کی کنت لر و عدد سیر نذر عنت بر لری تنانما سعیدیه دولتی دوریده وجود نه کلگان و یا ایلگری
 خراب بولوب بود دولت نینگ فعلیتی سیلان نیگی دین آبا و قیلینغان اولکده لر دور شرقی لور کستان
 الالی سی قدیم دین صناعت بابیده باک ایلگری بیر خلق بولغان اوچون سعیدیه دولتی دوریده کی
 تیخیلین سایه سیده بولورت الالی سی صناعت نینگ منهننا درجه ده انکشانی فی حاصل اتی لر او دور ده
 نینگ مختار لیت اثر لری دین فالماق و خوجا لر و کاجوت و چین نینگ شخربانی دین تو تولوب مانه میز نه
 چه کلگان لری باک آرن بولسه مو او دور ده کی مختار لیت صناعتی نینگ هندسه نقاش لیت و باشقه
 فن لری اوز مانه ده کی هر ییده کی مختار لیت دین کین قالمغا نیمیغی آنگلانا دور فقط بیر عیبی بار که آلتی
 شهرده عمارت غه تاسن ایشا تنامی پیشیج کسک سیلان عمارت یا ساق مجبوریتی یعنی عمارت
 تاشی بولغوتی سببی دین یوقا ر یعنی دشمن لر او دور ده کی عمارت لر نی آسان لیت سیلان ویران قیلدی
 و فقط زمانه میز نه چه بیر سجه مدرسه حمام و فراگرسبد لری و جامع لر و مسجد لر قالمیش دور
 سعیدیه دولتی دوریده تیمور دین و باقر دین و کوش دین یا سالغان اوی اسباب لری مانه صناعت
 اثر لری حاضر ده خلق نینگ قلییده خیلی تولانا پیلا دور و او نرسه لر نی یا ساقده کور سانیلگان
 اوستالین و سز حاضر تی دین هیچ کم قالمایدور . کاسخی لیت ایش لری حکومت نینگ مخصوص
 بیروارداتی فی تشکیل قیلغان اوچون کاسخی لیت صناعتی حکومت نینگ نظارتی آسیده تولاتری قیلغایغی
 و نیکی حصار ده کی تیمور کانی و کوچا طرفیده کی باقر کانی و فنن و کربا و چیرچن کانیر دین حیثت لر
 یلغان مجبور باقر و آلمون لیت حاجتی دین آشتیب خارج نه مهم مستار ده ساتیلور ایلی بولور دین باشقه

قول صنعت لری دین خصوصاً زرگر یک و مسگر یک و تو قو پاجی لقی و قالی باب لقی و اریک چی ایک و کیگنیز
 جی ایک صنعت لری فوق احاده ترقی قلیب برصنعت لرنینگ محصولاتی داخلی احتیاجات دین شتیب
 مهمت دارده خارجاً ساتیلور ایری و اخله کی هنرمند لردین باشقه هندوستان و کشمیر و
 و باشقه قوشنه مملکت لردین تولا هنرمند لرنینگ شرتی توکرستان نینگ صنعت لری غده باشقه
 بورت لرنینگ صنعت لری هم قوشولغان ایری

معارف ادبیات

معارف و تعلیم اوزمانه نینگ اصولی غده مطابق بولوب شلی کور و ملکان درجه ده ترقی قلیق طبیعی معلوم
 دور . مکتب لرده تور کچه دینی و ادبی کتاب لردییر آرز فارسی او قونولور ایری . مدرسه لرده
 عربچه اول درجه ده اهمیت غده جایز بولوب صرف و نحو و فقه و اصول فقه و حدیث و تفسیر و کلام و فلسفه
 علم لری تمام عربچه کتاب بیان درس بیریلور ایری و بیر آرز اخلاق و ادبیات فارسی کتبه لربیان
 درس بیریلور ایری ، دیک که تور کچه آنا تیل نی علم ساهه سیدین اوز اخلا شتور و ب قویماق شرتی
 توکرستان و بهیمیدیه دولتی دوریده پیدا بولغان بیرمان خط ایری ، خانلر و دولت آدم
 لری و بورت نینگ بگ و بای لری طیفدین شهر لرده و تفسیر لرده و کت و محله لرده انشا قیلینغان
 مکتب مدرسه لرو اولرنینگ قف لری شایان حیرت درجه ده تولا ایری و موندانغ بولماقی اوزمانه ده
 کی معارف نینگ ایمیته ترقی سی نینگ فوق لسانه ایکانیکسی غده دلیل دور . بهیمیدیه دولتی
 دوریده شرتی توکرستان مدرسه لریده غایت تولا عالم لرنیشکان ایری لرو بوعالم لرنینگ بعضی
 سی فی نایسج رشیدی و ایننگ فی سیده ذکر قلیب دور . ادبیات غده کلک اگر چه مدرسه
 لرده عربچه فارسیه ادبیات اهمیت ایک بولوب بوتیل لرده شعور لاگان شاعر لری خلی تولا بولسه
 تور کچه ادبیات هم اوز رونق و رواجی نی محافظه لکان فی معلوم دور . اوزمانه نینگ مهنورشاعر
 لردین بولغان خنر یک توتی نینگ بولوانی بهیمیه عالیده خلق نینگ قولیده بار دور و باشقه بیر توخچه

شاہ علم نینگ آت لری تائیں شیخ رشیدی دذبیذہ مذکور دور . امامع الاسف من لوبتی نینگ دیوانی پین
 باشقہ اوزمانہ شاہ علم لری نینگ اثر لری نی کورماویم . لوبتی نینگ دیوانی مذکورہ او آدم ننگ مضمونی
 دیوانی دک و دشمن خیال و جتنی بیترصوف ایجانیک آنگلانا دور . سجدیدہ دولتی دور بدین زمانہ
 میسرندہ چہ کلگان پینتیمہ کتاب لربک تولادور قرآن وحدیث کتاب لری فقہ و علم کلام کتاب لری وعز وچہ
 ذفاریچہ دیوان لشرقی تورکستان کتاب لری نینگ قلم لری سلیمان بک تولا پینتیدگان ایدی و بو اثر لری نینگ
 حسن کتابتی و باش صحیفہ لری دہ کی کمیسر (آلتون حل) و ہر رنگ و قیبنیغان نقش کردہ کی استمالیق
 مذکورہ اوزمانہ دہ شرقی تورکستان دہ کتاب لیتی صنعتی دینا نینگ ہر بریدہ کی دین پہنچ کین قالمغان طبی معلوم

دور

عمومی خلق نینگ اجتماعی احوالی و روحیاتی

اوز اعصر کردہ تمام اسلام دینا بسدہ تصوف مسلکی نینگ و اوج تاقیاتی تصوف شیخ لری نینگ عمومی خلق
 اوتیدہ کی تاثیر لری تاریخیدہ ہر کیم مذ معلوم بیر مسئلہ دور . شرقی تورکستان دہ تو تاثیر فوق
 العادہ درجہ ایدی . چونکہ حکمدارخان لرباشیلغ تمام دولت آدم لری و امامی تصوف مرشد لری
 مرزوب ایدی لری . لومرشد لرنینگ صادق و خلق نی اسلام صولی مذ دعوت قبلا دور خان لری بک آرز
 ایدی و اولرنینگ تولای عموم خلق نی اوزی مذ ہم قیماق اوچون دین سیر لیتی و مسک سیر لیتی دیا لغان
 کہ امت جی لیتی و خانقاہ ربا کار لیتی نی اوزی مذ شخار قلیب آغان دجال لری دین بجات ایدی
 بو یول سلیمان خلق نی او هام پرستینگ مذ تو شورب اولر نی اوزر من لری و دیوبندی مقصد لری مذ بیرالت
 قلیب آماقدہ ایدی لری . بو نینگ سلیمان خلق نینگ اکثریتی نی تشکیل قلیغان عوام و جہال لری بر طرف دین
 اسلام صولی نی اولر تو ب الحاد دین سیر لیتی یولی مذ لوشتی لری یعنی دینا آخرت نینگ سعادت نی مذکور مرشد لری
 نینگ اختیاریدہ دیب غیبتہ قلیب ادر رسول فی اولر تواق و خدا و رسول نینگ امر لری نی ترک اتیب
 مرشد لری نینگ رضاسی مذ ہر نرسہ سی نی فدا اتنگ درجہ دہ آرزیلر . دبر طرف دین تور کلوک
 خصوصیاتی دین بولغان وطن پرور لیک و ملت فدا کار لیتی حیسانی دین اوز افلا شیب روح لری

اولگان انسان لرتقا دلیغه کیریپ قالدی لر و بود و حال مرشد لر نینگ بیر بیر لر سی بلان دینوی منفعت لاشماق
 لریدین نونوغونان لغین دحد و نفاق اولر نینگ مرید لر سی بولغان جاہل خلق غه سیرایت قیلیپ آئی دیتی بیر لیک
 یوق بولوب نفاق و عداوت عوام آرا سیده عمومی لاشماقده ایدی . مننه بولصورت سیلان شرقی تورکستان
 اہالی سی نینگ روحانی چوقور بیر ذالت غه تو شوبایت لر نینگ قولیدہ اوژن مدت اہر قالماق غه اولر لر سی فی
 تیار لاماقده ایدی لر

شرقی تورکستان غه قالماق استیلاسی

محمد امین خان شہید بولغان ندین کین پوتون شرقی تورکستان قالماق استیلاسی آیتغہ کیری کالدان کوتاچی
 تمام اہالی سی مسلمان بولغان آلتی شہرنی خالص قالماق حاکم لر سی نینگ قوی بلان ادارہ قیماق نینگ شکل لیک منہ
 تو شوب آباق خوجہ فی آلتی شہرنہ عمومی والی تعیین قیلیپ کاشغزہ اولتور غوزوب قویدی و باشقہ شہر لر غہ
 آباق خوجہ نینگ ترفقا لر سی بولغان خوجہ لر نی حاکم تعیین قیلیدی آباق خوجہ نینگ یابنڈہ قالماق دین بیر سچہ
 کشتی لیک بیر ادارہ ہیاتی و بیر سچہ نینگ قالماق سکری قویدی و باشقہ شہر لر دملاقہ لر غہ حاکم بولغان خوجہ لر
 نینگ یابنڈہ ہم قالماق دین بیر سچہ کشتی و میر حیدر اسکری قویدی . کالدان بولایش لر نی تو کالکان ندین کین
 ایلی غہ یانیب کشتی ، مننه بولصورت سیلان آلتی شہر اہالی سی قالماق لر و خوجہ لر نینگ مشترک ادارہ سی

استیلا غہ تو بندہ کی دجہر بلان بیسج نارجیندہ کور و ملک کان بیر استبداد و ظلم سیلان ایز سلیپ فلکنت جباتی فی
 یاشاماق غہ باشلا دیلر ، آباق خوجہ باشلیغ خوجہ لر دہ یالغوز والی سن و حاکم لر نی آئی غینہ بولوب
 ہر ایش قالماق لر نینگ سکری ادارہ لر سی نینگ خواہانا غہ پنچہ ہر ا فیلیینور ایدی . بولسختی خوجہ لر نینگ
 بچسیدہ دولتی دوریو کی عزت و نفوز لر سی قالمادی و قالماق لر نینگ قولیدہ بیر استیلا آلتی و اولو بوزیق
 بولوب قالدی لر و بونینگ بلان ہم اوز موقع لر سی فی ساقالماق اوچون قالماق لر غہ منمن قیماق دین
 باشقہ بیر ایش غہ تو شونماس ایدی لر . بولوصنیعت ۱۱۰۲ ھدہ آباق خوجہ نینگ اولگاننی

غزچہ دوام قیلیدی

تۆلۆک گۆرۆپسۆ

www.ewlat.org

www.uyghurkitap.com

قالماق نینگ تارىخچىسى

شەرقىي تۈركىستاندا قالماق دىب تونولغان تۈرك قىبىلەسى ھىل دە آلتى تانلىرى يىپىدە اولتۇرغۇلۇغ
 اۆيزات آتلىغ چۈنگ بىر قىبىلە دور بولرني چىن تارىخ كىرىدە - ابلوت دىب يازدور داور و پيا
 مؤرخ لىرى قالموق ديدور شەرقىي تۈركىستان ليغ لربولرني نىمە سبب دىن قالماق دىگنلىرى معلوم
 ايماسدور منە بلوترت آت بىلان مەنور بولغان اويرات قىبىلەسى نىنگ كەنتە تارىخلىرى نى بىلىنر
 بايغوز چىگىنر خان زمانە سىدىن اعتبار انارىچىدە بولر نىنگ آنى كور و مىكدە دور بولر چىگىنر خان غە تايغ
 بولوب اينىنگ اولومى دىن كىن اولتاي خانلى غە و اولر قىبىلغى نىن كىن چىن دە كى قوبلاى خانلى غە
 و اولر دىن كىن چىن دىن سىدا اىب حقيىب مغولستان دە تائىس نايقان قانلىق غە تايغ ايدى لىر
 تقىربا ۸۰۰ ھ دىن باشلاپ قالماق لىر مغول قانلىقى نىنگ اطاعى دىن حقيىتى لىر و كىن كرده اولر لورت لىرى
 نىنگ اطاعى غە نەزىن قىبىب بولگونكى ھىل ملاحدە داخلى مغولستان دىسلا دورغان اولكە لىرى آلبىگ اى شەرقى
 تۈركىستان حدودى غە دىگن چىن حدودى غە نەزىن قىلور ايدى لىر و شەرقىي تۈركىستان غە تايغ بولغان ايكى
 اولگوز (حاضر تى آلتى) دى اىل (حاضر تى چوچىك) اولكە لىرى نى اشغال اتتى لىر
 ۸۵۵ ھ ۱۴۴۹ م دە قالماق لىر چىن امپىراطورى بىلان اولر و شوب امپىراطورى نى امپىرالىب سىكىن شەرى نى
 مىصرە قىلدى لىر اجىرا چىن امپىراطورى تولا بىر مەرت دار خراج بىر مەك شىرطى بىلان صلح قىلدى بولر شىرط
 بىلان مىصركە بولوب قالماق لىر امپىراطورى قوباب بىرىب چىن نى بوشا تىب بانىب كلدى لىر
 ۸۶۰ ھ ۱۴۵۴ م دە قالماق خانى اىن خان مغولستان نى تاما اشغال قىلىب اولر نى قان
 اعلان اتتى لىكىن بىرىل دىن كىن مغول لىرى نى مغلوب قىلىب اولتوردى لىر بونىنگ بىلان قالماق لىر نىنگ
 قوت لىرى سىنىب آفغان يىر لىرى قول لىر دىن كىنىب بايغوز اولر لورت لىرى غىبىنە قول لىرىدە قالدى و
 ۸۸۵ ھ دە تورپان غومى و الى سى كىك سلطان قالماق لىرى نى مغلوب قىلىب اولر نى ايكى اولگوز و
 اىل اولكە لىرى دىن سىدا ب چىقاردى ، ۸۸۸ ھ دە قالماق لىر استقلال لىرى نى بوق تىب

منوستان قانی دایان خان غلامت قیماقتہ مجبور بولدی کہ . بونینگ بیلان ہم قالماق لر
 یوقاریده ایتلیغان و بجه بیلان شرتی تورکستان حدودی غمده بعضی وقت لوده بهجوم قلیب نالان قلیورایدی
 لر ۹۰۰ هـ طرفیده قالماق لر نی احمد کلاچہ خان قطع صورتہ مغلوب قلیب شرتی تورکستان دولتی غم
 خراج بر مرک و تابع بولماق نہ مجبور انتی ، منوستان قانلیقی دولت قوردیلر و ۱۰۰۰ هـ دین
 باشلاب قوتلانگالی قوردیلر و ۱۰۶۹ هـ ده قالماق لر غرب طرفی غم ایلگر مایاب قراق خانلری بیلان
 اوروشوب اولدی مغلوب قلیب ایتیش و قبول درباری آه اسیده کی قراق لورت لر نی اشغال استی
 لر لیکن آرنده ده نیمه قراق لر غاب بولوب قالماق لر نی سیداب چتیار دیلر ، ۱۰۷۰ هـ
 طرفیده قالماق لر شرتی تورکستان غم بهجوم قلیغالی باشلادی لر دیوقاریده ایتلیغان و بجه بیلان
 عبدالمد خان نینگ سکر لر نی قاتبع مغلوب ایتیب ایل و بش بلین و تورپان اولکده لر نی غم استیلا و قیلدیلر
 لور آوده تیبب بودائی لر نی نینگ صلح لر ی قالماق و منول مملکت لر یده تسلط قلیب قالماق
 لر شمان دینی نی ترک ایتیب بودائی دینی غم کیرگان ایدی لر . قالماق غم بلین خانلانی دین کالدران
 آتلیغ بیر ی کچیک وقتسیده لمانه غم باریب ایدر ده کی سیر سیری غم قریب بولغان فیضیل کلا بلنغ لاملر
 و سیرلغ کلا بلنغ لاملر نینگ تربیتی کور و بخیرا سیرلغ کلا بلنغ لاملر نینگ مذہبی غم کیرگان ایدی و کالدران
 قالماق لورتی غم نیایب کلا کازین کین تمام قالماق لر سیرلغ کلا بلنغ لاملر نینگ مذہبی نی قبولی تکان ایدی لر
 دیمک کہ کالدران اوزی غم بلین خانلانی دین بولغان نینگ و سیتنہ قالماق لر نینگ دینی و مذہبی سوتیا
 سی بولدی کالدران ۱۰۸۶ هـ ۶۳۷ م ده خان بولدی و اوزی غم قونتاچی عنوانی نی آلدی و قوللا
 کو چلوک بوردولت قوردی غم قالماق لورتی نی و ایکی اوگوز دیارل ایل تا تورپان غم چہ ہم لورت لاوز لور ده
 سی غم آلدی و نولجورده املابن غم بلین بیر شہر بنا قلیب آنگا کورہ (مجد) آتی نی سیرب او شہر نی پایتخت
 قیلدی کالدران موزین کین قیبت نی اوز لوزی استیغہ آیب سیرلغ کلا بلنغ لاملر نینگ چونگی نی جاہ سیتنہ
 ایب آنگا دالای لاهما عنوانی نی بردی (حاضر غم چہ تیبب دالای لاملر نینگ حاکمینی سیتنہ و س)
 ۱۰۹۰ هـ یوقاریده ایتلیغان و بجه بیلان کالدران قونتاچی الی شہر غم بهجوم قلیب باق خوصم

عقیدہ الی اللہ لک کلانی افغان قلماق ہم مستحق یر خالیق

شولاد کوروشتی

نینگ باہر میرا لری نینگ یاردمی سیلان آلتی شہر نی آلدی و اباق خوجہ نی آلتی شہر نہ عمومی والی تعیین قیلدی
 گالداں ۱۱۰۰ھ دە تمام مغولستان نی آلدی (۱۹- سنجی خریطہ نہ ورا سونلر) و موندین کین
 چین امپراطوری نینگ سنجی سیلان اوروش باشلادی اخیراً ۱۱۰۹ھ دە گالداں قابغ مغلوب بولوب تمام
 مغولستان و قول با رکول نہ چین سکر لری استیلا اتی و گالداں ہم مذکور سیل دە اولوب اورنیغہ نہ رہی
 رابدان خان بولدی و تورپان دیالی دیسل آلتی اوکک لری نی ادارہ قیلدی و چین حکومتی نہ خراج بر مک
 صورتی سیلان چین تابعیتی نی قبول اتیب مذکور اوکک لری نی چین استیلا سیدین ساقلادی ، آلتی شہراکک
 لری ہم قالماق لغوزی دین حقیق کابخو تلوع حمایہ سیغہ کیرگان قرانغلیغ خوجہ لرنینگ حاکمیتی نہ کیردی -
 بیانی تو بندہ کی فصل دە کیلا دور -

۱۱۲۰ھ رابدان قوت تاجی قوتی نی آشوروب چین سیلان اوروشوب چین استیلا قیلغان مملکت لرنی
 تماماً باندوب آلدی و ۱۱۳۰ھ دە رابدان تیب نہ یوروش قیلیب اویرده کی چین سکر لری نی مغلوب
 اتیب تیب نی آلدی و چین یاردمی سیلان تیب مجدی نی تولیغہ آغان قیزیل کلا طبع لاما (تاسخی
 لاما) نی اسیر قیلیب لای لاما نی ایکنجی نہ تیب مجدی دە اولتور غوزدی لیکن چین دین قوتیک
 بیر سکر کلیب ابدان نی مغلوب قیلیب تیب نی تار تیب آلدی ، رابدان اوز دولت و قوتی نی چین
 مقابلہ ده محافظہ قیلیب اولدی رابدان قوت تاجی اولگان دین کین اوغلی تخت دە اولتوردی ۱۱۳۴ھ
 دە چین امپراطوری یوگچنگ نہ حرب اعلان قیلیب انی مغلوب اتیب خراج بر مکغہ مجبور قیلدی
 رابدان نینگ اوغلی اولگان دین کین خانیق خاندانی آہ اسپدہ تخت تالاسی چقیق شہزادہ لردین
 دو اسنی بگ امور سناگ لربیر سیری سیلان اوروشوب و اسنی بگ غالب بولوب امور سناگ لرنی
 قاچوروب تخت دە اولتوردی . امور سناگ قاچیب سچین نہ باریب چین امپراطوری کی آن لونگ
 دین یاروم نیلادی کی آن لونگ آنکا تولایاروم سکر ی قوشوب اوز اتی امور سناگ بویاروم سکر ی
 سیلان کلیب و اسنی نی یوق اتیب اوزنی خان لین تختیدہ اولتوردی چین نینگ یارومچی سکر لری
 یاروم ایستی توگا گان دین کین باریب کتکالی او نامای یورت نہ استیلا اتنگ حرکتی نہ باشلادی ،

یو باغچین ۱۱۷۱ هـ ده آمورسنا بگ چین مسکری فی چپار ماق اوچون بخاربه نه کیر شیب نتیجه ده چین مسکر لری نما ماو تورلوب با بغوز چاوخونی آیتلیغ بیر قوماندان آرنینه ادم لری بیلان قاچیب قی تولدی و چین نه بار بیا واقعه فی کی ان لو ننگ نه سوز لادی امیر طور کی ان لو ننگ چاوخونی فی تولامسکر بیلان ایلی نه لولادی و غالب بولغان نفت دیده تمام قالماق یورتی (ایلی ایسل آتای غربی منولستان) االی سی فی کالما قتل عام قیماق نه امر تتی ، چاوخونی ایلی نه هجوم قیلیب آمورسنا بگ فی مغلوب قیلدی و اوسنا بگ سیرنه قاچتی چاوخونی مذکور اذکمه لر نینگ بگیناه االی سی فی قتل عام قیلیب آتقانی سیر قیلیب چین نه سوردی و تمام شهر لری فی دیران قیلدی . بونینگ بیلان مذکور یورت لر کالما ویران و خلق سیرنه بر حولی حالی نه کلیت قالدی برصورت بیلان قالماق حکومتی ۱۱۷۲ هـ ۱۷۵۷ م ده یغیلدی و قالماق لر بو کولعنه چه چین قویسده اسیر لیت حالده باشا نافذه دور لر

گالدا ان قوتاجی نینگ نامه سیدین بنبار اشرقی تورکستان نینگ تاغلیق منطقه لری نه قالماق کوچمچی لری آقین جالیده کوچوب کلیب لر لاشکمه باشلانغان ایری لر و قرا شهر و لیش ملین تورپان و قول و بار کول ایلی نینگ تاغریده کی یا یلان لری خلق دیران تازیب آغان ایریلر . و بو کولعنه چه مذکور با یلان لر نینگ قوراق ساکن لری

قالماق دور سه اباق خوجه نینگ اولادی نینگ ار اسپده مجاوله

آباق خوجه اولگا ندین کین گالدا ان قوتاجی ایننگ ادخول لیردین سیری فی عمومی والی تعیین قیلدی و ایلگری کی صورت ده قالماق اداره سی دوام اتتی یعنی خوجه لر اولقی مسکک لر بده دعا گو یوق و یا لغان کر همت ساتماق و خلق تی اولام لر سیدیک نظامی نه تحقیق و نظیفه لر بده بولوب یورت نینگ اداره ایش لری فی تمام قالماق نینگ مدنیت سیرنه امور لری مسکری اداره بیلان یورتوب ظلم و تحریب سیاسی بیلان آلتی شهر خلقی فی ازنگه ایری لر . و مذکور ظلم لر نه خلق چیب دایم پان پات عیصیان چپاریسه مو قالماق نینگ قوتی خوجه لر نینگ روحی ننگ آلدیده موفقییت سیرنه یلک بیلان نتیجه لانیب عیصیان باشلیغ لری بون علما و یورت اسل اوده لری قتل عام سدا و چراب غیر پور ایری لر اولادزاده اسیل خان نینگ غالی اسلان خان سدا وستان نه قاچیب بارب اوزنگ نرب ایلگر دن قالماق و خوجه لر

ننگ هندی غبار و دم تیلادی اوزنگ نیب یار دم برک غم یال بولسه موزیر لری یول نینگ یماغی قی نی بهانه قلیب یار دم برمک فی قبول اتی ارسلان خان نینگ ششینی نتیجه سیز قالدی

گلدان اولوب قالمق دولتی ضعیفلا شتقنده آباق خوجه نینگ اولادیدین بعضی سی قالمق اطاعتی نی ترک ایتیب اوزی فی آلتی شهر غنه خان اعلان اتسه موبینه بیر بعضی سی قالمق لر بیلان بیر لاشیب خان بولغان خوجه فی مغلوب اتی لر بو خوجه قاچیب پامیر تا غلریده اولمز و غلوزغ اصل تیبیک کابجوت قلیب سیدین یار دم تیلادی و کابجوت

لر نینگ یارومی بیلان کاشغرنی آلدی . بویاکی فرقه خوجه لر آرا سیده اوج تورت یل ادروش دوم قیلدی

قالمق دین یار دم آغان خوجه لر فی تابع لری فی آق تا غلیغ و کابجوت دین یار دم آغان خوجه لر فی تابع لری تی قوا تاغ لیغ دیلور اییدی . بویاکی فرقه خوجه لر نینگ بیر سیری نینگ سیدیده تیلادورغان پرد پاکست

لری شونداغ قونیک اییدی که جاهل مرید لر نینگ عقیده سی ده آن ثواب لیغ و اولوغ عزات نینه بیر طرف غم غروب بولغان کشتی فی اولمز مگ اییدی . آق تاغلیغ بولغان بیر مرید قرا تاغلیغ بولغان و طمس اس و توغغاتی فی

جهاد فی سبیل اللهدیب اولمز مکین بیچ تار تیحاس اییدی و قرا تاغلیغ لر آق تاغلیغ لر غم شوم معامله فی قبول اییدی . و صورت بیلار آق تاغلیغ لر غالب بولغان ده آلتی شهر اوکمه سی قالمق لر نینگ حشینی نین و ظلم لری

آستیده ایزیلور اییدی قرا تاغلیغ لر غالب بولغانده کابجوت لر نینگ بولان و تالان لری غم معروض

بولوب دیران بولور اییدی بعضی وقت کرده هر شهر ده بیر خوجه مستقلن سیر حکمدار بولوب آق تاغلیغ و یقرا

تاغلیغ نینگ استیلا سی آستیده قانور اییدی و اوز آرا اریده قان کوکوشکده اییدی لر . حنا که سیر ختن ده لچوب خوجه آتلیغ سیر قرا تاغلیغ دیونس خوجه آتلیغ سیر آق تاغلیغ نینگ سبز مانده حکمدار بولغانی و بویاکی اولان نینگ

آرا سیده کی ادروش کرده ختن الاهی سی نینگ ۲

۸. سیر خچه قانا قتل عام بولغانی مشهور روایت دور ، ۱۱۱۳ هـ دین

اعتباراً قرا تاغلیغ لر غالب بولوب تمام اتی شهر فی اشغال اتی لر و آق تاغلیغ لر دین قلیج دین آریب قانغان لری داینال خوجه باغلیغ لر ایلی غم قاچیب ابدان قونجا نینگ پناهی غم سنجندی لر .

قرا تاغلیغ خوجه لر کابجوت لر نینگ یارومی و حجابی سی بیلان حکومت قبولور اییدی لر . بولور وقت ده کابجوت لر

دین سیرخ قول در احکام دره لری دیار کست دوقار غایتق تاغلری و تخاکه ساجخ تاغلری منجه تولا آدم لری
 کوچوب کلب نرکوز تاغلر ده کی اولکده روبا یلاغلر نی خلق دین تار تیب ایلب بر لاشتی لری کاجخت لرنینگ
 او بر لده بنا قیلغان قلعه لری نینگ خرابه لری حاضرده تولا دور کاجخت لرنه کور قلعه لردین پات پات
 یار کست دوقار غایتق دگومنه و ختن منجه هجوم قیلیب خلق نینگ اشلیق مال لری نی بولاب ایلب حقیق کیتار
 ایری لری ، رابدان فوتماجی تولا تانگان دین کین دایمال خوجه نینگ اوغلی بران خوجه نی تولا قالماق عسکری
 بیجان کوچا غنه بوللاب ایرنی اشغال قیلیب تقریباً ۱۱۳۵ هـ ده سیراق تالیغ حکومتی پیدا قیلدی .
 کاشغریا کزد و ختن قرانایغ لرنی یوق ایتیب تمام آلتی شهرنی آدی لری لیکن رابدان نینگ اوغلی کوچانی قالماق
 نه خدمت قیلغان کوچا لیغ خوجه سی بگ نه بیریب بران خوجه نی ختن غه و ایسی سی نی کاشغرنه والی
 قیلیب قوبیدی ، بران خوجه اسلام تری بیستی نی پیچ کورمگان دوقالماق تری بیستی ده چو کورغان بابل
 سیرآوم ایردی و چین امپراطور لری نه تقلید قیلیب خلق نی اوزی غه سجده قیماقنه دعوت قیلدی و موکا مخالف
 تورغان لری اوتوردی و هر تور لوک مجنونانه حکم لری بار ایردی . بومناست بیان ختن لیک لری بران خوجه
 و خاندانی نی سرانگ خوجه لری دیر ایردی لری

آباق خوجه و اولادی نینگ دوردیه شرقی تورکستان

آباق خوجه و اولادی نینگ دوردیه شرقی تورکستان (آلتی شهر) نینگ ایشنه کلگان فلاکت لرنینگ
 تفصیلاتی نی یازماق اوچون ملاحظه پیرکتاب لازم دور . بولونقسه کتا بیهیره فقه خلاصه سی نی یازا امیر
 آباق خوجه نینگ زمانه سیده آلتی شهر نینگ اداره ایش لری تها قالماق لرنینگ قویله بولوب آباق خوجه
 دایننگ آیتده شهر لده حاکم بولغان خوجه لرده پیچ پیرامت دار یوق ایردی ، قالماق لری بولسه کوچی
 و فقط جنگجوی پیر قوم بولوب مدینت سوبه سی ده صفور بجه سیده بولغان لری اوچون او عصر لده مدینت نینگ
 یوقاری درجه سیده بولغان و آسایش غه کونوب جنگجوی خلق نی اولوتقان و دداعلی اتحادی نی یوق اگان
 شرقی تورکستان ملتی نی ظلم سیر اداره قیماقی امکانیز دور بولونینگ اویسینه قالماق لر غایت متعصبت پیر
 دین بولغان بودالی دینی نینگ حامی لری بولوب سلیمان لرنه فوق العاده دشمن ایردی لری . بولوبسب لردین

۴ قورقاسان نینگ قویله ایردی لری قره نینگ کسیده تولا وقت لارده اودوس بولوب ایردی امیر ۱۱۶۳ هـ قان تا یلیغ لرغالب بولوب ۲

قالمق لر شرقی تورکستان مسلمان لری نه قول لری دین کلگان نظم لر نی آیامای قیلور ایدی لر دینی وعلی
 موسسه لر نی ویران قیلیق اولر نینگ ند بهی لقب لری نینگ بیر فریضه سی ایدی وخواهلاغان کشتی نی اولتورماک
 و قلیق کچی بلیان خواهلاغان نینگ ناموسی نه تعرض قیلیق و مالی نی ائلق بولر نینگ طبعی عادت لری دین ایدی
 آباق خوجه نینگ بوظلم لر دین بیچ پر و اسی یوق ایدی و ایننگ تمام قیلا دورغان ایستی بیر طرف دین خلق نینگ
 قالمق غار نیندین آشیب قالغان مالی لری نی دعا و بلغان کرهت بولویا ماقصوف جیله لری بلیان ائلق خلق
 نی اولام پرستیک غر تو شور د ب اولر نی اوزی نه رام و مطیع قیلیق . و بیر طرف دین قالمق لر نه ملن
 قیلیب اولر منصبی نی محافظه ائماک - ایدی ، الحاصل بولاقوم ملیون لر چه مسلمان لر نینگ مقدر اتی نی اوزی
 نینگ شخصی منفعتی اوچون فدایقلغان چونگ بیر خاین ایدی آباق خوجه دین کین ایننگ اولادوی
 نینگ دوریده حکومت قیلغان خوجه لر آباق خوجه نینگ یوقاریلغی مسلکی ده بولغانغه علاوه بولر بیر سیری غر
 اولر نین قیلیب بوتما یکنی پر ملت نی ایکی نه آیریب بیر سیر لری بلیان اولر و شتور ماقده ایدی لر
 دویناده موندین چونگ جانت یوق دور ، بولونینگ اوستیغنه بولایکی فرقه خوجه لر غه خارجه دین یار دم سیرا
 دورغان قالمق و کابخت لر دینیت سیر و عمومی مسلمان لر غه قاتنج دشمن اولر نی اولتورماک تالاماق غه
 غایت حرص قوم لر ایدی لر بولویا رجمی لر نی بوخوجه لر یالغوز اولر عرض منفعت لری نی کوزلاک تئی تورکستان
 امانی سی نینگ اوستیغنه مسلط قیلدی لر ، آباق خوجه اولادوی علما و منور وطن پرور لر نی نهایت
 ایمان دشمن توتار ایدی لر و اولر لری و باکه حامی لری بولغان قالمق و باکابخت واسطه سی بلیان اولر نی یوق
 اتئی لر . بوچکه خوجه لر نینگ حامی لری نینگ ضدی غه نشت لاب چقارماق و جاهل خلق نه یجنشی و ایمان نی
 بیلدورماک خوجه لر نینگ ملت نه خاین و دجال بیر عنصر ایکنی نه خلق نی تو شتور درماک نه کوشش قیلیق
 علما و منور صنف لر نینگ ایستی ایدی و بولصورت بلیان خوجه لر نینگ غو ذمی نی یقیدورغان ان بهم دشمن
 لری اولر ایدی لر منه بوخوجه لر نینگ چنانقی و حامی لری نینگ وحشی یعنی وطمی سببیدین
 شرقی تورکستان نینگ سببیده دولتی دوریده کی شل سیرای یعنی و آبا دیفی و نهایت یوقاری مدنیق
 و معارفی اوت غه لوشکان پاخته دک بر باد بولما غه ایدی و ملت غایت مدشش پرفیتر لیق و وطن نهایت

دینی ایکی نوز بولما غه غرضت لاری اوچون سیر سیر لری غه
 دوشنی ایکی نوز بولما غه غرضت لاری اوچون سیر سیر لری غه

ایمان بر ضرب این فلاحی نه توشتی و جهالت قرانگه لوقتی نومفت دارده زیاده بولغان ایدی که برمان خوجه
نینگ وقتیده همین نه درس برگان کشتی آن چونگ عالم سانا لور ایدی

آباق خوجه اولادی نینگ ۸۲ میل و دم قیلغان قایلغ ویتقا دورغان و باقا دورغان وحشی لیک دوره سیده
شرقی تورکستان اناهی نینگ باشی نه کلگان فلاکت نینگ مثلی بیج بیترا کینده کورولمگان بیدوا میلغ
بدبخت این ایدی بولفلاکت نی یوق اتک ملت و وطن نی بلادین قوقوز ماق اوچون هر زمانه

خوجه لر نینگ عامی لری نینگ صدی نه ملی قیام لر بولماقده ایدی لیکن خلق نینگ اکثریتی نی تشکیل
قیلغان جاهل میرید لر خوجه لر نینگ پروباگت لری تاثیریری بلان وطن پرور لر نه مخالف توروب و بیر طرفین
قالماق و یا کاجوت لر قوت کورساتیب تورغان سببیدن او ملی قیام لر ملت و وطن نینگ فایده سی نه بولماقده
یوق مدش قتل عام لر و تحریب لر نه سبب بولوب ملت و وطن نینگ ضرری نی نتیجه بر مکه ایدی

شرقی تورکستان نه چین استیلاسی

۱۳۴ هـ ۷۵۲ م دین اعتباراً چین استیلا سیدین قوقولوب ۱۰۳۸ میل مدت چین استیلا سیدین خاطر
جمع لیکده یا شانغان شرقی تورکستان ملتی ۱۱۷۲ هـ ۱۷۵۸ م دین اعتباراً اینه چین استیلاسی نه مبتلا
بولغانی باشلادی منه بوفصل دین باشکاپ کتاب نینگ آخری نه چه چین نینگ تورت نهمه استیلاسی
و ملت نینگ تورت دفعه عمومی لغتلابی دین بحث قیلینا دور بولفایده ای قیلغان صورتده قالماق
و کاجوت و خوجه لر نینگ طمیدین قوقولماق اوچون شرقی تورکستان اناهی نینگ ملی قیام و نقاش لری فایده
برمگان اوچون بولار دین قوقولماقده چاره تاپالمای تورماقده ایدی لر بولوظلم و تهنکه لر دین قوقو
لماق اوچون باشقه بیر قوتیک دولت نینگ یارومی دین اوزرگه چاره یوق دیب توشوزنگا نرسم خلی
تولاییدی برمان خوجه نینگ اخیرتی دوره سیده خوجه لر و قالماق لر لورت نینگ بای آدم لری
نی اولتوروب مال لری نی آلتاقده باشلادیلر بولواشاده چین امپراطوری کی آن لونگ بولقاریده
ای قیلغان و جبهیلان قالماق لر نینگ اصلی مجاوله لر یغمه داخله قیلیاقده باشلانغان ایدی برمان خوجه

بگ و خوش کپک بگ لرنه تافشور دی بگ لرخو جهر لرنی اولتور ب باشلری نی ایلب چاوخونی نه کلکتور ب
 بردی لر . و بواش لرغام بولغان دین کین چاوخونی ایلی غه باینیب باریب او برنی پانجخت قیلدی و شرقی تورکستان
 نه عمومی ایلی بولدی ، بواستیلاده ایلی پانجخت بولغان مناسبت بیلان چین لیغ لر شرقی تورکستان نه
 ایلی خوات قویدی لر (ایلی جلیغه سی یا ایلی در یایی دمیگدور)

چین استیلاسی تاریحیدین ۱۲۳۲ ه غه چه کی مدت ایچیده شرقی تورکستان ملتی غه بولغان طلم لر -

شرقی تورکستان نه چین استیلاسی (اورخوجی دین قاجیب اولتور گوجی غه اوچرادیم) دیکان خلق ضرب المثلانی نه
 مطابق بلادین قولوب علاج سیز بیز قضا غه تولماق دین عبارت ایردی - بیانی منه بودور که
 بوقاریعتی وجه بیلان شرقی تورکستان نه چین عسکری استیلا قیلغان دین کین امپراطور کی آن نونگ چاوخونی نی
 مطلق حد و دیز اختیارات بیلان شرقی تورکستان نه عمومی ایلی قیسم قلیب جانگجونگ عنوانی نی بردی
 تمام یورت نی اولتورالنه قسم غه تقسیم قلیب هر بیز رسم اویتنه بیز آرمبا (حاکم) تقییم قیلدی بوسورت بیلان
 شرقی تورکستان نینگ کلی جزئی همه ایش لر ی توپ توغرا چین لیغ لر نینگ اداره سیغنه باغلانندی و هر شهر ده
 کافی مقدار ده عسکر قویدی ، چاوخونی ایلی نی جانگجونگ لوق مرکز ی قلیب ایگه کی قالمق لر نینگ پانجی بولغان
 کوره شهری نینگ جنوبی ده بیز شهر بنا قیلدور ب اولتور دنی و مذکور شهر نی چین لیغ لر نینگ نیمه آت بیلان آتا
 غایلق لر ی نی بلیا میز ماتورک لر او شهر نی چنن شهر ی دیر ایدی لر بوشهر نینگ خرابه لر ی کوره و غولچه
 لر اسیده باردور ب چین استیلاسی دوریده شرقی تورکستان حاضر نی دین کنگه رواق ایردی یعنی ایلی اولکده نینگ
 همه سی تابا لانیش کول غه چه دسیغ کول نینگ شرقی غه چه وینه سوادکله سی هم شرقی تورکستانه داخل ایردی
 (۲۰ نجی خرابه غه قرا سولر)

چین لیغ لر چین اصولی چه حکومت بنا لر ی و باخجانه لر بنا قیلدور ماق اوچون لورت نینگ تاریحی بنا لر ی
 بولغان حکومت عمارت لر ی و مزار گنبد لر ی و جامع لر ی و مدرسه لر ی و حمام لر ی نی بیقیتور ب اولر نینگ

یا حاج قماش و کسک لری نی اوز لری نینگ بنا قیلدورغان حکومت بنا لری دباخاننه و تباخاننه لری نه استیلا
تتی کردتولا جامع و مسجد لری ویران قیلیپ و زبینه تباخاننه بنا قیلدی لر ، و خلق نینگ اوی لری دین
یراعان نی تارتیب ایب عسکرخاننه قیلدی لر و اشقانی نی چین هماجر لری نه بر دیلر . دیورت ده کی فوفه
لورغ و یا باهی آدم لر نی هر قسم اتهام لر بیلان اولتورمک تعلقاتی نی ضبط قیلماق چا و خونی نینگ آن
دو ایدیع ظلم لر دین ایدی و بوسبب دین تولا کستی لر فرغانه بدخشان و همت وستان نه قاچتی لر
خلق دین اولدورغان ایالات غایت غیر ایدی هر آدم باهتی نه بیرمستار آوان قویوب هر سلیده بیر دفعه کور ایدی و
لونی خلق چوقا پولی دیر ایدی لر . زرهت قیلینغان و قیلینغان هر اگیه لیک یرتوغز اسیدین هم پول
هم ایشیق هم همان هم اوتون کور ایدی و بونینگ اوستیغه زنگارنگ فوق العاده آوان لر کور ایدی هر حیوان
اوچون سلیده بیر نوبت بیرمستار پول کور ایدی و بونینگ اوستیغه یا بلاغ پولی آتیغ علاحده بیر آوان بار
ایدی . منقول و غیر منقول هر زرسه که ساتیلسه لوزده الیگ دین اولوز نه چه باج کور ایدی
تجارت کاللا چین لیغ لر نینگ انحصاریده بولوب یورت االی سی تجارت دین محروم ایدی آز می بیر
کونوک سفر اوچون بیرمستار پول حکومت نه بیر پول خطی آماق لازم ایدی . بولایش لر بولسه
استیلا نینگ ابتدا اسیده کی اجرات دین بدارت بولوب هسته هسته آشور اولدورغان ظلم لر نینگ
باشلا نوچی ایدی ، استیلا تما طغان دین کین امیر طور کی آن کونگ ایلگری چین نه بارغان و استیلا
وقتیده خدمت قیلغان بیر سخه کشی نی پکین نه قیچتیر دی و اولر نی اده حضور ی نه قبول قیلیپ اولر نه خدمت
لری دیورت ده کی شخصیت لری نه قراب مرتبه لر تعیین اتتی . بیر سخه مرتبه ده کی ندر وانگ ایکنجی
مرتبه ده کی ندر چنگ وانگ اوچونجی مرتبه ده کی ندر وانگ تورنجی مرتبه ده کی ندر گونگ عنوان لر یعنی
بردی و علاحده بیر دین نامغا هم بردی . بولعنوان با پنچور خاندهانی دوریده آن چونگ شرف عنوان لری
بولوب عوما شهراده مخفاسی نی افاده قیلادور و اور و پاده کی گرانددوک و آرش دوک و دوک عنوان لری نه
توغز اکیلا دور . بولشرف عنوان لری نینگ فیده لری بولایر کیه ندر بگ لر توپ توغز امیر طور نینگ
سیادتی آستیده بولوب الی و حاکم لر نینگ بولر نینگ اوستیغه هیچ بیر کیمیتی بولما سلیقت .

خلق ایدی لر و غایت جنگجوی آدم لر ایدی . لوله فی چین لیغ لر چی آنک خان (اولیوزور و حستی)
 و بر ایدی لر و شرقی تورکستان لیغ لر چنن دیر لر . چین حکومتی بو چنن لر دین یوزمینگ اولوک دین
 زیاده راق لر ی فی کوچورب شرقی تورکستان اولکله بریده برلاشتوردی و خصوصاً خلق بستر قلعان ایلی ویتنه سر
 ویش بلیق اولکله بریده تولاراق برلاشتوردی بو چنن لر نینگ امتیازی بک لگر و ایدی حکومت اولر غه غایت بند و
 یاردم لر قیلور ایدی و تورک لر ننه چنن لر هر قایدایغ زور و قدری قلیسه سول ایلیس ایدی لر - چین نینگ
 آن تور و غلوق بریده اولمور و ب فقیر لری نینگ غایت میان حالتی بلایان تر گلیک قیلا دور غان چنن لر شرقی
 تورکستانده کی دولت و راحت فی آنکاب چین دین آقین جالیسه شرقی تورکستان غه هجرت قیلا قغه هلا
 دی لر و باشقه چین لیغ لر هم سل دک هجرت قیلا فی توروی لر . بو نینگ بلایان شرقی تورکستانده چین
 قوتی مد هیش صورتده زیاده لاشتی . ایلی ویتنه سو دیش بلیق اولکله لر ی فی آباد قیلاق اوچون
 چنن لر دین مهاجر لری کفایه قلیهای جاگجوتنگ چادغونی آلتی شههر و تورپان الالی سی دین بره یوزمینگ اولوک
 فی کوچورب ایلی ویتنه سو ده برلاشتوردی و بلور فی یوز اولوک یوز اولوک غه آریب هر یوز اولوک فی بر علاقه
 ده برلاشتورب و علاقه فی آباد قیلدوردی . لولها جولر فی تر اپنجی دیلادور (قدیم شرقی تورکستان لهجه
 سیده دهقان فی تر اپنجی دیلور ایدی - دیوان لغات الترک) رد و لوف نینگ بوترا پنچی لر فی علاقه
 بر تورک قبیله سی دیب یازغانی کا علا غلط سوز دور و بلکه بوسوز روس لر نینگ تورک ملت ی فی پارچه لاما ق
 سیاستی دین توغولغان بر ایدی و راسی بولسه کرک دور . حاضرده هم تر اپنجی علاقه لر ی یوزگات لر ی
 بلایان تولولادور - مثلاً - تورپان یوز ، جیل یوز ، عبد الرحمن یوز ، کپک یوز ، و باشقه لر غولجه
 نینگ معروف گنت لر ی دین دور

چین حکومتی نینگ یتنه بیر ایشی شرقی تورکستان الالی سی فی چین لاشتورماق اوچون قیلقان تیش لر ی ایدی
 لیکن بوشب لبرده مو فو بولالما یلر - بیانی لادور که — چین حکومتی اولاد وانگ لر و گونگ لر
 باشلیغ اولوغ لر فی چین چه کسیم کیمیک اوزون سیاح تویماق بلایان چین قیافتی غه کیرمک غه بکلیف قیلسدی لر
 و بلور اوز متباز لر ی فی ساغلاما ق غرضی بلایان چین حکومتی فی خوشتر قیلاق اوچون بوشب لبرده قبول ایتی لر

وادایا اوشبو قیافت ده بولدیلر ، آذین کین چین حکومتی عید نمازی و جمعه نمازی ویش نماز نی
 جماعت بیلان اوقوماق و موزنین باشقه اسلام شکاری دین توشماق و مکتب مدرسه رده اسلام علم لری نی
 اوقوماق دین منیع قیلماق و بعضی مسلمان لری بت نده سجده قیلماقه مجبور قیلماق و بایش باله لری نی مجبوراً
 چین چه اوقولوب چین زه سیرسی بیلان چوگونلوق و شراب اینون و نولگونوز گوشتی نده عادتلا ندورمک و
 موگا اوشماش هرخیل جبر و عیله لر نده نشیث قیلدی لر . لیکن خواهی اولونلر و خواهی اوشاق لر چین
 نینگ بوتیش لری نینگ مقابله ده حکم توروب هر نظم نده صبر قیلیب تورکوک و مسلمانلوق لری نی حیفظ
 قیلدی لر و چینلا شتاق تهلمک سی دین قونولدی لر . چین حکومتی نینگ بوتیشی و ملت نینگ آزگا
 مقابل توروب گاهی وقت لرده بعضی اولونلر و اوشاق لر ایشماش هم چنچار بیق تیغ بحر ایلغ بیر حیات
 تشکیله امپراطور کی ان لونگ تخت دین توشکونچه دوام قیلدی . کی ان لونگ نینگ اوزون دوام
 قیلخان امپراطور لوق دوریده چین حکومتی نینگ قوتی غایت زیاده ایدی و بوسب بین شرقی تورکستان
 نی بک حکم توروب یوقاری عی ایش لرده جدی اقدامات قیلخان ایدی
 ۱۲۱۶ هـ ۱۷۹۶ م ده امپراطور کی ان لونگ تخت نی اولغی کیا کنگ نده بر دی و بیرین یل دین کین اولدی
 و بولعاده ما پنچولر امپراطور لوق خاندانی نینگ نهدی نده چیهیلی ولایتیه تیغانی فرقه سی نینگ
 انقلابی قوزغالدی و آرزو کنده بول انقلاب شانتونگ و خون و کینا گسو ولایت لری ده هم باش کورس نتقی
 دبو انقلاب لر سبب دین شرقی تورکستان ده چین قوتی از قالیب یوقا دی بعضی چینلا شتوراق نشیث لری
 کا تلایوق بولدی ، لیکن شرقی تورکستان االی سی چین نینگ بولعیف لقیب دین استفاده قیلا
 لما دیله چونکه پورت نینگ اقتدار صاحب لری بولخان اولونلر چین نده منهنما درجه ده خلاص کر رایتیب
 بر انقلاب نینگ آلبینی آلمان نده تیار ایدی لر ، چین امپراطور کی کیا کنگ چین ده کی انقلاب
 نی بیرضتدار بسفتور دی و بول انقلاب آپسیده چین خزانه سی توکاب کتکان ایدی بو اوچون کیا کنگ
 حکومت نده متعلق بولخان تمام یر و عمارت لری نی ساتماق نده حکم قیلدی و بول حکم نده بار شرقی تورکستان
 ده چین حکومتی ضبط قیلخان جامع لر و مدرسه لر و حمام لر و وقف لری نی ساتماقچی بولدی

بودینگ بعضی سی نی بعضی اولوغلر ساتیب ایلب اصلی جامع ایق و مدرسه ایک عالی منه کلیمور و درتف لر ای نی ام
 اوزیری منه تخمین قبلیب اوزات لریده اولو غلر قیلد و روب قویدی لر و بعضی سی نی جنفن لر و چین لیغ لر ایدیر
 قلمیخی می دولت لر زمانه سیدین قافغان جامع لر و مدرسه لر و مسجد لر و باشقه خیریه موسسه
 لر ای نینگ بو چین استیلای دوریده کی اولوغلر نینگ آئیده بولوب بو کونجه چه اولر نینگ اولادی اولموسسه
 واقفان منه ایگه در ایق قینماقی منه اوشبو مناسبت بیلان دور

ایمیرالور کی ایگ نینگ چین ده کی انقلاب نی کاللا باسیقتور المای دولت نینگ ضعیف ایق
 نغیر بولمکتور کانی شترقی تورک ستاده کی چین لیغ لر اولوغلر نینگ خشی توتقانی نغیر غما اوشاق لر نینگ
 آچوق معلوم بولماقده ایدی و کونین کونکه اوشاق لر اوز لر ای نی آندا قینماق اییدی نی استور ماقده بوسیر
 انقلاب نغیر طبعاً حاضر لاما قده ایدی لر

روس لر نینگ سیاست اعتباری بیلان شترقی تورکستان نغیر توشنه بولغان واقعه سی

اورال تا غلیر دین نی سی در باسی نغیر چه و جنوباً آران بلخاش کول لر ای زار و تمانی تا غلری نغیر چه و بولغان
 جنوبی سیرده کی فراق خالین دولتی نینگ حکمتی نغیر - ۱۰۵۶ هـ ۱۳۵۵ م ده روس لر لغرض قبیلغی
 باشلاوی و بولوقراق خان لر ای قهرمانلیق بیلان بد افعه قبلیب استقلال لر ای نی محافظه قیلسه لر بولوقراق
 اولکده سی بیر حکمدار قویلمده بولمای بیر نیچه خان لر نینگ قویلمده بولغان اوچون اولاً اورال و بولول
 طرف لر ای نینگ حکمداری ابو الخیر خان ۱۱۳۲ هـ ۱۷۳۰ م ده روس حمایه سی نی قبول اتتی
 و شترق و جنوب طرفیده کی خان لر روس نی شدت بیلان بد افعه قبلیب ۱۲۱۲ هـ نغیر چه استقلال
 لر ای نی محافظه اقسه لر بولوروس لر نینگ ایچی هجوم لر ای و دیسه لر ای متغاییده بیر لاشیب قوتی نی توپلایا
 لغان اوچون ۱۲۱۲ هـ ۱۷۹۶ م ده شترق و جنوب فراق خالری هم روس نینگ حمایه سی نی قبول
 اتتک نغیر مجبور بولدی لر
 مننه بولصورت بیلان روس لر نینگ سیاست لغوی شترقی تورکستان
 نینگ اوقستده کی شمال حدودی بولغان نار و تمانی تا غلری و بلخاش و آران کول لر ای نینگ لر ای

رضی دہ کی صلحہ از تہ جہہ یا میلیدی لیکن روس از نینگ بوسیمای لغودی فقط غیر وہ عینہ بلولاب حقیقت وہ
 فراق تلمری متقل صورتہ حرکت قتلما قدہ ولولا وقت لڑدہ روس از تہ بخاریہ اچھا قدہ ایبری لڑیو
 وضعیت ۱۲۸۱ھ غزچہ دم قیلیدی منہ - روس تاربخاری و آوروہ پانومنی تاربخاریہ ۱۷۹۶م
 دہ روس از جنوبی سپردہ کی تیومن چار لری فی لغودی استیعفہ آلدی دیب یازلیخان لغوز نینگ ماہیتی
 بواسی لغوز دین بمارت ایبری

شرقی تورکستان دہ چین ضدی غیر سنجی عمومی انقلاب

۱۲۳۰ھ ۱۸۱۲م دہ شرقی تورکستان نینگ ہر طرفیہ انقلاب از قورقاندی ولولایورت از نینگ اور
 اوشا قوری اوزیورت لڑیوہ کی چین لیغ و جیغ لاتی و بعضی اولونگری اولتوروب باشقہ باشقہ استقلال
 اعلان اتی لڑ . مع الاسف انقلابی لڑ بئرشیکلمات آئیندہ بیرلانتھای گاہی چین لیغ لڑ سیلان و
 گاہی پیر پیر لری سیلان اور و شفا قدہ ایبری لڑ . یو انقلاب دین فرغانہ خانی عمرخان استغادہ قیلیب
 شرقی تورکستان نینگ پیر حصہ سی فی افاق مقصدی سیلان آفاق خوجہ نینگ اولادیدین فرغانہ دہ یاشا ماقدہ
 یولغان جہاگیر خوجہ فی بیعت دارا عسکر سیلان ۱۲۳۲ھ دہ کا شغزغہ تولیادی . جہاگیر خوجہ کا شغزغہ
 گلکری کا شغز و دیگر انقلابی لڑی سیلان بیر لائیب قوتی فی استوردی و آہستہ آہستہ انقلابی لڑ نینگ
 پونگ لری فی یوق اتیب اوزی فی پادشاہ اعلان اتی و ۱۲۳۳ھ دہ جہاگیر خوجہ آتونی ہم لکری باشقہ
 یورت لڑ اولیتدک اوز اہلی نینگ قولیدہ ایبری لیکن ایلی ویش بلین (اوروچی) و تورپان اولکہ لڑیوہ چین
 لیغ و جیغ لڑ تولای ایبری و قرا شہرہ قالمق تولای ایبری و چین طرفداری ایبری بو باغئین اولکہ لڑیوہ کی
 انقلاب فی چین لیغ لڑ آزدقتہہ باغیتوروی لڑ و اولکہ لڑیوہ کی مسلمان لڑ نینگ تولای قیریب کتی لڑ
 ۱۲۳۶ھ دہ چین اسپر طور ی کیا کنگ اولوب اور نیچہ اولغلی ناو کوانگ اسپر طور لڑیوہ شرقی
 تورکستان نہ تولای عسکر تولیادی بو چین عسکر لری کوچا نہ چہ شمال قیلیب جہاگیر خوجہ سیلان تولای اور و
 لڑا جبرا ۱۲۴۰ھ دہ جہاگیر خوجہ چین عسکر لری نینگ قولیغہ اسیر توشتی و پیکین نہ الیب کتی لڑ

۱۲۴۱ھ میں اتر اور کوانگ انی شہد اتنی و اور زمینہ اونلی پادشاہ بولدی . لیکن بوئیگ بیلان
ہم چین لیج لرا بلکہ یلا یلما و بیلر و منق قاتبع مدافعہ بیلان استقلال لری نی محافظہ قیلدی لرا
دو چین دہ کی انقلاب لرا یا سقغانی اوچون شرقی تورکستان نہ چین دین چونگ بیروت کلدی و کاشغر
ویا کیند و آستو جہا نگر جوہ نینگ اونلی نینگ قویلدہ . بیروت حکومت ایدی . و ختن عبد الرحمن اخوند
آیتبع بیروت نینگ دارہ سیدہ ایدی ، چین دہ کی داخلی اغتاش لرا نینگ اوستیفہ ۱۲۵۵ھ
دہ انگلیس و چین آسیدہ مشہور فیون محاربه سی حقیب شرقی تورکستان دہ چین قوتی ہک آز قالدی
ینہ شرقی تورکستان انالی سی بوز مستدین استفادہ قیلیب یورت یوزندہ انقلاب لرا حقیقار ببا
ایلی و اور و چچی دین باشقہ تمام اولکہ لرا آزاد بولدی لیکن ینہ شرقی تورکستان انقلابچی لری بیرو لاشلدی لرا
چین دہ فیون محاربه سی نوگاب انگلیس و چین آسیدہ مصاحمہ بولغان دین کین ۱۲۶۴ھ
۱۸۶۴م دہ امپراطور تاوکوانگ شرقی تورکستان نہ تقریباً یوز مینگ عسکر بوللادی بوسکر لرا تور پان
و قرا شہرنی ایب ایلی و اور و چچی دہ کی چغض لرنی و ایلی و قرا شہر تاغلریدہ کی قالمالقرنی عسکر قیلیب آلتی
شہر نہ یوروش قیلدی لرا

شرقی تورکستان نہ ایچی چین استیلای

چین عسکر لری آسوددی نہ ہک گاندہ کاشغردہ کی حکمدار بولغان جوہہ بیر کچہ دہ قویوب تمام خولنہ ویر غلر فی
ایب بیر نچہ مینگ کئی بیلان فرغانہ نہ قاجیب کنتی و بونینگ بیلان یورت ایچیغہ مدیش بیر خطر اب
توشوب قاجاق نہ قدرتی برکان کئی لرا فرغانہ و ہندوستان و افغانستان نہ قاجتی لرا
دیہک کہ کاشغر و یاکیند و آسودہ چین عسکر نی مدافعہ قیلیق اوچون ایچ قوت قالمادی و چین
عسکر لری بولایت لرا نی بیچ اوروش سیز آلدی ، آئین کین چین عسکر لری ختن نہ یوروش
قیلدی و عبد الرحمن پادشاہ مدافعہ نہ حقیب قاتبع اوروش دین کین شہید بولدی و بونینگ
بیلان چین لیج لرا ختن نی ہم اشغال اتنی لرا
ختن نہ چہ کی اولکہ لرا نینگ استقلال ۱۸۶۳ میل دوم قیلدی

چین بیع لر بو استیلا لری فی تا ملاغان دین کین نیه اولقی سیماست لری فی تعقیب قلیب ایلگری کی و
وانگ و کونگ لر نینگ اولادوی فی تاپیب اولرنه قدیمی جلد و لوغ منصب (مینیاز) لری فی بردی
لر وینه خدمت قیلغان لر نه زبده عنوان لر فی بیریب ایلگری کی انقلاب نتیجه سیده لوق بولغان اولو غلر
واوشا قلد صنف لری فی وجود نه کلتور گالی باشلادی لر ، لیکن بونوبسته چین نینگ اداره سی
بیراز شرقی تورکستان ایالی سی فی خوش قلیاق صورتی سلاین بولوب بینی ایش لر نه عرض قیلما ی
و چوقا پولی آنلادی و بسن آگته شهر نینگ اوئیده چین بیع دین بیر والی (خان آمان) تعیین قلیب
هر شهر و علاقہ لر نه اولو غلر فی اولر نینگ تولغا لر سی فی و دوست لری فی حاکم قلیب قویدی و ایالی
دین قاصنی و مفتی لر تعیین قلیب بینی و بعضی عدلیه ایش لری ده اولرنه اختیارات بردی ، اما چین
بیع لر استیلا سی فی محکم قلیاق اوچون شرقی تورکستان ده تولا عسکر قویدی و یوقا یعنی منصبدار لر چین
دین تولا خورسند ایدی لر و چین مفتی نه جدی فعالیت کور ساتب خلق نینگ حرکت لری نه مراقبت
قیلور ایدی لر ، بو استیلا ده قالمق لر چین نه مهم صورتده عسکر سی یاردم قیلغان ایدی لر و بو اوچون
چین مہر اطوری ہر قبیلہ قالمق نینگ چونگی نه وانگ عنوانی فی و مینیازی فی بردی شرقی تورکستان
قالمق وانگ لری تقریباً بگر مہ کشتی ایدی ، ۱۲۶۸ھ ۱۸۵۰م دە مہر اطور تاو کوانگ اولوب نینگ
اونغلی سی چوباکہ همین فونگ تحت دە اولتوردی و ۱۲۶۹ھ دە چین نینگ خون و خو پہ و انخومی ولایت
لریدہ مشہور تاپینگ انقلابی قوزغالدی و بوسب دین شرقی تورکستان دە کی چین قوئلری ضعیفلا شتی
باشلادی و ہر طرفہ انقلاب قوزغالغانی توردی یعنی چین نینگ بو استیلا سی آران آگتہ سل دوم قیلدی

شرقی تورکستاندہ ایکنجی عمومی انقلاب

۱۲۷۰ھ ۱۸۵۳م دە شرقی تورکستان ہریریدہ انقلاب قوزغالدی و لوزتت ییل محارہ دوم
قیلیب اخیراً انقلابچی لر غالب بولوب ختن دین توراپان نه چہ شرقی تورکستان نینگ جنوب اولکہ لری
چین بیع لر دین پاک بولدی . لیکن بونوبسته ہم انقلابچی لر بیر شکیلات قوروب ہر لاشمالا بلر

بود و زاده فرغانه خانی شیرعلی خان بونقلاب دین فایده لانفاق هوسی فی قلیب اولا آکیده چنانکه
 نحوه نینگ خاندانی دین بولغان ولی خان توره فی بیعت دار مسکر سلجان کا شغرنه بوللادی و آقره سیدین
 اوزی بش آکته مینگ مسکر سلجان کا شغرنه کلدی بودقت غه چه کا شغرنیگی شهردیه هنوز چین لیغ لر
 محاصره صورتیده بار ایدی . شیرعلی خان کلیب انقلابچی لر غه یاردم بریکده بوق پولی بار آدم لر فی
 سن چین طرفدای دورسن دسب اتهام لر قلیب اولتورمک پولی فی افاق و انقلابچی لر نینگ قویسده کی اولجه
 لر فی افاق غه توردی . لاسبب دین کا شغرا اولی سی شیرعلی خان غه دشمن بولوب آکته آی دین کین فرغانه
 غه کتمک غه مجبور بولدی لیکن ولی خان توره کا شغره قالیب اوزی فی پادشاه اعلان انتی دینگی شهردی انقلابچی
 لر قاتلغ محاصره قلیب اخیر چین لیغ لر جان لر ی غه تعرض قلیدینمایدورغان شرط سلجان تسلیم بولدی لر
 لیکن ولی خان توره عهدی غه توری ای مذکور تسلیم بولغان چین لیغ لر فی باره چه لر ی سلجان نسا
 اولتورودی بونقلاب حقیقتا بک پر اکنده بیچ بیر اتحاد و تشکیلات سیر بولوب ایلگه کی انقلاب
 دین تنظیم سیر اقی ایدی بواچون بشش میل دین آشون دوام ایتمالدی

شرقی تورکستان غه اوجونچی چین استیلاسی

۱۲۷۵ هـ ۱۸۵۸ م ده چین امپراطوری چین فونگ شرقی تورکستان غه اول مسکر بوللادی بول مسکر لر
 شهردی غه استیلا فیلاتیلا کا شغرنه یانیملا شغرنه ولی خان توره اوز آدم لر ی سلجان توپلغان آلتون
 کوش فی الیب فرغانه غه قاجنی و چین مسکر لر ی کلیب کا شغرنیگی بی گناه امانی سی فی بیر ای کون قتل عام
 قیلدی و بیر خچه مینگ ایر و خاتون کشتی لر فی اسیر قلیب چین غه بوللادی . آذین کین چین مسکر لر ی
 یاکتند غه یوروب ایر فی آلدی لر . آذین کین نغن غه یوردش قیلدی لر و نغن انقلابچی لر ی چین
 لیغ لر فی و چین طرفدار لر ی بولغان حاکم و باشقه لر فی اولتورمای یجنتی معامله قلیغ ندر ی اوجون اولر نینگ
 شغعت لر ی سلجان چین مسکر لر ی نغن ده قتل عام بولولان نالان قیلمادیلر . بول استیلا دوریدر چین
 حکومتی ایلگه کی استیلا دوریدر کی سیاستی فی تولوب دینی ایست لر غه تعرض قیلادی و آولان لر فی سیر آرد

لاتی و حاکم لہو نہ چین غہ خدمت قلعان بگ لہو فیئیں قبیلہ دی

کا شغرا ہائی سی دین پیر سچہ مینگ اوبلوک مسلمان لہو نینگ چین غہ اسپر بولوب سور ولگانہ فی داو لہو نینگ چین غہ قول بولوب اسلام دینی دین حقیق کتلمکہ ہولغانی نینگ سببی فرغانہ غانی شیر علی خان نینگ ڈولی خان توزہ نینگ کا شغزہ بیہودہ خان توک کانگری ایدی . دو بسبب دین شیر علی خان نینگ جدائی متاثر بولوب ۱۲۷۸ھ دہ شیر علی خان چین اسپر اطوری نینگ الدیفہ تولا ہدیہ لہو بلان پیر مہایت ایباریب مذکور اسپر لہو فی آزاد قلیاق و اوزیورت لہو غہ یازورباق فی التماس قبیلہ دی . اسپر اطور ھین فونگ بو التماس فی قبول قبیلیہ تمام اسپر لہو فی کا شغزہ یازوروب ایباردی

۱۲۷۷ھ ۱۸۵۹م دہ چین و انگلیس فرانسیسہ کی ایکٹیونیون محاربہ سی نینگ تاثری شرقی تورکستان غہ ہم یتیب چین قوتی آز قالدی و لو فیون محاربہ سی توخار توخاماس تاہینگ انقلابی نیہ یا تاریب سکین نینگ یاقب بندہ کی تیزین شہری فی انقلابی لہو آلب کنتی و پیر طرفین بونسن ولایتی دہ تاوون سو آیتغ پیر تونگان قوتیک پیر انقلاب چقاریب مذکور ولایت فی ایب اوزی غہ سلطان سلیمان آت قویوب استقلال اعلان اتی . لو انقلاب لہو نتیجہ سیدہ

شرقی تورکستان دہ چین عسکری قالمغان حسابدہ بولدی دیورت فی چنسن و چین مہاجر لہو پیر ایک لہو دین چین غہ خلاصکار بگ لہو ادارہ نیلدی و چنسن چین مہاجر لہو دین کافی درجہ دہ عسکر توپلاپ جلی زیادہ قوت کور ستمکہ بولسہ لہو اولر غہ چین دین یاردم کلا سبکی فی شرقی تورکستان بیغ لہو آچوق سبیکدہ ایدی لہو . منہ بو وضعیت توبندہ کی عمومی انقلاب نینگ مہم پیر بائشی ایدی

پیر سنجی عمومی انقلاب دین اوچونجی عمومی انقلاب غہ چہ اوکان

۵۰ میل مدت یچیدہ شرقی تورکستان نینگ عمومی احوالی

شرقی تورکستان انالی سی نینگ بو انقلاب لہو مقصد لہو چین اسازیب دین ایدی صورندہ قوتولوب زیادہ کی آراد ملت لہو دک سعادت و آبرو بلان یا شاماق ایکانیسی معلوم دور

لیکن مع الاسف انقلابی کرده درت بیترکیلات و توینک بر اتحاد بولخان اوچون بومقصد
 حاصل بولهای ینه ابرسرتی فلانکتی نه اوچر ایدیر ، لیکن بیرسجی و ایکنجی انقلاب لراکلاً فایده سیر
 هم قالمادی بلکه بول انقلاب لریننگ مادی و معنوی فایده لر ی بک تولابولدی
 مادی فایده لر بودور که — چین لیغ لر االی نی ایکی صنف غده آریغانی اوچون بورت ده اکثریت بولخان
 او شاق لر مدشش بیر خور ایلدی و حق سیرسرتی ده یا شاپ ایما باشقه لر اوچون ایشلا تیلکه بولخان سیدین
 بورت نینگ آبا دیر لر ی نینگ تولاسی ویران بولوب کنتکان ایدی و تجارت تماماً چین لیغ
 لر نینگ انحصار یدیه بولوب چین نینگ ایکی کال لر ی نی وچینی وچای لر ی نی شرقی تورکستان غده
 کلتور ب آلتون و کوشش و جواهر نه سنا فیدین عبارت ایدی . و بولسم تجارت شرقی تورکستان
 نینگ تمام ثروتی نی چین لیغ لر نینگ باشجو قیغه توکوب امانی نی مدشش بیر فقیر سرتی نه تو شورکی اشکار اود
 و بونینگ اوستیغه چین مهاجر لر ی شهر لر ده و خانکه کیچیک بازار و کنت لر ده جزانه
 دو کالری آچیب خلق غده شرطی بیلان پول قرصن بیرو ایدی لر حکومت آلوان لر ی غده اوز کسب
 محصول لر ی نی تیکوز امکان خلق بوجزانه چی لر دین پول الیب آلوان لر ی بیرو ایدی لر و بولقرصن نی
 بیکغه قدرت تا پالمغان خلق نینگ اوی بیرو مال لر ی مذکور جزانه چی لر غده بیرو ایدی
 بوسورت بیلان خلق نینگ ثروتی مدشش صورتده بر باد بولما قده ایدی . اولقی استیلا دور یدیه
 چین مهاجر لر ی تراولا کلتور مرک و خلق نی چینلا شتوراق سیاستی غایت میان بیرو صورت ده اجراء
 قیلمدی اولابچین حدودی غده باقیم بولغان قول بار کول دین تورپان و اوردوچی غده چه جور بولخان اولکه
 لر ده چین لیغ لر نی بر لاشتور ب خلق نینگ تعلقاتی نی زور بیلان مذکور مهاجر لر غده الیب بر مک و خلق نی
 قلعج و تبايق بیلان چینلا شتوراق و بایور تی دین چیقاراق ده فعالیت کورساتی و آرزمانده قول تورپان
 و بار کول دین باشقه نفوسی آرزو لر ی نه غیر مسلم و مسلم (توتگان) چین لیغ لر نینگ یور تی بولوب قالدی
 قول تورپان و بار کول دکل نفوسی تولاش شهر لر ده یوزده فرق نسبت ده تورک قایلیم چین لیغ لر اکثریت
 پیدا قیلدی و باشقه شهر لر ده هم حقیقن و چین مهاجر لر ی کونین کونلکه آشتما قده ایدی

د تمام یورت لږده املانی نژور و حیلہ بیلان چینلا ستورماق لشت لری یوقاریده نیلیغان و جبر بیلان جاری
بولماقده ایدی . سیرکنجی عمومی انقلاب ده اولونلر داوش قلردیلا دورغان فرق یوق نیلیب

دولولاراق اولونلر اولتورولوب قاچیب ندر ایت یر لری دیبا بلانلر و حیوان لر همه املانی آراسیده لغتیم
قیلینیب هر کیم مالک لیت حقنی مننه نیشینی و خلق نینگ بیر سیری نی قول قیلیب نلما نه و اجوره سیر خدمت نه
سالماق اصولی بوزولوب اوشت قلر نلما آراد بولدی لر . و تجارت چین لیغ لر نینگ انحصار دینی من حقیب

هر سرمایه دار آرادانه تجارت قیماق حقنی مننه مالک بولدی . و جزانه چی لر یوق بولوب خلق نینگ حیات
ماوه لری بولغان ملک مال لری بر باد بولوش دین قوتولدی . دیورنده تولابولوب ملت نینگ موجودیتی
نی تهبد ایدانلکه بولغان جنپن و چین مهاجر لری انقلاب نتیجه سیده قاچیب اولتورولوب آرقا لیدی لر

د چینلا شتاق تهلمک سی قطع سی صورتده بوق بولدی . لوزینگ بیلان هر کیم اوز ملکی داوز فایده سی اچون
جدیت بیلان ایشلاب یورت آباد بولدی و ثروت یورت املانی سی نینگ باخو قیده غالب خلق بای
بولدی و شرقی تورکستان چین اولکه سی بولوب کتک تهلمک سیدین قوتولوب نینه تورکستان لیت حالینده قالدی

د تورک بولغان املانی چینلا شتاق و اسلام دینی دین ایر یلیق ملاکتی دین قوتولوب موجودیت لری قوتلانندی
مضوی فایده لر بودور که چین استیلاسی دوریده یورت ده دینی و ادبی و باشقه علم
لر یوق حساب ده بولوب کنشکان ایدی . انقلاب بولور بولماس لغت بلاچی لر نینگ آن اول مهبت

رگان ایش لری باشقه اسلام یورت لری دین عالم لر کلتور مک و مکتب مدرسه لر تا سبیس قیلیب علم نشر
قیلماق دین عبارت بولوب بخارا و فرغانه و افغانستان و هندوستان دین تولو عالم کلتور ولدی
بولو عالم لر اچسیدین کولای لیغ ملاعبده اخوند (کولابی آخوندوم) مکتب مدرسه لږده درس پردرگانی

نی ترتیب برگانی و قوندوز لونغ قاری غسده قران تعلیمی تی تجوید قاعده لری بیلان تصحیح قیلغانی
د بیر تور کچه تجوید کتابی تالیف قیلغانی اوچون حاضر نه چهر شهر مور و نجیشی آت لری باقی دور
منه بوسورت بیلان آزندت ده تمام دینی و فلسفی علم لږیده و عربچه و فارسیچه و تور کچه ادبایت ده ماهر

تولو عالم لر نیشینی لر . یارکسند و کاشغور و غنن شهر لری قابل اعتبار علم کر لری بولدی

اینگله پدیه مینگ ده بیر او قوش یازیش سیلا دورغان کشتی تا سلیغی دوک درجه ده جاهل لیتی قراغون لوتی غنه مبتلا
 بولغان شرقی تورکستان ده تولا چونگ عالم لردو نصیح شاعر کر تیار بولدی و آن یاقا بورت لوده او قوش
 یازیش رواج ناپستی . تورسون بگ باشقه چونگ کولف لر نینگ لر لری حاضر غنه چه باقی دور و میریم
 آخوند گها چه دک بیر سچر خاتون مدرس شاعر لر هم تیشیکان ایردی دیباکر سدا یک و قراقا شلیغ و غنن
 تاغی لیغ اوج ملان یازا خوند لردک ملی شاعر لر سپدا بولغان ایردی و اثر لر ی خلق قولیده بار دور
 غنه بولفتلاب لر اصلی مقصد بولغان استقلال نی نتیجه برمه لر مو استقلال دین مقصد بولغان
 سعادت لر دین مهم بیر مو پنجه سی نینگ حاصل بولماتی غنه سبب بولدی

چین لیغ لر نینگ انجی و اوچونجی سینلار ی نینگ مدت لر ی اوزون بولغان اوچون مدت نینگ یوقا لیتی
 اصلاحات و حاصل اتکان فایده لر ی نی یوقا نینا لادی لر ، استیلا دتی دوام اتکان لغتید رده بینه
 چین لیغ لر نینگ اولتی دین تهلمک لیگ راق اقدانات قیلمای قلمی ده شک یوقا ایردی . اوچون
 امانی اوچونجی چین سینیلا سی دین کین نیه بیر قیام و انقلاب غنه حرکت قیلماقده ایردی لر بولونوبنده هم چین
 غنه خلاصه مند بولغان بگ لر خلق نینگ حرکت لر ی غنه مراقبت قیلیب ممکن قدر چین حکومتی نینگ دوامی غنه
 کوشش قیلیسه لر مو بولر ایلگه یکی دین آرد هم نفوذ لر ی ضعیف بولغانی اوچون آنچه اهمیت یک ایماس ایردی لر
 فقط چین عسکر ی نینگ تولا لیتی و قوتی استیلا نی محافظه تمکده ایردی . و خلق چین قوتی نینگ ضعیفلا

شفاق فرصتی غنه منظر ایردی

شرقی تورکستان ده اوچونجی عمومی انقلاب

۱۲۷۸ هـ چین ده کی تا بیگ انقلابی یونین انقلابی مهنندا درجه ده تولا نب چین امپراطوری نینگ شرقی
 تورکستان غنه قراغونچ قوتی و فرصتی قالمادی . بول فرصت دین شرقی تورکستان امانی سی استفاده قیلیب
 آرقه آرقه دین بش برجه انقلاب چقا دی لر

۱۰ . ایلی ویتیه سو اولک لریده ۱۲۷۹ هـ ده تراخی لر وتونگان لر (مسلمان چین لیغ) بیرلا شیب
 قاتنخ بیر انقلاب چقا دی لر و ایلی ده کی جاگنوگک باشلیغ چین لیغ لر نی و تمام جنض لر نی قتل عام قیلدی لر

د استقلال اعلان اتنی لر

(۲) کو چاده ۱۲۸۰ هجده تورک لر دتوننگان لر پیر لائیب کو چاینگ چونگ دینی پیشو اسی بولغان راشد
الدین خان نینگ قیادتی آسینده قلوب بیرنجه اوروشن لر دین کین کو چاده تورکو کورلا شہر لر می نی
آکدی لر دین قرا شہر و نور پان و اور وچی و قول دبار کول د لکد لر می نی ہم آلبیب چین حدودی غنہ چر چہرہ نی
اشغال اتنی لر

(۳) مذکور سیدہ ختن نینگ چونگ عالمی دینی پیشو اسی بولغان مفتی حبیب اللہ جیم نینگ ادغول لر می
عبدالرحمن آخوند و ابراہیم خان لر نینگ قیادتی آسینده ختن اٹالی سی چین لیغ لر نی بیرنجه محار ب دین کین
مغلوب قلیب محاصره آکدیلر و بیرنجه کون دین کین چین لیغ لر شہر و براغ و خزانہ نی تسلیم قلیب
حیات لر می نی توقوز دی لر مفتی حبیب اللہ جیم نی خلق آق کیگزده اولتور غوزوب پادشاہ مفتی سلیمان
آزگا بیت قیلدی لر و آندین کین غزبا گوما و شرقا کر یا و چر چن غنہ چر فتح قلیب ختن حکومتی غنہ الحاق ایتدی
(۴) مذکور سیدہ کا شغرا اٹالی سی صدیق باگ نینگ قیادتی آسینده قلوب چین لیغ لر نی مغلوب قلیب کا شغرا
کهنہ شہر و نیگی حصاہ و فصیح آباد شہر لر می نی آکدی لر و چین لیغ لر نی نیگی شہر و بیلا و درخان قلعه ده محاصره قیلدی لر

(۵) مذکور سیدہ یار کندہ کی مسلح توننگان لر بولموی انقلاب یچیدہ حیات لر می نی محافظہ اتمک اوچون چین
لیغ لر دین آیر قلیب اولر نینگ حسدی غنہ جہاد اعلان اتنی لر بولجہاد غنہ یار کندہ اٹالی سی غوما اشتراک
اتنی لر یار کندہ اتنی شہر نینگ جنوب تسمی نینگ الی سی (خان آسمان) نوراد و خان مرکز بولغانی اوچون چین
لیغ لر نینگ قوتی خیلی نولایدی و بول اوچون ایکی بریم آی محاصره دین کین شہر نی هجوم سلیمان فتح قلیب
خان آسمان باشلیغ چین لیغ لر نی اولتور دیلر و پوسکام و قارغالیق شہر لر می نی ہم فتح قیلدی لر
و یار کندہ و طریقیت مرشدی بولغان عبدالرحمن حضرت نی پادشاہ تعیین قیلدی لر

منہ بولفتاب لر منتقل صورتہ بش نقطہ ده قوزغالیق بش منتقل حکومت تشکیلده قرار لاشتی و بیر بری
غیر بیسح رابطہ سی یوق و شریک مساعی دین ہم کاملاً خالی ایدی
(۲۱ بخج خریطہ غنہ قرا سونلر)

بولش مستقل انقلاب نینگ تفصیلاتی و عاقبت لری

بوانقلاب لرتام معناسی بیلان بیرسیری دین آیریم بولوب هر منطقه ده کی انقلاب چی لراوز لری فتح قیغیان اولکله لریده استقلال اعلان قیلمیش تری تورکستان ده بولش مستقل ملی حکومت قورغانلری بیرسیر لری بیلان صمیمی بیر اتحاد و وجودنه کلننورامگان ایک لری نینگ سببی بوانقلاب لرنینگ باشلانغان صورت لری و حربی قوت لری انقلاب لری دین مقصد لری و انقلاب آرا لاشقان عنصر لرد اداره لیشیکلات لری بیرسیر لری نده توغرا کلنگان نینگ لری ایدی . بنا و عیله بولش انقلاب نینگ باشلانغان صورت لری و انقلاب غده باعث بولغان مقصد و غایه لرد انقلاب غده آرا لاشقان اجنبی عنصر لرد اداره لیشیکلاتی و هر بیر لفظ انقلاب باشلیغی نینگ شخصیت لری و مسلک لری خصوصیه کی صحیح معلومات تی باشقه باشقه فصل لردیه بیان قیلمیز و هر فصل نینگ آخریده او فصل ده بیان قیلمیغان انقلاب انقلاب لرنیگی عاقبتی تی ذکر قیلمیز

ایلی و نینه سوانقلابی

ایلی و نینه سوده شرتی تورکستان نینگ همه اولکله لری دین کوچوب کلیب ایر لاشکان تورک (تراپنجی) لردین دین کوچور بولوب ایر لاشتور و لگان چفن لرد نینه چین دین سورگون صورتی بیلان هیدالیب چنقار بیغان توغکان لردین بجات بولغان اوج عنصر خلق بار ایدی . بولر نینگ اچیدین تقریباً یوزده تمیمیش مقصداری تراپنجی و اون مقصداری توغکان دباقی سی چفن و چین لیغ ایدی چفن لرننگر و امتیاز غده مالک و چین غده غایت درجده خلاص لیغ بولوب حکومت بولر نده نولانغدا قیلور ایدی و همه سی مستح ایدی یعنی بولر حکومت نینگ ملکی مسکری ایدی ، تراپنجی لرتورک و مسلمان بولغان لری اوچون چین لیغ لرد لرنی بیره ننگار قیلمیده کورمکده هر قسم اغیر لوق و ظلم بولر نینگ باشی غده ایدی ، توغکان لرد اگر چه چین لیغ بولسه لرمو مسلمان بولغانلری اوچون خصوصاً بولر عصیان سببی دین چین دین هیدالیب ایلی و نینه سوده چفن لرنیگی مراقبتی آستیده یاشایدورغان بولغانلری اوچون بولر هم هر قسم تحقیر و ظلم غده معروفن ایدی لرد

و بواغشدين او اولكه لوده كي توگان لر چين و خيستن ني دشمن تو تماقده تراپنجي لر نه شريك ايدي لر و بولوايكي
 عنصرتقير نيا بوزده سكسن نسبت ده اكثر شيت نه مالك ايدي لر ۱۲۷۹ هـ ۱۸۶۱ م ده ايلي تيه سوده
 كي تراپنجي و توگان لر بير لائيب انقلاب باشلا ديلر و اولده تناغ آلاش متحكم بر لوده غير منظم حيه چي
 صورنده نهور قليب اوير لوده چين ليغ عسكر لر ي ني باسقون صورتی بيلان لوق ايتيب اولر نينگ تولار اير
 غلري ني قولغه كلنور گاندين كين شهر لر نه هجوم قيفغالي توردي لر و تقربا بير ميل محاربه و دم قليب اخيرا
 انقلاب چي لر طعي صورنده غالب بولوب جانگچونگ لوق مركزی بولغان چي شهر ني اشغال اتني لر
 و جانگچونگ باشليغ تمام چين ليغ لر ني و تمام چيستن لر ني قتل عام قليدي لر و چيستن شهر ني ني ويران قليدي
 لر و خرابي ها ضرده هم كوره و غولجه كه اسيده بار دور . بايگوز چيستن شهر بيه سكسن مينگ چيستن و چين
 ليغ اولتور و لگاني رو ايت قيلينا دور . لوزينگ بيلان تمام ايلي تيه سو فتح بولوب انقلابچي لر مستقل
 بولدي لر . ايلي تيه سو انقلابچي لر ي چين ليغ لر نينگ قوتی همه دين تولار اق بولغان و هم عومي والي
 يئن مركزی بولغان بوا اولكه لوده غايت خيشتي بير صورنده سو قيتت حاصل قيفغالي ني ايتبار نه اساق باشقه
 انقلابچي لر دين بولر نينگ اهميتی زياده دور . ليكن بول انقلاب پيچ تاريخيه بير پيري بيلان اولمغان
 ايكي عنصرتورك توگان (نينگ شترک مساعی لر ي بيلان وجود نه كلگاني اوچون او اهميت لر ي در دش
 توگان گان زمان و اعلي اختلاف حقيقت ضايع بولدي — يياني بودور كه — فتح تمام ايتبار نينگ
 توگان لر انصاف سيز لوق قليب چين ليغ لر دين ايتبار حساب سيز اولجه لر ني خالص اولر لر ي غيبته ائلاق نه
 نسبت قليدي لر و هم تراپنجي لر نينگ اصلي لوق سيز بولر توگان ني حلكه اير متن نه تعيين قليدي لر و حكومت
 طرزي اداره تشيكلاتي ني كا لاجين صولي نه مطابق تشيكسل قليدي لر . و يلك كه توگان لر لورت نينگ
 اصلي ايگه لر ي و مطلق اكثر شيت نه لك انقلاب ني چي قيراب ايننگ اصلي ايگه لر ي بولغان تراپنجي لر ني هر حق دين
 ناشقاري قويماق و لورت ني تورك بورتی قيلمای نيه چين متحكمه سي قيلماق ني خوا هلا ديلر ، تراپنجي لر بو
 انصاف سيز لوق تما بيسده ر ذالت نه اصلي بولماي لورت سيز نينگ انقلاب ني سيز چي قوادوق و اكثر شيت
 بيزده دور بنا عليه حلكه اير بيزدين و اولجه غيمنت لر سيز نينگ حقيقت و حكومت تشيكلاتي ني چين چه قيلمای اسلام

صولی غه مطابق قیلا میر و نونگان لر غه قلیغان خدمت لری غه توشلوق مکافات و امتیاز بیر میردیگان
 دوا بیلان نونگان لر دین آیریلیب اوز آرا لردین بیر کشتی نی خان تعیین قلیب اسلام صولی تورک و چاتی غه
 مطابق حکومت تشکیل قیلدی لر ، مننه بوجورت بیلان بواکی عنصر آرا سیده اوزون مدت قایمغ مجادلر لر
 بولوب هر اکی عنصر ضعیفلا شیب خبر انولج و لاینتی نونگان لر قویسده و آباغ ایلی دینه سو ولایت لری تراپخی
 لر قویسده قرار تاپتی ، ولر اختلاف نتیجه سیده بولر ایسج یزنی فتح قیلامادی لر اجبراً ۱۲۸۸ھ
 ده یعقوب بگ غولجه غه هجوم قلیب اوردده کی نونگان لر نینگ حاکمیتی استبداد قانغان تراپخی لر نینگ اردوی
 بیلان نونگان لر فی مغلوب قلیب غولجه فی آلدی . اما آباغ ایلی دینه سو ده کی تراپخی حکومتی یعقوب بگ غه
 رسا اطاعت قلیب بیرعت دارالایات بر مک نی گردنی غه العیب نینگ بیلان مصاحبه قیلدی لر

د ۱۲۸۸ھ ده غولجه غه نینه نونگان لر استیلا قیلدی تراپخی حکومتی مستقل بولدی و کین لر ده غولجه هم تراپخی
 حکومتی غه تابع بولدی بوجورت بیلان استقلال لری فی محافظه قلیب ۱۲۹۴ھ دین کین چین سکر لری فی
 موثقت بیلان مدافعه قیلدی لر و ۱۲۹۷ھ ایلی دینه سو غه روس استیلا قلیب ملی تراپخی استقلال

قیلدی

کوچا نیتلانی

۱۲۸۰ھ ده کوچا ده بیر موخچه صیل زاده لر بیر مخفی تشکیلات پیدا قیلدی لر بولوا صیل زاده لر توغوسو
 نعتبوز خان نینگ بیانیده ذکر می اوزکان مولانا ارشد الدین نینگ اولادی بولوب کوچا نینگ طرفیت
 مرشد لری نینگ خاندانی دین ایری لر . و کوچا ده نونگان دین بیر خچه مینگ دیلوک مهاجر لر
 بار ایردی بولونونگان لر چین حکومتی غه وفادار لوق کورسا کان مسلح آدم لر ایردی و بیر طرفین یوقاری لقی طرفیت
 مرشد لری غه مرید ایری لر . مننه بومنا سبت بیلان بیر انیسر تشکیلات چی لر مذکور نونگان لر فی
 آهسته آهسته اوز طرف لری غه تارتی لر و بیر کیچه مذکور تورک لر و نونگان لر شهر اچیده کی
 چین موضع لری غه هجوم قلیب چین قلعه سیدین باشقعه همه لری فی اشغال قلیب چین نینغ لری فی محاصره
 قیلدی لر . ایزتر سی همه مجاهد لر اتفاق قلیب ان چونگ مرشد لری بولغان ارشد الدین خان

خوجه فی آق کیگزده اولتور غوزوب آراگ بیعت قلیب خان اعلان اتتی له دغان خوجه منوانی فی بروی له
 بوذات تمام عمر بیه خلوت نشین لیتق و طرقتت پیری لیتق بیلان یا شاغان و سیاست و مسکر لیک قلیبیتی
 دین اوزاق ساده کوهل لوگ و تخر به سیز بیر کشتی ایدی . فقط ایننگ اینده چونگ بولوب خلق آرا سیده کی عیار
 فی نظر غه آلیب انی خان تعیین اتتی له . و بولایش کو چا جابد لری نینگ بیر سخی خطا لری ایدی . بو
 بیعت مراسمی توگا گان دین کین مجا بده چین قلعه سی نه هجوم قلیغانی باشلا دیله و بیر سخی قانا اوروش
 بولوب خیرا مجا بده هجوم بیلان قلعه فی اشغال قلیب چین لیغ له فی یوق اتتی له . کو چا و اطرافنی
 فتح بولغان دین کین خان خوجه ابنی سی جمال الدین خوجه فی بیر سخی مینگ مسکر بیلان آق سوه بوللا دی و جمال الدین
 خوجه بابی و آق سوه اوچتور پان شهر لری فی فتح قیلدی . دینه خان خوجه برادر زاده سی اسحاق خوجه
 فی ایک مینگ بش یوز کشتی ایک بیر قوت بیلان شرقی طرفنی غنه یولاب کورلا و فراسهرنی فتح قلیماق غنه
 امر اتتی . اسحاق خوجه باره سخی فراسهر ویریم (لوپ) اوکله لیدین تولا چین لیغ له کورلا شهرنی
 بیغلیب بش مینگ دین تولا راق قوت توپلغان ایدی له . اسحاق خوجه دهمن نینگ قوتی نینگ تولا لیتقی
 دیرا غلری نینگ کمل لیک اوز مسکر لری نینگ آق لیتقی دیرا غلری نینگ ناقص لیتقی غنه فرمای کورلا غنه هجوم
 قلیب چین لیغ له فی محاصره استیغنه آدی و بولاشاده بولگو و نیگی حصار کورلا طرفیدین ایکی اوج مینگ قدر
 مجا بده اسحاق خوجه نینگ یاردمی غنه کلدی له . ویریم (لوپ) دین اسلام خلفه نینگ قیادی استیغنه
 بیه یوز مستلخ آچی لکلیب قوشولدی . بونینگ بیلان اسحاق خوجه نینگ قوتی آگنه مینگ یاقین
 بولوب کورلانی قایتغ حاصره و هجوم له نتیجه سیده آدی . و بوموقیعت دین کین هر طرف دین کلیب
 قوشولغان مجا بده بیلان تقریباً ... کشتی ایک قوت توپلاب فراسهر غنه بوروش قیلدی . فراسهره
 چین قوتی بش آگنه مینگ دین آسوق بولوب توپ لری خلی تولا ایدی و مومینگ او نتیجه فراسهر دیرای
 غایت چونگ بیر مانع ایدی . اسحاق خوجه دیرا بولنی غنه بارب چین لیغ له بیلان اوق آتیشیب بیر سخی
 کون دیرا دین اوکله کوشش قیلدی لیکن دیرا نینگ د طرفیدین چین لیغ له قایتغ و رافعه قلیغانی اوچون
 دیرا دین مسکر آه کورمک امکانی فی تا پالمادی . و بومشکلات نینگ و سینه فراسهر غنه اوروشی تورپان

طرفیدین آرقه آرقه دین یاردم قوت لری کلکده بولغانی انگلاندی ، اسحاق خوجه بولوضعیت نینگ کینه
 چاره سی قراشهر نینگ شرقی عنده اوزمک اور و چو قراشهر نینگ آرسی نی اوزمک قراشهر نده آرقه دین هجوم
 قیماق ایگانیکی نده تو تونوب بیر زمینک مقدار حی سلیتی قیجی عسکر نی قراشهر در یاسی بوسیده قیولوب لری قان
 تمام قوت لری سلیمان آرقه نده یانیب بانراش کول نینگ غربی و جنوبی و شرقی قایلنی سی سلیمان آقنه کون بول بولور
 قراشهر نینگ قرق میل شرقی ده کی اوشاق نال قصبه سی نده یاقینلاشتی و اور و چو دین قراشهر نده
 یاردم اوچون بولالغان کشتی لیک چین لیغ و قالماق دین مرکب بیر قوت نینگ اوشاق نال ده غافل
 حالده بار ییجی دین خبر آلدی و اسحاق خوجه بولوشمن نینگ اوشاق نالده منوت باسقون قیلیب بیر نجه
 اوروش دین کین دشمن نی میان مغلوب اتتی و چین لیغ باشقومانان اولموز اولدی و ایننگ تمام دفتر و کتوب
 لری اسحاق خوجه نینگ قولیغده کوشتی و دشمن لر نینگ تولا لرا تی اولموز بولوب قلیج دین آشتا لری غایت
 پر اکنده حالده قراشهر نده قاجیتی و دشمن نینگ تمام یراع و جحانه و لوازم لری مجاهد لر نده ابلجده کوشتی
 باشقومانان نینگ یاخوتنی دین چوقچان بیر مکتوب ده اور و چو دین کلکده بولغان اوج لودت پارچه یاردم
 عسکر لری نینگ هر بیر پارچه سی نینگ معتمداری داوشاق قتل نده کوش دوغان کون لری لفیصل سلیمان
 یازلیغان ایگان بونی اسحاق خوجه سلیم در حال بیر معتمداری نینگ لری اوشاق نالده قیولوب و بیر معتمداری نی
 اوزی الیب قرائیز لر جلیغه سی نینگ ایکی طرفیده کی تاغ لر نینگ هر ریده بولموز مار لغین قیلیب کیلا
 دوغان یاردم قوت لری نده منظر نوروی و کله گانچه سی نی اوق نده قوتوب آقنه الیب یوق اتتی لودت لرش
 کون یسپیده بویاردم قوت لری نی تمام اوق اتیب تولا یراع و محات و باشقومانان لری قولده کوشوروی
 بونینگ سلیمان اسحاق خوجه اور و چو طرفیدین دشمن کلکیدین خاطر جمع بولوب قراشهر طرفی نده
 بوردوش قیلدی . قراشهر ده کی چین لیغ لر اوشاق نال نینگ ۱۰۰ میل غربی ده کی چوقور آبلوغ کنت
 ده تولا قوت بولاب استحکام قیلیب لورغان ابدی لر . اسحاق خوجه چوقور نده کلیدل محاربه باشلانندی
 بولوشمن نینگ قویلیک توپ لری و سلیتق لری مجاهد لر نده تولا زبان بردی و بیر زمینک کشتی شهید بولدی
 و عسکر لر مغلوب بولوب آرقه نده قاجقانی باشلا دیلر و بومالده اسحاق خوجه نینگ امری سلیمان یوز آبلوغ

ہجوم ہی بیرونی آت تو لوہے میں نینگ تو پچانہ ہی غمہ ہجوم قبلیہ اولگانی اولوب آشتانی اوزی فی
 تو پچانہ غمہ نیکوزوب تو پچی لونی قلیچ غمہ تو لوہے پیر طرخین آراہہ لغزہ لوکلانگان مہلبینق دار ولری غمہ اوت
 یا تفاق غمہ موفق بولدی لر دلو نینگ بلان بدشس بیر انفاق بولوب تمام اوق دار و دیر نچہ توپ تو پچی لری
 بلان ہوا غمہ اوچور ولدی دلو سبب دین دشمن لر غمہ نہایت میان پیر اضطراب پیدا بولدی دلو حال فی قاجالی
 تووغان اسلام مسکر لری کوروب ہمہ سی بیرونی دشمن نینگ دستغہ ہجوم اتنی لر دچین بیغ لر
 غایت میان فلاکت یک صورتہ مغلوب بولوب قرا شہر طریغہ قاجالی توروی لر و تمام توپ آت و تیزہ
 و آراہہ لری مجاہد لر غمہ اولجہ توشتی ، اسحاق خوجہ توختا ماسدین دشمن فی توغلانچہ قرا شہر
 غمہ کیریشہ ہرنی محاصرہ آستغہ آلدی دلو کولغہ چہ کوچا دین و طرف دین پیر نچہ مینگ یاد م قونی
 کلب قرا شہر دریا سی نینگ بوسیدہ توختاب تووغان ایدی اسحاق خوجہ نینگ امری بلان اولر ہم قرا
 شہر غمہ کیردی لر اسحاق خوجہ اون یکی کون محاصرہ دین کین شہر نینگ اشیک لری غمہ اوت
 توپوب دسپل دین پیر نچہ لری فی قبیلہ شہر غمہ ہجوم قبلیہ دچین بیغ لر نینگ تولار قانی اولموزوب و بعضی سی
 فی اسیر قبلیہ قرا شہر دین مجاہد لر قونی غمہ توشکان اولجہ لر نینگ تولالیتی و مہیتی فی موسی خونڈی نچ
 انہیہ سی دہ اوژن بیان قبلا دور قرا شہر نینگ حربی موقعیتی شرقی تو کستاندہ مثل سیر ہم
 دور اسحاق خوجہ نینگ لوری فی فتح قبیلہ فی تورپان و اور دچی فتحی فی تولار آسانلا شتور ماقدین
 بشارت ایدی واقعہ اسحاق خوجہ تورپان و اور دچی فی قرا شہر محار بہ لری نینگ نصفی چہ رحمت
 کورما فی فتح قبلیہ کیچھی پالی یعنی ۱۲۸۱ھ دہ اسحاق خوجہ تولار بیر قوت بلان مشرق غمہ لوروش قبیلہ
 تورپان دلاستی فی اہالی نینگ یار دی بلان اسان فتح قبلیہ . موزین کین نوبت اہالی سی نینگ
 اکثریتی چین بیغ بولغان اور دچی دلابتی غمہ کلدی اسحاق خوجہ اور دچی فی تقریباً ایک ای محاصرہ
 قبیلہ فتح قبلیہ آدین کین گوچینگ و جیسا و قونوبی و مناس و شیخو شہر لری فی تولار
 شد نیک اوروش لر دین کین فتح قبلیہ دلو شہر لری فی فتح قیما قدہ مذکور شہر لر د
 کی توکلان لر اسحاق خوجہ غمہ تولار یاد م قبیلہ لر بو اوچون اسحاق خوجہ اور دچی دلاستی غمہ

تو نگان لر نینگ چونگ ملاسی یوسف لور نیجانی دالی قلیبی مذکور شهر لر نینگ تولار اتی نه تولگان نین
حاکم لر تعین قیلدی و عسکره منصبدار لری قویدی . لویوت لر فتح بولغان نین کین چین عسکره
ده کی غایت مهم اکی تورک شهر ی بولغان قول بار کول فی فتح قیماق او چون اسحاق خوجو عسکر ی
نی ایکی غه آیریپ بیر فرقه سی نی بار کول غه یوللاب ینه بیر فرقه سی سلیمان اوزی قول غه یوروش
قیلدی بار کول نی بیر نچه کون محاصره دین کین فتح قیلدی اما قول نینگ نیگی شهر ی
(چین قلعه سی) دین باشقه تمام شهر قصبه کنت لری نی فتح قیلدی گان سو حد دی نه چه همه نی اشغال
قیلدی لیکن نیگی شهر ده چین لیغ لر نینگ یراع داووزوق لری تولو و عدد لری هم نیجلی
تولو ایدی و سپیل اطراف ده کی استحکام لری باک قوت نیک ایدی بو او چون نیگی شهر نینگ حیاصره سی
اوزون غه تارتتی دینه ظاهر صورت ده اسحاق خوجو غه اطاعت کور ساتیب تولغان قول چینگ انگ
نینگ سمن لر نه محض صورت ده مهم یار دم قلیب اولر نه قوت بیریب تورغانی روایت قیلینا دور
الیصل قول نیگی شهر هنوز فتح بولما ی تورغان حال ده اسحاق خوجو فی کو چا غه فیچتیر لیدی و قولوب
یا فلان عسکر لری فتح قیلا ملا ی اخیرا چینگ انگ نینگ یار دی سلیمان قول نیه چین قولی نه توشتی
بیانی تو بند ده کیلا دور کور دلوور که کوچا مجاهد لری شرقی تورکستان
نینگ غربی دین تا شرق حد دی نه چه چوز ولغان او ترا قتمسی نینگ همه سی فی فتح قلیب باشقه
تعلیجی لری دین کوچا حکومتی نینگ مملکتی و هم عسکر ی قوتی زیاده بولدی و بولهنبار سلیمان همه دین بونینگ
همیسی نیجلی زیاده ایدی و هر کیم نینگ قلمنی چه تمام شرقی تورکستان مجاهد لری کوچا حکومتی نینگ
بایر اتی استینده بیر لاشمکه باج شته قلییناس ایدی لیکن کوچا حکومتی نینگ مغرورانه سیاسی
خطا لری بو قاعت نینگ تر لوی فی نتیجه بیریب غایت فاجعه لیک عاقبت فی میدان غه حقیر دی
— بیانی بودور که ۱۲۸۱ ده خان خوجه کاغغور یا کستد و ختن مجاهد لری غه باج بیر
قیده و شرط سیز کوچا حکومتی غه اطاعت قیماق و تمام یراع و خزانه لر نی تسلیم قیماق غه هر قلیب
بولور غه بولون المگان لغت یرده اولر نینگ اوست لری غه عسکر ایاریب جزا یرک تندی

یازلیغان کتوب لر نی یوللادی
 کور و لور که بو مکتوب لر اور وطن و ملت لر نی آراد قیلاق
 او چون جان و مال لر ی نی فد ا قیباغ ن لی مجاهد لر نینگ حقوق و احترام لر ی نی پامبال قیلاق و اولر نده
 لازم بولغان لغت بیدر و احترام اور نیده اولر نی بی رعاصی باغنی نه قیلا نادر امر و تهمید لر سلیمان خوار
 لاماق دین بمارت ایبری و مونداع معامله نینگ نفسانیت و بلکه لغزت حسی نی تور غاماتی طبیعی دور
 اول دفعه نو نوشاق و استدائی سیاهی تماس غم باشلاماق بریده ایشلا تیلگان . بو
 نیکوش معامله خان خوجه نینگ غایت بیان پیر سیاهی خطای بولدی . بو مکتوب غم ختن حکمداری
 حاجی پادشاه و کاشغر مجاهد لر ی نینگ ریسی صدیق بگ لر نینگ یازغان جواب لریده خان خوجه
 نه تونگان لر نی و ایگری چین نه خدمت قیباغ بگ لر نی حکومت ایس لریدین و عسکر لیکدین کاملاً
 چقاریب آتاق و اور لر ی نینگ فتح قیباغ بر لریده کی تورغان حکومت لر ی نینگ خلی استقلال
 نی تو ناماق شرط لر ی نی تویدی لر و بو شرط لر نی عمل نه کلک تورگان لغت بیدر ده خان خوجه نه سعیت
 قیلاق نه تیار لیت لر ی نی بیلدوردی لر . یاکنت حکمداری عبدالرحمن حضرت نینگ نیمه جواب
 بر گانی معلوم بولسه مودر حال اعلی عن قبول تمگانی معلوم دور منه بو صورت بیلان ختلاق باش کور ستانی

رشد الدین خان خوجه نینگ کاشغر و یاکنت و ختن مجاهد لر ی بیلان اور و شتقانی
 رشد الدین خان خوجه کاشغر و یاکنت و ختن مجاهد لر ی دین یوقاریغی صورت ده لغفی جواب لر نی
 آفان دین کین بایبده کی تونگان و بگ لر نینگ تشولقی بیلان نیه بیز خط غم ادر کاب اتتی —
 بیانی بودور که اینی سی جمال الدین خوجه نی تولا عسکر سلیمان کاشغر نه یوللادی . صدیق بگ
 بو خرنی اشکلانغان زمان فرغانه حکمداری عبید سلطان دیر روایت نه کوره خدا یار خان دین
 یار دم تیلادی و فرغانه دین یازم کلک خوجه جمال الدین خوجه تیب کلدی صدیق بگ آنگا مقاومت
 قیلامای کاشغر نی بو شاتیب تاشماق نه کشتی و عسکر لر ی نی تو لاپ توروی و جمال الدین خوجه شهر نی
 محاربه سیز آلدی لیکن آز کوندر ده فرغانه دین تولا عسکر لوروش قیلیب کاشغر غم یاقین کلگان

خبر آنکامندی جمال الدین خوجه بوفرغانه عسکری نینگ آیتقی نی تحقیق قیلماسیدن قور قوب کاشغرنی بوئنا
کو چاغنه یانینب کنتی دار قه دین لاصیدین بگ کیریش شهرنی قولیغه آلدی و کین فرغانه لیغ له اشغال قیلدی
— بیانی توجده کیلادور — خان خوجه در حال نینه جمال الدین خوجه و حامد الدین خوجه
له فی اون مینگ دین تولاراق عسکر سلیمان توغرا یارکند نه یوللادی دیارکندنی آغانیدین کین کاشغرنی
دختن نی آماقغه امراتی . جمال الدین خوجه یارکند نه کلکو نچه کاشغرده کی فرغانه لیغ له نینگ
عسکر باشی سسی یعقوب بگ تورت بور کنتی ایک بیروت سلیمان یارکند نه کلکب شهرنی آماق اوچون
جیلده ایشلا تکلده و شهر تاراشنده تورماقده ایدی . جمال الدین خوجه بیرعت دار عسکری نی
کاشغردودی نه یوللا ب تولاراق قوتی سلیمان یارکند نه یاقینلاشتی یعقوب بگ بونی انگلاب
در حال یارکند حکومتی سلیمان مهسکله قیلیب کاشغرنه یانینب کنتی . بیر روایت نه کوره یارکند حکومتی
فرغانه لیغ له دین یاردم طلب قیلیب کنتی ایبارگان اوچون یعقوب بگ یارکند نه کلگان و جمال الدین خوجه
کاشغرنه عسکر لویلاغان اوچون یعقوب بگ یانماق نه مجبور بولغان امیش دور و جمال الدین خوجه بو
روایت نی بهانه قیلیب عبدالرحمن حضرت نی اسیر قیلیمیش دور لیکن او وقتده کی واقعه بولس
موسی آخوند یعقوب بگ نینگ یارکند نه استیلا مقصدی سلیمان اوریچه کلگان دیدور و جمال الدین
خوجه یارکند نه کلکب بعضی توگنلر و نیاز بگ ک منافع بگ له نینگ یاردمی سلیمان شهرنی آلدی و
یارکند حکمداری عبدالرحمن حضرت نی ادغول لری سلیمان اسیر قیلیب کو چاغنه یوللادی لیکن یارکند
توگنلری نینگ شفاعتی سلیمان بولیدین یاندور و یارکند ده اخرا م صورتی سلیمان نظر بنده قیلدی
یارکند بصورت سلیمان کو چا حکومتی نه نالیع بولغانیدین کین جمال الدین خوجه ایلگری چین خدمت سیده
بولغان بیر بگ نینگ قیادتی استیده . . . عسکر نی ختن نه یوللادی دبو عسکر نینگ تولاراق
کوچا و یارکند توگنلری دین ایدی . حاجی پادشاه بوجهرنی انگلاب اونلی هم وزیر می صدر
الصدر عبدالرحمن پاشانی تولو عسکر سلیمان ختن شهرنی نینگ ۴۳ میل غزبیده کی پالمه
قصبه سسی نه یوللادی وادیرده تقریباً بیر کچه کوندوز قاتیغ اوروش بولدی و عبدالرحمن پاشا شهید

بولدی لیکن بو ذات نینگ شہید بولماتی بیلان ختن عسکری پراکدہ بولماقدہ یوق انتقام حس لری زیادہ
 بولوب شد تیک اجوم لربیلان تو رنگان لر نینگ تولاسی نی یوق ایوب کوچا عسکری نی مدہش صورتدہ مغلوب
 قیلدی لرو قوغلاب گوما دین اذکوزب سیداب چنقار دیلر . بوصورت بیلان ختن ندیورگان کوچا عسکری
 نینگ لصفی دین تولاراتی ضالع بولوب اشتقانی غایت پراکدہ حالده یارکت ندہ بانیب بوردی
 بولوب نریت دین کین جمال الدین خوجہ نینگ کا شغرنه یوردش قیلا دورغان غیرتی کاما سیندی
 خان خوجہ بونریت دین دیانی لری جمال الدین و حمد الدین خوجہ و باشقہ باینده کی آدم لری نینگ بیعت
 سیزوغیرت سیر لیکیدین تولانچہ بولدی و بپر طرف دین کا شغردہ کی فرغانه بیک لر نینگ کوزدین کونگه قولانمکده
 بولغانیدین قورقوب کنتی بولوا چون کوچا حکومتی نینگ بیرسخی قهرمان اسحاق خوجہ نی قبول دین
 قیچقیردی اسحاق خوجہ قبول نیگی شہرنی فتح قیلمای کوچا ندہ یامناق قول نی چین لیغ ندہ تسلیم
 اتمک ور بولصورت ده پوتون یورت چین تہدیدی ندہ معروض بولادور و فرغانه بیک لر دختن بیک
 لر کوچا حکومتی نینگ تابعی ندہ تعرض قیلمایور بنا و علیہ من قول نیگی شہرنی فتح قیلمای یانما دین حقیقت
 نی عرض قیلمه موغان خوجہ ایننگ بومقول سوزی نی قبول تامای نینہ قطع امر بوردی اسحاق خوجہ
 جهوراً قول ده بیرعت دار عسکر بیلان ایسی سی نی قبول بولوب کوچا ندہ کلدی اسحاق خوجہ تقریباً ۱۰۰۰۰
 کنتی بیک بیرقت بیلان کا شغرنه یوردش قیلدی بوجہرنی کا شغردہ حکمدار بولغان بزرگ خان
 تورہ انگلاب کا شغرنی بوشا تب فرغانه ندہ قاچاق ندہ تیار بولدی لیکن عسکر باشی سی یعقوب بگ اسحاق خوجہ
 بیلان اوروشماق مغلوب بولغان لغت دیرده قاچاق ندہ فرار بیرب ۳۰۰ کنتی دین عمارت بولغان
 تمام قوتی نی الیب کا شغرنینگ ۳۷ میل شرتی ده کی خان اینق قصبه سیغہ باریب محاربه ندہ تیار لاندی
 و اویرده قانتیغ محاربه بولوب آختم ده فرغانه لیغ لر مغلوب بولوب قاچمہ بولوب بگ او ترا بولده
 بیرعت دار عسکری نی توپلاب کچہ ده داخل اولغانان کوچا عسکری نینگ دستبغہ باستون قیلدی بواوشتو
 متوت باستون نتیجہ سیدہ کوچا عسکری دین بیرنچہ مینگی اولوب ایبر بولوب ضالع بولدی و اشتقانی
 پراکدہ حالده قاچتی اسحاق خوجہ عسکری نی جمع قیلمای مرالباشی ندہ یامناق ندہ جهور بولدی

داویدرده ہم تورالمای کو چاغنه گمتی ،
 بوخان ایرلق محاربه سیده کی هنریت کو چا حکومتی نینگ
 ، سینتی فی کا ملا بوق اتتی ویا کرسند انقلابی لری کو چا حکومتی نینگ نامور و عسکر لری فی سیداب چتیارب
 عبدالرحمن حضرت فی نیه پادشاه اعلان قبلیب منتقل بولدی لر
 خان ایرلق محاربه سی دین کین کو چا حکومتی
 نینگ فلاکت غه یوز کلنوزر گانی باشلانا دور اسحاق خوجه ایلیگر کی فوتخانی سیلان شرقی تو کرسن
 و مثل سیزیر قهرمانین سیلان شهرت تاپیب بولوزر دین آراگا حاصل بولغان عزت و عمومی ملت نینگ محبت
 اخترا لری غه جان خوجه نینگ اینی لری داوغول لری حسد قیلور ایبری روانی مرثیه سیدین یقینماق اوچون در صت
 غه نظر ایبری لر خان ایرلق هنرمتی دین کین مذکور حاسد لر فرصت تاپیب اینینگ حقیقه هر قسم
 بهننا افزا لری سپید قبلیب خان خوجه غه انگلغانی باشلادیلر بوساده کونگل لوک آدم بو حاسد لر نینگ
 یا لغان نور لری غه پلوتیب اسحاق خوجه فی کا ملا این دین چتیارب کو چا دین بر اقلان شور و آفتوده توختا
 تویدی . بیچاره اسحاق خوجه بو سنج اولوغ خدمت لر دین کین آفتو یا قیسینه بیر کنت ده غریبانده حیات
 بکچورمک سعادت غه توشتی و بونینگ اوستیمه هر وقت حاسد لری طرفیدین جان تو زونچی هم بار ایبری
 اسحاق خوجه نینگ بو حال غه تو شکانی فی کا شعر قوما تدا فی یعقوب بگ انگلاب کو چا حکومتی فی بو
 بگانه قهرمان دلایق آدمی دین تطعی صورتده آبرمیاق نینگ فرصتی کلگانی فی سلیدی و در حال مخفی صورتده آدم و
 مکتوب یابارب اسحاق خوجه کا شعر غه کلک غه تکلیف اتتی و فوق العاده اضطراب ده بولغان اسحاق خوجه جان
 ساقلماق امید سیلان بو تکلیف فی قبول انیب آفتودین فاجیه کا شعر غه باروسی یعقوب بگ
 انگا تولا احترام قبلیب کا شعر ده جو علی باغ و محاشس بیریب توختا تب تویدی اسحاق خوجه نینگ بو حال
 غه تو شوب ملت و وطن خدمتی غه قادر بولالمایدوغان حال غه کلکی غه باعث بولغان حاسد لری
 جمال الدین خوجه و حاد الدین خوجه و باشقه لری اسحاق خوجه نینگ یلغان اینش لر بدین یوزده بیری فی قبل
 لمایدوغان لیاقت سیز و عیش پرست و غافل و قورقونماق آدم لر ایبری بو کشتی لر دایما راحت فی خوشلانما
 لری منتقل اوچون فعالیت فی ترک انگان لری سببی دین کا شعر ویا کرسند و ختن فی کو چا حکومتی غه تابع
 یقینماق ایکانی زایل بولوب بلکه اوطرف لر دین کو چا غه تعرض و تابع بولماق دین قورماق غه باشلادیلر

معهد امدافه قوتی نی تیار لاما فده کوشش اتمگانیک لری کور و ملکه ایدی
 بیلان کوچا حکومتی نینگ ایلگری کی عسکری معنوی قوت توبیتی یوق بولدی و تورپان نینگ او طرفی ده کی
 اور چچی لاییتی ده تونگا کتر مستقل بولدی لر و قول فی چین یغ لر اشغال قیلیب اوردده شیخی بیر سوق
 الجیش مرکز لری تاسیس قیلدی لر و اسحاق خوجه نینگ اینی سی هم قول دین یانیب کلدی

کوچا حکومتی نینگ عاقبتی

کوچا حکومتی کوزین کونگه اداره سیرلین نتیجه سیده اوز ایچیدین ضعیف لیت نه توشمکه بولوب یعقوب
 بگ نینگ بایئیده کیلما ووغان و جه بیلان یعقوب بگ کوچا غه یورش قیلدی و قوت و حلیه بیلان کوچا
 فی آلدی و رشید الدین خان خوجه بیر سخیه چونگ اذ قول لری بیلان کوچا ده شهید بولدی و باشقه اینی لری
 فی و حکومت ازم لری فی ایست قیلیب کایت و کا شغرنه اباریب ایدر لوده بویساره لر فی مینگ بیره فین و ظلم
 لر بیلان شهید اتنی منه بوسورت بیلان کوچا حکومتی بی قیلیب کور لانه چه یعقوب بگ استیلا
 اتنی و تورپان و قرا شهرا ولکه لری نده اور چچی تونگان لری استیلا قیلدی

کوچا حکومتی نینگ ماهیتی و باشقه حجاب لر بیلان بئرلا سما لیکلی نینگ سیری
 کوچا حکومتی نینگ حکمداری بولغان رشید الدین خان خوجه انقلاب دین ایگری کوچا ده چونگ طرفیت
 مرشدی ایدی و کوچا و اطراف ده کی تورک و تونگان لر بوزات غه مرید و یا فخلص ایدی لر بومنا سبت
 بیلان رشید الدین خان خوجه تونگان لر نینگ چین یغ بولوب ملی انقلاب غه بات ایگان لیکلی فی ملاحظه قیلما ی
 باغوز اولر نینگ مسلمانلیقی فی ملاحظه قیلیب اولر نینگ قول لریده کی بیره ندر دین استفاده قیلماق اوچون
 اولر بیلان بئرلا شان لری بولون انقلاب نینگ اولیده مسلح قوت باغوز تونگان لر ایدی
 کین چه عسکری قوت نینگ کتریتی فی تورک لر تشیکل قیلیسه موبینه خواهی عسکری و خوچی علی ایش لر غه خان
 خوجه تونگان لر اینی تولا آرا لاشتور و ب هراش فی اولر نینگ مشوره لری بیلان قیلور ایدی و مونینگ استیغنه

کوشش اتمگانیک لری کور و ملکه ایدی
 معنوی قوت توبیتی یوق بولدی
 تورپان نینگ او طرفی ده کی
 اور چچی لاییتی ده تونگا کتر مستقل بولدی
 قول فی چین یغ لر اشغال قیلیب
 اوردده شیخی بیر سوق
 الجیش مرکز لری تاسیس قیلدی
 لر و اسحاق خوجه نینگ اینی سی هم قول دین یانیب کلدی

ایگه ریده چین غه خدمت قیلیب عمومی خلق نینگ لغزقی سلیمان تولونغان بگ لر نینگ مناققه اطاعتی فی
 قبول ایتیب اولر نه چونگ منصب لر نی بردی و عسکری و ملکی اداره این لری نینگ مهم لری تولنگان و
 کهنر بگ لر نینگ قویله بولوب تمام اداره و اجراءات چین اصولی غنر مطابق ایدی و اسلام اولور کلوک
 روحانی فی لغز تلامذو رادو رغان استبداد غه مبنی ایدی و منتظم بیر قانون بو حکومت ده یوق ایدی
 رشاد الدین خان خوجه سیاسی بیر آدم ایماس ساده کونگل لوک و تجربه سیز بیرونات ایدی هر سو
 زغه در حال ایشا نور ایدی و فکری دین یانماقی اسان ایدی و اور دسی نینگ تاشیده کی این لردین
 خبر سیز ایدی و تمام ایشا لر فی اینی لری و اوغول لری و اولر نینگ مشا ور لری بولغان تولنگان و بگ
 لر اوز خستیار لری سلیمان اجراء قیلور ایدی لر ، انقلاب نینگ اولقی میل لریده تمام شرقی تورکستان
 مجاهد لری کوچا حکومتی فی همه دین قویلیک بولغانی اوچون تمام مملکت غه حکمدار بولوب همه فی اوز بار اراقی
 استبداد سیر لاشنور مک غه حق بیغ کور مکده ایدی لر لیکن آزدن دین کین کوچا حکمداری و حکومتی
 نینگ یوقا یلغی وضعیتتی بانقده افستلاچی لر نه معلوم بولوب اولر یوقا یلغی فکر لری فی تعنیر سیر دی لر
 و کوچا حکومتی غه امانت قیلما فده نرد و نه توشتی لر ، بولور دودین خبر افغان خان خوجه مذکور
 انقلابی لر نینگ نظریه لری فی و آرزو لری فی انصاف و عقل سلیمان تدقیق اتمک اولر بلایان دوستانه
 صورتده مذاکره قیلماق و وطن و ملت نینگ محتراتی فی اولر نینگ اشتراک مساعی سی سلیمان تعین اتمک
 یولی فی اولسه اولر نینگ مجاهدین حقوقی فی احترام قیلیسه ایدی . منه بوسپاسات چکمانه بیر سیست
 بولور ایدی و باشقده مجاهد لر فی اطاعتی غه کیرگوزوب تمام شرقی تورکستان اوز بار اراقی استبداد
 سیر لاشنور ملکی و بیقوت بگ نینگ قایلغ بلاسی و چین استیلاسی دک فلاکت لر دین وطن فی اولقوز
 ماقی شبهه سیز ممکن ایدی . چونکه باشقده انقلابی لر نینگ مقصد و آرزو لری بولور ایدی
 لیکن بولوده آدم مونداغ قیلما فده یوق تولنگان و بگ لر نینگ تحریکی سلیمان افستلاچی لر نه ایتدی
 بیغ بار یغینامه لر یاریب آذین کین اولر نه حرب اعلان قیلیب اولر نینگ نردو لری فی اشتکار لغزت
 و عدالت درجه سی غه چقاروی و بونینگ نتیجه سی ده داخلی محاربه لر و قوت نینگ ضعیفلا شمانی و

ملی حکومت لر نینگ آرقه آرقه دین بر باد بولوب کھلی میدان غه حقیقی بولور کچه شعر مذکور الم لیک
 حادثه لر و فجع عاقبت لر نینگ مصداقی دور

من سن اولسا من سن اولسا ننگ ہم من اولسا من ہم سن اولسا ننگ
 من من اولدوم سن اولدوم ننگ فی من اولدوم فی سن اولدوم ننگ

ختن نعتلابی

مفتی حبیب الله حاجیم ختن نینگ اصل بیر خاندانی دین ایدی و ہم بوزات ختن نینگ چونگ مفتی سی
 وزیر دست عالمی بولوب امانی نینگ دینی و عدلی مرتعی ایدی یا شی بهینیش دین آستان وقتیده
 اوغول لر ی عبدالرحمن اوخوند و ابراهیم خان لر حسین صدی غه انقلاب آچماق فکری فی داد الری غه
 سوز لادیلر مفتی حبیب الله حاجیم غایت خوش خلق سلیمان اوغول لر ی فی بولوغ ایش غه تشویق ایتی
 بولوغول لر قرقاش نینگ ۱۷ میل شمال غربی سیده کی بولاق آئینغ کنت ده مخفی بیر تشکیلات
 قوروب بیرصدار یرانغ و ۲۰۰ کشتی لیک کچیک بیر قوت پیدا قیغ ندین کین ز او اقصیه سیده کی
 چین عسکر لر ی نینگ دستغه لویو سوز باسقون قیلیب اولر فی اولتوروب بیر غلرینی الیب یر اغلانغ ندین
 کین ختن ایچی شهر ی نیروروش قیلدی لر و خلق هر طرف دین آلمان بولوب پلر کمن چوقا کوتاریب
 مجاهد لر غه قوشولوب اولتور قرق مینگ مقصداری آدم لر سلیمان شهر غه هجوم قیلدی لر و مدافع
 اوچون جیقغان چین عسکر لر ی فی اولتوروب شهر نی فتح قیلدی لر و چین لیغ لر سپیل ایچیده محاصره
 بولدی لر . بیر سخره کون محاصره دین کین چین لیغ لر مدافع دین عاجز کلیب تسلیم بولدی لر و لورت
 مینگ دین زیاده راق چین لیغ مسلمان بولدی ، موندین کین لورت امانی سی یغیلیب مفتی حبیب
 حاجیم فی تورک عنغنه سی غه مطابق آن کیگیزده اولتور غوزوب اسلام اصولی غه موافق بیعت قیلدی لر
 وحاجی پادشاه عنوانی فی آلدی ، نبر ناگوما و شرقا چر خلق غه چه جوزولغان اولکة لر فی تاما اشغال قیلدی
 حاجی پادشاه اوغلی عبدالرحمن اوخوند فی وزیر تعیین قیلیب صدر الصدور عنوانی فی بردی و خلق

اودات فی عبدالرحمن پادشاه دیرایدی لر

انقلاب کونلریده اویسیده شوک باتقان بعضی اصل اوده لر حاجی پادشاه نه حسد قلیبیب عصبان حقیقار دیر
لیکن حاجی پادشاه بیرهجوم سلیمان بو عاصی لر نینگ بعضی سی نی اولتوردی و بعضی سی قاجیب یار کند
نه کنتی ۱۲۸۱ ه نینگ اویسیده یوقاریده ایتلیغان و جه سلیمان کوچا حکمداری خان خوجه نینگ

یوقاریده ایتلیغان و جه سلیمان هسید لیغ مکتوبی سلیمان بیرلچی کلدی و حاجی پادشاه ایننگ جو اویسیده
تونگان و بگ لر نی حکومت ایسی نه آر الاشتور مایلیق و ختن نی دخله مستقل بیر حکومت تونوماق شرطی
سلیمان اطاعت تمکنی قبول قلیغان مضمونده مکتوب یازدی ، بوجواب نینگ جو اویسیده خان خوجه مذکور
یس نینگ آخردیه یوقاریده ایتلیغان و جه سلیمان ختن نه عسکر یوللادی و پایمه اوروشیده صدر الصد
عبدالرحمن پادشاه شهید بولدی لیکن کوچا عسکری میان مخلوب لوب قاجیب کنتی موندین کین حاجی
پادشاه گو مانه عسکر ایاریب یار کند یول لر ی نی مستحکم قلیدی و عبدالرحمن پادشاه نینگ اور نیغنه بنه بیر
اونلی ابراهیم خان نی وزیر یعنی صدر الصدور تعیین قلیدی

۱۲۸۱ ه نینگ آخردیه حاجی پادشاه صدر الصدور ابراهیم خان نینگ یاستی سلیمان فرغانه نجه بیرلچی
بیک هیاتی یوللاب فرغانه خانی حسد ایار خان سلیمان بیر دوستلوق محابده سی عتد اتتی و خدایار خان
اودقتده اوزی نه تابع بولغان کاشغر حکمداری بزرگ خان توره و قوماندانی یعقوب بگ نه ختن

حکومتی سلیمان دوستلوق ده بولماق نی توصیه قلیبیب یار لیغیا مه یازدی
بولو هیات سلیمان بیره وقتده حاجی پادشاه کوچا نه هم بیر هیات یوللاب خان خوجه نه بیر مکتوب ایاردی
مکتوب بودور که — القاب دین کین ، جهاد میزدین مقصد تمام یورت نینگ کف ر
اساتیدین ابد نه چه تونولماقی دور و بونینگ یگانه شرطی همه میز نینگ بیر لاشیکیمیز و اوترا دین
اختلاف و نفاق ماده لر ی نی یوق قلیما میز دور لیکن سیز حکومت ایش لر ی نی و اسلام عسکر لر ی نی
تونگان لر نه و ایلگری چین خدمتی قلیغان بگ لر نه بر دینگیز تونگان بولسه چین لیغ و طبعاً بیک
مخالف بیره ختن دور و بگ لر بولسه منافی دور باشیمیز نه مشکل حال لر کلگانده بوسه رای لایق میز نینگ

من ایگنری خالص کو نکلن سلیمان بو حقیقت فی سیرغہ یادیم دسیر بونینگ حیدرہ
 مذکور منانی آدم لرنینگ خواہی سلیمان میننگ اوستوم غہ سیرغہ ییتی (چین خدمتی دہ کی لرنی طعنه
 صولتی سلیمان ضیمای تپیتی دیلا دور) فی لورت بشن مینگ تونگان سلیمان یوللا دینگیز و بوسبب دین سیرغہ
 مینگ سلمان ضیایع بولدی و بونینگ بالی یافوز سیرغہ بونینگ بونینگیز غہ دور ، خیر اوکان این اوتتی
 یزمن سیر لاشماک اچون و اسلام نینگ قوتی زیادہ بولماق اچون کوشش قیلمن اگر سیر تمام
 یورت غہ پادشاہ بولماق مقصدی دہ بولسا نینگیز مذکور ضرر ایک ایکی لایضہ فی تمام این دین چتیار نینگ و
 حکومت این لری فی شریعت غہ موافق و عدالت اساسی غہ مطابق اجراء قیلینگ و بوش شرط سلیمان
 من سیرغہ سببیت قیلماق غہ حاضر دور من و اگر بوش شرط فی قبول قیلماسینا سیر ہم سیر سلیمان دوست بولماق
 فی مشترک دشمن نینگ تعالیٰ دہ قوتیک بولما قیلمیز فی آرزو قیلمن و اسلام ،
 منہ مکتوب اودور اما خان خوجہ بولمکتوب دہ کی عاقبت بین ایک و خیر خواہانہ سوز لرنی تدقیق اتمک و
 انی کوز آدینغہ الماق اویان تورسون بولمکتوب فی الیب بارخان مہبات اعضا لری فی میان تحقیر لہ سلیمان
 سایر اتم قصبہ سیدہ ابدی حبس قیلدی و ارشد الدین خان خوجہ شہید بولغان دین کین مذکور مہبات قوتلوب
 ختن غہ کلدی لہ ۱۲۸۳ھ دہ یارکند ایکنجی استقلال اعلان قیلمان دین کین عبد الرحمن حضرت
 نینگ ختن دہ کی نفوذ لونغ و نغنا لری عبد اللہ حضرت و قدرت اللہ حضرت لہ حاجی پادشاہ نینگ سندی غہ
 سیر حرکت قیلیب ختن فی الماق و یارکند حکومتی غہ قوشماق اچون عیسان غہ حاضر لانا لری معلوم
 بولوب حاجی پادشاہ بول حضرت لرنی قوتلوب حبس قیلدی و علق لری فی ضبط قیلدی

ختن مجاہد لری نینگ عاقبتی

۱۲۸۲ھ نینگ آخردہ یعقوب بگ یارکند فی الیب بزرگ خان تورہ فی حکمہ الریقہ دین توشور و
 اوزی حکمہ اربولوب آتالین غازی عنوانی فی آغان دین کین ختن غہ سیر مہبات یوللاب دوستلوق معاہدہ
 سی عقد اتمک سیر سیر لری نینگ استقلال لری فی توشور غہ تکلیف اتتی و حاجی پادشاہ موندین توللا

سید احمد علی ایوبی صاحب قلم

خوسند بولوب بوردستلوق معاہدہ سی عقد اتنی ، بوضورت سلیمان اوترا دہ سختی بوردستلوق
 پیدا بولغاندک کورونری و حاجی پادشاہ بولنی اسلامجا بئر لیک دیب اعتقاد قلیب تولاخوش ایدی
 لیکن بوردستلوق یعقوب بگ نینگ ختن نی آماق اوچون قورغان مکر و جیلہ پلانی نینگ عایت
 محبت و خلاص سلیمان ایننگ آرقہ سیدہ ایگانیسیکی نی یعقوب بگ بیگانی اوچون ختن نی اوروش
 بیلان آماق نینگ ممکن ایسا سیلکی نی بیلور ایدی و بو اوچون ختن نی جیلہ و خانت یولی سلیمان آماق غہ
 قرار برگان ایدی ، مذکور معاہدہ دین کین اوترا دہ دوستانہ مکتوب لردو کتہ آدم لرنینگ باریش
 کلیش لری تولو بولدی ، ۱۲۸۳ھ ده یعقوب بگ ختن فرار لری نی و حاجی پادشاہ آتام نی
 زیارت قلیب اوزوم کوروشوب دوستلوقیمیز نی قولاندروب کیلامن - دیشہرت بیری بئر
 مینگ عسکر سلیمان ختن غہ یوردی لیکن آرقہ سیدین ۱۲۰۰۰ دین زیادہ راق عسکر پارچہ پارچہ ہر قسم
 بہانہ لرسلیان کلکدہ ایدی ، یعقوب بگ نینگ زیارت غرضی سلیمان ختن غہ یورگانی نی بیلدور
 ایبارگان مکتوبی کلگان زمان حاجی پادشاہ شہبہ لانیب اولی صدر الصدد و ابرہیم خان نی ظاہراً
 انتقال صورتی بیلان وبالئنا اگر یعقوب بگ نینگ غدر نینی بولسہ مدافعتہ قیماق اوچون بئر نچہ مینگ
 عسکر سلیمان پالیہ غہ یولادی ، یعقوب بگ پالیہ غہ کلپ ابرہیم خان سلیمان کوروشوب -
 بیچ بیریان نیی یوق لوقنی نی و فقط حاجی پادشاہ دک اولوغ پیر ذات نی زیارت قیماق و آرادہ
 کی دستلوق رابطہ سی نی محکم لاشتورماق آرزوی سلیمان کلگانی نی - بیان قلیب قرآن تولوب
 غیظ آنلر ایچنی وینہ دیدیکہ اگر حاجی پادشاہ مینگ ختن غہ کیر میکیم نی مناسب کورسہ زواادہ بئر
 ملاقات قیلا ندین کین یانماق نی ہم غیبت سلیمان ، و بوسوز لردین کین ابرہیم خان غہ حساب
 سوغات و قاتمہ قات کیخاب لون لرنی لغتدیم اتنی ابرہیم خان یعقوب بگ نینگ بوسوز
 لری غہ کلا ایش ندی و عسکری سلیمان ختن غہ باندی و داد اسی غہ واقعہ نی سوز لادی
 حاجی پادشاہ بوسوز لرنہ ایشانسنہ موزرد غہ تو شوب نیمہ ایش قیماق لازملیق نی تعیین قیلامادی
 لیکن اولی نینگ پالیندہ کی آدم لری نینگ ہراری سلیمان یعقوب بگ نینگ ملاقاتی اوچون نواونہ

بارماق غم قرار بردی . ایرتہ سی حاجی پادشاہ ابرہیم خان نی بیعت دار اسکر سلیمان شہرہ قیولوب
 اوزی تولا اسکر سلیمان راوانہ یوردی مقصدی یعقوب بگ نی خواہی بخشی لیتن و خواہی عینیق سلیمان بولسون
 زاو ادین اذکوزمای باندورماق ایبری ، حاجی پادشاہ راوانہ بارش دین ایگری یعقوب بگ
 کلپ اوانہ توشب چدر لری نی تیکتورب تورغان ایبری و حاجی پادشاہ نینگ یا قینلا شقانی نی
 یعقوب بگ انگلغان زمان بیر سچہ خاص کشتی لری سلیمان آتلا نیب حاجی پادشاہ نینگ استقبالی غم
 یوردی و حاجی پادشاہ نی کورور کورما س یعقوب بگ آتدین توشب حاجی پادشاہ نینگ ابرا نگوسی نی
 سویگالی گلدی ، حاجی پادشاہ یعقوب بگ نینگ بو وضعیت نی کوروب نینگ نیتی نینگ بخشی
 ایگانیک غم ایاندی و آتدین توشب مراسم سلیمان کور و توشب یعقوب بگ اسکر گامھی غم باندی ،
 آتدین کین حاجی پادشاہ یعقوب بگ نینگ اسکر گامھی غم بار یب استقبال و مہانداریق مراسم نی ادا
 قیماق اوچون ایکی یوز کشتی سلیمان یوردی و اسکر لری نی احتیاطا ہر ایش غم تیار تورماق غم امراتی
 یعقوب بگ نینگ اسکر گامھی غم بار غاندہ حاجی پادشاہ نی یعقوب بگ نینگ اوز چادر لغہ تو
 شور دی و ہمراہ کلگان کشتی لرنی چادر لرنی نینگ تاریقی نی بہانہ قیلیب کراون دین آیریب چادر لرنہ
 باشلا دی و طعام سیگالی تورغان و مستندہ حاجی پادشاہ و آدم لری نی توغوز حالہ توشب باغلاب
 ابر قیلیدی و یعقوب بگ دجال حاجی پادشاہ نینگ اسکر لری غم — سبز لردجال شہر غم
 یا نینگ لکر من برادریم آتالین غازی نی باشلاب ایرتہ شہر غم بار امن و ابرہیم خان دیورت کتہ لری
 استقبال غم کلسون و شہر نی زینت برسون — دیگان مصنومندہ حاجی پادشاہ نینگ تبلیغ دین بزمکوتوب
 یازدوروب حاجی پادشاہ نینگ ہوری نی باسیب یاردی ، بویار لغی غم نی اسکر لردوروب
 شہر غم باندی لہ ، یعقوب بگ کیچہ سی حاجی پادشاہ نی غایت تختیر سلیمان قول و آباغ لری غم بخیر
 سالیب بساط سیر باغچ آرا بردہ اولتور غوزوب کاغوز غم بوللادی . و یعقوب بگ نینگ آرقہ سیدہ
 کی اسکر لری بیر کیچہ تہہ تمام راوانہ گلدی لہ ، ایرتہ سی یعقوب بگ ایچی شہری غم یوردی ابرہیم
 خان دیورت کتہ لری بی غم بے پروا استقبال غم حقیق یولدہ اوچرادی لہ بولور او ترا دہ حاجی پادشاہ

فی کورهای حیران بولفاده یعقوب بگ ابراهیم خان غم دیدیکه حاجی پادشاه آناهم آرقه ده کیلادور
 داوز لری خاطر جمع بولمناق اوچون باریب سلام قلیسولر و بارلیغ بولسه آنکلا سولر و پیری ابراهیم
 خان دوا بوسی نه سلام بر مرک اوچون آرقه نه اوتتی و ختن خلقی نینگ کوزیدین اور اقلاشقا ندا
 یعقوب بگ نینگ عسکر لری ابراهیم خان و همراه لری فی توتوب باغلاب سیر قیلیدی لر . موندین
 کین یعقوب بگ ایکی مینگ کشتی ایک سیر قوت سلیمان سیر قوما ندانی فی ایلگری مانگد و روپ شهر نه باقینلا
 شتی و خلق توپ توپ استقبال و تماشا اوچون شهر دین چقیغان اییدی لر . لیکن حاجی پادشاه و ابراهیم
 خان لر ایلگری کماهی یعقوب بگ نینگ و عسکر لری نینگ ایلگری کلگانیدین حیران بولوب بونینگ
 بسلی فی سیر سیر لیدین سور و شماقده اییدی لر . و تونا گونگی دبوگونگی سرش جاشته لر یعنی حاجی پادشاه
 و ابراهیم خان نینگ سیر بولغان لری دین بیچکیم نینگ خبری یوق اییدی و آنراغ حادثه بولماتی فی خیال
 لری نه هم کلتوراس اییدی لر . چونکه مقدس قرآن فی توتوب اولوغ خدا نینگ آتی سلیمان قسم
 قیلغان سیر سلیمان نینگ بو طرزده سیر خیانت و غدر قیلما فی فی امکانیزدب افتقاد قیلور اییدی لر
 بو صورت سلیمان یعقوب بگ نینگ عسکر لری شهر نه کیریب بولان و نالان نه توروی لر و ختن
 عسکر لری نینگ برغلری فی تار تاقهه باشلا دیلر . ختن خلقی بو وضعیت فی کورگان دین کین یعقوب بگ
 نینگ خیانت قیلغانی فی سیدیلر و در حال عسکر و خلق یعقوب بگ نینگ دستینه هجوم قیلیب اوچر اغان فرغانه یلیغ
 فی اولتور مرک اور ماتی و حاجی پادشاه فی قیدارغ قیلدی نینگ و غری لردیب اقبیراشاق نه باشلا دیلر و بولخلق
 نینگ هجوم و نظاره لری سیر سیر کون دوام اتتی و مددش صورتده قانر لور کولدی بو هجوم مظاہره و قتل عام لر
 نینگ تعضیلاتی فی توبسده (یعقوب بگ نینگ افعاتی ده) سلیمان قیلامیز . الحاصل یعقوب بگ ختن
 فی دین و ناسیبت بهاسی فی سیریب آلدی و کاشغر نه بار و بار ماس حاجی پادشاه فی شهید اتتی
 منه بو صورت سلیمان حاجی پادشاه و اوغول لری و خاندانی نینگ تولاسی و ... دین زیاده یاده
 راق ختن وطن پرور لری یعقوب بگ نینگ خیانتی نه فرمان بولوب ختن استقلالی سقیلیب یعقوب بگ
 نینگ قدر لر و ظلم لر سلیمان آغان مملکتی نینگ سیر ولایتی بولوب قالدی

حاجی پادشاه نینگ اداره تشکیلاتی و بعضی اجرائی

حاجی پادشاه نینگ سیاحتی اسلام شرفتی غمباز ناپغانی نینگ دستیفه شرفتی توکستان شرفتی توکستان
 یئغ نینگ دور دیگان شغارد غایت مستحکم ایدی و یورت نینگ تاشی دین کلگان تونگان و فرغانه یئغ لونی
 مسلمان دیب حکومت ایشی غمباز الاشتورماق فی هرگز قبول ائدی و بولونی ایشی غمباز الاشتورماق
 یورت نینگ استقلالی غمباز دور دیر ایدی و بونصو صوره کی اصراری نتیجه سیده ایشی الدین خان
 خوجه سلیمان اوترا سیده بولغان واقعه لری یوقاریده ائتی . و کاشغور مجاهد لری نینگ فرغانه حکومتی
 دین یاردقم سیلاب ایدر دین سکر کلنورگانی دین حاجی پادشاه شرفتی توکستان غمباز خطر حس
 یقور و بولوبده کی قور قوشخی فی آشکارا سوزلار ایدی . کین چه حاجی پادشاه نینگ بونظر سیری نینگ
 راستلیقی آپ چوق شرفتی توکستان ملتی نینگ تجربه لری دین اوتتی

حاجی پادشاه داخلی اداره ایشی لری فی کلی بیرقانون غمباز باغلاب اوزمانه ده کی شرق دینا سیده
 رواج نالغان ظلم و غارتگریک و رشوت دین عبادت بولغان فساد لونی اوز حکمتی دین یوق اتمک
 فی بیرنجی مقصدی بولور ایدی . و هر حاکم و سکر و نامور قانون دین تاشقاری ایشی قیسه حاجی
 پادشاه نینگ آئیده مسؤل بولوب جزاکور و رایدی و مملکت یچسیده کی کلی و جزئی ایشی لری دین حاجی
 پادشاه خبردار ایدی و بیچ بیر منصبدار اوز رایچی چه ایشی قیماق غمباز قارامیاس ایدی . ایلیات بک
 آرایدی حکومت نینگ حقیق لری غمباز آفزون کالغری نینگ محصولاتی فی صرف قبول ایدی و تمام آلتون کالغری
 حکومت نینگ انحصار ییده ایدی . زرعت لری دین عشر و تجارت مال لری و یا پلانده کی چارپای
 مال لری دین زکات آلبنور ایدی . و موزنین باشقور عبیه دین بیر نرسه آکینماس ایدی . نذکر زکات
 و عشر لری فی فقیر لری غمباز صرف قبول ایدی . هر شهرده قلندرخانه آتی ده بیر محله تاشیس قلییب ایدر ده
 تیلانچی لیک قیلا دورغان فقیر لری اولتور غوزوی و هورون خانه آتی سلیمان بیدر دارالاجرن بنا قلییب ایدر
 آساق چولاق و قارا غوز قری و یتیم باله لری اولتور غوزوی بولور غمباز هر آیدر عشر روز کات دین محاش و هر سوله

ایکی قاتاکیم قبیش کو نظریہ ہر کوئی بیوقوف اسینغ آتش سرور ایدی ، خزانه نینگ وار داتی
 از بولان اوچون نامور لونی از اینلا تور ایدی و اولر نده بیربلا درغان معاش ہم کفایت مقداری
 دین آتوق بولماس ایدی و سکر نده فقط سیک ایچیک کیمیم سرور ایدی و دایمی عسکر ہم از ایدی
 عدلیہ و عینہ ایش لوی فی شریعت اصولی نده تطبیقین بر مکره غایت مستحکم ایدی خاکہ نظام ہر ابدت نده مشتمل
 بولان طلقت مذہب لری نده جدی صورتہ جزا ایش لوی ملاحظہ ہر قانون نده مربوط بولوب عمومی
 تیجلیق نده ضللی برگان کشی نینگ جزا سی اولوم ایدی . چین حکومتی دوریدہ مدہش صورتہ قوتلاپ
 کنکان بولانچہ لینی و افری لینی آفت لری فی کالمایوق اتک اوچون بولانچہ و افری فی توب نده تومتاق
 و دار نده آتاق سلیمان جزالاندور و ایدی . و بواقدمات سایہ سیدہ ضمن ولایتی نینگ آتاق تیجلیق
 پانچ تارینجہ کورولر گلان درجہ دہ تا مین بولدی ، حاجی پادشاہ خزانه عایدانی دین حکومت چھیمی
 دین اشتغالی فی حربی بر نلر تیار قیلدور ماق نده صرف قیلور ایدی ضمن ہنرمند لری فی پیر ایشخانہ نده
 سینیب سکر اولن دانہ چونگ توب اولوز فرق دانہ کیچیک تیمور توب (تیمو) و پیر نچہ نینگ میلینق
 تیار لاتتی . لیکن بویر نلر یورت نینگ افعہ سیغہ کافی درجہ دہ نولا امیاس ایدی حاجی پادشاہ
 یورت نینگ عمومی اقتصادیاتی نده ضررہ بیراد وغان جزانہ چھی لونی بک میان کورور ایدی و اولر فی مختلف
 مالی جزالر سلیمان جزالاندور و ایدی لیکن حاجی پادشاہ نینگ میان ایکی عیبی ایدی ، بیر عیبی عسکر
 اہمیت بر مایسلیک ایدی ، یعنی کافی درجہ دہ منتظم عسکر تہ بہ قیماق نده مخالف ایدی و پیر ایدی
 کہ حکومت قورماق دین مقصد خلق نینگ آتاقیش درختی فی تا مین قیماق در خلق رحمتہ بولوب کلجہ مذہب
 خوش بولسہ اوروش وقتبیدہ ہمہ سی فلما کار عسکر بولوب چقار دور . عسکر توپلابانی تہ بہ
 قیماق اوچون پول لازم دور بولول فی خلق دین آلمای چارہ یوقدور و بولقت یردہ خلق نینگ
 گرہ دینغہ غیر مشروع آوان لونی قویماق و ظلم سلیمانانی آتاق لازم دور دیر ایدی بولونظر بہ
 ندر بنا و تمام بایش لونی عسکر یک فتری اندیاز دوروب بیر دین چوماق و یاسونگو (نیزہ) و یاپلیج
 اوی لریدہ س قلاماق نده یاریغ قیلدی و اولر فی اور ایش لریدہ آزاد قویدی فقط دخلی تیجلیق

نی محافظہ تاکہ اچھون اورچ تورت مینگ مسلح دیہی عسکری بار ایدی منہ بو نظیرہ جانی پورہ
 نینگ بخر بہ سبز لکی دین تو غولغان پیر عیب ایدی

ایکجی عیبی غرضی نینگ اینیک لکی ایدی یعنی مجرم لرنہ جزا بر مکدہ تختین نی آرز قبول ایدی و
 حکومت آدم لری نی لازم لیغ مفت دار دین زیادہ تور تو توب اولر نینگ جانی نی دایا خطر آسیندہ
 تو تار ایدی و آدم نی تولا اولور زور ایدی و بوسبب دین یاسیندہ یار لیغ آدم لری آرز ایدی

کاشغر انقلابی و عاشقی

صدیق بگ کاشغر نینگ جنوبیہ کی نیگی حصار حاکم لقی منہ تابع آفتور تصیہ سیدہ اولور و غلورغ
 خلق آسیدہ چونگ نفوذی بار پسر کشی ایدی واصلی قیچاق ایگان لکی ہم روایت قیلینا دور
 ۱۲۸۰ھ صدیق بگ آفتور و نیگی حصار و تاشمالین دین آچی لرنی نیغیب کاشغر غنہ هجوم قیلدی ہر
 طرف دین خلق کلیب آنگا تو توب قوتی خلی تولا بولدی و کاشغر کہنہ شہرنی و نیگی حصار و فیض آباد شہر
 لری نی پسر نچہ محاربہ دین کین فتح قیلدی لیکن چین لیغ لر کاشغر نیگی شہر (چین قلعہ سی) نیغیب
 قالمایر و چین لیغ لرتینگ یراغ لری و عدد لری و اوزوق و ہمانی تولا بولغانی اچھون مجاہد لری نیگی
 شہرنی فتح قیلما دیلر و بوجا صرہ تقریباً پیر سیل دوام قیلدی و بوجالہ یوقاریدہ ایقینگان
 و جہ سلیمان کوچا عسکر لری کاشغر غنہ یوردوش قیلدی لر صدیق بگ بولر غنہ مقامت قیلما ی شہرنی
 بو شائب تمام قوتی نی ایلب تاشمالین غنہ کنتی و او برودہ قوتی نی آشور مافدہ ایدی و کوچا عسکر لری
 کاشغر نی اوروش سیز آلدیلر صدیق بگ فرغانہ خانی سعید سلطان پسر روایت غنہ کورہ خدا یار
 خان دین یار دم تیلاب پسر ہایت ایبار دی و پسر روایت غنہ کورہ آنگا بیغینا مہ ہم ایبار گانی ذکر
 قیلینا مافدہ دور خوفت خانی کاشغر نی الماق دیور تی نی کنگر و تنگ اچھون بو موقع دین تفتا و
 قیلیب جہاگیر جو جرم نینگ و غول لری دین بزرگ خان لوزہ نی لوزت یوز عسکر سلیمان کاشغر غنہ یوللا و
 خوفت خانی خدا یار خان نینگ لھوتوب بگ آلیغ پسر کہنہ تو ماندانی پسر گناہ سببی دین

مجموعس ایردی و بزرگ خان سلیمان دوستم لوق بار ایدی . یعقوب بگ ایما اولتور و ملک قور قونجی
 ده ایردی و بزرگ خان نینگ کا شعرغه مأمور بولغانی فی انگلاب بزرگ خان غه انی شفاعت قلیب
 خدمتی ده کا شعرغه الیب کتمک فی التماس قلیب عرضیه ایردی بزرگ خان شفاعت قلیب انی همراه
 الیب کا شعرغه بوردی و صدیق بگ نینگ طرفدار لری کا شعر و طرافینده فرغانه دین کیلا
 دورغان یادوم مسکری فی غایت تولاد و فوق العاده مجتهدیب پرو پاکت قلیغانی لوردی لر و بو
 پرو پاکت سلیمان کوچا مسکری لری قور قوب سیر طرفین صدیق بگ و سیر طرفین فرغانه بگ لرا آسیده
 اوز لری فی حاضر کوردب کا شعر فی بو شایب کوچا غه کنتی لر و صدیق بگ و حال کا شعر غه کیریب
 شهر فی اشغال قلیب فرغانه دین کیلا دورغان بهمان لری نینگ استقبالی غه تیار لاندی
 و بزرگ خان و یعقوب بگ لر کا شعرغه کلور کھاس صدیق بگ نینگ مسکری نینگ تولیده کی اولجه مال لری
 و یراغلر فی آفاق و صدیق بگ غه سو قصه قلیق تشبیهی ده بولدی لر صدیق بگ بولر نینگ
 یار و محبی ایس بلکه استیلاچی ایکانیلکی فی بلیب سیر کیچه ده مسکری سلیمان آق تور غه حقیق فرغانه لیک لری
 بیداب چقار باق اوچون محاربه آچاق غه تیار لانغانی باشلادی لیکن یعقوب بگ صدیق بگ
 نینگ بعضی آدم لری غه مخفی صورنده پول سیریب انی اولتور مکعبه کوشش قلیدی و بو و حبدان سیر لر
 صدیق بگ فی سیر فرصت تاپیش شهید قلیدی لر و بو نینگ سلیمان صدیق بگ نینگ قوت لری
 ناز قاب کنتی و کا شعر و نیکی حصار و فین آبا بزرگ خان توره نینگ قوی غه توشوب بزرگ خان اوزی فی
 خدا یار خان نینگ آیتده کا شعر غه حکمدار اعلان اتتی

یارکند انقلابی و عاقبتی

اوزون زمانه دین بری چین حکومتی چین دین کوچوروب یارکند ده سیرلاشتورگان سیرنجه مینگ
 اولوک تونگا لر بار ایدی و بو تونگا لر ایلگر بدین چین غه خدمت قلیغانی اوچون تولار اتی مستح ایردی
 شرقی تورکستانده یارکند دین باشقه بر لره ده انقلاب حقیق بول انقلاب نینگ یارکند غه هم کلمکی

حرم بولوب قالغانی فی مذکور تونگا لر سلبیب جان ساقلاماق نینگ ایغوز یولی بولمستلاب دین حصه وار بولمسا ق
 ایگانیسی غه توشوندی لر . بولمقصد بیلان تونگا لر اوز لری تونوشقان بعضی یاکست تورک لر سی بیلان بیر
 لاشیب کاشغور دین ختن غه چپ کی اولکله لر ننه الی بولغان خان آسمان غه حرب اعلان قیلدی لر و بولجا ربه جهاد
 فی سبیل الله عنوانی بیلان بولغان اوچون یاکست لانی سی تماماً قوشولدی لر و بولوقت بیلان یاکست کهنه شهر
 نی فتح قیلدی لر . خان آسمان و بیر سچه مینگ چین لیغ لر نیکی شهر غه قالمایب افعه غه تور دیلر
 محاصره ایگی آی مدت دوام قیلدی ایخرا مجاهد لر شهر نینگ هر طرفیده لطف کا اولاب پیل استیغده حکومت
 عمارت لر ی نینگ استیغده میلینق داروسی کو موب اردن غه اوت قویوب پیل نینگ تولاب لر لر ی نی و حکومت عمارت لر ی
 فی هو انده اوچوروب هجوم بیلان شهر نی آلدیلر و خان آسمان و باله بارقه سی و تولو چین لیغ لر هو انده اوچوب
 و عمارت استیغده قالمی اولدی لر ، مجاهد لر مون دین ایلگه ی پوس کام و قارغایق شهر لر ی نی هم فتح
 قیلغان ایدی لر ، نینگ شهر فتح بولغان دین کین تونگا لر لر ی ایغلیغ بولسه لر مو آنه بیر اقلیت بولغان لر ی
 اوچون حکومت تورک لر قویلمده بولماقی لازم ایگانیسی غه توشولوب یاکست ده کی تونگا لر و تولار اق
 تورک لر نینگ طرفیت مرشدی بولغان عبدالرحمن حضرت مجددی فی حکمدار لیق ننه انتخاب قیلیب مراسم
 بیلان اوزات غه همه بالالفاق بیعت قیلیب پادشاه اعلان اتی لر ، عسکری ایش لر تونگان لر نینگ
 قوی ده بولسه مو ملکی ایش لر کال اختیار ات بیلان عبدالرحمن حضرت نینگ قویلمده بولدی
 یاکست نینگ بولمستقلالی بیر تل دین آرزاق دوام قیلیب یوقاریده بیلیغان وچر بیلان کوچا عسکری
 نینگ استیلاسی بیلان یقیلیدی . چونکه یاکست ده کی مستح قوت فقط تونگان ایدی و کوچا عسکری
 نینگ موهم بیر تسمی تونگان ایدی . و تونگا لر ده جنسیت لغصبی حد دین زیاده دور بولوب
 مناسبت بیلان یاکست ده کی تونگا لر نینگ تولار اتی کوچا دین کالگان تونگان لر بیلان اپلا شیب قلدی
 عبدالرحمن حضرت اولده مدافعه غه قرار پیرب محکم تور سه موقول استیغده کی تونگا لر نینگ
 بولجانی سببی دین کوچا لیغ لر ننه شهر نی تسلیم قیماق غه مجبور بولدی و کوچا قوماندانی جمال
 الدین خوجه عبدالرحمن حضرت فی دا و نول لر ی فی و توغقان لر ی دین بعضی سی فی ایسرتیلیب کوچا ننه ایلا دی

لیکن باریک راهالی سی و تو نگا نریننگ التماس لری بیلان بولدین بایند و رب اسیرت دین آنا د قلیب
یا کست ده نظر بند قلیب قیدی ، بو حادثه دین کین کوچا عسکری پادیه خان ایلوق محاربه
لریده میان مغلوب بولوب یا کست ده هم ضعیفلاشتی . عبدالرحمن حضرت و طرفدار لری بو وضعیت
دین استفاده قلیب کوچا عسکر لری نی یا کست دین مه دیاب چقاریب ایچی نیه استقلال اعلان اتنی
دوبو استقلال تقریباً سکر آبی دوام قیلدی ، ۱۲۸۲ هـ نینگ اوتور اسیده کا شغزده کی فرغانه
بیخ حکمدار بزرگ خان توره و مابش قوماندانی یعقوب بگ تمام قوتی بیلان یا کست دغه پوروش قیلدی
عبدالرحمن حضرت و نونگان لر قاتلیغ مرقعه قیلدی لر و مدافعه چی لر نیگی شهر و کهنه شهره لوپا یاب
تور و ب هر وقت تا شقاری غه هجوم قلیب فرغانه بیخ لر نی تولا ضایعات غه دوچار قیلور ایدی لر
ایضاً یعقوب بگ یا کست فی المآق دین نومیسر بولوب کا شغز نی مآق فکری غه توشکان حالده توبنده
کی خیانت نتیجه سیده یعقوب بگ غالب بولوب یا کست فی آلدی - بیانی بودور که -
فصلاب دین ایلگری خان آسمان نینگ ایشیک آغاسی بولغان نیاز بگ دینه بیر منصب بولغان
عاشور بگ لر انقلاب دین کین تونگان لر غه تیماچ بولوب خدمت قیلماقده ایدی لر و کین لر ده بولبگ
لر متلق و قابلیت لری نتیجه سیده عبدالرحمن حضرت و نونگان لر نینگ آلدیده جمعی اعتبار حاصل اتنی لر
و حکومت نینگ اسرادی غه هم محرم بولدی لر . مننه بولبگ لر طاهر عبدالرحمن حضرت نینگ ضعیفه
بولوب شهر ایچیده ایدی لر ابا طاهر چنگر اوق منصب طبعی بیلان یعقوب بگ غه شهر ایچیده کی احوال
و اسرادی ن خبر بر بک خدمتی نی ذمه لری غه لغان ایدی لر . یا کست مدافعه چی لری معین بر کیچه
ده فرغانه بیخ لر نینگ دستینه باستون قیلماق بولونینگ بیلان اولر نی قطع صورتده مغلوب قلیب چو رماق
غه قرار بروی لر . مننه بولور نینگ خبری نی یوقاریقی بگ لر در حال یعقوب بگ غه سلیدور و دیلر
یعقوب بگ مذکور باستون قیلماق غه قرار بیردیگان کیچه ده عسکر گاهی نه کی چراتخ و چادور و اسباب نی اوز
جاییده قویوب تمام عسکر لری نی عسکر گاه نینگ طرفینده بولفور غه قیلدی بولوحالده مدافعه چی لر تمام
قوت لری بیلان حقیق پیچ بیر مانع سیز فرغانه بیخ لر نینگ عسکر گاهی غه کیریب دشمن دین اثر کورای حیران

تورغان حالده هر طرفین فرغانه یلع لردا افهچی لرنی آرا ننه آلیب اوق ننه لوتتی لر دیر طرفین شهر فریدین مدافه
چی لر نینگ خطر جعتی نی کیسب شو بولور گانچه شهر غه کیردیلر مدافه چی لردا ما شهید بولدی لر
یعقوب بگ تونگان لرنی دسکر لرنی قتل عام قلیسه موعبد الرحمن حضرت نی و خاندانی نی یوق اقمدی مراقبت
آسینده اوزادی لریده قوبیدی ، بوسورت بیلان یارکنده انتقالی بقیلیب فرغانه یلع لر نینگ قوبایغه لوشتی

شترتی تورکستان حدودی بولغان تورک مملکت لر یلغه روس لر نینگ استیلا قیلغانی

یوقاریده تیلیغان دجه بیلان روس لر ۱۲۱۲ ده جنوبی سیرده کی فراق خان لرینی اغیزده حمایه سیغیه السه موسلیکن
فراق لر بیچ وقت روس لر نینگ خوجهری قی نی قبول اتتای دایا غیر منظم محاربه لر بیلان روس سکر لری نی اولتوراب
روس لر نینگ بواولکه لر دین فایده آلاق ممکن بولادی ، دولونینگ اوستیعه روس لر نینگ حرص کوزی
دایا غربی تورکستان غه چوچما یکده ایدی داواولکه نی استیلا سی غه الماق اچون کوشش قیلور ایدی
اخیرا روس لر نینگ پلانی شو بولدی که اولاجوبی سیرده کی مسخ جنگجوی فراق قبیلده لر ی بیلان غربی تورکستان ده
کی تورکلر نینگ آراسی نی اوزب بوفزیند اش قوم لر نینگ بیر لایشب قلماتی دیار دم بیریشکی نینگ مکانی
نی یوق قیلمات و آندین کین غربی تورکستانده کی بیر سیری غه مخالف اوج تورک دولت لری (جنوه خانیستی
و بخارا امیر لکی و فرغانه خانیستی) نی آرقه آرقه دین بوتماق ، نه بولان نی غل غه حقیر اواق اچون روس
حکومتی ۱۲۷۳ ۱۸۵۵ مده سیردیبا و بالخاش کول آراسیده آق مقلد تورکستان اولکه لریده
مستقل حکمدار لیق قیلادورغان فراق حکمداری کینه ساری خان غه حرب اعلان اتتی بولواوروش تونوز بیس
دوم قیلدی بولواوراده کینه ساری خان وفات قیلیب اغول لری نایساق توره و صدیق توره و جعفر توره لر
روس نی قایتغ مدافه قیلدی لر ، ۱۲۸۱ ده نایساق توره شهید جعفر توره امیر بولوب صدیق توره غه مخلوب
بولوب نتیجه ده روس لر تورکستان واق ملا اولکه لری نه استیلا قیلدی و صدیق توره چکیت ده بیر نیل
غیرچه روس لر بیلان محاربه قلیسه مو ۱۲۸۲ ده طععی صورتده مخلوب بولوب غربی تورکستان غه قاجیب لردین
پایمیر لوی بیلان شترتی تورکستان غه کلیم یعقوب بگ غه قوشولدی ، بوسورت بیلان روس لر سیردیبا و چوچوربا

آری سیدہ کی اولاد لرزینگ نامکست و نالاس دین باشند ہمسایہ آدی و تخی موایلگر یلاب اسپنج کول
 نینگ جنوب غرب و شمال فی الیبت نگر می تاغری غمہ چہ اشغال قیسیب شرقی توکرستان نینگ شمال غربی
 حدودی غمہ سٹیلا اتی ، و موذین کین روس لر فرغانہ حکومتی بلایان اور ووثب ۱۲۸۳ھ و ۱۲۸۴ھ تا ماکند
 و نالاس فی آدی و ۱۲۸۳ھ بخارا حکومتی بلایان اور ووثب سمرقند فی آدی و ۱۲۸۶ھ و ۱۲۸۷ھ فرغانہ
 حکومتی فی یوق ایبت پوتون فرغانہ غمہ سٹیلا اتی و بو نینگ بلایان شرقی توکرستان نینگ غرب حدودی غمہ ہم
 روس اسپیلای قیلدی

بعقوب بگ نینگ واقعہ لری

شرقی توکرستاندہ بدولت بقعی بلایان مشہور و آتایق غازی ہم دیدگان و خارجی تاریخ کتاب یدہ
 بنگوش و غلط تخمین بلایان شرقی توکرستان انقلاب کچی سی و ملی حکمداری دیب یازغیان بعقوب بگ
 اولی فرغانہ بیک بولوب خوقند خان فی نینگ قوش بیگی (وزیری پاکہ قومانڈانی) ایدی کین کردہ خان
 غمہ خیانت قبیلان سبب دین جنوس حالہہ باشا ماقدہ ایدی و بزرگ خان تورہ بلایان کہنہ پیر و ستلوق
 رابطہ سی بار ایدی و بورا بطہ واسطہ سی بلایان بعقوب بگ بزرگ خاندین التماس قیسیب بزرگ خان نینگ شفاعتی
 بلایان خدا یار خان اتی جس دین چنچار ب بزرگ خان نینگ خدمتی غمہ قوشتی

بعقوب بگ ہیانت و مسکر لیکدہ تجر بہ سی تولا پیر آدم ایدی و بوضعت لری دین بزرگ خان کا ملا محروم
 احمق پیر آدم ایدی و بعقوب بگ اولادہ بزرگ خان غمہ بعضی عسکری و سیاسی تدبیر لری کورساتکان سپدین
 بزرگ خان ایننگ سوز لری غمہ و ایماکل قبول راپری وانی کا شغرنہ کلور کھماس عسکر قومانڈانی تعیین قیلدی
 و بعقوب بگ نینگ تدبیری سایہ پیدہ صدیق بگ فی یوق ایبت بزرگ خان کا شغرنہ حکمدار اولدی
 بزرگ خان پوچ ایش غمہ لایقنی یوق شرت پرست و احمق پیر آدم ایدی فقط خدا یار خان کا شغرنہ
 لری باق خوجہ نینگ اولادی غمہ حاضر دہ ہم ایلگر کیبک مخلص گمان قیسیب بزرگ خان نینگ واسطہ سی
 بلایان کا شغرا ملی سی فی خوقند حایقنی غمہ تابع قیلامن دیگان خیال بلایان اتی پیر آلت قیسیب ایارگان
 ایدی ، اگر بعقوب بگ ہمراہ کلگان بولسہ ایدی بزرگ خان کا ثغودہ پیر آئی ہم تور المای قاجیب

کیتاری ای دی بزرگ خان حکمدار بولغان دین کین تمام ایش لرنی یعقوب بگ نه باشلاب قویوب
 اوزی اوردو ایچسیده شراب ایچمک و شرت یورونماک نه لوشتی یوقاریده ایلغان بجه سلیمان
 یعقوب بگ ۱۲۸۱ هینک آخزیده اسحاق خوجیه فی مغلوب اتیب قاچورغانده یعقوب بگ لوتما سیدین بیه
 آزی سیرلانغان ای دی کوچا عسکری مغلوب بولوب کنگا دین کین یعقوب بگ مرالباشی غم عسکر ایباریب
 ایدروه کی طبعی صنعی استی کام لرنی قولیغه کلتور دی دبولینگ سلیمان آق سو و کاشغرو بایکست دینگ چو بگ
 یول لری نینگ بیرلاشمک نقطه سی فی قولیغه کلتور ب کوچا حکومتی نینگ سوق اچیش یولی غم حاکم بولدی
 ایکنجی سی یعنی ۱۲۸۲ هده یوقاریده ایلغان و جه سلیمان یعقوب بگ بایکستنی آلدی

یعقوب بگ نینگ بزرگ خان نی مهیداب چتقاریب اوزی حکمدار بولغانی

یعقوب بگ فرغانه دین کاشغرنه کلگان و غم دین باشلاب تمام عسکر و حکومت آدم لری نی احسان سلیمان
 اوز لرنی غم تارماقده ای دی و بزرگ خان نینگ موندین بیج خبری یوق ای دی بار بار بزرگ
 خانده حکمدار لری آتی و رسمیاتی دین باشقه بیره نرسه قالما سی حقیقی حکمدار یعقوب بگ بولدی
 یعقوب بگ بایکستنی آلیب کاشغرنه باینب بارغان زمان بزرگ خان فی عزل قلیب قولی غم لوت
 مینگ طلا بیریب هندوستان غم مهیداب چتقاریب اوزی نی کاشغرو بایکست غم حکمدار اعلان اتتی
 و آتالین غازی عنوانی فی آلدی و غم بارغان نینگ آلدیغه تولا سوغات لربلیمان بیره بغینا مه بوللاوی
 و بزرگ خان غم قلیغان و قلیغان تولا جایت لرنی یوکلاب فرغانه لیغ لرد کاشغرنه لیغ لرنی نینگ آیتده
 معلومات لری بار دی خدا بار خان یعقوب بگ نینگ بغینا مه سی فی قبول قلیب اتتی غم غم فرغان
 یعنی آیتده کاشغرو بایکستنی اوارده قلیماق غم امر اتتی و آتالین غازی عنوانی فی علاحده تصدیق
 و لهو ر سلیمان آرکا توجیه اتتی *

يعقوب بگ نينگ ختن و کوچانی آماق اوچون اويناغان حيله مکر او یون لر ی توکرگان

قان لری

يعقوب بگ عکدار يمين تي قولبيغه آفاندين کين ختن و کوچانی آماق فکری منه تو شوب بو فکری فی عمل هر چقار
 ماق اوچون چاره ايسير ايری اولاشترتی توکرستان نينگ آن های اوکله سی بولغان ختن
 فی اشغال قينماق يعقوب بگ نينگ بير سنجی درجه ده کی مقصدی ايری ليکن ختن الهای سی نينگ نينجائینی
 و عموماً حاجی پادشاه نه فوق اعاده محبت و وفاداریستی فی بيلور ايری و بالغوز قوت بيلان ختن فی آماقنه
 قدرتی تيماسلی معلوم ايری بو اوچون اولاجای پادشاه فی و ختن الهای سی بير حيله تو زاتی نه تو شور مک
 و آزين کين اولر فی غافل حالده اولماق پلانی فی تو روی بو پلان نينگ اولخی ماده سی بوقايريه
 ايتيغان وجه بيلان بير دوستلوق معاهده سی ائتداتماک ايری بو معاهده دين حاجی پادشاه
 نينگ تولاخوش بولغانی و يعقوب بگ طرفيدين دشمنليک حکمی واقع بولماسیغی نه اينانغانی يعقوب
 بگ نينگ فکری بچه حاجی پادشاه فی تو زاق نه تو شور مکده موافق بولغانی ايری :-

ختن سفری

۱۲۸۳ هـ و يعقوب بگ سياحت عنوانی بيلان ياکر نه کدی و مختلف بهانه لر بيلان عسکری نينگ
 تولاراتی فی ياکر نه کلنتور دی آزين کين ختن نه بار بير حاجی پادشاه فی زيارت نيمسلمان
 ديگان شايه فی نارستی و بوقايريه ايتيغان وجه بيلان حيله و ياغان تتم لر و غدر لر و سيله سی بيلان
 حاجی پادشاه فی داو غلی فی ايسير قليب خلق بوجا و نه دين غافل يمين حالده ختن ايلچی شهر های فی اشغال
 قلدی و يعقوب بگ نينگ عسکر لری ختن عسکر لری نينگ بر غلری فی تارغالی و خلق نينگ مال لری فی
 بولان تالان قينغانی تورغانده خلق حاجی پادشاه نينگ يعقوب بگ نينگ خيانتی نه قربان بولغانی فی
 آکلادی لر و دجال عسکر و الهای يرا غلانيب آه پادشاه هميز آه آتا مينر و ب قرايد قيبليش پورغانان

فرغانه یک فی اوروب اولونوزوب اورغانه باسب کیردی لر و یعقوب بگ هم تورقوچخی ده نیمه تعلیمیشی نی
بیلامای اور و اولونوزوب فی اقراماق نه باشلادی و الحیسن سیرکیچه کوندوز انتظام سیز اوروش بولوب
اخیرا باش سیز خلق مخلوب بولوب پر اکنده بولدی و یعقوب بگ خلق فی قتل عام قلیماق نه اسراتی فرغانه
لیغ لر خلق فی ادی لر ی دین تارتیب لیب حقیق فری باش ایر کاک خاتون و کیچیک باله لر فی اولونوزگالی
توروی لر و این مینگ دین آسوق راق مسلمان نی بوسورت سیلان شهید اتنی لر و حاجی پادشاه
نینگ خاندانی دین بتیش کشی فی بعضی سی اولوگ و بعضی سی تر بگ حال ده قودوق نه تاشلاب کوردی
یعقوب بگ بوسورت سیلان ایلی شهری فی آغاندین کین ایلیخی کونی یوقا برده ذکر ی اوتکان بار کند
یک هشور غاین نیاز بگ فی قرقاش نه حاکم قلیب لیش آلته نور عسکر سیلان بولادی نیاز بگ مانع سیز
قرقاش شهری نه کیریب حکومت عمارتی نه توشتی . کیچه سی قرقاش ایلی سی شهر نه هجوم قلیب تمام
فرغانه لیغ لر فی اولونوزوب نیاز بگ فی اسیر قیلدیر لیکن نیاز بگ سرحلیه سیلان وطن پرور لر نینگ قیلدین
قاچیب قوتولدی قرقاش لیغ لر بوسورت سیلان اولوشهر لر ی فی آغاندین کین شهید بولغان
وطنداش لر ی نینگ دردی ده قانی قایناب ایلیخی نه یوروش قیلدی لر و بالاماس قوملوقیده یعقوب
بگ نینگ عسکر لر ی سیلان اوچرا شیب فاتیح اوروش بولدی . قرقاش لیغ لر باش سیز ویرانغ سیز
بولغان لر ی نه رخا فرغانه یک لر فی اولاضایات نه دوچار قیلدیر مخلوب اتیب تورغان حاله ایلیخی دین
فرغانه یک لر نه تولایاروم قوی قلیب قرقاش لیغ لر مخلوب بولوب پر اکنده بولدی لر یعقوب بگ قرقاش
شهری و کنت لر ی نینگ ایلی سی فی سیر کیچه کوندوز قتل عام قلیماق نه امر بردی فرغانه لیغ قرقاش
شهری نینگ ایلی سی فی قتل عام قلیماق نه تور دیلر فرغانه لیغ لر نه آر ی سیر ایکی تنگه قسرداری اول برکات
کشی اولوم دین قوتولدی و سیز رسه بر مگان کشی فی غایت قساوت سیلان عذاب لر آسینده اولونوزدی لر
فرغانه لیغ لر شهر فی قتل عام قلیب بولغاندین کین سیز لر نه حقیق خلق فی اولونوزمک الاماق
نه تور دیلر لیکن خلق بورت فی تاشلاب چول لر نه و جانگال لر نه قاچیب کتکانی اوچون آدم تولادولسبه مو
کونوزمک ممکن بولغان رسه لر فی قویای اولجه قیلدی لر و ادی لر نه اوت قویدی لر . یعقوب بگ قرقاش

قتل عامی دین فارغ بولور بولماس یوردنگقاش و ساپمولا ولوب چیرا دین گیرمه مینگ دین آشوق راق
چو چاقچی آلمان لر ایچی نه هجوم قیلیب یعقوب بگ فی مخلوب قیلیب شهر نه کیردی لر و یعقوب بگ شهر تاشیده
عسکر لر نی میغانی نه هوق بولغانی اوچون مذکور وطن پرور لر نی شهر ایچیده محاصره قیلدی اخیراً اولر
نینگ ییلتیق و توب لر ی بولمای بر نلری حفظ چوماق و سونگو (بیره) بولغانی اوچون مخلوب بولوب بعضی
سی قاجینی و اون مینگ دین آشوق راقی ایسر بولدی یعقوب بگ بولر نی مختلف عذاب لر بیلان اولمور و ب
خندک نه کومد و دی . بونجا جوره ده حاضر بولغان و بولکونه چه عمر کورگان قری آدم لر دین تو اتر

صورت ده آنگلانی مینر نه کوره بونجا جوره ده ختن امانی سیدین قرق مینگین آشوق راق کشتی شهید
بولغان امیش دور . و نوز دین مین نیورت نینگ هر طرفیده کیچیک کیچیک مقاومت لر بولدی
و یعقوب بگ غایت قسوات بیلان غمشاش چقغان منطقه نینگ امانی سی دین گنا بگار و بگینه فی فرق
اتماس دین قتل عام قیلور ایدی . و بصورت بیلان ختن نی کامل اشغال اتک اوچون یعقوب بگ بسن آی
ختن ده نور ماقعه جمور بولدی . بولش آی هت ایچیده ختن ده وطن پرور لیک حسی بار گمان قیلیغان
کشتی نی تیریک قومای یوق انتی ، اخیراً بوقسوات لر نتیجه سیده ختن لیک لر هر طرفه فان اولوم

نی کور و ب هر قدرت و احساسات دین محروم بیر حاله کدی لر

یعقوب بگ بونینگ بیلان خاطر جمع بولوب آدم لر ی نینگ آن ظالم راقی دولت غایبی لیعتده مثل سیز
تر بیه کورگان نیاز بگ فی ختن نه والی قیلیب یانیده بیر سچه مینگ فرغانه بیغ عسکر قویوب ختن نینگ
خزانه سیده کی تمام آلتون دکوشش لر نی الیب کاشغرنه کنتی

کوچا سفری

یعقوب بگ ختن دین یانیب کاشغرنه بارغان دین مین کوچا نی آلتاق اوچون بیر حلیه پلانی قوروی
بوحلیه پلانی نینگ صورتی بودور که — قبول نه چین بتبلا اکان ایری و چین حکومتی هر تچان خوا هلاسه
قولی نه عسکر الیب چقتیب شرقی تورکستان نه هجوم قیماق اوچون او بر نی بیسوق اچیش مرکز می قیماق نینگ
خطری نی هر کیم حس قیماقده ایدی . یعقوب بگ بو وضعیت نی اوز مقصدی غنه با نه قیماق تدبیری فی

قیلدی ۱۲۸۳ھ رشاد الدین خان خوجہ نینگ آدیغہ بیرالچی ایک سہاتی بولاباب — قول فی چین
 استیلا سیدین قوتقوزوب کین کی خطر نینگ آدی فی حاضرده اماق لازم دور و بودا چون کیمیز برابر
 کوشش قیما قیمیز ضرور دورا گر جناب لری عسکر لویلا اما سه لرم بیر نده لول بر مک لری فی امید قیلامن
 دیکان مضمون ده بیر مکتوب ایباردی ، و الچی لر نینگ آرفه سیدین یعقوب بگ تولا عسکر سلیمان یوروش
 قیلدی رشاد الدین خان خوجہ بولالچی لر کیلور کلماس یعقوب بگ نینگ مکر می فی سیدی در حال تمام قوتی فی
 آقتودر ایسی نینگ بوی نده بولاباب یعقوب بگ کلگان لغت دیرده انی در یادین اؤنکوز مای مدافعه قیماق
 غه امر اتتی ، یعقوب بگ تیب کلب دریا بوی نده کلگان مہان کوچا عسکر لری آپ اتیب یعقوب بگ
 فی دریا دین اؤنکوز مای لیر اگر چه یعقوب بگ بوسکر لری نینلاماک اوچون من خان خوجہ نینگ اجازتی سلیمان کلیم
 دقول غه غزات اوچون بارامن و کوچا حکومتی غه بیج میا نلیق قیلامن دیب غلیظ قسم لر قلیب مکتوب سلیمان
 الچی ایبار سه بولوب عسکر لر نینلامای شد تیک مدافعه محکم تور دیر اخیرا بیر کچه ده یعقوب بگ بیر سچہ
 مینگ عسکر می فی دریا نینگ باش طرفیده کی بیر کوچک دین اؤنکوزوب کوچا عسکر لری فی توغونوز حالده
 آراغده آدی و کوچا عسکر لری اور دشا اور دشا احاطه دین حصیت آقتونہ کیر دیر . یعقوب بگ اولر نده
 آرم براسیدین آقتونہ کیردی و کوچا عسکر لری او دین ہم کین غه تارتلیق غه مجبور بولیدیر ، خان خوجہ
 بو حادثہ فی آنکلانغان زمان کوچا دین یاروم قوتی بولاباب می ده تمام عسکر جمع بولوب افغہ غه تیار لاناق غه
 امر اتتی ، یعقوب بگ آقتونہ کیرگان زمان خان خوجہ غه نینہ بیرالچی ایباردی و الچی لر قلیب دین —
 مینگ مقصدیم کوچا حکومتی نینگ بیر غریخ یری غه استیلا اماک ایماس دور و فقط منگا قول غه غزات
 اوچون بول برسه و مشترک

دشمنیمیز بولغان چین بیغ لر فی قول دین چقارماق اوچون یاروم بیسه لس دور و موندین باشقہ مقصدیم
 یوق دور و دیب غلیظ آملر سلیمان تکیب قلیب — بیر عہد نامه بولادای

خان خوجہ بیر آرتوشونگا ندین کین بو تکلیف فی قبول اتمگان لغت دیرده قایتغ اوروش بولمای چاره بولوقی
 و اؤنکوز لیرده بوداروش ده مو فی بولماق درجه ده قوت یوق قوتی فی خیال قلیب یعقوب بگ غه کوچا شہری غه

کیرمای او توب کتمک اجازتی فی بردی دبا ی ده کی عسکر لری فی کوچا غده باندرو پ قوتی فی شهر ایچگیه تو پلا
 شهر اطرافی فی مستحکم قلیب تور دی ، یعقوب بگ کوچا شهر ی نینگ بیر میل شمالیده کی دولت باغ محله سی
 غده کلیب توشتی خان خوجه یعقوب بگ غده تولا ضیافت لرد عسکر لری غده اوج کون تیکودن نیمک ایچمک
 چیتار دی یعقوب بگ بو ضیافت و باشقه نرسه لری فی الیب چقیغان و تاشا اوچون چقیغان مینگ
 لر چه کوچا لایع لر نینگ آراسی غده آخاشم ده اوج تورت یور مستح آومی فی ملکی خلق نینگ کیمی بیلان آرا
 لاشتور د توب قیدی بوا دم لر بیج تویولماسیدن شهر غده کیر دیله و کچه سی یعقوب بگ تمام قوتی بیلان شهر
 غده هجوم قلیدی و ایلیگری کیر کوزگان آدم لری شهر نینگ دروازه لری فی آچیب یعقوب بگ مسکلات سینر
 شهر غده کیر دی بو حال فی کورگان کوچا عسکر لری و هشت دفور قوشخ بیلان پراکنده بولوب هر طرف غده
 قاقچتی لر خان خوجه بو حادشه دین خبر الیب تسلیم قیلاق فی ناموس سوز لوق بلیب و افعه قلیب شرافت
 بیلان اولمک غده قرار بیریب بیر یوز فدا کار بیلان چقیب و درانینگ سپلی غده یار ما شاماده بولغان فرغانه
 یک لری اولتور گالی تور دی و دشمن دین بیر یوز فی اولتور گان دین کین خان خوجه آدم لری شهید
 بولدی و بیر نخچه چونگ اولغول لری هم بو شهید لر نینگ اچسیده ایدی مومنین کین یعقوب بگ
 خان خوجه نینگ بیر سخه اولغول لری فی و اینی لری فی دغانانی نینگ تولا راتی فی اسیر قلیب کا شغور بار کند
 غده ایبار دی و کین لرده اولر نینگ تولا سی فی شهید اتتی

بوصورت بیلان یعقوب بگ کوچانی آغان دین کین شرق طرفی غده ایلیگر تیکور لانه بار دی ، بو حادشه فی
 اور وچی ده کی نونگان لر آنکلاب و حال تورپان فی اشغال قلیدی لر و تورپان املی سی یعقوب بگ دین نونگان
 فی یجینی کور ب اولر بیلان بیر لائیب نونگان و تورپان تورک لری دین مرکب توتیلک بیر عسکر قرا شهر غده
 کلیب یعقوب بگ نینگ آلبینی توستی لر

.....
 یعقوب بگ و طرفه کی تورک نونگان نینگ قوتی نینگ اوز قوتی دین زیاده یکی فی
 بلیب نونگان حکمداری یوسف لور یخی بیلان مصلحه قلیب باش ارگون و بیر وایت ده قرا شهر و یاسی فی
 ایکی مملکت آراسیده فاصله نولونوب کا شغور غده یانیب کلدی

یعقوب بگ نینگ قوتی نینگ یادہ بولغانی

یعقوب بگ شرقی تورکستان دہ مسلمان لر نی اولموز ب غازی آتاما ق نہ مشغول بولغان حالہ یعنی ۱۲۸۲ھ
 ۱۸۶۵ م دہ روس قوماندانی جنرال چیرنیف خدایارخان نی مغلوب ایتب تاشکند نی تارتیب آلدی
 بولونینگ بیلان تاشکند دفرغانہ دین چونگ وکیچیک آدم لر قاچیب شرقی تورکستان نہ سل دک کلگانی
 تور دی ۱۲۸۳ھ بخارا امیری سید مظفر الدین جنرال چیرنیف دین مغلوب بولوب سمرقند نہ چڑھوس
 لرا اشغال اتتی دبو سبب دین سمرقند د بخارا دین ہم تولا مہاجر شرقی تورکستان نہ کلدی لر
 بولمہاجر نینگ تولامی سیرایلیغ آدم لر ایری یعقوب بگ بولمہاجر لر نی یانی نہ تارتیب کتہ لر ی نہ ولی لیتن
 وحاکم لیتن و عسکر قوماندانی لیتن منصب لر ی نی بر دی و عالم لر ی نی یورت لر نہ قاضی و مفتی قیلدی و باش لری
 نی تمام عسکر قیلدی یا لغوز ختن و الی ہی نیاز بگ دین باشقہ تمام والی لر مہاجر لر دین تعین قیلیدی
 بولونینگ بیلان یعقوب بگ نینگ بر قوتی اون بولدی ، بولونینگ اوتتبعہ یعقوب بگ شرقی تورکستان
 بگ پیش لری نی جبراً عسکر لیک نہ الیب ۸ قوشون تیار قیلدی و تورپان و اوروچی و اعلی ولایت
 لر ی نی الماق اوچون تیار لیتن قیغالی باشلادی ، یعقوب بگ بولمہاجر نہ ہنوز سہنیزدہ خود خانی
 نہ تابع صورتیدہ ایری -

یعقوب بگ نینگ تورپان اوروچی و اعلی نی الغانی

۱۲۸۵ھ دہ تورپان نہ کی تونگان کورلانغہ ہجوم قیلیب ایر نی الیب کوچانغہ ہم باسقون قیلیب خستنی
 بولاب تالاب بیر سچہ یوزار گک و خاتون کشتی لر نی ایسیر قیلیب کورلانغہ بانیب کشتی لر یعقوب بگ
 بولمہاجر نی انگلاب تونگان لر بیلان کی مصاحکہ نی تونگان لر اوزی سبند و رغایندین بونی تورپان و اوروچی نہ
 یوروش قیلماقغہ سنجشی بر بہانہ قیلیب کوچانغہ یوروش قیلدی و کوچادہ تورماسیدن کورلانغہ بار دی اوپردہ
 تورت لیش کسی تور دیب تمام قوتی تی اویرنغہ توپلاب ۱۲۸۶ھ دہ قرا شہرنہ ہجوم قیلدی و اوپردہ کی
 تونگان لر نی تمام اولموز ب تورپان نہ یوردی و تورپان دین کلگان غایت قوتیک تونگان عسکر ی بیلان

او شاق تال ده او چر ایشیب قاتبع اوردوش لر بولدی اخیراً بسحر و قسمتیده یعقوب بگ نینگ عسکر لری
 تونگان لرنی اوج طرفین آرائمه آلتاق تهر موقوف بولوب تونگان لرنینگ تولاسی قیریلدی و آزاراتی غایت
 بیدار کیده حالده قاجیب بولر نینگ هم تولاسی اوترا ده کی کوسینرا اوج کونلوک چوله اولوب آرنینه بیر مقدر ای
 قاجیب تورپان نه بار الدی نور پانده کی تونگان لر بولر شس نهر میت دین نور قوب کتیب تورپان نی
 بو شایب اور و چنی نه قاجیب لر یعقوب بگ باریب تورپان ولایتی نی اوروش سینر فتح قیلدی او چر ایشیب
 تونگان نی نیریک قومای یوق اتتی آئین کین یعقوب بگ اور و چنی نه بولر وش قیلیب تونگان لر
 نی بیر سخره اور وشده مخلوب قیلیب ایرنی هم الدی ، تونگان لر مرکز نی نیناس شهر نی نه تونگان گان
 ایری یعقوب بگ اور لده هم تونگان لر بیلان تولا اور وشوب مناس شنجو شهر لری نی ایب تونگان لرنی هر
 برده قتل عام قیلدی قلیح دین آشتان تونگان لر کوچینگ حبیبسا دین قبول حدودی نه چه کی اولکده لرنه چتی
 لر ددو گمخا مانگ دانسی طرف لری نه قاچقن لری هم تولا ایوبی . بوسورت بیلان اور و چنی ولایتیده
 تونگان قونی یوق بولدی ، بونینگ بیلان یعقوب بگ قبول حدودی و ایلی حدودی نه چه شخال اتتی
 آئین کین ایلی نه بولر وش قیلدی باش ایلی (غولجه ولایتی) ده کی تونگان لرنینگ سبسی دین تونگان لر
 بیلان مجادله قیلماقده بولغان تراپنجی لر نینگ یارومی بیلان یعقوب بگ اورده کی تونگان لرنی آستان
 مخلوب ایب اور نی فتح قیلدی . بنه سو و آیانغ ایلی ده کی تراپنجی حکومتی یعقوب بگ غنچه یوللا
 تابع یک قبول ترکا نلری نی بیلده و ژب هر سیل صین مقدر ده ایلات بر مک نی گردن لری نه ایب دخلی
 استقلال لری اور بریده قالماق شرطی بیلان مصاحبه طلب قیلدی لر یعقوب بگ هم بونی غنیمت
 یلیب بونجی خلق بیلان اور و شاق دین مذکور مصاحبه نی تریح قیلیب باندی یعقوب بگ چین
 حکومتی بیلان صلح قیلماق خیالی بولغان اوچون قبول نه نعر من قیلمادی و اور و چنی نینگ شرفیده کی تونگان لر
 نی هم قطعاً بوق قیلماسیلتی هم بولجال غنمه نی ایری . لیکن بولغلر خیال کین لرده شرتی تورکستان
 استقلال نی بر باد اتتی .

منه بوسورت بیلان غر بایا بوسر و آلاهی یا یلان لری و ایلی حصه سیده سینغ کول الما آتا و شمالاً

بالخاص کولی دارو دناهی و آلتای نینگ جنوبی ده کی با یانلر و شرقاً بارکول ناغری و اور و چچی و قمول
 آد اسیده کی شامو چولی و جنوباً فرانگفتاغ (کپونلون) و قراقورام سلسله لری دین بمارت بولغان
 حدود نینگ ایچی تمانا یعقوب بگ نینگ حاکمیتی آستینغه کیردی . حاضر قی شرقی تورکستان بیدیکان
 اولک نینگ حدودی دین آلتای د چو چک دلایت لری اوقمتده بولغان دین سانالیب چین نغ تابع
 ایدی و قمول بارکول هم چین قویسده قالدی و حاضرده روس قویسده بولغان آیانغ ایلی و بنه سو
 یعقوب بگ نغ تابع لری (۲۱ نجی خریطه نغ قراسونلر)

یعقوب بگ نینگ استقلال اعلان قیلغانی و بدولت عنوانی نی اعلان

یعقوب بگ حکمدار بولغان وقتیدین انتباءاً حقیقتاً مستقل ایدی و هریش نی خوقت رحانی دین سواری
 اوزر اختیار ی بلان اجرا و قبول ایدی و ایننگ آلدیده سؤل هم ایاس ایدی لیکن اوزی نی رسماً خوقت
 خانی نینگ حاکمیتی آستینده دیب آنکا احترام کارانه معامله قبول ایدی
 یعقوب بگ ایلی نی فتح قیلغانی مشغول بولغان کونرده خوقت غایبی منتهما درجه ده ضعیفلا شیب روس
 نینگ حمایتی نی قبول آکان ایدی ، یعقوب بگ ایلی دین یانیب کلیب خوقت حکومتی نغ
 تابع لیستدین چپغانی نی و شرقی تورکستان نینگ فرمانده دین هر دو جیدین جدا و مستقل بیره دولت
 ایکنلیکی نی اعلان قیلدی و تابع لری نغ علامت سانانغان آتالین عنوانی نی تاشلاب بدولت عنوانی نی
 آلدی ، و کا شغرنه اصلی همت و تبلیغ میر احمد جامعه دارنی و الی قلیب آق سوشهری نی پایتخت
 قیلدی ، و لوتارچیدین باشلاب یعقوب بگ عسکری قوتی نی آستورماق اچون یرانغ بیلینت داردی
 نیار لایدورغان ایبجان لرنه تاسیس قلیب توپ ، بیلینت ، اوق ، دارو ، تیار قیلدورغانی
 توروی ، و لورت دین مجبوری صورتده لولا عسکر االدوردی . شهر لرو حدود لرنی محافظه
 قیلدورغان امنیت عسکر لردین باشنه بالغوز حرب چون کسن مینگ قوشون جمع قلیب اوزمانه ده
 کی نیکی تنظیمات نغ موافق تعلیم آستینغه آلدی (خلق انی فرنگچ مشق دیر ایدی لر) و داخلی نفوذی نی

استورماق اوچون ممکن شد هر امور لوق غه لایق بوسون بوسون مهاجر لر دین تعیین قیلدی
 عسکر نی و مهاجر لر نی بخشی با قاق اوچون ریالیاتی و تجارت باج لر ی و حیوان محصول لر ی و باشقه هر قسم
 آوان لر نی خلق طاقت قیلا مید و رغان درجه ده غیر قیلدی خاکه دهقان لر ی لر ی نی تا شاب هر طرف غه
 قاق خالی تور دیله و تجارت فایده سیز بیر حرکت درجه سی نه تو ثوب سودا گر بک آزا قالدی و بوسب دین
 آشلیق دهر ز سره فوق امداده قیمت بولوب خلق قاتما قات ظلم و تحط بلا سی نه مستلا بولدی لر

یعقوب بگ نینگ یات دولت لر بیلان مناسبت سده آقیلغانی

۱۲۸۷ هـ ده یعقوب بگ تورکیه غه سلطان عبدالغفر نینگ حضور ی غه بیر مہیات ایباریب اوزی
 نینگ خلافت منقانی نه تابع البقی نی بیلیند و ردی و شرقی تورکستان حکومتی نینگ مستقل سیر اسلام دولتی
 صفی بیلان اولدو قانی فی التماس قیلدی ، سلطان عبدالغفر نوب مہیات نی خوشنوق بیلان ادر حضور قیله
 قبول قیلدی و شرقی تورکستانده خطبه بول غه خلیفه المسلمین ایک صفی بیلان البیناق نی امر اتی و یعقوب بگ
 غه امیر المسلمین بنوانی فی بردی . یعقوب بگ بو امر نی اجرا قیلدی خلیفه سلطان عبدالغفر نینگ آتی
 فی خطبه کرده آلماقعه غه امر اتی و خلیفه عبدالغفر نینگ کلمه سی قاقیلغان کوشش بول لر حاضرده ہم خلق نینگ قیلده
 بار دور . مومنین کین یعقوب بگ ہندوستان غه در و سپہ غه بیر ر دین الحی ایباریب انگلیس و
 روس دولت لر ی شرقی تورکستان نینگ استقلال نی تو نو دی لر و ہندوستان حکومتی بیلان سیر تجارت
 معادہ سی عقد اتی و کیجی سی روسیہ دین و ہندوستان دین یعقوب بگ نینگ کہ بغہ روسی
 بالحی لر کلدی . یعقوب بگ ہندوستان دین تورکستان دین نینگ دین زیادہ راق کار توس لوق و
 بگومہ نینگ پتایبق میلینق و تولاجنجانہ آدی بومیلینق لر دین حاضرده ہم شرقی تورکستانده تولاد و
 بالحی بولور چین دولتی اوزی نینگ طبعی سیاستی فی تولوب شرقی تورکستان استقلال نی تو نو
 دی لیکن نارسیده امپراطور نونگشی نینگ نیاسی کونگ تورکیہ فر انگلیس و روس دولت لر ی نینگ
 رعایہ سی اوچون شرقی تورکستان غه عسکر ایبارہ سلیکی فی رسماً اعلان قیلدی و بولکوندرہ چین دولتی

ہم داخلی انقلاب اور ہم اور پادشاہی دولت لری نینگ نصیبی نہ محروض ایہی وچین دولتی نینگ
موندغ وقتندہ تو تا دورغان تاریخی نفاق سیاستی دین یعقوب بگ نینگ خبری یوق دینا نینگ
اوج معظم دولتی استقلالیمیزنی تو نوغاندین کین چین دولتی ہم تو نوامای چارہ یوق دیگان نظریہ
غہ تو بولوب بی پروا البتہ قبول ایہی

اور وچھی و غولجہ غہ ایہی کینچی نوبت تو گان استیلا قیلغانی

ایگہری یعقوب بگ دین مغلوب بولوب اور وچھی نینگ شرق طرفیدہ کی اوکدہ لرغہ دودنگوانگ غہ
قاچقان تو نگانہ ۱۲۸۸ھ دہ بیر لاشیب اور وچھی غہ ہجوم قیلیب ایرنی اشغال اتی لر
دو نینگ بیلان اتی شہر وغولجہ آسیدہ کی سوق اجیش یولی اوردولی وغولجہ دہ کی تو گان لر
اور وچھی تو نگان لری نینگ یارمی بیلان غولجہ فی سہ اگدہ لر . دیگ کہ اور وچھی واپلی و تہ سو واپلا
لری یعقوب بگ نینگ حاکمینی دین چقیب کنتی . یعقوب بگ در حال چونگ داخلی بگ قوی
بگ فی تو لا عسکر بیلان اور وچھی غہ یولادی . بگ قوی بگ اگرچہ اولادہ غالب بولوب اور وچھی فی
آکسہ موہینہ تو نگانہ یازورب آگدی لر . لواد چون یعقوب بگ سکسن مینگ قوشون دیب
آتا بدورغان تمام مرکز قوتی فی الیب ۱۲۹۰ھ دہ تورپان غہ باردی . یعقوب بگ تورپان
غہ بار و بار ماس تو نگان لر صلح تیلادیلر و اولر نینگ حکمداری یوسف لورینچی اوزی تورپان غہ کلپ
اطاعت عرض قیلیب اور وچھی ولایتی دہ تو نگان لر داخلی استقلال غہ مالک بولوب یعقوب بگ نینگ حاکمینی
فی اوزاوست لریدہ تو نوامق شرطی بیلان دہریلی معین بیہمتدازہ تاریخ برعکس بولون لری غہ الیب
مصالحہ غت انکسہ طلب قیلدی یعقوب بگ بصلح غہ رصنی بولوب یازدی ، موندین کین یعقوب بگ
تورپان ولایتی غہ ہاجر لر دین حکیم خان تورہ فی والی تعیین قیلدی و داخلی بگ قوی بگ فی تو لا عسکر
بیلان تورپان غہ قویدی

شرقی تورستان غہ چین عسکر ی نینگ ہجومی

چین حکومتی یونین نعت بلاچی لری بیلان اور وٹوب اولر نینگ باشلیغی بولغان سلطان سلیمان (تاوان سو)

نی شہد انتی دہونینگ سلیمان یونین نشت بلا کچی لری پر کئذہ بولوب داخو (چونگ بولبارس) لقب ایک
 سیر فرماندان اور قول آئیندہ کی کورت بش مینگ تونگان عسکری سلیمان یونین دین قاچیک گانسوہ اور توب
 او پر وہ کی تونگان لردین نیہ پیر سنجہ مینگ قوت یانی غنہ تو پلاٹ پر دہ میان سیر الفستلاب حجاز دمی ایکی میل
 مدت گانسوہ مدہش پیر اور دوش بولوب تولا شہر لردیران بولدی

۱۲۹۰ھ چین امپراطوری تو کشتی بالغ بولوب حکومت ایٹی نی قولینہ الیب غنہ کورہ سیلی ... ۳ عسکر نی
 گانسوہ بولادی . داخو بولوب لردین مغلوب بولوب ۱۲۹۲ھ دہ شرقی تورکستان غنہ قاچتی
 د چین عسکر لری ای تو غلاب قبول غنہ کلدی لری . بو خبر نی یعقوب بگ آنگلای نام قوتی نی الیب کور لائے
 باردی و حکیم خان لورہ نی تورپان دین بیچتیریب اوزی دین نیاب لیق صفتی سلیمان آستوہ قویدی
 د تورپان غنہ تولا عسکر ایاریب اوغلی بگ قولی بگ نی داواپنچنگ بونغازی نی استحکام قعیب
 عسکر لری سلیمان او پر دہ تورماق غنہ امر اتی . داخو یا نیدہ قافلان بش آرتہ یوز آدمی سلیمان کور لائے
 نیلادی و یعقوب بگ آنگاپناہ بر مکنی قبول اتی . داخو یا نیدہ قافلان بش آرتہ یوز آدمی سلیمان کور لائے
 کلپ یعقوب بگ نی زیارت قیلدی یعقوب داخونی آدم لری سلیمان آستوہ تورماق غنہ امر قیلدی

بو آرادہ اور وچی دہ کی تونگان لردی اصل چین لیغ لیغی نی میدان غنہ چنقاریب یعقوب بگ دین یوز اور یوب
 چین فرماندانی زوزو گلتا نگ غنہ اعلیٰ امت عرض قلیب زوزو گلتا نگ نافع سینر اور وچی غنہ کلدی (زوزو آئی دوزو
 زوزو گلتا نگ منصبی دوزو بقوماندان دیکدور) زوزو گلتا نگ اور وچی دین یعقوب بگ غنہ الحی ایاریب
 داخونی طلب قیلدی و داخونی برگان شرط سلیمان شرقی تورکستان غنہ تعرض قیما سیلتی غنہ امپراطور تو کشتی
 نینگ امری بار لیغی نی بیلیندوردی . یعقوب بگ داخونی بر مکنی قبول اتدی و چین حکومتی سلیمان ساس
 لیغ پیر دوشتموق معادہ سی عقد اتمک طیبی نی بیلیندورب الحی ایاریدی . زوزو گلتا نگ

بولونینگ جوابی دہ حرب اعلان اتیب داواپنچنگ غنہ کلدی یعقوب بگ حرب نی قبول اتی اوغلی نی تہ پان غنہ
 یا مانق غنہ امروردی . بگ قولی بگ بوا مر غنہ بنا دواپنچنگ بونغازی نینگ مستحکم موقعی نی ترک
 اتیب تورپان غنہ نیاب کلدی و چین عسکری تورپان غنہ یوزوش قیلدی نیہ یعقوب بگ اور وکشا سلین غنہ

د تو د پان فی بو شتا قغه امر بیرب بگ قوی بگ نی دسکر لری فی کورلا غه باند و رب الیب کدی
 بعقوب بگ نینگ چین سلان محاربه قیلمی قتی نینگ سبی او کورده فرغانه فی الیب شرتی تورکستان غه
 کوزی فی نکیب توغان روس دولتی نینگ وقت دین استفاده قیلیب شرتی تورکستان غه هجوم قیلمی قیدین
 تورقماقی ابدی دبو تو قورقونچی بلخان لغت دیرده چین سکر ی دین بیج پرو ای یوق ایری بو او چون چین سلان
 صلح قیلماق فی ضرور کورمکده ایری ، یعقوب بگ زوز و گمتا نگ غه نینه کمر الهی ایاریب چین حکومتی
 بیلان ایسلغ بیرصا کمه قیلماق بو نینگ سلان ایکی مملکت آراسیده بیردوستلوق و روس مقابلیده بیرلیک
 معاهده سی لغت آنکنی طلب قیلدی و اگر بول طلب فی قبولی اترگان لغت دیرده جمدی صورت ده محاربه نیه کیری
 شکلی فی هم سلینید و دی . زوز و گمتا نگ بول طلب فی قبولی قیلیب یعقوب بگ طرفیدین چین ایری لری
 نینگ آدیغنه الهی بارماق و الهی المعاهده لغت اتریب بانیب کلگو نچه متار که باینده بولغان ختنن الهی سی نیاز بگ
 و خزانه چی عا ثور بگ لر چین فی قطعاً غالب گمان قیلیب مخفی صورتده زوز و گمتا نگ غه کشتی ایاریب فی اوروش
 غه تشویق قیلیب اوز لری نینگ هر خدمت غه تیار لرنی لری فی سلید و رگان ایری لر و اولر نینگ بو حرکت لری
 دین یعقوب بگ هم شبهه لانگان ایری ، یعقوب بگ بیلان چین حکومتی آراسیده مصاحبه بولماق قرار
 لاشقان فی فی بوغین لر سلیب بوسنده نینگ اوز جان لری غه خطر لکی فی سلید لر . بوغین لر یعقوب بگ
 نینگ باورچی سی غه تولا پول بیرب ایننگ واسطه سی بیلان یعقوب بگ غه زهر بر دیر و بول سبب بیلان یعقوب
 بگ بیر ساعت یچیده اولدی

یعقوب بگ نینگ اولگانی و دغلی مجادله

۱۲۹۳ ه نینگ اتر آسیده نیاز بگ زهر بر دورگان سبب بیلان یعقوب بگ اولدی . یعقوب بگ
 نینگ بیج بیرو المعهدی یوق ایری لیکن باینده کی اوغلی بگ قوی بگ اوزی فی داد اسی نینگ اوز غه
 حکم دار اعلان اتتی بولنا زک و قنده او بلاما س دین حکیم خان نوره اوزی نینگ ولیمه دیکلی فی دعوا
 قیلیب اوزی فی پادشاه اعلان قیلیب بگ قوی بگ غه دشمن لیک قیلغالی باشلادی و یعقوب بگ نینگ
 یکچیک اوغلی حق قوی بگ کاغزو الهی سی ایری او هم کاغزده استقلال اعلان اتتی و نیاز بگ کورلا دین هر حلیله

بیلان ختن غنہ قاچتی داوہم استقلال اعلان اتی ، منہ بونازک فرصتہ بعقب بگ نینگ اولوی
 و مملکت نینگ پارچہ لاناماتی نور پانڈہ کی چین قوتی نینگ بو وضعیت دین استفادہ قیماق اوچون قراب
 تور ماتی شرقی تورستان نینگ استقلال نینگ قیماقی نی کوزغہ کورسا مگدہ ایدی ، بگ قوی بگ وضعیت
 تقابلیدہ چین عسکری نی فکری غنہ آکما سیدین زویب لری بیلان اوروشماق دواہ اسی نینگ سختی نی اونگچہ
 آتماق ہو سی بیلان کورلانی بو شتاب دواہ اسی نینگ جمدی نی و تمام عسکری نی آیب کو چاغنه پوردی بگ
 قوی بگ کورلادین حرکت قیغان وقتہ خزانه چی ماشور بگ بیعت دار آلتون و جوہر نی ایب چین عسکری
 طرفیغہ قاچتی . بگ قوی بگ کو چاغنه کلیم کو چادالی سہی عامل خان تورہ نی چین عسکری کلگان تقدیر
 دہ در افعہ قیماق غنہ امر قلیب آنگا بیعت دار عسکر بیریپ آقسو غنہ پوردی و حکیم خان تورہ نی مغلوب قلیب
 آقسو نی آدی و حکیم خان قاچیب فرغانہ غنہ بارب روس نینگ پناہی غنہ غنیدی ، بگ قوی بگ آقسو
 دین کا شغرنہ پوردی و کا شغرنہ یاقین کلگانڈہ ایسی سہی خق قوی بگ عسکر بیلان حقیق بگ کا اوکا آرسیدہ
 اوروش بولوب نتیجہ دہ حق قوی بگ اولموز ولوب عسکر لری پراگندہ بولوب بگ قوی بگ کا شغرنہ کوردی
 آذربین کین دواہ اسی نینگ جمدی نی مراسم بیلان کا شغرنہ قریستانی دہ دفن قلیدی سویدین کین
 بگ قوی بگ ختن نی آماق اوچون ختن غنہ پوردوشش قلیدی ، نیاز بگ کورلادین قاچیب ختن غنہ
 کلگانڈہ ختن دہ کی فرغانہ یغ لرنینگ ایش غنہ یرایغ لری نی اولموز و ختن اہالی سہی دین تولا عسکر
 ایب بگ قوی بگ بیلان اوروشماق نہ تیار لافغان ایدی و بگ قوی بگ نینگ پوروش قیغانی نی
 نیاز بگ آنگلاب او اقصہ سہی غنہ عسکر لری نی تولا پ ایدرنی در افعہ جہہ سہی تعین قلیدی
 بگ قوی بگ پایلہ غنہ کلگانڈہ نیاز بگ بچکیم غنہ بلیدور مای ۲۰۰ چہ سٹح آدمی بیلان زاو ایدین مخنی
 صورتہ ایچی غنہ کلیم اور دواہ و شہر اطرافندہ کی بانگریہ کوموب قلغان مینگر چہ سیچہ آلتون و
 مینگر چہ کوش یا مبولر نی آچتور و ب قاچالاب تلر غنہ آرتیب کر باطر فیغہ قاچتی و ابر نہ سہی بگ
 قوی بگ او افعہ کلدی اور دواہ کی عسکر لری در افعہ قلیب دروش بولدی و اوروش بولوب تورغان حالہ
 نیاز بگ نینگ یوقایغی صورتہ قاچغانی نینگ خبری نی عسکر لری آنگلاب بعضی سہی بگ قوی بگ غنہ تسلیم

بولدی دولاراتی هر طرف نه قاچیب اوی لری نه کشتی لر . دباگ قوئی باگ ادروش سبز ختن نی
 آلدی . اما نیاز باگ قاچقا پنجه کرایا دین اولوب حین و چرخلیق شهر لری نه هم کبریا می چولی یولی لری
 بیلان یوروب کورلانغ باروی دهرین نینگ کیبخی قومانذانی جو ویه لیو جن تاناک نیگی ده کورلانغ کلگان ایدی
 نیاز باگ لیو جن تاناک نی زیارت قیلیب قولیده کی تمام آلمتون کوموش لری نی آنکا هدیه قیلیب
 قدیم دین چین نه خلاصی نی محافظه قیلیب بولموتون کوموش نی چین حکومتی اوچون ساقلانغانی نی عرض اتنی

شرقی تورکستان استقلال نی ییگ قیلیغانی

یعقوب باگ اولگان دین کین یوقاری قی صورته ده اخلی مجادله حقیغانی دین چین حکومتی شرقی تورکستان نی اکتاف
 نی امید قیلیب وضعیت نه وقت بیلان مراقبت قیله اقدیه ایدی . مذکورده اخلی مجادله ده حکیم خان توره
 دحق قوتی باگ طرفدار لری بولغان فرغانه لیغ لر مهم معتدله ده یرانع بیلان فرغانه نه قاچتی ویرلیک عسکر
 لر نینگ تولاراتی اولوب قاچیب هر طرف تارغانی باشلادی . دولونینگ بیلان باگ قوئی باگ نینگ
 قوتی غایت درجه ده آرقالیدی . اذو زونگ تاناک بو وضعیت دین خبر الیش شرقی تورکستان نینگ همه
 سی نه استیلا قیلماق نه قرار بردی . ۱۲۹۳ هـ نینگ آخردیه چین امپراطوری تونگشی اولوب ریغنه
 ناریسیده اولغی گونگوشوی امپراطور بولدی و آناسی وکیل لیت صفقی بیلان اداره ایشتی نی قولیغه آلدی و بولواچون
 زونگ تاناک نینگ آتی شهر نه هجوم قیلماقی برار کین قالدی ۴ ۱۲۹۳ هـ ده عسکر نینگ بیر قسیمی
 بیلان ادری تور پانده قالیب بیر قسیمی نی جو ویه لیو جن تاناک آتیغ قومانذان نینگ قیب دولی
 آسیده آتی شهر غوللادی . شرقی تورکستان لیغ لر بو کشتی نی تحریف بیلان جولوشتی و بعضی بیجانک
 لوشی دیدور . دباگ قوئی باگ بولواقعه دین خبر سبز ختن نه بوروش قیلمغان ایدی و ختن نی اشغال
 قیلیب یورت نینگ جنبط وریطی نه مشغول حالده لیو جن تاناک نینگ قرا شهر غه کلگان خبری نی آنکا گادی
 باگ قوئی باگ بو خبر نی آغان زمان ختن دین یانینگ شغره باروی و اوکا شغره نه بارونو پنجه لیو جن
 تاناک کورلانی اشغال ایکن ایدی و بولوا اده نیاز باگ و عانتور باگ و ختن لیک احمد باگ و کا شغری لیک محمود باگ

دکوپاوانگ نینگ دغلی دباشتمه بیر سچمه کهنه چین خدمتی قیلغان ملت خاین لری شخصی منفعت فداکار لری
 بیر بریر دین قاجیب لیوجن تانگ نینگ کدلیغه بارغان ایدی لر . لولر لیوجن تانگ نی آلتی شهرنی
 اشغال تکلفه تشویق قیلیب انی اینیک راق ایلب کلک غه کوشش قیلدیلر . لیوجن تانگ کورلادین
 کوچانه یوردی دکوپاوالی سی عامل خان لوزه بر اوق آتای آدم لری دیر نغری سلان توغرا فرغانه غه قاجتی
 دبو نینگ سلان لیوجن تانگ کوچا و آقسو ولایت لری نی بیج بیر مانع سیز آلدی و آئین کین کا شغردن یوردی
 بگ قولی بگ کا شغردین بیر سچمه میل اوزاق برده استخاکام لر قیلیب اوردده تولا عسکر توختا تیب
 مدافعه غه تیار لانغان ایدی ، لیوجن تانگ اورد غه کلیب اوردوش باشلانندی . لوجالده بگ
 قولی بگ بیر موخچه خاص آدم لری سلان قویلمه چقیغان خزانه دیر نغری ایلب کچه ده کا شغردین چقیب
 فرغانه غه قاجتی دلو جادنده نی جبهه ده کی عسکر لر بیج سلای شذ نیک اوردوش غه مشغول ایدی لر
 کا شغرده ابلگر کی فتح ده مسلمان بولغان تور ت بش مینگ چین یوغ فی یعقوب بگ مخصوص بیر محله ده
 اولموز غوزوب سخی شی محافظه قیلغان ایدی . لیوجن یوغ لر بگ قولی بگ نینگ قاجقانی نی بیدگان زمان
 ابلگری بابا نورغان بر نغری نی ایلب شهرده کی خلق نی بولان تالان قیلماق غه باشلا دیلر و شهر نینگ دواره
 لری نی قول لری غه لکناق اوچون شهر اچیده کی عسکر لر سلان اوردوشقانی لوردیلر ، مننه لوجا دنده جبهه
 ده کی عسکر لر غه بشتیبیدگان زمان مدتش بر صراط سلان پر اکسندره بولوب قاجقانی قاجتی و تولاسی
 دشمن قویلمده اولموز ولدی و ایسر بولدی

موندین کین لیوجن تانگ کا شغرنی اشغال قیلیب نهایت آدم و خاطر جمع یک سلان پاکست دوشمن ولایت
 لری نی اشغال قیلدی . مننه اوشبو صورت سلان موندانغ عجیب غریب طرزده ۱۲۹۳ هـ
 ۱۸۷۷ م ده شرقی تورکستان نینگ استقلالی بقیلیب ینه چین ایسلامی غه مبستلا بولدی

یعقوب بگ نینگ استبدادی

یعقوب بگ هریش غه اوزی صاحب اختیار ایدی و هریش دهر فکر و هر ای توپ توغرا اوزی دین چچار

ایدی پامچ پسر مشاوری و باوزیری بوق ایدی ، مهم ایش لرا چون مشوره و مذاکره مجلسی عقد اتنک
 اویان تورسون باشقه لر نینگ مشوره سی سلیمان ایش قیماق حکدار بولغان کشتی نینگ یماقت سیز یکی و
 کفایت سیز یکی نینگ یلی دور ویر ایدی ، بیز مجلس ده یعقوب بگ دیدیکه — خدا بیز کشتی نی بنده
 لر ی نینگ اوستیغه حکدار قلیسنه تمام حکومت ایش لر ی و تمام خستیمارات او کشتی نینگ اقتدار قبضه سیده
 بولماق خالص او کشتی نینگ خدا برگان حقی دور — یعقوب بگ نینگ بونور ی نی متواتر صورتده ریوا
 قلینماقده دور ، دیکه که یعقوب بگ تاریخ حقیقی سیاست دین خبر سیز و اسلام صولی
 نی بیج سلمایدورغان چوقوره بیز حال و مضطر بیز خود بین ایدی

حکومت نینگ ان مهم ایش لر ی نی یعقوب بگ نینگ یاقین آدم لر ی فقط یار لیغیانه حقیقانه سلور ایدیلر
 یعقوب بگ نینگ نظری ده ان بخشی والی و مأمور ا نینگ هر کسی نی تردد و کورساتمای اجراء
 قیلا دورغانی ایدی و ایننگ بعضی حکم لر ی و جر آتی غه خیر خواهانه اصرار من و تنقیب قیلا دورغان
 خوف دیکه ضیاء الدین قاضی کلان اسل خان توره و ختن یک بر ا هم قاضی دک عاقل و دولتمخواه کشتی
 لر نی یعقوب بگ بیان کور ویر ایدی و مونداع ذات لر نینگ بعضی سی نی مختلف واسطه لر سلیمان بوق اتتی
 ایما بوقاریده آت لر ی اوزنگان بواج کشتی اوز لر ی نینگ خلق آرا سیده کی شخصیت و اعتبار لر ی
 یوز بیز نیشیر یگ قلدی لر لیکن حکومت نینگ آلدیده مغوض بیز نضر نینگ جاتی ده یاشار ایدی لر
 الحاصل یعقوب بگ اوز فکر ی غه بخشی کور ونگان ایش نی عین صواب سیلا دورغان و باشقه لر نینگ انکا مغایر
 بیز فکر نی اظهار انکی غه رهنی بولمایدورغان غایت مضطر بیز مستبد ایدی

اداره تشکیلاتی

یعقوب بگ نینگ اداره تشکیلاتی شرقی و غربی تورکستان امالی سی نی بیز ملت دیکه غه بناتا پانغان
 ایدی و اوزی نینگ حکومتی نی شرقی تورکستان نینگ مالی حکومتی دیب حساب اتناس ایدی بلکه شرقی
 تورکستان نی بیز مملکه حساب اتنک و امالی نی هر حق دین محروم بیز بیز ملت تلقی اتنک ایننگ اداره

تشیکیلاتی نینگ اساسی ایدری ، والی لیتی و حاکم لیتی نامور لوق نه ممکن قدر غربی تورکستان بلوغ
 لر دین تعیین قبول ایدری فقط نیاز بگ عاشور بگ لردک اوز لیتی نه خیانت قلیب یعقوب بگ نه فوق
 العاده خدمت قلیغان یر لیک لر نی خدمت مکافاتنی صورتی سلیمان ایش نه سالور ایدری ، بولوالی
 و نامور لر تمام غیر مسئول مطلق اختیارات نه مالک بولوب ظلم سلیمان خلق نی از مرک ده آراد ایدری لر
 غربی تورکستان مهاجر لری چونک میتاز لر نه ایگه ایدیر و اولر نینگ یر لری مایلات دین معاف تجارت
 لری لمرک دین معاف ایدری و حکمه لرده اولر نینگ سوزی حجت ایدری ، اما بونگا مقابل یر لیک
 خلق هر حق دین محروم دهر ظلم نه معروض ایدری - تفصیلاتی توبسته کی مضمون لر دین آنکلمانا دور
 اداره تشکیلاتی او وقتده کی غربی تورکستان اوز بگ دولت لریده کی شکل نه تقلید اتکمدین
 عمارت بولوب منتظم سیر قانون نه مربوط ایماس ایدری . توب توغرا یعقوب بگ حکمیستی استیده بولغان
 کاشغر ، یاکیند ، ختن ، آقسو ، کوچا ، کورلا ، تورپان ، ولایت لریده مهاجر لر دین
 دیان نیاز بگ دک سیر خدمت قلیغوجی دین سیر دین والی تعیین قلیغان ایدری (والی فی داد خواه
 دیر ایدری) . بولودا خواه لر نینگ اختیارات و صلاحیت لری نهایت درجده لگور ایدری . هر داد خواه
 اوز والی لیتی منطقه سیده تولایش لرده مستقل دک ایدری و اون منطقه ده کی چونک و کچیک نامور لر نی اوزی تعیین
 قیلور عزل قبول ایدری لمر گاهی وقتده یعقوب بگ بعضی کشتی لر نی حاکم یا عسکر منصبدار ی یا که قاضی و مفتی
 قلیب ایبارسه والی انی رد قیلاماس عزل قیلاماس ایدری ، آدم اولتور مرک آیدین باشقه خبر ایش
 لری تمام والی نینگ خستیماریده ایدری ، عدلیه ایش لری ظاهراً شریعت قاضی لری نه مخصوص بولور
 حیقتده یعقوب بگ والی لرو حاکم لر نینگ امری و توحاشی نینگ نفوذی استیده ایدری یعنی بولر نینگ
 غرض لری نه دخلی بولوق بولغان کچیک ایش لرده شریعت نه مطابق ایدری
 یعقوب بگ نینگ آن مهم ایشی مایلات آماق ایدری . یر مایلاتی اوز دولت لری نینگ اصولی نه موافق
 بولوب هر تاناب (حریب) نه مقور بولوب تر قلیغان لر نینگ نوعیتی نه قراب آماق قانونی نه منبئی بولور
 بولکین دور شان مایلات نینگ مقصداری یعقوب بگ طرفیدین تعیین قلیب نیغان و چون مایلات فی آرو یا حیثی

التاق والی نینگ اختیار میده ایدی ، ویلچ بیر ولایت نینگ ایالتی نینگ مقصداری فی واولایت
 خزانه سیده بار نرسه فی یعقوب بگ بلباس ایدی ، یعقوب بگ والی نه موخچه صحت دار التون یا کوش
 یا آتلیق ویبا باشقه نرسه خزانه نه ایبار گیل دیب یار لیغ ایبار ورا ایدی و والی هم مذکور نرسه فی اوزی بیگان
 یول سلیمان حاصل قیلیپ تعین قیلینغان وقتنده ایبار مکفه مجبور ایدی وینه مونینگ او شیعه هر والی
 ییلده ویا آلتیه آیده ویا اوج آیده بیر قاتا نار تیغ عنوانی سلیمان یعقوب بگ نینگ حضور فی نه بیر صحت دار
 التون کوش وباشقه قیمتلیک نرسه لر فی یا اوز لر ی الیب بار ورا ایدی لر یا که یاور (محرم) لر دین ایبار و
 ایدی لر ، قالیسی الی تار تیغ فی نور اراق برسه یعقوب نینگ آذین زیاده خوش ایدی و آنگا زیاده راق اغبار
 و لغو ویر ورا ایدی . و بو صیغت والی لر نینگ منصب حصری یوز دین یعقوب بگ فی خوش قیماق
 اوچون تار تیغ فی زیاده بر مکده مسالنه قیلیشماق نه باعث بولدی و بو نینگ یوکی بچاره بر لیک خلق
 نینگ بونی نه یوکلانیب بر لر نینگ حاصلاتی مالیات نه کفایه قیلما و درغان مرتبه نه بنتی و خلق بر لر دین
 قولماق اوچون چاره ایستاب پورترین پورت نه قاپتی لر و بو سبب دین یرایاتی سلیمان والی لر نینگ
 تار تیغ لر ی تا مین بولما و درغان بولدی و بونگا چاره قیلماق اوچون والی لر ناغده کی ملت نینگ ار سیده
 کی مشترک یا بلا غلر فی خلق نه زور سلیمان ساتتی لر ختن والی سی نیاز بگ یا بلا غلر فی اوج قاتا
 ساتتی ، تجارت گرک لر ی فایده دین آتوق بولدی و بو نینگ سلیمان بر لیک تجار لر تجارت فی
 کمالا ترک اتتی لر و گرک دین محاف مهاجر لر آنچه موخچه تجارت قبول ایدی لر . بر کتی اولسه تمام
 اموالی فی حکومت آدم لر ی دفتر نه الیب میرات نینگ نصفی یا که نلشی فی ترکانه آتی سلیمان خزانه نه آور ایدی
 والی لر فقط یعقوب بگ نه اطاعت قیلماق و تار تیغ بر مرک یعقوب بگ طلب قیلغان نرسه فی
 ایبار مرک و سکر سغیب مرکز نه بوللماق ایش لر ی ده قاصر لقی قیلسه لر یعقوب بگ نینگ لیدیه سؤل
 بولوب جزا کور ورا ایدی لر ، امار عبده نه ظلم قیلغان خصوصده اولر بیچ سؤل امارس اید لر
 والی و حاکم لر نینگ اوستیده خلق نینگ شکایتی فی آکلماق ویا بر خالص کشی نینگ نصیحتی و طلاعی نه
 قولاق سالماق یعقوب بگ نینگ تار تیغیده بیچ لوق دور

بظلم لر نینگ اوتتيفه يعقوب بگ والى لرى آوزات لر پده يادگار قويماق اويون موهوم وصل سبز خزار لر
 غايت مكلت عمارت لر و جامع لر و مدرسه لر بنا قىلوز ايرى لر و بونا بار لر اويون خزانة دين ياكه اورمى
 ثروت لرى دين پير يارق صرف قلماي تمام عمارت لوزامى فى خلق نينگ بوسى غم قلوب اوى باشيدىن
 پول ، يانچ ، تاش ، ماشت ، گچ ، آهك ، و باشقه لوزامنى آوان صورتى بيلان آوزايرى و
 هر كيم بواوان لر نينگ تاشيده عمارت ايئى و يانچ تاش تو شوماق ايش لر پده تاياق استينده ايش
 يقماغه مجبور ايرى ، كاشكى بظلم لر بيلان قىلينيغان بو عمارت لر عام خلق نينگ فايده سى بولا دورغان
 مومسه لر بولوب كوپروك بول و مکتب مدرسه حمام و بونگا اوختاش نوسه لر بولسه ايرى خلق نينگ
 تارتقان محنت لرى نتيجه سبز قالماس ايرى . مع لاسف بو عمارت لر نينگ لولاسى موهوم مزار لر و
 والى و حاكم لر نينگ شخصى عمارت و بناغ لر دين عمارت بولوب بعضى سى فى چين لينغ لر ويران قىلدى
 و بعضى سى منفعت سبز حالده تورما فذه دور ، يعقوب بگ علم و صناعت ايش لرى ندر بهنج نوبه
 قلمادى و خلق طرفيدىن ايلگىرى دين جارى بولوب كلگان مکتب مدرسه لر و ضعيف بير صورت ده
 تعليم ايش لرى جارى ايرى و يعقوب بگ والى لرى نينگ يورت نينگ ترقى سى خصوصيه قابل
 ذكر خدمتى بوقدور

يعقوب بگ نينگ تاريخ صحيحه سیده کی اورۇنى

يعقوب بگ شرقى توركستان نينگ بهج بير دشمنى بيلان اوروشماي ايننگ تمام محاربه لرى شرقى
 توركستان نينگ مىللى مجاهد لرى نينگ هنرى غم بولوب بومهم بير وطن پرور ليك محاربه سى بولماي
 فقط اوزى نينگ حرصى و حكمدار ليق آرزوسى يازيدىن اوزملت داش و دینداش لرى فى منتهما درجه
 قساوت و ظلم بيلان اولتورمكدين عمارت بولغا طبيعي تو قارىقى فصل لر دين معلوم بولا دور
 اما هر حالده يعقوب بگ نينگ بواقده امانى نينگ نتيجه سیده شرقى توركستان ده كى بش پارچه مستقل
 نفت باسقى لر نينگ اخلى اختلاف لرى سببى بيلان تور قوللا دورغان ضعيف ليق نهلكه سى اوترا دين
 كوتايه شىرقى توركستان نينگ مهم حصه لرى يعقوب بگ نينگ اداره سى استينده جمع بولوب بير

دولت شکی نه کردی و قوتیک پیرسکر نه مالک بولوب اخلده و خارجده شرتی تورکستان دولتی
 نینگ سببی و اعتباری زیاده بولدی . و بونینگ سایه سیده خارجی سیاست ده چونگ پیر
 موافقت حاصل بولوب نینگ معظم دولت لری شرتی تورکستان دولتی نینگ استقلالنی تونودی لری
 سیاست کوزی سیلان قرالسه بونیتجه لر یعقوب بگ نینگ ایلگری کی خوز سیرلین لری دین
 تاریخ صحیفه سیده آنگا قویولغان عیب لرنی بیرمه تدار آرا لایحه نغه بیرایدور . و اگر یعقوب بگ نینگ
 داخلی سیاسی بخشیشی بولوب اداره ایش لری نی درست قیغان بولسه اوزی مستند بولسه مو قول
 استنده کی دولت آدم لری نی منظم بیر قانون غه تابع تولوب لازم بیع مراقبت و اداره ده فعالیت
 کورس تکان بولسه بیر لیک خلق نی یات و سیر نظری سیلان کورمای اوز ملتی نظری سیلان کوروب لرنی
 رضی قیلیب وطن پرور لیک استقلال پرست لیک حیاتی نی اولر نینگ وجودده قوتلاندر و دولت
 نینگ اساسی نی محکم لاشنورغان بولسه و بولوب سیلان ملت نی هر دشمن غه مدافعه قیلماقده فداکار و
 قطعی و دایمی استقلال غه مستعد بیر حال نه کلنورگان بولسه ایری — یعقوب بگ نینگ تمام عیب لری
 تاریخ صحیفه سی دین یوق بولوب بیر ملت نینگ استقلالنی تاپین قیغان بیز تاریخ قهرمانی عنواننی نه مالک
 بولوب ایری بیر بخشیشی آتی تاریخ صحیفه سیده قالدیرایری . لیکن یعقوب بگ نینگ ادر و ن سیر
 و سوغاق استبدادی غه و اخلده کی قانون سیرلین و اداره سیرلین و ملت نی اجنبی سیر ملت نظری سیلان
 کورمک غه نبار تالانچان چورودک بیر اساس غه مبنی بیر دولت قوروی . ملت و دولت غه دشمن
 بولوب فقط اوز شخصی فایده لری اوچون هر غالب غه خدمت قیغان میان آدم لرنی سلیب تولوب فقط
 خدمت مکافاتنی و بانغری تورکستان بیغ لیقی نی نظر غه آکیب اولر نی حد و سیر اختیارات سیلان ملت
 نینگ باشی غه میندر و روب هر نظامانه حرکتده اولر نی آزاد قویدی و بلکه اولر نی ظلم قیماق غه امر تکان
 حسابده هر لول نی توتتی و بولایش لری سیلان شرتی تورکستان امانی سی نی دولتی دین زیر
 یکتوردی و بولتی سیر خوزیر لری و ظلم و رحم سیرلین و اداره سیرلین سیلان بیر لیک خلق نینگ نظری وطن
 پرور لیک و استقلال پرست لیک حیاتی نی یوق یوق اتتی . و بولصورت سیلان دولتی نینگ

اساسی غایت درجه د ضعیف دوم قیماقی امکان سیر بر حالده ایدی

و همه دین میان اوراق ایشی بود و در که - شرقی تورکستان غده جدی هجوم قیماق غده بیسج قدرتی یوق حالده عاجز بولغان چین حکومتی نینگ فقط پیر امتحان صورتی بیلان قیماق ضعیف پیر هجومی نی در حال سلاح بیلان مدافعه قیماق بولسه بده پیر شرقی تورکستان نینگ چین استیلای دین قوتلماقی نهتمه سیر ایدی اما یعقوب بگ ایغوز اوزی نینگ اختلالی پیر و سوسه دین عبادت بولغان نظر پیری ده محکم تور و ب

دیراغ قوتی بیلان چین عسکری فی سیداب چنقارماق آباتده کی آش دک پیر تیار ایش ایگانلیکی غنه قانغلانگان اوغلی بگ فولی بگ باش قوماندان میر احمد جماعه دار لر نینگ جدی صورتده قیماق التماس لری فی رد قیلب چین بیلان صلح قیلمن دیب چین عسکری فی پیر میل دت شرقی تورکستانده تورغوزی و اولر وقت دین استفاده قیلب شرقی تورکستانده کی منافق لر بیلان پیر لاشتی و یعقوب بگ بولبر

لاشماک نتیجه سیده زهر بیلان اولتور و لدی . و بولباش اوسینده قراب تورغان دشمن داخلی مجاوله فرصتی دین استفاده قیلب بیسج مید قیماق موقعیت نه تیب شرقی تورکستان غنه استیلا و انتی و بصورت بیلان معظم دولت لر طرفیدین تونولوب قونلانگان پیر استقلال فی یعقوب بگ نینگ بولجا پلانده استبدادی بر باد انتی

تاریخ صحیفه سی بیسج پیر کینچی اورون بریادور . بلکه اخلده مختلف بولسه لر موخارجی دشمن نینگ مقابلیده پیر لاشتب استقلال لری فی محافظه قیماقغه استعداد لری بار میلی انقلابچی لر فی یوق استبداد و ملت فی استبداد و ظلم لر بیلان قوت سیز و ثروت سیز و پیراغ سیز و اتحاد سیز و باش سیز بر حال غنه کلن تور و استقلال لری فی سابقا ماق استعدادی دین محروم پیر و صنعت غنه کلن تور و بولغان اوچون

تاریخ صحیفه سی آنکایمان پیر ارون بریادور

شرقی تورکستان غنه تینجی چین استیلای

بوقاریده قیماق و جه بیلان چین قوماندان فی زوز و گنگنانگ ۱۲۹۳ هـ ۱۸۷۷ م ده آگنی شهر تورپان

واور وچي اولڪه لري تي اشغال آنتي . . . بو اسٽيلا تمام بولغا ندين کين شرتي تورڪستان غه چين
 حڪومتي سٺين جانگ ديپ آت قويدى (نيگي آباديني متعلقه ديڪور) واور وپالغ لرتخريف
 بيلان سنڪيانگ ديور ، وپو اسٽيلا بزينگ ۱۳۵۱ھ بزينگ آخري ۱۹۳۲م بزينگ اوليده
 كي عمومي انقلاب چه دوام قيفان مدتي ايجيد ه چين حڪومتي نينگ نيگوشلانگاني اعتباري بيلان ماچور
 امپراطور لوتي دورى نينگ آخري وجمهوريت دورى بولوب بو اسٽيلا ايكي دوره غه اير ملا دور . . . وپو
 ايكي دوره ده شرتي تورڪستانه بور و تولگان چين سياست لري نينگ آسيد بعضي وجه لردن فرق
 بار دور . . . لومناست بيلان بو ايكي دوره ده كي واقعه لرنى باشقه باشقه فصل لوده بيان قپلا ميز

چين ماچور امپراطور لوتي نينگ اخبرتي وورديه شرتي تورڪستان

چين عسڪر لري شرتي تورڪستان تي اشغال قيفان ندين کين ايلگر كي ملي مجاهد لرنينگ ترينگ قافلا نلري
 تي شهيد بولغا لرنينگ اولادى تي تمام حبس قبيلى ايكي اوج پيل غه چه بولرنى مهر قسم عذاب لربيلان
 قيناب تولاسى تي قبين اسينده اولتور دى و آرنغينه سى تي کين لوده فويلوب بردى و ملي مجاهد لرنينگ
 واولاد لري نينگ تمام تعلق لري تي ضبط قيلدى ، انقلاب ده شرباك بولماي کين لوده مجاهد لرنه
 ويا يعقوب باگ نينگ حڪومتي غه خلاص كورسا كان كشتي لرنى هم حبس قبيلى و مختلف عذاب لربيلان قيناب
 تعلق لري تي ضبط قيلدى ، بورنده كي قديم جامع لرو مدرسه لرنى ضبط قيلدى ، بو ضبط قيفان
 تعلق لرو جامع و مدرسه لرنى مفلس لوب قافان چين حڪومتي بيرريل دين کين خلق غه زور بيلان ساتيب
 بولى تي چين مامور لري و عسڪر لري غه صرف آنتي وپور و ايت غه كوره چين غه البب كشتي ، چين بليغ
 لرملي مجاهد لرو اولتور خان حڪومت عمارت لري و قلعه لرنينگ تولاسى تي ويران قيلدى ويران قيفان لريده هم
 اولتور مامو خلق غه ساتي ، وپو نينگ متقابلده خلق نينگ خشى عمارت لريدين ايلگر لري تي زور بيلان
 سيداب چيقاريب چين مامور لري و عسڪر لري اولتور دى ، اسٽيلا نينگ اوچونخى پيلي دين باشلاب
 چين حاكم لري هر شهر نينگ بير طرفيده بير قلعه و حڪومت عمارت لري و عسڪر قشله لري ويا كه خلاصده

چین هوایسده بیرینگی شهر بنا قیلدوردی لر . و بونا لر نه حکومت طرفیدین بیر پولی قهر
 اتیلک اویان تورسون خلق نینگ بویینی نه قویولغان لوازم فی لازمینغ مقدار دین زیاده قویوب زیاده سی
 چین حاکم لری نینگ یاخوئی غم کیریب تولان تروت اولر نه حاصل بولدی . بونا لر نینگ تمام لوازمی
 فی خلق دین آغان نینگ اوستیغه یاغاچچی دسو و اچچی اوستالرنی آلوان بیلان قویوب تایاق استینه
 ایشلاتتی و عمارت ایش لری اوچون بیر عمتلار تیریم یرو یا اوی باشی غم آدم قویوب باشار سغیب
 ایشلاتتی لر . وینه عسکر اوزرتی (توشکون دچین چه ده سئی سه) اوچون خلق نینگ بویینی
 نه بئد ای ادنی و گوروج و قوناق و آر پا و سمان دپیمان و اوتون قویوب تایاق و حسن و جرمانه (پالی)
 زوری بیلان آلدی لر و توگاسه یا یوز و لسه نیه آلدی لر . و بو آلوان لر بیر سیل بحیپده بئش آتته
 قاتا آلبوز ایدی . و بو آلوان لر نینگ اوستیغه هر سیل ایتن قانون لوغ یر مالباتی علاحده آلبتور
 ایدی و بونیم بک آغیر ایدی . بو وضعیت تورتن سیل غم چه دو م قیلیب خلق غایت قانیغ
 بیر عمر فی اداره استینه ایز ملیکده یعقوب بگ زمانه سیده کی دین میان راق غذاب کورمکده ایدی لر
 آلتی شهر و تورپان داور و چچی اولکده لریده وضعیت بو صورتده ایدی . و جانگونگ ایلی دیته
 سوتی تراپخی لر دین آلامغان اوچون اور و چچی شهر ی فی پانتخت قیلغان ایدی . اما ایلی و نیه سو
 اولکده لریده کی تراپخی لر و توگان لر بیر لاشیب چین عسکری فی ۱۲۹۷ هـ غم چه بهادر و قوناق بیلان مدافعه
 قیلیب استقلال لری فی سافلا دیلر . و ند کور سیده بو مجاهد لر نه نیه بیر قوتلیک دشمن تعرض قیلدی
 یعنی روس دولتی تو بئده کی وجه بیلان ایلی دیته سونده عسکر سوق انیب مجاهد لر فی مغلوب اتتی و مجاهد لر
 اوز لری فی عاجر کوروب روس لر نه اطاعت قیلماق غم مجبور بولدی لر

ایلی دیته سونده روس استیلا قیلغانی و کین بالغوز غولجه لایتی فی چین تسلیم اتکانی

۱۲۹۷ هـ ۱۸۷۹ م ده انگلیس حکومتی چین نینگ زیچوان دیاگانسو ولایتی دین تئبیت نه عسکر اوتکوز بک
 اوچون چین خلوتی دین اجازه آلدی . بو واقعه فی روس حکومتی آنکلاخان زمان انی استیلاچی ایتن غم

بهانه قبلیب چین حکومتی اوزی نینگ ملکی ایگانگیکی فی دعوا قیلماقده بولغان مستقل ایلی ونبته سوادلکه
 لری ندر روس لر عسکر سوق اتتی تر اپچی مجاهد لر اولده قاتنج مدافعه قبلیبه لر موروس نینگ قاتیق قونی
 نینگ آلدیده مغلوب بولغان لری اوچون تسلیم غنه مجبور بولدی لر . دیر طرفدین روس حکومتی چین
 نینگ پترسبورغ ده کی سفیری نی بیر مقادله نامه غنه مضامینلروردی . بولمقاوله نامه نینگ
 مضامینوچچ چین حکومتی ایلی ونبته سوادلکه لری نی روس غنه برگان بولور اییدی ، الحاصل ۱۲۹۸
 ده روس لر ایلی ونبته سوادلکه لری نی هم عسکری وهم دیپلوماسی یول بیلان اشغال اتکانی فی اعلان اتتی لر
 چین حکومتی بو اشغال غنه ناراضی اتتی اعلان اتتی وپترسبورغ ده کی سفیری نی قیچقیرب حکومت
 نینگ اجازتی سیز لوقا یعنی مقادله نامه غنه مضامینلر گناهانی اولموز بجز ابردی بولمق
 سیز اشغال سبی دین چین وروس حکومت لری آد آسیده ایکی ییل دیپلوماسی مجادله دوام اتتی ،
 لیکن روس لر بونین پردا قیلمای ندکورا اولکه لردده تلگراف خط لری و عصری یول لر و عمارت لر نشا و قیلا
 بردی ، و مذکور تلگراف و یول و بعضی عمارت لر نینگ اثر لری غولجده حاضرده هم بار دور
 دیپلوماسی مجادله لر و مذکورده لر نتیجه سیده روس لر ۱۳۰۰ هـ ۱۸۸۱ م ده یا لغوز باش ایلی یعنی
 اشغال قبلیغیان اولکه لر نینگ تقریباً نورت نینگ سیری دین عمارت بولغان غولجده ولایتی فی غیبه
 چین حکومتی غنه تسلیم اتتی . آریغ ایلی ونبته سونی روس لر آفا پنجه آغان بولوب اولکه لر غنه
 سیمپو چینسکی آن قویوب بیر روس مستحکمه سی قبلیب آلدی لر
 غولجده نی روس لر چین غنه تسلیم قیلمان زمان او برده تر اپچی لر غنه مددش سیر اضطراب تو شوب تلگراف
 لغتلابده چین لیتغ و حقیق لر فی قتل عام قیلمالری نینگ اتقانی اوچون چین حکومتی نینگ قتل عام قیلماق
 دین قورقوب بیر حصه سی آریغ ایلی ونبته سونده بھرت قیلدی دیر حصه سی برانغلائیب چین عسکری نی
 مدافعه قیلماق غنه لوردی . اخیراً چین حکومتی تر اپچی لر بیلان صلح قیلماق بولنی تو لوب اولر غنه لوبنده
 کی صورتده امتیاز برکعنه مجبور بولدی — تر اپچی لر نینگ داخلی ایش لری فی اداره قیلماق اوچون سیر
 بر لیک حاکم فی اوز ختیار لری بیلان انتخاب قیلماق . بول حاکم تمام داخلی ایش لردده مستقل بولمق

دوینیه عدلیه ایش لرا کلا اهلای نینگ قولیده بولماق . بیرمالیاتی و تجارت باجی نی
 آلمافدین باشقه چین حکومتی نینگ باج حقی بولما سلیق . تراخی دین دهر بیرسلمان قوم دین
 چین بیغ نینگ خاقون آلماق جمع توغلو قی . و غولجه غه چین مهاجر لری کلنور ب خلق نینگ ییر لری نی
 اولر غه برما سلیق . دونگا مناسب امتیاز لری نی چین حکومتی رسمًا تولوغا ندین کین تراخی لری
 چین اطاعتی نی قبول اتی لر . کین لر ده چین حکومتی بول امتیاز لری نی یوق اعلکغه کوشش قیلده تراخی
 لر نینگ ملی اتحادی و غیرتی سایه سیده بول امتیاز نی کلا بوق ایتمالادی و اخیرتی اقلابغه چه ملی حاکم
 لری بار ایبری و مذکور امتیاز لر دین بعضی سی قول لریده باقی ایبری

بوصورت سیلان چین حکومتی غولجه نی آلمان دین کین ایلگه کی منفه غه مطابقت غولجه نی پایتخت قیماقغه قرار بر دی و
 قدیمقی قالماق پانجی بولغان کوره شهری نینگ اولر سیده بیر شهر بنا قیلدی و قالماق لر نینگ چونگ مبدی
 واکوره غه متصل مختشم بیر حکومت عمارتی بایساتی و بوشهر و حکومت عمارتی دو اکوره نی احاطه قیلا دورغان
 غایت مستحکم بیر سپر بنا قیلدوردی . بوشهر بیچکا ندین کین عمومی ملی (جانگونگ) مذکور کوره
 شهری نه بوشهر لری نی پایتخت قیلدی

چین امپراطور لری نی بیلیغونخه شرتی توکرستان نینگ عمومی احوالی

۱۳۰۰ دین امتیاز چین حکومتی شرتی توکرستان دین عرنی اداره نی یوق اتیب آهسته آهسته
 ملکی اداره غه باشلادی و بیرمالیاتی و تجارت باج لری و داخلی بیرنجه قسم باج لر دین باشقه فوق العاده
 آلوان لر کون دین کونگه آز لادی و دینی ایش لر و تجارت ایش لریده خلق غه آزادلیق بر دی . بیرمالیاتی و
 تجارت باج لری دهر ساینغان نرسه غه ایینا دورغان باج لر باشقه مملکت لر غه نسبتًا تولا امیر ایبری
 لیکن یعقوب باگ نینگ مانه سی و چین استیلا سی نینگ اولسیده کی تورت سیل ده فوق العاده و تنظیم
 اولشونموز کیلا دورغان آلوان لر دین قولوغانی اچون مذکور غیرمالیات و باج لر خلق غه یک اعیر کلمادی
 بلکه اولشونموز سیل لر دین بری قاتماقات ظلم لر آستیده قالغان خلق اولر لری نی بیر آزا سایشده
 کوردیلر . چین حکومتی نینگ دین ایش لریده آزادلیق برکانی سببی سیلان ملی مکتب مدرسه لر خلق نینگ

غیرتی سلیمان کو زمین کو ننگہ تولا بولوب علم ایلگیر کی وقت لرغنه سبتاخیلی و واج پاپتی . چین لیغ لر بوقدم
اصول ده و فقط دینی شکلده و واج تاپقان علمده اور استیلا لری غنه بیج بر خطر کو رنگا لری اچون بونگ مانع
بولدیله و چین حکومتی نینگ بولوغینی هم بیرمخت دار خلق تی خوش قیلدی ، عدلیه ایش لریده ایلگیر کی
اسلام حکومتی دوریده کی قاضی مفتی لر نی چین حکومتی اوز حال سلیمان قیوب بعضی دعو اولر نینگ آکدیده
شروع حکمی چه فیصله بولما تی غنه مساعده قیلدی . لیکن عدلیه ایش لری قاضی لر نینگ قانونی حقی
بولغان صورت سلیمان مابین ایدی بلکه قانون اعتباری سلیمان چین حاکم لری نینگ حتی بولوب قاضی لر مابین
حکم لریده ایدی لر یعنی قاضی لر نینگ حکم لری نی اگر چین لیغ حاکم لر خو اهل اسه لور ایدی لر و شرفیت
حکمی دیک مابین بر سر بولوب اصل حاکم لری چین قانونی (لی) ده ایدی . بنا بر علیه لوقاضی مفتی لر نی
اوز اوز لریده قویاق بعضی دعو اولر نینگ حکمی سلیمان فیصله بولما فاده چین لیغ لر اوز نسبت لری غنه
زبان کورمیلر بلکه موزه خلق تی محنت بر خوش قیماق بار ایدی بو اچون حکومت دین معاش آلامی بلکه
حاکم لرغنه تولا رشوت لر نی بریب بیکار غنه خدمت قیلا دورغان بودات لر نی رسماً بر مابین دینی کتہ لر آتی
بیلمان تولودی لر . چین حکومتی تجارت ایش لریده اوز براج لری نی غینه آلیب آزا دلق بر گانی
اچون داخلی و خارجی تجارت و واج پاپتی . تجار لر هند و ستان و مغربی تورکستان و چین طرفی غنه
تجارت قیغالی باشلا دیله . بولوز دین لورت خلقی تجارت و صناعت ایش لریده فعالیت کورسا
خلق نینگ ثروتی بیگی دین بر آرزید اولغانی ذرتی قیغالی باشلا دی

چین امپراطوری نارسیده گوانگشوی نینگ آناسی قدیمتی غغنه نی رعایته قلیب کهنه وانگ گونگ لر
نینگ اولادوی نی تاپیب اولرغنه آنا بابا لری نینگ رتبه و عنوان معاش لری نی بر مکنه حکم بردی بولور
چیکین غنه باریب امپراطور نی زیارت قلیب کور رتبه و عنوان معاش لر نی الیب کلدی لر . بولوبگ
لر اولرغنه تابع تولا خلق چین حکومتی نینگ صمیمی دوست لری بولدی لر و هم چین لیغ حاکم (آسمان)
لر نینگ تونبیده کی کیچیک حاکم (بگ) یادورغنه و چین چه ده شانگ بی (لر و میراب لر بولوز باشی لر
چین حکومتی غنه خدمت قیغان و با آسمان لرغنه رشوت بر گان لر یک دم لر دین یقین قلیبیدی لر ،

وقاضی و مفتی بولغان کشتی را هم پورت نینگ حقیقی و دنیدار عالم لریدین تعیین قیلینیش بک نادر
 بولوب تولاراتی ابر و منصب پرست و شمار لیغ لر دین تعیین قیلینور ایدی ، منه بوبگ و منصبدار
 وقاضی و مفتی و تجار صنف لر ی حقیقت ده چین حکومتی تی دوست تو تماره لر مون منصب و شخصی فایده لر ی
 و تجارت لرینی محافظه قیلماق اچون تو بولغان حرص لر ی یوزیدین پیچلیق طرفدار ی ایدی لر و چین صدی
 نه انقلاب حقیق نینگ آلدینی الماق اچون بار قوت و نفوذ لر ی سلان کوشش قیلور ایدی لر ،
 و باشقه خلق بولسه یوقا لر یعنی عنصر لر نینگ دینی و یاد نوی نفوذ لر ی و بلکه مراقبت لر ی آستیده بولغانی
 اچون هیچ بیر انقلاب شکلاتی وجود نه چقما دی . بول انقلاب حقیقا سلیق ده لیقوب بگ نینگ زمانه
 سیده کی خونریزیت و ظلم لر نینگ هم مهم تاثیر ی بار ایدی هر حال ده چین ده جمهوریت اعلان قیلینچو
 شرقی تورستان ده پیچلیق دوم قیلدی لیکن یوقا لر یعنی عنصر لر دین باشقه عموماً الهی چین قولیده
 اسیر بولغان لر ی نه یعنی ایاس ایدیلر و چین لیغ لر نی غایت میان بیر لغزت کوزی سلان کورور ایدی لر ،
 ابلورده خواهی قدرت و خواهی بیر لیک یوق لوقی دین اوز لر ی نی قاناتاق عاجز لقیده کورمکه
 بولغان لر ی اچون قصه نه رضا بلا نه صبر و بکدین باشقه چاره لر ی یوق ایدی . اگر چه متول تورپان
 و ایلی و کوچاده بیر سرخ کیمیک انقلاب لر مختلف زمانلر ده حقیقیه مو آسان بایقونور ولدی مع الاسف بول انقلاب
 لر نینگ تفصیلاتی نی مکمل صورت ده بلیگایم اچون بولیده اوشبو اجمال سلان اولوب کنهک نه مجبور دور من
 چین امپراطور لوقی نینگ شرقی تورستان خصوصی ده کی بیان پلمانی

وانی اجر اقبیلا المعان یعنی نینگ سبب لر ی

چین حکومتی نینگ یوقا لر یعنی سیاستی ایلگری کی استیلا کرده کی سیاستی نه قرا غانده خیلی یوشاق
 و تلایم بیر سیاست دور . چین حکومتی نینگ بول سیاستی شرقی تورستان الهی سی نه شفقت
 مروت قیماق نیتی ده بولغان یعنی اچون ایدی دیب خیال قیلینما سون . چونکه بول استیلا ده چین حکومتی
 نینگ نیتی ایلگری کی استیلا در دوریده کی دین میازاق ایدی لیکن بول میان نیت نی فعل نه کلمه ترک نه بیر سرخه

سبب لر دین قادر بولالما سی اونیت فی فعل نہ کلنور مک فرصتی فلو نچہ شرقی تورکستان اناالی سی انقلاب نہ قومپاسون دیگان عرض سیلان موقت صورتہ بولومشا ق سیاست فی تولقا نلیستی چین چہ وثیقہ لر دین آنکھانا دور بولو وثیقہ لر نہ کورہ چین اسپر طور لوتی نینگ شرقی تورکستان ده جہر اقلیمات اوچون تورغان میان پلانی وانی جہر اقلیمات نلیستی نہ سبب بولغان حادثہ لر فی محترم اولونوچو لر نہ عرض ایتمایمیز

بہ بلان نینگ سیانی

اسرو سببہ سیلان شرقی تورکستانہ چین لیغ لر فی اکثریت درجہ سی نہ تیکوز مک واناالی فی چیندا شتورماق اوچون ممکن بولغان نچہ چین دین مہاجر کوچوروب شرقی تورکستانہ بیرلا شتور مک شرقی تورکستان تورک لر فی ممکن قدر چین نہ کوچوروب اولور فی چیندا شتورماق تورک لر نینگ بالہ لر فی چین چہ اولونوب چین تربیتی سیلان تیشیشور مک ، تمام رسمی تیل رسمی خط چین چہ بولوب تورکچہ تیل فی اعتبار دین تورکستان ، دہلی مکتب مدرسہ لر فی یوق ایتب اسلام علم لر فی یوق قیماق اولونوب مدرسہ لر فی چین چہ مکتب تعلیم تمام خلق فی چین چہ اولونوماق ، شرقی تورکستان اناالی سی فی چین دین باشقہ مملکت نہ سفر قیماق دین نوسوب چین دین باشقہ دینا مملکت لر بدین اولور نینگ دینی ملی و اقتصادی علاقہ لر فی اوز مک ، زرعت یو لر فی تجارت وکان لر فی چین لیغ لر نینگ چیندا شقان لر نینگ انحصاری نہ کیر کوز مک ، کورولور کہ دینا نینگ آن ظالم و آن قوتیک بیر دولتی دینا نینگ آن ضعیف و آن جاہل بیر ملت فی ہم ہوندا ناع پلان نہ مطابق حوقیقا نلیستی تاریخ ده ہک آردور اما چین لیغ لر بولپان فی توروب شرقی تورکستان ملت فی دینا دین کا ملایوق انک نتیجہ بولور ت فی حقیقی بر چین اولو کہ سی قیماق فی آرزو انکانیک لر ی بیلمکدہ دور بولونینگ سیلان چین حکومتی و ملت نینگ شرقی تورکستان اناالی سی نہ دشمن لیکی نینگ مقصداری معلوم بولادور . دولوسندہ کی مانع لر بولغان لغتدیردہ ہم چین حکومتی نینگ بولار زونہ تیا ک سیلیکی معلوم دور . اما چین وثیقہ لریدہ ذکر ایندگان مانع لر فی مہم تاریخی

واقعه لوبولغانی اوچون محترم او قونچي لر نه بو واقعه لر معلوم لوبول قاسون ديگان مقصد بيلان توننده
کي فصل ده ذکر قيلمير

اجرا قیلامغان نینگ سبب لری

ایلگري قیون محاربه سیدین کین اور و پادولت لری نینگ نفوذ لمری چین ده کونیدین کونگه قوتلا مکنغه
باشلاوی انگلیس خانگانگ بندری نی پولور کیزر ماکو بسندری نی زور بیلان چین دین تار تیب
آلدی لر . انگلیس ، فرانسه ، آلمان ، ایٹالیا ، امریکا ، ژاپون دولت لری شانگهی ،
تسین ، فوجو ، خاکجو ، نانکین ، دک چین نینگ چونگ تجارت بندر لری ده هر بیر ی نهم مخصوص
باشقه باشقه امتیاز منطقه لری برکنه چین حکومتی نی مجبور اتی لر ، ۱۳۰۴ هـ ۱۸۸۵ م ده فرانسه
دولتی هند چین نی تار تیب آلدی ویر طرفدین ژاپون دولتی کوریه مملکتی نی چین دین تالاشقانی تور دی
اجرا قونبراع سببی دین ۱۸۹۳ م ده چین ژاپون اوروشوب چین قاتبع مغلوب لوبول کوریه لوبون
بیر نفوذ منطقه سی بولدی وند کوریه لده روس لر لوشون (پورت آوتز) بندری نی ویلواؤ تونگ
یریم آلامی نی ایگه لاب آلدی وند کوریه لده آلمان دولتی کیا اوچو (تسنگتاؤ) بندری نی و انگلیس دولتی
ویاها یوای بندری نی ایگه لاب آلدی لر ، ۱۳۱۶ هـ ۱۸۹۸ م ده روس لر پانچور یا نیته بیوز
بول سالیب بولول نی محافظه قیماق بهانه سی بیلان اویر نه تولا سکریر لاشتور و ب اویر نی بیر نفوذ
منطقه سی ما هیستی نه کیر گوزدی ، لوصورت بیلان چین دولتی مذکور بات دولت لر نینگ مشترک
نفوذ لری استیغه کیر مکه ایدی . ولوبتاور لر تقابلیده امپراطور گو انگشوی نینگ تسلیم دین
اوز گه چاره سی یوق ایدی ، لوضیف لبق نینگ اوستیغه نینه ۱۳۱۹ هـ ۱۹۰۰ م ده مذکور بات
دولت لر نینگ اولر نه لوبون ایگیب تورغان امپراطور گو انگشوی نینگ ضدی نه شمالی چین ده میان سیر
انقلاب تورغالدی و بول انقلاب امپراطور لوق خاندانی نه منسوب توان آتیغ بیر شهزاده نینگ قیادتی
آستیده ایدی . بول انقلاب اور و پاتار خیلیده لوسور انقلابی دیب یازیلادور . بول انقلاب نی
چین حکومتی باستیورالای انقلابچی لر یکپن شهری نی و اویر ده کی بات دولت لر نینگ سفارتخانه لری نی

محاصره قیلدی لر ۱۳۲۰ھ ۱۹۰۱م ده اروپا دولت لری اور منفعت لری نی تنهکده دین
 قوتقوزماق اوچون آلمان قوماندانی فون داندزسی نینگ قیادتی آئینده پکین غه عسکر توکوب
 انقلاب نی باسقتوردی لر . بو نینگ بیلان بود دولت لر چین غه بکراق تیش لری نی با تو
 دیلر . دندکوریلده روس دولتی با پنجر یانی اشغال اتتی . ۱۳۲۴ھ ۱۹۰۴م ده
 ژاپون روس دولت لری با پنجر یانی تالاشیب بیز سبیل اور و شوب اخیراً ژاپون غالب بولوب روس
 نی با پنجر یادین سیداب حقیردی لیکن اور با و امریکا دولت لری نینگ کوششی بیلان با پنجر
 یانی چین غه برسه لر مو او ژاپون نینگ نفوذ منطقه سی بولدی . امپراطور گوئنگشوی یات
 دولت لر نینگ آئیدیه بولف در عاجز و مغلوب بولوب قانغان نینگ اوستیغه جنوبی چین ده ۱۳۰۹ھ
 ۱۸۹۰م دین اعتباراً ایش چین آئینغ بیز سیاسی حزب تشکیل تاپیب شهورد و قوتورسن یات
 سن نینگ اداره سی آئیده امپراطور لوق نی سقیمتاق و جمهوریت تاسیس قیلماق اوچون فعالیت غه
 باشلاب کوزدین کونگه قولانیب چین امپراطور لوقی نینگ بیز ضعیف لیغی نی یوز قیلماقده ایدی
 مننه چین حکومتی نینگ باشی غه مونداع فلاکت لر آرقه آرقه دین کلکده و کوتر اگو سوز بلار لویکلانمکده
 بولغان اوچون شرقی تورکستان اهلای سی نینگ اوستیغه قوت و ظلم لوی بیلان اجراء قیلماق غه تیار
 لانغان مد هئش پلان لر نی فعل غه کلتور مکغه قدرت بیز بیز حالده ایدی . بولوا عت دین شرقی
 تورکستان اهلای سی بیز آرز آسوده بیک ده یا شادی ، مننه چین محور لری نینگ قرار ی بودور
 لیکن چین حکومتی نینگ آئیده بولفلاکت لر با لیسقی نی شرقی تورکستان اهلای سی بیلایس
 ایدی و شرقی تورکستان نینگ شرق اولکده لر ی یعنی قول اور و وحی اولکده لر نیه چین دین بجزرت قلب
 کلب بیزلاشکان و او اولکده لر ده اکثریت غه مالک بولغان چین لیغ لر دین شرقی تورکستان جا بگوزنگ
 لر ی غایت نولوا عسکر الیب شهر لره مهم مقدار ده عسکر تونخا تیب چونک قوت کورسا عکده ایدی لر
 و بوقایر لیغی پلان مضمون لویغ ظلم لر نی قیلماق غه پات پات اقدام قیلور ایدی لر اما اهلای دینی و ملی حقوق لر
 دین در افقه قیلماقده غایت درجه ده حکم لیک کورسا تکانلری اوچون جا بگوزنگ لر نینه مدارا سیاستی نه

مجبور بود و ایدری لر
 الحاصل بیز نینگ بلیگانیمینر چه چین لیغ لوزینگ زکر چان نی جراتیلامدی
 مدارا دیو مشاقلین سیاستی نی توافق نه مجبور بلانی نینگ اصلی طلبی ایگری لی انقلاب کرده انقلابچی لر نینگ
 تولیدین چین لیغ لر نینگ مدشس صورتده جزا کورگانینگ لر ی و بولواستیلادور بیده الهالی نینگ بی
 دملی غصنه لر ی نه غایت ثبات بیلان صداقت کورسا کانینگ لر ی دور

چین امپراطور لوقی نینگ شرتی توکرستان نینگ قصادی وضعیتینی خراب قلیفانی

۱۳۲۷ هـ ۱۹۰۸ م ده امپراطور گوانگشوی اولوب اوزیغه شهراده توان نینگ اوج باشرادغلی خانونگ
 یوینی امپراطور لوقی نه تعیین قلیبندی (لوقشی حاضرده ژاپون حمایتی بیده مانچوریا امپراطوری دور) ،
 لونا رسیده امپراطور طرفیدین کیل لوق صوقتی بیلان حکومت ایستی نی باش ذیر لوان شتی کای اداره قیور ایدری
 لوصالده یوقالغی مشکلات سببی دین چین خزانه سی مفلس بیر وضعیت نه کلگان ایدری .

وضعیت نه چاره قیماق اچون لوقنی کای غایت تولا کاغذ پول حقیقادی دلو جمله دین شرتی توکرستانده
 اؤکوزمک اچون حقیقارغان کاغذ پولی دینده مثل لوق بیر جبروت حکم سر مایه سی ایدری ، چونکه بو کاغذ لر
 عمومی دینا دولت لریده کی کاغذ پول لردک خزانه ویابانکاسندی مایهتی ده بولما ی صحتی پول مایهتی ده
 ایدری چونکه بو کاغذ لر نینگ واجی نینگ اساسی حکومت نینگ زور دستبداوی ایدری چونکه انی قبول
 انمکان کشتی نی اولوم دیا اوزون حبس ایسر پول خرابی بیلان جزا لاندور و ایدری بولکاغذ لر نی
 حکومت خزانه لر ی آلتون دیاکموش ویاباقر (مس) پول نه نیکیشتیب ماس ایدری و فقط نیکی بولغان
 شرط بیلان ریالیانی و باج نه آور ایدری . بولکاغذ لر شرتی توکرستانده رواج بولغان بیر سر
 (اون مثقال) کموش پول نینگ مینتی ده ایدری حقیقار بیلان معداری نی بلیسک مو شرتی توکرستان
 الهالی سی نینگ تولید کی آلتون و کموش ذخیره لر ی نینگ قسم کلی سی نی آفاق نه کافی کلگودک درجه
 ده تولا ایدری ، منه بولکاغذ لر شرتی توکرستان نه کلگان زماندین استباراً حکومت بولکاغذ لر نی
 تداول نه حقیقاری بونینگ بلیده قوی نه کلگان آلتون و کموش لر نی چین نه الیب کتکالی بشادوی

و بغير طرفين آلتون كالمري في حكومت نظارت استنبضه اليك كالمري لرونينك بونيني نه سر ايديه
 بيرق دار آلتون حكومت نه بر ملك بديسه حكومت تعيين قبيغان سرخ نه مطابن كاغذ پول آلتاق
 نه مجبور اتنى . و كالمري لرونين لري نه قولونان معتداده آلتون با پسون خواهى تاپا مالماسون
 مذكور معتداده آلتون ني هر نيمه قبيسه قليب حكومت نه بر مكنه مجبور ايدى لر . و بيه بيه
 طرفين حكومت رعيه نينگ آلتون آلتاقى و ساتماقنى قاطعيا منع قيدي تچان بير كشي نينگ آلتون
 آلتاقى و ساتماقنى معلوم بولسه حكومت او آلتون ني ضبط قبيغان نينگ استنبضه قاتبع جزا بيه ايدى
 بوسورت بيلان خلق نينگ قوليديه كى ثروت نينگ تولار ارقى كهنته و بيه تروق كاغذ لرونين
 بجات بولوب حايثه انساينه ده قضا و نينگ اساسى بولونان آلتون و كوشش شرقى توركستان ده بيش
 در جرده آرتقالدى . و ملك ده غايت فعال بيه اقتضا و عنصري بولونان كالمري لرونين بولوب
 تولاسى ايش دين حقيقتى . بونينگ استنبضه مذكور كاغذ پول رواج تاپيب اوج سيل و كاتدين
 كين چين ده جمهوريت اعلان قليب ادا كاغذ لرونين باطل قيدي و بونينگ بيلان شرقى توركستان
 تجار لري نينگ بير شمسى فقط مخلص بولدى و بير شمسى مهم مقدره ده سمايه لري ني بوق اتنى
 وزيران كورمگان بچكيم قالمادى

شرقى توركستان ده اول دفعه نفوس سانعى

۱۳۲۶ هـ ۱۹۰۸ م ده بولوشى كاتى تمام چين امپراطور لوقى نينگ نفوسى ني ساناق و دفتر نه
 يازماق نه قرار بيه رب تمام لالى لر نه يارلغينا مه لرتار قاتنى . چين ده بونفوس سانعى
 قابيسى طرز ده بولونان ني بيليا بيه . اما شرقى توركستان ده بولونان احصايه غايت عجيب
 بيه صورت ده بولونان شرقى توركستان نينگ نفوسى نينگ اون ده بيه لري ني دفتر نه يازغان بيه
 احصايه ايدى . بيانى بولودور كه — بواحصايه دينا ده كى مدنى دولت لر نينگ
 احصايه قانون لري نه بيهج توغرا كلگان بيه شكل ده ايدى . چونكه ايش نه باشلا شيدن
 بش آلتاى ايلگري افواحي صورت ده خلق نينگ اغزيده شهرت تاپتى . و ايلگري دين

چین حکومتی نینگ هر ایشی نی اوزلری نینگ زبانی نه کوروب عا دئلا گمان ده حصایه نینگ فایده خیزانی
نی هنوز عیلمگان خلق قورقانی باشلا دیلر و البته چین حکومتی نینگ میان بیر نیتی بار دیکان گمان غه
توشتی لر ، واقعا چین حکومتی هر ایشی نی اوز منفعت لری اوجون زور و جبر سلان جبار قلیب
خلق نینگ فایده و ضروری نه هیچ اهمیت بر مگانیک خلق غه ایلگر دین و ایما معلوم بولغانی اوجون
بو قورقاق و بدگمانی غه خن لیغ ایدی لر ، شترتی تور کتمانده خواهی چین لیغ و خواهی بریک
بولسون عموماً حکومت مأمور لری هر فرصت دین استفاده قلیب ذلیفه لری نی سوو استعمال تنگ و خلق
دین رشوت الماق غه عا دئلا نیب کتکان ایدی لر . منه بو مأمور لر بو حصایه دین خلق نینگ
قورق قانلری نی اوز فایده لری نه بخشی بیر فرصت بلیب بعضی تونوش لری نه دوستلوق
کورماکتان بولوب صحفی صورتده — چین حکومتی غایت میان بیر خیال نه توشتی خلق نی تمام دفتر نه
یازغان دین کین تمام مایش لری نی سکر قلیب چین نه ایب کتادور و کچیک بله لری نی چین مکتبی نه
ایب متلی مکتب مدرسه لری نی یوق ایتادور و آدم باشی نه باج قویوب چوقا پولی آکادور . دیب
قورق قانلی توردی لر . دو سوز لر انیز دین غیر نه توکالیب هر قسم میان سوز لر آنگا تو شوب
خلق نینگ میان گمانی قوت تاپیب بو حصایه نی مدشس بیر تنگ نظری سلان کوروب خلق نینگ لغزنی
انتهما درجه سی نه یتتی . بو صورت سلان جیتی بیر حصایه ممکن بولمايدور غان
بیر وضعیت کامل ادر و لا شتخا دین کین حصایه ایشی باشلاندى ، دهر کیم نفوس ذقتری
غه یازملاق نی بیر تنگ بلیب اینلگ دین اوزی نی و خاندانی نی قورقوزماق اوجون چاره ایستامکغه
باشلاوی دهر دین بخشی راق چاره مأمور لر نه رشوت بر مک دین عبارت ایدی . خلق مأمور لر نه رشوت
بیریب بو تنگ نی بک گمان اوز لری دین و تابع لری دین دفع قیلدی لر و بولوبل سلان پونون عا بله لر
و هیچ بولغاندا بیر عا بله نینگ تولارانی حصایه نینگ تاشیده قالدی ، منه بیر مثال اودور
که من اوما رچیده تو قوز مایشده ای دیم و مکتب تحصیل نی توکالیب اوقوش و یازیش بولایدیم
مرحوم دادام حضرت لری پونون خاندانی نی نفوس دفتر لغه یازدور ما لوق نه کوشش قلیدی لیکن اورتده

مشهور بشخصیت بولغانی اوچون آزی اوج تورت کشتی نی دفترنه یار دورای چاره برلماوسی
 بنا علیه قاور بگ آیتنچ یورت نینگ اوزی بیز نینگ اوی نه کلیت ادم وینه ایکی کشتی نینگ آت در
 باش لری نی یازیب کتتی دبیز نینگ اویده کی ۲۲ کشتی دین توقوزی دفتر نینگ تاشیده قالدی من
 هم تورت فریبند شیم بیلان بوجاریج قانغا نلری دین دور میز ، وینه بیز نینگ توقانلر دین
 بیرونی نینگ یچسیده تقریباً ۵۰ ایلیک کشتی آرنینه رشوت بیریب تماما قو قلوب قالدی لر
 وموندانغ مثال لر دین اولاسی خاطر عیده بار دور ، و بوجھایه ایشتی آلته آیره آبا
 غلاشتی حاله کوکه دیناده مروج بولغان حصایه قانونی غنه کوره شرقی تورکستان دک بیر یورت نینگ
 احصایه سی ایکی اوج کون دین اوزون وقت توقا سلیقی لازم دور هر حاله هینینگ بیلگیم
 چه شرقی تورکستان نینگ نفوسی نینگ یوزده توقسانی بوجھایه نینگ تاشیده دیالامین اما بعضی
 بر لرده فرقلنچ بولسه احتمالی بار دور بنا علیه یوزده سکن کشتی نفوس دقتری دین خارج قانغا بیلغنی
 شهبه سیز دور ۱۳۲۷ هـ ۱۹۰۹ م ده بوجھایه نتیجه سیده چین حکومتی شرقی
 تورکستان نینگ نفوسی نی بیردیم ملیون دین اعلان ایتی - لیکن اوتوز ییل دین بری شرقی تورکستان
 ده سیاحت قیلغان اور دپالینغ عالم دمخصص لر نینگ تخمین لر سی یوقا یعنی اعلان دین تو لفرق لینغ
 دور ، چونکه بعضی سی ۱۳۰ ملیون بعضی سی ۵۰ ملیون بعضی سی ۲۰ ملیون تخمین قیلدی لر

چین امپراطور لوق دوریده شرقی تورکستان ده حکومت تشکیلاتی

چین امپراطور لوقی دوریده شرقی تورکستان ده عمومی والی بولغان کشتی امپراطور نینگ حقیقی ممثنی ذیابیی
 ایدی یعنی جاگجونگ (باش قوماندان) عنوانی بیلان مدد سیز اختیارات نه ایگه مطلق و غیر مسئول
 بیر حکمدار ایدی و تمام احوالات ایننگ خوشهش آرنوسی چه بولور ایدی ، مذکور جاگجونگ لر شرقی
 تورکستان نی تیره دلایت نه تقسیم قلییب اداره قیلور ایدی لر و هر دلایت نی بیر تاو دیر ایدی لر
 و او قستانه ختن و کاشغر بیر ولایت ایدی و هر دلایت بیر والی نینگ اداره سیده بولور

اما شرقی توکستان نہ زبان دین باشقہ نتیجہ بر میگانی ہم بیج کشتی نہ مخنی ایاس دور .
 چونکہ بیر طرف دین جهوریت موسسی سن یالسن نینگ شرقی توکستان ختیدہ ترتیب برگان پلانی
 امپراطور لوق دوریدہ کی محوقیماق پلانی دین فرق سیر برینجو اہلین ایدی دینہ بیر طرف دین
 جهوریت ایلانی دین ایکی میل کین شرقی توکستان دہ کی چین عمومی الی سی (جانگونگ) چین مرکزی
 نینگ اطاعتی نی ترک اتیب نینگ استبدادی ہرزماندہ کی چین استبدادی دین میان مذاق بولدی و
 شرقی توکستان ملت اوست لریدہ کی حکومت نینگ نیگوشا نگاننی احساس قلیغودک بیج بیر
 فرق کورادی فقط بیر موچنہ ام لور رسم لور نیکا لدی - تفصیلی توہندہ کی فصل لردہ کیلادور
 چین دہ کی جهوریت موسسی سن یالسن نینگ شرقی توکستان ختیدہ ترتیب برگان پلانی نی
 چین دین خصوصی صورتہ آغان بیر معلو باہمیز نہ کورہ بیان قلیبت پلان نینگ اجراء قلینماقی قانغانی
 نینگ سبب لری نی ذکر قیلا میسر پلان نینگ صورتی بودور کہ -

(۱) چین دین ہر وسیلہ بیان توکستان نہ تولا مہاجر کو چوروت تمام ولایت لردہ پرا لاشور مک
 (۲) عموماً شرقی توکستان بالہ لری نی جبراً چین مکتبی نہ آلیب اولر نی چین چہ تہرہ سلان تیشیتور مک
 تمام ملی مکتب مدرسہ لری حکومت قولیغہ الیب چین مکتبی ماہیتی نہ کیر گوزمک شرقی
 توکستان نہ تمام وقف لری حکومت ضبط قلیب چین چہ مکتب لرنینگ مصرف لری نی آئین
 نامین قیماق -

(۳) ایلگر دین رسمی تیل و خط چین چہ بولغان نینگ اوستیفہ تعلیم تیلی و کتابی ہم تمام چین چہ بولغان
 (۴) جهوریت اصولی نہ مطابق شرقی توکستان نینگ ہر ولایتی دین بر دین معوث چین پارلمانی
 نہ ایبار بلیک اور وچی دہ بیر ولایت مجلسی شکیل قلیب ہر حاکم لری (شن لیک) دین بیر معوث
 اور مجلس اور چون سیلاناق . بولہر ایکی مجلس اور چون سیلاناق اور غان معوث لرنینگ چین چہ اور وشن
 یارلش بیلیکی شرط دور

کور و لور کہ لولاندہ شرقی توکستان الی سی نینگ حقونی و منفعتی نی رعایہ قیماق نینگ بیر سیدی

پهلوی دور بلکه بولانیان کچو تیره معلوم بولغان مقصد شرتی توکرستان الی سی نی هر وسيله
بیجان چینلا شتورماق و بوسلکت نی درایا بیر چین ستملکه سی حالده بولماتی نی تا مین قیلماق دیبختی
بیر چین ولایتی عالی نده کتورماک دین باشقه بیر زور سه ایلیس دور

بولان نینگ اجراسی چین جمهوریت حکومتی نینگ شرتی توکرستانه کال بیر نفوذی دوم قیلب دایمی
نینگ هم مخالفت کورسانمگانی قتلیدرده ممکن بولور ایبری . لیکن جمهوریت تقریباً یکی میل دوم
قیلغان ضعیف بیر نفوذ و قسیده ملت دین خیلی جدی مخالفت کوردی و آئین کین شرتی توکرستان
حقیقتاً چین جمهوریتی نینگ نفوذی نینگ ناپیشده بولوب جانگونگ نینگ منتقل صورتده اداره
قیلماقی باشلانندی . منه بوسبب لر دین مذکور بولان نینگ بعضی ماده لر ی آزار اجدانه باشلار

باشلاماس لوزلدی بعضی ماده سی فقط ظاهری صورتده اجرائیلیند خفیت ده لوق حسابده ایبری
بولان نینگ بیرنچی ماده سی نی اجرائیلماق اوچون جمهوریت (مینگوئی) نینگ اولقی سلیده
کانسو نینگ جنوب شرتی سیده کی خو جو (تا اونجو) علاقه سی ده کی عامی تونگا نلر دین بیرنچ لوز لوز لولوک
نی چین حکومتی زور بیلان کورچور قی اشتهر اطراف سیده بعضی شرق منطقه لیده بیرلا شتوردی و او بر لوده
کی قالماق لر نینگ کنگر ویر لری نی تار تیب الیب لر نده بر دی . اما کین لوده موندانخ مهاجر حقیرا

ایش لر سی نده حکومت نینگ قدر تی و یا فرضتی نیهای تونخ تذب قالدی
ایکینچی ماده نی اجرائیلماق اوچون جمهوریت نینگ ایکینچی بیلی شهر لوده و قصبه لوده چین مبولیده مکتب
لر ایساتماق و خلق نینگ باله لر ی نی مجبور اولومکتب لر نده آلماق اوچون مخصوص نامور لر ایبار دی
بو نامور لر شهر لوده کی حاکم (آمبان) لر نینگ ایرومی بیلان شهر لوده و قصبه لوده خلق دین آکولان
صورتی بیلان یاغاج تاش الیب مکتب لر ایساتتی لر و خلق نینگ باله لر ی نی بومکتب لر نده آلماق
نه تشبث قیلغانی باشلار باشلاماس خلق دین غایت جدی بیر مخالفت و نفرت کور دیلر لیکن زور
بیلان خلق نینگ باله لر ی نی اوچراغان بر دین توتوب مکتب مع آلدیلر و بگ آخوند (قاضی مفتی) لر و
یوزباشی لر نینگ بویینی نده ایکی یوز دین اون نه چه باله توتوب بر مکتب طیفه سی نی آرتیب توتوب بجان

تقدیر در منصب لریدین عزل قیلمناق و بونینگ و نتیجه حسن و جرمانه بلیان جزا لاناق تقدیر لر
 فی قلیدی لر بو منصبدار لر اولده منصب حرضی یوزیدین بو امرنی اجرا قیلماق نه بیر آرزو اقدانات قلبه
 لر مو خلق نینگ جدی مقاصدی نینگ مقابله بده عاجز قالدی لر و اخیراً خلق بونینگ سخنی چاره سی فی
 تاپتی لر یعنی مأمور لر ندر شوت بیریب باله لر فی قوتقوز ماقعه باشلا دی لر بو صورت بلیان بو مسئله
 بازار غه تو شوب پول برگان لر نینگ باله لر فی مأمور لر قویاب بیریب پول برگان لر فی ایلب هر شهر
 ده ایست دین بیر غه چه و هر قصبه ده بیر مکتب فی باله لر بلیان تو شقاز دی لر . اما او شوقدر آرزو
 مکتب لر فی باشقار ماقده هم حکومت اول قدم ده ایکی مشکل لیک غه اچرادای بیریب بو مکتب لر
 نینگ تأمیناتی فی سلی وقف لر دین حاصل قیلماقده ملت نینگ غایت جدی مخی لفتی و پیری کافی درجه
 و معلّم لر تاپیلمانانی ، هر حالده بو مکتب ایشتی حکومت نینگ پلانی غه مطابق اجرا قیلماق امکان
 کور وندی . بو اوچون بو مکتب لر نینگ بعضی سی ستروک بولدی و بیر آرزو جاری بولدی لیکن
 بو مکتب لر ده بیر حرف غه چالینم علم اورگانک یوق ایدی چونکه بو مکتب لر نینگ پروگرامی فقط
 چین چه تیل و خط اورگانک باله لر فی چین طبیعتی غه کیرگوزمک دین باشقہ نر سه ایلماس ایدی
 و کین لر ده بولپان و پروگرام کاملاً اونو تولوب ایلگه کی دک هر شهر قصبه ده بیر یا ایکی چین چه مکتب
 قالدی و بو مکتب لر ده بیر نخچه تبلیح و کاتبتیشی تورمک اوچون سکزیل یوق بیردت اوچون هر مکتب
 ده یگر مه یا دو توزه باله لهنین چه تیل و خط او تو تولادور غان بولدی ، تورنجی ماده فی اجرا قیلماق
 اوچون جمهوریت حکومت نینگ اهمیت بلیان برگان امر لر غه ر غما مینگوی نینگ اولغنی یل لریده بو
 ایست لر اجرا قیلمای بشخی سلی ده چین پارلمان غه مبعوث لر ایبار ایدی و اور و حقی ده هم بیر
 ولایت مجلسی نینگ صورتی تورولدی (بونینگ بانی تو بسنده و و شترتی تورکستان و مبعوث
 انتحابی ، عنوان لینغ فصل ده کیلا دور

شترتی تورکستان ده ایکی ریگیم حکومت

چین امپراطور لوقی دوری نینگ آخرنده جمهوریت دوریده اور و پادولت لر ی نینگ چین ده کی نتیجه

لری ہم دینانہ معلوم دور ، اما شرقی توکستانہ مینگومی (جمہوریت) اعلانی دین بیرنچہ
 ییل ایگری مدتین باشلاب روس تو انگلیس کونول لری ورعیہ لری نینگ حاصل قنیغان امیناز
 لری عجایب بیرنکلده ایدی . بودولت لرنینگ حمایه لری استینده کی ملکیت لروه ہم مشلی
 کورولمگان بیرامیناز ایدی . دبولمناسبت سلیمان بولمیناز دوری فی شرقی توکستان نینگ
 بعضی منور لری ایکی بریم حکومت دوری دیدی لری یعنی بیر حکومت روس کونول نینگ حکومتی
 و بیر حکومت انگلیس نایب کونول نینگ حکومتی و بریم حکومت چین غه عمومی ملی سی (جانگونگ)
 نینگ حکومتی دیکدور . بوسوزده اگرچه برآر مبالغه بولسه موبوسوز دین مراد بولغان مستیبار
 نینگ فحاش دین ناشتقاری بولغانی اچون حقیقت غه یاقین برسوز دور . بولمیتاز نینگ بیانی
 بودور که — کونول لر چین قانونی فی رعایه قیماق ادیان تورسون بین مللی حقوق و قانون لری
 ہم آرقه لری غه ناشلاب باش سیز صورتده حرکت قبول ایدی لری . روس کونول نینگ بیده مسلح
 عسکری و بر توپچانہ سی بار ایدی . انگلیس کونول نینگ عسکری بولسه مو آدم لری تولونفودی
 روس کونول سلیمان برابر ایدی ، لو کونول لرنینگ هیچ بیر سوزی فی جانگونگ و دوقتی
 (دولایت لردالی لری) رد قیلاماس ایدی و بالعکس جانگونگ و دوقتی لرنینگ سوزی فی کونول
 لرد ایبار و قبول ایدی لری ، کونول لره ہر شہر دہ اوز رعایہ لری دین بیری فی آقتقال نولانی
 سلیمان اوز لر دین نایب قلیب اولر غه چونگ اختیارات فی بروی لری دلو آقتقال لرنینگ نفوذی
 اوشہر لردہ کی چین آسمان لری دین زیادہ ایدی . کونول لرو آقتقال لرنینگ توکستان
 یلیغ لر خواہلانغان کچی غه تابعیت و رقبہ لری بیریب اولر لری غه رعایہ قبول ایدی لری روس و انگلیس
 رعایہ سی بولغان لرنینگ تمام دعوالری فی اوز کونول و آقتقال لری فیصلہ قبول ایدی لری
 و اگر بیر شرقی توکستان یلیغ سلیمان بیر انگلیس رعایہ سی یا روس رعایہ سی آر سیدہ دعوا بولسه
 انی کونول یا آقتقال اوز رعایہ سی نینگ فادہ سی غه فیصلہ قبول ایدی و اگر مونداغ دعوا چین
 آسمان نینگ و یا قاضی این محکمہ سی نینگ آد بعینہ کیریب قالسه آسمان و یا قاضی نکور اجنبی نینگ

فیده سی فی رعایه قیماق اوز رعیه سی نینگ حتی فی صنایع قیماق ندر دیا که دعوانی کونسل و آقسقال لر
 نینگ آلدیفه ایاریب بر مکنه مجور ایدی لر روس و انگلیس رعیه لر ی تجارت مال لر یغه باج
 براس ایدی لر بعضی جا چقدره بریم باج بر دیلر دوتی لر و آهمان کر روس و انگلیس کونسل و
 آقسقال لر ی نینگ طلب لر ی فی در حال قبول مکنه مجور ایدی لر قچان مخالفت و یا تاخیر قیسه لر اولر
 نینگ امانت لر ی نده و چار بولور دیا که اولر نینگ طلبی بیلان منصب لر بدین مقبولور ایدی لر
 روس و انگلیس رعیه لر ی خواهلانان بر و عمارت لر فی ساتیب آور ایدی لر و بر لیک خلق نینگ شفقت و
 ضرر دعوا لر ی فی هیچکیم ایشتماش ایدی . بواجبنی لر یا لغوز بر مالیاتی فی عینده بیرون و باشقه
 آوان لر دین معاف ایدی لر . سونی اولولر نینگ بر لر ی و باغلی ایچا ر ایدی دبلور نینگ اطرفیده
 کی بر لیک خلق نینگ ذر ایت لر ی کوسیز لیق دین قوروب کتسه بر دایوق ایدی . بواجبنی لر
 هر شرتی تور کستان یغ فی حدات قیماق و ادر ماق ده آزاد بولوب تجارت قیلینغان و تابق بر لیکان
 بر لیک نینگ ادی فی سورغالی کشتی بوق ایدی . چین حکومتی غنه باج بر مکنی غیر کرگان یا بر لیک
 نده و چار بولغان دیا ذر ایت بر ی غنه سوتاپالغان دیا بر وطنداشی دین اتمام آلماتی قصد قیلغان کشتی
 در حال روس یا انگلیس آقسقالی نینگ آلدیفه ایاریب بر کر پول بر سه آنکا تابعیت در قه سی (بلت) پرور
 ایدی و بولونینگ بیلان کونکلی خواهلانان امتیاز غنه ایگه بولور ایدی . مننه بوجود و سیز و حق سیز امتیاز
 لر عمومی حرب نینگ آخری غنه چه ذم قیلدی . عمومی حرب نینگ اضریده روس امپراطور لوقی مقبولد شرتی
 تور کستانده کی روس کونسل لوقی بولور دی و روسیه ده باشویک حکومتی قور و لغان زمان شرتی تور کستان
 ده کی روس رعیه لر ی دوتی لر نده آهمان لر نده ایاریب رشوت بر سرب چین رعیه سی بولدی لر . مؤنذین
 کین شرتی تور کستانده حکومت انگلیس کونسل و رعیه لر ی نینگ بین المللی قانون دین تاشقاری زور
 لوق و امتیاز لر ی فی تو مالیت غنه باشلادی و کین لوده یا لغوز انگلیس رعیه لر ی نینگ اوز آرا بریده کی
 دعوا لر ی عینده کونسل نده فیصله قیلینماق امتیازی دین باشقه تمام امتیاز لر ی بوق بولدی
 و آقسقال لر نینگ هم هیچ اعتبار لر ی قالمای فقط کونسل لر نینگ معمولی راپورت چی لر ی درجه سی غنه لوشوب

قائد ملیر . نویننگ بیلان شرقی توکرستان ده کی ایک رییم حکومت دین ایکی سی تقییب بی پوتو نلاندی

شرقی توکرستانده قرابچ (گولہ نومی) جمعیتی

چین دہ جمهوریت حکومتی قورولغان دین کین چین حکومتی شرقی توکرستانده کی عسکر لرنی عصری اصول ده
 انتظام نہ کیر گوزمک اوچون تعلیم کورگان ضابطہ لردین یانگ آیلنغ بیرنی فی مینگبا شتی لین رتبه سی
 بیلان شرقی توکرستان نہ یوللادی ، یانگ ایلی نہ کلیب بیر سیل ت پچیدہ کورہ ده مرکیزلر
 لرنی فی یجینتی انتظام نہ کیر گوزب نیگی بر اعلم بیلان بر اعلماندوری و اوز قول استیدہ کی عسکر لرنی فی
 ہر بادیہ مکمل صورتہ مجتہ قیلدی و اوز وظیفہ سی نینگ استیدہ کی ملکی ایش نہ ہم مراخضہ قیلدی جانگونگ
 فی ایش نہ باشلاب تولانغوز پیدا قیلیب لردی و ہر کیم نینگ استیزیدہ یانگ تونگلوگ (قوماندان)
 نینگ گپ سوزی بولادورغان بولدی . بحالہ شرقی توکرستان نہ یوان دخوا آیلنغ نیگی بیر
 جانگونگ کلدی . یوان دخوا اگرچہ جمهوریت حکومتی طرفیدین کلگان کشتی ایدی اما شرقی توکرستان
 نہ کلور کلاس جمهوریت قانونی فی ترک اتیب امپراطور لوق دوریدہ کی شکلہ حکومت قیغالی باشلادی
 دکہنہ اصول طرفدار لرنی فی بانیغہ تارتیب عسکری و ملکی ایش لرنی اولر نہ بردی . دیمک کہ باغوز
 اینزہ غیبنہ چین مرکزی نہ تابع بولوب حقیقت ده مستقل بیرویل فی توئوب ہر نیگی ایش نہ آشکارا صند
 لین کورستانتی . بولوب وضعیت توغراسی دین جانگونگ یوان دخوا یانگ تونگلوگ استیدہ
 دشمنیک پیدا بولوب یانگ تونگلوگ ہر کچہ دە جانگونگ یامونی (اورداسی) نہ باستقون قیلیب
 جانگونگ نینگ عسکر لرنی فی مغلوب اتتی و جانگونگ یوان دخوا بیرعت دار آدم لرنی بیلان چاپ
 بائج یردہ توختا یالمای ایلی ولایتی دین چوقییب کنتی و قول یولی بیلان قاپچانچہ چین نہ کنتی
 یوان دخوا قاپچانچہ دین کین یانگ تونگلوگ اوزی فی جانگونگ علان اتتی . لیکن شرقی توکرستان
 کی چین لیغ حکومت آدم لرنی دە کہنہ خیال لیغ لر اکثریت بلغانی اوچون غولبولہ ولایتی دین باشقہ ولایت
 لردہ کی حکومت آدم لرنی عوماً یانگ تونگلوگ نہ مخالف بولوب اوروحی دە کی قوتی (شرقی توکرستان دە

کی ان چونک عسکر توماندانی) با تبلیغ تمام حکومت آدم لری یانگ تو ننگونگ نہ حرب سلطان قلیب
 اور وچی دیالی ولایت لری نینگ حدو دلری اوستیده کی جینگ آ تبلیغ یرده تقریباً آتہ آسی مدت
 اور ووش بولوب خیرا یانگ تو ننگونگ مغلوب بوب بیصفت سار عسکری بیلان موزارت یولی بیلان کا شغز
 نہ فاجتی . بواؤزاده یانگ تو ننگونگ شرقی تورکستان نینگ تمام ولایت لری بوردو پانگنه
 تار اتیب یورت لردہ کی چین لیغ لردین توللا طرفدار سپدا قیلدی و بولورفدار لری ہر شہرہ و شہکارا
 یا مخی جمعیت لری تشکیل قیلدی لری و جمعیت لری نینگ آتی گو لہ خوی اییدی (قرنیداش مئزنی لری
 جمعیتی ویکدور) . بوجہیت نہ داخل بولغان لری نینگ علامتی باش لری نہ قرابوز یورگامک اییدی و بولور
 مناسب بیلان تورک لرد لری قراپسیج (قراسلہ لیک لری) دیر اییدی لری . بار بار قراپسیج لری
 تو تلاب آتی شہر اولکہ سی نینگ بعضی شہر لری نی اشغال اتتی لری بعضی شہر لردہ دوتی و آسمان لری
 اولر بیلان مدارا قیلماقنہ مجبور بولدی لری . بوجہیت نینگ مقصدی شرقی تورکستانہ جمہوریت
 قانونی فی حقیقتی بیلان اجراء قیلماق و کہنہ خیال چین لیغ لری نی ایش دین چیقارماق اییدی اگرچہ بولور
 نینگ بومقصدی بخشی بولسہ موآتہ شہرہ قراپسیج بولغان چین لیغ لری بوجہیت فی سورا استعمال
 قلیب حکومت آدم لری بولغان بی طرف باہی آدم لری نینگ تعلق لری فی تالان قیلماق یور لردہ کی چین
 لیغ و تورک لردین بولغان اونری و قمار باز آدم لری نیان لریغہ تارتیب حمایہ قلیب یورت نینگ عمومی
 پنچیلیقی فی یوق اتک و دایما براغ کوتاریب یوروب خلق تی قور قوتماق دکیمان ایش لری فی قیلدی
 بونینگ بیلان بوجہیت فی خلق بیرتالانچی لری جمعیتی دیب تعلق قیلدی لری و بوسبب دین یورت
 الہی سی بوجہیت نہ یاقین کلمای لغزت کوزی بیلان کورسکہ اییدی لری ، ۱۳۳۳ یدہ گو لہ خوسے
 جمعیتی نینگ رئیس بولغان یانگ تو ننگونگ یوقاریدہ تیلغان وجہ بیلان مغلوب بولوب ایلی دین قاجیب
 کا شغز نہ کلیب ایر فی مرکز قیلماق و طرفدار لری فی سیخاق نہ تشبث قیلسہ مو اور وچی دین اتی قونلاسا
 کلگان عسکر لری تیشکان سبب دین کا شغز دین قاجیب فرغانہ نہ کنتی و اور وچی دین کلگان عسکر
 لری شہر نہ تار قاب قراپسیج بولغان لری تمام اولتور دیلر . بولصورت بیلان شرقی تورکستان

ینہ کہنہ فکروہ بولغان مستند چین لیغ لرنینگ قولیغہ توشتی

شرقی تورکستانہ اول دفعہ ملی اوینغیش

اوتر اعصر لردہ اسلام دنیا سی دە واج تاپقان غفلت لرد شرتی تورکستانہ ۱۳۲۱ھ غہ چہ
 کال صورتدہ دوم قیماقدہ ایدی . مکتبہ مدرسہ لردہ کی تعلیم ترتیب لردی کہنہ عنفہ لردین
 بمارت بولوب مان و مکان تقاضا سی چہ وجود غہ کلکی لازم بولغان اصلاحات بیح وجود غہ کلگان ایدی
 علما و باشقہ صنف لردو کہنہ عنفہ نی مقتدس غیر قابل تحسیر سیر مذہب دیب توشور لردیلر
 و ابتدای اسلام دین زمانہ میزغہ چہ قسیم و تریبہ صولی نینگ مینگ لردچہ تفسیر و اصلاحات
 کورگانی نینگ تاریخ لردی و سبب لردی نی خاطر غہ کلتور کان لرباک آزایدی لرد . و دینادہ کی مسلمان
 وغیر مسلمان ملت لرنینگ علم و صنعت و ہریش دە مدہش صورتدہ ترقی غہ تیرکان لردی نی شرتی تورکستان
 لیغ لردچہ ایلیغ سیلان شینور ایدی لرد و بعضی جامد شتی لرد شرتی تورکستاندہ بولرتی لرد امکان سیر دور
 دیر ایدی لرد . حقیقتا ہر کہنہ نی مقتدس سلیب آئین آریلیق نی ایما نین آریلیق موصافیدہ
 کورگان و ہر سگی نی نعمت کوزی سیلان کوروبانی اسلام و نہایت غہ مخالف دیب سیگان بونینگ
 نتیجہ سیدہ کی علم سیر لغت و عاجز لغت و امور و ملوک زدالت لردی نی عین کمال دیب تورغان سیر ملت
 نینگ سعادت و ترقی سی امکان سیر دور . شرتی تورکستان اہالی سی نینگ ہمہ سی موموندغ
 ایمان ایدی . بلکہ علما و باشقہ صنف لردین ملت فطرت و صاف استعداد غہ مالک طبعی منور لرد ہم آرد
 تولابار ایدی و بولر شرتی تورکستان ملتی نینگ دینا ملت لردی دین ایش کین قالغانلیغی و بول ملت
 نینگ کونین کونگہ بد بخت لرتی طرفیغہ سور و لیکدہ بولغانلیغی دین حاصل بولغان درد لردی نی یا شور لرد
 ایدی لرد بولمیان وضعیت دین قوتو ملایق چارہ لردی نی فکر قلیور ایدی لرد

اخیراً بولمور لردین کاشغر لیک عبد القادر الاملا شہید ۱۳۲۵ھ اطرافندہ تورکیہ و مصر و شام
 مملکت لردیہ سیر ترقیقن سیاحتی قلیب عصری معارف و اصلاحاتی نی کوزی سیلان کوروب اصولی نی لازمی

مقدمه اور گائیب کا شعر غنہ کلیب نیگی ابتدائی مکتب کتاب لری فی شرقی تورکستان لہجہ سیدہ
تیار لادھی و آئین کین بابت پورتن لرنی کورگان نیگی اصول غنہ محبت پیدا قلعان سوداگر لرنی تثنوی
قبلیب اولرنینگ ہمتی بیلان کتاب لری فی باس تودی و کا شعر شہریدہ مطبع الہدایت آیتلغ پیر مکتب
تاسیس قبلیب عبدالقادر اہل اوزی ادارہ قیلدی و اولوچ دہ و ختن دہ و کوچادہ و تورپان دہ پیر دین پھری
معلم مکتب لری اچیلدی و بومکتب لرنینگ بعضی سی اوچون تورکیدین احمد کمال بگ و امیل حتی بگ لہ
دک پیر سچہ معلم لہ کلتور دلدی . و بومکتب لرنی الہی غایت خوشلوق بیلان استقبال قبلیب بالہ
لری فی فوق احسارہ ذوق و شوق بیلان داخل قیلدی و ملت طرفیدین بومکتب لرنینگ ضمدی دہ
پسچ پیر مخالفت چتچاودی و آن متعصب عنفہ چی لہ اولدہ رضقی لبق کورساتتی لہ . منہ لہ پورتن
بیلان شرقی تورکستان بالہ لری صحیح تریبہ کور مکتہ باشلادی لہ . بونگی تریبہ اصولی بالغوز
کیچیک بالہ لرنی تریبہ قیماق بیلان غینہ فالما دی . بلکہ اومکتب لرنہ کیر مگان بعضی طبعی منور کشتی لرنور کبہ
دین کلگان معلم لربیلان یا قین مناسبت پیدا قبلیب اولردین وطن و ملت غنہ فایدہ لریغ معلومات حاصل
قیماق غنہ کیر کشتی لہ . و بونینگ بیلان غایت ابتدائی و ناقص لولہ مونولا کشتی لرنینگ داعی
دہ بیرا دنیائیش ذکرحرکتی پیدا اولدی و ہر ریدہ علمی و اجتماعی اصول لہ خصوصیدہ بحث قیلمانا
دورغان اولدی و چین حکومتی نینگ شرقی تورکستان فی ہر صفا و تدبیر و مردم و تواقیدین شکایت لہ
پورتن نینگ لغو ذلوع و ہمت دار لریغ عنصر لری نینگ اصلاحات حرکتی دین یراق تورما قزلی بارہ سیدہ
طعن لہ اوزرا غنہ چیققالی توردی . و بیر طرف دین اصلاحات حرکتی طرفداری بولغان ذات لہ مکتب
لرنی تولا قیماق و پورتن اچسیدہ نشرات قیماق اوچون غیرت قبلیب کا شعر و نولہ شہر لہ ریدہ پیر
دین مطبع پیدا قیلدی لہ . و ملی جمعیت تاسیس قیماق اوچون اچنہ موچنہ نینل تبلیغاتی اہم
باشلانندی . بولہ اصلاحات حرکتی نینگ بعضی واقعہ لری فی احمد کمال بگ اوزی نینگ چین تورکستان
خاطرہ سی آیتلغ اثری دہ مفصل یازیدور

الحی صصل جہوریت (بینگوی) نینگ اوچون سخی بیلی غنہ چہ لہ حرکت لرنہ چین حکومتی اثرات قیماق و

چونکہ شرقی توکرستانہ کی چین لیغ حکومت آدم لری گو لہ خوبی جمعیتی سلیمان مجادلہ غہ مشغول بید
 لیکن عواما چین لیغ لرو بملی حرکت لرغہ ناراحتی تن کوزی سلیمان قرا ما قدہ دومندہ اوز لری غہ بیر
 خطر گمان آنگدہ ایدی لر ، یو فاریدہ ایلیغان دجہ سلیمان قرا پیچ انقلابی بایستغور ولوب حکومت
 غہ ایگہ لولغان کہنہ خیال چین لیغ لر ملت نینگ ملی حرکت لری فی اوشبو ابتدائی حالتیدہ یوق قیامت
 غہ نشیث قیلدی لر ، بولون دہ نیگی فکر و اویغانیس توغولماقی دین قورقا دورغان و کہنہ غغہ
 دینیچین فی دوست تو تا دورغان بعضی علما و سوداگر و بگ لر حکومت نینگ بو تشبثی غہ تو لا خوش بولوب
 حکومت فی بو تشبث غہ تشویق اتتی لر . لوزینگ سلیمان لر دہ عالیدہ امتحان صورتی سلیمان تشبث
 قیما قدہ بولغان حکومت نینگ غزنی تو تالیب ۱۳۳۳ھ نینگ آخزیدہ نیگی مکتب لری یوق اتتی
 و تورکیہ دین کلگان مسلم لری مہیسا ب چنقاردی و او مکتب لر دہ تربیہ کورگان پاکیزہ روح و طبع طلبہ لر
 نینگ تو لاسی فی چین بکلیتی غہ المیب اولر نینگ روحیاتی فی بوزوب آتی ، آذین کین بیلگی
 اصلاحات سوزی فی قیغان و اقدامات قیغان کشتی لر نینگ بعضی سی فی جس سلیمان و بعضی فی باشقہ
 جزا لر سلیمان جزا لاندوردی و مطبع لر نینگ بعضی سی فی چاقتی و بعضی سی فی ضبط قیلدی
 لوزینگ سلیمان چین حکومتی شرقی توکرستان الالی سی فی بویگی قدم تو یغان اویغانیس و اصلاحات
 حرکتی فی ظلم و جبر لوی سلیمان تو محتایب اولر فی خاموشلوق بولونگی غہ تیغتی و کوزغہ کور ونگان بیر
 سعادت برین محروم قویدی . لیکن اویغاق فی زور سلیمان او خلاغانی بولماس دیگان مثل بدور
 بولگان مطالب اگرچہ چین لیغ لر عصری مکتب لر میزنی و مطبع لر میزنی یوق اتنگ آغیز لر میزنی بر
 کیتک سلیمان تول لر دین کلگان زور لری فی ایستلا تہ لر مو لیکن اویغانیس حییا میزنی و فکر
 میزنی هیچ نیمہ قیلا ما دیلر . و شرقی توکرستان نینگ سعادت چین اسارتی دین تو تولمای
 ممکن ایما سیلیکی غہ ایمان کلنوز دوک . لوصورت سلیمان شرقی توکرستان الالی سی نینگ تو لا
 راتی نینگ کونکل لریدہ مخفی اما تو لا تو نینگ بر چین دشمنلیکی حسنی لغزت اور و تلاشتی . مع الاضاف
 چین حکومتی نینگ بوسنداد و ظلم لری سببی دین شرقی توکرستان الالی سی کین قالما قدہ دوم آنگدہ دور لر .

محاکمه

انصاف و عدالت بسان فکر قیماق شرقی توکرستان نینگ بوکین قانغا نبعی نی باغوز چین حکومتی نینگ
 ابتدا دوشمنی نینگ نتیجی سی دیک توغرا اکلایدور چونکه پیشری توکرستان ملتی نینگ اوج مینگ
 میل لیتی دوشمنی دور و شرقی توکرستان نینگ برابردولمانی دین چین لیغ لر نینگ بیج پردوسی
 بولسا لیغتی طبیعی دور و بلکه بولمت نی قویماق اوچون چین حکومتی نینگ قیغان اقداماتی یوقاریده کمر ز اوتتی
 دوشمنیغ اقدامات نی چین حکومتی ایلگیده قیغاندک حال و تقبل ده هم قیماقی هر عقل لیغ کشتی غنه معلوم
 دور حیرت حال نی ممکن خیال قیغاندک چین حکومتی نی شرقی توکرستان ملتی غنه دوست فرض
 قیلساق هم چین ملتی دینا ملت لر ی نینگ آره سیده قانغان بیر ملت دور و اوزی نینگ اصلاح
 ترقی سی غنه محتاج دور دوشمنی قدرتی تیمای تورماقده دور غنه موندانغ حالده کی چین حکومتی شرقی
 توکرستان غنه نیمه بخشی لیتی قیلسون . بلکه شرقی توکرستان نینگ کین قانغا نبعی نینگ
 مسؤلیتی نینگ مهم اتی شرقی توکرستان املی سی نینگ اوزگردون لر ی غنه بولکانا دور چونکه
 بیر ملت نینگ سعادت و اصلاحاتی اوملت نینگ اوزی نینگ طبیعی حاجتی و حیاتی دور و اوجاقت و جیات
 فی تأمین قیماق اوچون اوملت نینگ اوزی نینگ کوشش قیماقی و فداکاری لیتی لازم دور
 و اوجاقت و جیات فی تأمین قیماق دین مانع بولادورغان هر مشکلات نی مدافعه قیماق اوچون جبری
 و دایمی صورت ده حکم تورماق و بولادور مخت نینگ تعالییده قویلیک اتحاد و معاونت کورسایتب
 اوشکلات و بلا و مخت نی نینگ حاصل اوملت نینگ بولمغیغنه لوشکان بیرعتدس فرض دور
 انا شرقی توکرستان ملتی بومقدس فرض بولغان وظیفه نی ادا قیماق غیرتی نی کورسایتی لر مو ،
 مع الارض یفوسو . بلکه اوز سعادت و اصلاحات حاجت و حیات لر ی نی تأمین اتک اوچون
 غایت آرزوشی لر ابتدائی و جرنی بیر کوشش غنه قدم قویدی لر و جرنی بک ضعیف بیر مانع آلد بولمغی
 کلکلاچ او کوشش لرینی کا ملا ترک اتتی لر و فقط کونکلی لریده متأثر بولماق و تأسف قیماق دین

باشقه عملی بپیر حرکت و اتحاد کورساتمدیلر

شرقی تورکستان اهلای سی نینگ بوتقا صیرلیتی نینگ سببی بولایدیکه — شرقی تورکستان اهلای سی اوز و نیرین بری هم چین قولیده سیاست اسیرلیتی دهم اوز آر الیرده فکر و وجدان اسیرلیتی آسپیده یا نشانغانلیق لری اچون وطن و ستلوق و ملت پرورلیک و تحا که حقیقی مسلمانلیق خاصیت لری بیدین آیریلیب کنکان بپیر ملت ایدی . دایلیکری کی آتا بابا لاری نینگ طبیعی تورکلوک ایجاباتی و منفدس اسلام دینی نینگ لغیجاتی بولغان وطن و ملت و اسلام اچون جان و مال فدا اتمک اویان تورکلوق تورق و سحاق و سخیل و عاجز غمض لری بولمکت نینگ نفوذ لونغ قاید لری بولوب آنداخ ایش لردین باشقه لرنی توساق ده ایدی لری بولوسورت بیلان هرکیم اوز شخصی فایده سی نی کوزا کدیده توماتاق و پیسج بیرن داکا یلیق و رحمت بپیر منفعت صورتی بیلان دینا و آخرت سعادتی نی امید قیلماق اکثریت نینگ طبیعتی ایدی اهلصل شرقی تورکستان اهلای سی بوتقا لغو وضعیت ایچیده غایب باش لری نده کلگان هر فلاکت نده قضا نده رضا بلانده صبر دیت بیلان کمک و مونگا مناسب بن توشوش لرنده محکوم بولوب عا و تلاگان طرزه ایدی لری آبا موندانغ بپیر ملت نینگ ایچیدین حقیقان آغینه و تجربه سیز و یادچی سیز بپیر نجه وطن پرور و منور لری بولمکت نینگ سعادتی نی تأمین قیلماق بپیر اغودک درجه ده فعالیت کورس تکلفه یارار مو و بپیر دانی و هنوز بپیر نظام آلامغان بپیر اولغایش اولمکت نینگ حیاتی نی تأمین تکلفه کافی کلور مو و آغینه بپیر ظلم بیلان تمام عملی حرکت لری نی ترک ایتب سمن نینگ تمام آرزوی نده تسلیم اتکا نکر نینگ عذر لری عقل آلیدیه مقبول بولور مو . بپیر نینگ بیلگانیمیز چه شرقی تورکستانده اوز لری نی وطن دوست و ملت پرور کورساتگان کشتی لری و منور آنانانغان ذات لرنینگ هم تولاراتی نینگ وطن پرور و منور لری یالغوز بپیر لری نینگ اچپیده غینه ایکنایلیکی معلوم دور . دیک که شرقی تورکستان ده حقیقی وطند و ستلوق و ملت پرور لیک خاصیتی بیلان بولسورت بولغان ذات لری بار ماقدر بیلان سانا اغودک درجه ده آزایدی لری . بولوزات لری هم اوز مقصد لری نی وجود نده چیقارماق دین عاجز ایدی لری چونکه بولر نینگ عملی و بادینی نفوذ لری یوق بولوسه موبک آزایدی و ثروت لری یوق ایدی و بالعکس بولر نینگ

شرقی توکرستان دین چین جمهوریتی نینگ نفوذی یوق بولوب جانگونگ حقیقت دستقل حکمدار لیتق نه باشلانغانی و اوردی چچی شهری نینگ پایتخت بولغانی

ترا سیچ انقلابی بابتقنور و لغانین کین اور و چچی ایله کی چین لیغ منصبدار لر - جانگونگ لوق تالاشیب
بیر بیر لری سلیمان مجادله نه تور دیلر بیر سرچه آیی دوم قیلغان مجادله دین کین یانگ زینگ شینگ آلیغ بیر
منصبدار تولاراتی توکنان بولغان طرفدار لری نینگ اوردی برانغ قوتی سلیمان باشقنه لر نه غالب بولوب اوزی فی
جانگونگ اعلان اتتی و اینگ طرفدار لری اوردی ده تولاراتی بولغانی اچون اوردی فی پایتخت قیلمدی
لو کورد ده چین ده داخلی انقشاش لرتولا بولغانی اچون چین حکومتی نینگ شرقی توکرستان نه نفوذی
نی تیکوزنمک نه قدرتی یوق ایری . یانگ زینگ شینگ بو وضعیت دین استفاده قیلیب چین حکومتی
دین اوزی نینگ جانگونگ لوقی فی تصدیق اتمک فی طلب قیلدی و بو شرط سلیمان شرقی توکرستان فی
چین جمهوریتی نینگ آتیده اداره قیلما فی فی سیدوردی . چین حکومتی اوزی نینگ ابروی فی فی سفلان
اچون یانگ زینگ شینگ جانگونگ لوقی فی قید شرط سیز تصدیق اتتی . ایلی ده کی
چین لیغ لری یانگ زینگ شینگ نینگ صدی نه مکرر انقشاش لر چنچایدیلر بول اچون یانگ زینگ
شینگ اوزی نینگ ان ایشا پنچیک طرفدار لری دین بولغان بیر چین لیغ فی چینگ جوسی (حزبی فیرک)
قیلمن قیلیب قوتی نینگ تولاراتی سلیمان ایلی مرکز فی بولغان کوره شهیریه قویدی عمومی حرب
چین حکومتی حرب نه کیریپ هم کومیسندانگ حزبی و جمهوریت حزبی آر اسیده قالیغ مجادله لر بولوب
چین حکومتی نینگ بیر ضعیف یعنی پنجه بولغان فرسنی دین یانگ زینگ شینگ سخی هنوز یاده استفاده قیلیب
چین حکومتی نینگ سیچ بیر امری فی قبول اتمای شرقی توکرستان فی کاطا امپراطور لوق دور بیره کی
استبداد سلیمان اداره قیلدی . و کین لوده زمان قافانهای جمهوریتی سلیمان بوا داره صورتی بعضی تغییر
لر فی کورده مولو تغییر فقط ظاهری بیردیا کالیتق و نمایش دین عبارت بولوب حقیقت ده بیته شو استبداد
اداره سی تغییر سیز دوم اتمکده ایری . تا یانگ زینگ شینگ اولوز و لگو پنجه وضعیت ایشو طرزده

ایری بانگ نینگ شینگ اولتورولگانزین کین اینگدین ہم سبداق و خاین راق جنگ آ تیغ پیر عین
لیخ حکمدار بولدی . الحاصل ۱۳۵۱ ھ ده کی عمومی تقسلاخ چه بود صنعت دوم قیلدی تفصیلاتی

بانگ نینگ شینگ نینگ سیاستی نینگ شکلی

بانگ نینگ شینگ امپراطورلوق دوریده چین ده و شرتی تورکستانده شین یک {حاکم لیت} دوتی لیک
{والی لیت} منصب لریده بولوب یاشی آتیش غیرتکان بولجایتده استبدادغه عادلانیت قانغان غایت
درجه ده حرلیص بیر آدم ایردی . لیکن سیاست اداره چی ایفته ماہر ایردی . بولسیاسی لیتی
واداره چی لیک بسیدین ایننگ غایت درجه ده استبداد سلطان قیلغان اجرالتی و حرلیص لیتی دیورت نینگ
اقتصادیاتی غرضانت لر می غدرغا ۱۳۳۸ ھ غدر چه حکمدار لیتی نی محافظه قیلدی . بواچون ایننگ
شرتی تورکستان ملتی تی اداره قیلغانی و چین حکومتی غدر کورساکان سیاستی تی بیان قیلاسیز

بانگ نینگ شینگ شرتی تورکستان اہالی می نینگ زیادہ کی مسلمان و خواہ غیر مسلمان بدنی ملت لر بیلان
سیاسی اجتماعی علاقہ سی یوقلوق تی و نیگی فکر لیک کشتی لر نینگ غایت آری لیتی تی بولوب ایردی بولوسبت دین
بولمت تی بالغوز دینی و تجارتی ایش لردہ آزاد قویسہ نینہ بعضی بیر جزئی رعایہ لر تی کورسا تسمت نینگ
رضنی بولماقی تی بولوبدہ اچسپیدہ اوزی خواہلانغان طرزده اداره قیماق نینگ ممکن لیک تی انگلادی

بنار علیہ بانگ نینگ شینگ اولتوتقان لوبی خلق تی تمام دینی ایش لردہ آزاد قویماق بولدی لیتی
تمام دینی مکتب مدرسہ جامع و مسجد اوقاف کہنہ مولدہ کی تقسیم و تدریس ایش لر می نینہ بیچ مدخلہ
قیما لیت بولور نینگ ہمہ سی تی ملت نینگ اختیار می غدر قویماق تی اعلان اتی - دیر طرفین قاضی و مفتی
لر نینگ حکم لر می تی رسما احترام قیماق و ہر دعوانی شریعت غدر مطابق فیصلہ قیماق نینہ بار لیخ چیقار دی و
چین لیخ آسمان لوقاضی لر نینگ حکم لر می بسد در الماس بولدی و نینہ دیر طرفین تجارت ایش لر می تی
آزاد قویوب ہر کسیم ہر قسم تجارت قیلسہ ہر یگہ بار سہ تعین باج تی برکان شہر سلیمان اختیار لیخ
بولدی ، و نینہ بانگ نینگ شینگ یورت بولسہ مسلمان تورک لر نینگ یور تی دور و غایت آری

اقلیت درجہ سیدہ بولغان چین لیغ لر نینگ ہنبار حقی یوق دور — دیگان مضمونہ قوروغ اعلان
 لر نی چقارور اییدی لیکن حکومت نینگ مہم اییش لر ی غہ تورک لر نی یاقین کلنور ماس اییدی و فقط
 مدنی و جنائی حقوق دہ بر یگ لر و چین لیغ نی برابر کورماک سیاسی نی توتتی . وینہ یانگ
 زینگ شینگ چین جمہوریتی یوق اتکان وانگ یق و گولگون لر نی - یوق اتما ی اولر نینگ غون
 ورتہہ لر نی فی رہما رعایتہ قلییب و بعضی ملکی و عسکری منصب لر بر یب اولر نینگ توختاب قلغان معاش
 لر نی فی بولول بیلان تائین قلییب اولر نی اوزی غہ بانلادی . و چین مکتب لریدہ اوقوب تیل و
 خط اور گانگان لر غہ بعضی کچیک مامور لوق لر و پسر از معاش بر دی . منہ یانگ زینگ
 شینگ بو سیاست سایہ سیدہ پورت نینگ نفوذ لوغ لر ی بولغان آخوند لر و بای لر و بگ لر نی
 اوزیر دین خوش قلیدی ، چین حکومتی دین بو وقت غہ چہ موچہ یک رعایہ کورمگان بو ذات لہ یانگ
 زینگ شینگ فی صیمہی بیر اسلام حامی سی غایت انصاف لیغ بر حکمدار تعلق اتتی لر
 ایا لور تہہ کی بعضی منور ذات لر یانگ زینگ شینگ بو سیاستی فقط ایننگ از فایدہ سی اوچون
 بولوب ملت نینگ عاقبتی غہ غایت مہماک بر خطر ایکی نیکی فی بولور اییدی لر و آدین تو قولماق چارہ سی
 فی فکر قبولر اییدی لر . لیکن بولر بک آزولت فی اوز فکر لر ی غہ تو شوندر مرک اوچون مادی و
 معنوی قوت لر ی یوق اییدی بولونینگ اوستیغہ بو ذات لر ہم حکومت نینگ دہم یوقا رہی نفوذ لوغ
 عنصر لر نینگ مراقبتی استیئدہ بولوب فکر لر ی فی غیر لریدین چقارماق جان لر ی غہ خطر بولماقدہ اییدی
 عوم خلق بولسہ اگر چہ حکومت نینگ مامور لر نینگ ایشر مالیات و باج و آوا ان لر سی و ظلم لر ی و کوتر
 اگوسوز کبر لر ی دین شکایت قیماقدہ بولسہ لر مو یوقا رہی نفوذ لوغ لر بوشکایت غہ اشتراک قیلغان اوچون
 فائدہ سیز اییدی منہ شرقی تورکستان امانی سی نینگ اطلاعنی فی تائین قیماق اوچون تولقان
 مدارا سیاسی نینگ شکلی بولاییدی ایا یانگ زینگ شینگ نینگ جمہوریت حکومتی
 نینگ معنوی یاردمی فی حاصل قیماق اوچون تولقان یولی بولاییدی کہ — یانگ زینگ شینگ ظاہرہ
 رہما چین حکومتی غہ تابع لیق نی قبول قلیدی و اوزی نینگ آرزوی و حصری غہ ضد کلما بدورغان

بعضی مرکز امر لہی فی قبول قلیب جمہوریت مرکزی گاہی وقت لڑدہ جہاں قلیب قویدی
 چونکہ چین جمہوریتی نہ تابع لہی فی اگر قبول امتہ سما استقلال اعلان قلیما فی لازم کلورایدی بو تقدیر
 دہ او استقلال فی تاہین قلیماق و محافظہ اتک او چون چونگ پیر حربی قوت ضرورایدی و شرتی تورکستان
 دہ کی چین لہی لردین کافی درجہ دہ عسکر تو بلا نو دک نفوس غنہ مالک ایماس ایدی لہ و تورک لردین قولا
 عسکر تو بلا قاطع خطر ایدی چونکہ تورک لرنینگ قویغہ لہی ایچ چیقغان لہمان ایدیر ایغ فی تورک لریبانگ
 زینگ شینگ نینگ صدی غنہ ایشلاتیب چین بو لویزوروتی فی سیندورماقدہ شہہ یوق ایدی
 دینہ یانگ زینگ شینگ نینگ مقصدی شرتی تورکستان نینگ لڑوتی دہ اوز یا بخوتی فی تو شتاراق
 ایدی قولا عسکر تو متاق قولا چقیم فی لازم قوتانی او چون بو مقصد غنہ توغرا کلھاس ایدی منہ بو باغشین
 یانگ نینگ شینگ لہی چین جمہوریتی غنہ اوزی فی تابع کورساتک غنہ مجبور بو لوب چین جمہوریت حکومتی
 نینگ نینگ لہی لہی دین بو اوج ایش فی جہاں قلیدی (۱) چین پارلمانی غنہ معوث ایبارمک
 (۲) شرتی تورکستانہ بیر شور مجلسی تشکیل قلیماق (۳) سیم سیر تلگراف پارلیکنتہ سیمس قلیماق
 ابا اوج ایش نینگ نہ فقط یانگ زینگ شینگ نینگ اوز فایدہ سی غنہ خدمت قیلا دورغان
 ماہیت دہ ایکانیکلی فی تو بندہ باشقہ باشقہ فصل لڑدہ کر قلیماز چین جمہوریت حکومتی یانگ
 زینگ شینگ نینگ اوشبو مقدا لہی صورتدہ اطاعت کورساتک فی غنہ اونی ایدی دایننگ حقیقت دہ
 مستقل جمہوریت اصولی دین کا لایراق بیر تبدلوب جمہوریت اساسی غنہ مخالف ایکانیکلی آشکارا
 معلوم بولسہ مور چین حکومتی اوز حیثیتی فی محافظہ قلیماق یعنی ہر وجہ سلان بولسہ بولسون شرتی تورکستان
 فی بیر چین مستحکمہ سی ایک عنوانی دین چتیارہ سلیق مقصدی سلان یانگ نینگ شینگ نینگ استبدادی
 و مخالف یعنی فی بیہاسیک غنہ سالورایدی . دیک کہ یانگ زینگ شینگ نینگ حصی و چین حکومتی نینگ
 تورغ آبرو پرستیک سیاستی غنہ شرتی تورکستان نینگ تمام مقدراتی قران بولماقدہ ایدی -

شرتی تورکستان و معوث استجابی

چین جمہوریت حکومتی دین یانگ نینگ شینگ نینگ غنہ کلگان بار لہی غنہ لردین بیر جمہوریت اصولی فی جہاں قلیماق

اد چون شرقی توکرستان نینگ هر ولایتی دین بیره کشتی سیلا نینگ جغاد و قسده کی تیره ولایت بیهوده
 بته کشتی مبعوث بولوب چین پارلمانی غنایا بارلیک . دینه شرقی توکرستان نینگ هر شش (حاکم) لوق
 منطقه سیدین بیره کشتی انتخاب قیلیب او رچی ده دایمی بیره شور مجلسی دیا ولایت مجلسی شکل قیماق ایدی

{ بولورده محترم و نذاش لر نینگ اطلاع لر ی اد چون پارلمان ولایت }
 { مجلسی نینگ ماهیتی نی بیره آزمان قیلیب او مجلسی لازم کور دوم }

شرقی توکرستان دکی مستحکمه لیکن ماهیتی ده بولغان مملکت دین چین مرکزی دکی صلی مرکز نینگ پارلمانی
 (مبعوثان مجلسی) غنایا بار بولغان مبعوث لر نی قانون بوجیه هر ولایت نینگ انتخاب حقی غنایا مالک بولغان
 تمام بالغ ایر کشتی لر ی یا ایر و قانون دین مرکز تمام بالغ خلقی آزاد لر ی لر ی بیلان انتخاب قیلیب همه نینگ
 و یا اکثریت نینگ لر ی بیلان سیلانادور . بولنده جانگجوانگ باشقده مامور لر نینگ اخله حقی لوق دور
 و فقط بولسا بولغان کشتی لر نی جانگجوانگ چین حکومتی غنایا تورناتادور و مرکز لر نی بولایدور . بولمبعوث
 لر نینگ وظیفه لر ی بودور که — اولر شرقی توکرستان نینگ چین پارلمانی ده کی مینتی لر ی دور لر ی اولر
 عمومی شرقی توکرستان مینتی نینگ فایده لر ی نی و تیلگ لر ی نی پارلمان ده انظار قیلا دور بولفایده دینلگ
 لر نده موافق اجرات نی چین حکومتی دین طلب قیلا دور . و شرقی توکرستان مینتی غنایا بولادو غنایا هر سی
 و اجرات نی مدافعه قیلیب انی جرائیما سلیق نی و یا لوق امکانی حکومت دین ممکن قدر طلب قیلا دور

ولایت مجلسی نینگ اعضا لر ی نی انتخاب قیلیق هم عینا بولقا رقی صورتده دور . بول مجلس نینگ وظیفه سنی قی
 توکرستان نینگ سیاسی ادار ی ملی و اجتماعی اجرائی اد چون قانون لر نی وضع قیماق و جانگجوانگ نینگ
 بولقانون غنایا موافق و یا مخالف ایش قیماق دین خبردار بولماق و قانون غنایا مخالف ایش قیماق لغتدیرده آنگا
 اعتراض قیلیب انی قانون غنایا موافق ایش قیماق غنایا که منصبی دین استعفا و قیماق غنایا مجبور قیماق دیا که نینگ اوستنده
 مرکز غنایا شکایت قیلیب انی عزل قیلدور ناق — دور — یعنی جمهوریت تاسیسی دین اصلی مقصد بولغان دیلمو
 کرات (ملی حکومت) قایم بولغان مملکت لر ده حکومت ایشی نی مستحکمه الهی سی نینگ حقوقی نی احترام قیماق اد چون
 لازم کورولگان مجلس کیلی نینگ صورتی و فایده سی بودور (توگادی)

مبعوث را از وطنی و ملتی غنہ قبل چہ فائدہ تیکوز مکلفہ قادر ایمایس دور لر چونکہ یانگ زینگ شینگ نینگ
بیر غنہ برگان تعلیماتی دو فقط ایننگ اداره طرزی نی چین ده ماقاب ایننگ منفعتی غنہ پرو پاکست قیماق
و آئین ملت جانی سلان خوش دور دیب سوز لامک چین حکومتی نینگ شرقی تورکستان خصوصاً کی
ہر سلان ولایحہ سی نی در حال یانگ زینگ شینگ غنہ سلیدور مک و ایننگ آرزوی غنہ موافق بولمغان
پلان ولایحہ لر نی رد قیماق ،، دین عبارت ایدی . بیرون بت چین حکومتی شرقی تورکستان غنہ
تیموریول سالماق لایحہ سی نی پارلمان غنہ بردی بولولایحہ یانگ زینگ شینگ نینگ حاکمیتی غنہ خطر ایدی
بنار علیہ بیرون لولاشکلات سلان بولولایحہ نی رد قیماق . بیرون بت شرقی تورکستان نینگ ملکی
ومالی و بعضی عسکری ایش لر ی غنہ تورک لر دین منصبدار قویماق بولویول سلان آہنہ آہنہ شرقی
تورکستان اہالی سی نی اوزی نی اوزی اداره قیماق تیار لاب داخل استقلال بر مک . لایحہ سی نی
پارلمان غنہ بردی دموئین چین حکومتی نینگ مقصدی یانگ زینگ شینگ سلان شرقی تورکستان ملتی نینگ
ار اسیدہ بیر اختلاف چقارماق یولی سلان ایننگ لغوی نی پیچتیب شرقی تورکستان نی چین مرکزی نینگ
لغوی غنہ باغلاماق ایدی . بیرون لولایحہ ومالی و عسکری ایش لر ی نی اداره قیماق غنہ لائق کشتی لر یوقدور
واہالی و داخلی استقلال نی ہم آرزو قیماق دور و یانگ زینگ شینگ مامور لر ی نینگ عادلانہ اداره لر ی
استیدہ پیچتیب و رحت سلان یا شاغان غنہ خوش دور — بیرون نینگ بوسوز ویزنی پارلمان ایضا
لر ی و اویردہ حاضر لوبجان حکومت آدم لر ی شذلیک کولکودچا واک لر سلان تقابلہ قلیب حدود بیرون
مسخرہ قیلدی لر (غنہ اندنگ نینگ بیانی توگادی)

منہ چین پارلمانی ده کی شرقی تورکستان ممثل لر ی و یا مبعوث لر ی آتی سلان چین غنہ بارغان ملت فروش
لر نینگ وظیفہ لر ی و خدمت لر ی بولامدی اور وچی ده کی شور مجلسی و یا ولایت مجلسی نینگ صورتی
بودور کہ ، ، بولجلس غنہ مبعوث انتخاب قیماق بیچ وقت ملت طرفیدین بولمادی بلکہ یانگ زینگ
شینگ نینگ امر ی سلان چین بیغ آہمان (حاکم) را اوز تابعی دین بیر کشتی نی تعیین قلیب بیت نینگ
سو واکر دنگ لر ی دین بعضی آدم لر نی بایون (حکومت خانہ) غنہ قحیریب مذکور کشتی نینگ مبعوث لوقتی غنہ

ادرنی تصدیق قیلدوروب امضالری نی آورا ایدی لر . و عاؤنا بومعوت لر نینگ تولار اتی تجارت و یا
 باشقه شخصی ایس لر می اوچون اوروچی ده تورادورغان کتی لر دین تعین بولور ایدی . بومعوت لر یوقا یده
 ایتمیغان بین اصلی قاعده نه موافق قانون وضع قیماق و جا نگو ننگ نینگ اجرائی نه مراقبت قیماق و طیفه لر می
 فی ادا قیماقده یوق بولوطیفه لر نینگ آتی نی هم آنکلا مانغان آدم لر ایدی لر چونکه آنکلا تفاق فریضه سی نی چین
 حکومتی ادا قیما س ایدی . بلکه بومعوت لر نینگ هیچ و طیفه سی یوق ایدی و فقط بیر ایکی آید و بیر دفعه
 یا ننگ نینگ شینگ بولر نی قیصیر یب یا که بعضی بیر احمیت سیز لفظ لر نی قییب اوزی نی آقیشتا نور و جا واک
 چالدرور و ایدی و یا که چین حکومتی غه یبار ادرورغان بعضی اویدورمه راپور لر غه بولر نی امضا قیلدورور ایدی
 ایس بول مجلس دینده تولوفان شور ا مجلسی نینگ خصوصیاتی دین کمالا مجرد و یا لغوز بیر مراسم النی و اولو یونچاق

ایدی شرقی تورکستان ده فابریکه و سیم سیر نلگراف

چین جمهوریت حکومتی چین مملکتی نینگ اقتصادیاتی نی ترقی قیلدورماق اوچون متلی شرکت لر و عصری صناعت
 مؤسسه لر می تاسیس قیلغاندک شرقی تورکستان ده هم متلی شرکت و عصری فابریکه لر پیدا قیماق غه چین
 حکومت مرکزی دین یا ننگ زینگ شینگ غه دایما بار لنیفا مه لر کلور ایدی لیکن یا ننگ زینگ شینگ اگا عمل
 قیما س ایدی لیکن شرقی تورکستان االی سی بولمکت ده هیچ بیر عصری صناعت یوقلو قیدین بولما یده
 دایما یان مملکت لر غه محتاج لیقیب دین شکایت قیماقده ایدی لر . یا ننگ زینگ شینگ هم چین
 حکومتی ده هم شرقی تورکستان ملتی نینگ طعن لریدین قولوماق اوچون ۱۳۴۴ هـ ده بیر شرکت تاسیس
 قیلدی و پورت نینگ تمام سودا گر و شر و مت لر می نی بوشرکت غه پول بیریب قوشولماق غه دعوت اتتی
 لیکن بوشرکت بیر متلی مؤسسه لولهای توپ غه یا ننگ نینگ نینگ اوز داره سی ده بولوب بیر شخصی مؤسسه
 یکیده بولغانی اوچون بعضی کت سر بایه ار لریش اولن هم قدر اری دین پول نی بیر آلوان غه بر گاندک بیریب
 شرک بولسه لر مو تولار اق سر بایه ار لر سر بایه لر می نینگ کین لر ده یا ننگ زینگ شینگ دایما باشقه چین لنع
 نینگ یا نجوقی غه کیریب کتیب یوق بولما قیدین قورقوب پول بیرشیدین قاجتی لر . اخیر یا ننگ زینگ

شینگ شن لرنه یار لیغ بیر بورت لرنینگ سرمایه دار لری دین هر کیم نینگ ثروتی منه کوره ایکی سهم
 ویا بیر سهم و حاکم بریم سهم منه چه پول نی جبر آلدی . دبو تو پلان پول نی صرف قیلیب کسنت
 موکا لیغ بیر لوز قار بریکه سی الیب اور وچمی ده تاسیس قیلدی . دبو قار بریکه ده چین لیغ لرو عسکر لرنه
 کونکلاک ایشیتان و کیم لری نه اتر لولادورغان خام خاصه تو قوتتی . لوفابریکه تو قو لغان خام خاصه
 توپ توغرا حکومت نینگ تویسده بولوب محمولاتی نی اوزی ایشلاتتی . و شرکت نه پول برگان لرنینگ
 سرمایه لری ایلگری گمان قیلغاندک یوق بولدی

چین حکومتی نینگ نه بیر یار لیغی شرقی تورکستان نینگ تمام ولایت لری ده سیم سیز تلگراف مرکزی
 تاسیس قیلیق دبو نینگ بیلان شرقی تورکستان نینگ هر لفظه سیدین چین نه تمام دنیا غنه مجازات
 واسطه سی پیدا قیلماق دین عبارت ایدی ، لیکن یانگ زینگ شینگ تولا ابا نه لربیلان لونی قبول
 افندی و خصوصاً شرقی تورکستان خزانه سیدین بولایش اوچون تولا بیر مهت دار پول نی برماک آنکا
 غایت درجه ده غیر ایدی ، ۱۳۴۵ هجریه چین حکومتی اوز طرفیدین ایکی سیم سیز تلگراف مرکزی
 ولاد میلغ آدم لردن لری لولاب بیر یانی اور وچمی ده دبیری نی کاشغوزه تاسیس قیلدوردی

یانگ زینگ شینگ شرقی تورکستان نینگ مددینتی نه

واقتصادیاتی نه قیلغان حیانت لری

شرقی تورکستان اهلای نینگ یگی مدینت اصولی نی اورگانکی نی یانگ زینگ شینگ بولورت نی
 چین نیلای سیدین تو لغوزماق نینگ مهم بیر عالی دیب اعتقاد قیلغانی اوچون مو ویا که اوزی مفرط و
 متعصب بیر کهنه خیال آدم ایکن نیکی اوچون مو هر حالده هر مدینت اصولی و سبایی نی هم قوت وزور بیلان
 و هم پرو پاکت واسطه سی بیلان یوق اتیار و توسار ایدی ، یانگ زینگ شینگ حکمدار بولوشی دین ایلگری
 تاسیس تاپقان مکتب لرنی و جاری بولغان مطبع لرنی حکمدار بولغان زمان یوق ارکانی یوقا دریه بیان قیلیندی
 دنیا ملت لری نینگ ترقی و شرقی تورکستان نینگ کین قانغانی خصوصیه سوز قیلغان کشتی

کمیسیون لیتونیهتی سلیمان اولوم و یادت سیز حبس صورتی سلیمان خیرالاندردی شرقی تورکستانه
عزیزه نشر استیلکدین تورنقان نینگ دستیفه خارجه دین هر قید اناغ غزته و مجموعه لر نینگ کیریشی نی توتی
خواجه داخلی پوسته مکتوب لری و خواجه خارجه حقیقه و درغان مکتوب لری دایما سانسور تنیده
تو نارایدی یات پورت لر نه عصری مکتوب لره او قوماق اوچون طلبه لولایانق نی حکومت غه خیانت
حسابیده بیلور و معلوم بولغان لقت دیرده جزا بیلور و یادی . یات پورت لره او قوب عصری سلم و
یا صنعت اورگان ب کلگان بربک لری نی اولموزگان و بیل لر چه بس قیلغانی و یادی صوره هر قبت
آستیده توتغانی هر کیم غه معلوم بولورت نینگ نفوذ لوغ لری خوشلوق سلیمان لقی قیلادورغان بیرایش
ایدی ، یانگ زینگ شینگ ملت نینگ اوز طرفیدین بد نیت و اجتماعی تری غه باقیلا شاق
تشیب لری نی بوسورت سلیمان نوسارایدی ، چین حکومتی طرفیدین - مثلا - جمهوریت اصولی غه
مطابق اداره طرزی و محارف ترقی سی و اجتماعی جمعیت لر تائیمی عصری بول (نوشه) و تیمور بول عصری
کوپرک بولر غه او خشاش - پورت و ملت نی ترقی قیلر و ماق غه متعلق یارلیغیما لری نی اجر اقیماق
نی یانگ زینگ شینگ یا اوره حکیمتی غه خظ و یا که یا بوجق لوشقا زماق حرصی غه ضرر لیک کورگانی اوچون - املی
جامل دور دنگی اصول غه جدی صورتده مخالف دور و زور سلیمان اجر اقیماق املی نینگ عیسانی نی نتیجه سراوه
و یا که بویار لیغ نینگ اجر اسی غه پورت نینگ مالی وضعیتی کافی کلایدور - دیگانک عذر لر سلیمان رد قیلور
ایدی اصل یانگ زینگ شینگ خالص اذهی نینگ حاکمیت حرصی و یا که متعصب بیکر هته خیال
لیق مسلکی بوزیدین شرقی تورکستان ملت نی بومد نیت عصری نینگ غایت بسیط و عادی و خصوصیات نی دین
بولغان مکتوب و مطبع غه چاپلیغ بیلریش دین هم محروم و هر اختیارات دین مجرد یا تاثیر تب دینا ملت لری نینگ
ان آرقه سیغه اوزکازیب قویدی و توبنده ذکر قیلینا دورغان بجه سلیمان شرقی تورکستان نینگ
نمام ثروتی نی حید و ظلم لر سلیمان توپلانغان یانگ زینگ شینگ بومد نیت عصریده ملت نینگ غایت
همم حاجتی بولغان بول ، کوپرک ، تللیفون ، مکتب ، اشفاخانه ، قنایر لیغ زر لر دین پر وانه ی
نی وجود غه کلتور ماک اوچون هم بیلر یاق صرف اتمدی و دینا نینگ آن باقا و اهمیت سیز لفظه لری هم

نصیبدار بولخان بوفایدہ لر دین شرتی توکرستان نی کا ملا محمد دم تو متاخذہ ایدی ، آبا بیر مہلت نی ایدر
 لیقن فلاکتی استیندہ تو تعلقان نینگ اوتیتغہ اوملت نی موندانغ بد بخت لیقن و قرانگنغولوق تہ سور مکہ بن میان
 راق خیانت بار مو ، ، ، ، ، یانگ زینگ شینگ شرتی توکرستان نینگ تمام
 روتی نی اوزی آلاق دیو تفاق اوچون تولا جیلہ لر و ظلم لر نی قبلیشہ شرتی توکرستان ملت نی مدہش بیر فقیر
 لیقن تہ بتلا قیلدی . ایننگ بوحیلہ و ظلم لر بدین ہم راق لر ی بولخان شش قسمی نی ذکر قیلا میز

۱) سندیز (سرمایہ سیر) کاغذ پول چقپاردی بو کاغذ لر دیادہ معروف بولخان حکومت خزانہ سندی
 ویبا بیر مہلتی بانگا سندی ماہیتی دہ بولہای بلکہ خلق نینگ تولیدہ کی آلتون و کموش و جواہر دین عمارت
 بولخان معلی اقتصادیات سرمایہ لر ی نی یانگ زینگ شینگ نینگ یا نجوقی تہ میغاق اوچون بیر آلت
 ماہیتی دہ ایدی . بو کاغذ لر نی خلق آرا سیدہ تداول اتک جبری بولوب بو کاغذ نی آلمابن کموش آلمابن
 دیگان کشتی نی اولوم دیاقیتغہ تبايق و مدت سیر جس سلا بن جزا بیر ب خلق نی قورقوتوب اؤکوردی . فقط
 ینگ بولخان شرط سلا بن حکومت مالیات باج تہ آور ایدی اما بو کاغذ لر نینگ بدیدہ حکومت خزانہ لر بدین
 آلتون یا کموش یا مس پول بومک بوق ایدی و خا کہ کہنہ سی نی نیگی سی تہ نیگو شلاب بومک ہم بوق ایدی
 بو کاغذ پول نینگ نیمہ ایگانہ نیلی نی مذکور کاغذ لر تہ با سیلفان تور کچہ حکمتا تہ آچوق آنگلانا دور بو حکمتا تہ بودور کہ
 شینگانگ (شرتی توکرستان) سینگانگ (عمومی) (الی) سی جہن نینگ (مالیہ نظری)
 لر نینگ حکمی اوشبو غنیہ (حکومت) دین چقپارغان تیزہ (کاغذ پول) نینگ ہر بیری نی کورت بوزد چین
 (باراق) بیر سرتشا کفین (مضروب) کموش تہ فقرا لر نینگ بچیدہ خر جلا بدور و ہم لنگ (بریالیانی)
 باج قتا لیق لر تہ تاخیر قلمی آلا دور . مبادا ایالغان تیزہ چقپار سہ اولوم جزا سی نی بیر امن —
 دیب چقپارغان حکوم - مینگوی (جہورت) نینگ نجھی سیلی آی نینگ
 . . . کونیدہ منہ بو حکمتا تہ شرتی توکرستان الہی سی دین عمارت بولخان فقرا نینگ

جہات مدار ی بولخان اقتصادیات نی نینگ سید بیری نی کسمک نینگ اعلانی دور
 یانگ زینگ شینگ بو کاغذ لر نی چقپارغان دین باشلاب خلق نینگ آلتون کموش
 (۲)

جو اهر لری فی سانب آلفانی تور دی و خلق احتیاطیویریدین ساتمغان آلتون لری فی الملق اوچون
مختلف جیلہ لرتی قیلدی مثلا بازار دہ آلتون کوشش لوق بولغاندہ یانگ زینگ شینگ اور خزانہ سبیدین
بہرمت رار آلتون چقاریب تہ زور و خلق بونینگ بلان یا شورغان آلتون لری فی چقار و رایدی بازار
آلتون تولو بولغان زمان شہر شہر دہ کی آدم لری بیز نینگ بدلی غہ یوز حسابدہ آلتون سانب آلتون لری
بوجیلہ بیر سچہ دفعہ ککر ارقیلینیب خلق بونگا آلد انماید ورغان بولغانیدین کین آلتون کوشش نینگ
زخی فی آشور دہ بوجیلہ بلان تولو آلتون کوشش معیذی و کین لردہ مذکور بیر سر کوشش لوک
کاغذ دین تورن دانہ بیغہ بیر سر کوشش آلا دورغان بولدی منہ بولصوت بلان یانگ زینگ شینگ
خلق نینگ ثروت سرمایہ سی بولغان آلتون و کوشش لرنینگ تقریباً یوز دہ توقسانی فی اوز یا بونجوقی غہ
سالدی و خلق نینگ ثروتی نینگ قسم کلی سی پرتوق کاغذ دین تجارت بولوب قالدی
(۳) یانگ زینگ شینگ یوقاری عی جیلہ بلان نینگ آلتون کوشش و جو اهر لری فی الیب بولغانیدین
کین نہ خلق نینگ تجارت فایدہ لری دین پرتسی فی اوز یا بونجوقی غہ ایسی صورتدہ سالماق اوچون نہ بیر
جانت یولی اختراع قیلدی - بیانی بودور کہ - ایلگریدہ ذکر قیلدغان کاغذ پول شرتی تورکستان
نینگ تمام ولایت لریدہ برابر دہ جلیغ ایدی . و ختن و کاغذ ولایت لری نینگ قول مصنوعاتی و
ہندوستان مال لری فی سوداگر لرتی آسو ، کوچا ، تورپان ، مایلی ، اوردوچی ، چوچک ، آلتای
ولایت لری غہ الیب باریسا نارایدی لرد شرتی تورکستان نینگ ان ہم تجارتی تولیدی
داولورت لردین ختن و کاغذ غہ الیب کیلا دورغان تجارت مالی بک آزلوغانی اوچون سوداگر لراولورت
لردین مال ساتغان پول لری الیب کلب تہ مال آراایدی لرد . یانگ زینگ شینگ بومہم تجارت
غہ قاتیغ بیر ضربہ اوردی یعنی کاغذ و ختن ولایت لری غہ مخصوص علاحدہ کاغذ پول چقاریب ایلگری
کاغذ پول لرنی بولایکی ولایت دہ اوتناس قیلیب تولیدی بولایکی ولایت غہ مخصوص چقاریغان کاغذ
لر مو بیر سر کوشش لری . اما سوداگر لری یوقاری یعنی شرق و شمال ولایت لریدہ مال لری فی مذکور
ولایت لرنہ مخصوص بولوب لغان کاغذ لرنہ ساتماق غہ مجبور ایدی لری کین او کاغذ لرنی ختن و کاغذ غہ ای

کلیت مال اکتاف امکان سیز لو بول قلدی چونکه او کاغذ لری بوا یکی ولایت یننگ بازار بریده تداول قیلینماس
ایدی . بوسبب دین سوداگر لر یان مشکلات غم فالدیله دیواننگ زینک شینگ دین همه ولایت لر
زینک پولی ایلمر کی دک بیر قسم بولما قنی طلب قیلدی لر . یاننگ زینک شینگ بولما قنی قبول
انمای سوداگر لر مال ساتقان پول لری نی اور و چچی خزانه سیغه بیریپ بدلی نی کا شغز و ختن خزانه لر دین
اکتاف غم یاریغ برودی . سوداگر لر بونینگ گنده کی جیلده نی اوقمای بلکه اورون پول برده پول
کوتاریپ یورمک مشقتی دین قوتلوک و ق دیب بویار لیغ دین خوش بولدیله . بسن آگنه آیدین
کیمن بوجواله (بچین چه ده چوچکن) بیر تجارت شکلی نی آدی یعنی یاننگ زینک شینگ یوز غم بگر مه فایده
تویوب انی حواله حقی دیب آغانی توروی دیسلرین سیغیه بوجواله حقی نی سشوروب کراون سیل مقدرای مدتره
اور و چچی خزانه سیغه بوز کاغذ پول برکان کشی کا شغز و ختن خزانه لری دین بگر مه کاغذ پول آلا دورغان بولدی
منه رسما زخمی برابر بولغان بوا یکی قسم کاغذ شینگ بولمقاوت قیمت لری یننگ آراسیده کی
فایده لر عتاما یاننگ زینک شینگ زوخا ص زرو قی غم قوشولما قده ایدی اگر چه سوداگر لر
بوسبب دین نازنغان زبایان لری نی مال لری یننگ زخمی غم بیسند و رویت نگیلانا تاکه بولسه لر مو
فایده لری یننگ یازده ایلمک آمنتین مفت درای نی ضایع قیما تلری اشکارا ایدی بولوزبان
یننگ قولار قی مذکور سوداگر لر دین مال آلا دورغان و هغان و پاتاچی خلق یننگ بشیعه بولما قده ایدی .
بجز که حکومت بوهر ایکی قسم پول فی رسما بیز زرخده خرج قیلور ایدی
(۳) یاننگ زینک شینگ ختن و چرچن و آلتای ناغلر بیده کی آلتون کاغذ بیده ادر سر مایه لری
بیلمان تجارت طرز بیده پیشلایدورغان کا پخی لر یننگ هر بیر کان ایگه سی هر آیده معین بیر مفت دار
آلتون نی حکومت غم برمک ایننگ بولیده حکومت طرفی دین تعیین قیلینغان نرخ غم موافق کاغذ
پول اکتاف غم - یاریغ برودی ، بولوخ آلتون یننگ بازار ده کی قیمتی دین فاحش صورت ده آرد
ایدی و کا پخی لر بولور لری غم قویولغان مفت دار ده آلتون تاپسون یا تاپما سون هر حالده یاننگ زینک
شینگ طرفیدین بولیش غم نامور بولغان آلتون گبی مذکور مفت دار آلتون نی ناباق و حبس نوری بیلمان

پول یننگ آراسیده بولما قده ایدی

آورد ایدی . کپنجی لرو لولا وقت ده او مقدرده آفتون پاپالهای تایاق و حبس دین قوتولماق
 او چون قرص الیب و یا تعلقاتی فی ساییب بلذاردین قیمت بهانه آلتون آلب ارزان بهانه آلتون بی غیر ساق
 نه مجبور بولور ایدی لر . و کپنجی لرو بولادین قوتولماق او چون کپنجی لوق صنعتی فی ترک تمک فی خوا هوش
 قیسه لر مو حکومت اولر فی قویای زور بیلان کپنجی لوق غده سالور ایدی

بوصورت بیلان ملت نینگ باهی بیر عرضی بولغان کپنجی لر عماما مخلص لوب یاگک نینگ شینگ نامور لری
 نینگ حرصی غده قربان بولدی لر . و هم پسر ملی اقتضاد منبعی بولغان کسان لر نینگ محصولاتی یاگک
 زینگ شینگ و نامور لری نینگ خاص ثروت منبع لری بولدی

(۵) یوزنده کی تمام ذرعت محصولات و صناعت محصولات و داخلی خارجی تجارت مال لری نینگ
 همه سی غده بلگر دین چین حکومتی نینگ آغان باج لری باشقه دینا مملکت لریده کی دین خیلی زیاده ایدی
 یاگک زینگ شینگ بولاج لر فی هر سیلی بیهرت در آستور ایدی . بولواستوروش دین حاصل
 بولغان حد سیر فایده لر یاگک نینگ شینگ نینگ ذری نینگ خاص ثروتی غده قوشولور ایدی

منه تجارت ذرعت و صناعت و کپنجی لوق ایش لری عماما کهنه اصول ده بولوب بولعصرده مثل سیز بیر
 مشتقت و مصرف لر بیلان حاصل بولغان آغینه سیر فایده هم مشتقت از آغان و حکومت دین بیج پیر ایدم
 کورگان ملت و هقان لری و هنر مند لری و سوداگر لری نینگ قویب دین یوقاری قی صورت ده مینگ
 بیر حیل و ظلم لر بیلان ایتماقده ایدی بولایتیلغان و جبر لر و موندین باشقه تولا

چونگ کیچیک حیل و ظلم لر بیلان شرقی تورکستان نینگ آلتون و کموش لری فی یاگک زینگ شینگ
 توپلاب چین ده کی جنبی شرکت لر نینگ بانکا لر فی بو کتاب چین و عمارت ویر و باشقه تعلقات ایب
 دینا نینگ آن باهی ملیون لر دین بیری بولدی

یاگک زینگ شینگ نینگ اولستورولگانی

۱۳۴۸ هـ ۱۹۲۸ م ده یاگک زینگ شینگ فی وی جونسی (خارجیه نظری) پی یونگ آنتیغ دیر

منصبا دارا اولتور دی ، بعضی اجبتی خزر لر یا ننگ زینگ شینگ فی نیگی مدنیت وترقی طرفدار لر هی
اولتور دی بیب یا ننگ دور . لیکن بو سوز حقیقت نه توغرا کلما یدر و زغان بیر گمان دور
حقیقت بودور که مذکور پی یولنگ غایت متعصب بیر که نه خیال آدم ایری دبو یوز دین آنگا یا ننگ زینگ
شینگ همه آدم لر دین زیاده راق انما و قلیب فی هم خارجیه نظری دهم خصوصی مشاوری قلیغان ایری
لیکن پی یولنگ متعصب که نه خیال لوق مسلکی نینگ اوستینعه فوق العاده متشدد و بیر تورک مسلمان
دشمنی ایری دبو او چون یا ننگ زینگ شینگ نینگ مسلمانر نه قلیغان طلسمی فی آرزو رکده دیر لیگ لر فی
و چین لیخ لر فی مدنی جزائی حقوق ده برابر کور گانی دین جسدی صورتده ناراضی ایری
یو باعث دین پی یولنگ در مسلکی ده کی چین لیخ لر بیلان مخفی بیر جمعیت تشکیل قلیب یا ننگ زینگ شینگ
فی اولتور مک نه قرار ر بوی . و یا ننگ زینگ شینگ فی وزیر لر فی پی یولنگ دی جوی یونی
(خارجیه نظارتی) نه ضیافت نه فحشیرت ستار خوان اوینیده همه فی اولتور دی و آندین کین طرفدار لر هی
بیلان جاگجو نگ ایون نه هجوم قلیغانده جاگجو نگ لوق باش کاتبی جینگ ایون اچسیده کی عسکر لر فی
پی یولنگ نینگ صدی نه توغراب فی توغراب اولتور د ادری جاگجو نگ بولدی -

جینگ شورین نینگ حکومت دوری

جینگ الویا آیلغ بو آدم بعضی شهر لر نه شن (حاکم) بولغان دینگی ده یا ننگ زینگ شینگ فی جاگجو نگ لوق
دایره سی نه باش کاتب تعیین قلیغان ایری دیا ننگ زینگ شینگ اولتور د لگان مجلس ده بو هم بار ایری
لیکن حادثه دین بیر ایکی ساعت ایگری بیر بهانه بیلان مجلس دین حقیقت جاگجو نگ ایون نه کلیب اولتورغان
ایری بو جینگ الویا یا ننگ پی یولنگ نینگ جمعیتی ده داخل ایکن بلیکی حادثه دین خبری بار بولوب
بیر مهم امیش فی لینی یا یون فی پی یولنگ او چون اشغال اتنگ طبیعتی فی لوسنی نه الیب مجلس دین بیر بهانه
بیلان یا ننگ کلگانی فی بو حادثه نینگ کیجی سلیمیده کی سیاستیم ده او و محی ده ایشا پنچیک کشتی بول دین
تولا آنگلا دیم فی یولنگ یا ننگ زینگ شینگ فی اولتور د یا ننگه کی مستح آدم لر هی

بيلان جا گجھوگ يا موتي نه بهجوم قبيليب کيردي . لوه بهجوم ني کوروب حادثه ني اوتقان يامونده کي
 محاذ عسکر لره در حال ير اعلانيب بي لولنگ غم مقاومت قيلماتغه باشلا ديلره بي لولنگ ني مخلوقاتي
 لره . بوحال ني باش کاتب جينگ کوروب در حال باش سيز عسکر لره ني قيادي نه اليب بي لولنگ ني
 تومتاق نه امر بردي و بير ساعت محاربه دين کين بي لولنگ نينگ دم لري اولتور ولوب اوزمي تيرباگ
 توتولدي . اور وچي ده کي چونگ منصبدار لره نينگ تولاسي بي لولنگ نينگ ضيفانتي ده اولوب آتراق
 يامون نينگ تاشيده فالغانني اوجون جا گجھوگ يامون ده کي عسکر لره نينگ قيادي بولکچيک زتهه لباک
 جينگ الوبانده قالدی . لوه صورت بيلان جينگ الويا يامون بچپيده هم قوماندان و هم حکمدار
 بولوب يانغ وخرانه ني قولي نه آلدی و يامونده کي عسکر لره غنايت مبذول بول بيريبي اولرني اوزمي غم طرفدا
 بقلدي . اور وچي نينگ ان تولا قوتينگ عسکري جا گجھوگ يامون ده کي عسکر لره ايدی و تمام يرانغ
 وخرانه وخرانه او برده ايدی . منه بوعسکر و يرانغ وخرانه لره ني قولي نه آلفان جينگ الويا بير
 کيچه کوندوز اچکري کي شهر (چين ليغ شهری) نينگ تمام در واره لري ني محکم قبيليب او برده کي تمام سوز
 نينگر چين ليغ لره ني اوزمي نه طرفدا اقليق نيدين کين اور وچي و طرفبنده کي تمام عسکري و ملکی منصبدار لره ني
 يامون نه تحقيق دي و جا گجھوگ انتخاب قيلمات مسئله سي ني آله نه سالدي . چونگ منصبدار لره بيچ باب
 بيلان کيچيک بير زتهه ده کي جينگ الويا ني جا گجھوگ قيلمات ني خيال لر يغه کلتور مگان چونگ شخصيت لره دين
 سيري نينگ انتخاب قيلمات نينگ فکر بده ايدی لر . ليکن اوترا و کيچيک زتهه ليغ منصبدار و شتهه ده
 کي عسکر لره جينگ ني انتخاب تيب مخالفت قيلمات کتته لره ني يرانغ بيلان قور قوتی لره و لکه لره بول و صنعت ني
 کوروب بولون انگ نه مجبور بولديلره و جينگ الويا ني جا گجھوگ اعلان آتتي لر . وچين جمهوريت مرکزي
 يعني نانکين حکومتی نه اطلاع بيرلدي و جينگ نينگ گجھوگ لوتی نه تصديق اتمک ني طلب قيلمدي
 نانکين حکومتی جينگ ني شرقي تورکستان نه عمومی الی تعيين قيلمات ني اعلان ايتب چين نينگ
 چونگ لايت لري نينگ الی لري نه جمهوريت حکومتی نينگ برگان عنوانی بولغان جومشي عنوانی ني بردي
 و جا گجھوگ عنوانی ايمدي شرقي تورکستان دين لغو قيلمدي

منه بوجينگ جوشي في حين وشرقي تورستان ده كي دشمن لري جينگ شورين ديدور (خجتر آدم
 ديكور) د دوست لري جينگ دُون (ديكتاتور) ديدور بيز سم اني جينگ شورين ويسر .
 بوجينگ شورين هر لاش د پيوسير سيز مانگ زينگ شينگ زينگ لي بيلان يوزمكي في اعلان اتني ليكن
 بو آدم استبداد و ظلم سيما تني ده يانگ زينگ شينگ يوزگان بولده يوزسه موسيماي ليق داداره چي
 ياك ده ايننگدك قابليت كورساتا مدهي و بلكه لياقت سيز ليكي في ايننگ دست لري هم باي شورالماي اقرار
 اتني له . جينگ شورين زينگ اداره شكلي عموماً يانگ ننگ شينگ دور يده كي شكلي زينگ عيني ابدري
 مگر بو آدم عسكرو ملكي منصبدار زينگ امپراطور لوق دور يده كي عنوان لري في لوق قبيليب جمهوريت دور يده كي
 عنوان لري قبول اتني . بوني او شيو جدول ده كورنو ملر

امپراطور لوق د يانگ زينگ شينگ وره لريده جمهوريت دور يده

عمومي والي	جانگچونگ	جوشي
ولايت لروالي لري	دوتني	شين جين جانگ
فرقه قومانداني	تني تي	سي جانگ
آلاي قومانداني	شترني	لوجانگ (لوساي دور)

باشقه لري اهميت سيز دور

جينگ شورين زينگ حكمدار بولغان كوني سيدن باشلاب بيرنجي درجه ده اهميت برگان ايشي اوزي
 اوچون ثروت تو پلاماق ابدري بولبولده يانگ زينگ شينگ زينگ لري بيلان يوزگان في زينگ دستيغه
 ... خارجي تجارت مال لري نه تو نگشوي آتليغ نيه بير باج قويدري و بونينگ بيلان ايلگري ده يوزنه
 ۱۸ دین ۲۲ غزچه آلينا دورغان باج يوزنه ۳۰ دین ۳۵ سمعت دار آلينا دورغان بولدي وينه
 موندن باشقه بير سچي قسم اخلي باج و آوان لري نپدا قلدري . دكان آلتون لري في ايلگري كلر
 ده آلتان زينگ ماشيده خلق زينگ قويده كي آلتون لري و خاتون لري زينگ زينت اسباب لري في

ہر وسیلہ سلیمان الغالی نوردی و خدا کہ زور سلیمان کفایتی فی ہم انگلا دوق . جنگ شورین نینگ
 دوریدہ چین جہوریت حکومتی گو میبندانگ حربی نینگ قولیغہ تو شوب مشہور دیکتا توہر چیانگ کای شی
 نینگ حکومت نینگ مرکزیتی نی قولاندورمکا و چون قیلغان کوشش لیدین بیری - چین دین نیگی
 عصری علم لرنی او قونان بایش لرنی ہر بہانہ و عنوان لہ سلیمان شرتی تو کرتان غہ نولا یوللانغانی ایدی
 دمو نیدن مقصدی مذکور بایش لرنی شرتی تو کرتان ذہ حکومت ایش لرنیغہ کہ الا شتوروب آہستہ آہستہ
 یولورت نی چین مرکزی غہ قطعاً مربوط قیماق ایدی ، جنگ شورین ہم گو میبندانگ حربی نینگ
 قونی دین تو قوب اولرنی قبول اتانک ولایت لرنہ باریب خلق غہ جہوریت نینگ فائدہ لری خصوصاً
 پرو پاکست قیماق لرنیغہ سادہ قیماق غہ مجبور بولدی لیکن آزاد کونردین کین جنگ شورین بویاش
 لرنی ولایت لردین باندوروب ہمہ سی نی اور و چچی غہ معیندی و اولرنی ہیج ایش قیلدورماوی .
 چونکہ اوباش لرنی خلق یجشتی کوز سلیمان کورمدی و بولو صنعت جنگ شورین غہ ادبدان ہر بہانہ بولدی اولرنی
 اور و چچی دہصنی کیچیک غلیضہ لرنی بیریپ تو ختا تب تویدی . بولونینگ سلیمان چیانگ کای شی نینگ
 شبتاتی نتیجہ سیر قالمق و یا باشقہ سیر ایش ظہور کلک معلوم بولمای ہر کیم سیر اندیشہ اچیدہ تورغان
 کونردہ اور و چچی دچین آسیدہ کی بول لرنی قول لغتلابی سببی سلیمان بند بولوب چین اور و چچی آسیدہ
 کی کلایش بایش تقریباً کیلیب چیانگ کای شی نینگ شبتاتی کمالا تو ختا ب قالدی .

تورک فردا شلریمیزون قوی التماس بولکه

بوکتاب شرقی تورکستان تورک لاری غمہ اور اصل نسبیاتی کھل تونوناق اوچون بو تمبر آوقی
 ویدیکو کیمسید بر جهان تاب حاجتینی برادر سپرو جان چو بگ کیمیک بر خواتون او غول قیز بلما انتیار میریز تورک
 اولاد یغیر بولت بلی کم از کم بر مرقه مطالعاتی قیاق روزانه خوراک این کم اهمیت بیک دور چو نگر خوراک تن
 که مقوی بوکتاب بر صحت بوقت بخش دور ۱۲

ماستهم وین طهر قیدین بیر نجه عذر لر

شهرتی تورکستان غمہ اول تی دفعه جانی کور ساکن بو محبیبیا لقبوب نایرخی مطالعہ
 قیماق غمہ یغیر لور بولغان عرقدا شلریمیز که بیر نجه عذر لر یزنی پیش قیدلایمیز سنه
 اگر چه تاریخنی باستورماق مستلزمه یغیر یغیر قیماق موخر تم کاتب بشیر بیگ بولوب
 تورکی زبان غمہ آشتا بولغان دین یازماق و تصحیح قیماق غمہ مدت لار صرف بولدی
 و هم موجوده زمانه میر سماعدر و ساز گار بولمیان لیلی دین بینه عرصه لار تاخیر غمہ باعث
 بولدی. و هم او قی کاتب طباعت اتماسید امر حوم بولوب کاتب ایلچی لایت بیر
 کاتب تا یغیر مدت لار اوردی، بالآخر فضل الصبی بیلان غمہ من طلب و جدت جلد
 و پیش سوز مسداقیجه ۱۹۶۶ طبع دین اوردی الحمد لله کثیرا
 (۱) مؤلف حضرت لری بولایرخ تی عرقدا شلریمیز غمہ مفت هدیه اتمک غمہ قطعی امر
 برکان ایدی، مگر موجوده قیماق کوان ده بریز ساشیب کنگان دین مقررده سراید میر کفایه
 قلمای استقرض صورتی بیلان طبعنی اقتضای غمہ بنگور وک و قصدا الدین عرض این
 حکمی چه قیات قویماق غمہ مجله بولوشق.

(۲) مؤلف حضرت لری شرقی تورکستان نینگ تی تاریخنی ۱۳۵۷ هجریه غمہ قدر
 یازغان ایدی، مگر اخیرتی حصه سیانی کیمین کی انقلاب لر نینگ نتیجه سی بیری که آنجام
 تا یغیر بیک طبعنی دین معطل قوبولدی، و هم بولایرخ ۲۷ پارچه خریطه منشقل
 ایدی انی قوشوب باستورماق غمہ اقتصادی حالتییز ساعده و تیله قانایین با یلیهای باعث
 افسوس بولدی، مؤلف حضرت لری وسیع میان بیلان توجه اجتماع قیماق ده دور، خدا
 خواصلاسه ما یاقین زمان ده مذکور تاریخ ایجنخی با ییش ده نهایت ده مکمل بولوب
 با سیدادور و خریطه (ای هم بخشی صورت ده طبع بولوب شایین لاریز نینگ مطالعه لری که حاضر
 لانا دور.

و آخر حمدانا ان الحمد لله رب العالمین
 محمد قاسم حاجی صدر ملوئی تراوہ